

12-18-'84.

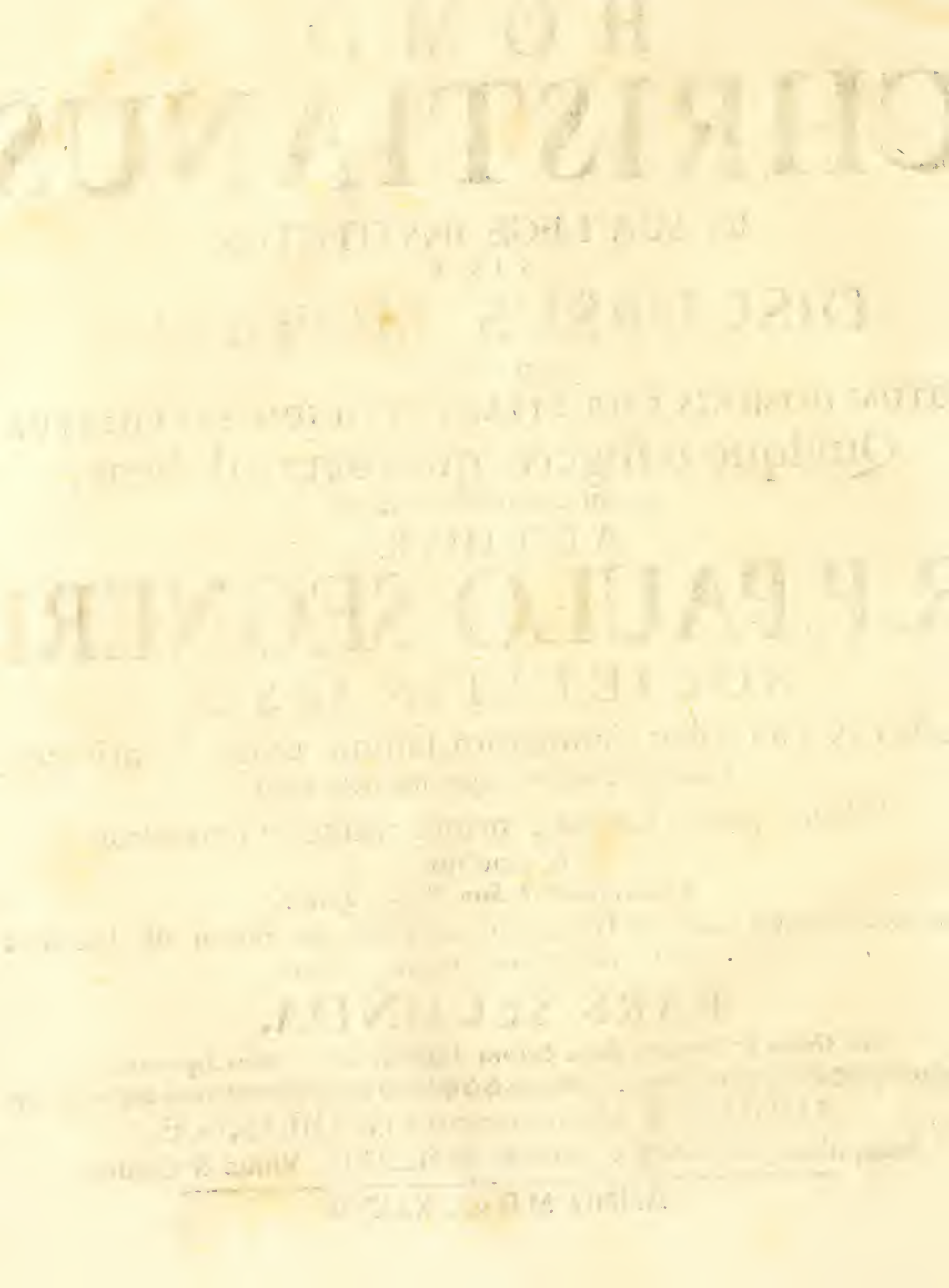

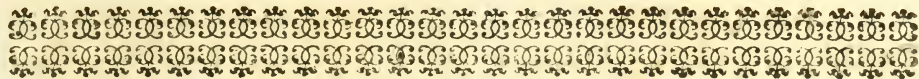

Digitized by the Internet Archive
in 2016

I N D E X

Discursuum Partis secundæ.

DISCURSUS I.

De injuria, quæ Deo per Peccatum mortale inferitur.

UT accurata intimorum etiam viscerum peccati mortalis anatomia fiat, ostenditur inprimis illud verè esse injuriam DEI per se, & non tantum comparatione facta: est autem injuria semper facta in oculis ipsius offensi: injuria facta ob bonum momenti nullius: Hæc autem est qualitas, modus, ac finis, quibus Monstrum tam abominandum constituitur.

DISCURSUS II.

Ex summa divini in nos Domini Excellentia inferitur, quam gravè sit Peccatum lethale.

Cum perfectissimum sit DEI in nostrum quemlibet Dominium, ut Creator, ut Redemptor, & ut DEUS est, non potest non esse malum inexplicabile illud Peccatum, quod actu unico omnes hos in eo titulos contemnit. Discursus tamen iste ultra duos primos titulos non progreditur.

DISCURSUS III.

Tertius Domini divini Titulus jam indicatus explicatur, qui fundatur in excellentia divinæ naturæ; & ex eo Peccati lethalis enormitas colligitur.

Cum nos in Terris divinæ Naturæ excellentiam aliunde, quam ex magnis

ejus effectis cognoscere non possimus, potestatem ejus ac vim miratur Orator, primò considerando opera, quæ produxit, deinde illa, quæ producere potuisset: ut inde deducat; quàm immanis sit audacia, rebellem esse adversus Omnipotentem.

DISCURSUS IV.

Demonstratur singularis injuria, quam peccatum infert Mystério Sanctissimæ Trinitatis.

Cum hoc arcanissimum Mystrium consistat in Unitate Essentiæ, & Trinitate Personarum, ostenditur, quâ ratione peccatum superbè lædat hanc Unitatem, dum vult tollere Deo, ne sit Unicus: Trinitatem verò, dum omne Peccatum offendit Patris Potentiam, Filii Sapientiam, Spiritûs S. Bonitatem, quæ SS. his Personis attribuuntur.

DISCURSUS V.

De injuria, quam Peccatum infert beneficio Incarnationis.

Et si DEI Filius, dum humanam naturam induit, id præcipuè spectarit, ut nobis fieret Via Exemplò, Veritas doctrinâ, Vita Redemptione à culpa; homo tamen, qui peccat, nihil minus cavet, quàm ne omnibus his tribus Incarnationis finibus se opponat.

DISCURSUS VI.

De Odio, quo DEUS in Peccatum fertur.

Ut sciamus, quo odio omnes nos in Peccatum ferri debeamus, pro norma proponitur Odium DEI, quo hic illud prosequitur, eamque in rem perpenduntur tam singulæ Odii hujus qualitates, quàm motiva, quibus nititur.

DISCURSUS VII.

Ira DEI, & DEI Misericordia simul manifestant, quàm magnum malum sit Peccatum.

Cùm & Ira & Misericordia DEI consentiant, ut nobis manifestent, quantopere ille Peccatum abominetur, inde colligitur, quale Monstrum sit, contra quod pugnant Opera DEI tam diversa, quàm sunt Pœnæ & Beneficia.

DISCURSUS VIII.

Quàm grande malum sit Peccatum ex eo, quòd nos privet Gratiâ DEI.

Transeundo à malis, quæ ipsum peccatum in se continet, ad mala, quæ nobis infert, ostenditur primò, quàm magnus thesaurus sit, quo nos spoliat, dum spoliat divinâ Gratia: ejus pretium intrinsecum perinde, ac extrinsecum hac occasione ignorantibus declaratur.

DISCURSUS IX.

Peccatum excœcat mentem Peccatoris.

Ostenditur, cœcitatem mentis in Peccatore & culpæ & pœnæ rationem habere. Culpæ quidem, quia ipse

suâ voluntate illam efficit considerationis defectu, & Passionis impetu: Pœnæ, quia Deus non justo minùs, quàm severo valdè judicio illi subtrahit cognitiones & lumen, quibus illum experitur rebellem, sicque eundem sua in nocte destituit.

DISCURSUS X.

De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

Tenebras intellectûs consequitur necessario nexu frigus, quod indurat voluntatem. Idè ut nemo timeat, valdè accuratè & minutim examinantur initia, progressus, & finis hujus duritiei, & illa opportunè suggeruntur remedia, quibus hæc evitatur.

DISCURSUS XI.

Peccatum occidit Animam,

Cùm Impii nullam Mortem minùs nœtuant, quàm illam, quæ est omnium maxima, ostenditur Mortem, quam Culpæ dicimus, multò atrociorẽ esse utrâque Morte Pœnæ: non, inquam, solâ morte brevi hujus vitæ, sed etiam æternâ alterius; si hæc sine morte Culpæ alicui obvenire possit.

DISCURSUS XII.

Peccatum hominem etiam temporanea infelicitate miserum facit.

Ad comprobandum, quòd Peccatum homini accersat etiam miseriam temporaneam, demonstratur Peccatum illum esse furem, qui nos sæpe etiam bonis externis spoliat: & refellitur falsa eorum opinio, qui putant, ad hoc ut quis sit Felix, conducere, ut sit Impius.

DISCURSUS XIII.

Jaſtura omnium bonorum Operum demonſtrat, quam grave malum ſit peccatum.

Cùm peccatum duplici modo bonis operibus noceat, imprimis illis, quæ in gratia exercita ſunt ante admiſſum Peccatum; deinde iis, quæ ſunt in ſtatu Peccati, proponuntur omnium oculis, formidandæ iſtæ ſtrages, ut nemo non perſequatur Feram peſſimam, quæ toto paſſim Mundo tales ſtrages edit.

DISCURSUS XIV.

Peccatum facit, ut quæ Peccatoribus vel ſecunda, vel adverſa accidunt, evadant materiã damnationis.

Peccatum eſſe ordinis totius Univerſi perturbatorem: cùm enim bonus ordo in eo conſiſtat, ut & proſperis quæ DEUS mittit, & adverſis rectè utamur, Peccatum adverſa non minus quàm proſpera à ſuis finibus abducit.

DISCURSUS XV.

Pœna Angelorum Peccati lethalis gravitatem demonſtrat.

Ut ex ruina innumerabilium Angelorum, Cœlo ejeſtorum, tantò vehementiùs terreſiat homo vilis; primò tota illorum lapſus cauſa examinatur; afferuntur, quæ pro ipſis faciunt; & cùm nihil horum potuerit impetrare ne quidem mitiorem pœnam, tantum abeſt, ut veniam, deducitur, quid tandem mali debeat, eſſe Peccatum.

DISCURSUS XVI.

Adami pœna Peccati lethalis gravitatem manifeſtat.

Cùm nulla Juſtitia ſit magis formidanda, quàm quæ nullo diſcrimine etiã potentiſſimum quẽmque ad pœnas vocat, ob oculos ponitur, qualenam illa fuerit, quã DEUS ne tanto quidem Regi, quantus erat Adamus, pepercit; cujus dum primò Regnum, poſtea præcepti violatio, ac denique pœna perpenditur, inde inferitur, qualis ergo juſtitia, ſeu vindicta noſtris reſpondeat Peccatis, ſi talis reſpondit Peccato ipſius.

DISCURSUS XVII.

Judicium extremum & Univerſale gravitatem Peccati mortalis demonſtrat.

Si omnis publica vindicta, quàm de Peccatoribus DEUS ſumpſit, eſt certum argumentum divini contra peccatum odii, negari non poteſt, quin tunc omnium maximam viſuri ſimus, quando poſt prævias quaſi velitationes tandem ſequetur ultimum & decretorium prælium, cujus inteſſim deſcribitur primò quidem initium & aggreſſio, dum deſcendit ad Judicium DEUS; dein pugna in diſcuſſione conſcientiarum manifeſtarum; & tandem victoria ac clades in ipſa Judicis ſupremi ſententiã.

DISCURSUS XVIII.

Inferni ſupplicia Peccati lethalis gravitatem manifeſtant.

Quoniam omnes Inferorum pœnæ ad duas reducuntur, ad pœnam nimirum damni, & ad pœnam ſenſûs, o-

stenditur, ex quot capitibus utraque quasi contendat magis formidandam reddere illam Damnationis Abyssum. Nihilominus necessariò hinc conficitur magis timendum esse Peccatum, ad quod vindicandum utraque hæc pœna ordinatur.

DISCURSUS XIX.

Differitur de magnitudine Beatitudinis Cœlestis & inde Peccati gravitas colligitur

Ad contemplandam velut è longinquo Beatitudinem triplici aspectu consideratur imprimis is, qui Beatos facit, dein Beati ipsi, ac tertio ipsa Beatitudo : & inde arguitur, quàm immane sit furtum peccati, quod Animas Cœlo, & Cœlum Animabus furatur.

DISCURSUS XX.

Etiã Purgatorii Pœnæ ostendunt, quantum malum sit Peccatum.

Pœnas Purgatorii fortassis magis manifestare malitiam Peccati, quàm illam manifestent ipsæ pœnæ Inferni : illarum autem atrocitas deducitur ex duplicis generis flammis, quæ animasibi ardentes purgant : ex flammis nimirum ignis, & ex flammis amoris ipsarum animarum.

DISCURSUS XXI.

Passio Christi manifestat gravitatem malitiæ Peccati.

Quia Passio Christi fuit quasi Diluvium pœnarum, quo Divina Justitia atrocitè voluit punire Peccatum, quàm puniverit Diluvio illo Noëtico aquarum, notatur proportio inter fontes utriusque Diluvii, ut inde colligatur, quantum malum sit illud Peccatum, quod utrumque aperuit, eoque donec primo Diluvio mergeretur totum genus humanum, altero verò ipse Deus.

DISCURSUS XXII.

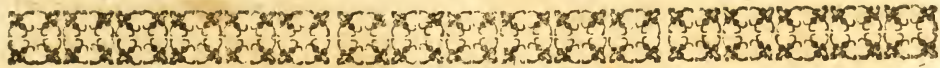
Ex malitia Peccati venialis inferitur summa malitia Peccati mortalis.

Ut emendetur error, qui ex nominibus nascitur, demonstratur Peccatum veniale non esse veniale, parvum non esse parvum, & leve non esse leve eo in sensu, in quo id accipiunt ignorantes ; nimirum in absoluto, sed tantum in comparativo, prout comparatur cum Peccato mortali, cujus tandem malitia quanta sit, deducitur, si vel venialis Peccati malitia tanta est, in se, in suis effectibus, & in suis pœnis.

* *

*

DISCURSUS I.

DE INJURIA, QUÆ DEO PER PECCATUM MORTALE INFERTUR.

I. Idem superat, quod fasti Romani de Nerone referunt, quod nullum atrocius in terris monstrum sol unquam aspexit; à quo cum propria occisa fuisset mater, patria flammis devastata, totumque Imperium innocuo sanguine inundatum nihilominus non defuit, qui non mortuum tanquam DEUM adoraret, eique vota & victimas, velut bono & benefico Principi offerret, cum tamen Tyrannus fuerit perniciosissimus. Verum video quidpiam in mundo multo magis stupendum; peccatum scilicet, omnium monstrorum monstruosissimum, quod, postquam animam peremit, à qua generatum est; postquam terram infecit, in qua natum est; postquam omnes humanas, Divinasque leges invertit, non solum ab innumeris plus quam DEUM ipsum colli, sed quod amplius est, in ejus cultum maximos impendi sumptus: pro illo enim miseri non verentur æternis se ipsos inferorum suppliciiis sacrificare. Optarem itaque, tantas mihi esse vires, ut abominabile hoc idolum ab aris de-

turbare possem; ita ut saltem nemo ex Auditoribus meis imposterum amplius ipsi genua curvaret. Multum veritatis efficaciam, & virtuti confido; sed non absque attentionis vestrae auxilio: quare vos etiam atque etiam rogo, ut eam magis, quam unquam, renovetis; nec solum hodie, sed pro omnibus de hac materia Discursibus à me habendis. Peccatum secundum omnes suas partes expendemus. Primum, quale sit in seipso; deinde perniciosos ejus effectus, ut ad vivum omnino depingamus; quid sit, hoc est, omnium possibilium malorum maximum. Hac vice peccatum considerabimus tanquam DEI injuriam, tres hosce malitiam gradus in illo examinaturi: talis injuriam qualitatem; modum, quo inferitur; fidem, quo homo ad illam DEO inferendam inducitur.

II. Inprimis verò, ne errore aliquo teneamini, necesse est à me differentiam peccati mortalis ab aliis culpis edoceri, quæ non inferunt mortem animæ. Peccatum mortale igitur est illa offensio, quæ DEUS notabili irreverentiâ & contemptu afficitur, aut proximo, aut sibi ipsi notabile damnum & præjudicium inferitur. Quare illa peccata, quæ communiter

Thom. 1. 2. 7. 48. art. 4. mortalia vocantur, & quorum sunt septem, potius peccata capitalia appellari debent; non enim semper sunt peccata gravia, sed origines sunt, è quibus aliæ culpæ innumerabiles scaturiunt.

III. Hoc posito, ut prudenter procedamus, necesse est, ut consilium Tobix ab Angelo datum sequamur. Descenderat bonus Adolescens in fluvium Tigrim, ut faos lavaret pedes, cum ecce enormis magnitudinis piscis illum devoraturus profilit: sed ne timeas, inquit Angelus Dux itineris illius, ne timeas: maeste animo, manus brachiis injicito, & in terram protracto, palpitantique viscera eximito; quæ postea in variis casibus velut præstantissima pharmaca erunt usui. *Tunc dixit Tob. 6. 5. ei Angelus: exentera hunc piscem, & cor ejus & fel, & jecur repone tibi: sunt enim hæc necessaria ad medicamenta utiliter.* Hic igitur piscis in aquis absconditus, qui se loturos devoraturus invadit, peccatum est, quod voluptatum in aquis delitescens devorat incautos illos, qui absque ulla consideratione iis se immergunt; quare extrahamus illud ex his undis in planitiem, id est, ab omni delectatione separatum expendamus: viscera ejus eximamus; hoc est non à foris insipientium instar aspiciamus oculis; sed internam & enormem ejus penetremus malitiam; videbimus, quantum utilitas ab hoc tam bono consilio hausturi simus.

I.

IV. Quid rei est igitur peccatum? Est injuria, quæ à creatura altissimæ

DEI Majestati inferitur: ideoque est omnium miseriarum maxima, est deformitatis abyssus absque fundo, est pelagus iniquitatis absque littore; est enim malum, quod quodammodo DEUM aggreditur, honorem ejus feriens. Non existimabo vos credere, hæc à me per auresin dicta esse; cum sint ipsissima veritas; ideoque & auctoritate & rationibus expressissimè à me confirmabuntur. Primò Theologi affirmant, peccare nihil esse aliud, quàm DEO terga vertere, facièmque ad creaturam convertere; quod fieri non potest, quin maxima & manifestissima DEO inferatur injuria. *Insu- s. Th. 1. per Sacræ litteræ communiter peccati 2. 9. 87. gravitatem his contemptus terminis explicant, ita in Ezechiële cap. 5. legimus, ubi dicendum esset: Peccator infregit omnia mandata mea, dixisse DEUM: Contempsit judicia mea. In Ecclesiastico cap. 49. ubi dicendum esset, Peccatores omnem DEI timorem amiserunt, inquit: Contem- Eccl. 49. pserunt timorem DEI. Per Isaiam 6. quoque 1. c. ubi dicendum esset, quòd peccatores Patri suo cœlesti non obediant, ait: filios enutrivit & exaltavit, ipsi autem spreverunt me. Ita quoque ore Sapientis lamentatur: des- Prov. 1. 25. peexistis omnes consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Eodem modo ore Sancti Pauli queritur, divitias bonitatis suæ contemni ab illis, qui post impetratam veniam de novo peccant: divitias bonitatis ejus contemnant: imò his ipsis relapsibus Filium DEI tanquam rem totius Mundi abjectissimam non solum contemni, sed pedibus*

Heb. 10.

bus conculcari. *Qui Filium DEI conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit.* In hunc modum pluribus in locis Sacrae loquuntur Litterae, quæ omnia nimis longum foret adducere.

Anton. Perez. de incar. disp. 5.

V. Hæc ipsa veritas ratione declaratur. Fieri potest, ut aliquis legem humanam transgrediatur, ut tamen Principem, à quo lata est, nullâ afficiat injuriâ: fortè enim Princeps eam condendo legem, magis Subditorum commodi, quàm dignitatis suæ rationem habuit, at hic casus dari non potest, in lege DEI, utpote quam transgredi non possumus, quin maxima Divino Legislatori injuria inferatur, propter rationem oppositam; DEUS etiã legem ferre non potest, cujus ipse non sit finis ultimus, & in quâ principaliter rationem dignitatis suæ Divinæ personæ non habeat, quemadmodum clarissimè apparet in Levitico: Ubi qui condemnatur, quòd injustè Proximo suum neget depositum, qui calumniatur; rapit, litigat, aliâque in alterius perniciem mala perperat, non quasi contemptor Proximi, sed velut Divinæ Majestatis injurius condemnatur. *Anima quæ peccaverit, & contempto Domino negaverit proximo suo depositum*, atque alia, quæ ad longum sequuntur, *reddet omnia, &c.* Ita ut omnino impossibile sit peccare, nec illo ipso tempore DEUM injuriâ non afficere. *Per Pravaricationem legis DEUM inhonoras:* inquit Spiritus Sanctus. O peccatores! nolite putare, vos, dum Legem Divinam transgredimini, malum committere, comparandum joco; tali actu DEUM

Rom. 2. 23.

despicitis, à quo illa ipsa lex est lata: *DEUM inhonoras.* Considerate ergo quàm venenata malitiæ viscera hoc malignum peccati monstrum in se contineat! Et tamen necdum ad intimam peccati malitiam penetravimus. Et ut ita dicam, nondum è peccatore cor evulsimus. Non enim solum DEUM peccator contemnit, dum peccat, sed tanquam bonum aliquod creatum illum despicit, id quod extremè illius auget malitiam.

os. 12. 7.

VI. O si modò intelligeretis, quid faciatis, cum peccatum committitis, malletis potius non esse, quàm peccare! Propheta Oseas peccatorem, bilancem manu gerentem, nobis proponit. *In manu ejus statera dolosa;* quia cum peccatum admittitur, unâ lance DEUS, altera creatura ponderatur, & qui peccat, practicè judicat, putridam creaturam majus esse bonum, quàm DEUM ipsum. Potèstne in mundo bilanx infidelior, injustior, detestabiliorque inveniri? Quod si inveniri non poterit, quis ergo non videt, nulli majorem posse fieri injuriam, quàm eam, quæ quotidie à peccatoribus DEO infertur? Solus absolutus contemptus esset immensa DEI injuria; quid ergo erit, si aliis comparetur? Si populus aliquis contra legitimum Dominum suum exsurgat, ut libertatem sibi asserat, aliquam excusationis umbram adducere potest; sed si jugum excutiat, non ut fruatur libertate, sed ut crudeli Tyranno se subjiciat, absque mensura crescit injuria, quâ tali perduellione prior Dominus afficitur. Vos ipsos etiã quoti-

quotidiana docet experientia, quantum affligamini, si plus quam alii minorum meritorum despiciamini. Fingite animo aliquem consanguineorum vestrorum mori, omnesque facultates suas Ecclesie ex testamento consignare; ægrè fertis hoc vos emolumento privari, attamen æquò toleratis animo, quia testator facultates suas animæ suæ prodesse voluit. At si neque Ecclesie, neque vobis eas relinquat, sed extraneum hæredem instituat, imò etiam inimicum vestrum; id enim verò nullo modo ferendum putatis; sed minitamini hæredi, ac duplicatâ inimiciâ litem intenditis; nimis enim durum vobis videtur, comparari cum homine extraneo, inimico, indigno, immerente, imò malè merito, nec ullâ meritorum vestrorum ratione habitâ illi postponi. O igitur abyssum malitiæ incredibilem, quæ sinu suo comprehendit quodcunque peccatum! non enim per illud contemnitur DEUS, sed etiam rebus vilissimis, & bonis nihili comparatus posthabetur.

VII. *Obstupefcite Cæli super hoc, & porta ejus desolamini vehementer*, inquit Dominus. Quasi diceret, obstupefcite ò Cæli, omnesque Cælorum incolæ! recedite ab illis portis, quasi personæ lugentes & extremè desolatæ. Et quæ est hæc tam insolita cum Beatis loquendi forma, ita ut, cum non possit vera aliqua melancholia corda illorum penetrare, saltem apparentem admittant, pullis, ut ita dicam, induantur vestibus, ipsòque nuptiarum suarum tempore quantum

possibile est, se abscondant? desolamini vehementer (pergit DEUS loqui) *Duo enim mala fecit populus Jeremæ meus: primum est, quòd omnis boni fontem dereliquerit, me dereliquerunt fontem aquæ vivæ: Secundum est, quòd propter cisternas, in quibus nec aquæ gutta inveniri poterat, illum dereliquerit: & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.* In hoc consistit DEUM esse summum bonum, ut omnibus mereatur præferri bonis, quæ non sunt DEUS. *Hic est Daruch. DEUS noster, & non aestimabitur alius adversus eum; Summa enim DEI perfectio in hoc fundatur; in tali scilicet præminencia & Divinæ essentia plenitudine infinita, quâ omni bono creato, non solum actuali; sed etiam possibili anteferri meretur. Non aestimabitur alius adversus eum.* Et in hoc altissimum consistit obsequium, quod omnes Justi reddunt DEO. *Omnia In Pf. 34: ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi? Per ossa, inquit Sanctus Augustinus, intelliguntur Boni, qui firmam de Creatore solo habent æstimationem, adè ut si millenos possent lucrari Mundos, ne minimum quidpiam ab eâ moverentur, tam bene nòrunt, quòd omnem superet comparationem. Domine quis similis tibi? Ad differentiam carnis, id est hominum carnalium, qui non solum ista non polent firmitate, sed ob quodvis leve motivum inducuntur, plurius æstimare creaturam, quàm DEUM. Quare satis explicari non potest injuriæ hujus enormitas, quâ peccator Divinam Majestatem*

statem afficit. Sola DEI, qui est omnia, cum creaturâ comparatio, quæ nihil est, talis est injuria, ut DEUS per Prophetam gravissimè de eâ queratur: *Cui assimilasti me & adæquasti? dicit Sanctus.* Qui igitur erit, si non solum Creatura DEO comparetur, sed etiam haud dissimulanter præferatur? Hoc est, quantum est ex parte peccatoris, Divinam suam DEO auferre naturam, quæ in hoc consistit, ut sit bonum incommutabile, ideoque dignum, ut infinities omnibus aliis bonis præferatur.

VIII. Quod si unquam stultè credidistis, hanc fæminam, ob quam peccastis, majori dignam esse amore, quàm ipsummet DEUM, an non vestra in mente DEUM de throno suo deturbastis? quod ergo veritatem aliquam affirmando vel negando facit intellectus, idem voluntas volendo, & non volendo facit. Quare si voluntate DEO creaturam præferitis, ipsi aufertis hoc modo, quod auferri potest, hoc est, essentiam Divinam. Ita ut jam videatis, quid in veritate sit peccare; peccare est cognoscere creaturam in essentia sua esse quid vilissimum, in duratione quid brevissimum, in voluptate quam præbet, quid turpissimum, & tamen dicere in corde suo: Nihil refert: parva illa, brevis & vilis hujus creaturæ voluptas pluris æstimanda est quàm DEUS, ipsiusque gratia. Quare potius paucis diebus hanc volo videre puellam, quàm DEUM in æternum aspicere. Potius volo istius gaudere præsentia, etiam si infinito tormento mihi con-

stare debeat; quàm Divinâ frui possessione; etiam si non alio labore, quàm passionis meæ edomatione illam obtinere possem. Hoc est in veritate, quod sit, quotiescunque peccatum mortale committitur: Novus constituitur DEUS contra rigorosam illam prohibitionem: *Non erit in te DEUS recens,* præcipit atque, ut ita dicam, DEO è cordis arâ, in ejus locum vile ponitur Idolum, quale est, hæc fæmina, hoc argentum, ista nominis æstimatio, aliudque quodcunque simile bonum terrenum; quod à nobis pluris quàm Divina voluntas æstimatur, & tanquam ultimus noster finis constituitur; in cujus gratiam & honorem non agnum aliquem, aut bovem, sed propriam animam sacrificamus, ideoque æternis ignibus cruciandam. *Unusquisque quod cupit & veneratur,* inquit S. Hieronymus, *hoc in Psal. 10:*

IX. Creditisne vos posse plenè intelligere, quàm gravis sit talis injuria? Non est possibile, Charissimi mei; non est possibile, DEUS solus hanc abyssum cognoscere potest. Adeoque justissimus titulus, qui peccato dari possit, est ille, quo à Propheta insignitum est, quando illud occultum vocavit. *Ab occultis meis munda me.* *Psal. 18:* Hoc enim omni peccato essentialiter proprium est, non solum esse incognitum, sed etiam à nullo alio intellectu esse cognoscibile, quàm ab intellectu Divino. DEUS solus quemadmodum supremæ suæ essentia perfectionem comprehendit, ita perfectissimè intelligit, quantum sit malum,

ad. 49.
25.

1. Thom.
2. 2. 9.
14. ar. 2.

Psal. 10.
10.

Psal. 18.
133

illi vilissimam aliquam præferre creaturam. Quare vos non tantum millesimam mali hujus, quod peccando committitis, partem non cognoscitis, sed neque omnes Cherubini & Seraphini simul illud capere poterunt. Imò quod amplius est, ne quidem Sanctissima DEI Mater, quæ tamen Divinâ sapientiâ tam plena est, ut quæ meruit illam totam sinu suo recipere, illud cognitione assequitur. Atque hoc est verissimum. Hæc cognitio soli referatur DEO. Potest igitur aliquo modo dici, tam grande malum esse peccatum, quàm grande bonum est DEUS; quia sicut DEUS est bonum infinitum, ineffabile, incomprehensibile, ita peccatum est malum incomprehensibile, ineffabile, suo modo infinitum. *Peccatum habet quamdam infinitatem ex infinitate Divina Majestatis*: inquit S. Thomas.

II.

X. Verum quod adhuc pejus est, hæc injuria non tantum DEO inferitur, sed ante ipsiusmet oculos & in Divino ejus conspectu committitur; ita ut non solum qualitas offensæ, sed etiam offendendi modus summo opere altissima Majestatis despectum augeat. Quæ differentia est inter furem & latronem? Profectò maxima est; licet enim uterque iisdem rebus suis hominem spoliaret; nihilominus non eandem illi adfert injuriam. Fur clam domum intrat, atque adeò quemdam respectum & timorem erga personam nostram ostendit. Sed latro in aperto campo, publicè, violenter & pleno die nos

spoliatur, rapinæque manifestâ suâ violentiâ in notabiles conjicit angustias. Si ergo peccator, fur ille nocturnus, posset se coram oculis DEI abscondere; illique clam honorem suum furari, quem deprædatur, quis dubitat injuriam DEO hac iniquitate illatam multum diminui? Sed hoc sperari non potest. Oculi DEI plus vident ipsius Solis oculis, ut nuper vobis dixi. *Oculi Domini lucidiores sunt super solem.* Sed quare plus vident? quia licet Sol sit luminosus, non ideo aspectu suo corpora opaca, quemadmodum DEUS, penetrare potest, & in sui opprobrium in unâ Mundi parte noctem necesse est regnare permittat, dum ille in altera claro die dominatur. Et hoc ipsum est, de quo tantopere dolebat Rex David, considerans se non solum peccando contempsisse DEUM. *Tibi soli peccavi*, sed etiam illum in præsentia suâ despexisse, & *malum coram te feci*, & hoc ipsum nihilominus tam parium iniquorum commovet animos.

XI. Præterea animadvertendum est. Peccatores à DEO non solum ut teste, sed etiam velut à Judice observati. Licet etiam post peccatum DEUS nos nollet punire, an non solum timorem nobis incutere deberet, scire nos peccantes ab illo videri? Sanctus Gregorius Nazianzenus refert, proterviam quamdam mulierem, cum domum aliquam ingressa esset, quæstum corpore factura, aspectâ Polæmonis Padici Philosophi effigie, quasi qui eam severo, & serio vultu intueretur, quamprimum à tonitram abivisse, nec scelus ausam fuisse pertrahere. Quod si

S. Th. 3.
p. 9. 1.
ar. 2. ad
2.

Eccl. 23
23.

Pf. 50. 5

In Carmin.

viderentur. *Alii solem quidem ponebant DEUM, ut occidente sole noctis tempore sine DEO essent.* Si Christiani similem adorent DEUM, causam caperant, ob quam intra noctis tenebras tam dissolutè viverent; sed quia DEUM colunt, qui totus oculus est, coram quo ipsæ tenebræ lux sunt, causam temeritatis illorum non intelligo.

XIII. Et hoc optarem singulariter ab illis observari, qui ex verecundia nescio, an naturali dicam, aut diabolicâ, peccata graviora Confessario non audent manifestare. Timetisne, ne homo aliquis id de vobis cognoscat, quod jam novit ipse DEUS? Cum peccatum vestrum jam DEO constet, quomodo illud absconditum putare potestis? Surius in vita Sanctæ Ludgardis recenset, Adolescentem quemdam, nescio, quàm brutale in occulto commisisse peccatum, cujus eum tantopere puduit, ut confiteri ausus non fuerit. Quodam igitur die miser obvium habuit virum peregrinum, qui illius advertens tristitiam, substitit, eique dixit, ut ad obtinendam peccati veniam, quò potissimum affligeretur, ex charitate sibi caput lavaret; consensit Adolescens, insolito profus operæ suæ pretio. Cum enim ad hoc charitatis officium adimplendum accinctus staret, longiores peregrini elevans capillos lucidissimum in vertice oculum reperit, exclamâtque: O miraculum! quis unquam hominem vidit, in cujus capitis summitate fuerit inventus oculus? Ita est, respondit peregrinus: & hic oculus nunquam visus, est ille ipse, qui te pec-

cantem aspexit: quo dicto disparuit; suumque benefactorem totum compunctum, & ad crimem absconditum salutare Confessione expiandum commotum reliquit.

XIV. Sed revertamur jam ad nos. Quis negare potest peccatoris temeritatem absque mensurâ crescere, qui non solum DEUM injuriâ afficit, sed hoc audet in ipsius præsentia, qui se omnis iniquitatis & testem, & Judicem esse declarat? *Ego sum Judex & Jeremi: testis dicit Dominus.* Quis enim unquam legem in præsentia Latoris ausus est infringere? Quis unquam in Monarchæ sui conspectu conjurationem ordiri attentavit: *Excusatione caret, qui facinus ipso judice teste committit:* inquit Petrus Chrysologus. Profectò si Divina Majestas se posset infinitarum suarum prærogativarum aliquâ privare, ausim quasi dicere, illam se immensitate sua spoliaturam, ne tantis injuriis, quæ sibi à peccatoribus continuo innotantur, præsens adesse cogeretur. Quare in plurius Scripturæ locis acerbè queritur de hac injuriæ gravitate, quam patitur ab iis, quicunque in Divino conspectu suo peccant; & de hac ipsâ circumstantiâ veri penitentes vehementer compunguntur; in quorum personâ, ut supra dixi, inconsolabiliter lamentabatur Propheta David, hancque injuriam DEO illatam deplorabat, quando ingemuit: *Et malum coram te feci.* Verùm ut paucis dicam, Peccatores nesciunt quid faciunt. Ideoque tanquam cæci lucem illam non aspicient, quæ cum immensa sit, in quovis loco illis præsens est,

III.

XV. Utinam saltem ob magnam aliquam utilitatem capiendam tantâ peccator DEUM afficeret injuria, tam in qualitate, quàm in modo; qualitate, DEUM non tantùm absoluto, sed comparativo, ut vidimus, despectu contemnendo; & in modo, in præsentia illius peccando. Sed hoc est, quod extremam peccati complet malitiam, etiam ob finem & rem nauci illud committi. DEUS tanto honore dignus est, ut propter maximum, quaecunque illud sit, Mundi bonum à nobis vilipendi non debeat, ita ut si per impossibile levi peccato parem illi, quâ gaudet DEUS, felicitatem assequi possitis, liberè illi renunciandum esset, ne tam magnum Dominum offenderetis: minima enim Creatoris gloria pluris æstimanda est, quàm immensa omnium creaturarum felicitas. Diabolus ore serpentis Adamo & Evæ; divinitatem promissit, si pomo prohibito vicerentur. *Et eritis sicut Dii scientes bonum & malum.* Sed fingite animo, Dæmonem verum ipsis promississe; Dico vobis, si non fuissent stulti, non debuisset consensum præbere, ut DEI mandatum transgredirentur, ob tam grande emolumentum, quo DEO similes fierent; hoc est, ut absque illo beati forent, sibi que ipsis in omnibus bonis sufficientes; minus enim DEI malum rectæ justitiæ lanci impositum, omnibus infinitis nostris bonis longè præponderat. Etjam quidem videte, quomodo in simili casu Sanctissima Virgo processerit. Adest Archangelus Sanctus Gabriel felicissima illa ap-

portans nova, eum à DEO in Matrem electam esse, & consequenter totius Mundi Imperatricem, omniumque purarum creaturarum Principem. Dignitas Matris DEI inquit sanctus Thomas, *1. p. 9. 7* est tam excelsa, ut DEUS ipse majorem *1. 5. ar. 6.* non possit condere dignitatem. Sicut enim nihil majus potest esse DEO, sic inter creaturas non potest esse major eminentia, quàm esse Matrem DEI, haberéque à se illum dependentem, qui à nullo alio dependet. Nihilominus quia magnus ille Divinæ Maternitatis titulus sub terminis adumbrationis alicujus Sanctissimæ Virgini oblatu fuit, ita ut ab Angelo Matrem dici, perpetuæ virginitati, quam DEO promiserat, præjudicare posset, levis hæc suspicio, aut ut meliùs dicam, sola culpæ alicujus umbra tanto eam implevit horrore: *Turbata est in sermone ejus*, illique persuasit hunc Divinæ Maternitatis titulum absque maturâ consultatione non acceptare. *Cogitabat qualis esset ista saluatio*, nec antequam plenam istius rei haberet informationem; quam hisce omnino clarissimis verbis petiit: *quomodo fiet istud?* O miserabilissimam ergo hominum cæcitatem! qui non horrent DEUM ob rem nihili offendere, cum ne quidem propter thesaurum infinitum ejus gratia amittenda esset. Si Puellæ alicui dignitas Matris DEI offerretur tantùm ut immodesto cuidam aspectui consentiret, non deberet illam acceptare: sed ipsa meretricis acceptat infamiam, non immodesto alicui aspectui, sed cuivis impuræ turpitudini assensum præbendo! Si Adolescenti

offerretur, fore eum tam divitem, tam honoratum, tamque beatum, quantum est ipse DEUS, si tantum verbo minus pudico delectaretur, optionem hanc renuere deberet; & tamen non renuit esse Diabolus, solum ut turpi sua libidini satisfacere possit.

XVI. Quis ego comprehendere potest, quousque peccatoris crescat injuria, siquidem DEUM infinita dignum æstimatione, tam parvi facit? Si injuria est personæ dignæ indigna tractatio, quæ major illâ potest esse injuria, quæ irrogatur DEO Creatori nostro, cum immanis ejus & incomprehensibilis Majestas tam indignis tractatur modis, quasi totius Mundi res esset vilissima? Audite quomodo per Prophetam lamentetur. *Violabant me propter pugillum hordei, & fragmen panis.* Propter unum hordei pugnum, propter frustum panis audent peccatores horribile committere Deicidium, quod peccando perpetrant, non est panis integer, sed frustum panis, hoc est; est bonum aliquod in essentia sua miserimum, & quoad durationem brevissimum, propter quod DEUS offenditur: Non est modius frumenti; est tantum pugnus hordei, hoc est, est delectatio non tantum misera, & brevis, sed etiam bestialis, eodem modo, quo hordeum est proprie cibus pro bestiis destinatus, potius quam pro hominibus. Et nihilominus ob vilitatem adeo indignam DEUS spernitur. Notate hoc verbum *Violabant*, quod multorum Frequentatorum actuum continuationem significat, ad hanc etiam extremitatem deveniant ho-

mines, ut non semel aut iterum, vehementissimæ alicujus passionis afflatus Divina infringant mandata, sed usu jam assueti contemnant, atque ut ita dicam, peccando vivant. *Comedunt panem impietatis, & vinum iniquitatis bibunt.* Jam DEUM offendere tam est commune, quam est comedere & bibere. Imò in necessitatem degeneravit. Non amplius necesse est, ut ad illud inducendam Damon nobis promittat, sicut Christo in deserto omnia Regna promissit, & gloriam eorum; satis est nobis, si ignominiosam aliquam proponat spurcitiem. Non alios hujus rei requiro testes, quam vos ipsos. Si mulier aliqua sit malæ vitæ, vos publice illam objuratis, ejusque impudentiâ commoti exclamatis, esse carnem morticinam, prostibulum nulliusque valoris faminam: quando igitur cum illâ aut aliâ illius farinæ DEUM offendistis, DEUM permutastis pro personâ nullius valoris pro ignominioso scorto. Si homo unum tantum cognitionis haberet radium, quo vivaciter unam solam infinitarum perfectionum, quæ sunt in DEO, conciperet, quomodo quæso, postquam illum offendit, amplius posset vivere?

XVII. Beata Catharina Genuensis *in vit.* mirabiliter à DEO illustrata ad peccati *c. 12.* horribilitatem cognoscendam, solebat dicere, si sibi permissum esset ea aliis monstrare, quæ sibi ostensa sunt, nullum se scire supplicium, quod non subire vellet, ut ignorantibus Mundo significaret, quanta sit cujusvis peccati monstruositas propter oppositionem, quæ

Ezech.
13. 19.

quæ est illi cum Divina voluntate. Quare optimè infertur, vos DEUM non cognoscere, dum peccatis. *Qui non diligit, non novit DEUM*, inquit S. Joannes. Qui DEUM non æstimat pluris quàm omnia bona, qui illum, non dicam cuivis exiguæ delectationi, sed omnibus possibilibus præfert bonis, qui propter quamcunque magni momenti rem DEUM non horret contemnere, illum non cognoscit. Astrologi opinantur, tunc monstrum concipi, quando generatio illius à nullo cœlestium siderum aspicitur. Si qui ita sentiunt, fortè hallucinantur, profectò non errat, qui affirmat, peccati monstrum cogitatione non concipi, nec opere in lucem producti, nisi absente omni veræ cognitionis lumine. Cæterùm ad clarum lumen quivis dicturus est, quod Josephus à Domina tentatus respondit: *quomodo possum hoc malum facere?* non tantùm non volo tentationi consentire, sed ne quidem possum: tam vivam habeo magni hujus mali cognitionem, quod committerem, si vellem. *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in DEUM meum?*

XVIII. Quare, Charissimi, altissimam hanc veritatem profundissimè cordibus vestris imprinite; quòd, quando DEI mandatum violatur, DEO infinito inferatur injuria, & quidem in Divinæ præsentis illius oculis, atque ob rem tam vilem, quæ ne quidem coram illo nominari meretur. *Memor esto hujus*, dicit Propheta, *inimicus impropèravit Domino*. Tu qui tam liberè peccas, qui contra DEUM

insurgis, attende & considerà, quòd facinoribus tuis Altissimum invadas: *memor esto hujus*. Et in veritate paucos est videre, qui talem in mente suâ conservent memoriam. Imò qui abstinēt à peccatis, communiter non abstinēt: ideò, ne offendant DEUM, sed propter alia motiva, quæ in comparatione istius nullius sunt momenti. Non sumam vindictam, inquit ille, quia familiam meam ad incitas redigerem; non consentiam, dicit alia quædam, ne meo marito faciam injuriam; qui ita respondet, non quidem dicam, illum cæcum esse, dicam tamen, tam malè eum videre, ut inter granum arene & Mundum universum non distinguat: Justissimum est detrimentum familiæ considerare, quod ex homicidio emergeret; decet omnino honorem mariti præ oculis habere, qui adultèrio contaminaretur: quis de hoc dubitat? sed hoc non est, quo Christianus quilibet à peccato deterreri deberet. Hæc consideratio cordi sit necesse est? Si pecco, DEUM offendo, infinitam Majestatem injuriâ afficio; Omnipotentis DEI sceptrum pedibus conculco. *Memor esto hujus*. Hoc est illud, quod semper memoriæ infixum esse debet.

XIX. Quanta est igitur illorum stultitia, qui, ut conscientis suæ stimulos tranquillènt, adeoque profundius in turpitudinis suæ cæno obdormiscant, audent dicere. *Eccui quid mali facio? nemini quidquam furor, neminem spolio, non occido, neminem injuriâ afficio*. An ignoras, cui malè facis? DEO malefacis, quem majori af-

Joan.

8.

Sal. 78.

28.

ficis injuriâ, quàm illi ab aliqua creatura afferri possit, quæ est DEO nolle obedientiam præstare. Et hoc vobis parum videtur? Peccatum non est malum grande ideo, quia injuriam contra proximum continet, furando, spoliando, occidendo, aliâque similia facinora perpetrando; sed est malum infinitum, ideo quia injuriam contra DEUM comprehendit. Propterea dicit S. Augustinus, cum DEUS ad exercendam supremam suam Jurisdictionem primo homini deberet aliquod præceptum imponere, tam leve ipsi mandatum dedit, quod erat, ne pomo illo vesceretur sibi ostenso. Quare non potius res difficiles illi præcepit, longas preces, longas peregrinationes, longasque abstinencias? an fortè tales non erant proportionatæ ad fidelis sibi subditi obedientiam explorandam? non, inquit sanctus Doctor, quia solum hoc DEUS intendit, ut omnes homines benè intelligerent, quantum malum sit, DEO non obedire. Si DEUS homini res magnas præcepisset, videri poterat totum transgressionis malum ab ipsarum rerum commendatarum pondere dependisse: verùm cum rem tam levem præceperit, clarè patuit, omne malum culpæ ab inobedientia legi DEI resistente profectum esse. *Quæ nolui elegistis*, inquit DEUS. An parum malum vobis videtur illa velle, quæ DEUS non vult? Hoc est Diadema supremæ Majestatis è capite ipsius auferre, ut vestro imponatis. Tantum contra Principes hujus Mundi non requiritur, ut quis læsæ Majestatis crimen incurrat. Satè est, ut

subditus dicat: Non volo; faciam sicut mihi lubet, ego sum Dominus meus. Et parum mali erit, tantundem dicere DEO? quid mali fecerat Adamus? nihil furatus fuerat, neminem spoliaverat, neminem interfecerat, solum de pomo sibi interdicto comederat. Attamen, quia comedendo non obediit DEO, satis fuit hoc unicum pomum, ut eo non solum se ipsum, sed omnes homines post se nascituros, infinitè tradiderit ruinæ. Hic aliud non datur remedium. DEUS pondus vult esse justum. *Pondus æquum voluntas ejus.* Et talis est voluntas DEI, inquit Hugo. *Voluntas DEI est, ut nihil ei, sed ipse omnibus præferatur.*

XX. Quamobrem *Memor esto hujus.* Hoc semper recenti tenendum est memoriâ; nec non illud, horrendum planè, quod consequens est peccando DEUM velut inimicum tractari; ipse injuriâ afficitur: *Inimicus improperavit Domino.* Illi fit injuria, inquit S. Thomas, dum uno aliquo, ex quatuor his modis despicitur; aut directè in seipso, aut indirectè in suis Sacramentis, aut in sua imagine; qui est Proximus noster, aut in aliquo præceptorum suorum. Unde sicut impossibile est basilicum absque veneno reperire, ita impossibile est dari aliquod peccatum absque contemptu DEI. Quare ex ore vestro non ampliùs audiatur stolidissima quorundam excusatio: *non pecco, ut DEUM spernam sed solum, ut voluptatem capiam.* An non auditis à Sacris Doctrinibus, duo contemptus genera distingui, unum expressum, & directum,

alte.

de Gen.
ad lit. l.
8. c. 13.

lf. 5. 12.

Prox. 11
1.

alterum indirectum, & interpretativum? quod si ergo pro fine vestro non habetis injuriam DEI, sed delectationem aut lucrum, tunc non directè illum contemnitis, quod verum est, sed indirectè. Pluris enim voluptatem, aut lucrum prohibitum, quàm ipsum æstimatis. Si aliquis filiorum vestrorum mulierem infamem duceret, non propter infamiæ motivum, sed solum ut suæ satisfaceret voluptati, an non etiam hoc modo vos despici putaretis? verum est à filio vestro intentione sua vos non despici; ipso tamen facto despiceremini; nec quicquam valeret ista excusatio; istam faminam duco, non ut contrister patrem meum, sed uxor mea erit, quia mihi placet. Charissimi, nolite à Diabolo decipi, qui instar proditoris oculos vobis tegit, ne præcipitium advertentes, talparum more incidatis. Quo plura de hac dicemus materiâ, nihil tamen afferemus in comparatione illorum, quæ in veritate de qualiscunque peccati malitiâ dicenda restant.

XXI. Hoc igitur solum adhuc dicam, & non amplius. Si Diabolo tantæ essent vires, ut ex Cœlo omnes Sanctos & Sanctas, omnes Angelorum choros, ipsam etiam sanctissimam DEI Matrem, unâ cum illis, in infernum præcipitare posset; an non grande id vobis videretur malum, maximâque injuria, quæ creaturis tam perfectis, tam eximiis, omnique honore dignis irrogaretur? attamen quotiescunque vos peccatum committitis, malum incomparabiliter majus perpetratis, si DEI ratio habeatur; quàm esset totius

curiæ cœlestis ruina, si consideretur ut malum creaturatum. Si Dæmon aliquis absque DEI offensa omnem illam stragem ederet, talis strages etiam minimæ DEI offensæ comparata, infinities minor foret, quàm aliquot formicarum myriades delere, si cum calce, qui eodem pede Papæ impingitur, comparetur. Audebitisne adhuc imposterum, auditis his omnibus, absque ullâ consideratione & respectu peccare, & peccato jam commisso jocando dicere: quid ergo mali est? si in hac cæcitate persistere statueritis, aliud vobis denuntiare non possum, quàm quoddam aliquando tandem oculos vestros, nunc clausos, vel nolentes aperturum sitis. *Nōne cognoscent omnes, qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam sicut escam panis?* Putatisne semper hanc ignorantia noctem duraturam? Erit, erit aliquando dies, & vos, qui iniquitatem tanquam sapidum panem jam devoratis, malum illud tunc cognoscetis, quod jam non agnosceatis, quando rapti ad Tribunal DEI; tam grandem illam aspicientes Mestertem, immensam illam potentiam, DEUM aded infinitum, adoratum, honoratum, summâque reverentia à Paradisi principibus cultum, horrore exterriti deficietis, pudebitque tam temerarios fuisse, ut neque bonitatis ipsius, nec justitiæ, nec immensitatis ullam rationem haberetis, sed ante oculos ipsius veriti non sitis ea committere facinora, quæ tam severè ab illo fuerant prohibita.

XXII. Tunc erit tempus in vobis adimplendi minas peccatoribus à

Psalm. 20.
13.

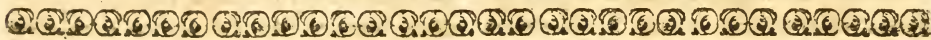
Psalmista his verbis prædictas. *Pones eos dorsum.* Non enim solum vobis terga vertet, sed quasi tergum suum vos faciet, ita ut impossibile ipsi sit amplius benevolis vos oculis aspiciere. Qui post tergum aliquas literas abjicit, ita adversus non potest verè eas amplius intueri; sed aspiciere potest, si de novo ad easdem vultum convertat. Verùm qui literas dorso inscriptas gerit (quemadmodum olim quædam portabant mancipia) quomodo respiciet, ut eas legat? DEO igitur, ut significaret à se nunquam in totà æternitate bono oculo peccatores aspiciendos, non satis est dicere illos post terga sua relinquendos, sed quotquot sunt à se pro tergo habendos esse.

Pones eos dorsum. Hoc si fiat, quàm bene poena culpæ erit proportionata?

Zach. 7.
11. Peccatores terga verterunt DEO; averterunt scapulam resedentem. DEUS quoque sua illis terga vertet. DEUM quasi rem nihili sperverunt; ipse illorum non recordabitur; quasi de facto nihil essent, & à naturâ eliminati.

Illi has ipsi in conspectu suo intulerunt teras, ipse illos à facie suâ projectos, æterna morte afficiet. *Panas dabunt in interitu æternas à facie Domini.* 2. Tess. 1. 9.

Hic solum comparatio claudicat, quòd DEUM peccatores aspernati sint brevi tempore, vix momento peccati commissione delectati; ipsi verò in æternum à DEO contemnendi sint, & absque intermissione puniendi. Verùm hoc ipsum justitiæ est convenientissimum. Tam grande malum est unico tantum momento offendere DEUM, ut ipsa æternitas non sit satis longa ad tantam injuriam castigandam, si poena sit absque cessatione futura. Quamobrem Charissimi, discite nunc, quid sit DEUM offendere, ut singulari attentione quodvis caventes peccatum, non cogamini in Inferno incomprehensibilem tam venerandi Monarchæ Majestatem ad summam calamitatem vestram agnoscere; sed potius eandem ad summam felicitatem vestram cognoscatis in Cælo, primo ejusdem intuitu beati.

DISCURSUS II.

Ex summa Divini in nos Domini excellentia inferitur Peccati mortalis gravitas.

Pf. 118.
133.

IUre meritò potuit olim David peccato imponere nomen omnis injustitiæ: *non dominetur mei omnis injustitia.* Hæc enim verissimè est magis propria hujus monstri definitio: Injuria, quæ

inferitur hominibus, quasi quæ Jus aliud quod particulare lædit, est etiam injuria particularis, sed injuria, quæ DEO irrogatur, quasi quæ omne Jus possibile invadit, non potest æquiori titulo, quàm injustitiæ ad eò generalis designari.

vid.
Hug.
hic

signari, in qua omnes continentur injustitiarum; *omnis injustitia*. Quamvis igitur verum sit, quotquot in DEO ad amandum illum reperiuntur tituli, tot à nobis, dum eundem offendimus, committi injustitias. Nihilominus ad tres solos presentem meum restringam Sermonem, demonstraturus, quam grande sit malum quodvis peccatum, quo his tribus titulis, ob quos DEO obedire tenemur, nos opponimus; obedire tenemur tanquam Creatori, tanquam Redemptori, denique tanquam DEO. Certè errorum omnium maxime intolerabilis, qui peccantium excæcant mentes, est ille, qui à sancto Jobo his notatur verbis: *Vir*

Deus noster. Incipiemus igitur à primo creationis titulo, & si tempus omnes explicare non permiserit: tertium in alium Sermonem reservabimus.

I.

II. Quamquam sint plurimi possessionis tituli, non est tamen ullus justior, quam effectiois; ita viri Docti observant, DEUM in Sacris Literis frequenter vocari Dominum creaturarum: quia illas fecit, easque ex nihil abyſſo extraxit, in quo per omnem æternitatem abstruxerant permanissent. Singulariter autem hoc notatur in pulchris illis verbis ex libero Esther. *Domine Deus omnipotens, in ditione tua cuncta sunt posita; tu enim fecisti omnia*. Et ut verum fateamur, quis plus Juris habet in statuam, quam Artifex, qui ex rudi saxo tam venustum effinxit opus? Artifex tamen marmor non fecit, non illi soliditatem contulit nec splendorem, nec durabilitatem contulit, solum in hominis similitudinem illud exculpfit. Quale igitur Jus erit DEO in quemvis nostrum, cum ille omnia fecerit, quæ sunt in nobis; imò ex nihilo fecerit, faciendoque potentiam infinitam adhibuerit? dixi infinitam, quia ut aliquid fiat ex nihilo, ajunt Philosophi, non sufficit potentia finita, infinitam esse oportet. *Infinita virtutis est ex nihilo producere*. Et hæc est illa, quam DEUS in creatione nostra impendit; ideò, ut in nos par potentiarum dominium, id est infinitum, acquisivit.

III. Imaginamini vobis, antequam essetis homines, vos tot in littore maris fuisse

*Job. 11. Vanus in superbiam erigitur, & tanquam pullum onagri, se liberum natum putat. Falsissimum, falsissimum est, clamat S. Augustinus, quid tam notuum, quam tu, si alicujus, quod es? Non est res, quæ sit minus nostra, quam nostrum liberum arbitrium, quoties tres has obligationes modo dictas perpendere vellemus, quæ nos admonent, quantopere debeamus habere subjectum illud DEO. Atque hæc sunt tres illarum obligationes, paucis immensa complectentes, quæ à Davide insinuantur, ubi desiderans invitare homines ad DEUM tanquam supremum Dominum recognoscendum; *Sal. 49. Venite adoremus Dominum, tria supra dicta attulit motiva, quia creavit nos, qui fecit nos: quia velut Divinus Pastor sanctissimo Sanguine suo nos redemit: nos autem populus ejus, & oves pascua ejus*. Supra omnia verò quia est DEUS noster, quia ipse est Dominus*

Esther. 13. 9.

S. Thom. 1. 2. q. 32. ar. 1. ad 2. q. 9. 45. ar. 3.

Job. 11.
1.
Tract. 19. in Joan.

Sal. 49.

fuisse arenæ grana, DEUmque ex mera benignitate vos omnes ex illis formare voluisse, donando cuius corpus & animam tam perfectam, quemadmodum nunc possidetis: quantum creditis vos obstrictos esse ad gratias Benefactori vestro referendas? Cur igitur non magis teneremini illum recognoscere, cum non è littore, sed è nullitatis abylo vos extraxit, omnipotentisque brachii sui potentiam adhibuit? Non sumus igitur, Charissimi, rei alicujus in nosmetipfos Domini. Non possumus pro voluntate nostra vel manum movere, vel elevare oculum, vel aures applicare, neque unam proferre syllabam; quia toti ipsius DEI sumus, ideoque infinito modo illi obstringimur, toti sine exceptione pro voluntate ipsius vivere: infinitum enim non habet terminum, totum sine ulla exceptione completitur, *in omni virtute tua, dilige eum*: Ita nos monet Ecclesiasticus.

VI. Ad hæc, hæc dependentia à DEO & subiectio, quam illi debemus, est adeò essentia nostræ creatæ intimè impressa, ut ipse DEUS non possit illam tollere, adeoque liberos efficere, ut à suo Dominio independentes essemus. Quamvis illorum admitteretur opinio, qui putant posse à DEO creaturæ rationabili, quales nos sumus, communicari potestatem plures creandi mundos, nihilominus ne quidem in hoc casu verificaretur, hanc creaturam creatricem ipsimet Creatori suo non esse immensè subiectam: adeò indubitatum est, hanc independentiam esse thesaurum, quem DEUS

solus à se alienare non possit. Et grande hoc Dominium est illa gloria, quam DEUS habet pro fine in omnibus operibus suis extra se, ideoque declarat illam à se nemini dandam, adeò incommunicabilis est: *Gloriam meam alteri non dabo*; quomobrem titulus est tam supremus, ut in consideratione illius Imperatores Mundi jure non possint vocari Domini. Referunt, Augustinum initio Imperii sui recusasse titulum Domini; quod si hoc cognitæ veritatis impulsu fecisset, nax illa magnarum actionum talis Monarchæ maxima dici meretur. Siquidem solus Rex Regum hoc nomen legitime potest prætere, solisque illud gerere potest, ideoque sæpius in Scriptura de se dicit. *Ego Dominus*: quippe Reges terræ nec Provincias, nec Populos, nec exercitus fecerunt, sed solum exercituum, populorum & provinciarum possessionem occuparunt, totiusque Regni, aut per hæreditariam successionem, aut per violentam invasionem; adeoque illorum Dominium provenit *ab extrinseco*, & est purè supra externas Subditorum actiones: cum vicissim DEUS omnia titulo creationis possideat, titulo tam intrinseco, ut, quemadmodum dicit S. Augustinus, ultimum rerum fundum penetret, id est, ipsi essentia nostræ intimus sit. Hinc est quòd illi viginti quatuor Reges in Apocalypsi, acceperint diademata de capitibus suis & ante thronum DEI posuerint, existimantes; licet tanquam Reges, omnes essent DEI imagines, cujus personam exhiberent, auctoritatemque sustinerent, nihilominus

Eccel. 7.
32.

Mag. 4.
sent.
dist. 5.
sess. 3.

Isa. 42. 8

Suet.

Apoc 4.
11.

minus se non amplius esse Dominos, sed ipsum solum hoc nomine dignum esse declarabant, utpote illum, qui solus creasset omnia. *Dignus es Domine DEUS noster accipere gloriam & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia.*

V. Quod si ita est Charissimi, considerate, quâ DEUM afficiatis injuriâ, quando pro libidine vestra vivere vultis, ita ut ad desiderii vestris satisfaciendum, voluptatulamque aliquam capiendam, Divinis vos non velitis submittere mandatis, perinde ac si integri vestri ipsorum essetis Domini. Tam cæci estis, ut magnum illum Dominum, qui supra vos est, non videatis; à quo multò magis secundum essentiam dependetis, quàm à vobismetipsis: quippe esse non potest, ut vos sitis sine vobis, bene autem esse potest, ut sitis possibiles, sed absque illo non solum non essetis actualiter, sed multò minus unquam possibiles.

VI. Attamen id, quod in essentiali hac subjectione summum est, quòdque Creatoris titulus in se maximum continet, adhuc vobis non dixi. Quandoquidem considerare oportet, hoc DEI dominium, quia vitam nobis dedit, omni momento augeri, cum ab illo etiam conservemur. Charissimi, DEUS non est sicut Architectus aliquis, qui domo exstructâ abire potest, absque illo enim Domus jam erecta consistit. Non est ita DEUS, inquit Sanctus Thomas, ut creaturæ in se ipsis perseverent; necessarium est, ut continuò illis DEUS univus maneat, suòque Divino brachio

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

illas sustentet, quæ aliàs in antiquum suum nihilum reciderent. *Si suam actionem eis subtraheret, omnia in nihilum redigerentur.* Videtisne illam lampadem ante altare suspensam? Si funem, ex quo pendet, præscinderetis, quamprimum caderet, licet à tot jam annis in aère pependerit. Sic se res habet nobiscum, cunctisque creaturis, quæ omni momento tam indigent post multos annos in essentiâ suâ conservari, quàm primo nativitatibus suæ die indigebant. Unde quovis temporis puncto à DEO conservantur. *Portat Heb. 1.3. omnia verbo virtutis suæ.* Semper enim pro utilitate nostra potentiam illam creativam continuat, quâ in principio nos fecit. Quare si pro primo illo momento, quò creati sumus, infinitam DEO debemus subjectionem, qualem illi debebimus pro omni illo tempore, quo nos conservavit? quovis enim instanti conservando nos non facit minus, quàm si semper de novo nos crearet. *Non aliter DEUS res in esse conservat, quàm semper eis esse dando.* Manifestum est, sicut creationis gratia semper continuatur, ita quoque jus illud, quod in nos habet DEUS, continuò augeri; si tamen infinitum potest crescere.

VII. O magne Domine, quid est igitur DEUS noster! O ingens Dominium, quod illi competit in nos! postquam enim fecit nos, non solum nos potest destruere, sicut cæmentarius domum à se exstructam diruere potest, sed ubi nos conservare desinit, in nihilum redigere potest; quod cæmentarius non valet, qui ad summum

C

in

S. Thom.
p. 1. q. 9.
art. 2.
in c.

Thom.
p. 1. q. 9.
art. 2.
in c.

in pulverem domum redigeret! At nihilominus Dominium tam excellentum non cognoscitur ab homine, imò liberimè absque ullo respectu contemnitur! Video, si quandoque à fure nocturno ex vitibus horti vestri aliquæ clepantur uvæ, tantopere vos indignari, ut non pudeat ei coram Iudice litem intentare, & quandoque etiam juramento exacto pauculorum racemorum furem detegere. Jam verò dicite mihi, in quo tanta, quam passi estis, fundatur injustitia? in hoc fundata est, quòd vites sint plantatæ in terrâ vestrâ. At terram illam, in qua plantatæ sunt hæ vites, vos non fecistis; nec plantas produxistis, nec pluviam fecundastis, nec radiis solis calefecistis, neque rore cœli recreastis, neque cœli insipientis animastis, neque unquam quidem pampinorum illorum fibrâ formastis; tantum abest, ut vel unicum acinum in uvis nascentem feceritis. Quantus tumultus propter jus extrinsecum in has vites? quid jam faceretis, si supra illas dominium vobis esset intrinsecum, integrum & universale, quo quidquid & pulchrum & utile in illis continetur plantis, à vobis factum fuisset? Et hoc ipsum est, quòd vobiscum fecit DEUS, & sine ulla comparatione multò plura. Quomodo ergo creditis, nullam à vobis committi injustitiam, quando peccatis? An non meministis, non esse similem peccatori in terris furem, qui DEO jus aufert infinitum, quòd Divina voluntas habet in voluntatem creatam, quæ omnia pro beneplacito suo fieri ve-

lit, hominem verò pro animi sui libidine nihil velle posse? Ego mihi persuadeo, DEUM nonnunquam permittere, ut quædam vobis auferantur, ut ex furti illius displicentiâ & indignatione contra eum, qui illud commisit, colligatis indignationem DEI, quàm ei suum jus auferendo, hoc est vos ipsos surripiendo excitatis. Sui indignatione contra talem furem, talèque furtum quid potest esse justius?

VIII. Imò propter hanc ipsam causam credere licet, DEUM quandoque permittere, ut à filiis vestris horrendum affligamini; ut intelligatis, quid sit Factorem vestrum contristare. Poterat DEUS, ut alio loco docui, per se ipsum omnes homines creare, posset enim, si vellet, omnes lapides in homines convertere: *Potens est de lapidibus suscitare filios Abrahæ.* Nihilominus non voluit per se homines producere, sed potius statuit, ut unus ab alio nasceretur, & ut Patrum & filiorum successio sit, ut Patres ab illa obedientiâ & honore, quem jure merito à filiis suis exigunt, obedientiam, & honorem dilcerent, quem multo potiori jure DEUS ab ipsis requirit. Sic itaque persuadere vobis, sæpius à DEO permitti, ut filii vestri proculcatâ obedientiâ vobis non gerant morem, nec ullum honorem exhibeant, ut damno vestro docti majorique animi dolore intelligatis, quàm grave malum sit DEO Patri optimo inobedientem esse, debitoque honore eum non afficere. Unde imposterum nolite lamentari, homines nulli sibi ducere

cere religioni, sua aliis auferre, filios vestros tam contumaces & refractarios esse, ita ut impossibile sit vobis illos regere. At meum, si placet consilium sequimini: vos ipsos acutate, & intra vos dicite: quomodo ego audeo ab alio quicquam exigere, aut aliquid amplius, quod ipse DEO non præsto? An fortè majus furtum est, paucos aliquos fructus clepere, quàm DEO alicujus creaturæ suæ voluntatem surripere? Aut, éstne major fortè perversitas, quemdam filiorum meorum non parere jussis meis, quàm quòd ego DEI transgrediar mandata? Quia ex reflexione aliquam immensæ illius injustitiæ umbram observabitis, cujus Tyrannidi voluntariè vos subjecitis, quotiescunque peccato vos contaminatis. *Non dominatur mei omnis injustitia.*

II.

IX. Ecce igitur primum Dominiî infiniti titulum, quod DEO in suas debetur creaturas, eò quòd fecerit illas. Nihilominus, si ita licet discurrere, hoc est debitorum nostrorum minimum. Quò non cum titulo Redemptoris accrescit eorum summa? tantum accrescit, ut Sanctus Bernardus illam considerans obstupescat. *Sitotum me debeo pro me facto, quid addam pro me jam refecto, & refecto hoc modo?* Sed ut clariùs hoc percipiamus, præsupponendum est priùs, quid sit redimere. Redimere idem est ac rem aliquam pretio recuperare, quæ revera prius ad nos pertinebat, sed à nobis abalienata est: unde necessa-

riò sequitur, bonum illud hoc modo recuperatum duplici titulo nostrum esse; nostrum est, quia ante erat; & nostrum est de novo, propter pretii pro eo solutionem. Quare licèt homo DEI esset, quia modo jam dicto ab illo creatus fuit, nihilominus quia peccando Divino se imperio subtraxit, saltem quoad possessionem, hunc suum fundum DEUS ipse redimere voluit tam perversè alienatum, non ut homo propriam animi posset sequi libidinem, sed ut novo hoc titulo, Divino Dominio magis subiceretur, adeoque strictiùs Divinis teneretur obtemperare mandatis, quò major erat servitus, è quâ redemptus fuit. Quare si cognoscere desideretis, cujusmodi nostra DEO debita sit præstanda subjectio, eò quòd ab ipso redempti sumus, paucis hisce verbis illam indicabo: Proportionata debet esse servituti, quâ nos gratiâ ipsius liberati sumus; DEO debemus subjectionem, non enim aliter chirographum illud, quo nos Inferno vendideramus, JESUS laceravit, quàm ut aliud exararet, quo de novo charissimo Patri suo cœlesti nos dedicaremus. *Pro omnibus 2. Cor. 3a mortuus est Christus, ut & qui vivunt, 15, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.*

X. Triplicem igitur servitutis nostræ catenam considerate, ut eadem præsentem obligationem nostram metiamur. Antequam redempti essemus, trium inimicorum eramus Servi, Peccati, Diaboli, & Mortis. Servi eramus peccati, nulla enim vi creatâ ab animâ nostrâ

poterat auferri culpa, quâ onerata erat, & quasi insolubili vinculo oppressa tenebatur. Eramus Diaboli mancipia, qui nos devicerat, unde licet etiam ille sit mancipium culpæ, quemadmodum & nos sumus, nihilo minus, cum ille primarius in peccati regno sit minister supra reliquum servorum vulgus, tale jurisdictionis exercet Dominium, quale in turbam ad triremes relegatam competit Portisculo seu remigum Præfecto. Tertia, quâ premimur, est servitus mortis, non tantum corporis, quæ brevis & transitoria, sed æterna animæ, quæ subditos suos semper vivos in igne detinet, ut quovis æternitatis interminabilis puncto moriantur. Qui ætemorum istorum vinculorum pondus verè æstimare poterit, aliquo modo etiam immensam DEO servienti obligationem, illique obediendi debitum redemptione nostra contractum intelligere poterit. Agrippa sex mensium spatio à Tiberio Imperatore in carcerem coniectus, à Cajo illius in Imperio successore libertate donatus fuit, cum hoc insigni beneficentiæ additamento, ut Catenam auream illi daret tanti ponderis, quanti erat illa ferrea, quâ tam durè hucusque vinc-tus fuerat. Quare Cajo Agrippæ indicare voluit, se tantum prætere, beneficio illum sibi obstringere, quantum ab alio catenâ ferreâ eatenus constrictus fuerat. Si me non puderet tam humili comparatione Redemptoris nostri Divinas explicare inventiones, dicerem hoc ipsum esse, quod JESUS Christus nos Redempturus intendit:

voluit nimirum omnes catenas nostras ferreas commutare in aureas, ut quantum illis prius peccato inviti astricti eramus; alterum tantum post redemptionem ex amore DEO alligeremur.

XI. Si propter totam Redemptionem tam altum DEO in nos conpetit Dominium, quomò majus illud erit, quod tam caro pretio, hoc est, proprio sanguine suo nos redemerit? Atque ita se res habet. Non vili aliqua auri solutione, ut alii solent, sed se ipso nos recuperavit. *Non corrupti-1. Pet. bilibus auro vel argento redempti estis, 18. inquit Sanctus Petrus, sed pretioso Sanguine: quasi agni immaculati Christi & incontaminati.* Si rem perpendemus, ut æquum est, dum servus auro emitur, dicendum esset, terræ verum jus esse in talem servum, non Domino; illa enim è venis & visceribus suis pro redemptione illâ præbuit pretium, Dominus autem ex propria substantiâ suâ nihil conulit. DEUS autem alio modo procedere voluit, pro magnâ hac redemptione aliud nihil, quàm seipsum impendere voluit, ut homo nunquam cum alio obligationem suam divideret, sed totam unico DEO suo attribueret, qui simul redemptor ejus est, & pretium. *Trans-Emiff. fuisse ipsum video in pretium meum. At- hom 6. tonitus ineffabilis hujus mysterii magnitudinis dicebat Emiffenus. O quantum est hoc mysterium! Videre DEUM illum, qui propter infinitam perfectionem suam est meus finis ultimus, descendentem de magnitudinis suæ throno, tantopere se humilia-*

miliare, ut dignetur esse medium salutis meæ, hoc est salutis illius, quam ipse habet pro sine suo. Non videtur amor illius majus capere posse incrementum, nec servitutis nostræ obligatio magis posse crescere.

XII. Seneca deplorat Platonem Philosophorum principem ab Eginetis in servitutem abductum, solum octo sestertiū pretio à quodam amico suo, Anicero appellato, in libertatem vindicatum esse. Vir tanti nominis, inquiebat Seneca, pretio æstimari non debebat, sed aliquot talentorum millibus comparari; quare amicus ille beneficio suo magnam admisit inhumanitatem. Charissimi,

an fortè nos similiter dolere possemus? Ah amicissimus Redemptor noster non ita nobiscum egit! *Cor 6. 20.* ille infinito nos redemit pretio. *Empri enim estis pretio magno, & ne quidem hoc ipsum ipsi satis fuit.* Quantumvis enim minima Sanctissimi Sanguinis ipsius gutta plus valeat, quam æterna omnium hominum possibilem vita, nihilominus non voluit tantum unam dare guttam, sed omnem in Cruce velut mensa publica deposuit. Imò cum nescio, quam parum illius in cordis sui ærario mansisset post mortem, voluit, ut cuspis lanceæ illi referando clavis esset, quæ reliquum illius pretium extraheretur, ut se toto nos omnes infinities redimeret. Dixi infinities, qui si illud pretium erat valoris infiniti, toties dici potest à Christo nos redemptos esse, quoties ad nos redimendos aptum erat; qui rem aliquam duplo plus solvit, quam

valeat, bis illam emisse dicitur. Quomodo igitur non etiam idem de Christo dici posset, infinities nos ab illo redemptos esse, cum pro nobis infinities plus quam valebamus, exsolverit. Quòd si ergo infinities ab illo redempti sumus, quis non videt etiam infinitis modis, nos totos ipsi esse? Saltem hoc certum est, sicut quot sunt momenta, quibus à DEO conservamur, tot sunt vincula, quibus illi tanquam Creatori nostro obligamur; Eodem modo quot sunt pretiosissimi Sanguinis ipsius guttæ, tot sunt vincula, quibus auget & vendicat sibi servitutem nostram tanquam Redemptori debitam.

XIII. Tanto magis, quia ad pretii exsoluti pro hac emptione immensitatem modus persolvendi pro nobis accedit. Quamvis enim DEUS non unâ guttâ, sed toto Sanguine suo hominem redimere statuisset, modum placidissima morte illum effundendi eligere poterat, ita ut omnes aperirentur illi venæ, sed præ lætitiâ, nihilominus huic gaudio mortem crucis præelegit. *Proposito sibi gaudio, sustinuit crucem.* Neque hoc tantum il- *Hebr. 12. 1.* li satis fuit; sed doloribus illis, quos totâ vitâ durissima illa infixit flagellatio, duriorque capitis è spinis coronatio, terribile illud tormentum, quod erat tribus horis continuis tribus transfixum clavis toto corpore pendulum hæere in cruce, prodigiosissima inventione inexplicabiles interioris animæ adjunxit pœnas, quo carnificum rabies non poterat pertinere, & quidem pro mensurâ amoris

fui illas adjunxit, id est tantas, quantas ad omnium hominum scelera à principio mundi usque ad finem committenda, in se punienda, sufficientes judicavit. Hac bolide jam pridem usus est Sanctus Thomas ad inscrutabilem Dominicæ passionis maris fundum indagandum. *Tantam quantitatem doloris assumpsit, quæ esset proportionata magnitudini fructus, qui inde sequebatur.* Et quis unquam satis filiorum pro hoc fundo metiendo deglomerabit?

*s. Tho. 3.
p. 9. 46.
40. 4.*

XIV. Ulterius, quandoquidem aliunde ad tam multa sufferenda jam determinatus erat, saltem honoratâ morte vitam suam finire poterat; atamen magis ignominiosam, quam unquam homo mortalis perpeffus est, elegit; millenis voluit onerari injuriis, millenis confundi sannis & opprobriis, millenisque proscindi blasphemis quasi peccata, quæ exsolvit, non nostra, sed sua essent propria.

XV. Denique ut extremè copiosa esset Redemptio, non solum quoad solutionem nimis Satisfactionis, sed etiam quoad satisfaciendi modum, summa cum promptitudine hoc ingens suppliciorum pelagus ingressus est, ita ut majorem patiendi sitim habuerit, quam quâ Judæi, & Dæmones illum cruciandi flagrant. Ideoque ubi in Psalmo hæc leguntur verba:

Pf. 68. 5. cucurri in siti; quibus Christus ardentissimum patiendi, animamque exponendi explicat desiderium, Sancti Basilii & Ambrosii inter alios legunt,

Amb. in Pf. 81. cucurrerunt in siti: quibus inimicorum rabiem, Christi necem quærentium, exponunt, duasque sitis tam di-

versæ flammæ sibi invicem opponunt, ita ut illa Christi tanto inimicorum sitim superet excessu, quanto eorundem odium ab amore Divino vincitur. Et fortè hæc ipsa fuit causa lateris lanceâ aperti, quâ tantâ in Christum mortuum crudelitate desævit Centurio, non aliter, quam si adhuc viveret; scilicet ut sitis ejus appareret. Ufu jam receptum est, ut si persona quædam illustis ignoto mortis genere decedat, illius cadaver aperiat ad morbi causam, aut partem læsam cognoscendam. Quæ verbò mors magis insolita in viro Principe inveniri potest, quam DEUM inter duos latrones medium exspirare? Voluit igitur optimus Dominus noster, ut simile ab hominibus fieret in corpore suo, aperto post mortem latere, manifestam mortis suæ causam in vulnerato corde legerent, discerentque illum siti plura patiendi pro homine mortuum esse. Quod si ita est, quæro ex vobis: quare tam extremis suis doloribus adhuc extremum patiendi desiderium conjunxit? quare dolorum immerfus abyssus moriens queritur à siti sibi necem inferri? quare denique etiam mortuus, imò resuscitatus, resplendens & gloriosus in sanctissimo corpore suo voluit reservare vulnera tua? quare etiam toties millies quotidie Passionem suam ab initio renovari voluit, quoties in toto mundo Sacrificium Missæ offertur? quo novi isti collinant excessus, quam ut nobis significant, illum toties de novo Passionem suam subire paratum esse, cum in corde suo; sitim,

desi-

desiderium & voluntatem ad omnes has mortes sufficientem, & pro omnium dolorum suorum exantlatorum multiplicato cumulo conservet? desideratissime argumenta clariora, ut cognoscatis, quàm verè apud illum copia fuerit nostra redemptio?

XVI. Interim ecce parvum quoddam immensorum debitorum nostrorum cum Christo contractorum compendium, quod ad tria reducitur capita: Redemptos nos esse per illum à servitute durissimâ: redemptos esse pretio superabundante? redemptos esse tam excessivi amoris modo. Jam verò in hoc ipso compendio vestrum est, considerare parumpet, quanta sit vestra obligatio ex una parte, quantumque ex alterâ parte eidem satisfaciatis: Charissimi, quid fecistis hucusque, ut parum aliquid pro hac summâ in solutum daretis? quid hucusque vicissim Christo retribuistis? Dicamne ego? gratiam ipsius pro quavis vilissimâ reculâ, nominis æstimatiunculâ & voluptaculâ commutâstis, in quavis furiâ sanctissimum Nomen ipsius in vanum assumpsistis, toties Sanguinem illum, quo à tantis maculis lavati sumus, corpusque illud Divinum toties pro nobis oblatum blasphemâstis. DEUM immortalem! quousque Christianorum crevit perversitas, cum plurimos illorum rogare oporteat, ut saltem eo, quem etiam ipsi infideles non abnuunt, JESU Christi Nomen honore afficiant? Audite ergo. Postquam vobis, licet in compendio, immensas, quas habemus amandi, obediendi, honorandi Crucifixum Re-

demptorem nostrum obligationes demonstravi, non peto à vobis, ut in gratiam illius omnia vestra vendatis, pauperibusque errogetis, quemadmodum primi solebant Christiani: non peto, ut derelictis domibus vestris in solitudinem secedatis, DEOque soli vacetis, tot, & tantorum Anachoretarum more: non exigo, ut quovis tormentorum genere sanguinem pro ipso profundatis, quemadmodum tot Sancti Martyres suum effuderunt. Hoc solum peto, ut illum Christi Nominis exhibeatis honorem, qui eidem ab ipsis Turcis defertur, à quibus ejusdem violatores non relinquuntur impunes. Et hoc tam parum, ego à vobis non possum obtinere? An etiam imposteorum Nomen Christi majori cum irreverentiâ, quàm ipsius Diaboli nomen appellare soleatis, usurpabitis? imò blasphemando, aut pejerando utrumque, Infernalis nempe proditoris, & Salvatoris nomen conjungetis? An adhuc omnes fraudes vestras, quas emendo & vendendo committitis, ne impostores videamini, omnes minas, quas vindictæ rabie intentatis, ut magnanimi habeamini, omnia etiam mendacia, quibus miseras faminas decipitis, ne supplantatores vos esse credant, an, inquam, hæc scelera Sanctissimo Christi Nominis confirmabitis? Sanctus Joannes Chrysostrmus dicit: nescire vos, quid sit DEUS, & quid sit Christus, cum sine necessitate eum nominatis: cogitate jam, an sciatis, quid sit DEUS & quid sit Christus, quando tam sacrilegè ipsius Nomen usurpatis, Sola il-

lius appellatio horrore vos replere deberet. *Nōne cūm DEUS nominatur, oportet horrere?* Attamen non horretis, DEUM injuriosis tractare verbis, quasi toti cœlesti Curia non incomparabilis videretur monstrositas, à misero terræ vermiculo tanti Monarchæ Nomen tam iniquè usurpari, quod omnes Sancti nonnisi cum sacro tantæ venerationis elogio, à Seraphinis edocti, audent proferre, dum prius Sanctus, Sanctus, Sanctus; Deinde Dominus, denique DEUS exercituum ab illis nominatur. *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, DEUS exercituum.*

if. 6. 3.

Sanctus Paulus protestatur se duorum Blasphematorum corpora Alexandri & Hymenæi Diaboli manibus tradidisse, ut infernalis istius carnificis operâ castigati, discant non amplius imposterum blasphemare. *Quos tradidi Sathana, ut discant non blasphemare.* Doleo, me non posse pluribus hujusmodi simili supplicio saniores reddere mentem, præcipuè verò illis, qui postquam JESU Christi Sanguinem blasphemarunt, cūm linguam sibi præmordere deberent, adhuc, ut ita dicam, labra sua lingunt, seque excusant, iram hujus inconsideratæ locutionis causam esse. *Quæ ira? quæ indignatio?* O impudentes mortales! Si quis in sinum vestrum evomeret, seque deinde excusaret, se nausææ stomachi laborare, an id æquo ferretis animo? Si stomacho langues, illi diceretis, quare te non vertis aliò? an tibi humus deest, inquam crebrarum tuarum crapularum illuviem exoneres? Perpendite igi-

1. Tim.

1. 20.

tur, an Christus extremo illo die consuetam execrandorum verborum vestrorum excusationem sit approbaturus, ex indignatione ea à vobis prolata esse: quasi non alius fuisset locus, in quem spurcam iram vestram, quàm in sanctissimum Sanguinem, lacerumque & vulneratum JESU Redemptoris vestri corpus evomere potuissetis?

XVII. Verum discursum hunc, licèt utilissimum, relinquamus, fructum enim magis universalem prætendo. Desidero, ut immensam illam injuriam, quam infertis DEO, bene intelligatis, quotiescunque peccando vos ipsos DEO furamini, postquam tanto amoris excessu ab illo redempti estis. Sanctus Paulus existimavit, impossibile esse, hominem posse peccare, postquam morte Christi tantopere obligationes nostræ auctæ fuerunt, ut ideò, cūm dixisset, Christum in remissionem peccatorum nostrorum mortuum esse, potiùs dicere voluerit; Christum in remissionem peccatorum, Passionem suam præcedentium, quàm dicere, in subsequenti remissionem mortem obiisse: *In remissiones præcedentium delictorum;* quasi non crederet, post tantam passionem, aliquam amplius peccatorum speciem inveniri posse; talia monstra illi videbantur delicta ejusmodi! Et ut verum dicam, si quidquid Christus fecit, vel passus est pro omnibus hominibus, id pro uno solo homine fecisset, & passus esset, quid diceretur de hoc homine, si viveret (quemadmodum similes ei peccatores hodieum vivunt) DEUMque pro te nihili offenderet, furore æstuans

Rom. 3
25.

æstuans blasphemaret? Quid reliquum genus humanum non redemptum de tali diceret? Quibus verbis nefarii hominis ingratitude detestaretur? O quàm unumquemque puderet, sibi cum eo naturam esse communem, propter opprobrium, quod in omnes alios homines, licet non approbatores, aut delictorum ipsius complices, redundaret! An igitur fortè minus vos DEO obligatos putatis, quia simul vobiscum etiam alios redemit? Magnopere hallucinamini, hoc enim ipso augetur beneficium, quia non tantùm vobis, sed etiam vestris collatum fuit, tum etiam quia unicuique vestrùm eadem cognitionis, applicationis, singularisque affectus plenitudine præstitum fuit, quasi solus esset in Mundo.

XVIII. Cur igitur non omnes sacro percellimini horrore, cum DEO tam ingratos, & injuriosos fuisse vos recordamini, quotiescunque unico solo actu immensæ obligationi, quæ illi obstricti estis, vos opposuistis? an imposterum audebitis peccatum existimare leve esse malum, iisque, à quibus reprehendimini, respondere, vos esse vestrùm ipsorum Dominos, id eoque etiam pro beneplacito vestro vitam velle agere? Vosne Domini estis vestrùm ipsorum, postquam à Christo, cujus propter creationem toti eratis, insuper infinito pretio, sicut audistis, redempti estis? Cum sit Creator & Redemptor noster, tale in nos omnes ipsi competit Dominium, ut si bonitas ejus non in contrarium illum inclinaret, posset propter me-

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

rum potestatis exercitium non solum omnem etiam minimam nobis voluptatem interdiceret, non solum maxima quævis irrogare supplicia; sed etiam si vellet, omnes compedibus vinctos, tanquam mancipia, sub terrâ in flammis tenere, omnemque lanienam, quasi vilibus cum pecoribus in macello, exercere. Et tunc verum erit, cum rem præcipiat tam æquam, ut est amare illum, cum res prohibeat tam faciles, ut sunt verbi gratiâ, aliis non facere, quod sibi fieri quis nolit, adhuc tamen inveniri homines, à quibus tam Sacrosanctæ infringantur Leges, qui tam suave jugum ab humeris suis excutiant, dicantque cum iniquis illis: *Nolumus hunc reg-* Luc. 19.
nare super nos! Quis unquam possibi- 14.
les crederet hujusmodi injurias, si non ad eò essent communes?

XIX. Dicite mihi parumper: Si quis vobis parum id, quod ante aliquot dies in foro emistis, vi eriperet, an non statim aliorum opem pro abigendo fure flagitaretis: An non velletis Magistratum pro defensione vestra armari? An non velletis, Judicem pro causa vestra conscendere tribunal, & an non omnium legum Patrocinium ad impediendam furtum puniendumque imploraretis? & vos sufferetis JESUM Christum, qui corda vestra immenso Divinorum dolorum pretio comparavit, eorum irreparabilem facere jacturam, violenterque suâ extrudi possessione, ita ut nemo indoleat, reclamèturque? absit hoc à vobis, absit. Et si nemo alius causam illius

D

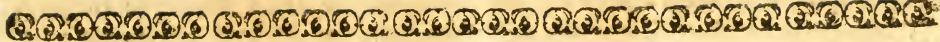
fusci-

suscipit, ecce me, ego locò ipsius re-
 clamò, ipsiusque nomine contra vos
 turbatæ possessionis litem intendo, vo-
 bis apertè significo, vos non ampliùs
 vestros ipsorum esse: *An nescitis, quia*
non estis vestri, empti enim estis pretio
magno? Quare si imposterum peccare
vultis, alias quærite manus, quia
quas habetis, non sunt vestræ; sùnt
JESU Christi, quæ ab ipso manuum
suarum perforatarum vulneribus com-
paratæ sunt. Si infamem illam do-
mmum frequentare deinceps vultis, alios
vobis ad eundem pedes procurate,
quos enim habetis, Christi sunt,
immensis pedum suorum transfixo-
rum doloribus coempti. Si præterea
indignam illam creaturam plus quam
DEUM ipsum amare vultis, aliud vo-
bis cor emite, quod enim geritis
nunc in pectore vestro, non est
ampliùs vestrum, sed est illius, qui
amore vestri suum sibi crudeli lanceâ
aperiri permisit, & pro immortal
Dominii sui Testimonio, etiam in
ipsa gloria sua apertas in sanctissimo
corpore suo vulnerum cicatrices ser-
vare voluit. Verbo, si peccare vul-
tis, alia membra, alium Mundum,

alias creaturas vobis quærite; quæ
 contra DEUM vobis serviant: vestra
 enim membra, Mundus, omnesque
 creaturæ ad DEUM pertinent, quemad-
 modum & vos ipsi. *Empti estis, non*
estis vestri: An non igitur hæc ratio
vos convincit? Et in qua lege scriptum
est, inquit S. Augustinus, hominem
esse Dominum illius, quod pecuniâ
suâ emitur, & DEUM non esse Domi-
num illius, quod Sanguine suo com-
paravit? Non perdet homo, quod emit
in Psal. auro suo, & perdet DEUS, quod emit
Sanguine suo? Ah Charissimi, dicatu-
nusquisque vestrum cum Propheta:
Non dominetur mei omnis injustitia. O
DEUS, nunquam permittas, quæso,
ut hanc tibi inferam injuriam, tuæ-
que obedientiæ me subtraham. Neces-
sitate Servus tuus sum, cum sim crea-
tura tua: sed quantum ex natura sub-
jectus sum, tantum etiam ex liberi
arbitrii electione me tibi subjicio.
Creâsti me, ut tuus sim, & propter
hunc ipsum finem me redemisti; tuus
ergo volo esse in æternum; in terris
cum omnimodâ voluntatis meæ cum
tua conformatione, in Cælo cum
perfecta transformatione.

DISCURSUS III.

Tertius Domini Divini titulus jam indicatus explicatur, qui fundatur in excellentia Divina Natura; & ex eo peccati lethalis enormitas colligitur.

Magnæ admirationis materiam Politicus dedit benignitatis illius excessus, quâ Carolus V. Titiano Pictori celeberrimo assistens, dum quandam pretiosarum imaginum suarum coloribus efformabat, delapsum penicillum è terra incurvatus sustulit, idque victoriosâ illa manu, quâ totum Christianum orbem frenabat, artificio suo porrexit. Ego verò in hoc facto non solum tanti Monarchæ, licet admirabilissimam, stupeo benignitatem; sed insuper imperium illud admitto, quod quævis singularis excellentia habet in hominum corda, ita ut etiam Populorum & Urbium domitores sibi subiciat, omniumque Orientis & Occidentis Regnorum simul unitorum Principes obsequentes habeat. Verè equidem hæc est illa basis, cui omne naturale Dominium stabiliter innititur, naturæ nimirum Excellentia. Quare res parvas videmus servire majoribus, irracionales rationalibus, inferiores superioribus. Sic elementa serviunt plantis, plantæ animalibus, animalia homini, & intra ipsam humanam speciem mulier, quasi minus perfecta, obbedit viro, quasi individuo magis per-

fecto & completo. Quod si ita est, quâ DEUS afficietur injuriâ à peccatoribus, qui illi se subicere recusant, cum DEUS infinites omnibus creaturis sit Superior? Regius Propheta David præ Zelo quiescere non poterat, ideoque attonitus intra se dicebat: *Nonne DEO subjecta erit anima mea? nam & ipse DEUS meus.* Quasi vellet dicere: quomodo est possibile, ut DEUS, qui divinitia immensâ meæ superat perfectiones naturæ, non debeat esse Dominus meus, cum ego sim Dominus animalium, quæ tamen in natura unico à me superantur gradu? hæc igitur invincibilis ratio, supra citatis verbis expressa, necessariò me cogit, hodie de magnitudine DEI verba facere, ut argumentando de infinita Divini Domini supra nos excellentiâ, hac viâ; quæ est maxima, injuriam agnoscamus, quæ peccando illi infertur.

H. Verùm cui mari me committo; Charissimi, cum de DEO discurrere vobis promitto? Epicætetus magni nominis Philosophus, interrogatus à discipulis, quid esset DEUS? tam oppositum illis dedit responsum, quale vix unquam ab antiquorum Sapientum ore prodiit. Respondit illis: si vobis possem dicere, quid sit DEUS, aut DEUS

non esset DEUS, aut ego esse DEUS. Equidem solus DEUS potest dicere, quid ipse sit, sed non nisi sibi dicere potest, licet enim totam suam comprehendat magnitudinem, tamen ideò non potest omnem nobis explicare, non propter potentia suæ defectum, sed propter Majestatis superabundantiam. Quamobrem quid de hac increata luce vobis potero dicere, cum omnes hujus mundi sapientes de ea infinites minus intelligant, quam minima formica de sole nostro cognoscat; Encomia nostra, inquit S. Ambrosius, quamvis illius deprædicent magnitudinem, non sunt aliud quam injuriæ, quas ei inferimus; & cum illam omnibus rebus majorem extollimus, quò magis præferendo honoramus, tantò magis comparando injuriam illi facimus.

Lib. 5. de
fid. c. 9.

Domine si te majorem omnibus dixero, injuriose te tuis operibus comparavi. Nihilominus necessariò mihi aliquid dicendum est, ut etiam vos aliquid de DEO cognoscatis; quandoquidem ex ejus ignoratione omne in Mundo malum exoritur; quemadmodum dixit Christus Apostolis, calamitatum ab ipsis ferendarum causam reddens, quamvis Legati ipsius futuri essent: Hac facient vobis, quia non noverunt patrem, neque me: quamvis flammæ extremitas non possit attingere Sphæram suam, non tamen ideò omnem omittit conatum, ut ad illam se moveat. Ita & nos, si de DEO loqui non possumus, uti deberemus, saltem loqui debemus quantum possumus. Tantò magis, quia Sanctus Propheta David modum docet, quo etiam Idiotæ aliquid de

Joan.
16. 2.

magnitudine DEI intelligere possunt. *Quantam non cognovi literaturam, inquit, introibo in potentias Domini. Quasi diceret: quia Scripturas Divinas profundè non intelligo, nec abscondita, altaque Theologiæ mysteria mihi nota sunt, DEUM tamen Creatorem meum, sicut alii faciunt, cognoscere desidero, quid mihi agendum? hoc nimirum; considerationi ipsius omnipotentia me totum impendam, singillatimque magna ejus opera perpendam, adeoque aliquo modo artificem ex labore suo cognoscere potero. Quare & nos hunc modum sequemur, & cum sancto Rege hanc omnipotentiam, primò in ordine ad creaturas actuales ab ipsa productas, & deinde in ordine ad possibiles admirabimur.*

V. Gen.
neb.
apud L.
Elauc. in
Ps. 70.
verf. 16.

I.

III. Quamobrem, Charissimi, imprimis totam terræ vastitatem, totamque cælorum immensitatem vobis representate: cælos tot stellis plenos, terram tot plantis, marmoribus, metallis, tot feris, tamque diversis referatam creaturis contemplamini, deinde totam hanc machinam ex nihilo factam esse considerate. *Ex nihilo fecit illa DEUS.* An non solum istud vos replet admiratione? Moyses ex arida petra in deserto aquæ rivulum elicit; cum mox aliquot centena hominum millia ad hanc petram turmatim accurrunt, non tam, ut desideratis aquis sitim extinguant, quam ut tanti prodigii intuitu satient curiositatem. Verùm quale foret prodigium non fonticulum ex silice, sed totum universum

2. Mach.
7. 28.

ex

ex nihilo educere? Si vobis dicerem, solem, antequam esset sol, fuisse arenæ granulum, illudque à DEO ad tantam effectuum magnitudinem, adeoque illuminatum esse, quemadmodum ingentem hunc planetam conspiciamus, quis vestrum ad talia nova attonitus non hæret? An ergo parùm vobis videbitur, cùm dico, DEUM non tantùm solem, sed reliqua omnia ex nihilo fecisse? Inter esse, & non esse, tam magna est distantia, ut sit infinita, ideoque scire oportet, majorem potentiam ad arenæ granum è nihilo producendum requiri, quàm è grano arenæ ad omnes cœlos faciendos, inter granum arenæ quippe & inter cœlos est aliqua proportio, cùm sint sub eodem creaturarum genere, habeantque qualitatem aliquam inter se communem: sed inter illud, quod est, & illud, quod non est, nulla omnino est proportio, adeoque semper inter illa est immensum, & infinitum Chaos, quod non ab alio, quàm ab immenso & infinito impleri potest. Quàm magnus est igitur DEUS noster, cui pro fodina inexhausta ipsum nihilum servit? *Ex nihilo fecit illa DEUS.* Omnes mundi Monarchas provoco, ut solùm pulvisculum nihilo producant: certus sum eos omnibus viribus suis impensis nihil effecturos. *Ex nihilo nihil fit:* Commune est inter illos axioma. DEUS autem noster ex nihilo totum Universum adeò vastum extraxit, quis hoc capere potest? Elevate oculos, & de nocte cœlum stellatum intueamini. Hoc Cœlum, ut sciatis, tam amplum est, ut in circuitu suo mille septendecim millia-

rium milliones comprehendat; & nihilominus communis est sententia, Cœlum Empyreum, quod est Beatorum sedes, tantò majus esse cœlo stellato, quantò istud corporibus inferioribus majus est: quare ad describendam, tam felicitis hujus Regni vastitatem, Scriptura non utitur mensurâ, sed exclamatione. *O Israël, quàm magna est Domus DEI, & ingens locus possessionis ejus! magna est, & non habet finem.* Tam magna est illa pulcherrima patria, ut terminis carere videatur. Attamen etiam ipsa ex nihilo facta est, & sicut ex nihilo facta est, ita pariter à tot sæculis supra nihilum fundata pendet, sicut etiam orbis minores, qui infra illam rotantur. An non similiter hoc summæ potentæ opus est? Omnes totius mundi architecti non possent arte suâ efficere, ut passerum nidus ex se in aëre pendulus maneret. At Creator noster immensam omnium orbium cœlestium machinam novit supra nihilum appendere. Ut ta. eam de terra, quæ licet respectu spheræ supremæ non habeat, ut ita dicam, quantitatem sensibilem, sed sit quasi centrum respectu immensæ circumferentiæ, nihilominus in circuitu suo viginti sex miliarium millia comprehendit. Et hanc etiam, ut Job loquitur, DEUS supra nihilum suspendit. *Appendit terram super nihilum. Ricciol.* Quàm magnam igitur oportet esse essentia Divinæ perfectionem, cùm tam magna sit ejus potentia? *Quoniam* ^{Job. 20.} *non cognovi literaturam, introibo in* ^{7.} *potentis Domini.*

V. Verùm quod amplius est, DEUS

noster tam magnus est Dominus, ut non solum ex nihilo omnia creare possit, sed etiam omnia in nihilum reducere; cum creaturæ omnes simul sumptæ, ne quidem unum atomum

S. Thom. annihilare queant. Milonem Crotoniatem tantarum ajunt fuisse virium, ut equum tibiis suis stringens exspirare coegerit. Sed quid diceretis, si tantâ præditus fuisset fortitudine, ut durum lapidem manu apprehensum, solum stringendo, totum in minutum reduxisset pulverem, eumque quasi farinam sparsisset per aërem? Nihilominus hoc in aërem spargere, non esse annihilare. Sed considerate quæso, quam potens sit brachium DEI, quodd stringendo non solum in pulverem, sed in nihilum, non dico unum lapidem, non dico aliquem montem, non dico totam terram, sed omnes simul res creatas

S. J. Bach. reducere potest. *Potest universum mundum uno nutu delere.* Nemo ignorat, plus ad extruendum, quam ad destruendum requiri. Atque sic etiam ex hoc ostenditur, quam debilis sit Principum hujus mundi potentia; plus enim illam terras desolando, & destruendo, quam ædificando demonstrant. Quotidie siquidem videre licet, quam debiles sint Regum vires cum plus destruant, quam ædificent. Quid requiritur ad gerendum bellum? Requiritur, respondit magnus quidam Bellidux, hominum torrens, pecuniæ & bellici comæatus torrens. Hæc hominibus necessaria sunt, sed non DEO. Ille æqualiter est omnipotens, sive ædificet, sive de-

struat, omnia unico nutu annihilare potest. *Potest universum mundum uno nutu delere.*

V. Et hæc est una ex notabilissimis ipsius in operando circumstantiis, operari scilicet absque instrumentis. *Ecce DEUS excelsus in fortitudine Job. 31 sua.* Non, in alienâ sed, sua. Vide te quæso quot, & quantis opus sit instrumentis pro domo ædificandâ, pro mole aliquâ in sublime evehendâ, pro turriculâ multilaterâ ad habendam lucem fornici imponendâ! Attamen non pudet, homines Principibus potentissimorum titulo adulari, cum tantis opus sit operis, ut paucorum palmorum lapidem aliquot cubitis supra terram extollant. Sed ut nihil dicamus de vetustis sæculis. An non ille ætatis nostræ architectus, qui singularim omnes machinas, modos & instrumenta typis expressit, quibus sub Sixto Quinto Romæ in foro Sancti Petri ad erigendum pulchrum illud Obeliscum usus est, dum arti suæ panegyricum componere voluit, humanæ potius debilitati Satyram tenuit? *Font. an. apud Kirch. de Obelisc.* Quadraginta machinas traistoritas adhibuit, septuaginta quinque equos, quatuor lignorum strues, integram quasi trabium sylvam, integram operarum gentem, quæ omnia ad clangorem tubæ ad dictæ molis elevationem viribus suis conspirarunt. Et cur hi tanti sumptus? ut solum Pyramidem illam loco moverent, & in sublime erigerent, donec supra basin suam quiesceret. Cum DEUS noster sine mediis, absque operis unico verbo res infinitè majores efficat.

efficiat. Faciamus aliquid, congregemus omnes simul exercitus, quotquot huc usque in terris militarunt, dicamusque illis, ut tentent unicum plumam in pavimento jacentem unico verbulo suo parumper movere. Etsi omnes homines possibiles simul congregaremur, in æternum illam verbo non moverent. Quid verò DEUS unico verbo movere non potest? Antè vobis dixi, quanta sit totius cœli stellati machina, & tamen à sex mille annis usque huc continuò rotatur hæc machina tanta cum rapiditate, ut quædam stellarum in magna illa rota comprehensarum quavis horâ quadraginta duos miliarium milliones conficiat, quod est itineris spatium adeò notabile, ut si ingens lapis æqualiter decidendo illud metiri deberet, vix intra viginti duos annos, & medium completeret. Et tamen ab illa stellâ intra unicum horam conficitur. Quis autem ad motum adeò celerem vires suppeditat? Nimirum Spiritus DEI nostri, qui tantum dicit, vade. Verbo Domini cœli firmati sunt, & spiritu oris omnis virtutis eorum. Quomodo ergo audent homines coram DEO gloriari, aut quare ex omnipotentia illius non argumentantur, quid sit DEUS?

VI. Tartarorum Reges in coronatione suâ hac, nescio, magis an superbâ an stultâ utebantur cæremoniâ: Ensem è latere discingebant, eumque projiciebant, addentes: imposterum halitus meus mihi pro ense serviet. Sed verissimum est, potentiam humanam, nunquam melius demon-

strare debilitatem suam, quàm dum ad se extollendam in pedes se erigit. *Superbia ejus plusquam fortitudo ejus. Is. 16. 6.* Et quid potest homo efficere spiritu suo? *Spiritu oris sui?* Sapienter locutus est joculator ille semistultus, quando Philippo Secundo minitanti in rem imperatam exequeretur, respondit: quid faceret Majestas vestra, si omnes subditi sui uno animo, & ore dicerent, se nolle imperata exequi? Simplicibus siquidem hæc verbis magnam ille ostendit veritatem; Magnates scilicet hujus Mundi reipsa nihil præstare posse, qui nihil ex se ipsis possunt. *In fortitudine sua,* sed solum opem ferentibus aliis. Quamvis etiam magnæ virtutis esset aliis perniciem inferre, quid quæso singulare prædicatur de Alexandro Magno, de Cyro, de Cæsare, quando dicitur, integros ab illis deletos esse exercitus, aut plusquam decies centies mille homines interuicini dactos, quemadmodum quidam illorum olim gloriabatur? non ipse, sed milites illorum tantam edidère stragem: Siquidem illi, qui Duces tantum erant & inermes ex se ipsis, minorem aliis potuissent incutere tremorem, quàm unica sola aspis, Solus DEUS tantum per se facit, quantum faceret cum aliis. *Quis adjuvit spiritum David? Is. 40. 13.* Et licet etiam sæpius aliis utatur, nolite putare, quòd ideo faciat, quasi operâ illorum indigeat, sicut fabro fer-
s. Tho. 1. 2. p. 9. 2. ar. 4. 9. 103. art. 6.
 ris, ascis, aliisque ferramentis opus est: ideo utitur creaturarum operâ, ut etiam illis virtutem suam communi-

VII. Sed fortasse ad res adeò magnas, à se solo factas plura DEUS impendit sæcula; minimè: omnia unico facta fuerunt momento. Inter homines quò majorem machina aliqua habet movendi virtutem, tantò minùs illi inest velocitatis, adeòque virtutem tarditate compenfat. At: *stella vocata sunt, & dixerunt: adsumus*, respondet ad hoc Propheta Baruch. Ne quidem unicum di'ationis instans inter Creatoris mandatum, & creaturarum obedientiam elapsum est. *Dixit & facta sunt.* Fingite vobiscum, à DEO vos priùs creatos esse, antequam alia produxerit; ideòque cùm adhuc in densissimis sepulti eratis tenebris, ex improvìso hanc per aërem insonuisse vocem: fiat Lux: Si in cœlo Solem adeò pulchrum, qualis est hic noster, cujus luce fruimur, subitò exurgere vidissetis, quid quæso hoc attoniti spectaculo dixissetis? Ecce corpus adeò vastum, quocenties sexagies sexies terrenus hic noster impletur Mundus, unico instanti productum & perfectum! quod si hoc corpus ab aliquo aurifabro ordinario tantùm superficie tenus circum circa deaurandum esset, quantum hic foret labor? quot exhaurerentur aurifodinæ? quantum insumeretur temporis? Attamen illud in momento è nihilo extraxit Creator, nec tantùm deauravit, sed ex auro fecit, imò ex auro omni alio pretiosiore efformavit, quod est ipsius Lux fulgidissima. An non igitur causam habet Sapiens invitandi nos, ut ex hoc opere magnitudinem Factoris sui in-

telligamus? *Magnus Dominus, qui fecit illum.* Sed quid dixissetis, si stellæ unà cum sole vocatæ in momento comparuissent, cùmque stellis planetæ, nec non cum planetis terra nostra tantis vestita herbis, floribus, fructibus, diversisque arboribus, tot & tantis coronata montibus, tot & tantis tam domesticis quàm sylvestribus repleta animalibus, tot distincta fluminibus, tot irrigata fontibus, tamque profundo & interminato circumdata oceano se oculis vestris obtulisset? & tamen ita se illorum habet productio. Omnia hæc pro existentia suâ non plùs requirebant temporis, quàm tantillum, quo, casu quo vocata fuissent: respondiissent: Ecce nos. *Vocata sunt & dixerunt: Adsumus.*

VIII. Nec mihi imaginor, aliquem suspicari, tot & tantis operibus producendis Divinam potentiam defatigatam fuisse. Quid enim de illâ dicit Propheta? *Extendit velut nihilum cælos*, inquit. *Quia cælos & quidquid in illis continetur, creare, est DEO quasi nihil facere; id est; minùs defatigatur, quàm qui nihil agit, sed quiescit.* Qam molestiam sentire potest magnus ille Dominus, qui in operibus suis non manu, sed linguâ utitur? *Nulla DEO inest difficultas*, inquit Sanctus Hilarius, *cui subest totum posse, quod loquitur.* Et quod amplius est, verbum ipsius non est verbum volans, quemadmodum nostra sunt, sed est permanens, ideòque post sexcenta sæcula jam elapsa adhuc durat. *Verbum Domini manet*

in aeternum. Hinc est, quod DEUS linguam suam pennæ comparet. *Lingua mea calamus scribæ,* quia, inquit Sanctus Augustinus, quando Creator loquitur, non loquitur vento, sicut homines, sed stabiliter etiam nihilo sua verba imprimit; ita ut primum illud fiat post sexies mille annos jam elapsos adhuc audiatur à caelis, qui in motu suo constanter perseverant. Eodem modo audiuntur ab elementis, quæ compositioni mixtorum pergunt deservire; audiuntur à mari, quod inter fines suos se continet; audiuntur à terra, quæ immobilis sine fulcro perseverat: Audiuntur à tam diversis herbarum, plantarum, piscium & avium speciebus; audiuntur denique ab omnibus totius universi creaturis. *In aeternum*

113. *Domine, verbum tuum permanet in Calo, fundasti terram, & permanet: ordinatione tuâ perseverat dies.* Quam magnus igitur Dominus est DEUS noster, qui unico verbo ex nihilo totum, & tam ingentem Mundum & producit, & tam diu sustentat, ne in antiquum suum nihilum reducat? *portat omnia verbo virtutis sua.* De ipso dici potest, quod halitu utatur pro gladio: sed sine enormi mendacio dici non potest, Reges terræ eodem tantum efficere posse: quantum gladio; non enim, quotquot regnârunt, omnes simul juncti, & adhuc usque ad Mundi finem regnabunt, ne quidem uno verbo solum palæx in aère suspensum servare possent. *Quoniam, ergo, quoniam non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini.*

IX. Quodd si ex fervorum & militum
R. P. Segneri Christ, Instr. Tom. II,

tum numero Dominii Divini magnitudinem inferri velitis, considerate, quanta sit ipsius aula, quantique exercitus. Inprimis ipsius ad obsequium & stipendia omnes insensibiles parent creaturæ, & si jubet, promptissimæ sunt ad illum defendendum; eique obediendum. *Uno DEO, imperatorem minorem putamus,* dicebat Tertullianus; nihilominus omnes mundi hujus Imperatores, licet adoretur à populis, timeanturque à potentibus, ne quidem unius roris guttæ præcipere possunt, ut cæsaries suas revereatur, ne madefaciat. *Quam-* *Polyd.*
l. 73
*obrem Canutus Angliæ Rex inter omnes alios fuit sapientissimus, qui, dum in littore maris ambulans à quodam milite potentissimi titulo salutaretur, ut adulationem corrigeret, imperavit undis illis, ut quamprimum quiescerent. Illæ autem non solum non steterunt, sed altera alteram trudens more solito cursum suum continuârunt, & quia easdem nimis propè accesserat, à fluctibus insigniter madefactus est. Tunc Rex ad militem conversus, vide, inquit, quam inepetè me potentem appelles? non est alia quam DEI Altissimi potentia. Ita est, ideoque jure merito vocatur DEUS: Solus potens; ipsi enim soli, sicut præcipit, omnes parent creaturæ, ipsique soli serviunt. *Ipsè est omnipotens super omnia opera sua.* Adeoque quando ille jubet, mare se dividit, se elevat & sistit, quemadmodum fecit cum populo Israëlítico; ignis refrigerat, sicut experti sunt Adolescentes in fornace babilonica; Sol aut retro-*

E cedit,

cedit, sicut per Ezechiam retrocedere iussit; aut non movetur, sicut per Josue illum stetit; terra non est amplius solida ad sustinendos inimicos illius, quemadmodum expectus est Core cum sociis; aer quoque solidatur ad amicos illius sustinendos, quemadmodum innocentes ejusdem scelerati Core filios absque fulcro in alio pendulos servavit. *Factum est grande miraculum, ut pereunte Core, filii illius perirent.*

Num.
26. 11.

In c. 8.
Matth.

X. Neque vobis persuadeatis, licet tot creaturæ in se, & erga nos sint insensibiles, idem quoque erga DEUM insensibiles esse, non est ita, inquit Sanctus Hieronymus. *Qua apud nos sunt insensibilia, Majestate Conditoris illi sensibilia sunt.* Hoc modo scimus, Christum non solum imperasse vento, ut cesset molestiam facessere Discipulis, sed etiam illi minatum esse.

Marc. 4.
39.

Et comminatus est vento: ut magnum DEI Dominium intelligeremus, quod tenet in creaturas, quibus licet pœnæ incapacibus, minas intentat, & ab illis, quæ sensu carent, sentiri potest, easque exterret, quæ animâ destitutæ sunt. Si igitur sciretis, quo zelo omnes creaturæ pro honore DEI ferantur, profectò timeretis peccare; timeretis, ne domus illa corruens vos opprimeret; ne canis vester frustratim vos dilaniaret, & ne omnes campi & sylvarum bestię unanimiter vos invaderent: omnes enim creaturæ, ut dicit Sanctus Thomas, in fundo essentiæ suæ fortem quandam inclinationem ad Creatoris sui injurias vindicandas impressam ge-

runt. *Naturaliter est insitrus cuilibet naturæ appetitus vindicandi injuriam Creatoris.* Unde si solus DEUS illas non retineret, omnes furis actæ in peccatorem rebellem insurgerent, eumque occiderent. Quod si talis appetitus creaturis etiam insensibilibus impressus est, facile credere licet, tanto magis sensibilibus innatum esse. Nul-
lus Imperator unquam fuit Dominus alicujus culicis, ita ut illi imperare posset, ne murmure suo somnum sibi abrumperet. Et hæc fuit causa, quare DEUS, cum Pharaonis proterviam castigare vellet, non illam Leonibus & Tigridibus, sed Locustis & exilibus muscis puniverit, ut superbus Rex, cum ne quidem tam vilium muscarum unica illi obediret, potentia suæ infirmitatem cognosceret; contra verò cum videret ingentem vilium istorum animalculorum volatiliam turmam DEI nutu contra se unius horæ spatio congregari, addiscedet, quàm magnus sit ille Monarcha, qui ea deinde, quando ei lubitum esset, aut turmatim vocare, aut penitus dissipare posset.

XI. Verum hoc parum est. Absque comparatione multò majores sunt potentissimi exercitus, quibus imperat DEUS nos. Elevate oculos, eosque supra in coelo empyreo castra metantes aspiciate. Ingens illa militum copia à Xerxe Rege Persarum coacta Mundum in admirationem rapuit, quæ tanta fuit, ut ubi ad ripam fluminis incurvi biberent, illud exsiccarent, terramque in qua castra metati quiescebant, omnino devastarent.

starent. Sed audite: unus Angelus solus tam formidabili exercitui oppositus, totum citius, quam intra unius horæ spatium destrueret, ut ne quidem unicus maneret superstes, qui hujus internecionis nuntium referret. Horum verò Angelorum tam immensum DEUS habet numerum, ut hominibus impossibile sit illo-
b. 25. rum calculum ponere. *Nunquid est numerus militum ejus?* inquit Job. Nihilominus aliquid vobis indicabo, ut intelligatis, quàm verè desipiatis, cùm DEUM peccato offenditis. Præsupponite igitur ab illo tempore, quo Mundus creatus fuit, omnes homines, qui fuerunt & adhuc sunt, summam triginta millium millionum attingisse, quæ tamen verosimiliter infra verum est. Hoc posito aliqui viri Sancti existimant ab Angelis nonagies novies omnes homines numero superari. Hujus sententiæ videntur esse Sanctus Ambrosius, Sanctus Cyrillus, Sanctus Eucherius, Sanctus Gregorius, Sanctus Hilarius, estque fundata in parabolâ à Christo de bono Pastore relatâ, qui relictis nonagintâ novem morigeris, hoc est Angelis in cœlo, unam aberrantem & profugam ovem quæsit. Secundum hanc sententiam, si homines, qui hucusque vixerunt, numerum triginta mille millionum conficiant, Angeli ad minimum tres millionum milliones efficient. Considerate ergo, quàm magnus sit ille Dominus, qui sub signis suis tres numerat exercitus, quorum unusquisque millionem millionum continet militum.

Nihilominus hic numerus multò minor est illo, de quo scribit Sanctus Dionysius, qui tanquam Sancti Pauli Discipulus aliquid certius scire potuit, postquam Apostolus ipse rap-
De cœ-
lesti iste-
rach.
c. 9.
 tus in Cœlum arcana plurima cognovit. Quare vel Magistri sui auctoritate, aut scientia sua eminentiore innixus asserit, plures esse Angelos, quàm sint omnes herbæ, quàm omnes flores, quàm omnia folia, quàm omnes cœli stellæ, quàm cunctæ maris arenæ, verbo, plures quàm omnes res aliæ creatæ. Ita in quodam sermone explicat Sanctus Bernardinus, *Tom. 4.*
 & rationi consentaneum visum est *serm 49.*
 Sancto Thomæ, qui asserit à sub-*s. Th. I.*
 stantiis immaterialibus, hoc est An-*p. 7. 10.*
 gelis, incomparabiliter omnes sub-*art. 3.*
 stantias materiales multitudine superari. Quod etiam à loco, in quo creati sunt, deduci potest, hoc est à cœlo empyreo, quòd secundum certam quandam computationem, summarie factam, trigiesis mille ducentis duobus millionibus millionum totâ terrâ longè majus est. Sed quis credet, tam immensam habitationem pro paucis factam esse incolis? Æquum est credere, quòd quantum orbis supremus magnitudine sua superat orbem terraneum, tantum hujus terræ habitatorum numerum cœlestes incolæ excedant. Quare, supposito, fuisse hucusque hominum triginta milliones, sequeretur Angelicorum exercituum triginta mille milliones esse, quorum singuli triginta mille milliones militum contineant. Atque hæc tam ingens multitudo

tota pendet à nutu DEI nostri, hæc unico verbo ex nihilo abyſſo extracta fuit, & huculque tota etiam verbo conſervatur, ne in nihilum reducatur. An non igitur magnus vobis videtur Dominus DEUS noster, ſi à potentia ipſius, ut æquum eſt, ejus, magnitudinem colligere debeamus?

II.

XII. Nihilominus quidquid huculque dixi, ſcitote nihil eſſe in comparatione illius, quod adhuc mihi dicendum remanet. Amplius intremus potentias Domini. *Introibo in potentias Domini.* Conſideremus omnipotentiam Divinam non tantum unam potentiam, ſed infinitas pro omnibus rebus poſſibilibus creandis continere potentias. Quod eſt ſecundum hujus ſermonis punctum. Adeoque activitatis illius Sphæra ad omnium locorum immenſitatem, ad omnium temporum æternitatem, & ad infinitas rerum omnium, quas producere vult, eſſentias ſe extendit.

Cap. 12. Subeſt enim illi cum voluerit poſſe. Poſſet itaque à DEO creari alius Mundus tanto major, ut quævis atenula in illo vaſtior eſſet, quàm hic Mundus noſter creatus, tantoque melior, ut inſima illius creatura perfectior eſſet, quàm nunc eſt perfectiſſimus Seraphinorum. Et poſtquam hunc talem Mundum condidiſſet, poſſet adhuc alium tertium creare, à quo ſecundus, ſicut ſecundus à primo ſuperaretur. Neque propterea exhausta & debilitata foret DEI potentia; ſed per centum annorum milliones omni

momento mundum altero meliorem creare poſſet qui virtute ſua omnes reliquos infinita præſtantia contineret. Insuper omnes hos mundos innumerabiles unico voluntatis actu, ſicut creavit, ita quoque in nihilum reducere poſſet, & deinde unico quoque voluntatis actu poſſet eos reproducere? nihilominus tanta hæc opera omnipotentis brachii fortitudinis eſſent quaſi jocus, & in veritate dici poſſet, eum, poſtquam tantas & infinitas eduxiſſet moles, ne quidem loco motum fuiſſe. *Quis non timebit ô Rex gentium!* Si propter omnes creaturas jam productas timendus non eſſes, an non omnia poſſibilia, à quibus infinities ſuperantur creata, timorem nobis incutere deberent? Et tamen hæc ſunt veriſſima. *Multa abscondita ſunt, majora hiſ: pauca enim vidimus operum ejus.*

XIII. Quare adhuc profundius in exhaustam illam Divinæ omnipotentia fodinam admirandis duabus proſitionibus intrabo; ad eas ut mentem advertatis, rogo. Prima eſt, DEUM nullâ ex omnibus hiſ poſſibilibus, multo minus aliquâ ex jam productis indigere. Secunda eſt, illis etiam productis non fore majorem. Quare hunc vobiscum caſum ſingitate. Ex unâ parte Sanctum Michaëlem omnium Angelorum primum ponnite, ex alterâ parte lumbricum omnium vermium viliffimum locate. Deinde cogitate primâ diei horâ à DEO creari Angelum tantò perfectiorem Sancto Michaële, quantò Sanctus Michaël perfectior eſt lumbrico.

brico. Postea secundâ ejusdem diei horâ aliam creaturam producat DEUS secundâ tantò perfectiorem, quantò secunda perfectior erat Sancto Michaële. Horâ tertiâ eadem cum proportione creet aliam, aliam quoque horâ quartâ, aliam horâ quintâ, & sic consequenter per unius annorum millionis spatium. In hoc casu certissimum est, cùm in uno annorum milione numerentur octies mille septingenti sexaginta sex horarum milliones, DEUM octies mille septingentos sexaginta sex pulcherrimarum creaturarum milliones creasse, quorum unaquæque infinitâ præminentia omnium aliorum pulchritudinem contineret. Quis igitur concipere poterit, quàm perfecta & admirabilis illa ultima creatura futura sit? nihilominus nullâ earum indiget DEUS, nihilque eam creando acquireret, nec destruendo illam quidquam perderet. Homines cùm sint pauperes, licet ob plures, quas possident facultates, videantur divites, etiãsi parum quid perdant, nihilominus alicujus rei notabilis jacturam faciunt. Unde communis est Doctorum sententia, Regi nummum aureum auferre, furtum esse notabile; tam parum enim magno Domino contra voluntatem suam auferre, est satis multum tollere. Ex altera parte licet aliquis tam excessivum tot mirandarum creaturarum, ut suprâ diximus, auferret numerum, DEO nihil decederet. Et hæc causa est, cur, cùm possit omnes unico voluntatis actu creare, eas non creet, quia illis non indiget,

Tu Domine universorum, qui nullius indiges. Eodem modo, quia jam ^{2. Mach. 14. 25.} creatis non indiget, tot ex illis petere permittit. An ignoratis, quid faciunt Principes, quando mutantibus anni temporibus pedissequorum mutant amictus, aut cubiculorum suorum aula? omnia in vestiarius diligenter deponi jubent, ut suo tempore de novo uti possint, & quamvis aliquando videri velint, se illis non indigere, propriè tamen ostentatio est à veritate aliena. Romæ opulentissimus quidam Dominus, cùm plures magni nominis viros domum suam ad convivium invitasset, omnes lanceas argenteas per fenestras in Tyberim ipsius Palatium alluentem projici jussit. Sed quid hoc? erat jam in fundo extensum rete tam largum, quàm res poscebat; quo finitis epulis omnis illa argentea suppellex Domino suo comprehensa restituebatur. Non ita facit DEUS. Ille universam terram viridi vestit togâ, omnésque plantas & arbores frondibus operit vere inchoante; Hyeme verò jam appropinquante, omnem illum apparatus abjicit, totumque marcescere permittit, ut novis temporibus alium planè novum fieri jubeat. De Vasis denique, non dicam argenteis, sed aureis, tam parum sollicitus est, ut ne quidem unum solum ex tot & tantis non in aquas, sed simulatâ jacturâ, in ignem projectis, repitcari dignatus fuerit. Quid intendo dicere? An ignoratis, cujus pretii & laboris sit unius Angeli productio? Et tamen tertiam illorum partem DEUS præcipitavit ad in-

fernum, nec ad hoc tempus commotus est, nec unquam commovebitur, ut vel unum ex illo mari flammeo extrahat. Sed quare hoc? Ut omnes intelligamus, illum nullius indigere, & omnes quotquot sumus, esse inutiles ipsius

285. 17. servos. *Nullius indiget, servi inutiles sumus.*

XIV. Altera maximi momenti veritas est ipsum cum omnibus rebus creabilibus nihilo majorem fieri, adeò, ut posita DEO solo ab una parte, & ex altera omnibus creaturis possibilibus, DEUS cum omnibus creaturis nihil esset amplius, quàm quod per se est solus. Ratio est, quia quemadmodum observabat Sanctus Thomas, *id quod est per essentiam tale, non potest fieri majus, addendo illi aliquid per participationem tale.* Ponite ex unâ parte fornacem ingentem, ex altera parte tantillum aquæ, quæ calore hujus ardentis flammæ intepescat: parvus hic calor aquæ communicatus, non reddit intensiorem ignis istius calorem, quàm jam in se per essentiam suam habeat. Eodem modo cum creaturæ nullam possideant pulchritudinis, bonitatis, sapientiæ, aut quamlibet aliam perfectionem, quæ illis à DEO non sit communicata, DEUS per has perfectiones non potest fieri major, quas ille ipse communicavit. Omnes in se continet eminenter. Et hæc etiam est causa, quare in cælo anima vidento DEUM solum non sit minùs essentialiter futura beata, quàm esset, si cum DEO mille alios Mundos videret

1. 1. Con- & possideret. *Qui te & illa novit, fess. 6. 4. inquit Sanctus Augustinus, non pro-*

pter illa beator, sed propter te solum beatus est. Et se solus ille est omnia, & ut talis plenitudinem possidet infinitam, cui nihil addi nec adimi potest. *Ipse est omnia.* Unde sequitur, quod dixi, omnipotens DEI brachium infinitas producendo, creaturas non crescere, nec eas producere omittendo, quidquam amittere.

XV. Denique quidquid huc usque à me audistis, & quidquid non tantum ab humana, sed ab Angeli alijus, aut Archangeli linguâ intelligere potestis, simul jungite, totum in comparatione Potentiæ, quam in veritate DEUS possidet, omniumque aliarum infinitarum perfectionum, Potentiâ non minorum, totum, inquam, nihil est. Quare quidquid admirabile huc usque dictum est, simul accipite, & deinde in corde vestro dicite: Non est iste DEUS meus, sed est aliquid infinities majus. Hanc perfectionis ideam millies milliesque conceptam multiplicare, & deinde iterum millies milliesque dicite: Hic non est DEUS meus, est aliquid infinities pulchrius, infinities beatus, infinities amabilis. Et si per omnem æternitatem omnibus intellectibus creatis & creabilibus omnes perfectiones conceptu possibiles simul acciperetis, certi estote, illam, quæ inde prodiret summam, semper finities vero DEO minorem esse, quàm sit milii granum respectu totius universæ hujus molis. *Finiti ad infinitum nulla est proportio: inter milii granum & totum Mundum aliqua saltem datur proportio, multoties enim granum hoc multiplicat-*

tum & auctum tandem in tantam molem excreveret: verum multiplicatis per omnem æternitatem omnibus perfectionibus possibilibus, nunquam ad DEUM cognoscendum perveniretur.

cl. 43 *Exaltate illum, quantum potestis: major est enim omni laude.*

mon. *apud* *scrt.* XVI. Considerate ergo, quantum Philosophus ille, licet à vulgo tanti æstimatus, responso suo hallucinatus sit, dum interrogaretur, quidnam esset DEUS? Petiit à principio tres dies, quibus rem perpenderet. Quibus elapsis, petiit alios tres? post hos quoque tres alios: denique fassus est, quò magis meditaretur, tantò minùs se dicere posse. At quæso, quis fuit ille respondendi modus? tres tantùm horas petere pro ferendâ sententiâ, pro quâ tota æternitas non sufficeret? Si Cherubinum aliquem interrogaretis, quid sit DEUS, non tres dies ad respondendum peteret, sed infinita exigeret sæcula, quæ tamen ad tam gravem quæstionem solvendam, nimis brevis illi videretur esse terminus. Quid cogitatis? Cùm de DEO loquimur, infinities minùs intelligimus, quàm de magno aliquo Monarcha musca importunè obvolitans intelligat. Quare cùm DEUM laudamus, inquit Sanctus Gregorius Nazianzenus, potiùs affirmari, potest, illum à nobis blasphemari. Quia non est potens illâ potentia, quam nos apprehendimus, cùm Omnipotens à nobis vocatur: non est pulcher illo pulchritudinis genere, non est bonus illo bonitatis genere, sed est omnipotens, pulcher, & bo-

nus, perfectione infinities superiore. Unde semper meliùs est, scire, quid non sit DEUS, quàm scire, quid sit. *De DEO incorporeo disputantem, corporeis nominibus uti, obrectantis fortè fuerit & lapidantis.* Atque ideo verè excusati erimus, quia rusticus non alias, quàm rusticas scit promere laudes.

XVII. Et tamen tantus DEUS, quantum illum opera illius actualia & possibilia ostendunt, adhuc à peccatoribus injuriis afficitur, quasi totius Mundi res esset vilissima! quis talem crederet possibilem esse audaciam? *Tam terribilem majestatem audeat vilis pulvisculus irritare?* Si nostrum aliquis à principio interfuisset, quando DEUS omnes res creavit, ubi Mundum tam pulchrum, tam vastum, tam omnivarium, tam ordinatum solâ mandati ipsius potentia producum vidisset, quomodo sibi diem aliquem possibilem futurum esse existimasset, quo DEUS tam magnus ab aliquo vilipenderetur? Plus tamen DEUS, quàm unquam creatura aliqua contemnitur. *Fecisti mala & potuisti.* Non videtur esse possibile, quod sit, & factum est. Si DEUS tristitiæ capax esset, nullum cor, quàm ipse esset infelicius. Nullus siquidem inter omnes homines quotidie & ubi-vis gravioribus afficitur injuriis, quàm DEUS noster. Si abessent alia, nullus oculis suis videt, nullus ita auribus tam privatas quàm publicas sibi illatas injurias percipit, quàm ipse DEUS. Si Christiani pro DEO adorarent more quorundam Gentilium;

Orat. in illud cum consummasset JESUS.

S. Berni. serm. 16. in Cant.

Jerem. 3. 5.

primum illud, quod manè domo egredientibus obvium fiebat, appàreret, quàm sine ullo respectu idipsum ab illis offenderetur. At cum DEUM omnibus cogitationibus superiorem colant, repetere cogor, quomodo est possibile, ut illum offendant? & postquam offenderunt, quomodo est possibile, ut dum dolore & pœnitentiâ contabescere deberent, & novo scelera antè patrata audeant committere? nec solum de peccatis non dolent, sed ipsdem vivunt, & ingrassantur? *Prodit quasi ex adipe iniquitas eorum.* Quis, DEUM immortalè! primus erit peccatorum in tam Magnum Dominum suum intuitus, quando coram illo judicandi comparèbunt! quàm triste spectaculum! quantus horror!

XVIII. Reccaredus Rex Angliæ quondam in Sylvâ aberrans (in quâ aviditate venandi longiùs opinione à suis abstractus erat) sub noctem incognitus fores vilis cujusdam fabri pro hospitio pulsavit, intra quas tanquam homo plebejus admittus fuit, quin etiam tam rusticis acceptus verbis, ut tandem etiam colapho multatus fuerit. Sequenti die, ubi ad suos iter relegit, statim incivilem hospitem suum vocari iussit, cui: agnoscisne, inquit, agnoscis me? verba erant, vix non fulmina ad miseri hujus vitam auferendam, ob solius horro- ris vim sufficientia. Ego mihi persuadeo, petitionem illam, qua Dam- nati, ut in tormentorum suorum abyfso potiùs relinquuntur, quàm ut coram judicij universalis tribunali

comparere cogantur, supplicabunt, in illa luculentâ Magnitudinis DEI cognitione fundatam esse; quam olim in judicio particulari experti sunt, similem audientes, sibi exprobrari rusticitatem, eamque ipsam agnoscentes Majestatem, quam olim præ oculis habentes, revereri noluerant; illam inquam, Majestatem jam timent, quam toties in pauperculis contempserunt, quam in Religiosis iriserunt, quam etiam toties in ipsis Ecclesiis spreverunt, suisque aspectibus profanârunt. O quantum non in extremo illo die miseri expavescant, de novo audiri; An me cognoscitis? an me cognoscitis? O quantopere sibi ipsis bene conscii DEUM à se cuivis bestiali appetitui postpositum fuisse, quantopere inquam trepidabunt, de novo amaram illam reprehensionem percepturi. *Projecisti me post corpus tuum.*

XIX. Considerate aliquantisper, charissimi, has veritates, nec exspectate, donec improvisæ pondere suo vos opprimant. Videte, quantum habeat DEUS supra vos Dominium, quia DEUS noster est! & si hoc illi competit, quare vos non vultis, ut illi obedientia præstetur? *Si Dominus ego sum, ubi est Timor meus? dicit Dominus exercituum.* Vos Equo irascimini refractario, propter dominium in illum à DEO vobis humanæ naturæ superioritate concessum. Quare ergo non etiam vobis indignamini, cum toties Domini illius mandatis vos opponitis, qui propter naturæ suæ Divinæ perfectionem infinitè excellens;

Ezec.
23. 3

Mal. 8

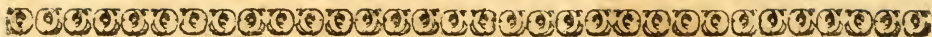
cellentiâ est supremus vester Dominus? Quando peccatis, arbitramini, vos jocularè aliquod malum admittere: perpenditote quæso, an jocus sit, DEO auferre id, quod tam magno jure ad illum pertinet, quàm magnus est ipse DEUS! Omnes scitis, quomodo Sanctus Joannes DEUM viderit, plurima in capite Diademata gerentem: *In capite ejus diademata multa.*

12. Sed quid tot coronæ regis denotant? significant nimirum innumerbiles illos titulos, quibus homo DEO obedire tenetur, tot enim sunt, quot Divina essentia perfectiones continet. Quam ob causam, qui peccat, non unam solam committit injustitiam, sicut aliàs vobis dixi, sed pluribus se contaminat: *Injustitias manus vestra concinnant.* Imò tot committit injustitias, quot sunt causæ, quibus Divina justitia ad sceptrum adeò absolutum, tam amplum, tamque potens venerandum nos obligat. *Sceptrum Divinitatis ejus.*

XX. Quod si vobis quandoque durum videtur audire, quomodo peccator propter momentaneum quoddam peccatum ad æternas inferorum

pœnas sufferendas justissimè condemnatur, ecce causam. Cùm DEUS infinita habeat jura ac titulos, quibus amari debeat, omnes illos peccator injuriâ affecit, adeoque iisdem non obediendo, ipsum aspernatus est. Quare licet talis non nisi exiguo temporis spatio peccasset, hoc exiguum tamen sufficiens est, ut debitum pariter contrahat infinitum, quod, cùm in inferno tormentorum gravitate, ne quidem satis puniri possit, quæ infinita esse deberent, infinitâ tamen eorundem duratione castigabuntur. Charissimi, profundius quæso hæc tam altas veritates mentibus vestris penetrate, quæ si vos à peccato non absterreant, nescio quid efficacius asserere possim. Indulgebitis quidem genio vestro, voluptatibus animos vestros dabit, & hæc vel DEI in gratiis, si ita loqui concessum est, facietis. Sed tandem agnosceatis clarissimè, quem offenderitis, DEUM omnipotentem lacestistis peccatis vestris, à quo multò magis dependetis, quàm sicca palæx, in arêâ ventilatæ à vobis dependeant.

DISCURSUS IV.

Demonstratur singularis injuria, quam Peccatum infert Sanctissima Trinitatis Mysterio.

*Abesil. I.
Theolog.
affect p.
10. med.*

2

I Deam magis perfectam, quæ, in his tenebris, de summâ DEI essentiâ haberi possit, volunt esse illam, quâ DEUS verè Trinus & unus, Trinus in personis, & unus in substantiâ repræsentatur: Hæc est illa prærogativa, qua essentia increata à creatâ distinguitur; hæc est mysteriorum omnium mysterium, hæc est miraculorum miraculum; hæc clarè cognita, non solum creaturarum, sed ipsiusmet DEI cor, æternâ replet beatitudine. Quare si peccatum Divinis perfectionibus planè oppositum est. *Adversatur supra omne, quod dicitur DEUS*, non poterimus justiorum de tam monstrosâ illius deformitate habere ideam, quàm si idem ut notabilissimam Sanctæ Trinitatis injuriam perpenderit. Quare officii mei erit hodie, primò istud Divinitatis arcanum pro gradu & capacitate vestrà explicare; deinde ex hac explicacione inferre, quàm immanis sit injuria, quâ DEUS per peccatum afficitur.

I.

II. Sancta Fides duo inter extrema progreditur, quod utrumque diligentissimè evitandum est; hæc sunt Curiositas, & Ignorantia. Curiositas est temeraria, quæ Divinæ essentia secreta

penetrare præsumit, eum ne quidem minimam aliquam essentia creatæ particulam intelligere valeat. Ignorantia, est stupida; quæ Divina illa mysteria negligit cognoscere, propter quæ intelligenda Mundo nati sumus. Sed Fides inter duos hos sibi oppositos ambulans scopulos, feliciter veritatis portum ingreditur; dum neque incomprehensibilem arroganter conatur comprehendere conatur, ne opprimatur à gloria; *Scrutator Majestatis opprimatur à gloria, nec mysteria à DEO revelata meditari omittit*, ne graves illas incurrat minas: *Si quis ignorat, ignorabitur.*

Prov.
25. 21. | Ci
14. 3

III. Primum ergo, quod Fides de Sanctissimæ Trinitatis mysterio nobis proponit, est Divina ipsius Unitas. Primum esse, supremus Dominus, immutabilis, infinitus, independens, summè perfectus, non potest esse nisi unus. *Summum magnum unicum sit, necesse est*, inquit Tertullianus, *nec aliter contum sumum magnum, nisi parem non habent.* Si DEUS non esset unus solus; non amplius esset DEUS; quia non possideret illud bonum, quod alter possideret. Neque vobis imaginemini, DEUM esse unum modo, quod aliæ substantia dicuntur unæ, unus Angelus, una Anima, unus Homo.

Lib.
Mar
cion.s Th
1. p
11.
3. C

Istæ

Istæ res potius deberent dici unitæ quàm unæ; quia cùm sint substantiæ materiales, ex multis partibus sunt compositæ; & si sunt spirituales, è multis constant perfectionibus. In Essentia verò Divina est admirabilis quædam unitas, quæ essentiâ suâ simplicissimâ omne bonum comprehendit, ita ut jure merito, à Doctoribus non solum una, sed unissima vocetur; quia in illâ præter illam ipsam nihil aliud invenitur.

Inter omnia, quæ unum dicuntur, arcem tenet unitas Divina Trinitatis. Præterea non solum hic DEUS noster unus est, sed unicus, & quidem unicus essentialiter. *Unum est necessarium.* Etiam Sol unicus est in hoc universo; sed non est unicus essentialiter; cùm pluries multiplicari possit, quàm nunc sint in cælis stellæ: potest enim DEUS vocis suæ imperio totidem creare mundos unico momento, & in quovis illorum velut corporum tam ingentium cor, proprium suum collocare Solem. Quamobrem propria DEI dos est singularitas, nec ullo modo, sicut nec Divina natura, ab illo perdi potest.

Quis DEUS præter DEUM nostrum? Et hæc est illa gloria, quam per Prophetam protestatur DEUS, se non daturum alteri, & in illius considerationem, particulari cum attentione nos vocat: *Videte, quod ego sim solus, & non est alius præter me.*

IV. Contra hanc ergo tam propriam Divinæ essentiæ prærogativam insurgit Peccatum: *Adversatur supra omne, quod dicitur DEUS.* Amando enim creaturam, plurisque quàm

DEUM æstimando, quasi novam Divinitatem homo sibi fingit. *Tibi soli peccavi*, ideo dicebat Sanctus ille Rex, *tibi soli peccavi*, hoc est tibi, qui solus es. Domine, contra te solum peccavi, qui unus es & multiplicari non potes; ideoque peccando illam tam pulchram coronam à capite tuo auferre conatus sum, ita ut non amplius sis DEUS meus, aut non amplius sis solus. His igitur duobus modis à peccato Divina oppugnatur unitas, aperte quidem per Idololatriam, occulte verò per quamvis præceptorum DEI transgressionem.

V. Præteritis sæculis tanta DEI veri inolevit ignorantia, ut Dæmon facile tam enorme mendacium toti humano generi persuaserit; plures in Mundo esse DEOS; imò tot, quot essent creaturæ, aut in utilitatem, aut hominis perniciem productæ. Hoc mendacio malignus hic Veterator obtinuit, ut omnia quasi templa, & totius mundi altaria isti fallæ divinitati dedicarentur; arte non ab simili illi, quæ superbissimus quondam ille Rex usus est, qui cùm non posset cum exercitu suo transvadere Euphraten, illum in plures quàm centum rivulos divisit, adeoque facile superavit. Eodem modo cùm Diabolus magnam illam submissionem à natura omnium cordibus erga primum illud Esse impressam vincere non potuerit, hanc innatam submissionis in tot divisit partes, quot adorabantur idola, ut illam vero DEO auferret. Postquam verò adventu JESU Christi ejusque Passione tam enormis ignorantia è Mundo pro-

scripta est, verusque DEI cultus stabilis alius Dæmoni, Divinæ se opponendi unitati, non superest modus, quam peccatum; non quidem Intellectus, sed cordis idololatria; quæ DEO unicæ essentia gloriâ occultè furatur, aliâque quasi in creaturis, summo bono prælati, Divinitatem constituit, ita ut inter idololatriam, & alia peccata hæc sit differentia, quæ est inter latronem publicum, & furem privatum. Latro apertâ fronte medio die in publicis viis prædas agit. Fur autem occultus clam, & in tenebrosissimâ nocte aliena invadit. Eodem modo Idololatra quasi latro apertus non veretur publicè hanc propriam DEI invadere gloriâ, quòd solus sit; sed publicè templa & altaria exstruit, aliâque, quam illi, victimas, & sacrificia offert; Peccator verò ordinarius, quasi fur occultus, hanc ipsam DEO aufert gloriâ; sed tacitè, & in corde suo pro victimis, non tauros aut agnos, ut loquitur Sanctus Joannes Chrysostomus, sed quod pejus est, animam propriam sacrificat. Et hæc non ex amplificatione dicta sunt, sed simplicissimæ veritati sunt consentanea.

3. Thom. VI. Aliqui putarunt, à timore in
2. 2. 9. terris multiplicatos fuisse DEOS: sed
77. A. 4. stolidi illorum fuit opinio, non enim
timor, sed amor in causa est, ut creatura pro DEO colatur. Amor ille summus, quo bonum aliquid creatum bono increato præferimus, quasi idolum aliquid in nobis efficit. Quidquid homo DEO anteponit, DEUM sibi facit: inquit Sanctus Cyprianus, & hoc ipsum alii quoque Doctores asserunt,

imò illud ipsum DEUS in Scripturis affirmat, cum nunc avaritiam, nunc ambitionem, modò libidinem, modò alia vitia practicam vocat idololatriam.

Israël si audieris me, non erit in te DEUS recens neque adorabis DEUM alienum. Quod idem est, ac dicere, non peccabis; ut varii explicant Interpretes; his primis verbis, *non erit in te DEUS recens*, significare volunt internum cordis peccatum, quod primò committitur; reliquis autem, *non adorabis DEUM alienum*, indicant externum operis peccatum, quod sequitur ex interno; quia in substantiâ peccare, est, DEUM pro arbitrio suo sibi formare, constituendo in bono aliquo creato ultimum finem, & colendo tale bonum tanquam DEUM; hoc est, cum amore prælationis in comparatione summi boni creatura diligitur, quemadmodum sæpius vobis dixi, ut cordibus vestris bene imprimatur hæc veritas, quæ plus quam omnes alia à peccato mortali committendo vos deterrere debet.

Verum est, Christianos, cum DEUM offendunt, non præsumere Divinitatem DEO auferre, eumque in corde suo negare; sed solum tanquam collegam imperii admittere, illique & Dæmoni simul & eodem tempore servire velle, qui est alter modus DEO coronam auferendi. Sed hoc ipsum impossibile est. Hanc enim facere divisionem, idem est, ac velle DEUM non amplius esse solum, non amplius simplicem, non amplius unicum, ac illum ipsum esse, qui est. *Audi Israël: Dominus DEUS tuus, unus est.*

Quare

Quare considerate obsecro, an non stultæ sint illæ excusationes, quæ sæpius adferuntur à peccatoribus, dicentibus, quòd licet DEUM offendant, se nihilominus illi devotos esse, exhibere charitatis opera, frequentare Ecclesias, læpius pro animabus in purgatorio detentis ad DEUM preces fundere. Non equidem his operibus, licet bonis, salutem suam adipiscuntur, si à peccatis non desistant. Hoc est cultum DEO debitum dividere, unam illi partem, alteram creaturis attribuire, ut solent illi, *qui jurant in Domino, & jurant in Melchom*: imò hoc est creaturis majorem, minorem verbò partem DEO dare. Si DEUS non habet totum, neque etiam partem desiderat. Aliàs enim nimis turpiter Divina ipsius unitas violaretur, quia, sicut jam antè dixi vobis, idem est peccare, ac alteram Deitatem, idololatriã quidem magis occulta, sed non minus DEO injuriosã nobisque, quàm manifesta illa, minus damnosã cordi nostro inferre. *Ante me non est formatus Dominus*, inquit DEUS, & *post me non erit*.

VIII. Hinc etiam magna illa nascitur turbatio, quæ à peccato intra nos suscitatur, ut intelligamus, quàm verum sit, non esse in animã pacem, quæcunque se DEO opponit. *Quis resistit ei & pacem habuit?* Testabuntur hoc omnes peccatores, qui si veritatem fateri velint, dicere cogentur, nunquam se magis contentos fuisse, quàm cum bene vixerunt. Causa istius perturbationis est, quòd novum Dominum contra suprã dictam

prohibitionem in throno cordis sui collocarint. *Non erit in te DEUS recens*. Si in Mundo, plusquam unus possibile esset DEUS, omnia sursum deorsumque verterentur. Quam calamitatem in quocunque Imperio non adfert multitudo capitum ad coronam aspirantium? Quamprimum hæc ambitio Romanorum Monarchiam invasit, statim in visceribus suis majores experta est strages, quàm unquam aliis ipsa intulerit. Similem omnino perturbationem peccatores in microcosmo, id est, in homine excitant; quare non mirentur, si similes in potentiarum rebellionem, in cogitationum strepitu, totiusque spiritus perturbatione indubitanter effectus experiantur. Aliter enim fieri non potest. Date alicui lapidi duo centra, quid faciet miser, dum à quovis illorum attrahetur? tremebundus hærebit, incertus, quò se inclinet. Eodem modo, cum homo à ratione versus centrum suum, quod est DEUS, inclinatur, trahaturque eodem tempore à passione quãdam versus aliud boni cujusdam creati centrum, adeò amati, ut præ illo DEUM ipsum aspernetur, necesse est, ut miser semper inquietus hæreat. *Inquietum est cor meum, donec requiescat in te*. Hæc est quædam violentia, quæ naturæ inferitur, nec est ulla violentia, quæ non pariat molestiam. *Si quid violentum est, etiam acerbum erit*. Ecce igitur Charissimi, validissimum ex hoc argumento motivum resistendi peccato, illudque fugiendi; eidem enim consentire, verè nihil est aliud, quàm

Jerem.
25, 13.

DEUM derelinquere, DEUMque alienum sibi constituere, qui vobis, ut loquitur Propheta, neque de die, neque de nocte quietem concedat. Quamvis primarium motivum deberet esse, hanc DEO non inferendi injuriam, ut in locum ejus ponatur creatura, ipsique gloria, quæ à singularitate ipsius, non tanquam supremi, sed Solius essentiæ provenit, auferatur. *Ipsè enim*

Job. 23.
23. *Solus est.*

IV. Cardinalis Baronius refert, Calligulam Imperatorem statuam suam in Templo Hierosolymitano collocare voluisse, ut à Judæis tanquam DEUS adoraretur. Quæ iniquitas cum in civitate innotesceret, populum in sex turmas divisisse, Senes, Adolescentes, Pueros ex una parte, ab altera Virgines, Conjugatas & Viduas, adeoque unitos ad Præsidis Romani palatium cucurrisse, prostratosque in terram, manibus à tergo ligatis, capillis cinere aspersis, flevisse, elatoque tristi clamore eundem Præsidentem rogasse, ne permitteret hominem in templo adorari, quod ad veri DEI gloriam instructum esset. Nunquam minus quisvis Christianus facere deberet, quando Diabolus avernibus suis suggestionibus illi bonum aliquod creatum in altari cordis sui collocandum proponit. Si non aliud illud disturbandi idolum, occurreret medium, vocem in cælum attollere aporteret, humitque prostratum prius lachrymis consumi, quam peccato consentire, coramque toto inferno sæpè sæpius protestari; unum esse DEUM nostrum, & non esse alium præter illum, nec

justum esse, eundem cum alio comparare. *Unus est altissimus Creator omnium & metuendus nimis.* Et adhuc erit aliquis, qui contrarium audeat, ut ejecto DEO vero, primis statim suggestionibus diabolicis cuiusvis idolo locum cedat in corde suo?

X. Verum hucusque non fecimus vela, nisi, ut ita dicam, juxta littora, nec adhuc altum Mare argumenti propositi intravimus; ad demonstrandam enim DEI unitatem, etiam ratio naturalis accedit. *Non est bona pluralitas principantium.* Unus ergo princeps.

Neesse est igitur, ut altum hoc Mare ingrediamur, quò sola fides dux noster erit. Hoc pelagus est Sanctissima Trinitas, id est signum distinctum præ aliis notabilissimum, credentes enim naturæ Divinæ unitatem, distinguimur à Gentilibus, agnoscentesque personarum Trinitatem à Turcis & Judæis separamur, quibus de tam magnâ veritate nihil innotuit. Ut de tam sublimi mysterio aliquid intelligamus, quod cum ipsa luce sua se abscondit, *lucem inhabitat inacces-* sibilem, primò scire oportet, infinitas esse in DEO perfectiones, quæ solâ intellectus nostri acie cognosci non possunt. Naturaliter enim ex operibus DEUM cognoscentes, nihil aliud intelligimus, quàm opera ipsa demonstrant; unde à pulchritudine, ab ordine, à Mundi unitate, bene quidem potentiam, sapientiam, & unitatem Creatoris inferre possumus, sed absque ullâ comparatione semper plura cognoscenda restant, quàm quæcunque à maximis ejus operibus pro-

Ecclesi.
8.

Arist.
Metaph.
32.

1. Tim.
6. 26.

proponuntur. Qui Moysis intuetur statuam à celeberrimo Michaële Angelo exsculptam, facillè quidem ex illa mirabilem artificis manum ad ipsa quasi saxa animanda colliget, sed non ita reliquas præclaras ejusdem virtutes, pietatem, prudentiam, profapiam, cognationem, aliásque prærogativas, quæ ad artem statuariam nullam habent relationem, addiscet. Non aliter accidit, qui creaturas contemplatur, bene quidem ab ipsis proprietates aliquas DEO convenientes arguere potest, tanquam illarum Authori: sed non eas, quæ non ut Creatori conveniunt, deprehendere licet. Tales sunt proprietates personales, ad quas creaturæ nullam specialem dicunt relationem, secundum originis oppositionem, quæ est inter Personas Divinas, sed solum secundum ejusdem essentia identitatem.

XI. Magni igitur hujus mysterii veritas, quam nunc explico, tota est de Fide, id est talis, quæ licet ab humano intellectu non capiatur, tamen credi debet; qui enim dictis non vult præbere fidem, illi inter nos non erit locus, talem è schola Christi ejicere oportebit. *Si aliquis est, qui totaliter eloquiis resistit, longè erit à nostra Philosophia.* Ita S. Dionysius Areopagita pronunciat. Et quoniam hæc veritas non tantum est de Fide, sed etiam veritas, supra quam omnes aliæ fundantur, ideò ipsemet unigenitus DEI Filius de cælo descendit in terras, ut ore proprio illam doceret, postquam quater mille annis genus humanum totum, aut quasi totum in illius ignorantia deti-

nisset, quasi prius in schola naturæ erudiendum & disponendum, ut ita magis aptum ad sublimem hanc lectionem audiendam redderetur, postea in aperta gratiæ scholâ tradendam. *Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.*

XII. In hoc igitur Divina natura singulariter ab omnibus creatis naturis est differentissima, quòd in una simplici substantiâ tres contineat Personas Divinas, quæ vocantur Pater, Filius, & Spiritus sanctus, & tali cum ordine, ut Pater ab alia persona non procedat, Filius procedat à Patre, & Spiritus sanctus à Patre & Filio procedat. Attamen non debetis credere, aliquam ideo inter illas esse inæqualitatem: increatus est Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus. Immensus est Pater, immensus est Filius, immensus Spiritus sanctus. Independentis est Pater, independentis Filius, independentis Spiritus sanctus, & sic de cæteris. Neque ideò sunt tres increati, tres immensi, aut tres independentes, sunt unus solus. Et in hoc ordine essentiali & æterno tamque æquali consistit infinita illa pulchritudo, in cujus comparatione tota universi pulchritudo, quasi cicindela, apparente sole, disparet. Ad declarandum aliquid de supremo hoc mysterio variis uti possem similitudinibus, quas frequenter sancti Doctores usurparunt; sed ut melius à vobis intelligar, unam solum magis propriam adducam. Imaginamini vobis adolescentem, qui attentè se in speculo contemplatur; in illo ipso contemplandi actu planè sibi similem in illa crystallo imaginem

pro-

arez.
DEO
10 Tri-
p. 3.
1. c. 12.

Div.
m. c. 2.

Joan. 1.

18.

Thom.

2. p. 7.

42. ar. 12.

seq.

producit, vidensque se tam formosum, eodem tantopere amare se incipit. Hoc ipsum cogitate in Divino hoc mysterio fieri, sed modo infinites perfectiores, hoc est DEUM omnino decente. Pater enim æternus in purissimo Divinæ naturæ suæ speculo se contemplanis expressissimam sui ipsius producit imaginem, sed substantialem, quæ cum sit in ipso DEO, est pariter DEUS, quia ab ipso omnes Divinæ essentiæ perfectiones recipit. Hic Pater & Filius videntes se admodum pulchros, necessariò sibi de se ipsis complacent, & se amant invicem, & hic qui inde resultat amor, est tertia Persona, hoc est Spiritus sanctus in omnibus & per omnia aliis Divinis personis æqualis, ut, qui eandem naturam æqualiter participat. Hæc sunt mirabilia, quæ in rebus creatis ne quidem somnare, multò minùs supponere licet. Quare similitudo antè allata, uti & reliquæ, quæ à viris Doctis adducuntur, verè potiùs nobis, quàm DEO conveniunt, sùntque, quemadmodum observat S. Hilarius, exiguæ nostræ capacitati, non sublimi tanti mysterii altitudini, omnem intellectum excedenti, proportionatæ. Verùm quid factu opus? oportet nihilominus illis nos uti, ut aliquid de iis, quæ DEUS revelavit, intelligamus; quòd licèt semper parum sit, multò tamen pluriùs, quàm clara & conspicua perfectionum purè creatarum cognitio æstimanda est. Rerum enim cælestium quamvis

S. Thom.
2.2. q. 1.
art. 8.

obscura cognitio semper evidenti rerum terrenarum perspicuitati longè præferenda est. Tantò magis, quia omnes Christiani non tantùm in confuso,

sed etiam distinctè hoc mysterium credere tenentur Fide nobis manifestatum, quòd omnium aliorum mysteriorum principium est, & finis. Unde Christianus, qui nihil de illo sciret, Christianus minimè dicendus esset.

XIII. Præterea incomparabilis hujus arcani Divinitatis cognitio plura de DEO nobis manifestat, quàm omnes speculationes de ipso à nobis secundùm solum humanum discursum formatae detegere possent. Quod si enim DEUS non sit unus aliarum rerum modo, sed ita unus sit, ut etiam simul sit Trinus, clarissimè colligitur, etiam in aliis perfectionibus, non esse ne quidem modo ordinatio perfectum, sed tali, qui plusquam credi possit, longè quascunque hominum cogitationes & conceptus transcendat. *Ecce DEUS magnus vincens Job. scientiam nostram.* Hoc igitur modo. 26.
valde crescit Idea, quam de Divina bonitate formamus; si enim illa non nisi limitate se communicare posset; quemadmodum facit in creatione, quomodo esset infinita? Omnis boni proprium est, minùs vel magis se communicare, prout in se majus aut minus est; ideòque, si bonum finitum se ipsum modo diffundit finitò, oportet necessariò, ut bonum infinitum secundùm proportionem, id est, infinites se communicet. Crescit Divinæ potentia existimatio, quæ siquidem est illa potentia, quæ non solum omnia producit, quæ extra se vult producere, sed etiam intra se terminum omnipotentis efficacis suæ proportionatum producit; id est, Filium suum
Divi-

Divinum, qui æqualem habet cum Patre omnipotentiam, crescit Divinæ Sapientiæ æstimatio: an non enim mens est admirabilissima, quæ veritates infinitas, claras, & certas solo verbo exprimit, verbo quidem ipsimet menti similimo? Crescit æstimatio Beatitudinis, quâ felicissima hæc essentia gaudet; cum gaudium, quod ex contemplatione sui ipsius resultat, est æquè infinitum, ac ipsemet DEUS. Et sic de aliis Divinis perfectionibus discurrere licet, quas hoc Sanctissimo Trinitatis mysterio à nobis bene intellecto, modo supereminenti cognoscere possumus, ita, ut Philosophi, quibus de hoc mysterio nihil innotuit, multò minùs de DEO cognoverint, quàm hodie inter nos mysterii hujus non ignara vetula cognoscat. *Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à Sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Nescio an nimium in hac explicatione me detinuerim, sed non erit, plus, quàm necesse sit, si hinc clariori quadam hujus altissimæ veritatis luce inducti abiveritis: propter hanc enim cognoscendam in cælis creati sunt Angeli, & in terris homines; imò ad illam explicandam DEUS ipse descendens è cælo assumpsit carnem nostram, ut tam ingens mysterium humanâ linguâ nos doceret. Transeamus nunc ad specialem injuriam demonstrandam, quæ peccato mortali Personis Divinis inferitur, qui est præcipuus hodierni Discursus finis.

II.

XIV. Ut autem Auditorum meorum. *P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.*

rum omnium capacitati me accomodem, necesse est omnino planâ me incedere viâ, si enim vobis ostendere vellem, quomodo peccatum cujusvis Divinæ Personæ sit injuria, secundum personalem illarum proprietatem, valde difficulter à vobis intelligeretur: quare, ut meliùs intelligar, necesse est, ut illas potissimum proprietates, quæ singulis attribuuntur, potius producam. Explico me. Omnes perfectiones Divinæ absque dubio cuivis Personæ Divinæ integrè sunt communes, sicut Essentia, supra quam fundantur, omnibus communis est; nihilominus sancta Ecclesia certâ quadam appropriatione Patri adscribit Potentiam, tanquam primo principio, Filio Sapientiam, velut illi, qui per intellectum & Spiritui sancto Bonitatem, tanquam illi, qui per amorem productus est. Secundum talem ordinem, sicut manifestior erit injuria, quâ DEUS à peccatoribus afficitur, ita etiam faciliùs erit, ut quivis vestrùm illam bene intellectam excreetur.

XV. Patri igitur æterno attribuitur Potentia: contra quam, advertite obsecro, quâ cum temeritate insurgat Peccatum. Scire oportet tam vastam tamque universalem esse DEI potentiam, ut sine ipsâ nihil quidquam fiat in Mundo. Si unicum suspirium emittere vultis, necesse est, ut ad illud emittendum DEUS vos adjuvet. Si vultum ad aliquid vertere vultis, necesse est, ut ad illum vertendum DEUS opem suam præbeat; si de pavimento paleam attollere, necesse est, ut DEUS etiam ad illam ele-

vandam manum vestram adjuvet, aliàs enim nihil unquam fieret; nec manus ad id, quod vellet, moveret, nec oculi verterentur, nec ullum suspirium emitteretur. Quando igitur Peccator aliquod malum committere decernit, DEUS ne libertatem illi auferat, hanc malignæ voluntatis electionem non impedit, sed eam permittit, peccatori-que dat esse, posse & operari. Quamvis igitur non inclinet ad peccatum DEUS, quod totum perversæ voluntatis nostræ partus est, tamen ad illas concurrunt actiones, quibus peccatum committitur, ita, ut, exempli gratiâ, cum vindictæ cupidus vulnerat inimicum suum, verum sit, DEUM ad vindictæ malitiam non determinare, imò vehementer eam abominari, ne tamen hominem concessæ libertatis possessione privet, illas operationes, quibus vindicta per manum illius, qui vulnerabat, exercebatur, & à quo odium corde fovebatur, ipse etiam à peccante determinatus adjuvat. Quod adeò Divinæ Potentiæ contrarium est, tamque durum, ut ad illud explicandum acerbis servitutis & laboris terminis utatur. *Servire me fecisti in peccatis tuis, prabuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Miserrime peccator, inquit DEUS; cum tu mihi servire deberes, me cogis, ut serviam tibi, & quidem in re maximè odiosa, quæ excogitari possit, hoc est, *in iniquitatibus tuis.* Quid nunc amplius dici potest, quàm DEO contra DEUM uti, nec solum creaturis, sed etiam Creatore abuti? & hoc tam intolerabili cum labore, ut omnipotentia mea

doleat? *Prabuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Audacia hæc est immanis, Tyrannisque inaudita. Burdigala famosa Galliæ civitas Regi suo rebellis, postquam armis priori Dominio subiecta fuit, veniam quidem impetravit, sed audite, quibus cum conditionibus. Ut magistratus infors publico propriâ manu libertatis suæ privilegia, antiquitùs civitati donata, combureret. Hoc propria manu privilegia comburendi mandatum fuit sine dubio justissimi Domini, & gloriosæ possessionis actus, quem in cives propter obedientiam sibi debitam exercuit. Cæterùm cogitate quæso, quàm durum fuerit his civibus condemnatis, ut magnitudinis suæ ipsi forent carnifices, nec solum poenam subirent, sed etiam suis manibus eam infligerent. Hoc modo intelligetis, quàm detestabilem DEUM peccatis vestris cogatis subire servitutem, cum illarum actionum executores ipsum esse cogitis, quibus peccata ipsi tam injuriosa in lucem proferuntur, vultisque, ut DEUS propria manu contra suam Majestatem operetur, ita ut cum tam miseri sitis, ut nec stipulam quidem è pavimento attollere possitis, omnia à DEO mutuemini, quibus eum oppugnetis? *Contra omnipotentem roboratus est.* Homo ingratus & infidelis contra omnipotentem roboratus est. Non autem se ipsum roboravit, sed *roboratus est.* Libero enim suo arbitrio DEUM coëgit, ut sibi vires præstaret, quibus contra illum ipsum abutere-

S. Tom.

1. p. 9.

49. art.

2. q. 1.

2. q. 79.

ar. 2.

17. 43.

24.

706

25.

XVI. Hæc est illa injuria, quam Peccator Potentiæ Patris irrogat. Sed non est minor, quàm Filii Sipientia afficitur. Quandoquidem Divina Sipientia necessariò requirit, ut cum omnia sint oculis illius aperta, etiam pariter omnia cognoscat & comprehendat, ut ne unquam ullo modo omnibus præsens ab aliquo cogitationem possit d.vertere. Quamobrem considerate ingentem illum despectum, quo quisvis peccator oculos DEI contemnit; quos objecto tam abominando ad gravissimam indignationem provocat. *Ut provocarent oculos Majestatis ejus.* Reus capitis ad supplicium ductus hoc habet solatii, quòd ipsi liceat velare oculos, aut saltem claudere, ne parata mortis suæ instrumenta intueri cogatur. Hoc DEUS non potest, necesse est, ut præsens omnium peccatorum aspiciat iniquitates. *Omnes iniquitates eorum in conspectu DEI.* Hinc est, quòd quodvis peccatum dicatur DEI oculos provocare; necessariò enim coram oculis ipsius committi debet. Quare (si de affectibus Divinis humano modo discurrere licet) cum peccatores Leges DEI transgrediuntur, videtur DEUS optare posse, sibi non tantam esse scientiam, quàm abominations, honori suo adeò repugnantes, aspiciere cogatur. Nec insolitus hic loquendi modus nobis apparebit, si illius, quod per Prophetam Populo suo dixit DEUS, recordemur. *Aufertere malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* Quasi peteret, cum ille

oculos suos ab illis avertere non posset, ipsi ab oculis suis peccata auferrent, abstinerentque à committendis; qui est unicus modus, ut ab illo videri non possint.

XVII. Dixi, quòd ille sit unicus modus. De cætero enim non solum malum, quod à peccatore temerario committitur, DEUS non potest non videre, cum actualiter in Divino ejus conspectu peccat, sed etiam non potest non videre, antequam peccet, & postmodum, quando peccavit. Divina siquidem scientia nec oblivioni, nec novitati subiecta est; quare quidquid mali fit, omne illud semper ab æterno vidit, & in æternum quodque videbit. Ideoque illud momentum, in quo peccatis, justissimâ de causâ dici potest, *momentum, à quo dependet æternitas,* quia quamvis aliquando confessione illud expietis peccatum, nihilominus nunquam ab oculis DEI auferetis, cujus scientia præterito caret & futuro, solum præsens habet perpetuum. Unde semper iniquitatem vestram intuebitur, quæ semel fuit, licet non sit amplius. Optimè cum Davide clamare potestis. *Averte faciem tuam à peccatis meis;* Sed hoc esset petere aliquid impossibile amantium more; peccatum enim, licet remissum, semper est ante oculos DEI; non quidem amplius in illâ ipsâ formâ, id est, ut ad iram DEUM commoveat, sed est nihilominus quasi offensa Altissimæ Majestati illata, & velut maximus Divinorum oculorum hostis, ita ut peccatori

Thom.
p.9.
art.

cl.17.
17.

1.16.

Psal. 50.

atorum nullus superfit modus, quo à Divinâ præsentia illam abstrahere possit, quæ replet universum. *Nunquid non cælum & terram ego impleo? dicit Dominus.*

XVIII. Denique id, quòd super omnia aggravat injuriam, quæ à peccatore Divinæ sapientiæ infertur, est modus, quo DEUS peccatum cognoscit. Siquidem DEUS non tantum necessarid debet cognoscere abominaciones peccatoris, non solum debet cognoscere semper, id est, antequam peccet, & postquam peccavit, sed etiam pariter in Divinæ Essentiæ speculo illas debet cognoscere. *Id quod est extra ipsum*, inquit Sanctus Thomas, *DEUS non intuetur, nisi in se ipsa.* Nos ut rem aliquam intueamur, necesse est, ut ad illam oculos vertamus; non ita DEUS, ad cognoscendam illam se ipsum aspicit, qui in se tanquam in purissimâ crystallo omnia comprehendit: *Non aliunde videns tenebras, quàm à lumine.* Aliàs si hoc modo non cognosceret, scientia Divina foret imperfecta, quia indigeret auxilio extrinseco, quasi imperfecta & creata. Quare si ab homine aliquod furtum, fraus, aut luxuria committatur, DEUS illud furtum, fraudem, aut luxuriam non potest cognoscere, nisi in essentiæ suæ Divinæ speculo, semperque, ut ita dicam, quoddam inter tenebras nostras & lucem suam facit paralellum. Quare quis poterit comprehendere, quàm turpe tunc debeat apparere peccatum, cum in lucidissimo infinitæ pulchritudinis fundo videatur. *Posuisti iniquitates*

nostras in conspectu tuo: saculum nostrum; quod est sæcuulum tam corruptum, tanque peruersum, saculum nostrum in illuminatione vultus tui. Lutum tantò fœdus in Adamante, quàm in vitro apparet, quòd splendidiorum gradum excellentiæ præ vitro possidet Adamas. Eodem modo, quàm abominabile erit hoc spectaculum, quo iniquitas, essentiæ Divinæ tam perfectæ comparata repræsentabitur? Ajunt, Neronem gladiatoribus afflicentem, miserorum vulnera & sanguinem super arenam sparsum, pretioso quodam smaragdo intermedio aspexisse, quo crudeles illæ plagæ amabiles repræsentabantur. Sic quoque faciunt peccatores: abominaciones suas in illa contemplantur delectatione, quam ab illis hauriunt, quasi per venustum aliquem smaragdum, ideòque omni destituuntur horrore: imò tam amabiles esse apprehendunt, ut adhuc de iis jocentur, & exultent. *Quasi per risum operantur scelus.* Cum econtra DEUS eas intueatur ut comparatas vultui suo nitidissimo, ac splendidissimo, cujus comparatione apparent sanè turpissimæ. Quamobrem quàm multò melius foret pro nobis, omnia sufferre mala, quàm tam turpe iniquitatis nostræ objectum in Divino ejus conspectu ponere, cogereque, ut contra nos lamentetur, quòd purissimam scientiam suam vitæ nostræ perversitate violare voluerimus. *Et fecerunt abominaciones coram me.*

XIX. Denique etiam Spiritus S. Bonitas notabilissimâ à peccatoribus injuriâ affici-

afficitur: Quare per Apostolum Paulum vult nos admoneri, ne tantam sibi amaritudinem adferamus. *Nolite contristare Spiritum Sanctum.* Imaginemini vobis bonitatem DEI, velut amabilissimam Matrem, quæ visceribus suis nos foveat, quemadmodum filius in Matris utero continetur. Talem seipsum ostendit per Isaiam. *Audite me, qui portamini ab utero meo.* Quasi diceret, quemadmodum mater gravida utero suo infanti est omnia; est locus pro habitatione; est lectus pro quiete; est vehiculum ad se movendum; est cibus ad sustentandum; est vita ad respirandum, eodem modo Divina beneficentia est homini omne bonum, à qua omnia Divina attributa in utilitatem nostram adhibentur. Potentiâ suâ nos conservat, Providentiâ gubernat, Dulcedine suâ nos demulcet, Misericordiâ veniam imperit, Munificentiâ remuneratur, denique Immensitate suâ, Infinitate & Æternitate, totâque essentiâ suâ nos beatificat. Jam igitur aliquantisper, sed vivaciter, gravem hanc injuriam perpendite; quâ hæc Divina bonitas à peccatoribus afficitur; qui non solum eodem tempore, quo tanta ab ipsa recipiunt bona, nullam matris suæ rationem habent, sed etiam inauditâ crudelitate sinum ejus dilacerant? Non igitur sine causâ tales genimibus viperarum à Christo comparati sunt. *Genimina viperarum.* Nam & illi suam pro gratiis acceptis matrem vulnerant, illâque viscera conantur discerpere, à quibus foven-

tur, tantique & tam amabilibus modis nutriuntur.

XX. Adhuc peius est, non tantum DEI bonitatem à Peccatore offendi, sed ideò offendi, quia tam bona est, & quia inf. per infinitè bona est, ideò etiam plus offendi. Non est aliqua res in Mundo, quæ minus ideò ametur, quia magis amabilis est, & quæ magis despiciatur, quia contemptu minus digna est. Hæ sunt injuriæ, quæ à solo peccatore incomparabili Bonitati DEI inferuntur. Si primâ vice, quâ sceleratus ille domum illam infamem ingressus est, crus fregisset, putatisne, illum secundâ vice ingressurum fuisse? Unde ergo illa vobis crederet scit audacia in peccatum relabendi, nisi ab illa Divinæ bonitatis æstimatione, quæ post offensas reiteratas poenitentiam vestram expectat, veniamque offert? *quia non profertur citò contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala.* Ex hoc ipso igitur capite, quia tam amabilis, tamque æstimabilis est DEUS, ipsum offenditis, & ad Iram provocatis. Præterea, si Bonitas Divina aliquem haberet terminum, timeretis peccata peccatis addere, dubitantes, ne fortè ad tam multa dimittenda se non extenderet, quia verò non ignoratis Bonitatem DEI carere limitibus, eadem perfectione suâ pro motivo ad peccata vestra multiplicanda abutimini. Quia ergo DEI bonitas est, infinitam vos magis magisque absque ullo timore offenditis, & quod à natura sua infiniti amoris est motivum, illo vos ad infinitas DEO injurias inferendas, nec

solùm ad Bonitatem illius, sed ad Bonitatis ejus divitias omni fide superiores spernendas abutimini. *An divitias bonitatis ejus contemnis?*

XXI. An hoc non sufficeret, ut sapere disceremus, & intra nos ipsos reverteremur? *Mementote istud, & confundamini, dico vobis cum Isaia; redite pravaricatores ad cor.* Charissimi, dictorum meorum recordemini, pudeatque vos peccatorum vestrorum hucusque commissorum, veramque posthac viam ingrediamini. Quando confessuri estis, memineritis peccando vos pro arbitrio vestro vobis DEUM fecisse, imò vos ipsos vestri ipsorum idololum factos esse. *Elevatum est cor tuum, & dixisti: DEUS ego sum: dedisti enim cor tuum quasi cor DEI.* Clamabat conscientia, alium non esse præter unum DEUM, ideòque illum audiendum, eique parendum esse, vos autem perversâ voluntate vestrâ respondistis, alium à vobis non cognosci DEUM, quam beneplacitum vestrum: *dedisti cor tuum, quasi cor DEI.* Vosque tanquam ab illo independentes habuistis, & quasi absolutos arbitrii vestri Dominos. Dixisti: *DEUS ego sum.* An non vobis videmini propter hæc confusione replendi, si ea confessuri in memoriam revocaveritis? Quod si posthac Diabolus ad similem vos rebellionem sollicitaturus est, *redite pravaricatores ad cor;* Considerate, an non æquum sit, ut, cum DEUS essentiâ suâ sit unicus, simplex & singularis, primum in anima vestra locum possideat, & à vobis absque æquali colatur? Et quia tan-

quam Christiani digni facti estis, ut tam altum sanctissimæ Trinitatis mysterium credatis, *Mementote istud, & confundamini;* perpendite quæso, quâ injuriâ Potentiam Patris affeceritis, cum illius concursum concupisceritis vestris servire coëgistis: quantopere Sapientiam Filii despexeritis, quoties ante oculos illius abominationes vestras posuistis. Quantopere Bonitatem Spiritus Sancti offenderitis, quoties ad liberius peccandum ipsius benignitate abusi estis. Quamobrem, si posthac Diabolus, Mundus & Caro ad tales iniquitates vos instigent, huic inimicorum ternario, Honorem Sanctissimæ Trinitatis debitum opponite. *Redite pravaricatores ad cor.* Considerate Infidelium altissimi hujus mysterii ignarum non eâ, quâ vos ejus cogitatione illuminatos, gravitate legem DEI violare. Ille aliquo modo in extremo judicii die excusare se poterit, sed quam vos excusationem adferetis? qui Principem quemdam in mediis noctis tenebris offendit, illi bene potest dicere? *Domine ego te non cognovi.* Sed qui illum pleno die, in propria aula, in cubiculo & throno regio offendit, ignorantiam suam prætereundere non potest. Quamobrem Charissimi, inexcusabiles erimus, si peccatis peccata addere perrexerimus, postquam Christiana lex tantam nobis DEO, tribusque Divinis Personis, mediante Fide, notitiam tradidit, tamque stricto servitutis particularis modo per Baptismum, earum nomine nobis collatum, omnes devinxit. *Euntes ergo docete* *Matt. 28. 8.*

Exod. 20.

Ezech. 28.

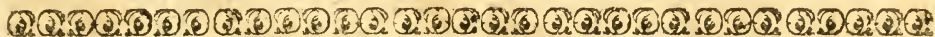
Jf. 46. 3.

ne Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Hoc igitur imposterum inviolabile nostrum deberet esse propositum, si non indignè Christiani characterem gerere volerimus. Una anima sola sit unius

solius DEI, tres illius potentia, omnes in earum Divinarum Personarum, quantum sunt velut imago, obsequium semper dedicatæ sunt. *Meminerim tui, intelligam te, ô beata Trinitas!*

Aug. l. 5. de Trinitate.

DISCURSUS V.

De injuria, quam Peccatum infert Beneficio Incarnationis.

VNUS ex illustrioribus titulis, quibus Isaias Propheeta Salvatorem Mundi insignivit, est, quod illum Admirabilem appellavit.

9.6. *Vocabitur Nomen ejus Admirabilis: sed quid vult dicere Admirabilis? ut effectus aliquis admirationem moveat, Sanct. Thomas requirit contradictionem sic apparentem, ut ad primum intuitum vera ejus causa ignoretur. Verum quæ magis insolita, magisque abstrusa inter homines poterat videri contradictio, quam duas naturas infinitè à se invicem distantes in unâ personâ unitas intueri, sicut sunt natura Divina & humana? Si hunc Mundum nihilo unitum videretis, an non vehementer admiraremini? Attamen major inter DEUM & hominem, quam inter mundum & nihilum intercedit distantia, quare DEUM hominem factum intueri, est nihilum cum universo unitum videre. Cur igitur in admirationem rapi non deberemus, maxime si consideremus, non solum*

DEUM hominem factum, sed in statum hominis miseri, dolentis & mortui se demisisse; & quod immensum superat, omne quod dici potest, in peccatoris habitu & forma comparuisse, quod est minus, quam nihilum? Admirabilis igitur vocatur Redemptor noster; quia in terras descendens contradictiones omnium possibilium maximas in se recepit, univitque. Nihilominus in hoc ipso prodigioso objecto nova à peccatoribus admirationis causa adjungitur contrarietatibus ab illis enascentibus. Audio Salvatorem nostrum ab illis in signum positum esse, cui totâ morum suorum contradictione se opponunt:

In signum cui contradicetur. Quæ est igitur major admirandi causa, quam videre DEO homini facto ab hominibus contradici, pro quibus se hominem fecit? Magna hæc contradictio, quæ tantopere à peccatorum malitiâ augetur, erit præsentis Discursus mei materia; in quâ ex una parte ostendam, quantum boni à Filii

lii DEI Incarnatione perceperimus, ab alterâ parte, quibus injuriis velut incarnatus à Peccatoribus afficiatur.

II. Qui omnia beneficia, quæ à Sole hominibus conferuntur, recensere vellet, optimè ad tria capita eadem reduceret; nimirum quòd ab illo regantur, illuminentur & vivificentur. Ad hæc etiam ipsa tria capita immensum beneficiorum suorum commulum videtur Christus, in terram descendens, reduxisse, quemadmodum ore proprio his verbis affirmavit. *Ego sum via, veritas & vita.*

Jo. 11. 6. Via quoad exemplum, veritas quoad Doctrinam, vita quoad culpæ redemptionem: & hoc modo se verum Mundi solem demonstravit. *Ego sum lux Mundi, quæ actiones nostras dirigit, quæ tenebras nostras illuminat, nósque vitâ quadam immortalivivificat.*

Jo. 8. 12.

I.

III. Primum igitur caput, ex quo JESU Christo infinite obstricti sumus, est exemplum, quo nos dirigit, ut securi ultimum finem nostrum attingamus. *Ego sum via.* Considerate, Charissimi, omnem effectuum perfectionem in hoc consistere, ut causis suis assimilentur; ideòque cum animæ sint planè proprius DEI effectus, sequitur, omnem illarum perfectionem à Redemptoris sui imitatione dependere. Sed huic duæ præcipuæ difficultates se opponerant. Prima est, quòd Prototypum, quod est DEUS, ægrè cognoscebatur. Altera erat nimia difficultatis apprehensio in exprimendo ex typo, hoc est,

ipsâ Divinarum virtutum exercendarum praxi. Utraque hæc difficultas, quæ quasi duo ingentes montes in via nostra se objiciebat, à Christo, qui se in viam nostram fecit, disjecta fuit. *Ego sum via.*

IV. Quoad primam difficultatem hæc semper à primis sæculis hominibus cum DEO fuit contentio, quòd illi, cum ex carne compositi sint, DEUS autem purus sit Spiritus, visibilem DEUM, sibi que similem habere voluerint. Hæc potissima fuit non tantum inter Gentiles, sed etiam inter Judæos idololatriæ causa; qui tamen erant populus electus. Sub Mundi principium, quando adhuc creationis illius recens erat memoria, nullus hominum inveniebatur, qui alium, quam verum DEUM adorare cogitasset. Et inter Hæbræos, quamdiu in principio visibiliter DEUS in columna per diem nubitâ, de nocte verò coruscante illos præcedebat, difficile non erat, relictis aliis, illi soli Divinum exhibere cultum. At cum successu temporis viva illa Divinitatis memoria inter gentes extingueretur, ut certi essent, se DEUM habere capacitati suæ proportionatum, ausi sunt aliquem propriis manibus sibi effingere. *In sap. 4 communicabile Nomen lapidibus, & lignis imposuerunt.* Filii enim Israël DEUM inter se non videntes, cum Moyfes in Monte segregatus cum solo solus ageret, tumultuari, DEUMque petere incepterunt, quasi illum perdidissent, cum non intuerentur. Quare agnoscens DEUS tam

s. Tho
2. 2. 9.
49. 41
4. ad 1

mate-

c.1.
 materialem cordis humani affectum, mirabilis amoris captus illico, genio nostro se accomodare voluit, sensibilibusque, imò visibilem & familiarem se præbere, amorque nostri Homo fieri. Ita ut jam homines contenti vivere possint, cum causâ vicerint, postquam sensibus illorum, tanquam testibus, se DEUS subjecit. *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus & manus nostrâ contrectaverunt, de verbo vitæ annunciamus vobis.* Manifestam igitur nunc habemus ideam, dum ab omnibus Christi actionibus DEI virtutes, quas imitari debemus, ante oculos nobis ponuntur, quemadmodum observavit Sanctus Ambrosius, *Dominica carnis actus, Divinitatis exemplum est.* Sol quando eclipfin patitur, nunquam totus obtenebratur. Eodem modo Divinitas sub humanitate abscondita, non adeò tegitur, ut ex operibus non appareat, quæ illa fuerit. Unde benignitas Christi, puritas, patientia, mansuetudo, discurrendi suavitas, verborum sinceritas, verbo, omnes virtuosæ illius actiones eo collimabant, ut sensibilibus DEI bonitatem, puritatem, misericordiam, aliásque infinitas illius perfectiones, nobis quidem notas, sed in abstracto tantum, perfectè cognosceremus.

c.2.
 V. Et ecce Divinæ Incarnationis virtute primam, quam in imitando DEUM homo prætendebat, sublatam difficultatem; quæ erat, quod DEUS in Mundo non cognosceretur. Sed hæc minor fuit. Nimiùm difficile vide-

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

batur homini, posse se moribus suis assimilari DEO, cujus virtutum imitationem vix non impossibilem sibi imaginabatur. Ideò necesse fuit, Christum nobis fieri exemplum, ut hoc quoque impedimentum à nobis auferret. Homo eo modo formatus est, ut ad imitandum aliquid sit dispositissimus. Ratio est, quia unusquisque magis dispositus est ad eligendum aliquod bonum in particulari, quàm ad aliquod bonum in universali. Quod verò ostenditur opere, apparet ab operante in particulari electum esse, adeoque magnam habet vim ad electionem nos movendi. Ex quo clarissimè patet, quia Christus Redemptor noster esse voluit, necessarium fuisse, ut fieret nobis exemplum, essetque via nostra, quâ ipso tanquam vitâ nostrâ gaudeamus. Aliàs nemo cordi humano persuasisset, fieri posse, ut tanta virtutum obstacula superarentur. Generosi Simonis milites videbant præclaram sibi offerri hostes & castris, & vitâ exuendi occasionem. Sed inundans de nocte torrens abruptâ vitâ omnium fregit animos. At ubi Simon supremus advenit Polemarchus, tantam advertens pusillanimitatem, nihil dixit, sed invictò acies transiens animo aquam intrat. Credetisne, quæ secuta sit animorum mutatio? Ubi primò vix unus è viginti millibus ausus fuit tentare vadum, præire viso capite suo omnes certatim aquas transvadârunt, ita ut desideratâ victoriâ potiti sint. Quòd si inclytus hic Machabæus prope litus istius flu-

*Arist. 2.
mor. ad
Lud. c.
10. 18.*

rainis recēns exorti exercitum suum gravi oratione ad transvadandum animāisset, quantumconque sive ab arte, sive à naturā comparatam adhibuisset eloquentiam, nunquam tantum effecisset, quantum ipse primus transvadans exemplo suo obtinuit.

1. Mach. Transfretavit primus, & viderunt eum viri, & transferunt post eum.
16. 6.

Eandem creditote esse hominum conditionem, qui licet non ignorent, non solum decens esse, sed etiam indoli suæ tam excellæ necessarium, sectari virtutes; non tamen primas illas difficultates superare audebunt, quæ quasi impetuosus quidam torrens illorum conatibus opponerentur; donec visibile naturæ humanæ caput inter nos comparens, primum mille laborum pelagus ingressum, frontæque acutissimarum spinarum galeâ conspicuum immensa post se animarum antea timidarum, postea generosarum & constantium, turmam amabili traxit violentiâ. Si DEUS hoc modo non egisset nobiscum, profectò præceptis & persuasionibus ad sanctè vivendum nunquam induxisset.

VI. Antequam enim Christus, exemplum daturus Mundo in terras descendisset, tam corruptus erat Mundus, ut ne quidem unicam in se totam sanam partem exhibere potuerit. Vitium non solum omnem exuerat pudorem, sed etiam ipsum nomen suum deposuerat; ubique enim latrones, adulteri, homicidæ, scelerati divinis colebantur honoribus, certoque quodam modo supra sidera extolle-

bantur. *Ut fierent miseris religiosa delicta.* Ita compatiens loquitur S. Cyprianus. Sed post Christi in terras adventum, ubi simile infamiæ reperiētis vestigium, nisi forte in remotissima aliqua Mundi plagâ, ad quam sanctissimæ legis Evangelicæ notitia nondum pervenit? De cætero Mundus hic, qui ante Christum erat scelerum omnium sentina, nunc maximam saltem partem in liliorum campum conversus est: his siquidem adhuc diebus nostris in omnibus Christianæ religionis partibus inter vitia hominibus communia in plurimis animabus singularis floret pietas, quæ tota Divini capitis hujus exemplo debetur, ante cujus in terras adventum tam difficile erat sectari virtutes, ut celeberrimi Philosophi confessi fuerint, propriâ licet cum ignominia usque ad tempora sua adhuc neminem fuisse inventum, qui præceptis suis homines vitiosos in bonos, & bonos in meliores converterit. Sed hoc non est mirum, illi enim Magistri plus dicebant, quàm facerent, cum Christus contrâ plura fecerit, quàm dixerit, doctrinamque suam diu antè exemplo suo, & operibus monstraverit, priusquam verbis veritatem docuerit, *Capit facere, & docere.* Quamobrem Philosophi illi, qui Mundum reformare studebant, Astronomo comparari possunt, qui neglectâ Sphærâ, sine circino, sine virga in manu, totum cœli sistema solâ voce velit explicare. Certè populus de hac scientia, nihil caperet: ubi econtrâ legis Christianæ veritatem bene intellexit, postquam à Christi

Christo Domino nostro, utpote magis experto, non solum rerum celestium natura nobis est manifestata, sed etiam vita sua sanctissimam expressa; quemadmodum sedulus aliquis faceret Astronomus, qui Siderum domos virga in arena formaret. Non igitur mirum est illius scientiam tam novam in Mundo fuisse virtutis, ut homines justificaret. *In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos.* Scientia erat ejus, qui in se & à se ipso faciebat, quæ ab aliis requirebas. *Justus justificabit.*

VII. Accedit, exempla à Redemptore nobis relicta, non solum viam esse sanctitatem assequendi, sed etiam in via illa magis progrediendi vires suppeditare. S. Wenceslaus Rex Bohemæ solo nivibus tecto de nocte nudipes invisens Ecclesias, cubicularium quemdam ex aliis sibi fidissimum comitem ire voluit. Hic cum aliquando ob intensissimum frigus (licet calceatus esset) rigentibus nervis, viribusque ad portum pergendum deficientibus subsistere cogeretur, jussus fuit à piissimo Rege, ut pedes suos vestigiis à se impressis immitteret; quod ille cum faceret, non tantum sensit pedes suos caleferi, sed etiam reliqua membra, ut sine difficultate in via tam laboriosam Dominum suum sequeretur. Eundem effectum in animabus nostris Redemptoris nostri præstant vestigia. Non solum viam nobis monstrant, sed ad illam magnis passibus prosequendam animos & vires addunt; quemadmodum experiuntur, qui iis insistent,

Vestigia ejus secutus est pes meus, dicebat Job, & ecce causam, viam ejus custodi. Quis autem effari poterit, quantum nobis hoc ipso Christus contulerit beneficium; cum non tantum Divinitatis Ideam nobis sensibilem, quam imitaremur, sed etiam imitationem ipsam tam facilem reddiderit?

VIII. Olim homo mittebatur ad ipsas etiam bestias, ut ab iis exemplum caperet. *Vade ad formicam & piger.* Quasi diceret DEUS, ô homo in procuranda salute tua tam negligens, vade, vade & disce à formica, ut antequam tempus elabatur, pro æternitate tibi consulas. *Interroga jumenta & docebunt te, & volatilia cæli & indicabunt tibi.* Vade & disce à jumentis gratitudinem, servitutem & subjectiorem Domino tuo debitam, qui te tam abundanter omni pascit bonorum genere. Disce ab avibus cæli, non volutare te in stercore, qui, ut supra sidera eveharis, creatus es. Ab ipsis etiam addisce veribus, omnes injurias patienter tolerare, tu, qui ob peccata ipsis multo villior factus es. Imò quod amplius est, ipsa terra te instruet sufficienter, ne superbias, sed ut etiam, licet pedibus conculcatus, patienter feras. *Loquere Terra, & respondebit tibi.* Hæc erant exemplaria olim à DEO homini proposita. Sed mutata jam rerum facie, postquam DEUS homo factus est, jam dicit; *discite à me.* Ecce Dominus infinitæ majestatis, ut sensibile se nobis præberet exemplum, quod rudis creatura pro viribus suis imitari posset, tantopere se abjecit; humanamque carnem

1f. 52. 6. induit. *Ego ipse, qui loquebar, ecce adsum.* O dignationem amore infinito dignam, qualis est Divinus!

IX. Verùm aspiciate, quæso, quàm malè hoc exemplar à peccatoribus transformetur! Primò omnium Christi actionum penitus obliviscuntur; si tamen oblivisci dici possunt, quas ne quidem unquam cognoverunt. Cùm enim ejusdem Evangelii habenda esset ratio, quæ chartæ nauticæ habetur à nautis; id est, ut illud semper sit præ oculis apertum, tantus nihilominus Christianorum invenitur numerus, qui ne quidem semel id per annum aspiciere dignantur. Quod adhuc pejus est, aliquando tam contrariam Christo ducunt, vitam, ut Machumeti sectatores magis contrarium vivere non possint. *Inimici Crucis Christi.* Non solum exemplum Salvatoris non sequuntur, sed etiam apertâ se illi fronte opponunt, videnturque tacitè dicere id, quòd faciunt: ad quid nobis serviunt leges DEI? Quid nobis prosunt ejus promissiones? Quid est denique Cælum? Concedantur hoc præsenti tempore nobis voluptates, detur auri & argenti copia, promoveamur ad dignitates & honores, futurum illud sibi DEUS servet. *Venite fruamur bonis qua sunt.* Si Christus fugit delicias, crucisque in hoc mundo quæsit, si Christus spretis divitiis sectatus est paupertatem: si Christus illusus, contemptus, quibusvis injuriis affectus, cùm vindictam sumere posset, veniam impertivit, sic ille fecerit: nesciebat quid æstimatio; quid oblectamenta

essent. Has blasphemias plurimas plurimi Christianorum operibus suis quasi vocibus proferunt, qui adeò perversè vivunt, quasi corpus suum pro DEO suo colerent. *Quorum DEUS venter est.* Et hoc modo qualem vitæ Redemptoris non inferunt injuriam; frustra pro illis pauper fieri, frustra obedire, frustra se humiliare, frustra tanto cum dolorum excessu pati voluit; omnem enim exemplorum copiam, quam vivens nobis reliquit, ad imitandum proposuit, ut actiones illius essent visibilis simul & infallibilis bene vivendi norma, *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Illius locò peccatores aliud, quod imitentur, exemplum constituunt; & hoc est Diabolus, cui adeò vitæ moribus sunt similes, quemadmodum Filius indole refert patrem suum. Hinc Christus illos Dæmonis Filios appellat. *Vos ex patre Diabolo estis.* Ab illo addiscunt DEI mandata nibili facere, superbire, vanâ efferri gloriâ, seque pluris quàm DEUM ipsum æstimare. O peccatum, peccatum! Nec nomen tuum inter Christianos audiri deberet, omnis enim tua perversitas tandem non est aliud, quàm vituperabilis vitæ JESU Christi contradictio, & quasi sagitta in album adeò purum tanquam ad scopum excussa. *In signum, cui contradicetur,* Nihilominus nullum aliud inter Christianos plus quàm abominabile istud peccati nomen auditur.

II.

X. Secundum Divini Solis officium supra

supra Horizontem nostrum olim com-
parentis, est veracis suæ doctrinæ
instructio nos illuminare. *Ego sum
via & Veritas.* In lapsu hominis non
solum propter malitiam voluntas per-
versa est, sed etiam propter ignorantiam
intellectus turbatus est; quare
huic tanquam primo hujus micro-
cosmi motori prius debebat adhiberi
remedium. Ecce igitur alterum finem,
propter quem DEUS incarnatus est, ut
nimirum nos illuminaret, & tanquam
Magister Fidei veritates doceret. *Ego
sum via, & veritas.* Hoc Doctoris
officium inseparabiliter cum altero
Redemptoris conjunctum est, unde
instructio, quas sacratissima Hu-
manitas, in Mundum prodiens, à Pa-
tre accepit, illa fuit maximè præcipua,
ut verbis suis nos illuminaret. *Ego
autem constitutus sum Rex ab eo super
Sion Montem Sanctum ejus, prædicans
præceptum ejus.* Atque ut hoc ipsum
Mundo magis innotesceret, placuit
æterno Patri Divinum hunc Magi-
strum publicè in Monte Thabor quasi
Doctoratûs laureâ insignire, vestire
gloriâ, omnibus hominibus commen-
dare, ut Filii sui lectiones auscul-
tarent. *Hic est Filius meus dilectus, in
quo mihi bene complacui, ipsum audite.*
Ipse etiam Filius, officio suo jam fun-
gens, nunquam ideò privatus, sed
semper publicas dedit lectiones, ut
ostenderet, illas esse universales. *Ego
in occulto locutus sum nihil.* Tali om-
nino Magistro indigebant homines, qui
solus verè Magister dici poterat: solus
enim duas illas dotes, ad Magisterium
requisitas, perfectè possidebat, hoc

est, scire veritatem, & nôsse alios ean-
dem docere.

XI. DEUS igitur homo factus veri-
tatem, quam docere debeat, perfectè
novit. *Quis enim de hoc dubitabit?*
Nemo Regionis alicujus situm & mo-
res melius enarrabit, quàm qui in eâ-
dem educatus fuit, pluresque præterea
annos in ea vixit. At DEI Filius na-
tus est, & in æterni Patris corde æter-
num vixit. *Unigenitus, qui est in sinu
Patris;* ideòque quis melius, quàm
ille, Divina nos poterat docere arcana,
qui fidei nostræ Auctòr fieri volebat,
illius fidei, quæ non tantum altissi-
mam, sed etiam omnium sensuum no-
strorum cognitione superiorem nobis
Patriam revelat; Alphonfus Arrago-
niæ Rex, Astronomus famosissimus,
solebat dicere, eum, qui motus plane-
tarum infallibiliter demonstrare vel-
let, debuisse longo tempore supra
sphæras cœlestes habitare. Ecce igitur
causam, cur antiqui Philosophi
apti non potuerint esse Magistri ad ve-
ritatem supernaturalem tradendam.
Hic non solum continuo super stellas
habitavit, sed in cœlo empyreo inter
splendores Sanctorum commoratus
est, *in splendoribus Sanctorum;* ita ut
de cœlesti Paradiso, mediisque ad il-
lum assequendum loquens, iisdem
verbis uti potuerit; quæ Angelus To-
biæ, cujus ducem itineris ex Ninive in
Rages se obtulerat, retulit. *Novi &
omnia itinera ejus frequenter ambula-
vi.* Sinite ergo à me vobis monstrari
viam, omnem excuti timorem, notif-
simus est enim mihi terminus, ad
quem vos duco, omnesque ejus vias

*s. Thom.
I. 2. q.
III. a. 4.
in c.*

2. 6.
tth.
5.
hom.
9.
ar. 3.
n. 8.
10.

Tob. 5. 8.

novi, nec aliquo tantum tempore illas ambulavi, sed omnibus sæculis easdem calcavi.

XII. Quemadmodum autem Filius DEI essentialiter est veritas in cognoscendo, unde etiam errare non potest, sic etiam essentialiter est veritas in loquendo; unde ne quidem decipere potest; id quod omnes Fideles immenso deberet replere gaudio, quibus tam magnus datus est Magister: siquidem, ut alias vobis dixi, verba DEI tam sunt efficacia, ut id ipsam efficiant, quod affirmant; ita, ut, si licet dicere, ipsa falsitas in ore DEI fieret Veritas, cum in DEO idem sit dicere ac facere. *Ipsa dixit & facta sunt.* Ideoque de veritatibus à Christo nobis revelatis, magis certi sumus, quam de illis, quas oculis videmus aut manu tangimus, aut ipsa ratione cognoscimus, quia verbo omnipotentis DEI fidem habemus, qui rem quamdam affirmans, efficit, ut sit. *Facti sunt omnes sermones mei.*

5. *Non est in eis pravum quid, neque perversum.* Charissimi, quid vobis videtur de hoc Divino Magistro; an non deceret semper fixam doctrinæ illius intendere mentem, cum certi simus, nos illi credentes errare non posse? ob hanc causam magis semper vivacissimè respicit suum polum, quia hic, cum immotus sit, fallere non potest.

XIII. Verum quod amplius est, Christus Divinæ scientiæ infinitæ alteram, magisterio adeò propriam conjunxit prærogativam, quæ est, non tantum scire, quæ docenda sunt,

sed etiam nôsse eadem docere. Quæ re Divina ipsius verba meritò sigillo comparantur, quæ non tantum continent, sed imprimunt veritatem. *Vox Domini concutientis desertum,* inquit Propheta. Veniens in Mundum Salvator, illum quasi desertum invenit, quòd verborum suorum efficaciam sursum deorsumque invertit: *Deserta in ubertatem versa.* Mutavit leges, invertit dictamina, direxit desideria, nova dogmata antiquis plane contraria stabilivit. Effecit, ut quod prius sperabatur, nunc timeatur; quod prius erat horrore, nunc desideretur; quod cunctis erat odio, nunc ametur. O admirabilem mutationem, Divini hujus Magistri loquendi efficaciam dignissimam! Si mirabilem verborum ipsius vitæ æternæ vim cognoscere velitis, memineritis tantum illius, quod supra dixi, id est, ante Adventum Christi, quasi à toto Mundo adoratos fuisse Dæmones, nunc autem propè ab universo DEUM adorari. Ab hac Cognitionis mutatione aperte emendatio Mundi potest intelligi, quemadmodum ex oculorum serenitate ægri convalescentia arguitur. Tali ergo Magistro indigebat humanum genus; nec alius ullus sufficiebat: tam profundis enim ignorantæ tenebris æqualiter omnes involvebantur homines, tantæque turgabant superbiâ, & cum, sicut ignorantes indigerent instructione, tanquam superbi eandem volebant admittere; perluadentes sibi, se quantum satis est, nôsse: similes illis spicis, quæ quò magis vacuæ sunt, eò altius capi.

6. 3. capita attollunt. Opus igitur erat no-
 42. bis Magistro, qualis est ille, id est Divi-
 40. no, qui esset veritas in sciendo, & ver-
 itas in imprimendo, infinitamque con-
 tineret sapientiam ad veritates incog-
 nitas nobis revelandas, infinitamque
 potentiam ad easdem persuadendas.
 116. Quod reipsa ostendit. *Erat docens si-*
 0. *cut potestatem habens, & non sicut Scri-*
bæ eorum, & Pharisei. Quare quoti-
 die à Christianis Divinæ providentiæ
 agendæ essent gratiæ, se hoc tempore
 natos esse, quo tam famosa & florida
 schola à Christo unico Mundi Docto-
 10. re jam aperta fuit. *Erunt oculi tui vi-*
 7. *dentes Præceptorem tuum; & aures tuæ*
audient verbum post tergum monentis.
 1. 19. *Hæc est via: ambulate in eâ, & non*
 3. *declinetis neque ad dexteram, neque*
ad sinistram. Certè si Philippus Rex
 Macedonum pluris æstimavit, quàm
 integrum acquisivisse regnum, quòd
 eo tempore Filium habuerit, quò Ari-
 stotelem ipsi Magistrum dare potuit,
 quantò pluris unusquisque nostrum
 facere deberet, se hoc magni Vitæ Ma-
 gistri tempore Mundo natum fuisse?

tia, patientia; virtutes, bonaque o-
 pera? Sed quid refert illam esse Chri-
 sti doctrinam? ipsi pro arbitrio suo
 credere volunt, nec quidem veritati
 fidei dignantur præbere aures. An
 hæc, quæ dico, probare non pos-
 sum? Ite ad quemdam vindictæ cu-
 pidum, & dicite illi; Evangelii doctri-
 nam esse? veniam inimicis imperti-
 dam. Statim hic vobis respondebit;
 id fieri non posse, hac in re de honore
 suo agi. Ite ad alium, qui pecuniam
 multò pluris facit, quàm DEUM, & di-
 cite illi, Evangelium minari divitiibus
 vix! *Va vobis divitiibus!* egenis fausta
 ominari: *Beati pauperes:* verba hæc ri-
 su & cachinnis excipiet, nec sibi un-
 quam persuadebit, hominem inopem
 feliciorum esse, quàm divitem. Quin
 etiam ipsum mortificationis, molestiæ
 & crucis nomen plus horrent, quàm
 mortem; nec timent offendere DEUM,
 modò voluptatibus tempore vitæ suæ
 frui possint. *Voluptatum magis ama-*
 2. *tores quàm DEI.* Et hoc non est so- 3. 4.
 lum non vivere Christianorum more,
 sed ne quidem, ut Christianum credere.
 Dixerunt DEO: *Recede à nobis, scien-*
 706. 213
 14. *tiam viarum tuarum nolumus.* Duas
 scientiarum species Christus non do-
 cuit in Evangelio. Una est veritatum
 speculativarum; sicut exempli gratiâ
 est mysterium Sanctissimæ Trinitatis;
 altera est veritatum practicarum; velut
 est, solum timere DEUM; ante om-
 nia animæ quærere salutem; Divinorum
 præceptorum observatione cælum lu-
 crari. Prima scientia, quæ est *scien-*
 14. *tia finis,* bene quidem à peccatoribus
 admittitur; non autem secunda, quæ
 est

est *scientia mediiorum*. Imò hanc rejiciunt. *Scientiam viarum tuarum nolumus*. Viam sibi fingunt pro arbitrio suo, voluntque, ut sit bona; & quamvis toto anno, totaque vitâ suâ viam ingrediantur Inferni, nihilominus sibi persuadent, illâ ad cœlum se ducendos. Quâ igitur majori Divina sapientia affici potest injuriâ, quàm quòd illi fides non adhibeatur? Mendacii aliquem arguere, præcipuè virum honoribus conspicuum, major est despectus, quàm dici possit. Prorsus idem licet non verbis, sed operibus, id est magis liberè ab omnibus dicitur Christianis; qui voluptates sequuntur, quas Christus suasit fugere, fugiuntque mortificationes, quas ille quærere & amare docuit; tales pleni iniquitatibus, actionibus suis salutis viam à Christo in hoc mundo mon-

LUC. I.
7. stratum contemnunt: *ad dandam scientiam salutis*. Imò dogmatibus omninò contrariis cathedram erigunt pestilentiæ, audèntque effutire, eos,

qui more Mundi non vivunt, carere cerebro, nullis ingenii pollere dotibus, nullum talibus inesse mentis vigorem, esse quidem homines bonos,

JOB. 12.
4. sed nulli rei aptos. *Deridetur justis simplicitas*. Et hæc sunt mutæ illæ vices, quas Magistro suo Divino reddunt Christiani, non solum secundùm doctrinam ejus non vivendo, sed stultitiam eandem æstimando; cùm tamen pro certo teneant Magistris terrenis, quacunque obsequiis exhibitione non posse reddi æquivalens; ipsi verò se nimium putant facere, si nomen Christianum gerant, quamvis

postea hoc ipsum nomen gentilium operibus infament.

XV. Quomodo tantæ Magistro suo à Christianis possent inferri injuriæ, si aliquatenus obligationes suas erga illum agnoscerent? ast illi opponunt incapacitatem suam quasi thoracem æneum, ut motivis, quæ ad illarum æstimationem inducere possent, penitus resistent. Proinde forsitan Job inquietabat, Peccatoris caput non galeâ, sed pinguedine armatum esse. *Currit adversus eum erecto collo, & pingui cervice armatus est*. Videte, quàm insolita sit hæc armorum forma. Caput non duro chalybe, sed molli adipe munitum ostentare. Videtur Scriptura his verbis significare velle, quàm malè ad Doctrinam Evangelicam apprehendendam, ejusque Magistrum amandum dispositus sit peccator; quia quemadmodum pinguedo corporis non est animata, nec sentit, ita eandem potius, quàm aliis armis se muniunt peccatores, ut Evangelio resistent, dicentes, se illud non intelligere.

III.

XVI. Verùm major omnibus hominum erga JESUM Christum ingratitudo est illa, quòd non solum illum tanquam viam, sed etiam tanquam veritatem despiciant. Parum fuisset, si Sol ille Divinus actiones nostras exemplis suis direxisset, doctrinæque suâ tenebras nostras illuminasset, si non etiam morte sua vitam nostram revivificasset. Necessè est hîc meminisse, naturam nostram duplici fuisse subjectam morti, uni peccati, alteri culpæ

culpæ. Erat morti culpæ subiecta tam propter peccatum originale, in quonascimur; quam propter peccata actualia, quæ committimus; antiquumque debitum, à Patre Adamo nobis relictum, novis nominibus augemus. Hæc mors gratiæ; quæ fuit prima, consequenter post se mortem secundam, hoc est damnationem traxit. Ratio erat, quia hoc rerum statu causa nostra omni destituebatur remedio. Ex unâ parte non decebat, DEO à Peccatoribus offenso pro tantâ injuriâ non satisfieri. Ex alterâ parte quis unquam potuisset satisfacere? Tam immensæ summæ hoc erat debitum, ut ab omnibus possibilibus creaturis simul junctis dissolvi non potuisset.

XVII. Saltem fortè sperari poterat, inveniendum aliquem intercessorem, cujus precibus mitigatus DEUS liberè remitteret, id quod homo solvendo non erat? Verùm quis Seraphinorum etiam supremorum hoc unquam ausus fuisset tentare? Quando Rex aliquis terrenus contra Rebellem irâ accenditur, nullus Aulicorum in favorem Rei vel os aperire dignabitur; imò pro læsæ Majestatis reo gratiam petere, quiscunque ille foret, esset leipsum in omnia sæcula infamem reddere. Pependite igitur, an supremi illi Spiritus minorem erga DEI sui Majestatem habuissent respectum, quam homines erga vilissimæ terræ Majestatem habèant? Actum igitur erat de causa nostra in æternum, nec homo aliud facere, aut sperare poterat, quam post vitam, inter tot malæ culpæ

transactam, in omnium malorum pœnæ pelagus, Dæmonumque societatem delabi, ad instar turbidi alicujus torrentis, qui post varios errores & exundationes tandem in alto mari perditur, nec revertitur. Solus Verbi Divini amor tam inevitabili huic jacturæ poterat adferre remedium, hic enim Dominus Divinæ naturæ humanam adjungens, ut homo pati potuit, & nunquam DEUS passionibus suis infinitum potuit dare valorem; ita ut pro peccatis nostris superabundanter satisfaceret; nosque à duplici culpæ & pœnæ morte liberaret.

XVIII. Atque hîc inauditas ipsiusmet hujus amoris inventiones advertite. Primò maximum nobis contulisset beneficium, si tantum ab Inferno nos liberâset, quamvis de cætero in aliis hujus Mundi mileriis immerfos reliquisset: sed quanta hæc est gratia, quòd non tantum ab Inferno nos liberârit; sed insuper Regni sui perpetuos instituerit hæredes? Si miser aliquis papilio, dum lumen circumvolat, jamjam adurendus, à longè à magno conspiceretur Monarcha, ita ut illi compatiens, è throno suo descenderet, suisque manibus facem extingueret, futurum volatilis hujus insecti rogam, quantum hic papilio Domino erga se tam benigno obligatus non esset? Quod si non solum illum ab his flammis liberâset, sed etiam ad perfectionis gradum Aquilæ similem extulisset, ita ut ei supra nubes pærem volandi virtutem tribueret, ibique omni cum securitate irretortis oculis, pennisque illæ-

s. Thom.
3 p. 9.
48. ar. 2.

sis non jam faculæ flammulam, sed ipsum solem contemplaretur, quanto ampliori beneficio se non obstrictum sentiret miser hic vermiculus? Hæc sunt cerebri nostri imaginationes, quæ nihilominus ne minimam quidem partem debiti nostri erga Christum vitam nostram explicant; inter DEUM enim & hominem major infinities est dissimilitudo, quam inter Papilionem & Monarcham. Et inter animalculi hujus combustionem, & ad aquilinæ virtutis elevationem, ut solem contempletur, distantia est infinities minor, quam non est inter æternas infernalium flammularum poenæ, & æternam gloriæ cælestis cum Angelis DEI possessionem, Divinitatisque de facie ad faciem contemplationem. Hoc tamen modo DEUS egit nobiscum, ut pro nobis, ut amore nostri homo fieret & vita nostra, qui nostri non indigens, vitam summæ beatam agebat.

XIX. Altera adhuc major inventio est, quod cum Filius DEI minimo aliquo labore omnem humanorum delictorum reatum compensare potuerit, ærumnis etiam & doloribus in hoc Mundo inauditis, & quos alii nulli æquant, exsolvere voluerit; neque aliquem è nobis minori pretio quam propriam mortem suam redimere. Unicum solum hujus Divinæ vitæ momentum, quo Verbum æternum Incarnatum vivebat, majoris erat valoris, quam vitæ omnes, licet æternæ omnium creaturarum possibilitium. Nihilominus in corde Jesu, licet non in illius mente, plus valuit vita nostra, quam ipsius mors,

quia amor illius pro utilitate nostra lanci alteri pondus addiderat. Robertus Rex Angliæ bellum gerens in Syria, fortunam adversam in brachio faucia ^{audon} ^{vices} ^{Christi} ^{sem.} tenuit; quod tamen vulnus leve dici potuisset, nisi illum pessimo, qui vigeat inter barbaros, more, telum veneno imbutum in gravissimum vitæ periculum conjecisset. De tam boni Regis vita jam desperatum erat, nisi unicum adhuc remedium à Medicis inventum adhiberetur; ut nimirum quæreretur aliquis, qui admotis labris infectum humorem è vulnere exsuggeret. Verum Robertus admiranda animi moderatione in hoc vitæ genere istam medicationi, tanquam crudeli repugnabat; abnuens constanter, se periculum vitæ suæ, licet regis, tamen etiam mortalis, in alium, quamvis privatum, transmittere velle. Sed quid expectatis? Amicæ Reginæ uxoris suæ insidias evitare non potuit. Hæc cum Robertus placidè somnum caperet, de nocte summo cum silentio cubiculum intrat, detectoque brachio sensim sine sensu fasciam solvit. Inde admotis sæpius labris, summa cum alacritate venenum exsugit, adeoque animosè mortem Regi paratam, sed ab Amore in ipsam translatam, haurit. Affectum adeo generosum stupent historiæ. Sed quid hoc est, si cum amore Christi comparatur, qui crucem etiam pro servo, & quidem rebelli moriturus ascendit?

XX. At pro dolor! omnibus hisce charitatis excessibus peccatores enormem suam reponunt ingratiitudinem, opponentes sese Redemptori, qui morte

morte adeo dolorosa factus est ipsis vita. Quod duobus horrendæ contradictionis modis efficiunt: primò enim Divinæ hujus mortis effectus impediunt; deinde ejusdem causas renovant. Primò itaque effectus impediunt.

XXI. Primaria Christi intentio, cur vivendo & moriendo pro nobis se vitæ nostræ authorem fecerit, fuit, ut peccatum è Mundo tolleretur. Hoc signo distinctivo à Sancto præcurso-

re monstratus fuit: *Ecce Agnus DEI: ecce qui tollit peccatum mundi!* Ecce víctima, à qua Mundi peccatum destruetur. Peccatum nominat generatim, quia Christus non hoc aut istud in particulari, sed quidquid rationem peccati participat, destructurus venerat: *Tollit peccatum mundi.*

Nec vobis persuadete, hunc fuisse finem illius secundarium, fuit enim maximè præcipuus, ita ut unicus fructus dici possit, quem præterdit vitæ & passionis sua. Audite, quid sentiat

Isaias: *Iste omnis fructus, ut auferatur peccatum Jacob.* Si ergo hoc centrum est, ad quod omnes cogitationes, omnia verba, omnes actiones, omnes promissiones, omnes protestationes, omnia beneficia, omnes labores & angustias, tota denique vita, & DEI hominis mors dependent, ut iniquitatem destruerent, è cordibus proscriberent, & in abyssum relegarent; sequitur manifestè à Christiano peccante, quoad illum, primum Redemptionis effectum impediri, illique se vitæ opponere, quam Christus morte sua nobis dare digna-

tus est. Jam quoque melius, quam unquam veritatem illius intelligetis, quod de peccatoribus affirmat Psalmista, ubi ait: *Quoniam qui persequisti, destruxerunt.* Sed quomodo hoc? quomodo & unde has possederunt vires? Si enim infelices ipsi, qui sunt etiam manus Divinæ opera, se destruxissent. Scitisne, quomodo opera DEI destruxerint? Peccatum renovarunt, ad cujus destructionem omnia tam Divinæ Justitiæ, quam Misericordiæ opera erant destinata; imò quasi ipsi DEUS ad mortem destinatus erat, ut simul cum ipso infernalis culpæ monstrum moreretur. Ita ut jurato Christi inimico, in intimo corde locum dare, proscriptoque hosti in libero arbitrio nostro assylum concedere, sit Incarnati Verbi vitæ & morti se opponere, & utramque inefficacem reddere, ne maximus fructus ab iisdem intentus hauriatur. *Qua perfecisti, destruxerunt.*

XXII. Quod deterius est, Christiani peccando non solum desideratos à Christo, vivendo & moriendo pro nobis, fructus impediunt, sed etiam hujus mortis causas renovant. Expressit hisce terminis de modernis peccatoribus loquitur Apostolus: *Rursum crucifigentes in semetipsis Filium DEI.* Quod duobus modis intelligi potest utroque intenti horrore plenissimo. Peccatores, inquit Sanctus Thomas, de novo peccantes crucifigunt JESUM Christum, quia idipsum faciunt, propter quod Christus Crucifixus fuit, quod est peccatum. *Vulneratus est propter iniquita-*

tes nostras: attritus est propter scelera nostra. Quare si dolorosa Redemptoris mors tantæ non fuisset efficacis, ut pro omnibus peccatis possibilibus satisfaceret, necesse foret, Christum propter obligationem, quam ut Fidejussor contraxit, toties se crucifigi permittere pro culparum nostrarum satisfactione, quoties easdem peccando renovamus. Non aliter quam in antiquæ legis sacrificiis fieri solebat, quæ quia sufficientia non erant ad expianda delicta, pro quibus destinata erant, toties iterari debebant, novæque offerri victimæ, quoties Hebræi novis se culpis inquinabant.

XXIII. Alius Sancti Apostoli verba explicandi modus est, qui sequitur, quando committitur peccatum, id producitur in lucem, quod Filius DEI absque ullâ comparatione plius odit, quam omnes pœnas & dolores, quos pro eodem sustulit. Ita, ut si ex unâ parte flagella, spinæ, sputa, clavi, fel, aliæque passionis ponerentur instrumenta, & ex alterâ unum solum peccatum mortale poneretur, hoc solum peccatum plius Christo foret contrarium, quàm totus tormentorum cumulus, quæ, ut tantum hoc monstrum pessumderet, libenti animo lubivit. Atque adeò, si Dominus noster à peccatoribus re ipsa de novo non crucifigitur, quotiescunque peccato illum offendunt, tamen æquivalenter crucifigitur; imò amplius; quia injuriam ab illis patitur sibi magis molestam, quam ab omnibus atrocissimis Passio-

nis instrumentis simul in uno fasciculo collectis passus est.

XXIV. Quamobrem bene perpendite, quid sit peccatum aliquod mortale admittere! Et tamen non desunt, qui dicant: *Quid ergo mali est?* Majus malum est, quàm egestas, omnèsque Christi DEI hominis durissimi labores, & dolores; imò majus est, quàm mors ipsa illius in Cruce infinitâ enim sapientiâ suâ omnia hæc mala pœnæ elegerit, ut malum culpæ destrueret, factusque est pro nobis vita nostra, ut gratiâ viventes peccato moreremur, nullum unquam amplius committentes, quasi revera mortui essemus. *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui justitia vivamus.* Desunt mihi verba, quibus Diabolicam Christianorum illorum explicem ingratitude nem, qui tam enormiter DEUM offendunt, & postquam DEUM offenderunt, adhuc audent interrogare, quid mali fecerint? quare casum naturæ humanæ ignominiosissimum ab historicis relatum illis ante oculos ponam.

XXV. Præteritis bellicis in Belgio tumultibus, miles fugitivus cum aliis pluribus in pœnam perfidiæ ex arbore suspensus est. Sed sive fortuna illi bene voluerit, sive licetoris fuerit culpa vitam laqueus non intercluserat. Alius igitur miles propetransiens, cum aliquod adhuc vitæ signum in hoc misero homine adverteret, occurrit, striditque pugione laqueum præscindit, sensimque supra humeros suos incli-

inclinatum, ne lapsus superstitem vitam finiret, in terram demisit, laqueo- que solutum, quibus potuit mediis resocillavit, tandemque lunæ pietatis excessu, ut Judicium manus effugeret, miserumque in tuto collocaret, retrò se in equi tergum posuit: Sed ingrati- tudinem etiam à bestiis inauditam per- cipite. Miles hic vix mortis ere- ptus faucibus in via jam planiore ad- vertens liberatorem suum notabilem pecuniæ summam habere, ex impro- viso, illum ipsum pugionem, quo la- queum sibi abscisum sciebat, extraxit & vagina, totiesque optimi benefacto- ris sui humeris infixit, donec mortuum equo deiceret. Inde equi tergo de- scendens, pecuniã, armis, & vestibus spoliatum nudum incampo corvis & canibus futurum pabulum reliquit; ip- se verò additis equo calcaribus fugã ad- tutiora se recipit. Charissimi, an non audientes hoc portentum ingratu- tudinis, quã vix unquam atrociorẽ toto vitæ vestræ tempore intellexerit- tis, sanguinem vestrum contra hunc latronem, monstrum non hominem, accendi sentitis? Atque utinam cu- juscunque peccatoris ingrati- tudo hoc modo narrata non incomparabiliter esset atrocior! Non à gregario milite, sed à DEO exercituum, non à brevi corporis, sed ab æterna animæ simul & corporis morte liberati sumus, & ab infinita illa miseria non facili con- natu, gladium fortè corpori lethali- ter infixum extrahendo, sed immen- sis cruciatibus nos æterno eripuit exi- tio; ita ut totum sanctissimum san- guinem suum è venis profuderit. Tan-

tã tamen redempti charitate non eru- belcimus Divino benefactori nostro mortem inferre, qui tantis cum tor- mentis vita nostra fieri voluit. *Rur- sum crucifigentes Filium DEI, & osten- tui habentes.*

XXVI. An non igitur jure merito pronunciatum sanctus Augustinus, in- fidelem peccantem verè Infernum me- reri; sed Christianum peccantem In- fernum non mereri, sed mereri, ut ipsius potissimum causã fiat Infernus, aliisque ipsi cruciando ignis incompa- rabiliter ardentior accendatur, nec non alia multò crudeliores ultrices illi fu- riæ constituentur. Omnia hæc me- rentur peccata nostra ob circumstan- tiam quandam, quæ in ipsius etiam Luciferi peccato non invenitur, & est hæc; quòd exemplis doctrinæ & ipsi Redemptoris morti adversentur. Gratia Lucifero, ipsiusque sequacibus Angelis collata hoc novum non ha- bebat pretium, ut JESU Christi San- guine tincta esset, quàm habet gratia nobis concessa. *In asperionem San-^{1.} Pet.*

guinis JESU Christi, gratia vobis^{1. 2.} multiplicetur. Id quantumvis etiam infidelium aggravet culpas, nihilomi- nus cujusvis Christiani intolerabilio- res reddet, qui non solum, quemad- modum alii homines, redemptus est, sed insuper se sub victricibus Redemp- toris signis militare profitetur. Olim leges cuivis permittebant, seipsum in servum vendere; non concede- bant tamen militi; sed illum leverissi- mã morte puniebant. Sic non est du- bium, legem Divinam nunquam per- mittere, animam propriam Diabolo

*1. Que-
dam c.
de panis.*

vendere, id enim si faciant, ipsi Turca, Judaei, & Infideles poenas dabunt. Quamvis autem acerbiores à Christiano exigentur poenae, qui militiae Christi Nomen dedit, ut iniquitatem debellaret? Magnam infamis miles Duci suo faceret injuriam, qui cum pro honore illius gloriose pugnandum esset, sicut bonus miles Christi, arma abjiceret, fideique suae professionem erubescens, Inferno se venderet, ut malum illud perpetraret, ad quod destruendum sacramento obstrictus est. *Venundatus est, ut faciat malum. Quare fateri necesse est, malum Christianum Christo magis contrarium esse, quam infidelem aut Diabolum. Nihilominus Christiani peccatores has veritates non perpendunt, sed etiam parum apprehendunt, exemplis, verbis & Salvatoris morti contradicere. Non sufficit errare eos contra DEI scientiam, sed & in magno viventes scientiae bello, tot & tam magna mala pacem appellant. At si nunc has veritates non apprehendunt, aliquando certe eas plus satis cognoscent.*

XXVII. Veniet tempus, & forte brevi veniet, quando anima hoc misero soluta corpore, subito horribile summi judicis tribunal erectum videbit. Et quid tunc dicet, quando à Divino Verbo Incarnato se Judicandam intuebitur, non quidem velut alii infideles, sed modo terribiliori acerbiorique, quem patrati ab illa excessus merentur? Alii infideles posita ante oculos illorum Lege naturali, illoque cognitionis, &

confusionis lumine, quo peccantes non carebant, pectoribus ipsorum infinito, judicabuntur. Sed Christiani posito ante oculos ipsorum Christiano judicium subibunt. *Statuam me contra faciem tuam, cuius nostrum dicere poterit, stantibusque coram Divinae Majestatis ipsius throno pro majori horrore nostro adungere: Ego sum JESUS, quem tu persequeris. Aff. Ego sum ille DEUS, qui cum sum omnium rerum finis, amore tui factus sum tibi via, ut salvareris. Ego sum via. Ego sum ille Magister, qui postquam ore Prophetarum tibi locutus sum, extremae tuae compatiens ignorantiae, de caelo descendi, ut ore proprio tibi loquerer, & ut melius intelligeres Divinae Mysteria, ut eam aliquando possidendam media necessaria lingua humana explicavi. Ego sum veritas. Ego sum ille JESUS, qui corpus meum velut scutum Divinae Justitiae opposui, & in membris meis jacula contra te evibrata excepi. Ego sum vita. Et post haec omnia me persecutus es, nec velut extraneum, sed tanquam ignotum, imò hostem me habuisti, & hoc usque ad extremum vitae, nec unquam emendare te voluisti. Ego sum JESUS, quem tu persequeris. Ad hunc modum quemvis nostrum Christianus posset alloqui, omnium injuriarum causam exigere, quas huic exemplari, huic caelestis doctrinae, huic vitae, tantis pro nobis doloribus exacto intulimus.*

XXVIII. Quid nunc perversus respondet Christianus, non solum omnium

1. Reg.
33. 25.

Sup. 14.
22.

Omnium actionum suarum, & vitæ tam perperam actæ reus, sed etiam non minus actionum, & vitæ DEI hominis rationem redditurus, quibus tam aperte contradixit? Si Philosophi antiqui non fuerunt excusabiles, ut asserit Apostolus, eo quod in scholâ naturæ instructi videndo DEUM non glorificaverint, quem istiusmet naturæ auctorem cognoverant: Ita ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent DEUM, non sicut DEUM glorificaverunt. Quam exultationem poterimus adferre nos Christiani, qui in scholâ fidei eruditi, DEUM consentes, qui ut ad vitam nos duceret, factus est via nostra & veritas, cum firmiter illi credere & adherere debuif-

semus. moribus nostris plus quam Barabai illum oppugnâvimus? Charissimi mi, si velimus, adhuc resipiscendi tempus habemus; nondum formidandi Judicis partes agit, sed Advocati, quare sincerâ Confessione peccatorum nostrorum veniam ab ipso postulemus, verâque & seriâ conversione vestigiis illius insistentes doctrinæ ejus nos conformemus; faciamus denique, quidquid nobis possibile est, ut sublimem illum finem consequamur, pro quo JESUS CHRISTUS è cælo in terras descendit, ut nobis primò gratiæ, deinde gloriæ vitam daret. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.

Jo. 10.
11.

* * *

DISCURSUS VI.

De Odio, quo DEUS in peccatum fertur.

BONI Regiminis lex est, ut quandoque stateræ & pondera examinentur, publicâque auctoritate approbentur. Vellem itaque, ut laudabilis hæc consuetudo in utilitatem animæ nostræ introduceretur. Quæ est nostra statera? est ea, quam de rebus habemus, æstimatio. Verum quoties inter ipsos Christianos hæc fallit? Dicunt bonum malum & malum bonum. Virtus enim non pluri æstimatur, quàm tenebræ, despici-turque, e contra peccatum ipsum, quod tamen Infernò horribilius est, beatum

& pulchrum quasi lux ipsa putatur. Ponunt tenebras lucem; & lucem tenebras. O perversa ponderatio, idè: que coram DEO, qui est ipsa veritas, abominabilis! revertimini igitur, revertimini ad lucem. Bilancem tam falsam examinemus hodie, & Sanctuarii, quod fallere nequit, stateræ conformemus. Immensum DEI Odium, quo peccatum persequitur, perpendamus, discamusque ab illo, quàm justum sit, ut nos detestabile hoc monstrum abominemur. Quare duas hodie veritates exponam, qualitates scilicet Divini hujus Odii, e-

jus-

ſusque motiva, incipiamus à primâ.

I.

II. Quasi vobis dicerent, DEUM plus esse peccato contrarium, quàm album nigro, quàm dulce amaro, quàm lucem tenebris, sic loquendo videret mihi jocari. Dico DEUM tantopere detestari peccatum, ut si ex omnibus mentibus Angelicis una fieret, & si omnes hominum linguæ coalescerent in unam solam, illa mens tam perfecta neque intelligere posset, nec lingua illa tam eloquens explicare vel minimam quidem partem maximæ istius contrarietatis, quæ inter DEUM & peccatum invenitur. Nihilominus, ut aliquid cum fundamento dicam, hæc in hærebo verbis, à Sancto Rege Davide nobis scriptis, ut in ipsis, tanquam mysterio abscondito, campum habeatis supremi hujus Odii conditiones investigandi. In Psalmo igitur quinto nobis indicat, quemadmodum nullum mane elabi permiserit, quo non attentè contrarietatem, inter bonitatem DEI & iniquitatem perpenderit, ideoque intensius rimando agnoverit Odium DEI adversus peccatum, odium esse essentialè. *Mane astabo tibi & videb, o quoniam non DEUS volens iniquitatem tu es.*

Psal. 5.

III. Quid cogitatis, charissimi, esse DEUM? Est hostis peccati. Quidquid perfectionis est in hac boni abyſſo, totum & è diametro peccato est oppositum, ita ut desineret esse DEUS, si minimam omnium peccatorum possibilem partem non odisset. Aliæ

contrarietates naturales non sunt ita comparatæ, potiùs enim se invicem patiuntur, & in uno composito conjunguntur. Calor & frigus, siccitas & humiditas ad formandum mixtum aliquod uniuntur, diùque simul permanent, quamvis inter illa sæpiùs non desint contentiones. Sed impossibile est, ut DEUS & peccatum vel unico momento simul stare possint, & si unquam intercederet unio aliqua, DEUS non esset DEUS, quia non esset suprema illa sanctitas, quam habere deberet, ut sit DEUS. *Non DEUS volens iniquitatem tu es.*

IV. Præterea contrarietas, quæ in rebus creatis invenitur, non fundatur in substantiâ, sed in accidentibus. Hyemalis frigus essentialè hominis non est contrarium, sed tantùm calori illius naturali, quo vita conservatur; DEUS verò propter substantiam suam adversatur peccato, quæ est summum bonum, summa pulchritudo, summa virtus; ideoque non illud liberè, sicut nos, sed necessariò odio habet, nec unquam illam aversionem interrompere, aut mitigare potest. Odisse peccatum non est illi liberum, sicut amare essentialè suam Divinam illi liberum non est. Si has veritates Christiani profundè penetrarent, quæ tamen adeò manifestæ sunt, quomodo esset possibile, ut unquam peccarent? attamen in sinu iniquitatis indormiscunt, quasi supra prati herbas quiescerent. At ita res se habet. Peccatum etiam quoad hoc simile est serpenti, & quidem valde pestilenti, instar

star aspidis enim veneno suo somnum conciliat. *Sopit quos inficit.*

V. Progrediamur ulterius. Adhuc aliam sublimem Odii qualitatem nobis indicat Psalmista, quâ DEUS peccatum averfatur, atque Peccatorem DEO nunquam posse appropinquare, nec in præfentiâ illius permanere. *Neque habitabit juxta te malignus, neque permanebunt Injusti ante oculos tuos.* Quo loquendi modo infinitam illam demonstrat distantiam, quæ est inter Bonitatem Divinam & culpam; ita ut non tantum necessario DEUS cogatur totâ essentiâ suâ odisse peccatum, sed etiam infinite averfari.

m. Odiuam, inquit Sanctus Thomas, totum nascitur ab amore, ideoque quantum DEUS amat se ipsum, tantum consequenter abominatur omne peccatum, id est infinitè. Hæc est duorum terminorum sibi invicem oppositorum natura, ut quò magis aliquis appropinquat uni, tantò magis recedat ab altero. Eodem modo, quò magis navigantes elongantur à nostro polo, tantò propiùs polum huic nostro contrarium accedunt. Et quomodo est possibile, ut peccatores immani non percellantur horrore, considerantes se coram oculis DEI magis abominabiles esse, quàm araneum, aut fætidissimum bufonem? Ita ut fatius foret, minùsque malum, basiliscum toxico gravidum esse, quàm animam unico solo peccato infectam habere. Quando igitur passione excæcati, peccatum aliquod committere intenditis, priùs sistite parumper, & intra vos dicite: hæc abomina-

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

tio, quam cogito in lucem proferre, est monstrum adeò horrendum, ut illi simile non inveniatur in Mundo. Si DEUS doloris alicujus capax esset, hæc mea actio plus mœroris & tristitiæ illi adferret, quàm omnium Sanctorum bona opera simul sumpta gaudii attulerunt. Et ne putetis novam hanc esse amplificationem: Si ipsamet DEI Mater (quæ dignitate sua omnes in Cælo Sanctos superat) unquam uni soli peccato mortali animo consensisset, Filius ejus illam subito plus, quàm serpentem odisset, & si in tali statu exspirasset, quid factum fuisset illâ? ipsæmet ore proprio ad æternos inferorum ignes cum aliis reprobis eam condemnasset, ne quidem minimâ vitæ corporalis ab eadem in Incarnatione acceptæ, nec educationis & sustentationis habitâ ratione. Ita ipsimet diaboli coram Christi Throno comparentes, se indubitanter sentire demonstrarunt (quemadmodum in spiritu vidit S. Brigitta) *revel. l. 2. c. 7.* ita & nobis absque ullâ hæsitacione credendum est. Quod si ita est, Charissimi, has quæso veritates aliquantisper vobiscum pervolvite, & si deinde adhuc peccare vobis lubet, audeo dicere, peccare tantummodo per me licet. At quis hæc perpendit? Peccatores omnium internarum passionum tumultibus se opprimi sinunt, ut proprium malum non advertant. Romanis & Carthaginensibus ad Trasimenum configentibus, horrendis terra conquassabatur moribus; propter armorum tam strepitum, & animos prælio in-

Leff. de pres. div. l. 13. n. 187.

revel. l. 2. c. 7.

Plin. l. 2. c. 29.

tentos ne quidem improvifa hæc terra concuffio audiebatur, multò minùs de eadem evitandâ quemquam cura agebat.

VI. Deinde femper ulterius ditiffimas contrarietatis fodinas ingrediens Propheta, quas DEUM inter & hominem videbat, inquit, DEO femper Odio fuiffe iniquitatem, & eos qui eam operantur. *Odisfi omnes, qui operantur iniquitatem*: atque ita tertiam Divini hujus Odii conditionem nobis infinuat, quòd non folùm est effentiale, non folùm infinitum, fed etiam æternum. Odium, ut videtur Alberto Magno, est ita inveterata, aut, ut melius dicatur, est averfio inveterata. Verùm cum in DEI æternitate non fit prius aut pofterius, femper æquali Odio Peccatum, & Peccatores DEUS profequitur, certo tamen loquendi modo confiderate, quæfo, quàm magnum hoc debeat effe Odium, quòd totâ æternitate durabit! Si poffibile effet, ut à principio non tam immenfum fuiffet, jam propter tantam durationem factum effet immenfum, non fecus ac flumen, quòd fi ab æterno exundaffet, infinitam jam aquarum eluvionem produxiffent.

Habac. 1. 13. *Odisfi omnes, qui operantur iniquitatem.* Proinde quemadmodum DEUS femper iniquitatem, & iniqua agentes odit, fic non minùs nunquam illam odiffe ceffat. *Refpicere ad iniquitatem non poteris.* Quæ eff igitur hæc inimicitia, quæ pacem nunquam fperare poteft? Quamdiu DEUS erit DEUS, femper erit hoftis peccati, & quamdiu feipfum amabit, femper

peccatores Odio profequetur. Quandoque veftvum aliquis in principio refiftit peccato, & exempli gratiâ, ad testimonium falsum dandum provocatus, refpondet, fe non poffe. Verùm fi amicus ille, aut potiùs, ut melius dicam, nefarius hoftis aureos promittat montes, dicatque id non præjudicare officio fuo, omnia verba & paffus abundè te remuneraturum. Hoc tam exiguum in fpe lucrum inftar folli aurei efficit, ut amarum perjuri catapotium facilè deglutiat. Chariffimi, Odium veftvum non eff fimile illi, quò DEUS peccatum profequitur. Odium veftvum inconfans eff & variabile, Divinum autem confans eff & æternum. Si unico etiam levi peccato plurimas ad Sanctiffimam fidem converteretis animas, imò plures, quàm fccleratus Mahumetis perverit, DEUS ideò peccatum veftvum odiffe non ceffaret, fed in omnem æternitatem vos tanquam culpabiles puniturus effet.

VII. Pro ultimâ denique hujus Divini Odii qualitate addere poffum, illud non tantùm DEO effe effentiale, infinitum, æternum, fed etiam unicam. *Odisfi omnes qui operantur iniquitatem.* DEUS omnia peccata, omnesque peccatores obominatur, nihilque aliud, quàm illos odit. Hic eff Odii Divini terminus, extra illud non eff aliud, quòd averfatur cor illius. *Nihil odiffi eorum quæ feciffi.* Quamobrem nunquam DEUS neque damnatis, neque diabolis in æternum reconciliabitur; quia femper Rei erunt pecca-

peccati, e contra verò ablato peccato statim cum peccatoribus amicitiam reintegrat; in illis enim præter peccatum nihil aliud adversatur: quemadmodum Venatores elephantem, quamprimum dentem sibi evellit & abjicit, non amplius insequuntur; sic quamprimum peccator cordis deponit malitiam, statim iterum inter amicos DEI recipitur, nec potest illi amplius malè velle. Video, in-
 quiebat, Sancta Catharina Genuensis, video tantam esse DEI cum creaturis rationabilibus conformitatem, ut si diabolus squallidam peccati vestem abjicere possit, illo ipso instanti veraci cum amore ille DEUS jungeretur. Hic est unicus inter DEUM & animam divisionis murus. Hoc est unicum impedimentum.

Iniquitates vestra dividerant inter vos & DEUM vestrum. Quòd si plures solis radii in unico solo unirentur puncto, exsili-
 ret ignis; sed quid si omnes simul in unicum speculum reflecterentur, quantum non ardorem, incendiùm-
 que excitarent? Sed ut adhuc melius dicam. Si omnia fulmina, quæ unquam è cælo in terram delapsa sunt, simul juncta jugum montis percurrerent, quantam putatis cierent tempestatem & ruinam? Hæc omnia ideo dicta sint, ut vivacissimè concipiatis, quàm implacabile sit, in peccatum DEI Odium. Voluntas infinitè perfecta odit culpam, & præter ipsam nihil odit aliud. Quis ergo sibi imaginari potest summum illum Odii impetum, quo ad persequendam illam movetur? *Nihil odisti eo-*

rum qua fecisti. Hoc omnes Sancti considerabant, ideòque etiam ipsam peccati umbram horrebant. Sancta Francisca Romana semel fortuitò propè publicè meretricis domum præteribat; cumque recordaretur, ibi quasi in hospitio DEI offensas recipi; tanto afflicta fuit dolore, ut ad simplicem murorum illorum aspectum animi passa fuerit deliquium. Considerate igitur extremam peccatorum ignorantiam, qui hoc peccati monstrum non secus ac catellum Melitensem blanditiis delinunt. Non immeritò inde colligere licèt, diabolum cum illis idem factitare, quod corvus cum cadaveribus, qui primò oculos illorum devorat. Cæci sunt, quid enim aliud dici potest? *Cæci sunt & Duces caecorum.*

Matth.
 15. 14.

II.

VIII. Sed unde, dicetis mihi, tanta in amabilissimo DEI corde peccati abominatio? Unde? ab ipsomet ipsius corde, quod est totum amabile, & ipsa amabilitas; id est, quia seipsum infinitè, & nos summopere amat, hac de causâ inexplicabiliter etiam odit peccatum, veluti sibi & nobis contrarium. Utrumque feridè perpendamus, ut maledictum hoc monstrum semper magis execremur, sique ad alteram veritatem accedamus, quam demonstrare vobis promiseram, suntque, post Odii Divini in peccatum qualitates, motiva, quibus ad id inducitur.

IX. Peccare non est aliud, quàm creaturam gerere se velle, quasi ipsa esset DEUS, & erga DEUM ita se habe-

DISCURSUS SEXTUS, DE ODIŌ,

habere, quasi ipse creatura esset. Hæc singulatim examinemus; Hæc enim veritas clavis est, quâ quidquid hodie dicendum superest, referetur, ut probè assequamini. Primò Creatura peccando se habet tanquam DEUM, hoc quidem modo: DEO omnino proprium est, nemini subiectum esse & independentem, suam sibi ipsi in operando legem esse. *DEUS sibi ipse*

3. Thom.
1. p. 9.
21. ar. 1.
ad 2.

est lex. Ideoque ipse solus id quod vult, voluntate propriâ velle potest; quia voluntas ipsius est omnium voluntatum regina, & sicut est celsissima & suprema, ita pariter quarumvis aliarum est norma. Quid autem facit temerarius peccator? Audet è Divinæ voluntatis vertice hoc tam pulchrum diripere ornamentum, ut eodem propriam coronet frontem, dicendo cum superbo illo Pharaone;

Exod. 5. *Nescio Dominum, & Israël non dimittam.* Quod est illud dominium?

Quod imperium? Quæ jussa? Non alium præter me cognosco Dominum, non aliam quàm voluntatem meam cognosco legem; ita mihi placet; *Nescio Dominum.* Et hoc dicendo omnem excutit regulam, seque omni Legislatori anteponit. An igitur hoc aliud, quàm sibi ipsi se DEUM constituere? Princeps Diabolorum Beelzebub appellari voluit, prout indicant illa Evangelii verba:

Luc. 11. *In Beelzebub principe Damoniorum ejicit Dæmonia.* Beelzebub verò secundum doctissimorum interpretum doctrinam, idem est ac *vetustus DEUS*: Peccator non ita pridem à nihilo extractus, non audet se DEUM verè an-

tiquum nominare, *Vetustus DEUS!* sed Rebellium omnium Principis insistentis vestigiis, se DEUM novum facit, *DEUS recens*, indignans vero DEO suo subiectum esse. *Confregisti jugum, rupisti vincula mea, dixisti: non serviam.*

X. Sed neque hic incredibilis peccati malignitas sistit: ulterius progreditur. Non illi satis est hominem se gerere ut DEUM; sed vult insuper, ut DEUS minoris sit æstimationis, quàm homo. Lucifer suo loquendi modo ostendit, nihil se aliud desiderare, quàm DEUM habere imperii Socium, Peccatores verò impudentiori superbiâ, DEUM quasi servum sibi parere volunt. *Projecisti me post Eze-*

corpore tuum. Imò in obsequio suo etiam illum affigi & defatigari exoptant. *Servire me fecisti in peccatis*

Isa. 47. tuis, præbuisi mihi laborem in iniquitatibus tuis: Et quid mirabili hoc lo-

quendi modo vult significare, nisi quòd peccatori satis non sit ad offendendum DEUM abuti creaturis, sed etiam DEO ipso abuti: Vult, ut DEUS

tam graves non sentiat injurias, vult, ut non ulciscatur, nec puniat; verbò

DEUM vult sibi similem esse, amantem iniquitatis, id est, vult minùs esse

quàm hominem, sicut DEUS ipse peccatori exprobrat, ubi dicit: *existimasti iniquè, quòd ero tui similis.* Quid

amplius? David audito passionum secreto consilia in obscura cordis in-

qui aulâ habito, his verbis omnia comprehendit vota. *Non sit DEUS.*

Dico, non sit. Sic enim aliqui illa Psalms verba legunt. *Dixit insipientis*

ens in corde suo: non est DEUS? quod idem est, ac si diceret: non ignoro, quidd sit DEUS, sed vellem non esse: scio dexteram illius plenam esse fulminibus, sed vellem esse exarmatam, vellem DEUM criminum meorum esse ignarum; Nec Vindicem esse posse, sed potius etiam illa amare debere. *Non sit DEUS.* Hoc est peccare. An non igitur sancta Maria Magdalena de Pasis justam vobis causam habuisse videtur, quando morti vicina cuidam familiarium suarum dixit: ab eo ex hoc Mundo, quæ nunquam capere potui, quomodo homo adeò insanire possit, ut DEUM peccato mortali offendant? sed num causam scire vultis? Magna hæc eclipsis semper fit de nocte, adeoque à peccatoribus non observatur. Cæterum, Ecce! inquit S. Augustinus, quid sit peccatum: *Unum est summum bonum, aliud summum malum, hoc peccatum, illud DEUS.* Ad hunc loquendi modum nos obstupescimus, quia non nisi de foris peccatum cognoscimus, id est, non nisi per oppositionem, quam habet cum nostra & proximi utilitate. Sed hoc est feri Draconis ovum ex solo putamine cognoscere, quod quantumvis sædum ac tetrum appareat, ne minimam tamen toxicum latentis partem ostendere potest, Considerate quæso, peccatum totum esse DEO oppositum, cum sit unicum illius summi boni malum. Quare sicut DEUS est bonum universalissimum, quod omnia bona eminenter in se continet, id est, modo quodam magis excessivo & electissimo, omnique comparatione

majori omnes perfectiones extra se positas comprehendit, ita peccatum est malum universalissimum, quod eminenter omnia in se mala includit.

XI. Hæc est illa bolis, quâ malorum omnium Oceanum, qui fundo caret, hoc est peccatum, scrutari debemus: perpendite peccatum esse DEUM inversum, aut verius, esse quid DEO è diametro oppositum; unde quanta in DEO est bonitas; pulchritudo & perfectio, tanta in peccato est malitia & fœditas? Hoc modo immensum venenum, quod hoc malitiæ pelagus in se continet, aliquantulum apprehenditis.

XII. Verum vos bolide nimis brevi utimini, quare mirum non est, vos illud non rectè metiri. Dicitis enim: *quid DEO nocet peccatum meum? quid mali illi facio?* Scire oportet, ad injuriam personæ honore dignæ inferendam necessarium non esse, ut ex illa injuria damnum patiat. Sufficit lædi ipsius Jus, cujus obedientiæ se subditus opponit. Imò in hoc supremi Domini consistit dignitas, ut præscindendo ab omni nocenti umbra, sine omni utilitatis spe, absque ulla contradictione ejus jussa adimpleantur. *Omnia quacunque voluit Dominus, fecit in celo & in terra, in mari & omnibus abyssis.* Huic ergo dignitati, quam propter infinitam naturæ suæ perfectionem possidet DEUS, & ob quam meretur, ut omnes voluntates creatæ se suæ quocunque tempore promptè subjiciant, huic, inquam, dignitati omnis peccator se op-

sent.
50.

ps. 134.
6.

De civ.
17 El. l.

15. 6. 9. ponit, in hoc summa cuiuscunque peccati consistit malitia, nolle servire DEO, sed sibi ipsi. Hinc sapientissimè dixit S. Augustinus, bonos uti Mundo; ut cum ipso possint gaudere DEO; malos uti DEO, ut cum DEO possint gaudere Mundo. *Boni utantur Mundo, ut fruantur DEO, mali uti volunt DEO, ut fruantur Mundo.* Vos autem, quia non videtis, quale damnum hac injurià adferatis DEO, parvi aestimatis, & intra vos dicitis. *Cui mali quid infero; Verum quidem est, bona DEI intrinseca ab iniquitate vestrà nullum pati damnum, sed nimio tamen damno bona illius extrinseca afficitis. Per Peccatum in bonis extrinsecis revera leditur.* *Divinus honor.* DEUS autem tam magnus est Dominus, ut malum quodvis, quo licet extrinsecè afficitur, infinitum sit, & infinite omnia alia mala superet.

XIII. Verum est, quod si nunquam eo malitiæ pertingit peccatum, ut propriam DEI lædat essentiam, in ipsum non provenire à peccatore, sed ab ipso met DEO. Stolidus ille Populus, qui integram telorum nubem contra Solem jaculabatur, certè nunquam illum læserit; sed hoc non à voluntate illius, verum à Solis ipsius altitudine, extra omnem telum jactum sita, provenit. Cæterum si Sol ipsis vicinus & mortalis fuisset, recipiendorumque vulnere capax, quis dubitat, tot furiosorum hominum insultibus non fuisse perimendum? Idem profus accidit in nostro casu: DEUS propter infinitam essentia suæ immutabilis sublimitatem, in tali perfectionis gradu est

positus, ut nullius nocimenti capax sit, sed si capax esset, non est dubium, quin peccator illi damnum inferret, imò lethaliter læderet, si perverfus voluntatis arcus tam sublimè tela sua vibrare posset. *Malum culpa, quantum est ex se, est privativum boni Divini secundum se ipsum, si esset privabile, quemadmodum amor amicitia erga DEUM est positivum boni Divini secundum se, si esset ponibile.* O summa instinctus & inclinationis contrarietas inter amorem, quo afficitur anima erga DEUM, & inter peccatum, quo eum offendit! Amor, quo fertur anima in DEUM, talis est naturæ, ut si DEUS jam omnia illa bona non possideret, Anima bonâ voluntate suâ omnia in sinum ejus effunderet; Peccatum contra tantæ est malitiæ, ut si DEUS omnia illa, quæ possidet bona, perdere posset, omnia illi Peccatum eriperet.

XIV. Hinc est quod peccati enormitas à Divina Scriptura eo explicetur modo, quasi DEUS intrinsecum ali-quod damnum in se reciperet. In Genesi capite sexto legimus, DEUM visâ hominum malitiâ intimo cordis dolore affectum fuisse. *Videns quod Gen. multa malitia hominum esset in terra, tactus dolore cordis sui intrinsecus &c.* Per Isaiam dicitur, à Peccatoribus DEUM ad iracundiam provocatum, & Spiritum sanctum afflictum esse. *Ipsi is. autem ad iracundiam provocaverunt, & affluerunt Spiritum sanctum ejus.* David Psalmo nono inquit: *Exacerbavit Dominum Peccator.* Et in Oleeâ habetur, à Peccatore DEUM tumidum bonum illius ad amaritudinem concitatum,

14. I. tatum, & quasi veneno infectum fuisse. *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit DEUM suum.* Unde tam acer hic loquendi modus? ut adeo enormis peccati acerbitas & atrocitas intelligatur, quæ intrinsecum videtur posse adferre damnum, hoc est iram, afflictionem, acerbiteriam & dolorem ipsi DEO, ita, ut DEUS cruciatuum aut mortis capax esset, Mors & tormenta ipsius aliud non essent, quam pura peccatoris malitia. Et de facto causa, propter quam DEUS neque dolore, neque afflictione ullâ re ipsa afficitur, est illa, quia semper de injuriis sibi illatis debitas sumit pœnas, aut easdem condonat, quod est nobilissimum genus subjiciendi nobis quemcumque, qui afficiendo nos injuriis Superiorem se nobis statuere tentat. Cæteroquin si possibile esset, DEUM honoris sui jacturam reparare non posse, neque peccatorum punitione, neque remissione, nullum est dubium, quin summo à Peccato afficeretur dolore, non aliter quam si inimicum suum triumphantem aspicere cogeretur. Quid ergo horribili deest facinori, quod Peccator audet contra DEUM patrare? Solus illi deest effectus, hoc illi deest quod ad occidendum Christum defuit Herodi, funesti scilicet consilii successus. Aliàs enim verus fuit Deicida, sicut omnis perversus est Deicida, qui instar temerarii perduellis coeptam conjurationem ad desideratum finem non potest perducere; facit tamen, quidquid potest, neque in ipso ullus est defectus, ut intentum sortiatur effectum. Quia in substan-

tia, qui peccat, maximum quod potest, DEO irrogat malum, quod est illius detrectare obedientiam, maximumque, quod potest illi, aufert bonum, hoc est, propriam Animam. *Per actum hominis: inquit S. Thomas, DEO nihil potest accrescere, vel deperire; sed tamen homo quantum in se est, aliquid subtrahit DEO, vel ei exhibet, cum servat, vel non servat ordinem, quem DEUS instituit.*

XV. Hoc ipsum mihi campum aperit, ad alterum secundarium Odii Divini contra peccatum motivum procedendi, estque damnum illud, quod Animæ ipsius peccantis infert. DEUS tam extremâ amoris plenitudine diligit Animas nostras, ut calamitatibus nostris, quasi suæ essent, affligatur, nostrisque emolumentis, quasi suis delectetur. Ideò in Evangelio sub habitu Pastoris, postquam ovem, id est Animam nostram, aberrantem laboriosâ vitâ suâ quæsisset, mortisque doloribus invenisset, omnes Angelos ad congratulandum secum invitabat. *Congratulamini mihi, quia inveni ovem, quæ periërat.* Videbatur jure merito debuisse invitari Angelos, ut ipsimet ovi congratularentur, cujus inventio tota in ipsius utilitatem redundabat, ideòque non debuisse dici, *congratulamini mihi, sed congratulamini ovi.* Parum enim mali accedit Pastori, si unius ovis jacturam faciat, ingens verbò malum patitur ovis, si Pastoris tutelâ destituatur. Nihilominus hic est ineffabilis charitatis illius excessus, ut omnia commoda nostra, damnâque nostra, sua esse reputet. Quare ecce!

S. Thom.
1. 2. q.
21. d. 4.
ad 1.

Luc. 16.
6.

ecce! alteram malitiæ peccati abyssum, ob quam à corde Divino extremo meretur haberi Odio. Damnum illud intrinsecum, quod effectivè ab illo non potest inferri DEO, in nos recidit à DEO, in quantum quivis nostrum arctissimè DEO astringitur. *Peccator pec-*

s. Thom. cando DEO nihil nocere effectivè potest, 1. 2. q. 43. ar. 3. contra DEUM agit, in quantum nocu-

ad 1.

mentum inferri, vel sibi, vel alteri, quod ad DEUM pertinet. Quod damnum, inquit Sanctus, impius DEO inferre nequit immediatè, illud mediatè parat, dum Animæ suæ fraudi est: quemadmodum mancipium, dum se ipsam vitâ privat, in se ipso Domino suo nocet.

sur 5. Jul.

XVI. Quæ hucusque dixi, celebri explicabo historiâ. Nobilis quidam Belga, cui nomen Bertulfus erat, paulo post decimum sæculum, in legitimam sibi Sponsam Sanctam Virginem ex Picardia, Godolevam dictam, petiit, & obtinuit. Si Matrimonia, ut fortunata sint, inter pares contrahenda sunt, certè hoc non aliud, quàm lamentabilem eventum fortiri potuit. Sponsa Virgo erat formosa, devota & tota DEO plena, ita, ut inter dotes illius minima fuerit generis nobilitas; contra verò maritus illius tam malè moratus erat, ut vita ipsius familiæ splendori maculam inureret; utpote tam perversam agebat vitæ rationem, ut feris potius quàm hominibus annumerari poterit. Sufficiat id unum scire, ipso nuptiarum die tantum illum pœnituisse, ut ne quidem solemnitati aut convivio interesse voluerit, sed relictam Spon-

sam, quo liberius alienis indulgeret amoribus, servo, sive ut melius dicam scurræ tradiderit, ut miseram indignis, quibus liberet modis, divexaret; & quod ampliùs est, è marito mutatus est in carnificem: eam enim in vita duri panis frustulo modicæque aquâ summa cum afflictione servavit; deinde millenis illam angoribus, licèt dissimulatis, abrumpere conatus est. Denique depositâ omnis verecundiæ larvâ restem collo ipsius per eundem servum injici jussit, præfocatamque in flumen abjici. Audito tragico hoc casu, quæro nunc ex vobis, quid putatis, Patrem hujus Sanctæ de omnibus hujusmodi injuriis Filix suæ à nefario hoc homine illatis intra se dixisse? Imò quod vos diceretis, qui hîc estis, si quædam filiarum vestrarum Matrimonio juncta, minimam similibus cruciatuum experiretur partem? Creditisne possibile esse, ut toleraretis? Jam igitur ex ipsismet affectibus vestris Iræ & Indignationis, quâ DEUS peccatum averfatur, effigiem concipite. DEUS peccatori Animam dedit tam nobilem, ut Angelorum cuilibet choro inferi potuisset; tam pulchram, ut ipsèmet DEI Filius illius amore captus fuerit; tam divitem, ut pro dote suâ Regnum Cælorum obtinuerit. Peccator verò, postquam Animam pejus tractavit, quàm abjectissimam equi animam, tradit illam corporis curæ, quod velut vilissimum Mancipium, Domini sui imitans genium assidue eam divexat, in mille obscœnitatum sordibus volutat, cibo, id est oratione privat, denique vitâ nefariâ mortem

tem adscilicet. Et DEUS hujus animæ Pater, & quidem dupliciter Pater, Pater in ordine naturali propter creationem; & Pater in ordine supernaturali propter adoptionem, tam atroces ferat injurias, nec ulciscatur? Quid refert, si in se ipso nullum patitur damnum? Satis est, quod Anima ipsius Filia damno, & quidem aliquando irreparabili afficiatur, cum à peccatore internecone data, non in præterfluentem aquam, sed in infinitarum flammaram abyssum præcipitatur. Philomela videns post laborem, quem incubando & alendo pullos suos impendit, à serpente nidum ingresso omnem illorum exsugi sanguinem, licet per aërem volitans libera sit, à toxico & à crudelium dentium morsibus immunis, gemit tamen, stridet, videturque tam infaustâ prolium suarum morte commori, earumque sentire vulnera, quasi sua propria essent. Pater Petrus Faber, summo-pere laudatus à S. Francisco de Sales in introductione suâ Spirituali, tam firmiter hanc veritatem menti suæ impresserat, ut diceret, propter hanc causam infirmum timeo, quia condemnandus, DEO auferrem Animam meam, quæ tamen ob plures respicitus plus ipsius est, quam mea.

30. *Miserere Anima tua placens DEO,*
 4. *clamat Ecclesiasticus. Nihilominus si Animæ nostræ compati nolumus, quia nostra est, saltem ideò non definamus illius misereri, quia ad DEUM spectat, cui gratius non possumus præstare obsequium, quam si eam salvaverimus. Ad hunc modum videmus*

Hortulanos Principum majorem habere curam hortorum illorum, qui Principum sunt, quam si sui proprii essent. Si enim illorum proprii essent, quoties zizania crescere sinerent, ut vix non sylvescerent? sed quia ad supremum Dominum spectant, minimas etiam enascentes herbulas inutiles evellunt, & quidquid de nocte repullulavit, quovis mane in areolis extirpant.

XVII. Ecce immortalis & infiniti hujus odii causam, quo amabilissimum cor DEI peccatum insensissimum hostem suum persequitur, estque immensa illa bonitas, quæ seipsum, & nos quoque amat. Vos putatis, DEUM, quia bonus est, iniquitates vestras non curare, nec poenâ dignas considerare, & quia animas vestras tantopere amavit, ut etiam vitam suam pro illis dederit, ideò facilius lapsuum vestrorum enormitatem tolerare posse. Verùm nimium hallucinamini! Imò quia bonus est, ideò malitiam insensitè odit, magisque persequitur; aliàs enim bonus non esset, sicut vos dicitis. Non nemo coram Spartano aliquo vicinæ civitatis Governatore laudabat, dicebatque, esse tam bonum, ut omnibus reis facile veniam impertiat. At quomodo resumit Spartanus, potest esse bonus, si malos non aversetur? *Quis boni Accusator, nisi qui & exactor? Quis mali excusator, nisi qui & inimicus?* Qui Muficam non intelligit, non curat vocem aliquam in pulcherrimo concentu dissonare; at Phonsæcus, propter amorem, quo fertur in harmoniam, abso-

nam illam vocem tolerare non potest, itaque accenditur. Amor igitur DEI erga nos non efficit, ut injurias, quas facimus Animæ nostræ, patienter toleret, sed etiam facit, ut vivacius illas sentiat. Idè toties in Scriptura legimus DEUM esse Zelosum: Dominus

Exod.

34. 14.

Zelotes, Nomen ejus. Quia quod magis tam charas sibi diligit Animas, tantò magis averfatur, quidquid utilitati illarum se opponit, damnùmque infert.

S. Thom.

1. 2. 9.

18. art.

4. ad 3.

DEUS appellatur Zelotes, inquit S. Dionysius, propter multum amorem, quem habet ad existentia. Quòd si talem erga omnes res creatas DEUS habeat Zelum, quantò majorem pro animabus, quas creavit simul & redemit, habiturus est?

XVIII. Quamobrem Charissimi mei, nolite frivolas quærere excusationes ad bilancium vestrarum falsitatem justificandam, sed potiùs operam adhibete, ut eas fidei ponderi Sanctuarii hucusque monstrato, conformetis. Intra vos ipsos dicitote: quis fallitur, DEUS an nos? DEUS tantum odit peccatum, quantum se ipsum amat; nos contra plùs diligimus peccatum, quàm nos ipsos: peccantes enim non attendimus, in quas nos miseria præcipitemus. Quis ergo decipitur? Utra harum bilancium est æquissima? *Aut DEUS errat, aut Mundus fallitur.* Si verò DEUS tanquam Sapia infinita fallere non potest, manifestum est, nos à nobis ipsis falli, tam nocivum toxicum velut aquam puram deglutientes. Incipiamus parumper peccatum, si non eo, quod meretur, saltem Odio majori, quàm

hucusque, infectari. *Revertere ad Eccl. Dominum, & avertere ab injustitia.* (Quæ est opportuna Ecclesiastici admonitio) & nimis odito execrationem. Pro Regula hoc adimplendi, imitemur Divinum illud Odium, de quo hucusque locuti sumus, & ut ad DEUM convertamur, contra pestiferum hoc peccati monstrum incomparabilem animi averfionem concipiamus, quâ toti DEO similes reddamur. *Avertere ab injustitia.*

XIX. Plurimi Christianorum magnam in Confessione erga pœnas, quas peccando promeriti sunt, averfionem concipiunt; sed non parem culpæ, ob quam tam graves pœnas luere deberent. Hos nolite imitari, sed in hoc animos intendite, ut directo contra peccatum Odio accendamihi, illudque tanquam summam proditionem injuriàmque, quæ DEO summo Bono infertur, & velut apertum verùmque increatæ illius Majestatis hostem considerate. *Malum culpæ opponitur pro- prie bono increato, inquit S. Thomas, 1. p. contrariatur enim impletiõni Divina Majestatis.* Hoc ipsum Odium contra quodvis peccatum vestrum concipite. *Avertere ab injustitia tua, non solum, ab injustitia, sed ab injustitiã tua.* Facile est peccatum in aliis odisse, sed non est tam facile, in se ipso odisse. Si alicui alteri injuriam facitis, parvi facitis, frivolaque excusatione extenuatis, dicentes, id animo Iræ effervescente factum esse. Sed si alius quispiam eodem animo vos offendat, statim hominum nefarium appellatis, nec dignum esse, ut inter vivos numeretur.

retur. Hoc est in aliis, non se ipso
odisse peccatum, estque prorsus idem,
ac duabus uti statuis, unâ pro re-
bus vendendis, alterâ pro emendis,
adeoque coram DEO abominabili-
lem se reddere. *Abominatio est apud*

3. *Dominum pondus & pondus; quare, avertere ab injustitia, ab injustitia tua.*

XX. Neque vobis sufficiat, ordi-
nariam contra peccati malitiam aver-
sionem concepisse. Hæc non sufficit.

in *Nimis odito execrationem.* Tantopere

lo. peccatum odisse oportet (quod hic à
Spiritu sancto execratio vocatur, tam
quia meretur execrationem, quam
quia execrabiles non reddit) oportet,
inquam, tantum odisse, ut nimium vi-
deatur. *Nimis odito.* In veritate, si-
cut modus amandi DEUM, est, amare
illum sine modo, sic modus averfan-
di peccatum, est averfari, absque mo-
do & mensurâ. *Nimis odito execratio-
nem.* Hac de causa Odium cordibus

vestris est datum, ut hoc monstrum
Odio insectemur; tunc verò perfe-
ctum est Odium, quando contra pec-
catum accenditur. *Perfecto Odio ode-
ram illos.* Nec aliud in peccatore quam
malitiam illius persequitur.

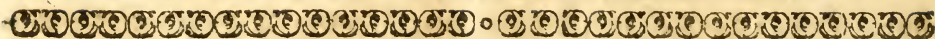
38. XX. Quivis Christianus obligatio-
ne officii sui Divinam bonitatem in
hoc Odio imitari tenetur, quod tam
justum est, quia pulchræ dilectionis
partus est, ideoque cuivis hoc Odium

imprimis essentielle esse debet. *Qui di-
ligitis Dominum, odite malum.* Est im-
possibile, ut aliquis verus sit Christia-
nus, & non amet DEUM suum; ita
etiam, qui peccatum non odit, est
rebellis DEO. Hoc non est quædam
devotio, nec consilium, sed est præ-
ceptum rigorosissimum. *Ejusdem e- 8. Thom;
nim rationis est, inquit S. Thomas quod 2. 2. 9.
velimus bonum alicujus, & quod Odio 34. ar.
habeamus malum ipsius. 3. in c.*

XXII. Hoc ipsum Odium, quia
non potest æternum esse, quemadmo-
dum est in DEO, in Christiano cum
Baptismo nasci deberet, illique in ætate
tenera instar lactis esse; annis deinde
maturioribus eo velut Duce & Magi-
stro utendum esset. *Serva timorem Eccl. 2. 6;
Domini, & in illo veterasce.*

XXIII. Denique hoc Odium sum-
mum, & solum esse debet, non odien-
do aliud quam peccatum, quod so-
lum illud meretur. De S. Joanne
Chrysofomo Eudoxiæ Imperatrici di-
ctum fuit, illum non aliud timere ma-
lum, quam peccatum: *Nihil ille præ- Metaph.
ter peccatum timet.* O nos beatos, si in vit.
idem de nobis dici poterit! Certi eri-
mus, odiendo iniquitatem, DEUM imi-
tantes, nos olim visuros, quam justum
fuerit tale Odium, id quod nunquam
perfectè consequi poterimus, do-
nec DEUM videre me-
reamur.

DISCURSUS VII.

Ira & Misericordia DEI simul demonstrant, quam grave malum sit Peccatum.

LUX & Umbra ab eodem Sole proveniunt; ita tamen, ut lux ab illo luminis fonte spontaneè exoriatur; umbra verò ob resistantiam à corporibus opacis, radiis solaribus oppositam, velut per vim gignatur. Eodem modo tam misericordix, quàm Justitiæ opera ab eodem DEO proficiunt; hac tamen cum differentiâ; quòd benefacere, sit proprius divinæ bonitatis effectus, ad quod intima inclinatione suâ movetur; e-contra punire hominem est extraneus ejusdem bonitatis effectus, ad quod non motu proprio, sed quasi à repugnantia, quâ Sanctissimæ voluntati ipsius resistimus, coactus fertur. Verum est, sicut lux & umbra, inter se adeò dissimiles, apræ sunt æquæ ad naturam solis, illiusque motus nobis ostendendos, sic Divinæ Misericordix & Justitiæ opera, adeò inter se diversa, simul conspirare ad DEI nostri Sanctitatem in averfando peccato, supræmæque providentiæ media ad illud exterminandum demonstranda. Quare facile nobis erit inferre, quàm abominabile sit monstrum, ad cujus destructionem tot, & tam contrarii unanimiter concurrunt effectus, quot sunt beneficia & vindictæ Divinæ: id quod

hodie mihi discurrendi materiam præbebit; ex Irâ siquidem & Misericordiâ DEI nova deducam motiva, æquæ fortia ad peccatum averfandum, nunquam satis Odio à nobis habitum, aut habendum.

I.

II. Divinum hujus Mundi tegimen totum his versatur cardinibus, Misericordiâ & Justitiâ: *Universaria Domini Misericordia & Veritas.* Sed non debetis existimare, has perfectiones esse in DEO, sicut sunt in homine, imperfectionibus permixtas; nimium enim ab excelsâ aberraretis idea, quæ de summo bono semper formari debet. Quare ut à Justitiâ incipiamus, quæ DEUS utitur contra peccatores, præsupponendum est, Iram Divinam in tribus præsertim ab ira hominum differre, quæ tria simul sumpta mirabiliter peccati monstruositatem demonstrant.

III. Primò Ira hominis est turbida & tumultuosa passio, quæ nunquam in humano exurgit pectore, quin aut tempestatem excitet totum commovendo animum, aut saltem ita rubet, ut sanguinem circa cor commoveat. Sed Ira DEI non est quædam passio, sed est simplex voluntas id in ordinem pœnâ reducendi, quod

quod peccato perverſum fuit. Ita DEI non eſt ut hominis, id eſt perturbatio concitati animi, ſed tranquilla juſti ſupplicii conſtitutio, Divinè dixit Sanctus Auguſtinus. Quare Juſtitia Divina ſemper ſibi eſt æqualis, & ad Iram accenditur; tanquam aurum in igne, quod non extumefcit, non murmurat, non fremit. Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate judicas. Imò judicium, quod ab ipſo fertur de peccatis, non ſolum eſt actus voluntatis, qui pro regula operandi habet arbitrium, ſed eſt Divinæ mentis actus, cui pro regula eſt ob-jecti ſui veritas; & ſecundum hanc qualitatem & quantitatem pœnæ, qualitati & quantitati tranſgreſſionis ſe conformat. Unde ſequitur, quòd licet DEUS, quò diutius differt infligere pœnas, tantò graviore manu poſtea puniat; non tamen ideò Ira illius etiam in hoc humanæ ſimilis ſit. Inter homines aliquæ ſunt naturæ, quas Aſcetæ amarulendas nominant, quæ difficulter Iram concipiunt, ſed difficulter etiam conceptam deponunt, non aliter ac ferrum, quòd quò difficiliùs igneſcit, tantò diutiùs ardorem conſervat. Sed hujus temperaturæ non eſt DEI ira. Quòd ſi illa poſt longam dilationem majores ſumit pœnas, hoc ideò ſolum facit, quia plura punitione digna in nobis invenit, majorem ſcilicet peccatorum cumulum, quod Apoſtolus inſinuare videtur; obſtinatum alloquens peccatorem; ſecundum duritiem tuam theſaurizas tibi Iram in die revelationis juſti judicii DEI. Non dixit DEUM theſauriza-

re (ſicut conveniens eſſe videbatur, cum in DEO reſideat Ira) ſed à peccatore theſaurizari. Ira enim DEI nunquam creſcit in natura ſicut in nobis; ſolum creſcit in effectibus, quæ aliquando ſunt majores, aliquando minores, ſecundum accumulata delinquentis debita.

IV. Quæ hucusque præmonui, duos ob fines dicta ſunt. Primò ut ad omnes pœnas à DEO inflictas magnâ cum animi ſubmiſſione acceptandas vos diſponatis. Sæpiùs doletis de paupertate, annonæ caritate, contagione, tempeſtatibus, aliisque ſimilibus malis: ſed quàm ſine cauſa doletis! DEUS judicat ita fieri oportere: dum enim parte una peccata noſtra, alterâ autem rectum Univerſi ordinem iis perturbatum attendit, infinitâ ſapientiâ ſua judicat tantam pœnam ad id, quod à nobis perditum eſt, reſtaurandum neceſſariam eſſe: & nos ipſius decretis obmurmurabimus? *Obmutui pſal. 38. & non aperui os meum*, inquit Propheta: quaſi diceret, O Domine, ego in afflictionibus meis contra executionem Juſtitie tuæ non ſum auſus loqui? ſed ne quidem eouſque aperire os, ut aliquod efflaret ſuſpirium. *Obmutui & non aperui os meum*. Sed O Sancte Propheta, unde tam mirabilis ſub graviffimorum flagellorum virgâ affectuum moderatio? Ecce cauſam! quoniam tu feciſti. Ideò ſcilicet acquieſco, quia tu DEUS meus infinitâ ſapientiâ tuâ, & animi pace hoc mihi ſupplicium decreviſti, & ut nos ſecu-

ros redderes, in executione illius nullum committendum esse excessum, propriâ manu exequeris: *tu fecisti.* Si DEUS, nullâ etiam meritorum nostrorum habitâ ratione, plurimis nos affligeret calamitatibus, ideò ne quidem minimum dolorem ostendere deberemus; sed plebejum quemvis imitari hominem qui à transeunte viro illustri protrusus, neutiquam queritur, sed ei detecto capite, genûque flexo honorem exhibet. Quantò minùs igitur nobis dolendum esset de calamitatibus nobis à DEO irrogatis, quas promeriti sumus, quasque rectissimum & infallibile Divinæ Justitiæ judicium comitatur? Propter hanc causam omnes in Cœlo Sancti tantopere Divinæ applaudunt Justitiæ, tantò majoribus illam extollentes laudibus, quò graviores & soleniores sunt poenæ, quibus impios affecit: *Salus & gloria & virtus DEO nostro, quia vera & justa judicicia sunt ejus, qui judicavit de meretricæ magnâ.* Ratio est illa, quia justitia in hoc suo rigore est, instar crystalli, quæ quò durior est, tantò est splendidior. Quò majorem sumit vindictam, signum est, tantò potiore ipsi esse hujus causam.

V. Alter finis, quem sermo meus intendit, est, ut intelligatis, quàm grande malum sit peccatum, quod tanto à DEO rigore punitur. Ponite vobis ante oculos infelicitum illarum animarum aliquam, quæ propter primum peccatum, ad Infernum condemnatae sunt. Hæc condemnatio non provenit à passionis impetu, sed à judicii tranquillâ actu, quo DEUS ex

unâ parte bilanci peccatum, ex altera creaturæ delinquentis fragilitatem, tentationem diabolicam, Sociorum impulsus, concupiscentiæ ad labendum stimulos imponit; infinitâ nihilominus sapientiâ suâ judicat illum brevissimum legis Divinæ violationis actum dignum esse, ut poenâ quoad gravitatem mali immensâ, & quoad durationem infinitâ puniatur. Peccatum igitur in veritate tantæ est malitiæ, ut tam enorme mereatur supplicium. Consequenter etiam omnis culpâ mortalis est omnis perversitatis, monstrositatis, malitiæ & confusionis abyssus, cùm tantum ad illud expiandum requiratur. Quo posito, quis non horrebit tam scelerato proditori unquam in animâ locum dedisse? & quis impostitum aditum illi non negabit, repellétque, etsi vel omnem è venis sanguinem, milléque vitas profundere necesse foret?

VI. Ad hunc modum justitia civilis non procedit; ab humanis enim poenis majorem aut minorem pravationis gravitatem non possumus arguere: Judices siquidem non intendunt omnes castigare culpas, nec debitas pro meritis infligere poenas, sed illas tantum puniunt; quæ publicam turbant pacem; nec amplius, quàm illam ipsam pacem conservandi necessitas requirat. In hoc mundo videtis puniri furta, non autem fornicationes, licet fornicatio majus sit peccatum, quàm furtum. Sic etiam morte puniuntur Homicidia, non verò Blasphemix; quamvis DEO honorem blasphemando auferre gravior sit culpa, quàm

quàm vindictæ studio hominem vitâ privare. Quod bene advertendum est stolidis illis, qui peccata carnis parvi faciunt, ajuntque; *nunquam vidi concubinarium suspendio necatum fuisse; quasi sæpè vidisset Blasphemum patibulo affixum fuisse.* Sed redeamus ad propositum nostrum: DEUS injuriam sibi à temerario peccatore illatam compensare, simulque perturbationem ordinis à Providentia in regimine suo stabiliti restaurare intendit; nec ullam culpam impunem abire permittere potest; nec minorem ab illis, quæ majorem pro demeritis suis exigunt, pœnam sumere. Oportet igitur summam inter culpam & pœnam, inter debitum & solutionem esse proportionem, atque adeò sicut dictum est, Justitiam ipsius summam esse veritatem, quæ in severissimis & æquissimis suppliciis inexplicabilem illam peccati malignitatem nobis exhibet, quam justitia humana pœnis suis non demonstrat. *Pœna presentis vitæ magis sunt medicinales, quam retributiva,* inquit Sanctus Thomas, & quam ob causam? *Retributio enim reservatur Divino judicio: quod secundum veritatem est in peccantes.*

VII. Secunda inter humanam & Divinam Justitiam differentia est, quòd humana facillimè ab odio culpæ ad culpabilem transgrediatur, cui directè malum desiderat & affert. Ita verò Divina simul odit & amat. Averfatur peccatum, amat peccatorem, hoc est, odit malum voluntatis nostræ, mirabilique separatione amat na-

turam nostram. *Odit quæ fecimus, amat quæ fecit,* inquit Sanctus Augustinus. Ideo Christus tam pulchro amici titulo alloquebatur Judam, quò nullam unquam in particulari Apostolum appellavit, ut omnes intelligerent, illum gratiæ suæ Rebellem & Majestatis læsæ Reum, non esse amicum suum amantem, sed quasi amicum amarum, cui ideo etiam puniendo bene vellet. Quod melius hac similitudine explicabo. Imaginamini vobis Sanctæ Mariæ Magdalenzæ iconem, qualem magno Christianorum cum dedecore sæpius Pictores exhibent, hoc est, post conversionem ipsius immodestiolem, quàm fuerit antè. Jam si honestus quispiam oculos in tam indecentem conjiciat imaginem, reverentiâ simul & horrore implebitur, dùmque hanc Sanctam colit illa icone exhibitam, illo ipso tempore effigiem ab omni honestate alienam averfatur. Hoc ipsum facit Divina justitia cum peccatoribus, quos dum ex una parte quasi Divinitatis imagines intuetur, & ex altera parte videns imagines peccatis adeò deformatas, eas & amat, & abominatur, amando in illis, quod ipse fecit, averfando, quod ipsorum proprium est, hoc est purum peccatum. *DEUS. Thom: peccatores in quantum sunt natura quædam, amat; sic enim & sunt, & ab ipso sunt, Divinè inquit Sanctus Thomas ad intentum nostrum; in quantum verò peccatores sunt, non sunt, sed ab esse deficiunt, & hoc in eis à DEO non est: Unde secundum hoc ab ipso ita habentur.*

VIII. Et propter hanc causam DEUS nos puniturus non dolet, & prout quam pœnas infligit, aliquo tempore antè præmonet, terrètique & reprehendit, non secus ac cœlum; quod quasi lugubri veste suis se nubibus induit, sapiusque tonat, antequam fulminet. Verè enim DEUS non trahitur; antequam de nobis vindictam sumat, sed cum simul nos amet & aversetur, ad id faciendum movetur, quasi corpus, quod contrariis agitationibus ægrè & difficulter loco cedit. *Heu! consolabor super hostibus meis.* Quod satis esse deberet ad acerbissimum contra quodvis peccatum horrorem concipiendum, si consideremus, quantopere quodvis sit abominabile, cum DEUM cogat eodem tempore, quo nos amat, tam rigidè nos punire. O miseros peccatores, qui non solum summam cum tranquillitate, sed etiam amore à Divina Justitia puniuntur & condemnantur! Non miror, illos in die iudicii os non aperturos, nec lamentaturos, cum ne quidem apparentem, multò minùs veram habituri sint excusationem. Potissimum argumentum, quo antiquorum Judæorum perversitatem cognoscere possimus, fuit, illos ab Imperatore Tito exterminatos esse. Si à Nerone, Caligula, Commodo, Domitiano aliisque hisce similibus, potius bestiis, quam Principibus, tam malè tractati fuissent, posset excidium Hierosolymitanum inhumane crudelitatis effectus existimari. Verùm quòd Princeps, qualis erat Titus (generis humani deli-

tiæ appellatus, qui diem illum perditum credebat, quo non alicui gratiam fecisset, quem adeò movebat miseratio, ut visam Hierosolymæ ruinam tenerrimè fleverit) auctor fuerit stragis tam barbaræ, qualem extitisse nulla antiquarum historiarum meminit, quale tandem signum est? Signum est populi illius rebellionem & perversitatem fuisse intolerabilem. Hoc verò argumentum an non plùs probat in casu nostro? Si DEUS ex natura sua propensus esset ad crudelitatem & pœnarum acerbicatem, & vindictam lumens, odisset nos juxta mensuram delictorum, quæ cernit in nobis, posset fortè in suspicionem trahi excessus cujusdam in pœnis; verùm cum DEUS tam amabilis, qui non solum antequam puniat, naturæ nostræ bene vult, sed etiam eo ipso tempore, quo pœnas infligit, adhuc nos amat, nihilominus in omne peccatum commissum immensam & infinitam pœnam sæviat, quid aliud inde arguitur, quam quòd peccatum contineat malitiam, quæ nullam linguam possit explicari, nullam mentem comprehendere? Et nos adhuc de novo aliis iniquitatibus hanc Divinam Iram irritamus; novisque injuriis DEUM offendimus tanopere illi contrariis, ut vindictam de nobis sumere cogatur eo ipso tempore, quo nos amat tantum, quantus est, id est amore infinito.

IX. At dicetis: *Non peccamus, ut DEO injuriam faciamus.* Hac excusatione, licet frivola, plurimi peccatores se ipsos decipiunt, & sui

Is. 3. 24.

Joseph.
6. 7. 24.

securi dormitant, ita ut quotidie eadem repetant. Una quæpiam alia dicit; non pecco, offendendi DEI studio; pecco, ut habeam, unde vivam, nec aliter possum facere. Et si mandata DEI violo (dicit alius) non intendendo DEUM contemnere, aut injuriâ afficere, sed duntaxat animum recreare. Jam recordor alibi à me hanc refutatam esse excusationem, duoque contemptus genera fuisse distincta, quorum unum est contemptus directus, & expressus; alterum indirectus & interpretativus; demonstrasseque in quovis peccato, ubi prima illa despectus forma non invenitur, semper secundam esse, ita ut necesse non sit, eadem repetere. Hoc solum ad propositum nostrum addo, DEUM nunquam permittere, ut bonitate vestra vincatur, sed eo modo erga vos affici, quo vos erga illum affecti estis. Vos non prætenditis peccando injuriam illi facere, sed solum vestræ satisfacere concupiscentiæ; ipse quoque non prætendit, vos puniendo aliquo afficere damno (sive temporaliter in hac vita, sive æternum in altera pœnas à vobis exigat) sed scelerum vestrorum deformitatem pœnis vestris corrigere prætendit: eodem prorsus modo, quo expertus fidicen, qui si chordam aliquam tangat, quæ neque attrahendo, neque remittendo harmoniæ consonet, eam à fidibus ablatam, inque frustra comminutam in terram projicit; non quidem odio abreptus in dissonam illam chordam, sed amore ductus erga symphoniam, quam ars il-

P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

lius intendit. Ecce hoc ipsum DEUS facit cum peccatore; partim duris illum extendit afflictionibus; partim beneficiis emollit, & omnia hæc eo fine facit, ut eum ad debitum gloriæ suæ deducat contentum, quem à Creaturis suis exposcit. Quodsi verò Peccator, instar chordæ induratæ & incorrigibilis, pergat harmoniam dissonantiâ suâ turbare, nec timore pœnarum, nec præmiorum amore corrigatur, tunc è Sanctæ Matris Ecclesiæ gremio à Justitiâ Divinâ excinditur, ipsaque fide privatus, Dæmonibus proculcandus projicitur; non quidem odio erga illum, sed amore, quo fertur erga se, & erga Sanctitatem, ac Sapientiam suam, quæ illam necessariò cogit averfari peccatum, tanquam horrendum ignorantiæ & iniquitatis monstrum, ubicunq; illud intuetur. Unde bene observat Sanctus Thomas, minùs propriè dici in DEO esse odium, cum in veritate Odium DEI sit potiùs Amor, qui operibus suis alium non intendit finem, quàm infinitam suam bonitatem manifestare. *Dicitur DEUS odisse, cum magis hoc Contra sit amare.* Atque hujus recordari vos *gentes*, oporteret, quotiescunq; ut dixi, *l. 1. c. 262* vobis videmini, deliberato animo peccare nolle, quia peccantes non contemptum Divinum, sed utilitatem vestram consideratis.

X. Revertamur nunc eò, unde digressi sumus: Si Vindicta DEI nullam creaturarum suarum odit, sed est Ira amans, quæ dum averfatur infirmitatem, amat infirmum, necesse est fate-

M

ri-

ri, hujus mortis ex culpa oriundi im-
mensam esse malignitatem, pro cuius
remedio semper horrendas inflixit, &
infliget pœnas. Si DEUS absolutè
quidisset peccatorem, existimare lice-
ret, hanc tormentorum æternitatem,
quæ in inferni abyſſo illum punit, par-
tim delicto, partim delinquenti imigi;
sed quia illum DEUS quoad naturam
illo ipſo tempore, quo punit, per-
git amare, neceſſariò fateri oportet,
inexplicabilem esse omniſpeccati mor-
talis perversitatem, contra quod ta-
lem DEUS ostendit iram, & tamen
amat. Ite nunc, & quærite, quid
mali sit committere peccatum morta-
le, quid mali sit quædam fragilitas,
quædam animi recreatio & voluptas,
quæ quis sine DEL. offensa trui non po-
teſt? tantum malum est, quantum
non est totus internus, ſi cum illo
conferatur.

XI. Deinde amor, quem DEUS
erga peccatores conſervat, non ſolum
conſiſtit in affectu, ſed etiam ad effe-
ctus deſcendit. Ecce igitur tertiam
Irae Divinae perfectionem, eſſe non
ſolum amantem, ſed etiam compa-
tientem, dum infra meritum punit, ju-
ſtæque iram ſuam plurimâ æquitate
temperat. *Non accendit omnem iram
ſuam* inquit Propheta. Tam quia
peccatores non ſunt vaſa ſatis ampla
ad omnem illam recipiendam, quàm
quia puniendo Miſericordiae ſuae re-
cordatur, vulnùſque, quod aculeo in-
fligit, velut apis, mitigat melle. Adeo-
que Ira ipſius vocatur *Ira Agni*, quia
etiam quando vindictam ſumit, non
omni rigore, quem peccata eorum me-

rentur, peccatores punit, ſed mitiùſ
& cira condignum in eos animadver-
tit. Ita quidem, ut quivis damnato-
rum in inferno, niſi deſperatione excæ-
catus eſſet, ſemper in ore ſuo hæc ver-
ba habere deberet. *Peccavi, & verè
deliqui, & ut eram dignus, non recepi.*
Quamvis in his flammis, in quibus ſe-
pultus jaceo, aſſiduè tam horrendis
inſtar diluvii in me pœnis pluât, non
tamen tantas, quantas iniquitas mea
meretur, ſuſtineo; *ut eram dignus, non
recepi*, ita dicendum eſſet. Quid a-
nplius nunc addi poteſt ad peccati de-
teſtationem, quam ut affirmetur ip-
ſum infernum tam funeſtum, tam for-
midabilem, non eſſe niſi peccati um-
bram, & animam peccatricem in æter-
num in omnium malorum abyſſo de-
tineri, eſſe aliquod clementiae genus,
quod illi exhibetur, quandoquidem
licet miſera incredibiles ſuſtineat pœ-
nas, tamen ſemper incomparabiliter
meritis ſuis minores patitur. Si hæc
ratio non ſufficiat ad probandum inten-
tum meum, non credo, id à me ad ali-
am lucernam tam illuſtrem poſſe de-
monſtrari.

II.

XII. Verùm non erit denique, res
tantâ admiratione digna, à Juſtitia Di-
vina pœnis ſuis peccati malitiam de-
monſtrari. Magis mirum vobis vi-
debitur, malignitatem hanc æquè à
Miſericordiâ declarari. Tribus mo-
dis clementiam ſuam exhibet DEUS
animæ peccatrici. Expeſtando illam
nimirum ad pœnitentiam poſt lap-
ſum, vocando, & recipiendo illam.
Pri-

pf. 77.
38.

Apoc. 6.

SIMUL DEMONSTRANT, QUAM GRAVE MALUM SIT PECC. 91

9. Primò DEUS diu expectat homines:
 1. *Sustinuit in multâ patientiâ vasa Ira.*
 2. Jure merito, quamprimum commissum est delictum, pœna afficiendum esset. Kemetus secundus hujus nominis Scotiæ Rex jusserat duos Nobiles Dominæ cujusdam, Fenellæ dictæ, consanguineos necari, quæ ut se vindicaret, hac usâ est arte. Elegan-
 3. tem in palatio arcis suæ statuam fabrefieri curavit, quæ manu dextrâ pomum aureum, sinistra sagittam acutissimam porrigebat, erâtque totum opus tam ingeniosè elaboratum, ut quicumque pomum illud tangeret, motâ eodem actu occultâ quadam machina, statim illâ sagittâ transfigeretur, quemadmodum infelici huic Regi accidit, qui à Fenella in hortum animi causâ invitatus, dum manum ad oblatum sibi à statua pomum capiendum extenderet, lethaliter vulneratus vitâ excessit. Hoc ipsum cui-
 4. vis peccatori evenire deberet, qui manum ad amabile illud pomum, ad rem illam non suam, ad voluptatem & vindictam illam prohibitam extendit, statim in ipso Divinæ offensæ actu à Justitia Divina transigi & enecari deberet absque ulla mora, quemadmodum post mundi creationem experti sunt rebelles Angeli, in primo perfidiæ actu in profundissimam tenebrarum abyssum præcipitati. Verùm Misericordia Divina moras trahit, & quandòque non dies, non menses, non annos, sed etiam continuo Divinæ patientiæ prodigio extremam senectam expectat. Dixi continuo prodigio, quia ut pecca-

tozem toleret DEUS, necesse est, ut sibi ipsi vim inferat, quemadmodum sancta affirmat Ecclesia: *Quæ te vicit clementia, ut nostra ferres crimina?* Ita ut si semper operatur miraculum, quando vim infert naturæ, dici propè possit, illum non minus operari, dum se vincendo sibi vim infert, Divinæque Justitiæ se opponit.

XIII. Quid autem dicemus, si quod amplius est, DEUS non solum peccatorem expectet, sed etiam vocet? Et tamen ita est. *Et dixi, cum Jer. 3.7. fecisset hæc omnia: ad me revertere.* Postquam Anima sponso suo tergum vertit, ut cum creaturis adulteraretur, Divinus hic Sponsus, quamvis scelerum illius conscius, eam, ut resipiscat & revertatur, invitat. Et quod amplius est, ipse semper primus peccatori ad pacem ineundam se offert, unde dicitur, verba ejus esse voces admonentis post tergum. *Verbum post tergum monentis.* Quia ut ad penitentiam & veniam nos invitet, non expectat, ut primi ad illum convertamur, veniamque deprecemur, sed dum adhuc rebelles adhæremus creaturis, amicas admonitiones suas ingeminat. *Aures tuæ audient verbum, post tergum monentis.* Id quod patientiæ ipsius miraculum multiplicat. Non enim ignoratis, eum qui injuriam passus est, cum de amicitia redintegrandâ agitur, apertè mediatori declarare, se nolle ullo modo primum esse, qui pacem petat, cum offensus ad id non teneatur, nec decori ratio sinat. Attamen Divina clementia

ed usque se demittit, ut prima, et si tantis affecta injuriis, pacem efferat; neque hoc clam, sed apertè, sed ardentissimè facit, ideòque, ut inquit Apostolus, legatos suos mittit, qui etiam nos rogent, imò ad DEI gratiam recuperandam compellat. *Pro Christo legatione fungimur: obsecramus pro Christo &c. reconciliamini DEO.* Verum est, hanc demissionem Divinæ Majestati non esse propriè indecoram, sed potius ejusdem æstimationem augere: sicut non est indecorum lilio, inter alios flores caput suum inclinare, sed majorem addit gratiam. Nihilominus an non stupendum vobis videtur prodigium, tantus bonitatis in infinitâ Majestate excessus? Maximè verò si consideremus, peccatores hac ipsâ abuti bonitate, qui instar aspidum ad Divinam vocationem aures obturant, indefensamque illam fatigant patientiam, à quâ tolerantur, illamque amicam vocem, à quâ invitantur, non obstante summa, quam habent, ejus vocis necessitate, sine quâ nunquam ad meliorem frugem reverti possent. Quare necesse est, ut non tantum DEUS utatur Misericordiâ cum peccatoribus, sed ut eandem confortet. *Corroboravit misericordiam suam.* Tot & tantis scelerum insultibus à peccatoribus impetitur. Quod si hæc tolerantia non roboraretur infinitâ bonitate, tantas injurias non sustineret.

XIV. Attamen totum hoc nihil est in comparatione illius Charitatis, quam DEUS pœnitentibus exhibet peccatoribus, & ad Patrem suum

coelestem revertentibus. Tanti enim illorum facit salutem, ut etiam ipsos Angelos non hominibus, ut inquit Sanctus Thomas, sed DEO congratulari velit: *Congratulamini mihi: Opus quasi homo DEUS DEI esset, & tota salus Divina in hominis inventione dependeret.* Pax hac conditione inita, ut creptæ hostibus urbes eis restituantur, perniciofa esse censetur. Similem nihilominus pacem cum animabus peccatricibus inquit DEUS, qui omnia illis in rebellionem amissa reddit merita. *Reddam vobis annos, quos comedis locusta.* Et an non hoc est Clementiæ miraculum? Jam illi clementiam humanam comparæ. Plurima scelera in legibus nunquam veniâ donantur. Ita asserunt, nullum fugitivum ideo absolvi culpâ, quòd eum fugæ pœniteat. *Nemo tali peccato pœnitentiâ suâ nocens esse desinit.* Et quibus in foro civili delictum condonatur, non amplius, quàm semel illâ fruuntur gratiâ. Adeò terreni Imperatores angustis misericordiam suam terminis constringunt. *Ut remissionem veniæ crimina, nisi semel commissa, non haberent.* Quòd si verò unum solum peccati genus & hoc semel tantum condonaretur à DEO, profectò immensa esset Misericordia, posito, quòd summa ipsius Majestas contemptui habita fuisset. Quanta jam erit Misericordia, quæ non solum omnes scelerum species, sed etiam impudentissimos post datam, & tanto cura amore, veniam relapsus condonat? hoc solum, quod peccato-

rum

r. Cor.
25. 26.

Ps. 102.

Joël.
25.

L. qu.
sit ff.
ad l.
edic.

L. ne
ff. h.
ergo.
de Et
aud.

rum expectet pœnitentiam, tam magnus est Misericordiæ excessus, ut eum

ch. DEUS ipse admiretur. *Ego Dominus & non moror, filii Jacob, & vos non estis consumpti; à diebus enim Patrum vestrorum recessistis à legitimis meis.* Quomodo est possibile, inquit DEUS, cum tam magnus sim DEUS, in odinando iniquitatem immutabilis, possimque summo jure, vi & facilitate vindictam sumere, vos tot titulis mihi subiecti adhuc vivatis supra terram, & à me nihilominus post tot iterata scelera ad pœnitentiam expectemini? Quid ergo ille ipse DEUS deberet dicere, cum non solum expectet; sed etiam vocet, nec tantum vocet, sed tanto cum gaudio & lætitiâ peccatores excipiat, illorumque jacturam tanta restauret liberalitate, quasi donando aliis res suas stabiliret? O inauditum inter omnes homines misericordiæ excessum!

XV. Ita se res habet: sed quid ex his inferunt temerarii? Si DEUS est tam misericors, inferunt, erga audacter peccare licet, pejorémque imposterum, quàm aliàs unquam, vitam ducere. *Superabundantia clementia cælestis, libidinem facit humana temeritatis.* O stolidi, clamat Apostolus, quantum hallucinamini! *Ignoras, quoniam benignitas DEI ad pœnitentiam te adducit?* Adeone mente capti estis, ut summam hanc veritatem non intelligatis, quòd nempe Misericordia DEI non solum vobis non permittat, ut liberius peccetis, sed obliget, ut pœnitentiâ peccata vestra omni-

no destruat? *Ad pœnitentiam te adducit.* Sed quomodo hoc? attendite & intelligetis.

XVI. DEUS tantopere aversatur peccatum, ut ad illud à cordibus humanis auferendum non solum in carne adhuc mortali usque ad mortem se humiliarit, sed nunc etiam in cœlis gloriosus ad preces se demittat. *La-Jeremias boravi rogans.* At vos non perpenditis, in quem finem hoc faciat. Observastisne unquam, Venatorem actu ipso feram sclopo trajicere volentem? aspice, quàm sensim sine sensu se moveat, quàm tacitus adreat, quàm se ad terram usque humiliet, sed quare hoc? quia feram cogitat occidere. Ecce igitur quò tot & tantæ DEI tendant submissiones, quò tanta patientia, tanta benignitas, tantumque ad transgressiones nostras silentium colliment; tantum, ut lethali ictu peccatum transfigatur, penitusque destruat. Si DEUS subito omnes peccatores in Infernum præcipitaret, sine dubio semper Rei puniretur; at peccatum nunquam destrueretur, imò ex pœnis novam vitam caperet, fieretque perpetuum. Quia verò DEUS, sicut dictum est, directè odit peccatum, & tantum indirectè propter illud delinquentem aversatur, ideo tot artibus, tanta benignitate, tamque variis demissionum utitur modis, ut peccatum separet à peccatoribus, illòsque salvando, hoc destruat. Hoc est motivum Divinæ Bonitatis, ut nos expectet, vocet, & in gratiam recipiat, cujus optimè gnarus

Pf. 24.
81.

David stupore plenus DEO dixit: *Tu propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Quasi diceret, O Domine sola bonitas tua hac vice ad condonandum mihi peccatum meum te movebit, multum est enim. Qui arcanum scripturæ non intelligit, existimabit, Prophetam non peccatum suum multum, sed multam DEI Misericordiam dicere debuisse: imò sentiet, illud à Davide excusari debuisse, tanquam inconsideratè, improvisò, & nimirum violento tentationis assultu commissum, ad veniam hoc modo facilius & certius petendam ac impetrandam. Verùm David rem melius intellexit; non enim ignorabat, peccati gravitatem Divinæ Bonitatis motivum esse ad peccatum tantò libentius exterminandum, ideòque ad hanc ipsam Bonitatem conversus dicebat: *Multum est enim.* Ut eam ad illud penitus ab Anima sua auferendum moveret. Sic agricola, cujus vineam aper quidam devastavit, ait, illum ingentem esse bestiam, illiusque rabiem, robur, feritatem, dentesque fulminantes describit, ut venatorem tantò magis ad occidendum illum alliciat. *Tu propitiaberis peccato meo; multum est enim.* Et hæc legitimæ sunt consequentiæ, quas ex Divina Misericordiâ inferre necesse est. Ita, ut dum vos dicitis, O quanta est DEI erga peccatores Misericordiâ! æquali jure dicere debeatis, O quàm immensum est DEI odium contra peccatum! Si obstinatè huic rebeli in libero arbitrio meo asylum concederem, certus sum, aut peccatum in peccatore, aut

peccatorem in peccato à DEO destructum iri: etenim maledictum hoc peccatum est hostis ille capitalis, qui si posset, DEUM annihilaret; tam effrenata est ejus malitia. Pependitote igitur, an non verè tam ex Justitiâ Divina peccatum puniente, quàm ex Misericordiâ illud tolerante ejusdem malitia & gravitas agnosci possit?

XVII. Maximè verò si consideraveritis, hanc ipsam Divinam Misericordiam nonnunquam se vinci permittere, & quasi violentiæ peccati, ab obstinato arbitrio nostro confortari, cedere. *Non poterat Dominus ultra portare, propter malitiam studiorum vestrorum, & propter abominaciones, quas fecistis.* Audite mirabilem loquendi modum. Propheta asserit, à DEO non posse amplius peccatorum malitiam & abominaciones præ lassitudine tolerari. Ut verum fatear, lassitudinis tantum capaces sunt potentia corporales, non autem voluntas; multò minùs voluntas Divinâ, quæ est ipsamet omnipotentia. Nihilominus peccatum est pondus immensum, in quo sustinendo ipse DEUS defatigari videtur, quando instar hominis viribus fracti loquitur non possum amplius. *Non poterat Dominus ultra portare.* Potèstne aliquid amplius dici ad peccatorum nostrorum gravitatem exprimendam? ego certè non existimo. Nihilominus Spiritus Sanctus, ut majus in nos adversus peccatum excitaret odium, affirmat, non solum DEUM à peccatore sceleribus suis defatigari, sed etiam illo-
rum

rum amore exacerbati. *Exacerbavit*
 4. *Dominum peccator.* Quasi delictorum nostrorum non solum injuriâ afficiatur DEUS, sed etiam immensæ felicitatis illius tranquillitas turbetur. Quod in veritate fieri non potest, sed si fieri posset, non ab alio, quam à peccato inturbaretur. Fingite animis vestris mare non esse amarum, quemadmodum nunc est, sed omnino dulce, tantumque continere in se sacchari, quantum habet salis, quale erit illud fel., à quo tantum dulcedinis pelagus amarefcere poterit? At felle pejus absque omni comparatione est peccatum, quod licet nunquam inexhaustam Divinæ Misericordiæ dulcedinem amaritudine ulla inficere queat, nihilominus quotidie in effectibus suis tantopere illam exacerbât, ut DEUS, qui miserimæ eum recordatur formicæ super terram reptentis, eam proportionato naturæ suæ cibo pascit, annonamque & tetum procurat, hic ipse DEUS animæ sceleratæ in omnem æternitatem omnino obliviscatur, nec amplius oculos habeat, quibus damnationis, in qua jacet, miseras aspiciat, nec aures, quibus tot ejus dolores & tormenta auscultet, nec cor amplius, quo illi in rebus adeo desperatis compatiatur.

1. *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Dominum DEUM suum.* Quare per me licet, alia, qui volet, & fortiora in Divinæ Justitiæ operibus ad odium contra Peccatum concipiendum quærat motiva; mihi sufficiunt ea, quæ in Divinæ Misericordiæ consideratione reperio, ex-

clamoque cum Sanctis, qui sunt in celo: *Quis non timebit te Domine, quia solus pius es?* *Quis non horrebit etiam solam cogitationem, te tam magnum offendendi DEUM, qui, quamvis infinitè sis misericors erga creaturas, nihilominus tantâ contra peccatum accenderis irâ, ut tanto rigore eas punias, quasi omni careres Misericordiâ?* *Non addam ultra misere domui Israël, sed oblivione obliviscar eorum.* Quomodo DEUS tam benignus hac posset uti severitate, nisi immensa foret Peccati malitia?

XVIII. Sed hæc veritates, Charissimi, vobis videntur planè novæ, quia sicut DEUS inter mortalis vitæ hujus tenebras non cognoscitur, sic nec peccatorum, quibus eum offendimus, perversitas perpenditur. Verum quando ultimâ extremi judicii horâ cujusvis peccati mortalis enormitas patefiet, tunc attoniti peccatores: quòd tam sæpè tamque facile huic monstro in cordibus suis locum dederint, subitò non tantum omni spe, sed etiam loque là destituentur: *Non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionem.* Dies judicii in scriptura vocatur *dies agnitionis*, quia in illo peccatores agnoscent DEUM, suorumque scelerum malitiam intelligent. Diciturque, illos pavidos & trepidantes etiam vocem, qui se defendere possent, perdituros esse: *In die agnitionis non habebunt allocutionem.* Quia tunc Divinæ Justitiæ pulchritudinem agnoscent, velut Divini honoris vindicem, debiti illi

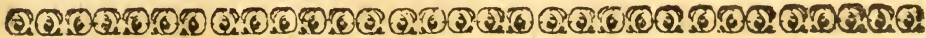
à creaturis obsequii procuratricem, gloriaeque à peccato ablatae reparatricem. Videbuntque ita esse, ut ait S. Thomas. *Justitia DEI respicit, primo loco, de- sentiam ipsius, secundum quod reddit sibi, quod sibi debetur.* Videbunt tunc, quàm pulchra fuerit perfectionum illarum harmonia tranquillitatis in judicando, & in puniendo misericordiae, instar gladii, qui, dum inflectitur, eò melius temperamenti ostendit præstantiam. Atque hoc ipsum omnem sceleratis auferet exculationem, quòd à mitis, innocentis & felle carentis columbae irà condemnati sint: à facie irae columbae. Agnoscent misericordiam illam, quae eò usque se demisit, ut ad poenitentiam illos expectaret, invitaretque: tunc intelligent, quantum crimen sit, DEI bonitate abusos fuisse, ideòque pejores factos esse, quòd DEUM benigniorem experti fuerint. Tunc magnam esse DEI Misericordiam, illis non proderit, sicut jam

Jerem.
25. 38.

plures ad peccatum facilius committendum eam considerant; Misericordiam agnoscent, ut peccati malitiam clarè intueantur. Apparebit, quòd prodere DEUM, qui ignoscit, sit plùs quàm prodere; & ab incomparabili condemnatum esse Misericordiae, demonstrat injuriae DEO illatae malitiam esse quoque incomparabilem, ut pote quae tantae damnationis causa fuit. Verbo *Justitia & Misericordia DEI illo die inter se consentient? Justitia & Pax osculata sunt;* consensus autem consistit in hoc, quemadmodum huc usque docui, ut instituantur peccatores, & agnoscant, quàm grande malum sit peccatum. Nostrum nunc est anticipatis hisce uti cognitionibus, ut Divinae misericordiae ad veram vitae nostrae emendationem cooperantes, Divinae Justitiae effectus, imminentes poenas, non experiamur, si prius terminemus vitam, quàm emendemus.

DISCURSUS VIII.

Quàm grande Malum sit Peccatum, ex eo, quòd nos privet gratiâ DEI.

I. **N**on est lusor, quem minus affligat perdidisse pecuniam, quàm ille, qui non paratum ad lusum affert, sed e-
 jus tantum sponsione se obligat. Nam oculis subjectum non habere, quod amittitur, ad paupertatem tandem adducit, tantò dulciorem, quantò minus observatam. Hic omnino est modus, quo peccatores quotidie ludunt cum Dæmone; ludunt datis Schedulis, nec numerant, aut ponderant id, quod perdunt. Est antiquus illorum error, quo sibi persuadent, lusum esse vitam nostram: *Existimârunt lusum esse vitam nostram.* Cùm in veritate DEUS velit, vitam nostram esse militiam. *Militia est vita hominis super terram.* Nihilominus hanc illis imprudentiam ignoscerem, si saltem recordarentur, se verè ludere. Quare statui, vobis ante oculos ponere, Charissimi, divitiarum summam, quarum peccando ja-
 cturam fecistis, ut à tam stolidâ prodigalitate vos avertam, quâ periculo exponitis, imò quasi rem nauci unico jactu projicitis omnes Divinæ gratiæ thesauros. Non ita pridem Nobili cuidam equiti filium suum, multarum pecuniarum prodigum lusorem, emendandi conatus bene cessit, dum ad
R. P. segneri Christ. Instr. Tom. II.

nihil aliud eum obligavit, quàm ut propriis manibus enormem summam, à se perditam, Victori numeraret. Quis scit, an non similis cura à me adhibita pluribus vestrum sit profutura? Tentabo, & si etiam hæc inventio ad vos corrigendos non sit habitura pondus, lusum vestrum tam perniciosum non amplius impediam; tandem enim jactura tota & perditio vestra est.

II. Primò quidem, cùm mihi de immensis thesauris, in Gratia DEI comprehensis, loquendum sit, necesse est, ut probè à me vocabula explicentur. Fortè enim tam rudis erit aliquis inter vos, qui ignorantia, Christiano indignâ, nomine Gratiæ illum ipsum panem, quo vescitur, comprehendat. Quare Charissimi, etiam supra ipsos cælos mentes vestras erigite; de cælestibus enim rebus mihi sermo est. Scire oportet imprimis, Gratiâ aliam esse habitualem, aliam actualem. Gratiâ actualis sunt illa auxilia, quibus DEUS illuminat mentes nostras, voluntatesque ad bene operandum movet (quæ communiter inspirationes Divinæ vocantur) sine quibus nec boni quidquam incipere, nec prosequi possumus. Verùm de hac Gratiâ jam non loquor, sed de altera, quæ habitualis dicitur, quæ est donum quod-
 N dam

dam cœleste, quod DEUS animæ infundit, & quo illam mirè pulchram, divitem & ornatam reddit, imò in Filiam suam adoptat. Hujus Gratix pretium nunc manifestabo. Verùm statim in principio me terret S. Jobus, qui asserit, hominem illius pretium non

Job. 28. cognoscere. *Nescit homo pretium ejus.*

13. Sed hoc ipsum indicat, summam illius esse excellentiam, quod eam tam pauci cognoscant. Duo pretiorum genera in quacunque respectari possunt; unum est intrinsecum, quod consistit in perfectione, quam res æstimata in se continet: alterum est extrinsecum, quod consistit in æstimatione illius, à quo bene cognoscitur. In utroque sensu Gratia DEI est pretiosissima,

I.

III. Quod attinet pretium intrinsecum: si quis summam pulchritudinem, summas divitias & summum honorem conjungeret, non videtur aliud quidpiam à corde humano desiderari posse. Hæ verò dotes sunt omninò illæ tres Gratix, quæ, ut ita dicam, formant talem Gratiam. Prima est summa pulchritudo. Plato dicebat, si virtutis pulchritudo oculis cerni posset, omnes quasi captos eam amplexuros. Quid verò dixisset, si fides illi supernaturalem Divinæ Gratix pulchritudinem, sicut nobis, demonstrasset? Ut de objecto hoc sensibus nostris superiore aliquid intelligamus, considerate Charissimi, Gratiam esse aliquam Divinæ naturæ participationem, ita ut, quemadmodum docet S. Thomas, quod in DEO substantia-

liter est propter essentiam suam, id propter participationem Divinam in anima accidentaliter afficiatur. *Id quod s. 7 est substantialiter in DEO, fit accidentia- 2. q liter in anima participante Divinam naturam.* Quare, ut comprehendatis, qualis sit illa pulchritudo, de qua loquor, necesse esset, Divini cultus, cuius illa est imago, pulchritudinem vivaciter cognoscere. Sed pro nunc sufficiat vobis solus hic radius. Fingite animis vestris, omne contra DEUM odium in cunctorum Dæmonum Dæmonatorumque cordibus dispersum, in uno corde solo uniri, imò fingite odium illud in corde isto augeri per tot sæcula, quot momenta ab Inferni creatione sunt elapsa. O quantum, & quàm magnum esset hoc fellis pelagus! nihilominus, si placeret DEO, unico tantum momento creaturæ adeò sibi infensæ faciei suæ pulchritudinem ostendere, hoc solum momentum sufficeret, ut totum illud insanum odium in æqualem DEI amorem converteretur, & mare amaritudinis immensæ in mare gaudiorum mutaretur. Quàm igitur supra omnem hominum captum amabilis debet esse aspectus, cujus unicus solum radius tam ingentem in omne deinceps tempus horrorem depelleret? Talis autem pulchritudinis radius est ille, quo anima Justii illustratur: unde si homo talem animam videre posset, non esse possibile, ut coram illa subsisteret, sed, quemadmodum Christus Sanctæ Brigittæ revelavit, omnia membra sua instar fragilis vitri in frustra diffringi sentiret, propter amoris

im:

impetum & gaudiorum, quibus opprimeretur, abundantiam.

IV. Et sanè quanta non esse debet illa pulchritudo, cujus amore ipsemet DEUS capitur? Atque ita se res habet. Ille ipse est, qui in summam, ut ita dicam, admirationem raptus, in sacris Canticis exclamat; *quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es!* Scilicet propter Gratiam. Absque dubio concludere oportet, ab hac pulchritudine omnem aliam venustatem, quæ vel cogitari potest, superari, cum infinita Sapientia verbis tam eximiis de ea loquatur, ac alium in finem non haberet oculos, quàm ut fortunatam hanc animam contempletur.

1.8. *Firmabo super te oculos meos.* An non ergo summopere pudendum esset, hanc Gratia pulchritudinem vilissimæ muliebris aspectûs venustati comparare, à quâ tot hominum inquietantur cogitationes, captivi detinentur affectus, liberum ligatur arbitrium, privatis discordiis subvertuntur familiaræ, & publicis aliquando integra etiam Regna in ruinam impelluntur? Quamprimum Juditha in castris Assyriorum comparuit, existimârunt milites, operæ pretium esse, proprias vias suas subjugando illi populo impendere, cui tam speciosæ forent mulieres. *Quis contemnat populum Hebraeorum, qui tam decoras mulieres habent, ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus?* Vos nunc judicate, quid dicturi essent homines, si Animæ pulchritudinem, quæ consistit in Gratia, videre possent? quanto stupore attoniti ad hanc hærerent pulchritu-

dinem! quàm absorpti! quàm ipsâ tanti luminis vi, præquam ullus lucis amant papilio, hebetati!

V. Atque hoc tantò magis, quia hæc pulchritudo, quemadmodum non nemo existimare posset, non est sterilis. Montes auriferi, quo in sinu suo ditiores sunt, tantò magis omni gramine & herbâ destituti esse videntur. Verùm non sic se habet Anima Gratia ornata; eximæ enim huic venustati simul cœlestium benedictionum divitias conjunctas habet, quæ omnem humanam fidem superant. *Gratia* inquit Ecclesiasticus, *Gratia sicut Paradisus in benedictionibus.* S. Petrus Apostolus Gratiam vocat, pretiosa DEI promissa. *Maxima & pretiosa nobis promissa dedit.* Sed quare promissa? an non illa potius est donum. Ita est, sed tamen vocatur promissum; quia principale Divinarum promissionum objectum supra terram aliud non est, quàm Gratia. Hæc est omnium Divinarum intentionum complementum, quas in nostri creatione, conservatione, omnibusque operibus suis DEUS sibi præfigit. Considerate ergo, quàm opulentum debeat esse hoc donum, de quo ille adeò frequenter in Divinis loquitur Scripturis, quasi de sine sibi in omnibus operibus suis præfixo. Totum quidquid DEUS tanquam auctor naturæ producit, omne in Gratia commodum refert. Itaque si cœli tam rapido cursu moventur, si tam varias in nos habent influentias, si dies elucescit, si lucem tenebræ pellunt, si venti emittuntur, si plouit cœlum, si plantæ cre-

lunt, si animalia nascuntur & moriuntur, verbo omnes sublunares, & cœlestes universi effectus, à prima causa, id est, DEO, in bonum Gratiae ordinati sunt, ut ea in homine producatur, firmetur & augeatur. *Omnia propter electos.* Et an non hoc sufficit, ut apprehendamus, quàm magnus sit hic thesaurus? Propter hunc solum continuè infinitam suam potentiam & indefatigabilem DEUS exercet providentiam?

VI. At dicetis, totum hoc à DEO fieri potius propter gloriam, quàm propter Gratiâ. Sed quam putatis esse differentiam inter Gratiâ & gloriam? talis est differentia, qualis est inter fructum & florem, inter scapum & rosam. Gratiâ dici potest gloria inchoata, gloria verò dici potest Gratiâ jam perfecta. *Gratiâ nihil aliud*

s. Thom.
2. 2. q.
24 ar. 3.
ad 2.

est, quàm quadam inchoatio gloria in nobis. Ita docet S. Thomas. Imò in quadam circumstantia affirmare licet, Gratiâ ipsimet gloriâ præferendam esse; quia si licitum est, velle privari Gloriâ cœlesti ad majorem DEI Gloriam, saltem ad aliquod tempus; non est tamen licitum vel unico momento Gratiâ ejus velle privari, aut minimam tam inestimabilis thesauri jacturam pati. Quæ est igitur hæc opulentia, quæ sine peccato amitti non potest? quæ est illa aurifodina, quæ etiam ipsi cœlesti gloriâ quodammodo præferri potest? O cæcos igitur peccatores, qui pro bestiali aliqua voluptate, pro vanitatis fumo incomparabile bonum commutant; quòd si cum omnibus cœli gaudiis conferri posset, sine du-

bio omnibus anteponendum esset, eoque quidem modo, ut Anima potius in æternum gloriâ illâ privari mallet, quàm oculus non vidit, nec auris audivit, quàm cor comprehendere non valet, quàm vel unico momento hac Gratiâ orbari! An ignoratis, inquit S. Bonaventura, Gratiâ esse donorum quæ creaturæ à DEO conferuntur omnium primum & excellentissimum? *Gratiâ est primum & excellentissimum inter dona creata.* Quare licet DEUS amore vestri alterum crearet mundum, cujus terra tota esset aurea, lapidesque meri forent adamantes, ejusque Dominos vos constitueret, profectò tantum donum vobis non conferret, quantum esset, si vel unicum solum Gratiâ gradum vobis elargiretur. *Bonum gratiâ s. Thom. unius majus est, quàm bonum totius natura universi.* Ut docet S. Thomas. *2. q. ar. 2.* Minima Gratiâ plus valet, quàm omnia naturæ bona in universo mundo contenta, licet etiam alius Mundus foret tantò major nostro, quantò nobis major est mili grano.

VII. Huic deinde pulchritudini & opulentia ejusdem Divinæ Gratiæ proportionata accedit dignitas. Ideoque considerate, quæ dicturus sum: si DEUS per omnem æternitatem continuè in novis creaturis producendis occuparetur, semper unam aliâ in ordine naturæ perfectiorem crearet, omnes illæ creaturæ simul cum omnibus perfectionibus suis tantam non possiderent dignitatem, quantam infantis Anima recens Baptizati obtinet. Atque adeò, si vobis imaginimini, omnes has creaturas simul con-

gregatas inter se consulere, quædam ex illis eligenda sit in caput omnium, si unicus solus homo inter illas tantum unicum Gratiæ gradum haberet, hic homo secundum omnem rectæ rationis Regulam eligeretur in Superiorem; utpote, qui Jure Gratiæ omnium creaturarum dignitates antecederet, multò majori præ eminentiâ, quàm sol lumen lucernarum superat. Fortè vos his rebus fidem non adhibebitis, quæ tamen sunt verissimæ. Puerulus etiam nunquam credit, Margaritam majoris esse pretii, quàm pugnum bellariis plenum, nihilominus licet hoc sibi non persuadeat, vos tamen, ut evidentissimum tenetis. Quid cogitatis esse in rei veritate animam Gratiâ DEI præditam? Si mihi licitum esset his uti verbis, dicerem illam esse, quasi DEUM in flore. *Omnis, qui natus est ex DEO, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.* Audite, quomodo à S. Joanne vocetur Gratia: vocat illam sementem Divinitatis, quia Animam reddit cœlestem, eamque in ordinem omnibus aliis superiorem, id est planè Divinum collocat. Aristoteles observat, semina plantarum odoriferarum odorem quoque à natura plantarum haurire. Quis autem explicare, aut capere potest, quid sit Gratia, quia, ut dictum est, est semen Divinitatis? *Semen DEI in eo manet.* O felices Christianos, si Misericordiam DEI cognoscerent, quam donando hanc Gratiâ nobis exhibuit! Quætequam hoc donum perderent, potiùs omnes res creatas pessandari mallent, cum Gratiâ om-

nibus illis infinite sit præstantior: *Melior est Misericordia tua super vitas.* ^{Ps. 64. 4}
O anima, quæ dignitate ipsos etiam celos superas, quomodo infra bestias te abjicis? quàm abjectè à dignitate tua degeneras? tu quæ supra omnem aliam celsitudinem elevata statum eundem quasi cum DEO participare potes! *Clavitate quam dedisti mihi, Pater,* ^{Jo. 7. 22}
dedi eis, inquit Christus in ultimo suo ad Discipulos sermone. Quemadmodum ignis ferro candenti dicere posset: ego tibi omnem splendorem meum, calorem, omnemque præstantiam dedi, & licet tibi naturam meam non communicaverim, quia ferrum es, nihilominus eminentem tribui similitudinem, ut nulli alii rei similis sis, quàm igni. Eodem modo cum DEUS nobis Gratiâ largitur, tam sublimi modo Divinam naturam suam nobis communicat, ut quamvis Anima non desinat esse creata, tota nihilominus in Creatore transformetur, cui similior sit, quàm ipsi igni ferrum candens. Talis enim ardor non excedit naturam ferri, cum Gratiâ immensâ distantia omnia naturæ merita excedat. *Donum Gratia excedit omnem s. Thom.*
facultatem natura creata, cum nihil ^{1. 2. 9.}
aliud sit, quàm quædam participatio di- ^{112. ar.}
vina natura, qua excedit omnem aliam ^{1. in c,}
naturam.

VIII. Præterea observatione dignum est, hominem tam à pulchritudine naturali, quàm ab opulentia & dignitate non perfici intrinsecè, sed tantum extrinsecè, esseque quasi quandam boni alicujus superficiem, non verò bonum solidum. Quid est

vultus fæminæ ; si coloratam pellem illam ex illius fronte auferatis ? Statim deformior, quàm cati alicujus facies apparebit. Ita ut vir quidam Sanctus ad omnem impuritatis suggestionem, seipsum allocutus fuerit, quid futura esset tandem illa mulier, quam incautis aspexerat oculis, si pelle deudaretur ? & ego propter bonum tam leve perdam DEI Gratiam ? Hoc ipsum dicendum esset, tam de divitiis, quàm de honore, quæ omnes homines relinquunt, à quo possidentur, in eodem statu, in quo fuit antè, nec quidquam amplius in eo mutant, quàm pulchrum ephippium in vitioso equo mutat. Quam ob causam, quidam veterum Philosophorum, ut ajunt, à viro divite domum invitatus, cum eum necessitas exposcere cogeret, expulit in faciem ipsius, & pro excusatione sua adduxit, se in tota hac domo locum non invenisse aptiorem : pavementum enim pario esse stratum lapide, parietes vestitos aulæis, mensas tapetibus tectas, verbò, omnia esse pretiosa, eorundem possessore excepto. Verùm non sic se habet supernaturalium Gratia bonorum possessio : non tantùm in superficie hæret extra hominem, sed intus in anima manet, eamque perficit ; nec solum perficit, sed ad altiorem quemdam Divinitatis ordinem extollit, ejus particeps redditur. *Ut efficiamini Divina consortes natura.* Quare si hominem leprosum intueremini, à capite usque ad calcem ulceribus refectum, eamque reductum ad miseriam, ut cum Jobò testâ saniem radere cogeretur ; audeo

dicere, si miser hic homo unum solum Gratia gradum possideret, eum tantum hac cum Gratia bonorum obtinere cumulum, quantum non haberet, quia non solum toti terræ, sed stellis, elementis, totique illi Regioni celesti dominaretur. Hoc animæ pretium, sordida corporis habitatione neutiquam diminutum, omnes Angelorum Hierarchias in admirationem raperet ; qui si adhuc non essent ditati Gratia, sed solum Spiritualibus naturæ suæ debitis potirentur donis, hoc misero homine gradu suo tanto forent inferiores, quàm est equus Viro nobili comparatus illique fortunatæ huic Animæ libentes se inclinarent, nec non de tam sublimi statu, ad quem elevata est, congratularentur. *Quàm magnus, qui invenit sapientiam & scientiam ; sed non est super tinentem Dominum.* Tantum est Gratia pretium.

IX. An non igitur justam causam S. Jobus vobis habuisse videtur asserendi, eam ab hominibus non cognosci ? *Nescit homo pretium ejus.* Vellem, hoc bene considerari à Christianis, qui imprudenter de paupertate sua dolentes inquirunt. *In mundo nihil aliud habeo quàm DEUM.* Propter hoc dictum alibi vos reprehendi. Sed de novo illud tanquam stolidum vitupero. Si DEUM habetis, quomodo vos existimatis esse miseros ? Quomodo est possibile, ut anima nullius peccati gravis sibi conscia, sibi persuadere possit, se esse in DEI Gratia, seque idè solum miseram existimat, quòd vilissimis hujus terræ bonis careat ? inopes sunt peccatores, quia DEI Gratia

privati sunt, omnésque divitiæ, quas possident, minùs divites illos reddunt, quàm simplex dentium candor album faciat æthiopem. Quæ potest esse opulentiæ, quæ pulchritudo, quis honor hominis Gratiâ privati? est mera boni apparentia, non autem verum ali-quod bonum. *Verte impios & non erunt*, inquit Spiritus Sanctus. Quòd si tabelam à Burgundo pictore celebri effectam consideretis, videbitis in illa, cœlum, mare, montes, sylvas, campos, equos & homines è longinquo inter se dimicantes: sed totum hoc est mera quædam rerum superficies, absque ullo fundo. Vultisne rei veritatem penetrare? Vertite picturam versùs murum, & tunc dicite, ubi sit illud cœlum, illud mare, illi montes, sylvæ & campi, illi equi & homines, qui apparebant? Nihil ampliùs hujus tam vivacis illusionis superest, sed sola rudis telæ veritas videtur. Tales sine Gratiâ sunt Grandes hujus Mundi; picturæ sunt fallaces? quòd si eas viva fide inverteritis, & quales revera sunt, aspexeritis, videbitis, non ampliùs easdem esse, quæ fuerant priùs. *Verte impios & non erunt*. Nihil magnum præter DEI Gratiam, quæ plenitudinis Divinæ essentiæ participatio est, sine quâ omnia, quæ existunt, solùm habent esse aliquod aridum, & appa-rens, sùntque quasi non essent nihil sunt.

X. Quæ cùm ita sint, an ignoratis, quanti meritò in terris æstimentur, Gratiæ, quæ vocantur gratis datæ; dona à Spiritu Sancto fidelium communi-tati collata? infusæ Sapientiæ, infusæ

scientiæ copia, magna Fidei possessio, donum sanitatis, donum Miraculorum, donum Prophetiæ, donum linguarum, discretio Spirituum, interpretatio Scripturarum. Hæ quoque non naturalis, sed supernaturalis ordinis Gratiæ sunt, quia hominis & naturam & merita superant. *Hæc omnia operatur unus atque idem Spiritus, videns singulis, prout vult*. Nihilominus omnes illæ cum Gratiâ sanctificante comparatæ quid sunt? Neceffe est, ut simul hinc Soli palmam relinquunt? Gratiæ enim gratis datæ ordinatæ sunt, ut animas ad DEUM reducant, Gratiâ verò sanctificans eas unit cum DEO, unde quò sublimior est consecutio finis, quàm media ad illum assequendum, tantò sublimior est quoque Gratiâ sanctificans, quàm sint Gratiæ gratis datæ, quamvis has tantopere admiremur, ut præ stupore quasi in extasim ab illis rapiamur. Quare postquam eas Apostolus cum summa commendatione enumerasset Corinthiis, statim subjunxit: *Et ad huc excellentiorem viam vobis demonstro*. Et quare hoc subjunxit? Ne, inquit S. Thomas, in illis affectum suum sisterent; *ne in præmissis donis eorum affectus quiesceret*. Sed ad obunendam illam Gratiâ extimularentur, sine quâ omnes aliæ, licet excellæ, nihil profunt, quemadmodum postea Apostolus fusiùs declaravit, ita, ut, dixerit: *Si linguis hominum loquar & Angelorum, etsi habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam; etsi habuero omnem Fidem, ita, ut montes transferam, Charitatem autem*

tem non habuero, nihil sum. Et hoc donum, quod omnia naturæ & Gratia dona superat, est eadem Gratia, de qua mihi sermo est: & an non maximum ejus vobis videtur esse pretium?

II.

XI. Sed dato, non concesso, Gratiâ intrinsecè nihil illorum possidere, quæ commemoravi; an non sufficere deberet ad infinitum illi pretium attribuendum, quod tanti à Sanctis & à DEO ipso æstimetur? Americae populi olim minoris æstimabant aurum, quàm ferrum; sed paulatim advertentes, ab Europæis tantos navigando impendi labores, tantæque sustineri pericula pro illo obtinendo, ut etiam contra violentos ejusdem prædones vitam exponerent: etiam ipsi pluris æstimare cæperunt, & tanquam medio ad proprias necessitates sublevandas uti. Charissimi, cur non & nos ita facimus? Hucusque quasi homines rudes & ignorantes, quàm grande sit hujus auri à DEO nobis oblato pretium, non intelleximus: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum.* Sed cum videamus à Sanctis intellectu puriore, magisque vivâ fide illuminatis oculis ad acquirendam, roborandam & augendam hanc Gratiâ voluptatum relinqui illecebras, durissimis corpus affligi pœnitentiis, summisque doloribus & periculis vitam exponi, à nobis quoque sapienter concludi deberet, magnum esse debere illum thesaurum, qui in Divina Gratia latet absconditus. Olim Ægypti solitudines adeò erant po-

pulis referta; ut propter Monachorum in illas confugientium, Deumque inter austeræ vitæ illius asperitates quærentium multitudinem, civitates viderentur. In quorum numero tot nobiles erant Senatores, tot opulenti mercatores, tot honorati milites, tot eximii omni eruditionis laude viri, ut dici potuerit, ibi omnium gentium florem inveniri. Si jam ex illis quæsissetis; quid sibi vult hæc à civitatibus fuga, illa domesticarum commoditatum abdicatio, quid illa inter feras, quasi eadem vobis esset natura, tam misera vita solis sustentata herbis? quid durus ille supra pavementum somnus, cur flendo, pectora percutiendo, preces ab ortu solis usque ad ejusdem occasum, & ab occasu usque ad ortum fundendo vos defatigatis? Simul omnes respondissent, se nihil aliud, quàm DEI gratiæ augmentum quærere prætere. Hoc ipsum omnes Sancti Martyres responderent, quorum ut aliàs dixi, tantus est numerus, ut si per totum annum distribuerentur, cuivis diei multa millia attribui possent. Sciscitemini ab illis, unde tanta illorum in omni tormentorum genere sufferendo constantia, ut etiam persecutores suos defatigârint? Unde tanta, dum ipsis suppliciis obviam irent, lætitia, ut ea velut delicias suas amplecterentur? Unde tam generosus illis animus, quo non solum vitam, sed amicitiam, imò præcipuos ab Imperatoribus Orbis universi Dominis oblatos respuerent favores, contemnerentque? Omnes isti Sancti Marty-

Martyres una voce responderent, se hæc ideo fecisse, ne Gratiam DEI amitterent; & quantumcunque fecerint, tamen nihil adhuc esse in comparatione illius, quod præstandum esset, ne talis Gratia perderetur. Quid jam amplius desideratis, ut hanc fodinam pretiosissimam esse vobis persuadeatis? Si non ex se ipsa tanti esset, an non infinito pretio æstimanda esset, hac solum de causa, quòd videamus tantos, & tot Sanctos in ea exhaurienda summos adhibere conatus, totòsque dies desudare? O nos insensatos, qui ob unius momenti voluptuositatem id projicimus, quod ab innumeris tantique Nominis Sanctis hominibus, longissimæ vitæ laboribus, & molestiis quæsitum fuit! DEI Gratiam abjicere? An non verè stolidi sumus, quòd illum thesaurum non omni, quo possumus, studio custodiamus, pro quo defendendo tot hominum millia, quos nunc Aris impositos veneramur, omnium jacturam facere, omniâque tormenta sustinere maluerunt, pro quo etiam conservando millenas exposuissent vitas, si tot cuiusvis illorum concessæ fuissent? O si scires donum DEI! cuilibet peccatori dicere possem. O si cognosceretis, quantum, perdendo unicum solum Gratiæ gradum, jacturam faceretis? Ego mihi persuadeo Seraphinos, si flere possent, quoddam lacrymarum mare effusuros propter tale detrimentum, quod à peccatoribus insipientibus ne quidem interno aliquo gemitu sentitur.

XII. Sed hoc parum est ad inæstimabilem P. Segneri *Christ. Instr.* Tom. II.

mabile Gratiæ pretium demonstrandum. Consideratio enim æstimationis, quam DEUS ipse de illa habuit, dolorésque & tormenta ad eam nobis promerendam tolerata, multò efficacius absque ulla comparatione illius excellentiam ostendunt. Qui nunquam audivisset, quàm formosa fuerit Rachel, ex laboribus à Jacobo pro ea exantlatis illam cognovisset, & tantò magis, quòd illi ipsi labores quatuordecim annis tolerati ob tale lucrum exigua merces visæ fuerint. *Gen. 29: Videbantur illi pauci pro amoris magnitudine.* JESUS Christus verò non tantum quatuordecim, sed triginta tribus servivit annis, licet esset totius Universi Dominus; attamen omnes isti labores, & ærumnæ pauci illi videbantur, omnesque annos illos à se confectos breves judicabat, tantum ut non sibi, sed nobis miseris tam sublime Gratiæ Divinæ donum mereretur. Imò cum talem gemmam minori sumptu comparare potuisset, facere noluit, ut propter superabundantem pretii solutionem plurius à nobis æstimaretur. *Quòd potuit guttula, hoc voluit unda,* inquit Sanctus Bernardus. Ad acquirendam illam una Sanguinis ipsius guttula sufficiebat, attamen ejusdem diluvium quoddam effundere voluit, ne, si tam parvo pretio illi constitisset; ignorantia nostræ daretur occasio illam contemnendi.

XIII. Si pro merenda nobis Gratia paucos aliquos Christus confecisset passus, illi soli sufficere deberent, ad illam supra omne pretium infinite plur-

pluris æstimandam. Magni hujus ter-
 ræ Reges non committunt se itineribus,
 nisi ob rerum maximi momenti ne-
 gotium, maximè si viæ sint diffi-
 ciles, & periculosa, aut si hostium
 provincias transire necesse est. Quid
 ergo Regi gloriæ faciendum erat? an
 descendens è regno cœlorum in hanc
 lacrymarum vallem ob rem nullius aut
 exigui momenti venire debuit? quis
 hoc sibi persuadeat? equidem non
 tantum venit, sed inter millena in-
 commoda, Majestatem suam depositam,
 incognitus, abjectus, contemptus,
 & non tantum habitu servi, sed et-
 iam peccatoris indutus diu mansit,
 viamque suam morte horribilissimam,
 turpissimamque, quam unquam in ter-
 ris visa fuerit, finivit. Si Fides non
 manifestaret, quem ob finem Chri-
 stus tanta fecerit, posset non nemo lu-
 spicari, DEUM ipsum aliquam pro-
 prii commodationem habuisse. Chri-
 stus siquidem plura facere non de-
 buisset, si salutem suam, imò ipsam
 Deitatem suam comparare debuisset,
 quam quæ pro Gratia sua nobis obti-
 nenda facit. Justissimam igitur ha-
 bet causam, eam ore Davidis pretium
 suum appellando: *Pretium meum cogitaverunt repellere.* Tantum enim
 valet, quantum valet ipse DEUS, pro
 ea pretium factus.

Psal. 61.
 5.

XIV. Si tempore Passionis Chri-
 sti excellentia Gratia, vitæque Chri-
 sti sublimitas invicem ponderatæ fu-
 isent, quis dubitasset supra bilan-
 ces DEI tam justas, vitam Christi ma-
 joris fore ponderis, quam quodcum-
 que commodum nostrum? Homo

virtuosus, inquit Aristoteles, tanto
 magis amat vitam suam, quanto me-
 liorem eam cognoscit: quamobrem
 vobis judicandum relinquo: quanto-
 pere suam amaret Christus? Suam in-
 quam, quæ erat vita Divina, valet,
 cujus unicum momentum plus valet,
 quam æterna innumerabilium creatu-
 rarum vita. Cœterum quilibet etiam
 plebejus homo plus æstimat vitam
 suam, quam quamcumque cujusvis
 alterius boni possessionem; ideoque
 Mercator in navi, mari tempestate
 turbato, existens, ubi videt à furen-
 tibus procellis sibi instare mortem; ut
 vitæ naufragium evitet, omnem the-
 saurum suum in mare projicit. Sed
 cur non ita facit mercator ille tam sa-
 piens, qui est ipsamet Patris Sapien-
 tia? quando in horto illa anxietate
 pressus, quam quasi impetuosi tædii,
 timoris & tristitiæ venti contra illum
 concitaverant, cur non vitæ suæ con-
 suleret, his omnibus se abdicavit, sed
 potius ad obtinendam nobis Grati-
 am vitam suam perdere voluit? *Bonus negotiator Dominus JESUS*, in-
 quit Sanctus Ambrosius, *mercem su-
 am proprii corporis passione salvavit.*
 Neceffe est igitur, Gratiâ istam
 magnum quid esse, cum pro ejus ac-
 quisitione se ipsum cum vita sua Chri-
 stus tradiderit.

Verum quidem est, neque ab Ani-
 ma, neque à corpore Salvatoris Divi-
 nitatem esse separatam: sed etiam ve-
 rum est, dissoluto hoc Divino compo-
 sito, illo triduo, quo corpus Domini ja-
 cuit in sepulchro, DEUM non mansisse
 hominem; quamdiu corpus & anima
 inter

inter se dividebantur: hinc manifestum est, summum factorem destruxisse se ipsum, ut Gratiā nobis acquireret; *Domine tantum me diligis, ut te pro me odisse videaris.* Quare si alia argumenta nobis deessent ad magni hujus thesauri, Gratiæ nimirum Divinæ, pretium intelligendum, & si Sanctorum æstimatio illam nobis non commendaret, an non, quam Christus Salvator noster de ea habuit, sufficere deberet existimatio, ut à nobis rebus omnibus præferretur? Hic valet illud argumentum Sancti Bernardi irrefutabile. *Aut DEUS fallitur, aut Mundus errat,* cum Christus majorem Gratiæ nobis procurandæ, quam vitæ propriæ rationem habeat; Mundus minus curet Gratiā, quam vilissimum hujus terræ bonum.

XVI. O pretiosa Gratiā, quam parum cognosceris ab hominibus! *Nescit homo pretium ejus.* Certus quidam miles, cujus nomen erat Marienus, quia ignominiosè fugerat ab exercitu, in vilitatis suæ poenam Romæ quarta denarii parte venditus fuit. Verùm Gratiā Divinā in plurimorum Christianorum cordibus sæpius tanti non æstimatur, à quibus pro viliori pretio abjicitur. Utinam saltem postea errorem agnoscerent, detestarenturque! Sed nihil minus fit. Quidam dum positus calculis inveniret, se aliquid amplius, quam deberet, exposuisse, ita doluit hanc jacturam, ut animam, exhalaret. Date jam mihi hominem, qui Gratiā à se perditam inconsolabiliter deplorando, vitā excesserit? Quid

Gratiā? quid est gloria? quid Anima? date nobis res & opes, inquit gens stolidā, reliqua omnia vobis servate. Tanta est Christianorum cæcitas, digna, ut filii DEI lacrymis, quibus olim insanæ illacrymatus est Hierosolymæ, defleatur. *Flevit super illam dicens: si cognovisses & tu!*

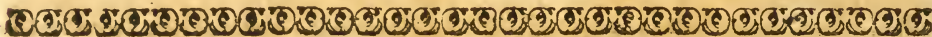
XVII. Ubi est igitur fides nostra, Charissimi, si fallaciam nobis non manifestat, quæ in hac materia à sensibus nostris committitur? Tres diximus esse dotes, quæ intrinsicè Gratiæ pretium constituunt, Pulchritudinem, Opulentiam & Dignitatem. Ad pulchritudinem quod attinet, quæ mulier peccato consentiret, si post peccatum ursā aliquā deformior manere deberet? Nihilominus peccato consentiens, dum Gratiā perdit, celestem amittit pulchritudinem, ipsoque Dæmone monstrosior efficitur. *Unus ex vobis Diabolus est.* Quid putatis esse illud, quo Diabolus tantopere deformatus est? solum hoc peccatum effecit. Quando ergo unico peccato anima vestra est inquinata, tanta est ejus turpitudine, ut ad formandum Dæmonem sufficiat. Et vos adhuc non expavescitis, tamque quietum & dulcem somnum capitis, nec internam considerantes turpitudinem, interim splendidā superbitis veste, quā illam foris obvelatis? Charissimi, aut Fidem, aut vitam muteis necesse est.

XVIII. Et hæc de Gratiæ pulchritudine sufficiant. Quod ad opulentiam attinet, crediditne id, quod fides

docet, hoc est, minimum Gratia gradum plus valere, quam omnes Mundos possibiles, ut taceam de Mundo hoc presenti? Si non creditis, egredimini ergo ex hoc Templo, abite, abite, Christiano nomini renuntiate, Infidelésque, quales estis, vos declarate. Si creditis, quomodo non unum illius gradum, sed longè plurimos vilissimæ alicui voluptatule, unico solo duranti momento, postponitis? Si vestrae essent divitiae, quas David pro fabrica templi reliquit, hoc est bis mille quadringentos coronatorum milliones, daretisne illos pro tali aliqua voluptate? Quomodo igitur summam incomparabiliter majorem, qualis est Gratia pro tali voluptate profunditis?

XIX. Quod ad Dignitatem: Creditisque majorem esse dignitatem, hac Gratia dotatum esse, quam non dico Imperatoris totius Mundi eminere gloria, sed etiam Seraphini, hac in caelo

destituti, splendorem superare? Si non creditis, repeto, abite hinc, non est enim amplius pro vobis locus in Ecclesia, inter Turcas aut Tartaros habitationem quaerite. At si creditis, quomodo igitur est possibile, ut sponte pro nihilo tam sublimi renuntietis honori; Optarem Sanctos, qui quod vos spernitis; optimè noverunt aestimare, è caelis descendere, vestramque deplorandam caecitatem unanimiter desistere. Sed quia parum prodest malum deplorare, & non corrigere, potius Christum JESUM rogabo, qui ad eum finem, ut tam pretiosum nobis mereretur thesaurum, laboravit, sudavit, nudusque in cruce mortuus est, ut mentes vestras illuminet, quo tandem agnoscat, quale sit illud bonum, quod tam læti peccando perditis. perinde ac si unquam minor sit in lusu jaçtura, quia temerè sit, quin latè cognoscatur.

DISCURSUS IX.

Peccatum Mentem Peccatoris excacat.

Nebulae illae, quae subinde tantum sementi quantum tempestates ipsae damnum inferunt, merito agrorum poena, & culpa simul vocari possunt. Culpa sunt, quia terra è sinu suo tam perniciosos exhalat vapores, à quibus caelum ofusculatur. Poena sunt, quia caelum lu-

mine & calore suo illos repellit, & in agrorum stragem rejicit. Utroque hoc modo representatur mihi, quod in peccatorum caecitate fieri solet: Haec tam atra & fera nebula est, ut omne veræ virtutis germen & gratia suffocet, & annihilat: est etenim secundum Sancti Thomae doctrinam, animae peccatricis poena simul & culpa,

ho. 1. *excacatio & obduratio, quoad motum*
 1. 79. *animi sunt peccata, & quoad subtractio-*
 3. *in nem sunt pœna.* Pestiferi hi vapores
 7. 2. *exsurgunt è peccatoris corde contra*
 7 15. *gloriam DEI in offensam ejusdem; ju-*
 3. *stâque vindicta à DEO contra pecca-*
torem ipsum in pœnam repelluntur:
ædeoque accedit, ut qui pro summâ fe-
licitate suâ elegit oculos claudere, non
acerbiorem postmodum subeat pœ-
nam, quàm ne amplius oculos aperiat.
 Verum est, hólce effectus, quò in se
 sunt perniciosiores, eò minùs ab ho-
 minibus sentiri; quare ut bene intel-
 ligantur, accuratorem requirunt at-
 tentionem.

II. Ad int ntionem nostram tres
 ignorantæ species distingui possunt.
 Prima est ignorantia debilitatis, se-
 cunda est ignorantia negligentæ, ter-
 tia est ignorantia malitiæ. Ignoran-
 tia debilitatis est illa, cujus omnes ho-
 mines aut parum aut multum partici-
 pes sunt, quàmque miseri partim à pri-
 mi parentis prævaricatione, partim à
 nihili tenebris, ex quo extracti sunt,
 hæreditate acceperunt. De prima illa
 ignorantia non loquor, quia est sine
 7. 74. *culpa, & bonis æquè communis est;*
 3. *ad. & q. atque à Theologis sæpè invincibilis*
 7. *vocatur, quando homini nullum est*
 7. *dubitandi principium, nec consequen-*
 7. *ter errorem vincendi modus occur-*
 7. *rit, illùmque deserendi: quare si in*
 7. *tali statu delinquat, inquit Philoso-*
 7. *phus, non tamen dici debet, quòd*
 7. *peccet per ignorantiam, quàm quòd*
 7. *peccet ignorans.*

III. Altera ignorantia est negli-
 gentiæ, quæ est culpabilis, quando

nimirum homini curæ non est, in
 rebus illis instrui & sciri, quæ ad be- *S. Tho. 1.*
 ne credendum aut bene vivendum *2. q. 75.*
 spectant. De similibus ignorantibus *ar. 3. &*
 affirmare licet, illis Mundum esse *4. & q.*
 plenum: *Diminuta sunt veritates à 6. ar. 8.*
filii hominum: homines sunt, qui
mediam tantùm muneris sui partem
nôrunt; non enim ignorant, in in-
timo corde suo se ad indagandam ve-
ritatem teneri; sed eam non quæ-
runt, saltem non efficaciter, similis-
que sunt hac in parte Pilato, qui
postquam Christum interrogasset,
quid est Veritas? tergum obvertit, nec
responsum exspectavit. Multa scien-
da nesciuntur, inquit Sanctus Bernar-
dus, aut sciendi incuriâ, aut addiscendi
desidiâ, aut verecundiâ inquirendi.
 Nonnemo sanctæ fidei nostræ my-
 steria puer non didicit; jam adultam
 pudet iis animum applicare. Alius
 valde dubitat, an non plurima sibi à
 Patre relicta sint malè parta, nihilomi-
 nus, ad quid teneatur, non inquit;
 ne responsum ferat, quod ipsi non ar-
 rideret. Alius quidam Confessarium
 consulit minùs expertum, & idoneum
 ad dandum consilium; nihilominus
 curæ ipsi non est, Doctum consulere
 Theologum, quemadmodum toties *S. Bern.*
 quoties alia de causa civitatem fre- *Ibidem.*
 quentat, consulere posset. Omnes
 isti & plures alii hîsce similes in judi-
 cio Divino excusationem non habe-
 bunt; ideoque terribilem Apostoli
 sententiam veram fuisse videbunt: *Si 1. Cor.*
quis ignorat, ignorabitur. Quasi vel- *14. 83.*
 let dicere, quicumque negliget obli-
 gationem suam intelligere, eamque

ignorabit, non solum à Christo inter Fideles suos non numerabitur, sed ita ignorabitur, ut in poena à rebellibus ipsius non sit distinguendus. Perpendite, an nimium quid dicam. Primum homicidium, sicut noverunt omnes, olim in terris in personam fratris sui Abelis commisit Cainus; secundum à Lamecho occiso Caino commissum fuit. Lamech enim, ut dicit Sanctus Hieronymus, quem plures sequuntur Doctores, cum à juventute venationi esset assuetus, jamque senex cæcutiret, nihilominus à solita venandi recreatione abstinere non poterat; sed manu pueri in sylvas ducebatur, cujus directione sagittas suas ejaculabatur. Accidit igitur die quodam, ut puer advertens in dumeto aliquid moveri, putans feram esse, Dominum suum monuerit, sagittandi tempus esse. Ille ergo nihil moratus, arcu remisso pro bestia sylvatica Cainum inter illa latitantem virgulta infeliciter occidit. Fuit igitur hoc homicidium in effectu suo involuntarium, nihilominus autem voluntarium fuit in causâ, & quia tale fuit, impunè relinqui non poterat. Imò propterea Lamechus tantum, quantum Cainus, imò quodammodo plus punitus fuit. *Septuplum ultio dabitur de Cain: de Lamech verò septuagesies septies.* Et ratio fuit, quia cum Lamech esset cæcus, non amplius venatione se delectare debuisset; aut si venatum ire voluisset, non ignari juvenis directioni fidere debuisset, ubi homicidii committendi periculum esse poterat. En hunc

plurimorum casum; qui cum alios regendi talento non polleant, nihilominus Ecclesiastica quaerunt beneficia, & cum affectu fuerint, careantque scientiam ad Christianè vivendum necessariam, aut eam imbui negligunt, aut alterius se regi permittunt consilio, licet hic ad bene suadendum omnino sit inhabilis. Errores, qui non in morte corporali, sed quod amplius est, in spirituali animæ interitu committuntur, non solum propter ignorantiam non excusabuntur, sed etiam quasi delicta expressæ malitiæ punientur. In quo casu lex Divina in tribunali suo non dissentit à lege humana, dum de Medicis loquitur: *Imperitia quoque culpa annumeratur.* Ingens culpa est nescire, suo fungi officio, quod quis suscepit. Sed de hac negligentia ignorantiam satis dictum sit. Transeamus ad tertiam, Malitiæ nimirum, de hac enim fusiùs discurrem. Primò ostendam, quemadmodum illa sit culpa, deinde quomodo etiam sit poena. *Excæcavit illos malitia eorum.*

I.

IV. Maximè deploranda, imò magis detestanda Christianorum infelicitas est, quòd de pluribus verificari possit id, quod Christus Pharisaïs prædixit, videntes excæcandos esse. *Qui vident, cæci fiunt.* Mirum non est, eum non videre, qui oculis caret: sed mirum est, hominem apertis oculis non videre, & videntem non videre. *Qui vident, cæci fiunt.* Attamen talis sunt inter Christianos cuncti peccatores, videntes cæci sunt. Si ita vi-

Gen. 4.

V. Com.

in c. 4.

Gen. n.

23.

24.

Gen. 4.

24.

Infl. leg. Ag. prat. rea.

Sap. 3.

Joan. 3.

10

14. su privati nati fuissent, quemadmodum infideles, id me non affligeret, dicere[m]que cum Christo : *Si cæci essetis, non haberetis peccatum.* Sed lumine fidei videre, & nihilominus propter extremam malitiam non videre, hoc
 2. est, propè dixerim, funesta ad se ipsum
 15. damnandum patrare miracula. *Nunc verò dicitis : quia videmus, peccatum vestrum manet.* Mentem meam meliùs explicabo, demonstraturus, quomodo peccator culpabiliter ad hanc malitiæ cæcitatem concurrat; quod fit duobus modis, in consideratione scilicet, & Passione.

V. Primò quidem peccator videt, sed non considerat. *Vocate* illorum aliquem, qui domi suæ à tot annis rem, aut familiam non suam detinet, illumque interrogate : *Nostine ad salutem consequendam satis non esse, ut Christianum credere, si tanquam infidelis vivas? Scisne omnes Sanctos pro illa assequenda maximos labores & dolores tolerasse? an ignoras, si tali in statu à morte deprehendereris, te mox damnandum, ita ut, quamdiu DEUS erit beatus, tu in omnium malorum abyfso futurus sis semper miserimus?* Scit omnino, fatetur & credit; *Dicit, quia video*, nec meminisse desinit. Sed quid prodest? videt, at non advertit. Continget aliquando vobis, intentos solo affigere oculos; quia tamen toti cogitabundi hæretis, illa ipsa, quæ videtis, à vobis minimè observari. Idem fit in casu nostro. Plurimi Christiani, *videntes non vident*, oculis apertis
 18. cæcutiunt, lumine enim Fidei vident

res futuras, & tamen non vident; ita rebus præsentibus inhærent animis. Archimedi similes sunt, qui licet militem Romanum armatum, ictum ad se occidendum vibrare cerneret, dici potest non vidisse, tantopere demonstrationibus suis in arenâ designandis intentus erat. *Oculos suos statuerunt psal 163
 declinare in terram.* Peccatores semper de terrâ cogitant, suisque affectibus, lucris terrenis, voluptatibusque immersi sunt: quæ causa est, ut de anima non cogitent, quasi illam non haberent; credunt quasi non crederent; omnèque studium quasi miseræ araneæ sex oculis in captanda musca ponunt; nec quidem unum pro salute suâ impendunt. Unde culpabilis illorum ignorantia indies magis augetur. Quando quidem, quò minorem habent animæ curam, eò magis crescit studium & applicatio ad negotia sæcularia, adeoque tenebræ indies fiunt densiores. Accidit aliquando, ut quidam uno amisso oculo, duplicatam quasi videndi vim altero illæso acceperit; concurrentibus enim ad hunc omnibus spiritibus, qui priùs in duas se dividebant pupillas, virtus in una sola multò acutior facta est. Idem dicam, hujusmodi hominibus evenire: tantam negotiorum suorum sæcularium habent curam, ut illius, quod omnia alia præcedere deberet, quod est salvare animam prorsus obliviscantur. *Oculi stultorum in finibus terra. Prov. 17:
 24.* Oculos ad res à providentia sua remotissimas intendunt, dum interim se ipsos negligunt.

VI. Et ecce hæc est universalis Christianorum occupatio: Unicè solliciti sunt de rebus, quarum nihil interest; illius autem unici, cujus ipsorum maximè refert, ne quidem recordantur. Gens simul tam cæca, & simul tam plena oculis. *Populum cæcum & oculos habentem.* Omne enim lumen, quod velut sapiens deberet habere in capite, quasi stulta habet in pedibus; suæque capacitate, ingenio, & talentis utitur, ut in dies pejor efficiatur. *Sapientes sunt, ut faciant mala: bene autem facere nesciunt.* Vultures oculos æquè perspicaces habent ac aquilæ, etiam aquilis pares æquè altum volant, & per aëreos dominantur campos. Sed quid postea? Illi cum puriorem solis lucem sicut aquilæ aspicere deberent, semper oculos in terram defixos tenent, eminus attendentes, si se fortè putrida ad explendam famem præda afferat. *Oculi stultorum in finibus terra.* Ecce in quo naturalis ingenii applicetur subtilitas, quâ subinde homo à DEO dotatur. *Homo cum in honore esset, non intellexit.* Miser omnes conatus & labores desideriaque sua turpissimè in infamibus lucris & voluptatibus capiendis collocat, cum ea ad DEUM & cælum lucrandum dirigenda essent. An fortè ideo expeditam tibi linguam DEUS dedit, ut eâ tantum de rebus obscænis loquendo uteris? an fortè ideo subtile & acutum tibi largitus est ingenium, ut novas continuo invenires artes, quibus innocentes Virgines ad lapsum impelleres? an ideo diebus festivis vos ex-

spectat Ecclesia; aut an ideo à principio in Sancto Baptismo vos fecit *filios lucis & filios diei*? Sicut omnes Christi fideles Apostolus nominat. *Filios lucis* propter fidem, *filios diei* propter morum honestatem, quæ à fide, sicut dies à luce derivari debet. Attamen omne lumen ad rebellandum lumini à vobis impenditur. *Ipsi fuerunt rebelles lumini.* Non solum lumini à DEO vobis dato refractarios vos exhibetis, sed etiam rebelles; non solum enim vos tali lumini non conformatis, sed eodem ipso ad inveniendos novos ejus dictamina liberius violandi, aut pervertendi modos utimini.

VII. Ab hoc eodem principio deinde tam contrariæ timoris & spei nascuntur diversitates, ut illi ipsi, qui spes suas temporales firmo student alligare funi, deinde spem animarum suarum putrido filo committere satis habeant. Admonete, si lubet horum aliquem, ut liberaliorem se exhibeat erga pauperes, ut & ipse aliquando uberiorem sentiat DEI erga se misericordiam: statim respondet, se non posse; contingere enim posse, ut sibi plures nutriendi nascantur filii, pluresque in matrimonium elocandæ sint filia, denique fieri posse, ut in ultimâ senectute sua habituali aliqua affligatur infirmitate, aut aliâ prematur necessitate, si tunc è propriis non sepulerit aliquid, quàm misero loco futuræ essent res suæ? Mutate jam scenam, & dicite huic, ut salutis suæ Confessione generali ritè factâ, deinde mutatione

tionem vitæ consulat, respondebit, quod ad Confessionem attinet, se non meminisse, unquam studio peccatum aliquod à se in Confessione omissum; & quod vitam concernit, licet malè vivat, non tamen adeò perversè se vivere, ut salutem æternam à DEO se consecuturum non speret. Verùm adhuc semel vos interrogo, quare non confiditis, DEUM Filiorum vestrorum curam habiturum, filiabus vestris, vestrisque corporalibus necessitatibus provisorum, cum tam facile speretis, omnia, quæ ad animæ salutem consequendam pertinent, vos à DEO impetraturos, & quidem tales, quales vos estis? Quid facilius est DEO, panem vobis dare, an Cælum? ad dandum vobis, & cunctis mortalibus panem, imò etiam ad dandum cunctis viventibus, latis est, ut il-

le manum aperiat. *Aperit manum suam, & implet omne animal benedictione.*

Sed ut Cælum vobis det, cum semper longius ab illo recedatis, necesse est, ut DEUS in ordine Gratix miraculum faciat, totam triumphatricis Omnipotentix vim adhibendo. *Fecit potentiam in brachio suo.* Hoc est omnium Sanctorum sententia, qui docent, Justificationem peccatoris omnium operum à DEO factorum maximum esse.

Quomodo igitur tam facile putatis esse illud, quod tanti DEO constat, & tam difficile, quo nihilo illi constat; imò quod additurum se promissit: *Et hæc omnia adjicientur vobis?* Non potest alia hujus diversitatis dari causa, quàm propriæ peccatoris tenebræ, qui instar cæcorum illorum Phariseorum, de quibus olim loquebatur

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

Christus, sine difficultate camelum deglutit, deinde verò muscam timet in stomachum trajicere. *Cæci sunt, camelum deglutientes, & culicem excolantes.* Bolum tam grandam, qualis est magnum illud dubium, aut æternum pereundi, aut æternum salutem consequendi, devorant, & ne quidem masticant; at vilissimas minutias, velut aliquot obolorum lucrum examinant, perpendunt & trutinant, imò guttatim percolant timentes, ne hauriendo suffocentur: & hoc ideò, quia prorsus cæci sunt. *Cæci sunt, camelum deglutientes, & culicem excolantes.*

VIII. Ecce manifestè patet, quanto pere inconsideratio peccatores excæcet. Altera nunc culpabilis hujus cæcitatibus causa est Passio. Passiones in mentibus & cordibus nostris eundem præstant effectum, quem crystal-
lus, per quam lux transit, aliquando præbet oculis. Primò illam refringit, deinde suo modo variis afficit coloribus. Considerate lucernam, quam post vitrum viride accensam manu tenetis; non jam ampliùs recto sese radio lux illius oculis vestris infundet, sicut priùs, sed inflexo: præterea nec proprio suo coruscabit in candore, sed colore obscuriore, velut veste aliena personatus sublucebit. Eodem modo si in nobis vehemens aliqua prædominetur Passio, amoris aut odii, timoris aut temeritatis, mutatur facies veritatis, nec directè eam intueri licet, mutatque apparentiam, dum etiam perversis affectuum nostrorum qualitatibus vestitur: & inde est, quòd depravatus iste veritatis intuitus tam

ægrè à nobis emendetur, qui tam facile oculorum errores corrigimus; cum isti sint facultates mente inferiores; non autem mentis, quia hæc potentia est omnium suprema. Eodem prorsus modo sicut sententia injusta à Judice ordinario lata facile à supremo Magistratu corrigitur, sed quæ à supremo fertur Judice, neminem habet, à quo emendetur.

IX. Atque ex his in promptu causa est, cur peccatores ita stupidè agant, ut planè omnibus pariant admirationem. Recolite hanc in rem memoriâ vestrà Samsonem à Dalila meretrice proditum. An non fidem quasi hominum superat, virum aliàs tam prudentem, toties jam à muliere illa deceptum potuisse induci, ut non tam impuro, quàm infideli huic scorto adhuc fideret? Attamen inductus fuit, ut amore illius fæminæ excæcatus non videret, quæ videbat; qui non sinebat illum advertere ad ea rationum momenta, quibus ad saniora capienda consilia inductus fuisset, sed omnia illa proponebat, quibus adhuc magis poterat dementari. Charissimi, DEUS effrenatam à vobis avertat passionem; licèt enim apertum videretis Infernum, non terreremini, imò adhuc diceretis, quemadmodum non unum, sed plures sic loquentes audivi? *Si ad Infernum præceptus agendus sim, patientia, non ero solus.* O quàm diversum est judicium, quod de eadem fertur veritate à corde libero, & à corde passionibus subdito! Vulpes marina nunquam cibum integrum devorat, sed paulatim comedit, ideóque ubi ha-

num in esca absconditum advertit, illum devitat; alii verò pisces aviditate sua naturali inconsideratè ad ea, quæ ipsis placent, devoranda abrepti, facile capiuntur. Idem evenit illis, qui passione aliqua capti, iniquitatem non masticant, sed devorant, nec ad aliud animum advertunt, quàm quòd delectandæ concupiscentiæ satisfacere possit. *Os impiorum devorat iniquitatem.* Ubi econtra, qui mentem tenet liberam, consideratèque procedit, facile vera mala in bonis fictis abscondita agnoscit, evitatque.

X. Quamobrem, quando in vobis vehementem aliquam passionem advertitis, nunquam vobis imaginemini, res esse tales, quales ab ipsa vobis depinguntur. Et hoc consilium multum vobis proderit, ne decipiâmini. Sed hoc præsertim in passionibus lascivis observandum est, quæ plus quàm aliæ mentem excæcant, rationemque perturbant. Magnes magnam vim suam variis perdit modis; sed nunquam magis eâ privatur, quàm cum à multis carbonibus ignitis accenditur; tunc enim quasi cadaver efficitur, nec amplius tanti, quanti alius quispiam vilis lapis æstimatur. Eodem modo licèt Ratio quovis alio vitio multum deperdat, nullo tamen alio, quàm lasciviâ perinde excæcatur. Ira quidem & Invidia valde hominem à bono avertunt, rationemque perturbant, Lascivia verò totam extinguit. *Ira & invidia causant instantiam, pertrahendo rationem ad aliud,* inquit S. Thomas, *sed luxuria totaliter extinguendo judicium rationis.*

Adeó-

Adeoque licet irati & invidiosi dum rationem audiunt, eam non sequantur, Lascivi ne quidem illam auscultant. *Incontinens concupiscentia, totaliter rationem non audit.* Isti sunt desolatorii carbones, qui efficiunt, ut homo in judicio ferendo ab ipsis bestiis superetur, adeoque in eligendo minori polleat prudentia. Nescio, qua ratione magis sensibili magnam hanc veritatem oculis vestris proponere possem, quam si casum, qui diebus nostris, licet in regione remota, contigit, recensuero. In illa Angliæ Provinciâ, quæ Lancastria nominatur, Juvenis vivebat, qui inter Catholicos à Patre optimo educatus, illi tamen moribus tam dissimilis erat, quam Ictus fluvius clarissimo, à quo profuit, fonti. Inter alia vitia totum se dederat lasciviæ, à qua sensim sine sensu tantopere abripiébatur, ut cum turpitudines suas pudore tegere deberet, iisdem etiam gloriaretur; imò peccato suo scandalum adderet, publicè fæminam inhonestam domi suæ alendo. Tentârunt tam parentes & amici, quam Confessarii hunc adolescentem: sed semper oleum operamque perdidere, quia illum corrigere idem erat ac picem mundare, quæ quo magis manibus teritur, eò magis nigrescit. Omnes ridebat admonitiones; quoad animam, respondebat, de ea alii sibi curam relinquerent. Interea, DEUS, à quo nondum omnimodè infelix hic derelictus erat, licentiam dedit Patri ipsius vitâ defuncto ex altero Mundo comparendi, & perver-

sum hunc Filium suum corrigendi. Apparens igitur Pater dormienti, tam suavibus eum admonuit verbis, tantæque & humanarum & Divinarum rationum emphasi, quæ flectere debuissent etiam cor durissimum; quibus tamen miseri hujus durities minimè fuit expugnata; quin manè evigilans, secum statuit somniis fidem adhibendam non esse: quare cum data sibi à Patre correctione respiscere debuisset, ex eadem novam ridendi hausit materiam, eam amicis suis joci causâ narrando. Cum igitur fæminam illam domo non ejiceret, ut petebatur, adest denuo Pater, filioque, sed modo à priori multum diversò apparet, vultu ad iram & severitatem composito; exprobrans illi acerrimè pessimam vitam ad hoc usque tempus actam, nec non obstinationem exaggerans, quam lucusque ostenderat post insignem adeò Misericordiam à DEO ipsi exhibitam, ita ut etiam ex altero Mundo se admonitorem miserit; denique reprehensionem ita finivit: Hæc ultima est admonitio tibi à DEO facta terminusque peremptorius. Aut vitam mutato, aut die S. Martino dicatâ vitam & animam simul perdes, mortem obiturus improvisam, quæ nullum admittet remedium. An non modus loquendi tam pateticus sufficiens vobis videtur ad persuadendam visionis veritatem, ut non instar somni despiciatur? Verum miser Adolescens adeò à sensuali passione sua excæcatus fuit, ut etiam hac secundâ vice omnia vanam fabulam phantasiæ à somnio ludificatæ æstimaret. Quia

tamen conscientia contra invitum intus oblatrabat, vocemque veritatis etiam lucem aspiciere nolenti insuffurabat, constituit sequentem S. Martino Festivum diem solemniter convivio, invitatisque ad id amicis, omni lætitiæ genere transigere; & verò eam tantâ cum hilaritate & felicitate transegit, ut nocte imminente præ gaudio exiliaret, maximè verò ob prudentiam, quam sibi ostendisse videbatur, tam infastis & importunis somniis, ut inquietabat, fidem non adhibendo. Sed mentem ad horrendum errorem advertite; Nesciebat miser diem S. Martini Episcopi & Confessoris Festum sequentem, duodecimum scilicet Novembris, S. Martino Papæ & Martyri dedicatum esse, ideòque infelix tanquam bestia ad macellum ducta exultabat, nec imminens sibi malum advertabat. Et ecce sub meridie duodecimi dicti Novembris, dum securè effrenatis suis indulget cupiditatibus, improvisò, nescio quo malo, obrutus, inter meretricis suæ, sive, ut meliùs dicam, dilectæ furis suæ amplexus, animam exhalat. O deplorandam Amantis cæcitatem, qui malitiâ suâ voluntariè omni & rationis & fidei lumine se privat! Non videtur esse possibile, ut homo ad tam miserum statum deduci possit: quot nihilominus & quàm multi peccatores eò deducuntur, qui hujusmodi vitiis inveterati, videre nolunt, quæ vident, quia omnibus cæcis stolidiores, etiam ea, quæ manibus palpant, non credunt. *Per diem incur-*

Job. 55.
14.

runt tenebras. Quod si ita res se habeat, videte igitur, an non peccato-

ris ignorantia magni criminis rea sit, cum tam propter inconsiderantiam, quàm propter passionem adeò sit voluntaria. *Excæcavit illos malitia eorum.* Adeò culpabilis est, ut non solum errores, quos tali ignorantia committit, non diminuat, sed etiam aggravet, tanquam illa, quæ magis perversum ad peccatum affectum denotat. *Ignorantia affectata non excusat à culpa, sed magis videtur culpam aggravare: offendit enim hominem sic vehementer affectum ad peccandum, quod vult ignorantiam incurere, ne peccatum vitet.* Et hæc est causa, ob quam Sacerdotes & Scribæ in Christi Crucifixe non solum homicidii, sed Deicidii Rei fuerint, ut notat S. Thomas: *Ibid.* quia licet non planè cognoverint Christum esse DEUM, *(si enim cognovissent, nunquam Dominum Gloria crucifixis-* *sent.)* nihilominus veritatem tantis jam signis manifestatam non cognoscere, tota erat invidiæ culpa, quæ in illis prædominabatur, ita, ut non solum oculos ad solem tam illustrem clauderent, sed etiam illum calumniarentur, quasi tanta Sanctitatis, Sapientiæ & Miraculorum lux potiùs à tenebrarum Principe, quàm à DEO proveniret. *In Beelzebub, Principe Daemoniorum, Luc.*

XI. Sed culpabili huic excæcationi alia pœnalis accedit. Ideò dicit Christus, cæci fiant, non dicit, quòd le ipsos excæcaturi sint. *Qui vident cæci sunt.* Ut significet, non ab ipsis solis tenebris provenire, sed ad hoc Divinam Justitiam concurrere. Quia quemadmodum non sola terra den-

densitate suâ noctem efficit, sed ad eam quoque sol concurrat, dum occidendo sub horizonte nostro ab eadem terra longè discedit; sic non sola cordis humana malitia lachrymabilem illam ignorantix noctem efficit in peccatore, verùm etiam DEUS ad eandem cooperatur; quia cum Gratia sua illuminatrice à peccatore discedit. *Væ eis, cùm recessero ab eis.* Hæc DEI ab Anima di cessione; ut non ampliùs in peccatorum pœnam illam illuminet, sicut in principio illuminabat, horrendis in Scriptura minis nobis proponitur. *Percutiet te Dominus amentia & cæcitate, & furore mentis, ut palpes in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris.* Qui fide & inspirationibus ab ea productis diu abusus fuerit, tam palpabili à DEO cæcitate punietur, ut potiùs quidam phreneticæ mentis furor dici debeat; cùm in meridie fidei minùs cognoscat, quàm Infideles in tenebris suis intelligant. Jam verò, ut terribilium horum verborum vim bene intelligatis, meminisse necesse erit, Charissimi, duarum magnarum veritatum, quas pridem vobis insinuaui. Una est, quòd primum vulnus à peccato originali Animæ inflictum, fuerit ignorantia: unde sequitur, quòd Gratia Divina, quæ malo peccati mederi debet, necessariò eam adjuvet, claro lumini id exponendo, quod in tenebris non apparet. *Ut appareat, quod latebat.* Altera est, quòd omne peccatum actuale secundum proportionem in Anima perturbationem producit, quæ à peccato originali primâ vice in tota natura hu-

mana ab eodem prodita, inducta est. Unde sequitur, quòd plura accumulatur peccata, tantò magis ignorantiam peccatoris à culpa auget. His igitur præmissis, jam considerate, in quo tam magna cæcitatis mentalis pœna consistat. Ex una parte peccata addens peccatis peccator seipsum excæcat; ex altera parte in pœnam tot scelerum DEUS semper magis Gratia lucem diminuit; quare in medio Fidei lumine Anima fit tam cæca, quàm miserè Infideles de media nocte cæcutiunt. *Ut palpes in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris.* Quod est supplicium, simul justissimum & seuerissimum.

XII. Justissimum dico, quid enim rationabiliùs est, quàm bonas illi negare inspirationes, qui iisdem pro salute sua non utitur? imaginemini vobis. Matrem quamdam longo jam tempore, quovis manè ad Filium suum excitandum cubiculum conscendere, imò lumen etiam accedere, ut maturè surgens labori suo vacare possit. Si Filius semper pigrior lectum nolit deferere, Mater pertæsa, nec ampliùs illum excitat, nec lucernam accendit, ne toties operam cum oleo perdat. Hoc ipsum nobiscum facit DEUS. Postquam hunc, & illam, longo tempore peccato sopitos toties vocavit, & postquam toties illis Divinarum illuminationum suarum lumen accendit; sed in vanum; non ampliùs vocat, sicut priùs; multò minùs illuminat, sicut priùs, ne superabundantis Gratia suæ auxilia contemptui exponat. *Pravari-De Nat. catorem legis dignè lux deserit Veritas, c. 22.*

tis, ita hoc confirmat S. Augustinus, *quod desertus utique fit cæcus.*

XIII. Sed non minore cum fundamento adjunxi supplicium esse severissimum. Quod si enim tota salus nostra in his Divinæ gratiæ auxiliis consistat, quid cor illud sperare potest, cui eadem tam languidè à DEO communicantur, ut dicebam? Geographi observant, regiones polo nostro arctico vicinas, licet ob distantiam etiam frigidæ sint, non tamen adeò frigidas esse, ac sunt illæ, quæ sub polo opposito sive antarctico sitæ sunt. Ratio autem est hæc, quia multò plures stellæ in polo nostro condescunt, quàm in polo nobis opposito; atque istæ quodammodo solis suppleant distantiam. Eodem modo, quando DEUS ab anima peccatrice longè distans est, maxima illius felicitas est, quòd Divinis illustretur inspirationibus; quæ beneficarum instar stellarum vitali suo influxu, salutarique lumine ipsam confortent, & illuminent, ut in horrenda illa hyeme salutem suam operari queat. E contrario maxima Peccatricis animæ infelicitas est, talibus carere stellis, sine quibus tota languet, difficultèrque in perpetuo illo mortis frigore quidquam boni potest agere. Et, si hoc verum est, DEUS quoque ad infaustam peccatorum cæcitatam concurrat. *Percutiet te Dominus cæcitate.* Non concurrat positivè tenebras ignorantæ inducendo; sed negativè inducendo concurrat, id est, viva sua lumina retinendo. *Spargens pendentes cæcitates super illicitas cupiditates.* Ut loquitur S. Augustinus;

XIV. Sed adhuc aliis ad peccatores excæcandos DEUS utitur modis, ut videntes non videant: dum scilicet eos in occasionibus, quas tollere posset, à dæmone excæcari permittit. Explico me. Jam ab aliquot annis illa puella inhonestæ adhæret conversationi. Facile posset eam DEUS tam infami liberare commercio, efficeretque, ut ad prudentis & experti Confessarii accideret pedes, qui eam officii proximæ occasionis fugiendæ admoneret, & antequam absolutionem impertiatur, ad eandem dimittendam cogeret: Nihilominus DEUS non facit, ut talem adeat Confessarium, sed permittit, ut cæco cuidam peccato sua confiteatur, qui eam perperam absolvat, seque, & illam pari damno in inferni barathrum præcipitet. *Si cæcus Matrem cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Et hoc vocatur Cæcitas Occasionis, quæ provenit à Divina Justitia; cum scilicet DEUS, ut dictum est, tales permittit occasionem in peccatam præteritorum criminum, nec illam impedit.

XV. Denique alius modus, quò magis indirectè à DEO peccatores excæcantur, est permittere, ut dæmoni illos excæcet; conservando in illis & augendo has tenebras, aut exterius impediendo, ne Conciones audiant, & ne libros pios legant; aut interius illorum pervertendo phantasiam, variâsque amoris, iræ, invidiæ & cupiditatis Passiones in appetitu inflammando, quæ sicut dixi, tot sunt nubes ad rationem obscurandam, notæque inducendam, in qua ne qui-

dem

S. Th. 1.
2. q. 79
ar. 3.
Lib. 1.
Conf. c.
10.

57. dem vesperascere deberet. *Supercecidit ignis, & non viderunt solem.* Qualem solem? quærit S. Augustinus, non illum, quem etiam nobiscum muscæ intuentur, sed internum illum, cujus hic sol externus est imago, sed adhuc satis fusca.

XVI. Quid nunc sentitis Charissimi; An non terret vos peccatum, si consideretis paulatim vos ad tam deplorandum cæcorum posse deduci statum, dum vos ipsos peccatis vestris excæcatis, & in pœnam adhuc magis excæcamini; quo non potest majus ab irata DEI Justitia infligi supplicium! Attendite benè, quod si illa peccati & pœnæ nox ingrueret Animæ vestræ, duplici involveremini miseræ, in quam olim, ob notissimas cunctis tenebras, Ægyptus incidit. Prima erat, quòd se è loco, in quo erant, movere non potuerint. *Nemo movit se è loco, in quo erat.* Altera fuit, quòd hæc pœna immediatè primogenitorum interneccionem præcesserit; imò ultimum tam infelicis Regni exterminium. Vos etiam ab eo, in quo nunc estis, loco non movebimini. Pergetis negotiando illicitis inhiare lucris; pergetis injustam hanc retinere possessionem, nec restituetis; pergetis infami huic adhærere commercio, nec domo ejicietis; & tanquam accipiter, qui testis oculis, pedibus peticæ aligatis, non se defendit, non rumpit laqueos, & ne quidem alas ad liberandum se movet, ita & vos ne quidem bonam cogitationem ad mutandam vitam in corde vestro admissuri estis.

tantur ad DEUM suum. O fatalem soporem! O funestum Lethargum! *Nemo movit se de loco, in quo erat.* Et huic in remediis applicandis pigritiæ succedet deinde mors primogeniti vestri, id est animæ vestræ, ita, ut paulò post istæ ignorantæ tenebræ in illas profundas abyssi tenebras convertantur, in quibus, *ligatis manibus & pedibus* in societate illorum vivi jacebitis sepulti, supra quos hoc ferale scriptum videtur Epitaphium: *Hi sunt, quibus Jud. x. procella tenebrarum servata est in æternum.* Tunc cum infelice isto Epulone oculos ex obscuro carcere vestro elevantes id visuri estis, quod viventes nunquam videre voluistis; semper cœlestis recordamini Paradisi, quem nunc omnino oblivioni traditis; tunc semper ante oculos vobis ponetis illa bona, quæ nunc post tergum projicitis. *Non videant, inquit Isaias, vi. 10. & 11. deant, & confundantur.* Ecce cæcitatem culpæ & pœnæ, peccatorum in terris viventium. *Videant & confundantur.* Ecce cognitionem & confusionem sui ipsorum, postmodum per totam æternitatem in inferni barathro sepeliendorum! Charissimi, jam consulamus salutem nostræ, Deumque rogemus, ut nos illuminet, primamque horrendarum istarum tenebrarum originem, id est, malam vitam, à nobis auferat. Quâ remotâ sperare poterimus nos, pulchrâ illâ filiorum DEI luce fruituros esse perpetuò; Nemini enim unquam ab illo hæc tenebræ infliguntur in pœnam, nisi priùs à culpa fuerit provocatus ad eas permittendas.

DISCURSUS X.

De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

I. **M**inimum Eclipsium solis malum sunt tenebræ; majus absque omni comparatione malum est illa naturæ, quam patitur, refrigeratio; quæ cum tenebris non desinit, sed multo post tempore tristes suos producit effectus. Peccatum DEUM inter & nos positum funestissimam efficit Eclipsin, quemadmodum nuper vidimus; sed minus malum est, quod inde provenit, illa mentis cæcitas è culpæ tenebris enata; maximum & incomparabile damnum est, ab eclipsi tali illatum, adèò refrigerari voluntatem, in eamque frigus omnino mortale induci, induratique. Et hoc est, quod hodie expendemus, attentè consideraturi tam detestabilis Cordis nostri Duritie principia, progressus & finem, quæ omnium maxime in veritate deplorandus effectus dici potest, qui à peccato in peccatoris animâ relinquatur.

I.

II. Et principium quod attinet, illud est exiguum, & de eo dici potest, quod Astronomi asserunt de Eclipsibus, hoc est, principia illarum vix esse sensibilia. Aliquando principium sumitur ab unico aspectu, quemadmodum contigit David, qui in

peccato suo multis perduravit mensibus; ita etiam, ut ne quidem remorsum senserit, adèò conscientia jam callum induxerat: attamen hujus insensibilitatis principium unde ortum est? A liberiore quodam & casuali aspectu. Charissimi, jurè merito omnes actiones vestras formidare oporteret, nec minimum earum defectum despiciere, quasi levem; ab hac ipsa enim culpa, quam vos levem nominatis, quasi à serpente parum venenato, postea nasci potest Basiliscus. *De radice colubri, isa nascetur regulus.*

III. Nescio, an unquam conspectui vestro oblatis fuerint ii lapides, quos aliquando fulmina in terras excusserunt. Hi naturæ sunt tam duræ, ut sine ullo profectu in illis poliendis optima atterantur scalptra. At quid fuerunt in principio? Tenuissimæ fuerunt exhalationes, quæ à levissimo vento dissipari poterant. Hæ exhalationes in altum sublatae, densiorique associatae vapore, crassam inter nubem constringi se permisere; denique justo diutius in eâ permanentes, in lapidem induruerunt. Grande est hoc naturæ miraculum, sed quod nimis sæpè renovatur à peccatoribus. Quidam illorum adèò in malo obdurati sunt, ut diceretis super-

bos

hos infelices illam cadere maledictionem: *Fiant immobiles quasi lapis.* Non emolliuntur beneficiis, non futurarum poenarum cedunt minis, non praesentium flagellorum franguntur verberibus; at unde quæso hæc durities? Si quis originem indagare posset, inveniret, esse aspectum aliquem inconsideratum; invitationem & visitationem aliquatenus immodestam. Et parva hæc exhalatio postea fuit illa fodina, in qua tam durus lapis generatus fuit; lapis qui quasi sagitta à fulminis arcu tanto cum terrore, tantaque sæpè cum strage in terras evibratur! Ita est, paulatim peccata addendo peccatis miserabilis illa Anima eò deducta est, ut eadem quasi armis utatur Diabolus ad alios plures vulnerandos. Eò deducta est, ut si publicum patriæ scandalum, dedecus familiæ, miseræque domus suæ ruina. Eò deducta est, ut ad illam convertendam opus sit Miraculo, cum cor ejus jam in saxum induruerit. *Cor ejus indurabitur tanquam lapis.* Quare omnes ictus & verbera, quæ ad illam emolliendam, aut à Concionatoribus, aut à Parochis, aut ab amicis, aut ab ipso DEO ad corrigendam illam accurrente infliguntur, adhuc magis eandem pervertunt, cum proterva sub verberibus indurescat, si ut incus sub malleo. *Cor ejus indurabitur, & stringetur tanquam malleatoris incus.* Non igitur sine causâ diceba Sanctus Job, se cum oculis suis foedus pepigisse. *Pepigi foedus cum oculis meis.* Observate pulchrum, sed mirabilem loquendi mo-

rum. In bello quod peccatum movet contra animam, certum est oculos posse nominari exploratores; quia aliud non faciunt, quam præcedere cogitationes, quæ postea subintrant. Cur ergo cum illis pangeretur foedus? foedus non solet iniri cum exploratoribus exercitûs, sed cum belli Ducibus. Ita est. Sed en documentum, quod jam nunc proposui. Sanctus Job his exploratoribus, qui sunt oculi nostri, omne damnum & desolationem considerabat, quam exercitus ab illis introductus inferre posset. Considerabat in illo aspectu cogitationes comitantes, in cogitationibus complacentiam, in complacentia consensum, in consensu operationem, in operatione habitum, in habitu desperationem, in desperatione damnationem; atque ad eò prævidendo totale hoc excidium in tempore cum exploratoribus pacisci voluit, adeoque cum illis exigit, quasi in ipsis solis vis & furor prælii consisteret. *Pepigi foedus cum oculis meis.* Et hoc est sapientum & Sanctorum more operari, non sicut stultæ quædam Animæ, quæ semper habent in lingua: *Quid mali est aspicere? Quid mali est ridere? Quid mali est sub ostio domûs cum Adolescentibus colloqui?* Si non esset aliud malum, quam quod hic fit, esset tolerabile. Sed considerate parum id, quod evenire potest, imò quod nimis sæpè fieri solet. Quate malum est ovum Aspidis? Non se movet, non mordet, non veneno inficit. Ita est, si semper maneret ovum. Sed si à parvo calore foveatur,

31.

Q

tur,

tur, aspiciate, quanta pestis ab hoc ovo, putamine candido, naturâ frigido, dentibus & veneno carente oriatur! Optima prudentiæ regula est, non præsentibus tantum damnis consulere, sed etiam quæ fieri possunt, & futura prævidentur. Pestifera illa ova quamprimum apparent, confringenda sunt, evitando non solum conversationes malas, sed etiam periculosas. Aliàs enim parva quædam conjunctio, aut commoditas, quâ frigidum hoc ovum foveatur, ostendet, quantum mali inde oriatur. Si maritus aliquot diebus abfuerit domo, si mater summo mane surgens frequentet Ecclesiam, aut si in illa festivitate ad focum somno oppressa fuerit, hæc tam prava occasio efficiet, ut lethifer anguis pro pluribus Animabus nascatur. *Sapiens timet & declinat à malo: stultus transiit & confidit.*

Prov. 14.
83.

II.

V. Demus indurati hujus cordis principia non esse sensibilia; attamen ipsius progressus maximè sentiuntur; circa quos (quod est secundum punctum à me propositum) tres licet notare gradus, suntque illi, quibus tandem peccator ad impœnitentiam finalem deducitur. Facilitas nimirum peccandi, confidentia & insatiabilitas. Quidam in peccandi principio sibi persuadent, se, postquam prima vice culpæ saporem perceperint, deinde non ultra progressuros, secumque discurrunt, quasi aliquis qui diceret: permittam lupo, ut primam edat stragem, deinde illum mansueticiam. Sed omnino contrarium do-

cebit experientia. Imò prima strages jam edita lupum reddet ferociorem, in eoque novi sanguinis sitim accendet. Nolite igitur unquam dicere: *Hoc solum faciemus peccatum, quod deinde confitebitur.* Ego enim vobis affirmo, non esse viam magis facilem ad plura committenda peccata, quam committere hoc primum. Primum vocat secundum. *Abyssus abyssum invocat.* Erit quidem primum; sed non erit solum. *Qui in sordibus est, sordescat adhuc.*

VI. Hæc peccandi facilitas duo magna deinde post se trahat mala. Unum est peccare frequentius, alterum est levissimâ etiam oblatâ occasione peccare. Quod frequentio-rem peccatorum commissionem attinet, licet aliqua ex se in particulari exiguum essent malum, sed tantus illorum est numerus, ut sufficiant ad ingentem edendam stragem. Scimus Locustarum exercitum per aërem volentem quasi quandam nubem aliquando solem obscurasse, & in terram delapsam Provincias quasdam plusquam armatam aciem devastasse. Quare similis desolatio jure merito in anima Peccatorum timeri potest, qui tam sæpè labuntur, quamvis peccata illorum per se essent leviora. Quanta igitur timenda erit devastatio, cum quodvis illorum peccatum sit malum immensum; nec sit locusta, sed monstrum. Quod ad totum mundum delendum sufficiens esset? Vos non soletis post Confessionem peccatorum à vobis commissorum amplius recordari, quasi omnino vestra non essent. Sed

parum;

parumper omnia illa revocate in memoriam, quasi dissolutum & inordinatum lustraretis exercitum, & tunc dicite mihi, an non vobis terrorem incutiant! Sed respondebitis, peccata commissa post Confessionem non remanere amplius. Ita est, si vero cum dolore Confessione deleta sint. Verùm quis talem vobis spondebit Confessionem, præsertim in tam continua relabendi facilitate? de quo hîc non ago; præsuppono enim, peccata Confessione legitimâ expiata esse: non tamen ideo eodem ipso tempore pravus peccandi habitus extinctus est, qui frequentatis actibus semper crescit & roboratur, animamque semper magis in profundum trahit miseriarum, ita ut iniqua illa praxis, quæ ab initio fossa videbatur, profunda quidem, sed ad evadendum aperta, successu temporis puteus fiat adeò strictas habens fauces, ut Divinæ gratiæ miraculo opus sit ad inde emergendum.

26. *Fovea profunda est meretrix.* Ecce familiaritatem illam non optimam in principio: *Puteus angustus aliena:* Ecce statum, ad quem continuata deducit.

VIII. Et hoc tantò magis, quò faciliùs Peccator induci se finit non solum ad DEUM tam frequenter offendendum, sed etiam ob levissimam quamlibet occasionem. *Gratis venundati estis.* Ita tales alloquitur Isaias. Vultque dicere (quemadmodum explicat Sanctus Augustinus) à plurimis non solum Animam Diabolo paratâ præsentis ejusdem prosperitatis aut voluptatis pecuniâ vendi, sed etiam

pro re aliquando forsitan eventura oppignorari. Unde potiùs animam suam donant, quàm vendunt.

IX. Hæc autem peccati committendi facilitas est primum præcipitii gradus. A facilitate transitur ad confidentiam. Peccatores, inquit Job, *Consumuntur velut à tineâ.* Sed quare non potiùs dicit, quasi à Tigride devorandos esse? ideo, respondet Sanctus Gregorius, quia tineâ quidem damnum infert, sed absque tumultu. Hinc Peccatores tolerantes culpæ remorsum, cum ruinam & strepitum non sentiant; eam nihili faciunt; ideoque quæ propter vires suas fera bestia est ad mortem ipsis inferendam, propter insensibilitatem non plus timetur quàm tineâ, *Miserando modo mens non ita fit quotidie, quò pejor, tantò securior.* Job. 4. 19.
Greg. 2. 5. mor. 6. 29.

X. A maledicta hac securitate omnium deinde mediorem ad resipiscendum neglectus proficiscitur. Sufficeret, ut hæc uxor viro suo mutationem habitationis persuaderet; ut hac suâ distantia peccandi ansam tolleret. Sufficeret, si hæc puella matri suæ diceret; ne amplius me solam ad rus, ad collem illum, aut fontem mittas; at tantum non habet animi, ut hæc verba proferat. Sed quare? quia, inquit illa, si ita loquerer, orirentur Scandala. Respondebo vobis Prophetæ Abdixæ interrogatione; *Si fures introissent ad te, si latrones de nocte, quomodo conticuisses?* Si fur aliquis intrasset domum vestram, jamque ci-stam aperiret, an tam verecundi essetis, ne scandalum daretis, ut non sta-

tim clamaretis, furémque proderetis? Certè id ego mihi non persuadeo: licèt exigua rei familiaris jactura ageretur. At dum de animæ salute agitur, quæ tanti est, quanti Redemptoris nostri sanguis, os operire reformidatis. Ita est, ubi de lucro temporali res est, ipso ære clamosiores sumus, ubi verò de peccato fugiendo agitur, ipso plumbo obtusiores sumus. Tundere illud potest Dæmon, quantum libuerit; securus est, quòd nunquam editurus sit sonum, qui sufficiat. Tacebit Maritus, tacebit Uxor, tacebit Mater, tacebit Filia, ipsi etiam aliquando tacebunt Pastores Animarum, tacebunt omnes illi, qui periculum mature præcavere possent; tunc solum omnibus licebit esse vocalibus, quando non jam de periculo, sed de ipso facto mussitandum erit, quod (ut magis scandalosum sit) in omnes partes divulgant, quemadmodum in foco carbones disperguntur, ut magis calefaciant.

XI. Neque hoc totum est pernitibilis securitatis istius, quæ DEUS offendit, malum. Pejùs adhuc est tam parvi fieri peccatum, ut etiam peccator illo ipso glorietur. Aspicite illum, qui sociis suis unà hilariter convertantibus enumerat, quot, quales, quando & quo astu in casum impulerit, hac jactantiâ se audacem deprædicans, instar superbi Leonis, qui post editam stragem labra sua vivo adhuc sanguine calentia lambit.

XII. Ultimus denique gradus, quo in hanc abyssum peccator labitur, est,

post facilitatem & confidentiam, peccandi infatigabilitas. Invenietis aliquos, qui nunquam ad meliorem frugem redeunt. A perversâ adolescentiâ ad sceleratorem transeunt juventutem. Juventutis vitia, quæ virilis ætatis tempore emendanda essent, augentur adultæriis, & ad canam usque senectam ignis ille diabolicus ardere pergit, qui ne quidem tantâ nivis copiâ in flagrantem hos Vesuvios delapsa extinguitur. Grandis in Peccatores maledictio à Divide contorquetur; estque, quòd peccatum illis sit futurum velut cingulum. *Fiat ei sicut Zona, quæ semper præcingitur.* Quò loquendi modo nobis significatur, ut docet Sanctus Augustinus, malos semper ad malè faciendum accinctos esse, semper paratos, semper expeditos, nec defatigari; & quòd, si aliquando pravam consuetudinem relaxent quasi fasciam, non tamen unquam eam deponant. *Fiat ei sicut zona, quæ semper præcingitur.* Quin non solum in iniquitatè suâ vitam ducunt, sed & incrassantur. *Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.* Non tantum peccatum transit in voluntatem, sed voluntas illorum degenerat in peccatum. *Transierunt in affectum cordis.* Quia si oculos in aliquid conjiciunt, non aliò tendunt illorum aspectus, quàm ad novam prædâ capiendam, aut ad veterem nutibus denuo irretiendam. Si loquuntur, sermo illorum non est alius quàm de amoribus. Si se recreant, non alia re quàm impuritatibus lætantur, si jocantur, illorum sales & facetiæ, si

si soli sunt, illorum cogitationes; si cum aliis conversantur, illorum exempla; imò si dormiunt, somnus ipsorum nocturnus omnis hac infernali pice conspurcatus est, quæ semper in illorum peccatore ebullit. *Transierunt in affectum cordis.* Tota vita illorum continuum est peccatum.

III.

XIII. A semita tam perversa facile argumentari licet, quàm infelix sit denique terminus, ad quem peccator deducitur. Et hoc est tertium Sermonis hujus punctum, in quo cuperem vos tandem probè intelligere, hanc cordis duritiam tandem in impoenitentiam finalem desinere. Vultur adeò pertinax cadaverum Hæluo est, ut sæpius isdem infidens, Venatoribus baculo occidatur; tam avidè in carnem morticinam fertur. Idem prorsus induratis accidit Peccatoribus. Tam avidè putidæ carni inhiant, ut Dæmon, quacunque tandem horâ accedat, eos papulo suo inhiantes inventurus sit. Si vel arcum & retia sua in Inferno relinquat, solus absque arcu & laqueis manu sola prædam auferet. Hi miseri enim consentiunt, licèt non sint tentati, & occasionem pereundi ipsimet quærunt, ubi illa deest. *Gravabit terram iniquitas sua, & non adjiciet, ut resurgat.* Quid horribilius potest dici? iniquitas illis inest, sicut pondus inest terræ, tamque est intrinsecus & intima, ut ad præcipitium impulsu non indigeantur; se enim ipsos præcipites agunt. Sed an fortè saltem adhuc spes erit, aliquando resurrectu-

ros? hoc enim verò deterrimum. *Gravabit terram iniquitas sua, & corruet, & non adjiciet, ut resurgat.* Ideoque magna est inter peccatores differentia. Omnes in culpæ naufragio submerguntur; de hoc non est dubium? sed nonnulli velut ligna post aliquod tempus enatant: alii velut terra in fundum absque ullâ ope descendunt, nec unquam amplius capita ex undis attollunt. Tales sunt animæ illæ induratæ, de quibus hic sermo est: Animæ; ut sibi ipsis compaterentur, & de vitâ perperam actâ dolerent, omni teneritudinis sensu privatæ.

XIV. Observatum est, corpus mortuum evisceratur, in mare projectum, non sicut alia, subinde emergere. Et hoc aliquando à Piratis astutioribus est factitatum, ne stragis ab illis editæ ab undis ad alia loca aliquod indicium deferretur: imitantibus in eo Dæmonem, qui ita cum gravibus peccatoribus se gerit; iis enim viscera, cor & mentem omnem evellit, ut semper in fundo hæreant, nec unquam, ne quidem in morte, ad litus revertantur.

XV. Sed adhuc parum dixi, finalis hujus impoenitentia causam furori Dæmonis attribuendo. Habet quidem ille aliquam in hac partem, sed minorem; majorem partem sibi vindicat Justitia Divina. Hæc enim cordis Duritia, quam hucusque de- restati sumus, non solum est culpa, sed etiam pœna, sicut supra de cæcitate dictum est. *Ego induravi cor ejus, inquit DEUS, non quòd in pec-*

1. Th. 2.
2. 9. 79.
Ar. 3.

Exod. 10.
2.

catorum præcedentium vindictam velit hominem labi in sequentia; sed quia jure merito majora illa negat auxilia, quorum virtute facile sequentia evitasset peccata. Ita ut dicere, à DEO corda peccatorum indurari, idem sit ac dicere, ipsum permittere, ut indurentur, &

f. Aug. non impedire. *Non obdurat DEUS impertiendo malitiam, sed obdurat non impertiendo misericordiam.* Quemadmodum sol facit cum grandine, quæ in nubium sinu ab illo non induratur; sed quia radiis suis validioribus intrare non potest, permittit, ut in illis vi naturalis frigoris congeletur. Hæc verò poena est omnium aliarum horribilissima; quia est ultima ad damnationem dispositio, & cor à DEO derelictum (ut supra dictum est) victima est æterno igni destinata, cui jam permissum est per omnia vagari prætata; quia non multo post tempore Divinæ Justitiæ subdenda cultro, æternum ardebit. *Ut quasi jam sint quadam in peccatore supplicia, ipsa incrementa vitiorum.*

f. Greg. hom. 11. super Ezech. lanus Niclus exempl. 171.

XVI. Totum hunc Discursum ut apprehendatis, horrendam confirmabo historiâ; In præcipua quadam Sicilia civitate non ita pridem certa quædam vivebat puella, quæ in principio magis vana, quàm lasciva, oculos suos in exterum conjiciebat Adolescentem, ibi literarum studiis operam dantem. Sed ab his aspectibus, licet nil fuerint aliud, quàm scintillæ, temporis tamen progressu tantus accensus est ignis, ut uterque in cineres abiërit; inchoato siquidem inter se

commercio nimis libero, Puella dissolutam, ille discoloram egit vitam; Malum verò ipsamet Mater summopere auxit, quæ cum pessimè foetentem ignem extinguere deberet, oleum affudit; & cum filiam inhibere deberet, eam impulit, nullam non agendi licentiam concedendo. Ecce Matres, quæ aliquando non Matres, sed truculentæ sunt tigrides prolium suarum. Considerate igitur, quomodo peccatum omnia secum trahat infortunia. Contigit, ut Adolescens illo ipso die, quo sanguinem miserat, propè amicæ puellæ domum transfret; & invitatus ab amasia, ut lubiret domum, repulsam invitanti dare non sustinuit. Itaque hilariter cænatum est, cumque uterque vino & libidini indulgissent, simul quoque somno obruti sunt: Sed somnus hac vice non fuit mortis imago; fuit enim mors verissima; dormiente siquidem Adolescente, fascia, ut sæpe accidere solet, quæ vena obligata erat, dissolvitur; vultus & vena aperitur, totusque sanguis, præcedentibus agitatus & commotus insolentiis, tantâ in copiâ erupit, ut infelix adolescens prius animam reddiderit, quàm experrectus fuerit. Interea Puella evigilans advertit, omnia plena esse languine, conaturque amantem excitare, sed frustra; donec accenso lumine exhorrescens funestum Peccati sui tam atroci modo puniti spectaculum videret. Deplo-ravit igitur copiosis lacrymis non solum adolescentis mortem, sed propriæ insuper vitæ periculum, quod incursuram se videbat, si cadaver do-

mi suæ fuisset repertum. Quare capto cum Matre consilio utraque statuit, meliore quo possent modo, priusquam dies illucesceret, illud ad vicinæ Ecclesiæ fores deferre. Res ex animi sententia successit, ita ut templo aperto mortuus hic in feretro omnium oculis exponeretur, opinantibus plerisque, cadaver id esse juvenis, à corivalibus ea nocte interfecti. Atque ita Divina Nemesis denuo scelerum complice vindictam sumplerat. Supererat adhuc pars altera eorundem, & fortè plurium rea. Et ecce! illa ipsa, adhuc peccatis suis indurata, poenam non omnino dissimilem dedit; successerat è voto tam Matri, quam filix consilium, quo ignominiam suam celabant, cadaver domo suâ extrahendo, sicut modò intellexistis. Nihilominus amore & dolore insanens puella quiescere non potuit, fletuque & clamore animi sui sensa prodidit, adeò ut ad eam tranquillandam, quasi aliquam è viciniâ, ut solet, curiositate ductam ad templum mater comitata fuerit. Sed hoc consilium optato successu planè caruit: Ad intuitum enim amantis in Sandapila extensi miserabilis puellæ amor magis excitatus, & reaccensus, eam in tam enormem conjecit desperationem, ut statim extracto è sacco cultro, in publica exclamavit Ecclesia: Ego sum illa, quæ istum necavi, ego sum: hosque inter clamores adacto in præcordia ferro stultæ procum suum, cui se ducem antea præbuerat flagitii, ad infernum secuta est pedissequa & locia poenæ.

XVII. Advertite hac in tragedia modica initia, progressus funestos, sed funestiores cordis, vitio paulatim indurari, finem. *Cor durum malè habe- Eccl. 10 bit in novissimo.* Quis non obstupesceret, videns puellam Christianam, invento peccati sui complice, ad latus suum tam miserè extincto, ad sanio- rem mentem revocari non potuisse? quàm facile erat flagitii turpitudinem in tam exemplaris poenæ spectaculo concipere? quàm meritò inferni poenas formidare poterat? Quàm facile erat animæ salvandæ curam suscipere, poenitere, & ad meliorem vitam aspirare? Attamen nihil simile evenit: illa enim, quibus emolliri debuisset, Duritiem auxere. Et hoc est, à DEO esse derelictum, & à propria obstinatione, Divinæque gratiæ subtractione induratum. Hoc spectaculum semper ante oculos versari deberet, quemadmodum terribilibus hisce Ecclesiasticis verbis DEUS monet: *Considera opera DEI, quòd nemo possit Eccl. 7: corrigere, quem ille despexit.* 14. Charissimi, bene considerate, hancque veritatem eded gravem ad imum usque penetrate, quæ est; si à DEO despecti fueritis, non vobis meas pro futuris conciones, non profuturas correctiones ullas, non consilia, non tot proborum DEI Servorum exempla, non Confessarios, non bona verba, non auctoritates, verbò, nulla alia media quidquam profutura. Omnia ista fragorem edent, sed sine fructu, sicut tormentum bellicum sine pila; nec vallum obstinati cordis dejicient. *Nemo potest corrigere, quem DEUS*

DEUS despexerit. O infelicem peccatoris à gratia Divina derelicti statum! Illum, quæso, parumper expendite: *Considera opera Domini.* Quis est ille, qui animam deserit, & in cujus manibus illam animam derelinquit? Qui derelinquit, *DEUS* est, qui postquam illam infinitâ suâ creâset potentiâ, pretioso suô redemit sanguine, tantis quæfivit laboribus, tantis vocavit inspirationibus, ad ejus nunc condemnationem perpetuam ob ingrati animi contumaciam cogitur consentire. Deinde in cujus manibus hæc anima derelinquitur? in manibus inimici. *Tradidit in manu inimici.* In manibus pravæ voluntatis omni furia crudelioris. In manibus Dæmonis, in manibus peccati: *in manu inimici.* In hoc misero statu homo ad omnes calamitates suas insensibilis redditur, nec vulnera sua sentit, & licet ea credat, operatur tamen eo modo, quasi non crederet.

XIX. Imò ne quidem hîc omne malum finitur, longè ulterius progreditur. Siquidem peccator obstinatus in propria malitia & ab efficacibus gratiæ auxiliis derelictus, eam induit proprietatem, quam videmus in rebus omnium durissimis; quæ est, ut non solum telis se penetrare conantibus resistent, sed etiam contra ejaculantes audacter retorqueant. Ex gratiâ: Sagittæ in elephantem vibratæ bestiam non lædunt, sed sine vulnere in terram decidunt, tanta est pellis illius durities. Verùm Sagittæ in scutum æreum emissæ, non so-

lùm absque penetratione in terram cadunt, sed novum in æris duritie concipientes impetum, in ipsum arcum & jaculantis manum resiliunt; tanta est æris, ad quod impingunt, durities. Eodem modo peccatoris cor temporis processu ad hunc ultimam Duritiæ gradum provehitur, ut non solum Divinæ resistat Bonitati, sed contra eandem se opponat: miser enim tantò liberius peccat, quantò diutius eos ad pœnitentiam *DEUS* expectat, tantòque magis ob- turbant aures, quò sæpius à *DEO* vocantur. Si bonorum temporalium abundantiam illis concedit, cum pœnitentiam ad redimendos sese à peccati servitute elemosynæ largitione, impendere deberent, juxta salubre illud monitum: *Peccata tua Elemosynis redime*; impendunt illam ad compedes sibi duplicandas, & ad alios iisdem facilius implicandos, dum lautius, ac splendidius scelerum complicem alunt, & quâ promissis, quâ donis insidiantur honestati cujusdam puellæ, tantò magis incautæ, quantò magis egentis. Quòd si *DEUS* velut piissimus medicus modum medendi mutet, coneturque frigidis tales infirmos curare remediis, quibus calida prosperitatis pharmaca non profuerunt, & excitet illis litem à potenti adversario intentatam; percutiat corpus illorum improvisâ aliquâ infirmitate, quâ deficiant & debilitentur, creditisne illos convertendos, manumque tam amicè, sanitatis ergo, percutientem osculatu- ros esse? *Vulnerat, & mede-*

Thren.
6. 7.

tur. Cùm eam oculari deberent, phre-
neticorum instar mordent, Nomen
DEI blasphemii. proscindunt, pro-
videntiam illius inculant, & implaca-
bili odio in proximos exardeſcunt,
quibus in tali negotio tanquam mini-
stris Divina utitur Justitia. Quid
b. 5. amplius? *Cor suum posuerunt ut ada-*
18. *mantem.* Cor illorum non solum du-
rum est, velut adamas, sed omnes
ictus repercutit. Omnis conatus ma-
lum auget, omnis medicina malum
exasperat: antidota degenerant in ve-
nenum, emendandique opportunita-
tes in perditionis irreparabilis occasio-
nes commutantur.

XX. Quare quid faciendum est,
Charissimi, ne in tam horrendam du-
ritiam, magnam cordis humani cul-
pam, magnùmque Divini Judicii lup-
plicium incidamus? Remedium est
promptissimum, modò illo uti statua-
tis, quod pulchris illis verbis compre-
henditur, quibus senior Tobias filium
suum instruebat. *Omnibus diebus vi-*
ta tua in mente habeto DEUM, & ca-
ve, ne aliquando peccato consentias.
Primum ergo est, quotidie ad DEUM
recurrere, summàque diligentia, &
animi demissione hanc ab illo rogare
gratiam, ne in peccatum labamur, &
si lapsi fuerimus, ut quamprimum re-
surgamus. Sed an vos hoc facitis?
imò hic ipse est potissimus plurimorum
Christianorum defectus, qui non so-
lum aliquot diebus orationem inter-
mittunt, sed dici potest, eam totali-
ter ab illis omitti: aut enim omnino
non orant, aut ad summum obiter

R. P. Segneri *Christ. Instr.* Tom. II.

quasdam solitas preces recitant, ut non
attendant, aut sciant, quid agant, quos
meritò his verbis reprehendit Sanctus
Augustinus: *Tu non audis orationem
tuam, & vis DEUM exaudire oratio-*
nem tuam. Et si forte in necessitati-
bus suis DEUM rogant, non id pro
Animæ, sed Corporis emolumento
faciunt, id est, aut ad aliquod bonum
temporale pro se, aut suis impetran-
dum, aut ad malum, quod timent,
avertendum. Si maritus aut filius æ-
grotat, si bestia quædam malè habet,
statim concipiuntur vota, sed quæ a-
nathemata ab aris suspensa invenietis,
ad gratiam pro pravâ amicitia deserenda
impetrandam? aut ab infami luden-
di vitio abstinendum, aut ad maledi-
ctum blasphemandi habitum corrigen-
dum? Peccatores non sunt plus solici-
tati, ut petant sibi lucem gratiæ conce-
di, quàm ut petant oriri sibi solem. Pu-
tant à DEO salutem sibi deberi, & qua-
si illam pro se Jurisperitorum militare
regulam: *Precibus frustra impetratur, L. nemo.*
quod jure communi conceditur. Quòd^c de
si unquam ad DEUM preces fundant, *thesaur.*
existimant magis necessarium esse pro
bonâ & copiosâ messe, quàm pro
Cælo supplicare. Quid est decipi,
si hoc non est? *In mente, igitur, habe-*
to DEUM omnibus diebus vita tua.
Quotidie ex toto corde DEUM roga-
re. Et ecce primum monitum in pra-
xi exercendum.

XXI. Alterum sequentibus conti-
netur verbis: *Cave ne aliquando pecca-*
to consentias. Cavete, ne incipiat
cadere; cavete vobis à primo pecca-

R

to,

to, peccatum enim est quasi ovum crocodili, quod in principio parvum nascitur, deinde semper magis crescit, donec horribilem pariat serpentem. Satis magnum esset malum, DEUM offendere, licet non amplius quam semel offenderetur. Mulier, quæ tantum semel fidem fregit Marito, nunquam amplius ab eo benigno aspicitur oculo. Quid igitur dicendum est de Anima, quæ adultera, magisque sacrilega & impudens fidem irangit DEO? Unum solum peccatum, ah! quantæ culpæ & pœnæ eam ream facit! ideoque, *cave, ne aliquando peccato consentias*. Hoc solum peccatum, quod committere cogitas, hoc solum dico, licet in veritate solum maneret, ingenti te horrore replere deberet. Sed quanto magis trepidare deberetis, cum peccaturi sciat, peccatum trahi à peccato, sicut ferrum Magnete affricatum trahit

Ecl. 3. 9. alterum ferrum? *Peccator adjiciet ad peccandum*. Atque adeo idem est semel velle labi, ac multoties velle labi. Ignis etiam dum adhuc parvus est, timetur; inter elementa enim sterilissimus est, & fecundissimus. Sterilissimus est, quia omnia devorat; nec quidquam à se distinctum producit, sicut aer, aqua, & præ omnibus terra, solent producere. Sed etiam simul est omnium elementorum fecundissimus, alium sibi similem producens ignem, semperque magis flammæ flammis sine fine adjungens. Talis est iniquitas, inquit DEUS. *Ignis est ad perditionem devorans*. Quare prima vestra iniquitas, quam com-

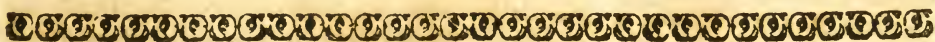
mittere statuitis, licet sit sola, non est tantum ignis iplo igne infernali peior, qui omnia bonorum operum merita devorat, nec quidquam boni generat, sed est ignis simul fecundissimus ad alium ignem producendum, flammisque flammæ addendas, donec indelebile excitetur incendium. *Cave* ergo, ut ne quidem consentias. *Cave, ne aliquando peccato consentias*. Hic consensus fit, quando Anima post injuriam DEO illatam adhuc temerariè dicit in corde tuo: *Quid mali est? confitebor*. Quid mali est peccatum? jam antè dixi, sed præter id quod dixi, meminisse vos oportebit, hoc solum peccatum plus ponderare, quam omnia bona opera, quæ unquam in vita vestra facturi estis, quam quæ omnes Sancti & Sanctæ fecerunt; imò denique plus, quam omnia opera, quæ ab omnibus creaturis possibilibus simul unitis fieri possent. At quod dicitis, vos confiteuros, DEUS novit, quæ & qualis illa futura sit Confessio. Quidquid sit, nolite credere, vos ad primæ innocentie statum redituros. Experimentiam à ligno capite; hoc in aquam injectum sinite putrescere, deinde extractum ad solem siccate: invenietis lignum hoc nunquam tanti esse ponderis quanti erat antè, cum sanum in aquas projecistis. *Cave ne aliquando peccato consentias*. O quot hujusmodi infelices sunt nunc in Inferno, qui etiam dicebant! *Confitebor*. Jam verò in ardentissimis hisce flammis stultitiæ suæ recordantur, quam in vita non videbant, Putatisne, si adhuc

Job. 31.
12.

huc semel in terras redire possent, ad-
huc semel tam enormiter se decipi
permiffuros? Damnis illorum discite
sapere, Chariffimi. Cavete, Cavete,
Cavete, Peccatum timete, antequam
committatur, timete, cum commissum
est, timete, quando etiam Confessione
deletum est. Alias, quemadmodum
^{1.}
Conf. expendit Sanctus Bernardus, illa ini-
quitas, quæ in principio pondus vide-
batur excessivum, deinde videbitur ut-
cunque portabile; denique omnino
leve putabitur; unde non amplius sen-

tietur, ita ut etiam sub illo suavis ca-
piatur quies, non secus, ac si magna in
peccato committendo delectatio hau-
riretur. *Primum tibi importabile vide-
bitur: processu temporis, si assuescas, non
judicabis adeo grave: paulo post & leve
senties; paulo post nec senties; paulo post
etiam delectabis. Ita paulatim in cor-
dis duritiem itur. Qui talem non hor-
ret abyssum, iter ad eam ingrediatur;
qui verò prudenter timet, caveat sibi
à primis passibus. Cave ne aliquando
peccato consentias.*

DISCURSUS XI.

Peccatum mortem infert Anima.

I. **A**Damus nunquam viva-
cius commissum à se
apprehendit peccatum,
quàm cum ante oculos
suos charissimum fili-
um suum Abelum mortuum intueretur.
Tunc etenim in luridâ illâ facie, in ecli-
psatis oculorum luminibus, in labris il-
lis exanguibus, in gelidis illis membris,
quasi literis majusculis expressam non ita
pridem ob prævaricationem suam latam
contra se legit & intellexit sententiam:
Pulvis es & in pulverem revertèris. O
^{3.}
^{9.} si ego quoque ante oculos Peccatorum
Animam illam mortuam & cadavero-
sam ponere possem, quam in sano cir-
cumferunt corpore! sperarem illos
apprehensuros, quàm grande malum
sit peccatum, quod est unica mortis hu-

jus causa. Saltem tantum efficere cona-
bor; ne mortuos eo modo, quo sunt
mortui, relinquam, sed ut eos ad relur-
gendum sincera cum peccati, à quo oc-
cisi sunt, detestatione excitem. *Exurge Ephef. 3:
à mortuis & illuminabit te Christus.* 14.

II. Verùm in principio maximum
subeo præjudicium, acturus de mor-
te sensibus nostris incognitâ. Japones
parum Navigationis experti, non cre-
debant in toto Mundo alias esse, quàm
duas regiones, Chinam & Joponiam;
Ideoque quemadmodum aliud quo-
que non cognoscebant mare, quàm
illud, quod oras illorum lambebat,
sic etiam alias non apprehendebant
tempestates, quàm quas in sinibus
suis experiebantur. Eodem modo
faciunt sensus nostri, qui alia non co-

gnoscunt bona, quàm temporalia & terrena; non credunt aliam esse mortem, quàm à talibus bonis separati-
nem. Sed non est ita: alium & vastiorem esse mundum, alium bonorum & malorum Oceanum; aliud naufragium, quo Anima submergitur, cum ad litus non appellit, Fides nobis manifestat. Hoc optarem, ut possem vobis hodie demonstrare, horribilem scilicet mortem, quam animæ affert peccatum; Et quia duæ sunt mortes, mortes pœnæ dictæ, prima corporis transitoria, quæ à Scripturâ vocatur morstransiens: *Pro morte defluente deprecatus sum.*

*Ezech.
15. 13.*

Altera mors animæ simul & corporis, quæ vocatur mors secunda, demonstrabò hodie à Morte tertiâ quæ Culpæ est; alias duas mortes, pœnæ dictas longè superari.

I.

III. Incipiamus à morte corporis, eamque cum aliis comparemus, mors illa assero ego, hoc funestior est, quò nobiliore hominem vitâ privat. Porrò vita, quæ peccatum nos privat, est omnino Divina; ideòque necesse est fateri, peccatum esse mortem omnibus aliis pejorem. Et hoc ipsum ad intelligendum Discursum meum bene capere oportet.

IV. Advertendum igitur est, hominis vita præcipuè aut à natalium nobilitate, aut ab operationum præstantiâ æstimari. Videte quemadmodum utraque, ultra quam quisque sibi imaginari possit, vitam Christiani hominis extollat. Quod ad Nativitatis nobilitatem attinet, magni inter homi-

nes æstimatur è sanguine illustri progeneratum esse; & hoc non sine causâ, modo natalium sublimitas serviat pro virtutum, non vitiorum basi. Cæterum quomodo comparari possit peccaminosi sanguinis nobilitas cum Christi Filii DEI immaculati sanguinis nobilitate, attamen ab hoc Divino sanguine generatio, & omnium fidelium vita suum habet Principium. *Qui non ex sanguinibus, sed ex DEO nati sunt.* Sanctus Ludovicus Rex Franciæ, quamvis tam sublimi procreatus stirpe, nihilo minus nobilitatis suæ tam exiguam habebat rationem à sanguine Regio derivatæ, in comparatione illius nobilitatis, quam ab æquis baptismalibus acceperat, & à quibus regeneratus fuerat, ut subscriberet Ludovicus de Possiaco; quia in illa civitate sacrum Baptisma receperat, & ad vitam Divinam, quæ est filiorum DEI propria, renatus fuerat. Eodem modo quivis Christianus faceret, si apprehenderet, quanta sit hæc celsitudo, Natales suos à DEO accepisse: *Ex DEO nati sunt.* Quando filius aliquis ex Patre illustri, & Matre plebeia gignitur, ignobilitatem ex uno latere proficiscentem tacet & dissimulat, solamque nobilitatem ab altero oriundam jactat & deprædicat. Sic faciebat Sanctus Ludovicus, qui, velut alii homines, sanguine peccato originali infecto procreatus, terrenam occultabat prosapiam (quamvis aliunde coram hominibus tam claram & conspicuam) solamque cœlestem magni faciebat & extollebat, quam supernaturalem nobilitatem gratiâ baptismali acquisiverat. O Sancta fides, quando

quando tandem tot cæcorum mentes tam vivâ luce tua illuminabuntur; Tanti fit Genealogiæ antiquitas, quamvis sæpius falsæ; veræ autem nobilitatis, quæ est Divina & vitæ Christianæ propria, vix ulla habetur ratio. At interim, Charissimi, considerate, quàm pretiosa sit hæc nativitas, & quàm pretiosa sit hæc vita, quæ pro principio suo habet ipsummet Christum! *Mihi vivere Christus est.*

V. Sed multò pluris æstimatur vita hominis illustri ob egregiorum facinorum nobilitatem. Verissimum enim est, nobilitatem à Progenitoribus nostris nobis communicatam, magis aliorum esse, quàm nostram, cum operationum nobilitas tota pendeat ab operante. Advertite nunc, quanti etiam ex hoc capite vita gratiæ sit æstimanda. Quæ sunt excellentiores vitæ civilis operationes? Sunt nimirum Regiæ: Imperare, prohibere, permittere, judicare, remunerari, absolventis auctoritate Populos supremo Domino subiectos punire. Hæc & similes operationes aut majores quascunque vobis placet adjungere, sunt ludi pueriles, si grandibus illis comparentur actionibus, quæ à vitâ gratiæ in animâ exercentur. Divina enim gratia nos ex nihilo nostro, quod ex nobis ipsis sumus, transfert ad aliud esse, quod est verum esse: *gratiâ DEI sum id quod sum.* Quia naturam Divinam nobis communicat, de qua solâ dici potest cunctis, quòd sit. *Qui est misit me ad vos.* Et sicut ab imperfectâ animæ essentiâ omnes illæ oriuntur po-

tentia; quibus anima ipsa ornatur; sic à perfectissimâ gratiæ essentiâ omnes illæ infusæ proficiuntur virtutes, quibus illæ ipsæ potentia excoluntur. *Sicut ab essentia anima effluunt ejus potentia, quæ sunt operum principia, inquit Sanctus Thomas, ita etiam ab ipsâ gratiâ effluunt virtutes in potentias anima, per quas potentia moventur ad actus.* Ita ut operationes sint proportionatæ naturæ operantis, operari sequitur esse. Videte quæso, quales sint illæ operationes animæ in gratia viventis! Operationes sunt omni pretio, quod à mente nostrâ concipi possit, superiores: operationes sunt Divinæ proportionatæ naturæ, O quanta res est Christianus à culpa immunis? Non distinguitur in natura à Beato in cælo, tantum distinguitur in fruitione & gaudio. Cæterum si gratia vitæ non distinguitur à gratiâ patriæ, (ut docet prædictus Sanctus) fateri necesse est, esse unum idemque esse supernaturale Justorum in cælis, & esse supernaturale alicujus Justi in terris. Verum est, gratiam in terris non esse actu æqualem gloriæ; sed nec semen arboris actu æquale est arbori, à qua producitur. Sed quid hoc impedit intentum nostrum? Si non est æqualis actus, saltem virtute æqualis est. *Gratia, quam in presenti habemus, etsi non sit æqualis gloriæ in actu, est tamen æqualis in virtute.* Quia gratia virtutem habet gloriam producendi. Et ecce! quales sint cujusvis vestrum operationes, qui hac Divinâ gratiâ præditus est. Sunt quasi infinitæ virtutis operatio-

S. Thom.
1. 2. q.
110. ar.
4. ad 3.

S. Thom.
1. 2. q.
114. ar.
3. ad 3.

nes; sunt enim operationes, quæ pro termino suo habent bonum infinitum, quod condignè merentur; id est pro fine habent illum ipsum bonum, quo Sancti gaudent in cœlis, & quo in æternum gavisuri sunt. Econtra operationes hominum hac gratia privatorum, aut pro fine habent nihilum, in quod resolvuntur, si tamen naturâ bonæ sunt; aut habent pro termino ignem, quo punientur, si malæ sunt, juxta illud:

*Jerem. Labores Populorum ad nihilum, & Gen-
51-48. tium ad ignem erunt.*

VI. Considerate igitur, Charissimi, quanta homicida sit peccatum, dum unico solo vulnere tam nobilem & Divinam aufert vitam, tamque sublimium operationum cursum detruncat! *Insignis in arte non debet mori*, clamant omnes Leges. Quando artifex aliquis excellit labore suo, licet aliunde mortis reus esset, veniam obtinet, ne respublica illis privetur commodis, quæ à tam pulchris ipsius operibus in omnium cedunt utilitatem. Utinam talis lex servaretur inter Christianos! Charissimi, Anima nostra absque dubio meretur, ut æternum vivat. Verùm si illa vobis aliquam fecisset injuriam, ob quam occidi meretur à vobis, excepto peccato (quæ sola est securis, à quâ illa interimi potest) ab internecione abstinerere deberetis, tantummodo propter incomparabiles ejus operationes, quas præcinderetis, qui vitam gratiæ illi auferret.

VII. Et hoc tantò magis, cum unius solius animæ vitæ in dictâ gratiâ degentis plus valeat, quam omni-

um hominum vitæ in naturâ possibili-
lium. Quod ideo immenso vos deberet replere horrore, dum peccatis; considerando, quòd si de novo terræ inundarentur diluvio, omnium modo viventium stragem infinities in se ipsâ fore leviozem, quàm sit unius Animæ mors à peccato illata. At cur Peccatores adeò parùm tam grande perpendunt malum? Si vos, dum peccatis, unico ictu caput cuidam amicorum vestrorum amputaretis, certè peccare horreretis; at multò magis horreretis, si unico tali actu toti familiæ vestræ, toti vestræ patriæ, toti simul humano generi vitam corporalem auferetis. Attamen quantò plus est spiritualem animæ vitam adimere! Caligula crudelissimum, quod unquam inter homines regnavit, *Mon-
in Ca-*strum, optabat populo Romano unicam esse cervicem, quam unico ictu refecare posset. Nihilominus ego mihi persuadeo, si bestiale tanti Monarchæ desiderium fortiri potuisset effectum, cor hoc saxeam elevata ad tam grandem infligendum ictum manu, commovendum & emolendum fuisse, ut non feriret, sed reposito in vaginam ense, licet sanguinem siccante, nihil ulterius tentaret. Vos verò quoties peccatis, toties atrocius committitis scelus & internecionem, dum animam vestram vitâ privatis. *Anima, qua peccaverit, ipsa morietur. Eze-
18.* Nihilominus id perpetrantibus non contremiscit brachium, nec tantum præ summo horrore ferrum è manibus non excidit, sed quasi ridendo tam luctuosum ictum infligitis. *Quasi*

7. 10. *per visum stultus operatur scelus.* Attamen hæc non sunt fabulæ, sed veritates à fide revelatæ. Sicut anima est vita corporis, ita DEUS est vita animæ; *Ipsè est vita tua:* unde sicut morte naturali corpus perdit vitam, quæ est anima, sic anima perdit vitam suam, quæ est DEUS. *Anima amissa, mors corporis* (inquit S. Augustinus) *DEUS amissus, mors anima.* Anima peccando nos perdit DEUM tanquam authorem naturæ, sed perdit tanquam authorem gratiæ; ita ut si primò possedit DEUM, velut operationum suarum non tantùm naturalium, sed merituarum principium, post culpam, anima, ab illo separata, tanquam cadaver maneat absque motu, quoad omnes actiones veram utilitatem respicientes. Verum est, hederam à populo solutam in terram cadere, à qua sustentabatur; nihilominus in terra manens, aliquo tempore vigorem suum conservat, innatòque suo vigore quodammodo resurgere, seque elevare potest. Verùm anima suo destituta sustentaculo, quod est DEUS, prorsus mortua manet, ita, ut in æternum propriis viribus erigere se non valeat. Hedera est, non quidem delapsa, sed eradicata, omnique salutarium operationum principio semper penitus privata. *Radix eorum exsiccata est; fructum nequam facient.*

VIII. Soleo nonnunquam grande illorum crimen considerare, qui animam innocentem pervertunt, tamque pretiosam gratiæ vitam exuunt. Quod si unquam talis Anima in infauisto illo peccati statu moreretur,

quis exprimere posset, quam seductor ille pro tali morte DEO deberet restitutionem? Homicida, qui iniuste trucidat Patremfamilias, filiis Orphanis omnis sustentationis adiumentum restituere tenetur, quæ à Patre, si mortuus non esset, expectare poterant. Et in tali casu necesse est, ut vir prudens & expertus attentè judicet, quot annis occisus ille supervicturus fuisset. Si jam talis regula valet in restitutione, ad quid tenebuntur seductores illi pro tantâ animarum strage, ubi sufficientem pro tantis damnis reparandis inventuri sunt solutionem? fingite animis vestris, talem animam, ut sæpenumero fieri solet, aut propter primum peccatum perire, aut propter alia, quæ primi illius virtute & illico committere perrexit. In tali casu est lucrum cessans, & damnum emergens quasi infinitum gloriæ DEI. Quandoquidem si Anima illa non fuisset damnata, non in æternum Creatorem suum blasphemias profecisset, nec in æternum odisset: e contra si non peccasset, DEUM in æternum laudasset, illumque plus quàm se ipsam amasset per omnes sæculorum myriades. Perpendant igitur Scandalosi isti seductores, Justorumque persecutores, quâ ratione omnia illata Divinæ gloriæ damna reparare, totumque lucrum cessans compensare velint. Gladius, inquit Plinius, quo homo interfectus est, nunquam amplius est ut antè reclusus. Ponamus hoc fabulosam esse hyperbolam. Certum est, quemlibet peccatorem, qui aut verbis aut moribus suis animam

ad peccandum inductam occidit, semper incurvato versus terram vultu incedere debere, actūque semper gratiam à DEO flagitare, ut poenitentia suā gratiosam ingentis debiti sui remissionem impetraret, quod aliter nunquam condignè solvere poterit. Verum est tam luctuosa funera aut propriis, aut aliorum animabus à peccatoribus allata, quia non apparent, vix ab ullo exequiis, quin vix unicā lacrymā honorarii. Sed hoc quid juvat? Hic est in homine iniquo miseriarum cumulus, proprias miseras suas cognoscere. Etiam ego, inquit S. David, semel tam cæcus fui, ut, postquam culpā meā omnem essentia: meæ principium perdidideram, longo tempore me ipsum non cognoverim. *Ad nihilum redactus sum, & nescivi.* At bene me cognovit DEUS meus, summa mea miseria, mihi ignota, ipsum non latebat. *Nomen habes quod vivas,* inquit uni horum Spiritus Sanctus *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es.*

Psalm. 71.
22.

Apo. c.
31.

IX. Itaque Charissimi, si peccato inquinati estis, similitudinem quidem & larvam vivorum habetis, sed substantiam & veritatem vitæ non habetis. *Quæ in delirio est, vivens mortua est.* Anima vestra, quæ ut prohibitis se satiaret voluptatibus, venentum Babylonis hausit calicem, simul viva est & mortua; viva est oculis corporis, à qua hoc regitur; sed mortua est coram oculis DEI, quæ illam plusquam cadaver in foetidissima cloaca putrefactum horret & abominatur. *Tolerabilius fateri hominibus canis putridus,* inquit S. Bernardus, *quàm Ani-*

2. Tim. 5.

De interior. de mo. c. 35.

ma peccatrix DEO. Peccatum habet naturam fulminis, & in operando eundem servat modum. Plutarchus refert, temporibus suis fulmen improvisè de cælo cecidisse, militisque vigiliis agentis omnem pecuniam stipendiariam consumpsisse, crumenā prorsus intactā. Interim dum miles bursam videret illasam, putabat se satis divitem esse, sed decipiebatur. Idem accidit miseris peccatoribus; quia sano utuntur corpore, Animæ mortem non apprehendunt, donec coram Tribunali Divino aperiantur conscientia: errorēque advertant, quando eum corrigendi tempus non superest amplius. *Ecce iste coopertus est auro, & argento, Habet & omnis Spiritus non est in visceribus. 2. 9 ejus.*

II.

X. Si hæc omnia attentè consideretis, non dubito, quin ipsi fassuri sitis, quemvis, qui peccatum committit, esse hostem animæ suæ. *Qui faciunt peccatum, hostes sunt animæ suæ.* Et quomodo non esset inimicus, cum non solum aliquā animi levitate necem illi inferat, sed necem inter omnes alias magis deplorabilem? Difficilius vobis persuasurus sum, peccatum ipsā morte immortalis funestiorē esse mortem. Attamen omnino ita est. Imò Infernus, si bene perpendatur, aliud nihil est, quàm locus, in quo in æternum peccatum manere debet. Talis est S. Dionysii observatio. *Peccatum non potest residere in perpetuum, nisi in inferno.* Infernus est ipsius cubile, Infernus est ipsius centrum & locus naturalis: alibi

Tab 1

Cap de c. nom

alibi enim peccatum est quasi in loco violento, in quo non potest stabiliter permanere. Et hæc est causa, quare Diabolus etiam extra Abyssum semper secum ferat infernum supra terram, quocumque vadat: quia quocumque vadit, suam secum portat perfidiam, quam infernus inseparabiliter sequitur, eique annectitur.

20. *Pones eos, ut Clibanum ignis in tempore vultus tui*, dicit de Damnatis Psalmista. Et hæc vox *Clibanum*, quæ significat furnum portatilem, demonstrat flammam illas infernales esse mobiles, nec loco, ubi ardent, sed peccatori, cui debentur, affixas esse. Omnia hæc sunt verissima. Attamen, si unquam peccatum ab inferno separari posset, & ab una parte hoc turpe monstrum, ab altera ingens illa flammarum vorago poneretur, hæc minus malum foret, quam illud, satiusque esset, si quis rectam sequi velit rationem, in devoratricium harum flammarum sinum se projicere, quam in peccati amplexus ruere, eique consentire.

si- *Melius est, in Gehenna sine peccato esse, quam in Paradiso, si fieri posset: cum peccato*, inquit S. Anselmus. Ipsa Paradisi cœlestis vita pejor esset, quam ipsa mors, si illuc peccatum intrare posset. Et hoc est, quod Sanctus ille senex Eleazarus tam generose omnibus persecutoribus suis, amicis, & adversariis protestatus est, qui unanimiter congregati ipsum ad veri DEI legem violandam impellere conabantur. Respondit citò, dicens:

6. *pramitti se malle in infernum.* Non in fossam, qualis est sepulchrum, sed

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

in infernum dicebat. Notate, quæso, hanc vocem, *citò*, quæ auro prævallet: *respondit citò*, vult dicere, non opus illi fuisse tempore ad deliberandum, *respondit citò*. Si aliquis vos interrogaret: an malletis à lacertula digitum, an à vipera morderi, an difficilis vobis foret hujus dubii determinatio? Eodem modo Sanctus ille Vir clarissimâ imbutus peccati cognitione, ubi quæstio agebatur de morte corporis, & de morte animæ, citò respondit, si etiam in æternum usque mori deberet, non tantum levi, & transeunte morte, qualis esset illa, se jam tum paratum esse potius omnia tolerare, quam unquam peccare. Hoc ipsum vos quoque diceretis, si bene hanc malorum abyssum caperetis, in quam peccando animas vestras precipitatis. Videre tunc id, quod atrocem reddit infernum, non esse poenam, sed culpam; & propterea Viri Sancti, DEI amantes tantopere formidant infernum; ita, ut S. Ignatius Societatis Jesu Fundator soleret dicere, id, cur infernum meditando timeret, non esse carcerem, non catenas, non flammam, non tenebras, non tormenta, non horribilem Dæmonum aspectum, sed esse odium, quo damnatorum animæ ardent in DEUM, blasphemiasque, quas continuo contra Divinam evomunt justitiam, quæ tamen æquissimam illas damnandi causam habebat.

XI. Et in veritate, malum culpæ velle comparare cum malo poenæ, idem esset ac umbram comparare corpori. Poena est umbra mali, non enim est ma-

lum absolutè, sed cum addito: *Malum natura*, sola culpa est absolutè malum, adeoque etiam est summum omnium malorum. *Non est malum puniri*, inquit S. Dionysius, *sed fieri pœnâ dignum*. Nullus latronum malus dicitur ob malum furcæ aut triremium, ad quas condemnatus est: malus vocatur, ob malum delictorum,

C. 4. de Divin. nomin.
3. Them. quæ commisit. *Ex malo culpa fit ali-*
3. p. 9. *quis malus, non autem ex malo pœna.*
13. ar. 6.

Quo posito, Infernus non est propriè malum secundùm se, sed malum est, Divinorum mandatorum transgressione mereri infernum. Quare scitote, Charissimi, vos dum peccato consentitis, mortem adsciscere animabus vestris, id est majorem à summo bono separationem, quàm si condemnaremini, ut pro semper à Paradiso sine peccato separandi essetis; ita, ut minus pro vobis foret malum in infernale rogam projici, & nunquam peccare, quàm peccare, & tam crudelibus & ardentibus flammis eximi, quibus peccatum punitur.

XII. Quæ res igitur in Mundo timeri debet, si tam horrenda mors, qualis est hæc, non timetur, quam veneno suo peccatum infert? Video omnes homines Puerorum cerebro earentium instar tantopere ficti-cujusdam mali larvam horrere, solum autem & verum malum ne quidem sentire. *Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor*. Audite, quid dicturus sim, certique estote, me nihil amplificare. Si DEUS permitteret, sine limitatione tamen, ut non unus sed omnes Dæmones insurgerent contra vos,

sicut contra Jobum, vobisque certatim tam in Anima, quàm in corpore, maxima, quæ in potestate illorum essent, malum accirent, singulisque tot, & tanta infligerent vulnera, quanta ipsorum rabies excogitare potest, Ajo, omnes simul non posse tantum malum, tamque favam vobis inferre mortem, quantum est illud malum, illaque mors, quam vobis ipsis peccando adsciscitis: possunt quidem vos ad peccandum incitare, sed necessitare ad tantum malum non possent. Sed adhuc parum dixi: Ampliùs dicam, & sic adhuc meliùs dicam. Si Divina Justitia omnipotenti suo Gladio ictum Divino brachio suo dignum in vos vibrare vellet, non posset tota vi sua Animabus vestris, etiam illas annihilando, tantam inferre stragem, quantam vobis ipsis peccato consentientes infertis: non enim unquam possit velle potest, ut vos peccatis, sed solum permissivè velle potest. O igitur culpa mortem verè crudelissimam & funestissimam! Quantum putatis triumphare Infernum, dum videt nos nobis ipsis tantum nocere, quantum ipse omni diabolicâ suâ malitiâ, licet desideret, non potest? *Vos ex patre Diabolo estis*, inquit Christus, *& desideria ejus vultis facere*. Vos peccatores infernalis estis progenies, qui protervâ & perversâ voluntate vestrà, id contra vos ipsos efficitis, quod tota diabolorum invidia non potest, nisi tantum cogitare & suggerere, ut vos in ruinam præcipitatis. *Mitte te deorsum*: nunquam autem vos ipsos suo impulsu præcipientes agere.

XIII. Utinam saltem Mundus etiam Christianus, non esset plenus tam desperatorum animarum suarum Intersectorum! Vidit olim Synagoga unicam Saulem, non contra hostes suos, sed contra seipsum proprio uti gladio; At quot cogitur hodieum videre Ecclesia, qui magis licet occultâ, ferociore tamen rabie, suo libero utentes arbitrio, non infernales suos transfugunt inimicos, sed ut illis pareant, sibi ipsis abominanda nece cor transfodiunt, quam quidem Dæmones ab ipsis desiderare, sed inferre non possunt; Utinam saltem tam tragici casus dignis deplorarentur lacrymis! Sed quærendæ nobis sunt cum Propheta lacrymæ; quibus tanta strages defleatur. *Quis dabit oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filia populi mei.* Non est, qui in mortem Animæ, quia sine fragore, sine bombo inferatur, dignetur, vel oculos reflectere. *Non est respectus mortuorum.* Peccatores illam non desent, quia mortui sunt. Hinc illi ipsi, qui ob equi alicujus, aut canis interitum erant inconsolabiles, mortem animarum suarum non sentiunt; neque ab aliis ex compassione valde deploratur: plurimi enim totum tenerioris affectus luctum potius morti corporis impendunt; licet illa vix mortis mereatur nomen. Mater illa, inquit, S. Augustinus, plangit videns filium suum à corrivalibus inimicis occisum, at misera non planxit, quando vidit illum malâ vita suâ animæ mortem inferre infame fovendo commercium,

quo rivales istos concitavit. *Si Filius moriatur, plangit illum: si peccet, non illum plangit. Tunc erat plangendus, cum pejus mortuus luxuriosè vivens, quam moriendo luxuriam finiens.* In Ps. 37.

XIV. Non ita pridem quidam vir nobilis uxore viduatus unicam habebat filiam, unicum Matrimonii sui fructum. Cùm autem filia nimium vivax omni modo cum vicino quodam adolescente, conversari vellet, sæpius à Patre fuit monita, & minis prohibita, sed frustra. Et hoc ipsum vehementens est indicium, periculosas adolescentum & puellarum conversationes esse, si appareat ab illis oportunas Majorum suorum correctiones parvi fieri. Si in febre acuta, iniquunt Medici, æger surdescat, enimverò vincula pro eo ligando parentur; paulò post enim miser delirabit, & in furorem agetur. *In acuta febre aures surdescere, furiosum.* Hipp. l. 2. choac. Quando corrigenti respondetur: nihil hoc mali est: desinite aures monitis obtundere: agam hac in re, quod mihi lubet. Affirmare licet, hos amatores, si judicium adhuc non perdiderunt, ad illud turpiter perdendum jam in pro-cinctu esse. In malo suo experta est infelix hæc puella, quæ, cum liberam hanc societatem continuaret, eò devenit, ut honestatis lux jacturam fecerit. Nec id negare potuit, rediens enim domum improvisò Pater, tale propriis oculis vidit Spectaculum, quod ne videret, maluisse carere oculis. Parum tunc abfuit, quin stricto pugio illatam sibi à filia injuriam vindica-

dicaret: sed iram temperans, statuit moderatam, validiorem tamen sumere vindictam. Quamprimùm igitur malesanam domo ejiit, evulgatque inter vicinos filiam suam è vivis excessisse. Deinde domus parietibus famulisque pullo habitu vestitis, consanguineos ad exequias invitat, allatòque feretro unà cum sacrophago super imposito, iidem atrato summa cum doloris testificatione justa exsolvit. Denique quandoquidem, inquit, unicam filiam meam mors mihi eripuit, stirpis meæ hæredem, necesse est, alium instituere. Condito itaque testamento bona sua uni è consanguineis suis proximiori relinquit, idque animo tam obfirmato, ut cuivis deinceps pro misera illa apud se intercedenti nil aliud responderet, quàm hæc verba: Filia mea mortua est, loquamur de alia re. O si Parentes sæpius perditò pudori, filiarumque suarum defunctis animabus tam utiles celebrarent exequias! Sed nulla earum ratio habetur! *Non est respectus morti eorum.* Nemo illarum curam habet. Si mortua clam sepeliri potest, & publicatum exequiarum probrum vitari, satis est, ne quid illæ molestiæ patiantur.

XV. Dicerem plura, si non plùs æquo timerem, vos offendere: sed protestor, me eos alloqui, qui me non auscultant. Pessimum est, ipsasmet matres sæpiùs filiabus suis mortem inferre, ut propriæ utilitatis idolo eas sacrificent. *Immolaverunt Filias suas*

Es. 105.
27.

dæmoniis, effuderunt sanguinem in-

nocentem, sanguinem filiarum suarum; quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaam. Difficile videtur intellectu, quomodo Idololatrantes Hebræi ad tantam cæcitatem simul & crudelitatem devenire potuerint, ut teneras proles suas idolis Chanaam non solum absque afflictione, sed etiam summo cum gaudio immolaverint. Nihilominus nolite mirari. Diabolus, cum vero DEO sacrificium Abrahami invideret, conatus est, ut inquit S. Augustinus, illud superare, si plurima similia ab hominibus obtineret. Quare fraudulenter illis persuasit, quòd si propter sacrificium, ne quidem adimpletum, tantas à DEO suo Abrahamus impetràrit prærogativas, tantisque excitatus fuerit promissis, multò plura illos à Diis suis sperare posse, si effectu ipso tam intrepido animo similia sacrificia offerrent. Et hoc est, quod hodieum adhuc obtinet Diabolus. *Dæmoniis immolare censentur filias parentes illi, inquit Lorinus, qui malè educant: libidini exponunt, vel etiam prostituunt.* Sed quomodo fieri potest, ut ipsæ Matres tantas strages siccis oculis spectare queant, quas calidissimis lacrymis deflere deberent? Nulla alia causa est, quàm propriæ spes utilitatis. Sacrificant idolis Chanaam, hoc est, negotiationis. *Sculptilibus Chanaam.* Hæc dotem sperat, illa munera expectat, alia affinitatem contrahendam credit, & sic alacriter sacrificant. Propria utilitas valde potens est ad lacrymas, etiam ob mortem charissimorum vel proximè conjunctorum cohibendas, modo

modò speratum à nefando isto sacrificio sequatur lucrum, parum refert. Moriantur, re ipsâ non una sed centum animæ, quis hoc curat? Quid si etiam absque omni spe lucri quædam Matres permetterent, ut tam crudâ morte filiarum earum ab impudicitia interimantur? Attamen quoties hoc fieri solet? Quid causæ fuisset putatis, cur antiquæ Ægypti Matres ne quidem lacrymas funderent! cùm intelligebant, quemdam filiorum suorum in Nili littore à Crocodilo deprehensum, & absorptum fuisse? Ecce causam, quia cùm nimirum stultæ illæ matres occultam quandam his serpentibus crederent inesse divinitatem, putabant consequenter etiam tanquam favores recipiendas esse inter neciones, quæ à Diis proficiscebantur. Nescio, an satis me explicem. Nonnunquam quidam adolescentes Crocodilis sunt monstrousiores, petulantes sunt, impudentes, effrenati, neque DEUM in Ecclesia, neque Majores suos domi verentur. Nihilominus, si quis talis subinde accedat solemnitatem publicam, etiam mater amore ipsius capitur, videturque in illo aliquid humano majus præ aliis regionis illius adolescentibus cognoscere; quare quibuscunque etiam adversantibus vult, ut domum suam intret, & licet non ignoret, aut ignorare non possit, quam stragem adhuc innocenti inferat filiarum, nihilominus oculos non habet plangendi tanquam stragem, sed potius animum habet, tanquam de magna gratia sibi applaudendi. Sed relinquamus ista, ad quæ nescio, quâ

indignatione abreptus sum, quasi hæc essent improbabilia, cùm tamen sint verissima.

XVI. Charissimi mei, quid dicitis de hac mortis specie, quam hucusque vobis demonstravi, in cujus comparatione mors naturalis & infernus umbræ dici possunt? Eritne igitur possibile, ut vos ipsimet nulla necessitate coacti, sed mera ex delectatione hanc velit subire mortem? Non, ut grave aliquod imminens evitetis malum, sed quia alteri quid indecens negare non vultis. Non, ut magnum aliquod substantiale, & permanens acquiratis bonum; sed propter fumum aliquem lucri aut voluptatis, aut honoris, qui in momento evanescit? Quis unquam Lupus, aut Leo, quæ unquam Tigris, aut quæ unquam alia sylvestris fera inventa est, tam cruoris avida, ut ad sitim restinguendam in seipsam desæviêrit? Mementote, quælo, cùm jam ad peccandum in procinctu estis, mementote, inquam, & intra vos dicite: si pecco, occido animam meam; vitâ enim privo tam Divinâ, quàm esse ulla possit, vita, inquam, gratiæ, mortemque illi infero tam horribilem, quàm incurere unquam & usquam possit, quæ est mors culpæ. Quomodo est possibile, ut intalem me præcipitem desperationem? Mibi que ipsemet plus mali adferam, quàm totus Infernus in perniciem meam conjurans adferre queat?

XVII. Quòd si jam peccato consensistis, tamque infelicem animæ vestræ necem adicivistis, aliud face-

re non possum, quàm solùm illis Ec-
Eccl. 38. clestici verbis vos admonere: *Fili,*
 16. *in mortuum produc lacrymas.* Abun-
 dantes quæso elicit lacrymas, ut tam
 magnam defleatis mortem, Sanctus
 Augustinus dicebat, neminem debere
 sine poenitentia & lacrymis ex hoc
 Mundo abire. Nihilominus, si inno-
 centes estis, ab his lacrymis vos
 eximo, sed mortis animæ à vobis
 plus sæpè illatæ Rei estis, pro quo
 justiores servatis lacrymas? *In mor-*
tuum produc lacrymas: Has igitur
 producite; in hunc enim finem eæ
 à DEO vobis datæ sunt, ut stra-
 gem animæ vestræ peccato illatam
 deploretis. Sed non sufficiat vobis
 parum tantummodo flere; paucæ
 enim guttæ huic funeri non sunt
 proportionatæ. *Fac luctum secundum*
meritum ejus. Mortem animæ deplo-
 rate, quemadmodum vitæ illius per-
 ditæ meritum deposcit; quòd si An-
 geli sufficientes pro hoc planctu non

habent oculos, nunc tam amarè pro
 vobis flentes, saltem imposterum vi-
 tam Gratia majori curâ custodite.
Agonizare pro anima tua, & usque *Ecc*
ad mortem certa pro justitia. Si ne- 33
 cesse esset, pro animæ vitâ salvandâ
 vitam corporis exponere, hanc etiam
 hilari animo profundite. Beata Mors,
 quæ vitæ immortalis esset principiu-
 um; Attamen rarus erit casus, ut,
 ne peccatis, mori cogamini. Quam-
 obrem viriliter pro conservanda ani-
 mæ vitâ pugnate, quam nemo ulla
 vi vobis eripere potest. Si ea per-
 datur, vos estis, qui tentationi ce-
 dentes illam occiditis. Et vos il-
 lam velletis occidere, & quod vi-
 detur incredibile, etiam apertis il-
 lam occidere oculis? O quàm me-
 liùs foret natum non esse, quàm ad
 mortem antiquo nihilo pejorem, si-
 bi ipsi addiscendam natum esse! *Bo-Ma*
num erat ei, si natus non fuisset homo 20.
ille.

DISCURSUS XII.

*Peccatum hominem etiam temporanea infelicitate
 Miserum facit.*

I. **N**ihil infelicius est mu-
 liere viduâ; vix or-
 bata est marito, sta-
 tim quasi vitis, quæ
 fulero privata in ter-
 ram prolabitur, à quovis proculcatur
 Alius litem illi intentat, alius reddend-

dis rationibus illam terret; hic exactio-
 nibus illam premit; ille fingit creditæ;
 alius alio modo illam vexat, affigit &
 minatur, hæc omnia patitur, quia de-
 est, qui illam defendat. *Venite & non sap-*
parcamus vidua. O misera peccatoris 10.
 anima! tu es illa derelicta vidua, tuo de-

destituta fulcro quod est DEUS. Verum viduitas tua exigua meretur compassionem; non enim naturæ necessitas, sed voluntatis tuæ malicia in æstimabilis conjugii tui nexum rupit. At vix ab excellenti hoc Sponso tuo separata es, quocum per gratiam unita eras, jam omnes contra te insurgunt, dicentes! *DEUS dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est, qui eripiat.* Saltem ad malum tuum oculos aperito, & si non tristarit de Sponso perduto, saltem maximum damnum tibi cordi sit, quod à tam fatali divortio in te redundat. *Scito, & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum DEUM tuum.* Quis scit, an non hoc minus sublime, sed tamen magis sensibile motivum ad vos ab amore iniquitatis absterrendos vim habiturum sit.

II. David Propheta explicans damna, quæ peccator à malicia sua recipit, aliqua nobis tanquam vestem à qua circumdatur, & foris tegitur, quædam tanquam aquam nobis proponit, quæ usque ad vilcera intus penetrat: *inducit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora ejus.* Quo vult significare, hominem ab aliquibus peccati effectibus in bonis externis affigi, quæ vestibus comparantur, & in totidem mala convertuntur. Ab aliis intrinsecè in bonis interioribus homini propriis, id est, vitam rationalem conceinentibus cruciari, quæ aquæ comparantur, à qua non solum vestes hominis in eam immersi tinguntur, sed etiam interiora omnia penetrantur.

I.

III. Incipiamus à primo, faciamusque quali fasciculum ex omnibus bonis externis, sanitatis, opum, honoris, dignitatis: ajo, hæc omnia à peccato eripi. Pro confirmatione hujus, quod dixi, quæro ex vobis, quis est, qui omnia hæc mala nunc dominantia in Mundum invexit? Profectò nemo alius, præter primi hominis, id est, Adami, peccatum. *DEUS fecit hominem rectum, & ipse se infinitis miscuit questionibus.* DEUS fecit hominem Dominum sui ipsius, & Dominum omnium reliquarum creaturarum, ipse verò tam stultus rebellando contra DEUM, pacificam suam earum possessionem amittens millenis se intricavit libitis, quibus pro recuperanda illa subjacet. Si ergo Peccatum à principio fuit nefarius ille hostis, qui Mundum in exordio suo tam sædè depopulatus est, seque quasi in fronte innumerabilium calamitatum exercitus collocat, quibus affigitur; eritne difficile vobis judicare, consequenter ab ipsomet peccato omnia mala in privatas familias vestras introduci posse; Jam scitis, quodvis peccatum actuale eodem proportione quadam in peccatore operari effectus, quos originale in genere humano produxit, quod jam sæpius dixi. Ideoque sicut peccatum originale non solum animæ *s. Thoma. 2 2 q. 164. ar. 1. 2.* damnum intulit, eam privando gratiâ, sed etiam corpori, mori illud, morbis, laboribus, doloribus & paupertati subjiciens, sic peccata actualia non solum in bonis spiritualibus, sed

fed etiam corpus in temporalibus affligunt.

IV. Hæc est igitur verissima omnium miseriarum nostrarum origo; licet homines tam turbidi hujus Nili fontes nolint inquirere, qui tanto calamitatum gurgite terram nostram inundat. Nos malorum nostrorum causam modò huic, modò illi imputamus; vicinis, qui nos oderunt; consanguineis, qui nobis invident; Dominis, qui insidias nobis tendunt; Dæmoni, qui nos persequitur; & quando aliud dicere non occurrit, inculamus fortunam, quæ unquam extitit, nec unquam alibi, quàm in stultorum cerebro extabit. At omnium calamitatum nostrarum causa non est aliud, quàm peccatum. *Justitia elevat Gentem, DEUS est, qui loquitur, miseros autem populos facit peccatum.* Quando in aliquo

Prov.

14. 34.

Templo, in quo propter solennitatem magnus est hominum concursus, truditur, & vix non ab hominum multitudine obruemini, ei qui vobis vicinior est, indignamini, sed non absque injuriâ. Non enim vicinus ille vos trudit, & premit, sed à remotioribus ille impellitur & truditur, ut & ipsi locum habeant. Ipse aliter facere non potest, trudit, quia truditur, pellit, quia pellitur. Ita & nos immeritò de calamitatibus nostris dolemus, & querimur. Egestas, lites, calumniæ, contumeliæ, morbi, bella, grandines, annonæ caritas, pestis non premunt; quia illæ quoque ab indomabilis iniquitatis nostræ impetu contra nos concitantur. *Miseros facit Populos peccatum.* Ista maledicta pecca-

ta impellunt tam gravia contra nos mala, quemadmodum alias Respublicas Regna & Monarchias everterunt, an putatis, illis esse difficile privatam aliquam domum prostertere? At ignari peccatores interim primæ omnium malorum suorum originis non recordantur. Charissimi, introducite pietatem, & religionem in domos vestras, simulque omnia bona introducturi estis; ejicite iniquitatem, omniâque simul mala ejecturi estis. *Justitia elevat Gentem, miseros autem facit Populos peccatum.*

V. Nicephorus refert in sua historia, Phocam Imperatorem cum videret, summo omnibus se esse odio, ut vitæ suæ confuleret, Palatium suum velut castrum munivisse, & quibuslibet insultibus inexpugnabile reddidisse. Verùm dum erigerentur muri, magnòque fervore destinatis vallis & fossis perficerentur, nocte concubiâ vox hæc terribilis à mari allapsa est: Cessa, cessa ab opere, quod meditaris, Imperator: *Si vel ad cælos muros educas, intus cum sit malum, urbs captu facilis est.* Atque ita factum est. Eodem quippe die, quo fabrica est absoluta, capitur Imperator, vitæque & Regno exiit; propriis doctus calamitatibus, non alium magis cavendum esse hostem, quàm peccatum, ut pote generale totius Universi excidium.

VI. Verùm hic observare oportet pro majori tantæ veritatis intelligentiâ, non semper peccatum admittentium

innocentium

immediatè suam sequi pœnam. Imò licet pœna sit umbra culpæ, non tamen in hoc naturam umbræ imitatur; quia communiter longiùs distat à corpore, à quo producitur, *Signasti quasi in sacco delicta mea*: inquit Sanctus Job. DEUS non semper numeratà solvit pecuniã, sed plurima in librum creditorum refert. Peccata singula in saccum reponit, mensurãque completã, de omnibus deinde pœnas lumit. Quòd si enim in omnibus aliis operibus suis, Divina providentia non solum pondus, numerum & mensuram servat, juxta illud: *Omnia in mensurã & numero & pondere disposuisti*; quis audebit affirmare id ab ea in puniendo non etiam observari? Sanctus Augustinus hanc velut indubitatam tenet veritatem, vultque tam in plurimis Scripturæ locis à DEO ipso doceri, præsertim tunc, quando Abrahamo pro pœteris suis promissit Palæstinam, ita tamen, ut non citiùs eã potirentur, quàm Amorrhæi (completo peccatorum suorum numero) post quadringentos annos tam opulentã regione spoliari mereantur. *Necdum enim completa sunt iniquitates Amorrhæorum.* Quod adhuc clariùs ostendit Christus in Evangelio, dum excidium Hierosolymitanum prædixit, subjunxitque non quasi præciperet, sed quòd permetteret: *Et vos implete mensuram Patrum vestrorum.* Quasi diceret, tantummodò complete peccata, quæ adhuc desunt peccatorum numero in avis vestris, ut ultimum attingant terminum, quem vindex DEI iustitia expectat. Ne-

que idèò numerus iste semper est æqualis. Sed DEUS nonnullos statim in peccati admitti principio, alios in medio cursu, alios ne media quidem scelerum abominandorum completa parte castigat. Et hoc ipsum de pœnis publicis dicendum est. Aliquando longissimo tempore DEUS civitatem quandam, populum, Provinciam expectat, nonnunquam etiam in perverfitatis initio peccantes arrepto flagello percutit, quomocunque res accadat, ferius sive citiùs pœna sumatur, nihilominus semper peccatum illius causa est, sive prolongetur, sive veloci aut lento passu infligatur. Non statim quia perforata est navis, submergitur, sed postquam aquã repleta est, fundum petit: nihilominus propter foramen, quod in carina patet, submergitur. *Miseros facit Populos peccatum.* Quamobrem si Prophetam interrogaveritis, quid sit Divina Justitia, respondebit, esse virgam oculis refertam, ut super peccatores vigilet, omnesque illorum iniquitates numeret, minutimque modum, tempus & pœnæ mensuram observet. *Virgam vigilan-* Jerem.
tem ego video. Stolidi peccatores sibi 1. 23.
persuadent, DEUM dormire, nec quia tardat, unquam punire; sed expectent solummodo, certò enim veniet. *Si moram fecerit, expecta il-* Habac.
lum, quia veniens veniet, & non tar- 2. 3.
dabit. Quod si aliquando tardet, tantò graviùs ejus adventus sentietur. Sagittarius quando diutiùs tensum tenet arcum, tantò animosiùs, deinde excutit sagittam.

VII. Interim vel inter stellas calamitatum nostrarum origo indagatur. In cœlo ajunt, esse domum mortis, constellationesque benignas à malignis distingui. O stultos homines, qui non DEO, sed potius aliis deceptoribus credunt, aut saltem deceptis! Ecce verissimam Theologiam. Stella maligna est peccatum. *Cecidit de cœlo stella magna, ardens quasi facula*, inquit S. Joannes, & *nomen stelle dicitur Absinthium*. Aptissime iniquitas vocatur stella absinthii, ut nobis significetur, stellam tam horrendam in aëre accensam, suam habet originem, aut ut melius dicam, suas radices hic in terra, è cujus vaporibus in altum sublatis illa formatur; non ideo tamen quidquam de stella, præter solam apparentiam, non aliter accometâ, retinet, cum sit aliquid poenæ tam temporalis, quam æternæ referissima. Quare si me interrogetis; ecquando tandem tribulatio domum vestram sit invasura? Respondebo, quamprimum præfixa peccatorum vestrorum mensura completa fuerit. Postquam Carolus VII. Rex Franciæ Regnum suum à subjectione Angliæ Regis liberavit, Centurio Anglicanus navim conscendens in patriam rediturus, per ludibrium à Gallo quodam interrogatus, quando rediturus esset? prudenter respondit: quando peccata vestra nostris erunt majora. Quod si ex me quaesieritis, quando afflictio, jam premens domum vestram, sit migratura, omnèsque secum infirmitates, discordias, dissensiones, tamque pertinaces contentiones ablatura, & ego dicam, quando pec-

catum inde migrabit? *Miseros facit populos peccatum*. Christus Dominus interrogatus à Sancta Brigitta, an unquam Christiani loca Sancta à Saracenis occupata, sint recepturi? respondit, tunc ea recuperanda, quando Saracenorum peccata erunt peccatis Christianorum graviora. Ita profecto se res habet. Attamen homines hoc sibi non persuadent, putantque peccatum tanquam catellum Melitensem in sinu fovendum esse, cum in veritate sit Monstrosus Draco, terram innumeris devastans stragibus.

VIII. Sed quid necesse est, ut pluribus hanc veritatem demonstrare coner, cujus claritas passim in Scripturis Divinis elucet? Hæc enim omnium tam publicatum, quam privatarum calamitatum causa, communiter peccato in sacro Codice imputatur. Siccitates, sterilitates, annonæ difficultates, non à malevola Saturni constellatione, ut quidam sibi imaginantur, nec à malefico Medusæ capite, sed ab obstinata peccatorum malitia proficiscuntur. *Posuit terram fructiferam in sanguinem à malitia inhabitantium in ea*. Vera igitur Regnorum ruinæ causa, dissensionumque, & devastationum Provinciarum, inde sequentium, non in quinto cœlo querenda est, nec illarum auctor Mars inculari debet, qui culpâ vacat; in terris illa inter injustitias, à quibus hodie tantopere pervertuntur tribunalia, indaganda est; inter irreverentias, quæ adeò in Templis increbescunt, inter invidias, quæ Aulas pervertunt, inter nimia onera, quibus pauperes ubique

2. que opprimuntur. Regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias, & injurias, & contumelias, & diversos dolos. Si Populus Christianus in via DEI ambulasset, habitasset utique in pace sempiterna. Sic quæ similiter plurimorum immaturæ mortis est causa: Impietas illorum est, inquit Salomôn: Timor Domini apponit dies & anni impiorum breviabuntur. Sanctus Tobias Senior montem congerens omnium calamitatum, ignominiarum, decisionum, oppressionum, devastationum, & intermicionum, exiliorumque totum hunc miseriarum cumulum peccato tanquam unico auctori attribuit.

3. Quoniam non obedivimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem & captivitatem & mortem, & in fabulam & in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos: Quid jam desideratis amplius? Solum vigesimum octavum caput Deuteronomii legite, invenietisque DEUM tot sagittis statuisse persequi hoc peccati monstrum, quot possibile sunt in hoc Mundo mala. Si audire nolueris vocem Domini DEI tui, inquit Moyses, ut custodias & facias mandata omnia ejus, percutiet te Dominus, morbis, fame & egestate, ardore & æstu, aëre corrupto, & rubigine. Tradet te Dominus corruptentem ante hostes tuos in derelictionem, & contemptum. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro, maledictum horreum tuum, maledictæ reliquæ tuæ, maledicta uxor tua, maledicti filii tui, &c. Omnes istæ maledictiones venient super te, conterent, unguibusque apprehensum tenebunt,

donec instar tot tigrinum te dilanient. Et venient super te omnes maledictiones istæ, & persequentes apprehendent te, donec intereas. Deut. 28. 45.

IX. Quid dicitis ad hæc, Charissimi, aut si non vos, quid pro vobis dicturi sunt increduli? Dicent, hæc esse verba comminatoria, quibus DEUS tantum simpliciter nos terrere, non verò punire velit? Sed hoc cum veritate affirmari non potest, cum DEUS loquatur de rebus præteritis, de suppliciis jam sumptis, de stragibus jam editis, quorum causam ait esse peccata ab hominibus commissa, quemadmodum ostendit, & adhuc in centenis Scripturæ locis ostenderem, si per tempus liceret. Dicent fortassis; minas has esse, quibus antiquæ legis, quæ timoris & servitutis erat Lex, cultores DEUS terruerit: Legem novam gratiæ & amoris esse. Neque etiam hoc asserere licet, siquidem Christus ipse in Evangelio suo, antequam infirmos sanaret, prius ordinariè illis peccata sua condonabat. Sic à peccatis prius Paraliticum è lecto dimissum absolvit, Luc. 5. 18. aliùmque famosum illum triginta annis languentem. Vade noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Et Sanctus Paulus Apostolus primus Evangelii interpres clarissimè protestatur, morborum incurabilium, funerumque immaturorum causas, quæ Corinthii experiebantur, illorum fuisse sacrilegia, quibus multi illorum indignè Sacram Eucharistiam sumebant. Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Et adhuc verbis magis generalibus ad I. Cor. 1 50.

Romanos scribendo, ita loquitur. *Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judai primum & Græci. Gloria autem, & honor, pax omni operanti bonum, Judæo primum & Græco.* Ubi advertere debetis, cum Israëlitas in uno alteróve capite Gentilibus pejores judicâsse; in adversitatibus illos pejores judicavit, si erant culpabiles; peccabant enim magis scienter, ideóque gravius (salvâ quoad cætera proportione) quemadmodum jam delinquentur Christiani. Pejores quoque judicavit in consolationibus; quia ipsis erant factæ promissiones; alii verò in pœnis illorum succedere debebant. Quodsi ita se res habet, quid dicturi sunt infideles ad hunc meum loquendi modum? Dicent, si DEUS olim in puniendo peccato tanto usus fuerit rigore, cur jam ab eo abstinet? Metuo, ne isti ad defendendum mendacium blasphemiam proferant, & perinde, ac DEUS non amplius tantopere aversetur peccatum; aut quòd regimen hujus Mundi, administrationemque pertæsus, tandem laxârît habenas, ita ut, quo quisque velit modo, vivat.

Eccl. 7. Noli facere mala, & non te apprehendent, inquit Ecclesiasticus: discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Si non fuerint inter nos peccata, neque etiam pœnæ erunt.

X. Quàm igitur omninò insensati sunt illi Christiani, qui ut bonum propositum assequantur, malè facere, tanquam medium putant, necesse esse! Quàm delirant illi, qui lucris iniquis

suas cogitant, augere facultates! quàm longè aberrant à recta ratione mulieres illæ, quæ impudicis commerciis familiam se putant sustentaturas! Hoc est cum stultis venenatis unguentis velle mederi vulneribus. Audite rem, quæ non ita pridem accidit, ex quâ hæc veritas manifestè demonstratur. Maritus quidam re omni familiari decoctâ, post mortem viduæ uxori, præter filiam elegantioris formæ, nullam aliam hæreditatem reliquerat. Cum hac convenit Mater propositâ illi quodam die utriusque vivendi, & vestiendi inopia, aliud non superesse remedium, quàm hominem querere, qui sumptus necessarios suppeditet. Ad hanc Matris propositionem tam mente capta fuit filia, ut Matri assentiretur. Quare infelix Mulier filiam suam pellicem viro nobili dedit, hac spe fretâ, fore ut is utramque aleret, filiaque, ubi aliquando suam libidinem explèssæt, congruenti dote provideret. At videte manifestam DEI punitionem. Nobilis oblationem acceptat, jamque filiâ, in potestate suâ positâ, ajebat, operâ Matris se nullatenus indigere, itaque domo sua illam ejecit. Quare misera has inter angustias desperans prostitutis mulieribus se aggregavit, & post aliquod tempus, quasi in ipso nefarii quæstus actu subitanè morte extinguitur. En Matrem jam perditam corpore, & animâ. Non multò felicior fuit filia. Hæc postquam aliquot annis in concubinato vixisset, famulo domestico, sed sine dote, ab Hero uxor data est, atque

ita

ita execrandi commercii sui abominationem adulterio auxit. Interea Eques ille infirmatur, vidensque se ad extrema deductum, miseram ad lectum vocat, eamque sic alloquitur: Audi cum perditionis tuæ causa fuerim, saltem in extremis meis rebus tuis consulam. Vade, accipe hanc clavem, eaque illam cistam aperito, & ex ea tantum pecuniæ, quantum tibi placet aut pro dono, aut pro dote, aut pro mercede obsequii mihi præstiti accipito. Maestè animo: adest tandem aliquando tempus, quo foemina iniquitate obstetricante opulentiæ facultatibus potitur. Ita vos existimatis; verùm audite jam eventum. Accedit misera cistam, sed jam à consanguineis effractam invenit, qui ut fieri solet, magis de moribundi facultatibus, quàm de personâ solliciti, magnam hæreditatis partem, cum tota reposita pecunia vasisque argenteis jam subdlexerant animâ interim ipsius omni destitutâ in Diaboli potestate derelictâ. Hoc ipsum facinus tantum effecit, ut miser Eques, ubi illud cognovit, ante tempus diem suum obièrit; In majorem enim adactus desperationem anticipato in se inferni pœnas sensit, quas paulò pòst subire incepit. Et ecce, vix mortuus foeminae apparuit eique disertè ait: Ego damnatus sum: Maxima est, quam patior, pœna, plùs tamen duo præcipuè peccata me cruciant. Primum est, quòd illi datâ operâ matrimonio te junxerim, qui te sustentare non poterat; ita ut nunquam è manibus meis elabi

posses. Alterum est, quod meâ culpâ, cum esses honesta virgo infame facta sis prostibulum. His dictis, disparuit; an autem saltem aliquo cum fructu animæ illius miseræ, ignoro. Hoc scio, eam non multò pòst tempore propter consuetum fucandi, & comendi excessum ingenti capitis dolore prostratam fuisse, eoque consumptam in juventutis flore paleæ incubantem expirasse, octo prolibus ostiatim stipem colligentibus post se relictis. En igitur pulchrum illud lucrum, quod peccato acquiritur: ecce divitias, quæ ipsius favore colliguntur; En levamen, quod familiæ præstatur! Si filia hæc misera, illamque mater multò inferior, DEO confisæ fuissent, & primo loco (sicut ille præcepit) & regnum cælorum, illiusque justitiam nec non gratiam ad hanc impetrandam quæsivissent, opportunam illis DEUS opem attulisset, & præter Animæ innocentiam etiam corporis sustentationem procurasset, quemadmodum plurimæ ipsis multò sapientiores experiuntur; ut omnes agnoscant, veram utilitatem & profectum ex timore DEI colligi debere: *ut videant omnes, quia bonum est obsequi Sancto DEO.* Verùm quia non confidentes DEO, eoque contempto, imprævaricatione mandatorum ipsius proventus suos stabilire voluerunt, idem evenit illis, quod Hebræis; qui, cum, ut rempublicam jamjam cadentem servarent, Christum interfecissent, utrumque perdididerunt. Culpâ suâ perdere Messiam, & in pœnam eidem culpæ

debitam Regnum amiserunt. *Temporalia perdere timuerunt, Regnum DEI non cogitaverunt, & sic utrumque amiserunt.* Inquit Sanctus Augustinus.

XI. Video nihilominus nonneminem inter vos movere caput, & intra se mussitare: De hoc quod his, quorum meministi evenit, non disputo: attamen hisce temporibus nemo felicius vivit, quam qui pejus. Sum, inquit ille, homo inops, & quia vaco rebus meis, omnes me persequuntur: insolens ille, quia cunctis faceffit negotium, ab omnibus etiam respicitur. Sum, inquit illa, mulier honesta, & licet dies noctesque laboribus impendam, nihilominus cum rabida fame, non amore jejunii, sed necessitate coacta, luctari cogor: econtra illa maleferiata, vicinix totius scandalum, non solum necessariis abundans, & viro & familiarix de mediis ad vitam sustentandam providet, sed etiam cognatorum plurimos nutrit. O blasphemias, nescio an mendaces magis, an sacrilegas! Sacrilegas dico, quia ipsam Divinam serijunt providentiam; mendaces sunt, quia peccatum felicitatis authorem præsупponunt. Ad hoc duo repono responsa, quæ bene apprehendatis velim, cum hodierno Discursui plurimum addant momenti.

XII. Primò itaque absolutè nego, verum esse, eum, qui malè agit, semper, prosperà uti fortunà, aliàs enim ordine inverso tota sacra Scriptura legenda esset, quæ continuò attestatur contrarium; semperque nobis prædicat Calamitates esse sagittas in solâ &

unicâ peccati officinâ excusas. *Mors, Ecclesiasticus* inquit Spiritus Sanctus. *Sanguis, contentio, oppressiones, fames & contritio & flagella, super iniquos creata sunt.* Non quòd similibus flagellis etiam quandoque Justî non percutiantur; sed quòd aut non tam sæpè, aut tantùm per accidens percutiantur, id est, quia inter malos habitant, quemadmodum grana tritici inter zizania maturefcunt; verùm non ex primariâ intentione puniuntur, quasi propter illos hæc mala Mundus subire cogatur. Sæpè etiam turres, & consecrata DEO templa à fulmine impetuntur. Sed an non sæpius illæ ipsæ nubes, è quibus coagulatur, horrendo fragore diffringuntur, dissipanturque? Quod si turris aut templum, aliquod fulmine tangatur, omnes stupent attonitique hærent, eò quòd rariùs hoc fieri soleat. At quando nubes, è quâ formatur fulmen, dirumpitur, nemo miratur, cum naturæ sit conveniens. Idem prorsus contingit in casu nostro. Si Justus aliquis adversis exercetur, nemo non intelligit, id præter ordinariam contingere legem; At si impius illa lustinere cogitur, nemo compatitur, non nesciens justum esse, ut quæ quis malè commisit, justè luat. *Impietas impij erit super eum.* An non advertitis, DEUM, ut peccatum omnium adversitatum frontem demonstraret, admirabilem quandam sæpius peccatum inter & pœnam voluisse proportionem esse, sicut est inter causam, & effectum? Non ignoratis totum mundum universali conspurcatum fuisse impuritate. *Omnis quippe Gen*

caro corruperat viam suam: Ecce igitur ad universalem hanc generis humani immunditiam eluendam, universalissimam quoque DEUS misit ablationem. Post tam horribile supplicium quinque civitates adhuc audent non solum contra pudicitiam, verum etiam modis naturæ omnino contrariis luxuriâ suâ DEI iram in se provocare. Et ecce supra illas ignis à cælo delabitur, & ad impios hólce naturæ profanatores, ipsum elementum naturam mutat, non ab inferioribus ad superiora, sed à superioribus ad ima descendens. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientiæ se subtrahunt Græci, Spiritum Sanctum in cælis, Romanumque Pontificem JESU CHRISTI in terris vicarium negantes. Et ecce ipsa Sancti Spiritus festiva luce Constantinopolim expugnant Turcæ, indignæque servitutis compedi- bus constringunt superbos illos, qui debitiæ veritatis subjectioni se opposuerant. Sed hæc aliæque plura proportionis exempla, quæ poenam inter & culpam adduci possent, plus quam unius auditorum meorum superant capacitatem. Quare talia adferamus, quæ omnes intelligunt. An non communis est apud vos paræmia, farina diaboli tota in furescens abijt? An non quotidiano in sermone dicere soletis, & à malè partis propriam substantiam devorari? Non dubito, plures à vobis mihi posse recenseri casus (quales fortè alicui è vobis contingere) ut ex lucris injusto titulo acquisitis mul- ti non aliud retulerunt, quam quod columba ex aquilinis plumis sibi inne-

xis, hoc est, suiipsius ruinam. Quot audivistis, & novistis ab aliis ferro interemptos, qui prius alios occide- rant? *Qui gladio ferit, gladio peribit.* Quid communius in omnium versatur ore hoc celebri dicto? An non etiam vos ipsi dicere soletis, uxorem furis non semper latam exhibere frontem? fraudem deceptoris plus nocere de- ceptori quam decepto; stultos hilaria instituere, sed sapientes iidem gaudere; prædâ alterius unguibus creptâ nunquam impunè velci raptorem. Sed quid hujusmodi significare volunt paræmiæ? Significant similia sæpissi- mè accidere; non enim in hoc fundantur proverbialia, quòd solum semel, aut iterum fieri solet, sed in iis, quæ sæpius contingunt. *Proverbium, probatum verbum.* Et in veritate quot vos ipsis novistis familias, quæ aut propter falsum juramentum præstitum; aut propter fraudulentam litis contestationem, aut propter pia le- gata non adimpleta, ad incitas redactæ sunt? & quot prostitute vitæ mulierculas post juventutis annos in vitiorum cœno transactos, vidistis tanquam uvas à torculari expressas, tandem in simo putrefactas esse? Hæc & similia oculis vestris intuemini, summamque cum Divinæ providentiæ admiratione etiam aliis recensetis. At nihilominus tam cæci estis, ut dicere non erubescatis, *propter acquirenda bona oportet facere mala.* Certi Populi in Lybia olim tam erant stolidi, ut inter se non contraherent matrimonia, sed omnibus communes essent mulieres. Quare ut refert Aristote-

Albert.
Ap.
Alde.
Ora. ro.
I. l. l.

Pol. l. 2. les, ut filios unius ab alterius filiis dignoscerent, formam inspiciebant, & secundum faciem, quam variè in hoc aut illo observabant, illi, cui similiores erant, eos assignabant. Quòd si in posterum adhuc aliquis adeò mente captus inveniretur, qui sibi persuaderi non sinat, pœnam pro Patre suo habere peccatum, unus alteriusve formam invicem conferat, & ex similitudine ingenti, quam statim inter illas agnosceret, sententiam ferat.

XIII. Nunc alterum magis infallibile, & illimitatum do responsum. Fateor, in hoc Mundo sæpè prospera malos, & adversa bonos uti fortunâ. Sed quid inde inferitis? Putatisne forsan impios propter commissâ à se mala abundare bonis, Justosque ob bona, quæ operati sunt, tot malis exerceri? O quantum hallucinamini! Hæc est immensa DEI bonitas, inquit S. Augustinus, hæc est infinita ejus Justitia. Non vult vel unicam actionem bonam suo carere præmio, nec ullam actionem relinqui sine pœna. Quoniam verò, vix ullus est tam sceleratus, qui non aliquando parum aliquid boni operetur, ideo parum illud boni felicitate temporali in malis hominibus repertum præmio afficit; nec non etiam parum illud mali, quod in bonis apparet, adversitate temporali castigat. *Fili, respondebat ab alto Abrahamus Epuloni, Fili, recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala.* Num bene intellexistis? non illi dixit, accepisti; sed dixit, recepisti. *Quasi neq epulo in vita sua aliquid bo-*

ni; quo fructus est, habere debuisset, neque Lazarus illo affigi malo, si non aliquod bonum opus in Epulone remunerari, ut iniquitatem aliquam in Lazaro punire DEUS voluisset. *Ecce enim dum dicitur: recepisti bona in vita tua, indicatur & Dives iste boni aliquid habuisse, ex quo in hac vita bona receperit, (quemadmodum doctè expendit S. Gregorius) rursúmque dum de Lazaro dicitur, quia accepit mala, profectò monstratur, & Lazarus habuisse malum aliquod, quod purgaretur.* Verissimum est, Turcas etiam temporibus nostris multorum Regnorum ruinis suum auxisse Imperium; verum etiam adhuc diebus nostris infensissimi sunt deliciarum, ebrietas, & adulteriorum hostes. Hoc est illud bonum, quod tantâ victoriarum copiâ DEUS temporaliter remunerari voluit; eodem modo, quo, ut sentit Sanctus Augustinus, majoribus etiam victoriis, majorem olim Romanorum sobrietatem, justitiam & fidelitatem primis illis temporibus remuneratus est. Sic impudica illa mulier, vir ille iniquus quandoque aliquid bonum opus faciat, pauperibus promptam largiuntur elemosynam; aliquas recitant preces; diem Sabbathi colunt Jejunio, & si non aliud faciunt; saltem diebus festivis comparent in Ecclesia. Et hoc est illud bonum, quod DEUS suo non vult privari præmio, secundum illud: *seminanti justitiam merces fidelis.* Et *quia bonum est apparens non reale (cùm in gratia factum non sit) apparente & non solida illud prosperitate, repens*

Lec. 16.

39.

Pro 11.

rependit, qualis est mendax hujus mundi felicitas. Cùmque non ignoret, miseris hõsce in igne æterno tandem ar-furos, ut debitis suis in vita absque timore ullo contractis absque remissione ulla satisfaciant, ideo parum hoc solatii anticipato illis concedit, antequam fatalis illa dies tanti luctus principium adveniat. Non nego igitur, peccatores hoc præsentis tempore frui bonis, sed non tanquam peccatores, aut propter peccatum illis fruuntur, propter quod solum pœnas dant, aut daturi sunt; gestiunt, sed velut latro jam ad restim condemnatus. Videmus primarios urbis è nobilitate Viros illi servire, consolari, confortare, lautam præparare cœnam, nec sine magno suo labore per vias publicas ad supplicii locum comitari; illum etiam medium velut Dominum circumdare. An hoc ideo honoris illi & solatii exhibent, quia homicida est? Quia sanguinem fudit? Quia in viis publicis alios expilavit? Quia viatoribus terrori fuit? minime profecto: hoc Christiana charitate impulsu faciunt, quia proximus illorum est. Quare tanquam homini serviunt, & assistunt, & tanquam latro in furcam agetur, inque quatuor partes infame corpus secabitur. Eodem modo sceleratum illum aut facinorosam istam Divina Misericordia consolatur, confortat & honorat, non quasi tales, sed velut creaturas suas, non propter malum illud, quod operati sunt, sed propter parum illud boni, quod inter hæc mala tantisper fecerant, dum interim justitia tanquam Divina honoris furibus jam in infer-

no supplicium præparavit. Quid nunc igitur dicitis? an propter boni alicujus lucrum oportet facere malum? an nescitis, quàm absona, & mendax sit hæc propositio, quia si DEUS etiam boni operis umbram in malis hominibus præmio afficit, quantum magis opera verè bona remunerabitur? Semper oportet abstinere à malo, si enim DEUS tantopere leviores culpas punit in justis, quantas non exigit pœnas ab impiis ob tot & tam enormia illorum flagitia; De cætero receptissima est Sancti Thomæ Doctrina, quæ hoc primum punctum absolvo: DEUS tot Justis bona confert temporalia, quot quot novit illis ad ultimum finem, id est animarum suarum salutem consequendam esse proficua. *Tantum d. Thomæ*
dat DEUS viris justis de bonis tem- 1. 2. 9.
poralibus, quantum eis expediet ad 114. 4.
pervenendum ad vitam æternam. Quæ 10.
 doctrina illi Sancti Davidis oraculo est conformissima, ubi inquit, *Timentes Dominum, non minuentur omni bono; non dixit, omni re, sed dixit, omni bono, quidquid enim DEUS Justo alicui ultra salutis suæ utilitatem conferret, non simpliciter illi bonum sed malum esset. Si illi utile esset, à DEO non negaretur; præsertim si modo debito peteretur, cùm jure merito non tantum in futurâ, sed etiam in præsentis vitâ, bonis omne bonum, malis omne malum debeat. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est & futura. Et quemadmodum*

illi, quem DEUS amat, non plus confert boni, quàm quantum ei ad ultimum finem consequendum necessarium est, sic etiam non plus permittit, illi evenire mali. Omnia dat ad mensuram, sicut Medicus præbet medicinam; nulli plus offert, quàm necessitas requirat. At cum impiis aliter res habet. His mala in pœnam infliguntur; quod si ita est, etiam sine mensura immitti possunt, cum nunquam tanta sint in terris mala, quibus majora non meteatur peccatum. Quo posito, quid vobis videtur? An non, ut bene vobis sit, magis prodest esse justos, quàm impios?

XIV. Ecce igitur, an non verum est, peccatum esse furem illum qui quovis tempore omnibus nos privat extrinsecis naturæ bonis. Sed posito, quòd etiam omnia illa nobis relinqueret, quid prodesset, dum nobis aufert intrinseca? At hæc illa ipsa sunt, quibus potissimum nos privat, auferendo, id quod adeò proprium est hominis, id est, juxta rationem, & non secundum passiones vivere. Non est pulchra nuptiarum solennitas, licet domus sit pulchra, pulchrum convivium, pulchrum famulitium, pulcher apparatus, pulchræ vestes & gemmarum ornatus, ubi Sponsa fuerit deformis; deest enim, quod est optimum in pulchritudine. Eodem modo, licet peccator sit nobilis, dives, honore & authoritate conspicuus, sanus, milleque abundet delicis, si interea titione nigriorem, asino viliozem, ipsisque bestiis magis bestialem animam habeat, quàm ratione

felix dici potest? Jam lumine rationis peccatum consideremus. Verum bonum, verus honor, verum aurum est illud, quod infragilibus caducorum corporum nostrorum vasis portamus. *Habemus thesaurum in vasis fictilibus.* Juxta rationem vivere, secundum honestatis dictamina actiones suas moderari; alteri non facere, quod sibi quis ab alio fieri nolle, hic est ille thesaurus in nobis absconditus. Quid igitur prodest vas esse auro gemmisque celatum, multisque conspicuum, si thesaurus, qui erat inclusus, ablatu fuerit? *Primum malum hominis est: esse malum:* inquit S. Joannes Chrysostomus. Etiam si DEUS impios non puniat, imò etiam beneficiis afficiat, miserabiles tamen sunt, dum sunt peccatores; quemadmodum miserabilis est infirmus, etiam si a Medico nihil patiat, sed in molli & florido lecto foveatur. *Etiam si non secet Medicus, ager agrotat.* inquit idem Sanctus Pater. An scire vultis, quis post peccatum sit hominis status? Est quasi bestia, imò omnibus pejor bestiis. In pluribus Scripturæ locis à Spiritu Sancto nunc hujus, nunc alterius species vocatur bestia; ut demonstret; Peccatorem non simplicem aliquam esse bestiam, sed monstrum ex omnibus bestialitatibus inter alias divisum, compositum. A Sanctis Marco & Luca in Evangelio Peccatores ob veneni sui malignitatem viperarum vocantur genimina. *Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à venena* ^{8.} *ira.*

3 Thom.
2. 2. 9.
87. a. 7.
8.

5 Thom.
1. p. 9.
114 ar.
10. ad 3.

2. Co.
7.

Tom
serm.
jejun

8.
ira.

irâ ? Apud Jeremiam non generosi, sed ob impudicitiam & adulteria, equi appellantur examinati. Equi amatores, & emissarii facti sunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat. Apud Ezechiellem dicuntur Scorpiones, quia velut impostores obliquè incedunt, dumque videntur amplexu suo nos vel-
 b. le stringere, necem adferunt. *Increduli, & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.* Christus ore proprio Herodem nominat vulpem, illisque,
 13. qui de eo sibi loquebantur, dixit: *ire, & dicite vulpi illi.* Sanctus David generaliter loquendo humanum genus in duas distinguit classes, Hominesque in unam, in alteram jumenta dividit. *Homines, & jumenta salvabis Domine: Homines id est eos, qui ratione utuntur (sic hoc loco inquit Bellarminus) jumenta id est eos, qui instar jumentorum solo sensu & appetitu ducuntur.*
 5.7.

subjecit, utinam vos idololatraz, aliud non essetis, quam bestiaz ! Non essetis tam mali, sicut estis, nec supra capita vestra justitiaz Divinz gladius libratuſ esset, quam ne quidem vel semel porci ad iram extimularunt, toties à vobis provocatam. Ita refert *Hist. part. 12 tit. 7. c. 3. De div. nomina* Sanctus Antonius. Altera causa est, quia quod in homine est vitium, in bestiis est virtus. Taurus non est bonus, qui non est audax. Bonus non est canis, qui non est iracundus; nec bonus est equus, qui non est edax. Vos ipsi, ut in foro bestias majori pretio vendatis, emptoribus eos deprædicatis à robusto ore; adeoque nos persuasos esse ostenditis, id quod in naturâ superiore est vitium, in inferiore virtutem esse. Quamobrem bestiaz sunt minus bestiaz, dum bestialiter operantur; e contra dum peccat homo, pejor est bestia, bestialiter enim operando, malè operatur. Unde absolute non meretur nomen hominis, sed cum addito: *homo jumentum, homo serpens, homo equus.* Et sic de reliquis dicere licebit. Propter hanc causam, ut Propheta bonos distinguat à perversis, bonos bis homines nominat: *homo, homo de domo Israël.* Quasi vellet significare hominem volo, qui homo sit, & non animali pejor. An nescitis, quoties DEUS permiserit peccatores, sub monitionis etiam formis comparere? quare autem id permisit? idèò permisit, ut externo illo bestiali aspectu interna illa animæ monstrositas multò major significaretur. Inter alias plures
Ezech. 14. 4.

lingularem aliquam metamorphosin ascultate.

XVI. Diocletiani Imperatoris temporibus Rege Tiridate Armeniam occupante, ad partes illas Sancta quædam Virgo, Ripsime dicta, refugit, quæ ab eodem Diocletiano ubivis quærebatur, ut illi fidem & virginitatem, binos Mundo tunc raros & novos raperet thesauros. At Sancta puella in Scyllam incidit, dum charibdim fugit. Tiridates admirabilis illius pulchritudinis amore captus, qui Ripsimis puritatem defendere debebat, eandem deprædari aggressus est. Verùm quia nullis eam blanditiis, ut desideriis suis annueret, trahere potuit, amore in odium mutato Sanctam Puellam trucidari iussit. Non multos post dies tota aulâ venerationi insistente. Ecce, in medio cursu, ex improvise Rex Tiridates porci figurâ induitur, ita ut omnium oculos Porcus ille contpiceretur. Et quod pejus est, externæ porci Metamorphosi jungebatur continuò etiam ferocia & sævitia, ut quasi furiis infernalibus agitatus, dentibus suis propriam carnem rabiosè dilaceraret, devoraretque. Sciendum autem est, hunc ipsam Regem aliud enorme admisisse scelus, Aulicorum nempe suorum quemdam, cui Gregorius nomen erat, in specum subterraneam serpentibus, omnique animalium venenatorum genere plenam coniecisse, eam ob causam, quòd Christi fidem nunquam negare voluerit. Jámque Soror Tiridatis, Cusaroduta dicta, ob

fratris miseriam extremè afflicta, hæc verba ex ore viri sole splendidioris, per somnium audit: Gregorium ex illo serpentum cubili extrahite, Tiridatesque liber erit. Fides visioni huic non alia quàm somnio adhibebatur; credebant enim omnes, Gregorium non tantùm mortuam; sed omnino à rabidis bestiis corrosam. Nihilominus nonnulli magnâ cum difficultate ad explorandam veritatem missi, Gregorium non solum vivum, sed etiam hilarem invenerunt, & extractum tam ferali specu ad Regiam deduxerunt. Rex cum tota Aula sua extramuros Viro Sancto obviam processit, prostratusque in terram quâ grunitibus, quâ gestibus porcinis, prout potuit, humillimè misericordiam implorabat. Verùm Vir Sanctus priusquam pro liberatione adeò insigni apud DEUM intercederet, voluit, ut in honorem Sanctæ Ripsimis, aliarumque triginta trium ipsius Sociarum Martyrio affectarum, earumque Lipsanorum cultum, Templum extrueretur. Pro qua fabrica Rex ipsemet operam suam impendens, onera portavit, lapides porexit terramque eruit manibus & pedibus, qui soli hucusque priori postquam sexaginta dies jejunasset, cum omni populo suo à sancto Gregorio Baptizatus fuit, integramque hominis formam recepit.

XVII. Nostisne jam, quæ lascivium inter & hunc Regem adeò deformatum sit differentia? Ego non aliam quàm istam invenio. Rex Tiridates

bis

Sim.
Met.
apud
Syr. 30.
Sept.

bis porcus erat porcus intus, & porcus extra; intus porcus erat propter luxuriam, extra propter apparentiam. Lascivi semel tantum porci sunt. Intus porci sunt, & velut porci, qui nihil aliud agunt, quam quod à capite usque ad pedes se defædent, lavari se putant, inquit Sanctus Petrus, dumque in spurcitis suis & sordibus natant, in ambrosio mari sibi vagari videntur. *Sus lota in volutabro luti.* Adeoque quemadmodum difficile esset persuadere porco, eum mundatum non esse, *sus lota*, in medio sordium suarum, *in volutabro luti*, aut permovere, ut invidet mari pontico suam ab hac foeditate immunitatem; Ita difficile, imò difficilius est homini sensuali persuadere, ut in luxuriæ sordibus felicem se non æstimet, aut miserum non credat illum, qui tales spurcicias cane pejus & angue fugit. O quantus igitur est horum sordidorum animalium numerus; certè quandoque tantus est, ut integras urbes in has convertant, in quibus vix pauculos palmos à sordibus mundos reperias. Pessimum est, quod tam lascivi, quam quicumque scelerati ad vitium adimplendum mente & manibus abutantur, tanquam malorum artium artificibus simul & instrumentis *Homo separatus à Lege & Justitia est pessimum omnium animalium, quia habet arma rationis ad explendas concupiscentias & savitias, quæ non habent alia animalia.* Non immeritò igitur Latro est peccatum, sed latro pessimus dum homini rectum ratio-

nis usum tollit, illique perversum relinquit, & ut amplius ipse noceat, non omnino intellectu privat, sed tantum illi relinquit, quantum sufficit ad pejus operandum, quam ipsæmet bestix ratione carentes. *Sapientes sunt, Jerem. ut faciant mala, bene autem facere nesciunt.* 4. 22.

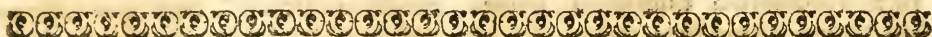
XVIII. Ast heu! Peccatores presentibus fallacium bonorum deliciis immerfi non considerant mala adhuc in hac vita ipsis impendentia. Nec intrinsecis nec extrinsecis terrentur afflictionibus, & licet plusquam semel à dura DEI virga se percuti sentiant, non tamen inde moventur, potius quidvis aliud, quam Justitiam Divinam certarum poenarum suarum credere volunt authorem; & quia flagella negare non possunt, flagellantis manum se nosse diffidentur. *Negaverunt Dominum, & Jerem. 5. 22. dixerunt non est ipse.*

XIX. Charissimi, non ita vos! sed consilium Domini, quod pro utilitate vestrà vobis suggerit, sequamini: *Filii, non semines in sulcis injustitia, & non metes ea septuplum. Quid arbitrandi, quid sit legem DEI violare? est in agro peccati, infortunia & afflictiones seminare. Injuriæ illæ, quibus DEUM afficitis, auctoritatem ipsius contemntes, amicitiam ipsius offendentes, obedientiamque debitam excutientes, sulci sunt, quibus infelicem sementem committis. Verum quidem est, non semper quamprimum poenam infligi; sed quid refert? Suo tempore poenas dabit. Non statim, cum semen terræ mandatur, messis colligitur, sed expectatur*

tur, donec ad maturitatem excreverit, *metes ea*: interdum poena comes est culpæ, quemadmodum rebelles in cælo Angeli experti sunt, qui vix seditione inceptâ, statim ad orbem præcipitati fuere. Quandoque peccatum comparatur vocali Echo, quæ promptè provocantis ruinae respondet: *Peccata nostra responderunt nobis*. Aliàs communiùs poena claudo sequitur pede. Quandoque culpa similis est sementi, quæ suo tempore maturefcit, & deinde in funestis dolorum & angustiarum ab ipsa productarum fructibus colligitur.

Job. 4. 8. Vidi eos, qui seminant dolores, merunt eos, flante DEO perisse. Quare nolite peccato unquam fidere, neque dicatis, *hoc solum admittam, & de eo subinde me soram Sacerdote reum agam.* Quis scit an non propter hoc solum DEUS te sit puniturus, & fortè subitò? Quis unquam putasset unicum solum & tam leve Davidis peccatum, quale erat sim-

plex quædam vanitas, illico septuagies mille hominum internecione tantam toti Regno stragem illaturum, & tamen re ipsa intulit. Et licet DEUS propter solum hoc peccatum hominem non statim puniat, certi estote, impunè hoc illi non futurum. *Qui in uno peccaverit, multa bona perdet.* Inquit Ecclesiastes. Non semper una vice omnia perdet, sed perditurus est suo tempore. *Multa bona perdet.* Quare ne seminemus in sulcis iniquitatis, statuamùsque in sulcis Justitiæ & in benedictione, id est, in meritorum abundantia à bonorum operum copiâ progerminatorum sementem nostram abscondere, atque ita digni efficiemur, ut quondam pro fructu benedictionem illam, hoc est præmiorum æternorum abundantiam colligamus. *Qui seminat de benedictionibus, de benedictionibus & metet.*

DISCURSUS XIII.

Ex bonorum Operum iacturâ offenditur, quàm grande malum sit Peccatum.

INter poenas Pharaoni à DEO inflictas nulla adeò illius fregit pertinaciam, quàm cædes primogenitorum. Cor illud contumax flagella obduruerant, sicut sub comitantibus pedibus protritum obdurefcit cænum.

Quare licet nunc virgas in serpentes

mutari, nunc aquam in sanguinem converti, jam ex improvviso diem obtenebrefcere, jam aërem muscis, & culicibus densari, terram ranis & locustis obtegi, cælum fulminibus, grandine, & tempestatibus reboare viderit, nihilominus DEI mandato contumaciùs, quàm unquam restitit, tantis jam ante afflictionibus ad-

admonitum. Sed quamprimum primogenitum suum, & cum illo omnes totius Regni primogenitos interfectos conspexit, non tantum cessit, sed ad majorem veræ sollicitudinis suæ demonstrationem de nocte surgens Moysen accersivit, jussitque, ut nullâ interpositâ morâ cum toto populo ex Ægypto migraret, quemadmodum à DEO in mandatis habebat. *Surgite, & egredimini à populo meo, & immolate Domino, sicut dicitis, & abeuntes benedicite mihi.* Quis novit, an non simile quid his contingat temporibus? Multa hucusque damna proposui peccatoribus. Quasi Legatus DEI, plurima & efficacia attuli motiva, ut etiam ipsi DEI Domini sui obedientiæ se subjicerent. At fortè nihilominus plures quàm unus DEO parere reculant! minisque contemptis & flagellis induruerunt. Quare spero hodierno die bello, illos inter & DEUM hucusque gesto, finem impositum iri, si crudelem illam stragem, quam primogenitis illorum infert peccatum, ante oculos posuero; id est, bonorum operum jacturam demonstravero, quæ primùm inter animæ partus sibi locum vendicant; quemadmodum inter naturæ operationes Primogeniti præferuntur. Dupliciter malignitatem suam perniciosam contra bona opera exerit peccatum. Inquinat opera bona à peccatore ante lapsum facta, & post lapsum facienda, atque adeò de utraque malignitate gravissimâ separatim loqui oportebit. Ut verò primam bene apprehendatis, necesse est, ut primò attentè penetretis, de quo jam sæpius mentionem feci, quàm

ingens sit boni operis pretium in DEI gratia facti.

I.

II. Res non erit difficilis, ubi oculos vestros tam in principalem talium operum originem, quàm in earundem terminum conjeceritis. Quodvis opus bonum principium suum à meritis Christi deducit, ideòque quemadmodum aqua viva, quæ per preciosas auri fodinas transit, æstimationem & salubritatem obtinet incomparabilem, sic opera bona Christiani hominis in DEI gratia viventis, per vulnera Redemptoris gradientia, quasi per venam cœlestem, ab illis valorem suum & pretium inæstimabile mutuantur. Et quòd ita sit, quomodo de talibus operibus loquatur DEUS, audite. *Vulnerasti cor meum Soror mea Sponsa in uno oculorum tuorum, & in uno crine collitui.* Loquitur hic Dominus cum fidei anima sua, quæ ob gratiam sanctificantem quasi soror illi conjungitur, & per quam filia ipsius adoptiva constituitur. Huic tali animæ tenerrimi amoris sui significatione dicit: tu vulnerasti cor meum uno oculorum tuorum, & uno crine collitui. Per oculos opera grandia pro DEO facta intelliguntur, nec adeò mirum est, hisce intimum DEI cor vulnerari. Inter omnia sensuum instrumenta nullum charius est oculo, & quasi anima corporis dici potest, *Quod mens in animo est, id oculus in corpore*: Acutissimè inquit Philo. *munif.* Sed quod eodem modo à capillorum aliquo cor vulneretur, quibus exiles præ animæ actiones significantur, res est admirationis & stuporis plenissima.

At

At scitisne, unde etiam illarum derivetur pretium? à Christi meritis procedit. Tam oculus, quam capilli principium suum habent à Capite, quod est Salvator noster, & à Capite quoque conservantur. Quis igitur mirabitur, tam acceptas esse DEO actiones illas, quæ ab ipsis procedunt, tantamque amabili sua sympathiâ illis vim inesse, ut Cor DEI vulnerare queant? Verum quidem est, à quibusdam illud magis, ab aliis minus vulnerari, sed tamen ab omnibus vulneratur. *Vulnerasti cor meum soror mea Sponsa in uno oculo tuorum, & in uno crine olli tui.*

III. Atque hoc eò magis, quòd bona opera à JESU Christo, non solum tanquam à causa meritum suorum efficiente, sed etiam tanquam à causa exemplari proveniunt. Explico. Quid rei putatis esse opus bonum? Est actio secundum Divinum Redemptoris exemplar producta. *Donec formetur Christus in vobis.* Quare quid unquam explicare poterit, quantum illarum valor coram DEO augeatur? Benedictionem illam, quam Jacobus vestibus filii minoris, qualis ipse erat, non obtinisset, quamprimum in habitu fratris majoris comparuit, reportavit; ad cujus odoris fragrantiam Pater totus amoris suavitate liquefactus, quidquid bonorum in terris & è cœlis voluit; illi concessit. Idem accidit in re nostra. Opera bona secundum Christi vitam formata sunt, quemadmodum vestes pro mensura corporis conficiuntur, ideòque talem odoris cœlestis fragrantiam exhalant,

ut anima coram DEO tali amictu induta vix compareat, quin Pater æternus operum, laborum Filii sui pro nobis Incarnati reminiscens, illi ipsi animæ amplissimam impertiatur benedictionem, velut Redemptoris sui sorori, ipsiusque vestimentis amictæ, *Induimini Dominum Jesum Christum.* Quare grandia summorum Monarcharum facinora, ut sunt, ducere exercitus, debellare urbes, rebelles subjugare, Populis bene præesse, talia, inquam, facinora, licet egregia, cum operibus etiam minimis ab animabus DEO fidelibus peractis comparare velle, est prorsus idem, ac si quis fornicarum studia & labores cum inventionibus & machinis Architekti, arte sua celeberrimi, conferret. Imò adhuc multò minus esset, quippe inter Architekti & Formicarum laborem est aliqua saltem proportio; quia hic, & ille in eodem naturæ ordine comprehenduntur; inter Justorum autem & grandium Monarcharum actiones distantia reperitur infinita; cum hæc sint operationes humanæ, illæ ordine quodam superiore, quasi Divino eminent. Hæ secundum humanæ mentis ideam productæ sunt; illæ juxta exemplar vitæ Hominis & DEI perfectæ sunt. Et in veritate, hoc ex capite in die judicii, hoc est, in die veritatis, quævis opera in statu gratiæ facta infinities plus valebunt, plurisque ab omnibus æstimabuntur, quàm quotquot Heroum facinora hucusque Historiographi posteritati scriptis suis commendârunt.

IV. Et ecce alteram causam propter

pter quam tanti pretii sunt bona opera, id est, terminum, ad quem nos deducunt. Appositissimè à S. Bernardo talia opera jam pridem dicta sunt *semina aternitatis*. Quia quemadmodum, qui acutum cerneret, & magnitudinem trunci, & ramorum vastitatem, & frondum multiplicitem, & florum pulchritudinem, & fructuum ubertatem, nec non totius arboris gloriam, omnia sigillatim, in semine, quasi virtualiter contenta cognoscere; sic si anima perfectè esset illuminata, cujuscunque boni operis amplitudinem, beatæque æternitatis, cujus illud est semen, gaudium ineffabile cognosceret. *Qui seminat in Spiritu, de Spiritu metet vitam aternam.* Hoc non sufficit, Charissimi, ut ingentium illarum divitiarum, quæ rectè agendo acquiruntur, amore capiamini? Quid quæso minùs propter amorem DEI præstari potest; quàm pauperi aquæ potum porrigere? modica tamen hæc aqua tam pretiosa est coram oculis DEI, ut intra se immensum sempiternæ dulcedinis pelagus contineat. O igitur inæstimabile vel unius boni operis pretium! O gloriam! O potentiam! An non revera stulti dicendi sunt, qui tanto cum labore caducis inhiant divitiis (quibus, ne quidem quando volunt, frui possunt) de thesauro autem infinito acquirendo, in bono contento, minimè solliciti sunt, qui tamen semper in eorum maneret potestate & arbitrio? Simplex quædam rustici filia, cum arte singulari tenerrima duxisset è colo fila, glorum eorundem Imperatrici, Henrici quarti conjugii obtulit,

R. P. Segneri Christ. Iustr. Tom. II.

quod donum tantopere isti Dominæ placuit, ut pauperculæ tantum telluris pro remuneratione dederit, quantum filii sui circumferentia comprehendere potuit. Pretiosum profectò hoc erat filium. Sed quæ est illius cum bono opere etiam minimo comparatio: Filium illud ex natura sua talem non merebatur remunerationem; & quamvis etiam promeritum fuisset, remuneratio nihilominus tota erat terrestris. Sed quilibet actus bonus, gratiæ sanctificantis virtute, intrinsecè tale in se continet pretium, ut respectu illius cœlum ipsum, id est interminabilis, & immensa ipsiusmet DEI possessio, non sit meræ duntaxat liberalitatis donum, sed quædam etiam Justitiæ retributio. *Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex.* Ita loquebatur olim Apostolus, & eodem modo cum ipso omnes Justitiam loqui possunt.

V. Considerate jam inexplicabilem peccati malignitatem! unicum peccatum omne hoc bonorum operum meritum destruit & annihilat, omne vitæ æternæ germen exsiccat, pejusque est, quavis malefica grandine, dum omnes hos vitæ fructus penitus aufert. *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, &c. omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Vix ulla tam sæva est tempestas, quæ non aliquas in viribus uvas intactas relinquat. Sed peccatum omnia bona perfundat, nec uni parcit. Quoniam verò hoc punctum tanti est momenti, fusiùs aliquantò explicare me oportet. S. Franciscus Xaverius præcedenti sæculo

culo huic Mundo natus fuit, ut primitivorum Apostolorum miracula & merita, jam longo tempore deficientia, oculis nostris proponeret, Decennio illo non toto, quo in Indiis moratus est, tam magna pro DEI gloria operatus est, ut fama sit, plures ab illo ad DEUM animas esse conversas, quàm Lutherus, Calvinus, Carolstadius, ZWinglius, aliique similes moderni hæresiarchæ, monstra ad Ecclesiæ perniciem nata, perverterint. Primus ille plurimis Populis & Regionibus, eò usque incognitis, Christi fidem annunciavit; inter quas sola Japonia est tam vasta, ut sexaginta sex Regna comprehendat. Nemo hucusque Ædium sacrarum, ab ipso ædificatarum, templorumque profanorum ab eodem dirutorum numerum scriptis consignavit, sed facillimè ex iis, quæ nota sunt, colligere licet; nam plus quàm quadraginta millia idolorum ipsius manu comminuta, & plus quàm duodecies centena hominum millia ab ipso baptizata sunt. Quà de causa sæpius omnino viribus fatiscens vix amplius consueta Baptismi conferendi verba pronuntiare, nec brachium, quo aquam infunderet, sustinere potuit. Satis est scire, sacrum Romanæ curiæ Senatuum referre; tot centena hominum millia ab ipso ad Christi fidem traducta esse, quot nemo unquam converterit. Unde etiam (quemadmodum summus Pontifex in Canonizationis ipsius bulla adjungit) vidit prædicationibus suis Animas Christo partas, quasi stellas in cœlo & quasi arenas in litore maris multiplicatas esse. Tam uberes hujus messis fructus laboribus tanto

cum fervore seminatis responderunt, ut solis itineribus, quæ propter animarum salutem confecerit, juxta nonnullorum computum, quinque tota terra lustrari possit. Hæc tamen, & multò plura, quæ adferre possem, Sanctus Vir intra decem solummodo annorum spatium, sicut audistis, quibus in Indiis moratus est, peregit. Cogitate jam, si centum annis in illis regionibus habitasset, quantò plura tanto tempore operatus fuisset, & si superatis centum annis, sexcentis, septingentis, imò nongentis annis, quot Adamus, & plures ante diluvium vixerunt, pro Christi gloriâ laborasset, fateri nos oportet, hunc Mundum, quantus quantus est, nimis angustum illius zelo campum futurum fuisse. Quare omnes vitæ ejus historiæ, si typis mandatæ essent, cum tot & tantis comparatæ facinoribus posterorum memoriâ dignissimis omnes illæ tunc, inquam, defectuosæ & mancæ viderentur. Nunc hæc omnia cogitationibus vestris quasi in fasciculum colligite; singite Sanctum aliquem, qualis erat iste, post omnia hæc opera pro DEO facta peccato mortali, solo etiam desiderio, solâque delectatione consentire. Peccatum hoc mortale tam pestiferum est, ut uno quasi ictu omnia illa bona opera interimat; unde si illa anima ante peccatum tam locuples, subito post peccatum moreretur, totus ille meritorum cumulus, totus, inquam, nihil ei omnino ad salutem consequendam prodesset. *Omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Supponamus præterea, virum ad eò Sanctum, qualem vo-

bis

Tom.
Boz. de
sign. Ec-
cles.

bis descripsi, ab æterno servisse DEO, summo cum ardore illum amasse, summo cum rigore carnem suam illius causâ affixisse, omnes proventus suos in perpetuas pauperum eleemosynas expendisse, quotidianis, & perpetuis Sacrificiis DEUM placasse, supplices ad eum preces fudisse, æternisque hymnis & canticis Nomen ejus celebrasse; quicumque talia fecisset, profectò infinitum, saltem quoad tempus meritorum cumulum acquisivisset, ideoque infinita quoque ipsi merces in cœlesti gloria deberent. Hic tamen ipse si peccatum unum vel sola cogitatione admitteret, momento meritorum illorum infinitorum, & mercedis infinitæ jacturam faceret, eorumque locò ad pœnas ac supplicia infinita in ima inferni abyssò damnaretur.

VI. Quid ad hæc Charissimi? An aliud argumentum adhuc desideratis, quo unius folius peccati gravitatem intelligatis, cum tanta sit ejus malignitas, ut tanta bona pessundet? Ecce immensum præmiorum pondus in immensum pœnarum cumulum tam subito commutatum, sub quo gemunt gigantes illi infernales, qui DEO bellum indicere ausi sunt. Attendite igitur, & considerate, quantum illud sit, quod peccando perdidistis! Scio, meritorum vestrorum summam non esse infinitam, quam possibilem esse supra supposuimus, sed potius centum esse valde exiguum, propter parum illud boni, quod plerique, tempus mille ineptiis impendere soliti, peragunt, quo quovis momento

thesaurum sibi cœlestem comparare possent. At nihilominus exeunte an multo numeratis, vos observasse jejunia, plurima DEO obtulisse munera, plurima fudisse preces, plurimisque pauperibus eleemosynas impertitos fuisse: Rei Divinæ sæpius interestis, Sermones Sacros frequentatis; sæpius etiam comparetis in Ecclesiis, & nisi desperatæ sitis conscientiæ, ad minimum aliquoties per annum peccatis expiati sacrosanctæ Eucharistiæ mensæ accumbitis. Quòd si igitur omnis bona actio: tanti, ut dictum est, ex seipsa est meriti, etsi ideo etiam, quòd in cœlis merces ei debeatur, tantò est pretiosior, fateri oportet; Magnum in fine anni thesaurum vos acquirere, & consequenter postmodum peccando inexplicabilem facere jacturam, dum peccatum illud, quasi ventus pestilens, omnem quamprimum fructum ipsa adhuc in herba arefacit, ac pessundat.

VII. Verum est, pœnitentibus sincerè & in DEI gratiam redeuntibus bonorum operum ante peccatum acquisita ex mera DEI bonitate merita reviviscere, quemadmodum olim per Prophetas promisit. *Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca.* Sed duo hîc ad rem nostram advertere necesse est. Primum est, nonnullorum Theologorum esse sententiam, gratiam in quovis Sacramento, ut ipsi loquuntur, ex opere operato obtentam, semel peccato

Joël 2: 25.

v. pas. quez.

22. to. 2. de spe.

221. c. 7.

mortali perditam, nunquam reddi amplius quocunque meliori modo DEI gratiam nobis reconciliemus. Quod si verum est, videte obsecro, quam lacrymabilem thesauri jacturam facit miser peccator, quandocunque DEI legem prævaricando se nihil perdere existimat. Recordamini illius, quod dixi, quanti unus solus gratiæ gradus valeat; considerate quoque quam pretiosum sit flumen illud auriferum, cujus minimæ arenulæ tanti æstimantur. Alterum observatu dignum est quod sequitur.

*v. suar.
opusc. de
revisc.
merit.
sect. 3.
m. 9. c. 6.*

Si DEUS peccatori pœnitenti omnia merita ob perduellionem culpæ ablata restituit, hac libertate Misericordiæ suæ viscera ostendit, qui pœnitentiam illius desideravit. Verùm hoc non impedit, quò minùs tantæ perduellionis malitia perinde sit detestanda; non solum enim meretur, ut omnia illi bonorum operum merita auferantur, sed etiam, ut nunquam restituantur.

XIII. O quam amaris igitur lacrymis hanc jacturam deploraret, quicunque mentis oculos bene illuminatos haberet! Davidi & militibus ejus civitatem Siceleg paulò antè ab Amalecitis everfam, & in cineres conversam intrantibus, dum domum suarum ruinam, squalorem, solitudinem, nec non tennerrimarum prolium suarum, mulierumque necem intuerentur, ac flerent, flentibus tandem lacrymæ defecerunt. *Planxerunt, inquit Scriptura, donec desicerent in eis lacryma.* Considerate igitur, quantum fleret, qui terribiliorem hanc devastationem, quam adfert peccatum, cognosceret; Verùm ita se res habet, quævis alia res amariùs, quàm

*3. Reg.
30. 4.*

bonorum operum jactura deploratur. Crassus flevit, pullasque induit vestes ob murænam fluviatilem, quæ in piscina illius adeò famosâ morte sublata est. Et Christiani nostri quandoque non erubescunt, equi, aut canis interitum deplorare, dum interea siccis oculis tantorum audiunt jacturam meritorum, quam anima ipsorum patiat, quasi nec flocci æstimanda essent.

II.

IX. Sed quid jam dicemus de bonis illis operibus, quæ in peccati mortalis statu fiunt, quod est alterum malorum à me propositorum vobis explicandum? Hæc jactura adhuc magis est deploranda, quia nunquam reparari potest. Peccatum est velut turbo, à quo non tantum maturi decutiuntur fructus, sed ipsamet arbor radicitus evellitur. *Omnia eradicans genimina.* Ideoque omnia opera facta ab anima peccato inquinata, opera sunt mortua, infructuosa, ingrata, nec unquam DEO accepta, sicut eadem opera in gratia producta. Tartarorum Princeps nunquam acceptat decimas è grege fulmine percusso; ita quoque facit DEUS; Decimas & Victimæ ab Abele oblatas sibi ostendit placere, quia ab innocuâ caula prodiere. *Respexit Dominus ad Abel & munera ejus.* Caini autem munera non accipit; cum sint Decimæ è caula fulmine peccati percussa, & etiamnum Invidiæ fumum redolentia: *Ad Cain verò & munera ejus non respexit.* Imò non tantum non benigno acceptat vultu, sed aversionis & horroris loquitur terminis, quasi molestum sibi odorem adferrent. *Incensum abominatio est mihi, la-*

*if.
Et
boravi h.*

boravi sustinens. Si Leo aliquod animal mordeat, caro illa fit tam foetida, ut à nullo alio animali devorari possit. Fuge peccatum, monet Spiritus S. per Ecclesiasticum, quia, *dentes Leonis, dentes ejus, interficientes animas hominum.* Aspiciate quælo, quàm ferus sit hic Leo! non tantùm corpora, sed etiam animas interfecit. Quod si ita est, quis mirabitur totum illud, quod à talibus proficiscitur animabus, coram DEO foedere, à maximi Leonis dentibus dilaceratæ sunt, dentibus scilicet non crudelibus tantùm, sed pestilentissimis.

X. Quòd si ad amussim Theologiam, nunquam dicere licèt, opera bona in statu peccati facta displicere DEO; sed solum Peccatorem displicere; certum saltem est, istorum operum ob peccatum & peccatoris abominationem apud Justitiam Divin. non haberi rationem; quare quantumcunque illorum augeatur numerus, omnia meræ sunt Nullæ, quas dicimus, quæ se solis summam nullam constituunt. Propter hanc causam ore proprio sterilem vocavit Regem Iechoniam, quamvis octo ipsi essent filii. Hæc dicit Dominus: *scribe virum istum sterilem.* Ratio autem fuit, quia è tot filiis nullum in regno post se successorem habuit, sed omnes simul in captivitate Babylonica obière, quo DEUS nobis significare voluit, impios licèt elemosynarum elargitionibus, susceptis jejuniis, peregrinationibus saceris, fufis orationibus, templorumque visitationibus, numerosarum prolium id est bonorum operum Patres efficiantur, nihilominus coram oculis DEI

tanquam steriles & infœcundos comparere; nullus enim tot illorum partuum, licèt laudabilem, unquam in cælis meritorum, & gloriæ coronâ redimitus triumphabit.

XI. Quod si ita se res habet, dicent nonnulli, ergo peccato inquinatis nihil prodest amplius quidquam operari boni; non jejunandum porrò ipsis, saltem cùm præceptum non urget; diebus non feriatis Missæ Sacrificio interesse; recitare rosarium, solitæque ut antè domi preces persolvere irritus labor est. Quàm inepta est hæc consequentia! Opera bona in peccato facta non possunt promereri cælum, ergo illa intermitamus? nolite sic argumentari, sed dicite: abjiciamus peccatum, Confessione illud expiemus, nec in Paschale tempus, sed neque in hodiernum vesperum pœnitentiam differamus. Hoc, si sapienter loqui vultis, inferendum esset. Insuper ad voces, quibus usus sum, advertite. Dixi videlicet, opera bona in peccato facta non prodesse pro cælo lucrando; at non dixi unquam; omnino nihil prodesse: quod si in manibus vestris nummus aureus frangatur, quid facitis? An bina illa auri frustra projicitis? profectò tam stulti non estis, sed ea aurifabro fertis, ut aliquod inde lucrum referatis. Attamen aureus nummus diffractus non valet? Verum est, non valet, quemadmodum moneta ad emendum, & mutuandum, valet tamen, ut metallum. Eodem modo se habent bona opera. Si ad acquirendum cælum non valent, valent tamen ad minora alia bona ac-

quirenda: quare nunquam intermitti
s. Thom. debent, imò illorum intermissio sum-
3. p. 9. **m**x quandoque calamitatis causa pos-
19. a. 6. set esse. Contigit aliquoties, ingen-
 tia flumina per apertos campos im-
 petuosè irruentia tamdiu objectis lin-
 teis cohibita fuisse, donec rupti ag-
 geres reparati fuerint, antequam to-
 tam Regionem inundarent. Quem-
 admodum igitur exiguum lintei fru-
 ctum saltem per aliquot tempus suf-
 ficiens fuit ad formidandam aquarum
 inundationem avertendam, sic opera
 aliqua bona à peccatoribus facta, li-
 cèt in seipsis parva & exigua, inter-
 dum Divinæ Justitiæ furorem inhi-
 bere potuerunt, ita ut non disper-
 derentur, priusquam resipiscentes pœ-
 nitentiam egissent.

In Anal. XI. Casum in rem nostram audi-
1525. n. te mirandum. Venetiis pro concio-
69. ne dicebat frater Matthæus de Bascio
 sacri Patrum Capucinorum Ordinis
 Author, qui extraordinariæ Zeli sui
 efficacix, & vitæ exemplum, & mi-
 ra adjungens opera, difficile dictu
 est, quàm sublinem nominis existi-
 mationem apud omnes acquisiverit.
 Inter alios quidam Legum Doctor,
 ut DEI Famuli colloquio propiùs
 frueretur, & apud eum aliquod ob-
 tineret meritum, quodam mane Vi-
 rum sanctum ad prandium secum su-
 mendum invitavit; qui invitationem
 acceptavit, sed, ut majus commodum
 illi deferret, uti intelligetis. Ha-
 bebat hic Doctor domi suæ simi-
 am, adeò lepidam, ut totum vici-
 niam recrearet. Insternebat illa men-
 sam, mappulas applicabat, vitra mun-

dabat, debitisque locis magnâ cum
 industriâ fercula disponebat, ita, ut
 nullus architrclinus meliùs facere
 potuisset. Accedebat huic diligen-
 tiæ mira benevolentia, quam Do-
 mino suo exhibebat; redeunti do-
 mum, ut primum advertit adven-
 tum, fores aperiebat, manu sua pi-
 leum, & pallium auferebat, calceos
 exuebat, crepidâsque porrigebat, his
 aliisque agendi modis non tantum
 bestiarum conditionem, sed etiam
 ipsos ephesos scitissimos superare
 videbatur. Audiens igitur frater Mat-
 thæus res hujusmodi stupendas, in-
 quit, advocate illam, desidero enim
 illam videre. Verùm simia, quæ o-
 derat conspectum Viri sancti subire,
 sub lectica se absconderat, unde mag-
 no cum labore quæri debuit; nec satis
 fuit repertam esse, quippe obstinatissi-
 ma, nec blanditiis nec vi suo illo ex
 angulo extrahit potuit. Tunc DEI
 famulus suaviter apprehensâ Doctoris
 manu, vis, inquit, tibi dicam, quæ sit
 illa comis simia, quam domi foves?
 Diabolus est in persona, eamus solum-
 modo, proprio ore id eum fateri co-
 gam. Itaque cubiculum intrant, sta-
 timque frater Matthæus Diabolo im-
 perat, edicat, quisnam sit, & quem ob
 finem hoc sub schemate comparens,
 ad tam vilia se demiserit obsequia? Er-
 go ingenti cum rabie respondet co-
 ctus, sum Diabolus ex Inferno; nec
 alia de causa huc veni, quàm, ut Ani-
 mam ipsius, plurimis titulis jam longo
 tempore mihi debitam, mecum aufer-
 rem. Quare igitur, quærit Vir sanctus
 intra tot annos, quibus hic moraris, il-

lam non sustulisti? Quia, subjungit Dæmon, quovis vesperi, antequam decumberet, devotas quasdam DEO, Divæque Virgini preces persolvebat, quas si vel semel intermisset, permessa mihi à DEO fuerat potestas, eum sopitum suffocandi, mecumque in Orcum abripiendi. Cogitate, quantus omnes, hunc sermonem audientes, invaserit pavor. Verùm frater Matthæus interea omnes & præsertim Dominum Domus animavit, Dæmonemque illinc abire coëgit. Deinde prædictum Doctorem attonitum, & stupefactum permovit, ut, quæ mediis injustis in periculosa sua professione acquisiverat, legatis, & elemosynas erogandis abundanter restitueret.

XIII. Considerate jam, an bona opera etiam actuali culpâ contaminato profint? Quò devenisset infelicis Doctoris hujus anima, si tam stolidè, ut aliqui solent, discurrisset: DEUS odio me habet, cur aliquid boni agam, cum mihi nihil proffit amplius? An non videtis boni aliquid facere, semper bonum & laudabile fuisse? Quare ubi Apostolus dicit: *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* S. Thomas docet, sic intelligendum esse, quod non prodest ad Regnum celorum obtinendum, ut supra dictum est, non quòd ad alia impetranda non proffit. Imò alio in loco ex professo docet, opera bona in statu peccati facta, generaliter ad tria assequenda, valde utilia esse: *ad temporalium consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, ad assuetudinem bonorum ope-*

rum. Quia verò, valde cupio, vos hunc errorem dedocere, tria hæc paucis explicabo.

XIV. Primò igitur bona opera profunt ad bona temporalia à DEO impetranda. *Ad temporalium consecutionem.* Propter has, quas recitatis preces, dum estis in peccato, propter illa jejunia, propter hanc charitatem pauperi exhibitam, propter hanc corporis afflictionem, propter illam Missæ Sacrificii auditionem, licet DEUS cœlum vobis non sit donaturus (hæc & similia enim opera Divinâ gratiâ carentibus nihil merentur) nihilominus multa in terris bona concedet. Vestram conservabit sanitatem, augebit bona fortunæ, vestram nominis tuebitur æstimationem, familiam locupletabit, periculosam agris vestris imminetentem avertet tempestatem, litem, quâ ad incitas redigi poteratis, plurisque persecutiones & adversitates disturbabit; nec non alia vobis procurabit beneficia, quæ nonnunquam tanti facitis, ut illa ipsimet æternæ saluti vestræ præferatis. S. Augustinus asserit, penes antiquos Romanos, pro virtutum suarum moralium remuneratione, totius Mundi tunc cogniti fuisse imperium: non quòd in rigore loquendo, opera peccatoris verè possint mereri præmium: minimè inquit S. Thomas, sed quia DEUS ita erga illa se gerit, quomodo faceret, si aliquo modo essent meritoria. Atque adeò: *non merentur propriè & ex condigno.* Quod est meritum in dignitate recipientis gratiam fundatum, sed similitudinariè & ex congruo, quod

S. Thom.
supp. 9.
14. ar.

46. in c.

quod est meritum in decentia gratiam exhibentis fundatum. Tantopere DEUS amat virtutem, ut etiam imaginem ejus præmio afficere deleatetur, eodem ferè modo, quo pater aliquis intimè amans filium suum, exanimem ejus effigiem in tela depictam diligit. Hoc modo videns DEUS humiliatum Achab, cilicio & cinere coopertum intentata flagella inhibuit; licèt enim illum magis capite, quàm corde humiliatum viderit, nihilominus, inquit S. Gregorius, ostendere voluit, quàm grata sibi verè dolentium pœnitentia, cum etiam apparente tantopere deleatetur. *Pensandum est, quomodo ei grata sit spontanea afflictio, pro culpis in eis, qui placuerint; si hæc ad tempus placuit, & in eis qui displicebant.* Hoc tamen adhuc minimum est.

XV. Secundò talia opera utilia sunt, ut ad gratiam saltem remotè disponamur. *Ad dispositionem ad gratiam.* Baptismus Sancti Joannis non conferebat gratiam, sed ad recipiendam peccatores disponebat; & hoc satis erat, ut magnam de illo æstimationem conciperent. Eodem modo se habent devotionis opera à peccatoribus facta. Quamobrem illa magni facere oportet, nec intermittere; licèt enim sint veluti Baptismus, quo sola lavantur corpora, nec nisi exterius aliquod contineant bonum; nihilominus media sunt, quæ prodesse possunt, ut tandem etiam animæ abluantur. Ideò Salvator noster in Evangelio cuidam Scribarum sinistra cum intentione interroganti, nihilominus sapienter lo-

quenti respondit; *Non es longè à Regno DEI.* Laudando enim tantum charitatem erga proximum, licèt eam non exhibuerit, ad eandem disponebatur, propiùsque ad eam accedebat. Observate, quid face adhuc fumante fiat: fumus hic non est flamma, est tamen valde idonea dispositio ad eam concipiendam; unde sicut faciliùs est, faciem paulò antè extinctam, quàm jam penè frigidam accendere, ita faciliùs est, ut peccator, qui bonis studet operibus, quàm qui ab illis abstinet, ad meliorem frugem deducatur. Prode-runt hæc opera, ut tales audiatis Missionarios, à quibus convertamini, ut zelosum inveniatis Confessarium; ut pium aliquem legatis librum; ut bonum aliquod videatis exemplum; ut bonam auscultetis exhortationem, ut alia similia vobis occurrant media, quibus illius aurigante gratia in viam rectam revertamini. *Ad dispositionem ad gratiam.*

XVI. Denique, quod ego maximi facio, opera in peccato facta profunt, ut quis assuefiat semper ad benè operandum. *Ajo assuetudinem bonorum operum.* Verum est, clavem ceream non aperire ostium, sed exemplar præbet, secundum quod alia ex ferro, quæ aperiat, fabricari possit. Eleemosynæ igitur, orationes, peregrinationes, pœnitentiæ, omniæque alia, quæ peccatores faciunt opera bona, valde profunt; profunt enim, ut forma quædam rudis, juxta quam ipsa opera deinde faciliùs, sed alio valore, à peccatoribus jam pœnitentibus

tibus peraguntur. Quemadmodum igitur non inutiles habentur afferes, trochleæ, funes, quibus semel pro ædificio erigendo usus est architectus, licet eo jam absoluto, nulla amplius talium instrumentorum habetur ratio, sic nunquam inutilia æstimanda sunt opera bona, quæ facitis, licet status ille, in quo ea facitis, nihil pro ædificio in cælis stabiliendo conducatur. Sensim honestam ducere vitam assuefietis, ita ut facilius supra materiale hoc bonorum operum fundamentum, non solum bonarum, sed permanentium ætionum ædificium extruatis.

XVII. Quamobrem posthac nolite solitas; idè quia in peccato estis, devotiones intermittere; potius curandum vobis erit, ut hoc misero derelicto statu in DEI gratiam redeatis. Considerate, quæso, quantum perdati boni, dum tot Christianorum operum, per totum annum factorum, perditis meritum. Quanta est hæc stultitia, totâ Quadragesimâ jejunare, nec tamen nisi in fine ejusdem Confessione peccata sua expiare? Lauretum, Assisium in Alverniam, aut ad alia pia loca peregrinationem suscipere, & in fine itineris Sacerdoti peccata sua manifestare? integrum frequentare Missionem, multis poenitentiae tam privatim quam publicè incumbere operibus, interim ad ultimum usque diem gratiam sacram exomologesi recipiendam differre? an non hoc est supra spinas seminare? *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas, bene dixero cum Jere-*
R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

miâ. Prius colatur ager, deinde seminetur, & non prius seminetur, deinde colatur. Notissimum est hoc agriculturalium axioma. Sed quanto fidelius terrenas observatis, tanto minus ad regulas attenditis cælestes, *Novate, igitur, novate vobis novale.*

XVIII. Renovate ergo, Charissimi, desertum cordis vestri solum, multò jam tempore incultum. At quomodo renovabitis? Terra fructificando jam exhausta, nulla re magis fecunda redditur, quam ignem illi admovento. Hanc & vos observate methodum. Mortis appropinquantis aliquantisper recordemini, quæ fortè non multò post in cineres vos rediget, ah! quam libenter in illa hora pro bono aliquo opere totum Mundum, si vester esset, daretis! at in potestate vestra non erit amplius, illud impetrare. Nihilominus nunc vos ipsi inimici vestri, aut nihil boni facitis, aut si fecistis, nihil æstimatis, sed voluntariè prodigitis, desperatèque stultâ hac confidentiâ peccatis, illud tam incertâ, quam malè intellectâ à vobis Confessione recuperatum iri? Certi & securi estote, à cineribus vestris assiduâ meditatione ponderatis, desiderata fecunditate agros vestros locupletandos. Sed longè majorem adhuc vigorem ignis accensus producet, si attentè rogam illic infernalem consideraveritis, ad quem etiam vos tanquam infœcundæ arbores condemnabimini; si post tot vitæ annos in eum finem, ut bonos & salubres feratis fructus, vobis concessos, solis foliis onustos solo Chri-

stiani nomine, non factis locupletes mors demessuerit. *Novate vobis novale.*

XIX. Considerate denique omne ex hac culturâ commodum in vestram cedere utilitatem. *Novate vobis.* DEUS profectò nullius rei patietur jaçturam, si in fine vitæ vestræ terram vestram, terram reprobam maledicto cogetur subjicere; nec ideo Cœlites luctum induent, si vos in Orcum præcipites datos esse viderint. *Si sapiens fueris, tibi metipsi eris, si autem illusor, solus portabis malum.* Si nunc sapiatis, vitam vestram præsentem in bonis operibus accumulandis impendetis, totumque lucrum vestrum erit, quo in futurum frui uri estis. Quòd si econtra toti voluptatibus addicti peccatis bona opera corruperitis, soli malum vestrum portabitis, eò quòd sub perditorum aliquando recuperandorum fiducia vos ipsos stultè deceperitis.

XX. *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas.* Agricola quicumque supra spinas seminat, tria perdit, semen, laborem, & tempus. Horum trium quoque vos jaçturam faciatis, sed eò

magis deplorandam; quòd immortalitatis semen, qualia sunt opera bona, perdat; perdat laborem, cujus merces debet esse DEUS ipsemet; *Ego merces tuâ magnanimis.* Tempus, quod felicissimæ æternitatis fuisset principium, si illud bene impendissetis.

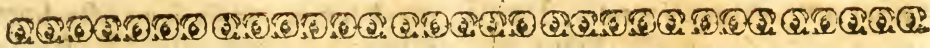
XXI. Non ita agite, charissimi. Nolite serere super spinas, sed *novate vobis novale*, peccata vestra sincerè confitemini, & quamprimùm fieri potest, gloriam DEI recuperate, ut in tali statu continuantes, deinde magno cum gaudio opera sancta seminetis, eâ spe fieri, majori cum lætitia suo tempore à vobis colligenda. Pro ultima interim conclusione discite, quàm grande malum sit peccatum, quod quamdiu in cordibus vestris delitescit, non potest æternæ vitæ fructus in vobis germinare; & si jam multi germinasse conspiciantur, ad eò tota ipsorum virtus mortificatur à peccatis, ut licet in se boni sint, non tamen ad salutem æternam sufficiant; cum pestifera in vobis prædominans indispositio eos omnino suffocât.

Prov. 9.

12.

DISCURSUS XIV.

Peccatum tam prosperitates quam adversitates in materiam damnationis convertit.

I. **P** Rincipium & Finis mirabilis illius telæ, quam Divina Providentia, ut loquitur Propheta, in omnium Nationum regimine oritur, in alio denique non consistit, quam in rebus prosperis, & adversis, quas pro sapientissima intentione sua, quotidie inter homines disperditur. Et quamvis magnum hoc opus, instar pretiosæ tapetis dum texitur, nihil aliud videatur esse, quam filiorum sibi oppositorum commixtio; nihilominus ubi finito labore in conspectu totius Mundi, in extremo illo die explicabitur, tam pulchrum, & venerandum comparebit, ut futurum sit, ut etiam ipsi dæmones cum sequacibus suis reprobis intra se artificium admittentur, neque, licet tanto damno suo adeo decorum sit, & amore dignum, ore blasphemio hiscere audiant. *Omnis iniquitas oppilabit os suum.* Peccatum igitur hic quoque demonstrat, quid sit in se, hoc est, perturbatio Universi: pulchrum enim illius ordinem invertit, Divinisque decretis sese opponens, pro temeritate sua totam supernaturalis hujus regiminis symmetriam confundit. *Qua perfecisti, destruxerunt.* Quare ex hac quoque notâ pro confusionis monstro agnosceremus, visuri, totum Divinæ Pro-

videntiæ esse contrarium; dum à fine suo Prosperitates, & Adversitates temporales pariter, ad salutem nostram à DEO ordinatas, avertit.

II. Incipiamus à Prosperitate. Solentissimum, quod unquam Diaboli lingua effutiit, mendacium fuit illud, quando Salvatorem nostrum in deserto tentans, ante oculos ipsius omnium in Mundo regnorum ideam, magnitudinem & gloriam proposuit, adjunxitque se illorum Dominum esse, & pro voluntate sua, cui vellet, ea posse distribuere; quare omnia se illi daturum, si procidens tanquam supremum se adoraret. *Tibi dabo potestatem Luc. 4. hanc universam, & gloriam illorum, 6. quia cui volo, do illa.* Et quamvis grande hoc mendacium coram Divinâ veritate minus apparentiæ veritatis & credibilitatis haberet, quam Cometa in conspectu Solis, non idè tamen mendax ille despondit animum, sed subsequenter sæculis per Ministros suos denuo tentavit aleam. Sic Sancti Epiphaniï testimonio nobis constat, quosdam Hereticos suis temporibus docuisse: divitias non aliunde quam à Diabolo provenire. Ipsi quoque Manichæi simili erroris spiritu fascinati, Dominum DEI absolutissimi dividentes, medietatem Dæmoni

moni assignabunt, docentes, DEUM rerum invisibilium esse Principem, Dæmonem visibilibus præesse. Hujus ergo esse, velut talis, pro arbitrio suo bona hujus mundi sensibilia distribuere. Intolerabile mendacium, tam ratione, quam fide exploratum, & convictum. Ratione scilicet, quia DEUS omnium bonorum est origo; quare nullum bonum inveniri potest, quod ab ipso non proficiatur, & ipsius non sit. Fide verò mendacium hoc destruitur, quia plus, quam in millenis locis Scriptura Sacra asserit, DEUM omnium totius mundi bonorum esse Dominum, eaque modò promittere, modò concedere, nunc auferre, prout illi placet. *Cuncta, quæ in cælo sunt, & in terra, tua sunt, &c. Tu dominaris omnium.* Non igitur prosperitates temporalis Dæmon elargitur, qui in Regno suo non habet nisi ignem: multo minus Calu. distribuitur, qui non aliubi habet esse, quam in stultorum opinione. Verissimus omnium Dominus & dispensator est DEUS, quia illas dividens sapientissimo, quod in omnibus propriis operibus suis adhibet, utitur consilio; id est, ad gloriam suam & utilitatem nostram. Et hoc est, quod ad bene intelligendum, quàm grande sit illud malum, quod peccato infertur, præmittendum est, dum se utrique directè opponit.

III. Primò igitur DEUS pro gloria sua bona temporalia distribuit (sive illa sint divitiæ, sive honores, sive sanitas, sive vita, sive aliud quodcunque bonum) ut ita absolutum,

quod ipsi in omnia supradicta bona debetur dominium ostendat. Ita pro omnibus Sancta Samuëlis Prophetæ Mater confessæ est, in solenni sua gratiarum actione. *Dominus pauperem facit, & dicit, humiliat, & sublevat.* Sed ob quam causam? Audite illam: *Domini enim sunt cardines terra.* DEUS unum divitem facit, alterum pauperem; hunc grandem, illum miserum; ut sciamus ipsum, ab uno ad alterum Mundi terminum esse Dominum. *Domini enim sunt cardines terra.* Et ecce responsum! quoties immeritò querimini, causam quæ, quæ petere non deberetis, inquiritis: quare DEUS vos pauperes, alios divites nasci voluerit? Cur vobis sanitatem denegat, aliis verò robustam concedat? Hoc ideo fecit, quia Dominus est, & quia sic illi facere placuit. Pergite modò iniquitate queritis vestris, si audeatis, quasi vos magis domini deberetis esse rerum vestrarum, eaque donare, quibus vultis, quàm DEUS sit, ut sua aliis pro arbitrio largiatur.

IV. Verùm DEUS Pater tam vehementer suas amat creaturas, ut semper gloriam suam illarumque utilitatem conjungat. Ideoque præter finem, in bonorum sensibilibum distributione Dominum se ostendendi, eodem quoque tempore nos adjuvare intendit, ut bonos nos faciat. Duplex stipendiorum genus militibus persolvi solebat: unum durante bello, alterum post victoriam dabatur. Durante bello stipendium illis datur, ut honestè vivere, & vestiri possint. Post

Paral.
29. 11.

s. 2
p. 9
fi. ar.

Post victoriam amplior conferbatur merces, qualis erat illa, qua Romani praesertim olim milites praemiare sollebant, de victorum facultates illis distribuendo. Idem agere nobiscum solet liberalis DEUS, qui donando non recipiendo ditatur. *DEUS dives in misericordia.* Praeter hanc superabundantem & plenissimam mercedem in caelo nobis reservatam, qua victores donabimur, alia in hoc Mundo datur, dum fidelibus suis, quasi militibus uni magis, alteri minus copiosum, prout utilitas nostra requirit, stipendium distribuit, ita ut ex una parte vires bellandi suppeditentur, ex altera victoriae impedimenta removeantur.

V. Neque tantum particulari aliqui, sed potius bono communi moveatur, DEUS ad hunc aut istum locupletandum. Ideo multis largitur divitas, ut miseriam pauperum sublevent. Fontes, quos natura in montium productis cacuminibus, non ideo scaturiunt, ut soli montes illis fruantur; sed ut postquam satis humectati sunt, reliquias in vallium utilitatem undas derivent. Sic omnino res se habet cum facultatibus; a DEO liberali manu in domo quadam congregatis: has enim non ideo dedit huic familiae, ut in ea stagnet & putrescant, sed ut in commodum eorum, qui, in humiliore statu vivunt, descendant. *Dives & pauper obviaverunt sibi: utriusque operator est Dominus.* Dives & pauper in Mundi gubernatione sibi obviant; diviti enim mandatum est, ut abundantiam

suam indigentis necessitati subveniat, quem admodum filius primogenitus in mandatis habet, ut fratrum suorum innotum curam gerat; pauperi vero praecipuum est, gratum se erga divitem exhibere, & ut salvetur, preces pro eo ad DEUM fundere. Ita inquit Sanctus Augustinus: *Pauperis est orare, & divitis erogare.* Et propter hanc causam DEUS voluit in mundo paupertatem esse & divitias. *Utriusque operator est Dominus,* ut pulcherrimus ordo inde resultaret. Robertus Rex Franciae quotidie mille alebat Pauperes, cumque esset in itinere, equis & curribus post illum vehebantur, ne nunquam illi deessent. An non verè plus erat hic Rex? utique, erat enim primogenitus, qui majoratu, ut appellant, suo ad mentem Patris caelestis, a quo illum acceperat, usus est, adeoque mirum non est, in ejusdem familiae Franciae coronam elemosynis stabilitam, ipsi verò aeternam in caelis collatam esse.

VI. In summa, id quod DEUS nobis benefaciendo praetendit, est, ut bene operando nos gratos exhibeamus; ita ut qui in recipiendis beneficiis primi sunt, sint similiter primi in obsequiis deferendis. Hanc ob causam rotas curruum vestrorum inungitis, ut facilius moveantur. Ita quoque facit DEUS. *Dedit illis regiones gentium & labores populorum possederunt,* inquit Psalmista, *ut custodiant justificationes ejus, & legem ejus requirant.* Si tota illa non inungeretur, per viam strideret: eodem modo, si homo ille non lenius tractaretur a

Serm. 25. de Verb. Dom.

Ribaden: de Trin. Christ. h. 2. c. 20.

Pf. 104. 44.

J. Thom.
2 q. 126.
4. 1. ad.
 3.

DEO, recalcitraturus prævidetur, in furorem agendus, omniâque lamentis & lacrymis impleturus; quare ad omnes hujusmodi perturbationes evitandas, ei bona impertitur. Quòd si iis abutatur minimè sequitur, DEUM non semper ea animo illum juvandi concessisse.

VII. Hæ sunt altissimæ providentiæ intentiones, quas habet DEUS, dum temporalia nobis confert beneficia. Considerate quæso, quàm sint illæ amabiles & justæ! sed tantò horribilius est peccatum, quòd has intentiones perturbat, & à fine suo avertit, dum id contra DEUM vult pugnare, quod pro majore illius gloriâ servire deberet, utque quod nobis professe deberet, nos ipsos impugnet. Atque ita imprimis, qui libero, quod supra Mundum universum ipsi competit, Dominio DEI se opponit, facit, ut negatæ præminentix, favores & fortunæ præminentix, favores & fortunæ bona in contemptum ipsius usurpentur. Adam & Eva, licèt vix DEI manu plasmati, & ab illo vitæ spiritu, quem Creator in faciem illorum inspiraverat, adhuc, ut ita dicam, calidi, cum viderent se in medio Paradisi terrestri positos, cum solliciti esse debuissent, quomodo gratos se Benefactori suo exhiberent, tantùm cogitârunt, quomodo bonum sibi prohibitum, bonum illud vilissimum, assequerentur, hoc est, ut pomò interdicto vescerentur. At O quàm multi improbi filii, pessimi illius instinctûs hæredes, quotidie primis parentibus nostris succedunt! Nascitur hic in domo rebus omnibus abun-

dante, natat, ut ita loquar, in deficiis; omnes sibi conditione pares facultatibus superat; attamen his omnibus non acquiescit; inhiat miseræ viduæ illius agello, quia illi aridet; illi colliculo, illi prato, huic infelicis pupilli vineæ, quia propius suæ adjacet; ideòque auxiliî specie matri, viduæ, aut filio pupillo aliquantum pecuniæ mutuum dat; sed intra breve tempus à summa mutuo præstita illiusque censibus tota parva hæc substantia devoratur, alterique accrescit. Alius quidam pater-familias numerosam domi alit prolem, & ex omnibus ineptissimum & magis discolum vult iniciari Sacris, licèt ne quidem inter milites adlegi mereatur. Sed hoc parum est. Postquam hic ipse filius scandalosâ vitâ suâ vestes, & Sacerdotalem dignitatem contemptui exponit, nihilominus vult illum Animarum suscipere curam; tantùmque commendationibus, muneribus, emptisque favoribus efficit, ut quasi vi in vocantem Ecclesiam intrudat. Quæ jam ergo, creduntne tales Patres facultates & filios à DEO sibi datos, aut non credunt; si non credunt, eradamus nomina illorum à baptizatorum codice; non enim digni sunt, qui vel inter Turcas locum habeant, utpote qui DEUM omnis prosperitatis suæ authorem cognoscunt; si credunt, quæ detestabilior est ingratitude, quàm ea, quæ DEUS ipsi largè concessit, vel DEI in gratiis impendere?

VIII. Nihilominus hæc est communis plurimorum Christianorum & poli-

politica consuetudo, novos velle acquirere proventus, acquisitionesque novâ Benefactoris sui offensâ stabilire. Incredibile videtur, fieri potuisse, quod tamen Sacra Biblia in Jeroboamo contigisse affirmant; cui cum DEUS per manus Prophetæ Abiæ decem Israëlitiçi populi tribus tradidisset, vix captâ possessione, duobus idolis publicæ adorationi expositis sibi Regnum firmare statuit, ut Populum ab Hierosolyma ad eunda averteret: quo tam frequenter commovere non posse existimabat, uti lex præcipiebat, quin pristinam ad antiquam Regem Roboamum inclinationem reciperet. Incredibilis, inquam, videtur tanta in illo impudentia, postquam DEUS ei promiserat, se regnanti perpetuò opem laturam, si fidelis maneret, quemadmodum jam imperium adeptus expertus fuerat. At nihilominus, quod nobis videtur incredibile, id quotidie oculis nostris à tot Patribus-familias incautis, à tot falsis Notariis, & à tot fraudulentis Mercatoribus fieri videmus, qui DEI legem transgrediendo sua conservare, & augere volunt, nec non-ejus loco maledictum lucrum, quasi idolum suum adorare. *Incrassatus, impinguetus, dilatatus dereliquit DEUM factorem suum.* Gratiis Divinis indurescunt, quemadmodum radiis solaribus aqua marina in salem mutata induratur.

IX. Quòd si deinde DEUS, ut ad meliorem reducantur frugem, aliquorum bonorum, ob quæ tam insolentes facti sunt, subtractione paternè

illos castigat; si litem illis intendi permittat, si consilia evertat; si grandine agros illorum devastet; ecce quàm diabolicæ statim audiuntur maledictiones, & blasphemix, potius oculis in exiguum illud, quod illis ablatum est, quàm in plurimum illud, quod relictum est, convertentium, aut illius solum temporis recordantium, quo eodem bono gavisi sunt, non ejus, quo jam non amplius fruuntur. Audite, quàm longè aliter Viri sancti loquantur. Sanctus Ambrosius fratre suo tam dilecto more sibi erepto; recordatione temporis, quo simul vivebant, se consolabatur. *Latandum mihi magis est, quòd fratrem talem habuerim, quàm dolendum, quòd amiserim.* Illud enim munus, hoc debitum est. Annon obsequium tibi præstat amicus ille, qui per diem integrum equum tibi concedit, licet vesperi eundem à te repetat? Et cur, si hominis erga vos merita cognoscitis, DEI quoque vobis collata beneficia grato animo non recolitis; quando postquam pluribus annis uxorem, maritum, filios, facultates reliquit, tandem morte, aut infirmitate, aut paupertate immisâ, nomine suo, quod suum est, repetit? *Qui posuit pignus, recipit.* Quis lusores illos æquo animo tolerare potest, qui postquam tot continuis vicerunt lusibus, ob primum, quem perdunt, irascuntur, chartas dilacerant, mensamque evertunt? Omnino similes sunt his omnes illi, qui honorum à DEO perceptorum obliti, illorumque, quibus adhuc fruuntur, ob exiguum illud, quo privati sunt,

Sacri-

*Or. in
debito
magis
tyr.*

ibid.

sacrilegis dictis Divinum Numen invadunt, illudque pejus, & durius habent, quàm servos suos. Servo quippe abeunt pro tempore illo, quo domi operam suam collocavit, merces porrigitur; at omnium beneficiorum à DEO perceptorum usque ad hanc diem nullam habetur ratio, si non eadem pergat impetiri. Et ecce quomodo primam DEI intentionem pervertat peccatum, qui ideo prospera concedit hominibus, ut gloriam ab illis recipiat, eosque eodem tempore in se bonos efficiat.

X. Quoad alteram DEI intentionem, ut ditatos à se, erga alios etiam efficiat beneficos, hæc ipsa quoque quotidie adhuc pejus à peccato depravatur. *Quæ perfecisti, destruxerunt.*

*Psal. 1.
10. 4.*

Quomodo enim tales illos esse vultis, qui quò plus habent, eò adhuc plus habere desiderant, nec modum ponunt insatiabili suæ cupiditati habendi & congregandi? *Non est finis acquisitionis eorum.* Res videtur mirabilis, mollia nobilis alicujus viri viscera sæpiùs in durissima taxa lapidescere, taxa quæ ferro resistunt; adeò difficile est, illa in frustra comminuere. Causam hujus desiderat; ecce! Nimius calor in renibus prædominans, adeò illa accendit, ut quasi naturam illorum mutaverit. Vos nonnunquam obstupescitis, videntes al quos in præstando aliis obsequio tam duros esse, ita ut ne quidem oblato pignore flectantur, tam duros esse in erogandâ indigentibus eleemolynâ, ut eos quasi hostes suos intueantur. Et unde, quæritis, tam dura hic accepit viscera,

ut: potius lapidea, quàm carnea videntur? Pater ipse Vir erat charitate plenissimus, & quod habebat, sum non credebatur, tam promptus erat ad opem indigentibus ferendam. Imò hic. Nobilis olim non erat talis, ab aliquo tempore ita mutatus est. Nolite hoc mirari. Peccatum, ab illo tempore, de quo vos loquimini, illum occupans, tam insolitum amoris erga pecuniam calorem accendit, ut non tantum viscera, sed etiam cor ipsum in lapidem obriquerit. Hinc ex acquisitis nihil deponit, aut si quid elargiatur, id quod à DEO accepit, in contemptum illius expendit.

XI. Adverto, duobus modis DEUM de impiis à se locupletatis conquiri. Primò quidem, quòd ex auro idolum sibi conficiant: Secundò, quòd ex auro dona idolo obtulerint; duobus quippe modis abutuntur illi amplioribus facultatibus suis, quas præ cæteris largiore manu illi DEUS donavit; aut enim immoderato affectu pecuniam suam, quasi ultimum eorum esset finis, adamant, (quod est illam gravissimo cum peccato tanquam idolum colere) aut eam pro fovendo peccato impendunt, quod idem est, ac si idolo sacrificarent; quippe pecuniâ iustos sibi comparant testes; pecuniâ miseros opprimunt, pecuniâ infamia alunt commercia, verbo pecuniâ proportionata omnibus vitiis suis comparant passivâ, pauperes verò semper vacuos dimitunt. Esto, etiam parum aliquid in eleemolynâ errogent, illud tamen videntur

tur ex ipsis venis eruere; tam parcè & libenter manum aperiunt. Quare observare licet, pauperes ad eleemosynas largiendas faciliores esse, quàm divites. *Homo indigens misericors est.* Non solum quia miseris aliorum magis compatiuntur, quasi qui in se amplius eas experiuntur, sed etiam quia minore affectu feruntur in illa, quæ pauperibus errogant. Et quod hoc sit veritati consentaneum, casum audite admirandum.

XII. Certus quidam lapicida, cui nomen erat Eulogius, tam benignus erat erga pauperes, ut labore manuum suarum miserè vivens, quidquid sibi reliquum habebat, pauperibus erogaret. Tanta viri charitas adeò placuit Sancto cuidam Eremicolæ, Daniëli dicto, ut instantissimè DEUM rogàrit, pauperem hunc opificem locupletaret: existimans eum, quòd in fortuna infra mediocrem tenui tam esset liberalis, ubi ad pinguiorem sortem evehctus fuisset, liberalissimum futurum. Minimè verò, (inquit Angelus Domini Daniëli apparens) non est illi bonum, ut dives fiat. Verùm hæc monitio non potuit Daniëlem à desiderio suo avertere; quare imprudenti Zelo actus, coram Tribunali Divino pro Elogio sponsonem fecit, promittens eum tam pro se, quàm pro aliis divitias bene impensurum. Quamobrem DEUS fecit, ut Eulogius, dum excavat lapidem, magnam in eo auri vim inveniret; cujus cum jam esset Dominus, prima illius cura fuit, pauperum jam pene obliti, quomodo inter Justinii Senioris Imperatoris Au-

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

licos locum obtineret; quod, dum animum illius muneribus corrumpit, adeò dextrè affectus est, ut magno exercitui generalis Archistrategus pro remuneratione præficeretur. In quo dignitatis gradu, cum tantum morum licentiâ, quantum officii præminentiam superaret milites, incepit deprædari Tempa, spoliare Monasteria, vitamque omnibus sceleribus plenam ducere. Et ecce nocte quadam, dum Daniël orationi vacabat, miser Eulogius ad Tribunal Divinum trahitur cum immenso grandium criminum suorum indice, propter quæ tanquam seditiosus etiam ille ipse Daniël accersitur; qui stupore plenus in consideratum Zelum suum deplorans & detestans denuo DEUM rogat, Eulogium ad antiquam paupertatem suam reducere dignetur, seque tam periculosam utrique sponsonem absolvat. Tantam habuit hæc oratio efficaciam, ut quamprimum effectum sortita sit. Eulogius siquidem facta cum Hippatio & Pompejo conjuratione contra Justinianum Justinii successorem cum complicibus detectus fuit. Quare omnibus privatus facultatibus non sine magna difficultate fugâ se eripiens, ad antiquum lapicidæ opificium reversus, totus vultu mutatus & incognitus labore manuum, ut antè vitam suam sustentavit, DEUMQUE, cujus oblitus fuerat, de novo veneratus, iterum eleemosynis erogandis se impendit, quas in rapinas commutaverat. Perpendite quæso hoc in casu variis documentis plenissimo, an non præ omnibus verissimum sit, quod dixi, hoc est

est pauperes multò libentiùs, quàm ipsos divites eleemosynas elargiri, quarum viscera ab avaritia, invidia & libidine penitus indurantur, statutùsque in conferendis ipsis à DEO beneficiis ordo pervertitur. Quamobrem maxima bona à DEO recepta illi ipsi in maximum malum convertunt; Unde fieri solet, ut aut prosperitate excidant, aut quod pejus est, ut prosperis abusi, se ipsos Animasque suas perdant; quemadmodum loquitur sapiens. *Prosperi-*

Prov. 1. 7. Stultorum perdet illos. Sicut matres, 32. quæ proles suas nutricibus alendas committunt, se ipsas nonnunquam nimiam illà lactis copiâ inficiunt; quod utilissimè in propriorum filiorum sustentationem derivare poterant.

II.

XIII. At non minora damna infert peccatum, dum tam tribulationes, quàm prosperitates à fine suo avertit. Imprimis verò, cùm de tribulationibus mihi dicendum sit, necesse est, ut à sensuum judicio ad rationis; nec solius rationis, sed ad rationis fide fundatæ & roboratæ tribunal provocem; supponite igitur, duas in homine esse mali qualitates; unum vocatur malum culpæ, alterum malum pœnæ.

5. Thom. 1. p. 9. Quod atinet ad primum culpæ malum, non aliunde quàm à perversa voluntate nostra trahere potest originem; sed malum pœnæ totum à DEO provenit, quemadmodum ille ipse per Prophetam declarat: Si erit

Amos. 3. 6. malum in civitate, quod Dominus non fecerit; ideo Jobus (quemadmodum in Ps. 31. valde bene expendit Sanctus Augusti-

nus,) in tribulationibus suis non dixit: Dominus dedit, Diabolus abstulit, sit Nomen Domini benedictum: instruens nos, in omnibus adversitatibus nostris (licet non tantum ab hominibus, persecutoribus nostris, sed etiam à Diaboli rabie immixtis) semper DEI voluntatem eas præcipientem recognoscendam esse, illique tanquam malum pœnæ attribuendas, & non adversariis nostris, qui non aliud in illis sibi proprium vendicant, quàm malum culpæ. Et quia hoc magni momenti punctum est, adhuc meliùs obviâ quadam similitudine explicabo.

XIV. Fingite vobiscum hominem juratum, & insensissimum Licetorum hostem; fingite quoque ob crimen commissum hunc jubente judice in carcerem conjici, quæstionibusque subjici. In hoc casu Licetores hostes ipsius ligatum in custodiam compingunt; ab ipsis pluribus vincitur compedibus in carceris ergastulo, extractusque equuleo appenditur; Omnia autem hæc ex vindicta & nequitia sua faciunt. Nihilominus neque captivitas, neque tormenta à mala apparitorum voluntate dici possunt provenire, sed solum à recta Judicis voluntate justitiam amante proveniunt. Ita & nobiscum res se habet. Hic adversarius noster injustè nos accusat, iniquam intendit litem, aliquem cognatorum nostrorum trucidat. Illud odium, quo omnes hi eventus effectui dantur, est hominis hujus perversi, qui nobis malè vult; sed omnes illi eventus à DEO sunt, qui instar Judicis Adver-

Adversariis nostris tanquam ministris ad æquissimam justitiam suam exhibendam utitur.

XV. Stabilita hac summi momenti veritate pro solatio in quibusvis adversitatibus nostris capiendo, dico, DEUM affligendo nos non aliud intendere, quam quod aurifaber, cum aurum mittit in ignem; vult nimirum illud excoquere, à terræ sæcibus discernere, splendoremque augere. Ita DEUS, inquit Sanctus Thomas, adversitatibus aut à vitiis purgare animam, aut virtutibus illustrare intendit. Pri-
mò intendit eam à vitiis mundare. An enim ignoratis, quid sint afflictiones illæ, quas sæpenuerò tantoperè exaggeratis; ut sunt, magnum æs alienum, paupertas, persecutiones, lites; afflicta valetudo, aliæque similia? Sunt quoddam speculum, in quo vult DEUS, ut peccati absurditatem contem-
mini, quo quasi Basiliscus se ipsum intuendo in vobis perimatur. Nec hoc contentus insuper vult DEUS, ut hac occasione ad vosmetipfos redeuntes dicatis: hæc meriti sumus: Nos quidem justè, nam digna factis recipimus. Hanc quam à filia mea modò refero ignominiam, meritis sum, tum quia curam illius, sicut debebam, non habui, cum quia adhuc adolescens aliarum filiarum honori non peperi. Fieri itaque solet, ut tale speculum non solum iniquitatis nostræ objecta proponendi, sed etiam ad intuendam illam oculos aperiendi vim habeat, quare Sanctus Gregorius dicebat: *Oculos, quas culpa claudit, pœna aperit.*

XVI. Æquum quidem est, ut à creaturis tractetur homo, quemadmodum ipse tractavit DEUM, ut ingratum animum nostrum cognoscamus, & tandem aliquando ad saniorum mentem redeamus. An non etiã vos ipsi, ubi quendam filiorum vestrorum videtis prodigum, strictius illum habetis, ut damno suo parimoniam addiscat; nec toleratis, ut quisquam domesticorum pecuniam ei subministret, ne ansam habeat illam dilapidandi. Ita nobiscum summã cum providentiã & misericordiã facit DEUS, dum non solum tribulationibus præterita punit peccata, sed etiam quæ adhuc committi possent, avertit. Omnis cordium nostrorum impuritas ab immoderato erga bona præsentia amore enalitur. Necessè est igitur hæc nobis auferri bona, ut purificemur, cum concupiscentiæ flammæ non aptius, quam linguorum, quibus alitur, subtractione extingui possit. Advertens Pavo sociam suam ob nimium prolium amorem vix aliud unquam facturam, quam ovis incubituram, & ad maciem, imò ad mortem usque defecturam, ut illa excludat: quid facit? omnia confringit. Quot Patres & Matres propriarum negligunt curam Animarum, ut filiis non solum de necessariis, sed de superfluis provideant; non tantum, ut in præsentibus succurrant indigentis, sed etiam in possibilibus, quas fortè nunquam patientur. Non toties Sacrosancto Missæ officio assistunt, quoties possent assistere; non toties frequentant Sacramenta, neque mane, neque ve-

speri ob negotiorum multitudinem & familiaræ alendæ difficultatem ad DEUM, preces fundunt. Disperdam igitur, inquit DEUS, hæc ova, quæ tanto cum generantium detrimento, & exiguo filiorumque commodo foventur; morique præcipit, ut charissimos in medio ætatis flore abripiat. Sic illi aufert uxori maritum, ut amorem, qui totus in miselli hominis sinu repositus est, in DEUM convertat. Dum igitur in hac illave domo audiuntur lamenta, DEUS surdas præbet aures, non quòd non audiat aut non compatiatur, sed quia recto & Divino amore nos amando non lacrymas nostras, sed utilitatem nostram respicit.

XVII. Medici tradunt, infanti ploranti non quamprimum sistendas esse lacrymas, quia lacrymæ sanitati profunt, quibus à nimio humore per oculorum canales caput purificatur. An igitur vos vultis, ut ad primam in tribulationibus vestris lacrymam ab oculis vestris decidentem, idem quamprimum audiatis à DEO, quod afflictæ illi ob mortem Unigeniti Matri viduæ Christus dixit: *Noli flere*. Dicturus est id suo tempore: si patientes fueritis, propriis manibus exterget oculorum vestrorum lacrymas, ubi cælo vos transcribet. Sed cælo nondum maturi estis. Plorate igitur nunc; hæc enim lacrymæ profunt animæ vestræ sanitati, quæ ab immoderatis affectibus tribulatione purgatur. Væ autem vobis, si DEUS vos non sinat plangere! Væ vobis, si vobis omnia è voto succedant! pessimum

hoc est pro anima signum, nunquam domi suæ afflictionem sentire. *Væ vobis divitibus, qui habetis consolationem vestram*. Væ! Væ! quòd si in prato ligatum conspiciatis equum, statim dicere soletis: Hic equus non caret Domino, si verò dies noctesque hunc equum absque freno vagari videatis, meritò dicitis: hic equus est primò occupantis, aut certè quamprimum lupo in prædam cedit. Quid cogitatis? Vincula, quæ nos stringunt, nec in omni sensualitatis prato pro arbitrio nostro discurrere permittunt, optima sunt indicia. Indicia sunt, nos esse DEI, illumque quasi Dominum nostri curam gerere, custodirique. Ubi e contrario pro libidine nostrâ vagamur, signum est, nos à DEO desertos, supòque infernali in cibum relictos esse. Paupertas nobis utilis est, ut damnationem evitemus, in quam facultatum abundantia præcipitemur. Ignominia prodest, ut indomitæ superbiæ nostræ frænum imponatur. Infirmitas inconsideratis nostris ausibus vires adimit; omnis denique adversitas prodest, ut cognoscamus à DEO nos amari. Et ecce quàm verum sit igne tribulationis nos purgari, ideòque ut talem timendum non esse. *Quid times Deus ignem*, inquit Sanctus Augustinus, *qui Bar tibi sordes tollet?*

XVIII. Quòd si aurum nostrum tali scoriâ permixtum non fuerit, hoc casu tribulatio non quidem ad purgandum ab illo terram, sed ad novum fulgorem addendum proderit. *Patientia opus perfectum habet*, inquit Sanctus Jacobus Apostolus. Patientia ulti-

ultimam perfectioni Christianæ manum addit, quæ terrestrium facium abjecta immunditie, in adversitate novum perfectæ virtutis splendorem acquirit. Ratio est, quia una eodémque tempore afflictio duo nobis confert beneficia; dum nos à nobis ipsis avelit, DEOQUE conjungit, & nos à nobis ipsis avertit, & proprium amorem consumit, quemadmodum febris dolorem pellit, & consumit. *Infirmitas gravis sobriam facit animam.* Aliàs nos ipsos amantes, quamdiu in præsentis vitæ sub apparentis felicitatis umbrâ requiescere possemus, nunquam ad patriam nostram cœlestem transire cogitaremus, fixisque ex hac Jordanis parte accomodis sedibus, cum stolidis ternis illis Israëlitis tribubus, terræ promissæ possessioni renunciaremus. Certum est, si quis quorundam Christianorum corda penetrare posset; clarissimè cognosceret, quòd si per omnem æternitatem præsentibus frui possent commoditatibus, licet nunquam sordidis & fœdis, quæque millenis malis scatent, nihilominus æternæ in cœlis felicitati renunciarent, in hac miseriarum valle manere mallent. Neesse est igitur, ut suo tempore tribulationibus nos concutiat, & à lacte isto, mundi mamillis magis dulcibus, quàm salutaribus, amaritudinem aspergendo avelat. *Infirmitas gravis sobriam facit animam.*

XIX. Hac ipsâ tribulatione DEO conjungimur, qui ordinariè nunquam arctiùs nos suo pectori astringit, quàm quando rigidius nos per-

cutit: An non videtis, quid faber agat, dum candens tractat ferrum? unâ manu illud tenet, alterâ percutit. Et hoc ipsum Zelosus DEI famulus Joannes de Avila inter dolores suos petebat à DEO; Domine DEUS, inqueiebat, unâ manu teneto, alterâ percutito. Hanc petitionem dicit à Sancto Davide, qui pulcherrimis illis verbis DEUM alloquitur: *Firmetur ps. 28. manus tua, & exaltetur dextera tua. 14. firmetur manus tua, dicere volebat, firmum me teneas sinistra, & exaltetur dextera tua, significare volebat, eleves dexteram tuam, quantum tibi placuerit, eaque me percutias. Tunc Animamajori cum fiducia & fervore preces ad DEUM fundit, quo majori premitur necessitate. Illi ipsi, qui mari tranquillo DEI ampliùs non sunt memores, quamprimum venii insurgunt & tempestates, ad illum recurrunt, accipiunt vota, plurimæque promittunt, humiliter agnoscentes, se viribus suis nihil præstare posse. Do-Matt. mine salva nos perimus. Quare ex hoc 8. 25. etiam capite bonum aliquod, non malum vocari debet, quia non solum à DEO provenit, sed pariter ad DEUM reducit. Profectò hæc ipsa tribulatio tam potens ad DEUM revertendi est medium, ut Isaias Propheta unicuique medium ipsam dicere non dubitavit. *Tantummodo sola vexatio in-Is. 28. tellectum dabit auditui. Non ideo 19. quòd DEUS alia non habeat media, sed quia hoc in praxi per se ipsum est validius, mirabilémque etiam aliis addit efficaciam. Quanto jam tempore cor puellæ istius alloquitur, ut à**

periculoso consortio eam avertat, ut ab immodesto vestitu, aspectibus, colloquiis, risibus abstineat; nihilominus Misera DEUM monentem non audit; Quid ergo cum hac furdâ facit? in lectum illam conjicit, & cum sanitate illum vivacitatem, illumque vigorem aufert, quo non minus in propriam suam, quam aliorum ruinam utebatur. Unde in afflictione sua fateri cogitur superba, se prosperitatis tempore non aliter vixisse, quam quasi ne quidem DEUM nosceret. Accipiter jam satur, quamvis sublimis in aëre Dominum se fistulâ revocantem audiat, simulat se non audire, pergitque in aëris illis vagari campis; at ubi fama premitur, ad primum Domini signum descendit, oculos sibi tegi, pedesque vinciri finit. Audite me igitur, si quis est inter vos, qui Divinis resistit inspirationibus (audite me inquam.) Unum ex duobus vobiscum fieri permittet DEUS; aut vos opportuna tribulationis igne è lethargo excitabit, aut etiam rigidius vos puniendo, à quacunque tribulatione vos eximet. *Secundum multitudinem iræ suæ non queret.* Quemadmodum Medicus non prius infirmum cessat invisere, quam ubi de redendâ illi sanitate desperat, seque oleum & operam perdere advertit.

XX. Sed ad propositum nostrum redeamus. Negari non potest, charitatem esse aurum, Tribulationem esse fornacem, in qua illud excoquatur, purificetur. Sed quid de Christianis illis dicemus, qui tribulatione pejores sunt? jure merito dicere

possumus, illos esse impii Regis Achaibi fratres, qui tanquam venenatus bufo sub lapidum acervo toxicum suum auget. *Tempore angustia sua auxit contemptum in Dominum.* Ab igne illo, quo purificari deberent, adhuc magis fordescunt, & eo, quo magis DEO uniendi forent, magis avelluntur. Quid animabus igitur adeò rebellibus faciet DEUS? à se tanquam ineptas intentioni suæ, quâ Cælo eas destinaverat, projiciet. *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projiciet illos.* Contremiscamus, Charissimi, ad horrendas hæc minas. Væ illi, qui tribulationibus à DEO missis ad meliorem vitæ frugem non redit! Væ multò magis illi, qui pejor fit, & pro gratiarum actione contra DEUM murmurat, linguamque non in laudes, sed in blasphemias extolvit! Ego mihi persuadeo, non posse in inferiori statu inveniri Animam, quam quæ à DEO adversitatibus correpta, dum peccatis suis irasci deberet, contra judicem se corrigentem insurgit. Talem Animam jam semiperditam arbitror. *Argentum reprobum vocatis eos.* Ego mihi imaginor, eam jam in Orci stare antro, forésque illius pulsare, ut in eorum admittatur consortium, quæ à DEO flagellari, ut inquit Sanctus Joannes, non ad penitentiam, sed ad blasphemias se vertunt. *Blasphemaverunt DEUM cæli pro doloribus, & non egerunt penitentiam ex operibus suis.*

XXI. Quare in adversitatibus nostris, Charissimi, iniquitates nostras agnoscamus, recordemurque nos peccando

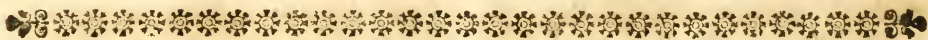
cando debita contraxisse; & si contraximus, cur lamentamur igitur, si illorum solutionem à nobis exigit DEUS?

7. *Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei.* Si voluntati nostræ contra DEI voluntatem satisfecimus, an non æquum est, ut contra voluntatem nostram suæ satisfaciatur DEUS? ita profectò res se habet. Quare tam in die prosperitatis, quam in nocte tribulationis benedicimus DEUM, quia utraque in utilitatem nostram ab eodem Domino producta est. *Tuus est dies, & tua est nox.* Humiliter rogemus DEUM, aut ut ab afflictione nos liberet, aut patientiam nobis tribuat; quæ ut plurimum magis nobis prodest, quam si ab eadem liberaremur. Sursum deorsumque invertatur Mundus, inquebat Tertullianus, perdatur sanitas, ruat nominis æstimatio, fiat bonorum jactura, tota pereat familia, modò patientiam retineam. *Totum seculum pereat, dummodo patientiam lucrifaciam.*

XXII. Interim considerate obsecro, quam validam peccata detestandi motivum nobis hodie proponatur. Perpendite, quomodo cunctis Divinæ providentiæ decretis se opponat homo impatiens, seu prosperis illum, seu adversis prosequatur. Eò protervix ducuntur peccatores, ut DEUS eos salvandi medium non inveniat. Beneficiis insolentiores, pœnis procaciores redduntur; quicumque sive secundus, sive adversus in mari ipsorum alpiret ventus, neutro utuntur, ut ad litus appellant, sed magis recedunt. Nemo quidem, verissimum est, repente fit pessimus, sed tandem continuâ malè

agendi libidine habitus contrahitur. Quamobrem Charissimi, qui titubare cœpit, quamprimum pedem retrahat, antequam faucium tenus sordibus mergatur; quod si vires illi desint, clamet ad Dominum, manûsque cooperando extendat, & elata voce dicat: *Salvum me fac DEUS, quoniam infixus sum in limo profundi.* Aliàs enim immunditia illius fiet intolerabilis & execranda, ita ut non solum Divina patientia, sed etiam omnipotentia eam detestetur. *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis.* Psal. 38.
24. 13.

XXIII. Duos agricolæ, quibus terram fœcundam reddant, habent modos aut fimo; aut igne eam impingunt, terra igitur, quæ nec uno nec altero modo fœcunda redditur, est terra maledicta. Talis quoque erit Anima illa, quæ nec Divinis beneficiis nec afflictionibus provocata fructum profert. Terra est, quæ, ut inquit Apostolus, nihil aliud quam maledictionem expectare potest, erit *Maledictio proxima.* Hebr. 6. Tunc autem maledictio illa eam obruet, quando judicaturus & puniturus eam, quam in illa videt sterilitatem, horribilem æternæ desolationis proferet sententiam. *Nunquam ex te fructus nascatur in æternum.* A qua DEUS misericors nos liberet. Matth. 21. 19. Vos autem, videte, quid tam adversitatis quam prosperitatis tempore faciendum vobis sit, ut utroque in statu fini salutis vestræ, quam DEUS in vobis, mediis licet differentibus intendit, æquali animi conatu respondeatis.

DISCURSUS XV.

Ex pœnâ Angelorum peccati mortalis gravitas ostenditur.

I. **F**ulmina paucorum periculo, sed omnium terrore ex aëre decidunt, *paucorum periculo, omnium metu*, dicebat Seneca. Verum non idem effectus est illorum, quæ de cœlo vibrantur. Hæc, quæ funestissima sunt fulmina, Divinæ Justitiæ manu excussa, hæc inquam vice versâ non sine plurimorum strage, & nullius quasi cum terrore cadere videntur. Quantumvis creaturæ innumerabiles quotidie ab ipsis in horribilissimum præcipitentur barathrum, nihilominus tantum non efficiunt, ut ab hominibus timeantur, qui in talium conspectu tempestatum, ipsis bestiis stolidiores & insensibiliores, pergunt ut antè, in quibus desideriis suis indulgere. *Ecce tu iratus es, & peccavimus.* Quid amplius dici potest? dum DEUS strictum manu gerens gladium, ne tot reos percutiat, clamat, cavete, cavete; imò dum campos stragibus, internecionibus, & cadaveribus replet; illi nihilominus, qui superstites manent, pejori pergunt peccare audaciâ, quàm illi peccaverint, quos ante pedes suos interfectos intuentur. Charissimi, excutiamus tandem perniciosam hanc animarum nostrarum stupiditatem. Ego ut me & vos excitem, terribilissimam, quæ unquam

è cœlo decidit, tempestatem ante oculos vestros proponam, tempestatem scilicet; qua Angeli è cœlo præcipientes acti & eam ob causam è firmamenti stellis in nigerrimos infernorum carbones mutati sunt. Vos quo decet horrore tam horrendam metamorphosin obstupescite. Sed ut quodam ordine in hac materiâ procedam, primò causæ funestissimæ originem, deinde defensionem, ac denique perduellium horum olim Angelorum, nunc diabolorum, causâ cadentium condemnationem videbimus.

I.

II. Inter omnes creaturas primi ^{3. T.} creati sunt Angeli, qui pro habitatione ^{2. P.} cœlum supremum, quod à nobis ^{62.} empyreum vocatur, nacti sunt, in quo licet non quamprimum ad DEUM clarè intuendum elevati fuerint (debeant enim aliquo modo tam sublimem mereri beatitudinem) nihilominus in proxima, quâ magnum hoc gaudium intrarent, ac dispositione positi erant, non secus ac aulici præ aliis charissimi, qui licet nondum in conspectum Supremi Domini sui sint admitti, in vicina nihilominus, quam vocant, anticamerâ morantur, ut quamprimum Principis intuitu frui possint,

I. possint. Natura illorum purè fuit spiritalis absque ullius materiæ corruptibilis permixtione, ideòque erant immortales, indivisibiles, nec sensum debilitati, sicut nos in operando subiecti, ad omnes scientias quamprimum sine libris, absque studio & speculatione discendas mente præditi erant vivacissimâ, voluntas quoque illis erat extraordinariâ pollens gratiâ, quâ absque labore ultimum finem suum consequi possent.

III. In tali rerum statu vix videretur credibile, nisi fides non doceret, tantam tam sapientiam & illuminatarum, tôtque beneficiis à DEO exornatarum creaturarum multitudinem, paulò antè ab ipso productarum, potuisse DEI imperium detrectare. Attamen tam feroci tàmque formidabili tumultu DEO se opposuerunt, ut locum pacis in certaminis campum mutârint. *Factum est pralium magnum in celo.*

IV. Nec quod tanti hujus belli fuerit motivum speciale, exactè sciri potest; certum est fuisse superbiam, quâ DEI imperio se subdicere recusârunt. Verùm unde tam malefana proveniret superbia, adhuc manet sub dubio. S. Bonaventura Angelorum rebellium prævaricationem secundùm hos tres gradus considerat; hoc est principium illius, progressum, & finem; affirmâtque, peccatum illorum à præsumptione initium cœpisse; quamprimum se tam pulchros adverterunt, magnum quid sibi visi sunt, haud aliter ac vana quæpiam mulier, nescio quid sibi de se pollicetur, dum

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

plurimas ante speculum horas se poliendo consumit; à præsumptione in progressu suo peccatum degeneravit in ambitionem, dum illi ad multò altiora, quàm quæ conditioni eorum conveniebant, aspirare cæperunt, quemadmodum Propheta his verbis insinuat.

Elevatum est cor tuum in decore tuo: Ezech. 28. 27. sive quòd se ipsos beatitudinis suæ finem constituere intenderint, visionem beatificam potius suo, quàm DEI bono desiderantes, quod idem erat, ac si non debita illam intentione peterent; sive quòd ante tempus talem voluerint beatitudinem, volentes contra decretum DEI prius esse comprehensores, quàm violatores. Quod erat illam tempore non debito obtinere velle. Sive quòd naturæ viribus à se ipsis illam se posse impetrare sibi arrogaverint, ita, ut Gratiæ auxilio non indigerent. Id quod erat modo non debito illam assequi velle. Denique hoc peccatum in ultimo termino suo horribilissimâ animi contra DEUM aversione completum est: cognoscebant enim arrogantia consilia sua à DEO disturbatum iri. Et in hac aversione omni cum voluntatis libertate obstinatum obfirmârunt animum, quemadmodum polypus omnibus brachiis suis scopulo adhæret. Unde omnino à DEO separati sunt, premique illius Monarchæ gratiam, in qua creati erant, perdiderunt.

V. Hoc si verum est, considerate, quantopere quodvis etiam parvum mali initium timendum sit, cum nullus error tam exiguus sit in principio, qui non progressu maximus fieri possit.

fit. Quid mali est parva superbia, dicunt nonnunquam aliquæ mulieres? Quid mali est comptiorem aliis, spectabiliorem, animosiorémque videri? Quid mali est ampliùs, præ aliis velle amari? Quærite ex Diabolo, statim ille vobis respondebit, quid mali sit. Quietam in piscina aquam aspiciate, in quam ubi lapillum projeceritis, nihil aliud in principio, quàm parvulum exurgere circulum videbitis. Sed primum illum secundus jam major sequitur, secundum tertius adhuc major excipit, nec circulatorum finis est, donec tota turbetur aqua. Unde intelligere licet, motus etiam minimos peccati formidandos esse; in parva enim mole, quemadmodum in semine, vastissimi continentur effectus. Amor sui ipsius in DEI contemptum desinit. Atque adeò verissimum videtis esse pulchrum illud S. Augustini dictum, à duobus amoribus duas fundatas esse civitates: *Duo amores duas fecerunt civitates. Civitatem DEI, amor DEI, usque ad contemptum sui: civitatem Diaboli, amor sui, usque ad contemptum DEI.* Illud in Angelis bonis, hoc iniquis adimpletum fuit.

VI. Alii Doctores superbix Angelorum aliud addunt motivum, scilicet superbix accessisse invidiam. Volunt enim Lucifero revelatum fuisse & omnibus aliis Angelis, fore ut aliquando ab æterno Verbo caro humana assumatur; quare sacrosanctam illam Humanitatem ab omnibus creaturis adorandam esse, eamque primum in cœlesti gloria locum ad dextram Altissimi sedendo occupaturam: Lucifer

tantæ invidens sorti pro semetipso superam hanc, ambitione excæcatus, desideravit excellentiam, existimans Angelicam id mereri naturam, ut humanæ præferatur. Quamobrem secum statuit, nolle se humanitati illi adeò exaltatæ se subicere, & sub apparente hoc colore, quo DEUM potius Angeli, quàm hominis naturam assumere debuisset proposuit, perduellionem hanc tertix è quovis choro Angelorum parti persuasit, qui toti prærogatarum contemplationi, quibus supra humanam naturam pollebant intenti, nolebant, ducis sui exemplo inducti, Verbo incarnato debitam exhibere submissionem, sed solâ injuriæ, quam sibi fieri putabant, meditatione mentem occupabant. Et hoc fortè tum Christus significare voluit, quando loquens Judæis dixit, velle eos Cacodæmonis adimplere desideria, qui à principio homicida fuit. Dæmon enim vix creatus unionem cum Verbo Divino, Christi invidit humanitati, & in corde, Domini sui homicida factus est; quod denique desiderium in Judæorum animos transfudit, ut in morte Christi illud opere adimplerent.

VII. Hoc summarium est accusationis, à Doctoribus contra Angelorum peccatum propositæ, quod à Justitia Divina, primum in judicium vocatum, & in quod prima ipsius sententia lata est. Verùm antequam funestam illam executionis sententiam audiamus, non ægrè feretis, si secundo loco hujus causæ Patronum egero, excusationesque proposuero, quæ coram

3. Aug.
de civ.
DEI l.
14. c. ult.
Scor. 2.
dist. 6.
9. 2.

Sanck.
l. 7. de
ang c.
18. n.
13. Ca-
tha. inc.
2. ip. 2.
div Pet.

s. 2
de
via
s. 6
tra
Zer
liv
s. 2
ser
de
ver
s.
1.
64
ad
90
R
s.

coram DEO rebellium suorum prævaricationem minuant, veniæque dignam videri efficiant. Hujus verò instituti mei finis erit, ut cum coram Divino Tribunali, licet clementissimo, omnes defensiones nullius momenti, & ponderis esse videritis, infinitam peccati mortalis malitiam, extremum, quo à DEO hoc nostrum punitur, rigorem addiscatis. Itaque fiet, quemadmodum ad propositum nostrum S. Gregorius loquitur, ut ruina majorem sit minusrum cautela.

II.

VIII. Negari non potest, grandem Angelorum seditiorum fuisse inobedientiam. Attamen plures videntur esse causæ, tam quæ delinquentes, quam quæ delictum excusent, & ob quas pœna impediatur, aut saltem mitigetur. Si delinquentes consideremus, ad pœnam illorum imminuendam, primò se offert sublimissima Naturæ istorum nobilitas. Rex aliquis in æstimatione hominum pluris fit, quam integra populi multitudo: unde meritò dicebat David: *Tu unus pro decem millibus computaris Domine DEUS.* Nihilominus, quoad naturam, quodvis vilissimum mancipium Regi par est. Cogitate jam quantum tam eminentis naturæ nobilitas valeat in uno solo Angelo; cum omnes homines simul juncti omnibus artibus suis, scientiis & viribus illi comparari non valeant. Quæ de causa Angeli à Jobo vocantur Filii DEI, ob magnam quam habent cum illo naturæ suæ similitudinem, omnino spiritualem: ipsi in

rerum creatione omnium fuere primi: *Ipse est principium viarum DEI;* ipsi pleni intelligentiâ, ad omne bonum affecti, omni decore illustres, omnibus gemmis, quæ in vestiario Paradisi, ut ita dicam, esse poterant, ornati erant. *Plenus sapientiâ & perfectus decore; Exech. omnis lapis pretiosus operimentum tu-28. 12. um.* Personæ igitur dignitas videtur debuisse à DEO illis impetrare, aut veniam, aut aliquam compositionem & indulgentiam. Abbiatar Sacerdoti noluit Salomon auferre vitam, licet lætæ Majestatis reo, sed contentus fuit Sacerdotio illum privare. Videtur igitur satis DEO esse debuisse, illis perduelles hósce spoliari prærogativis, quibus inflati elevabantur, solùmque de tanto dignitatis gradu dejicere, at non suppliciiis æternis in eos animadvertere. Inter homines quoque leges *L. decumitiùs* jubent punire nobiles, quam plebejos, liberos quam servos, milites, *l. Honor.* quam reliquum vulgus. Ipsi etiam *l. incredibile de* artium, non tantum Liberalium, sed etiam Mechanicarum peritiæ tantus *pœnis* habetur honos, ut omnium Populorum *l. ca. pital. §.* linguis hodie dum commune hoc celebretur effatum, quod *non omn. nes ff. de* *Excellens in arte* non debeat mori, nec quamvis sceleris *pœnit,* alicujus reus sit, ad mortem damnandus est, si summoperè aliquâ scientiâ præcellat. Imò hic usus magis minusque, pro majore aut minore delinquentis dignitate puniendi, ansam videtur olim ab ipsomet DEO in lege antiqua accepisse. Observate, ajebat, animal imundum in quot & quale vas incidat. Si vas fuerit ligneum, lavetur & vesperi *Levit.* mundum erit; si verò vas fuerit fictile, *14.*

frangatur quamprimum. Quare si homo, qui vas est de terra, confringatur, & ob scelerum sordes, quibus infectus est, igni adjudicetur, bene habet. At si eadem iniquitate contaminatus fuerit Angelus, vas electum non de Cypresso aut cedro, sed ex auro, an non major illius deberet haberi ratio, ut potius mundaretur, quam frangeretur?

IX. Accedit, quod hic non de uno Angelo solo, sed de innumeris agatur. In quavis perduellione, quâ ratione in reos fertur sententia? Primò ejusdem puniuntur capita, deinde reliqui tumultuosi quæstioni subjiuntur; non verò omnis populus, licet culpabilis, internecioni datur. *Delictorum Patrocinium est, turba delinquentium.* Hinc est, quod militiæ Duces, Exercitu imperium detrectante, non omnes simul milites, sed ad summum decimum quemque morti addicant, secundum usitatam olim militiæ Romanæ consuetudinem. Itaque præcipuorum hujus rebellionis condemnatione videtur Divinæ Justitiæ satisfieri potuisse, aut, si justo illius rigori hoc non suffecisset, magnæ adèb multitudinis decimo quoque sublato capite reconciliari debuisse. Dum autem de multitudine verba facio, vellem bene à vobis intelligi. S. Dionysius Areopagita sentit, tam imensum esse Angelorum numerum, ut debiliū mentium nostrarum capacitatem omninò superet. Potuit autem ille hoc optimè nôsse, cum fuerit S. Pauli Discipulus, illius nimirum Apostoli, qui, ut notum est, in

tertium usque cælum raptus fuit, & Paradisi arcana audivit. S. Thomas S. Dionysi auctoritati simul & rationi innixus affirmat (sicut jam alibi significavi) omnes substantias materiales ab Angelis numero incomparabiliter superari. Unde infertur hõsce Spiritus in majori numero concreatos fuisse, quàm cæli stellas, imò quàm maris arenas, verbo, quemadmodum inferiora hujus terræ corpora à Superioribus sphaerarum cælestium corporibus mole vincuntur, ita inferiores creaturas ab Angelis multitudine superari. Ex hoc igitur innumerabili exercitu tertia pars defecit. Unde etiam, si tam magna multitudo ex solis plebeiis & infimis populis constitisset, an non videtur habenda fuisse illorum ratio? quomodo igitur hæc non habeatur, cum Principum, eorumque non terrestrium sed cælestium hæc sit multitudo?

X. Quid dicemus deinde, si præter nobilium istorum delinquentium dignitatem delicti qualitatem consideraverimus? Erat peccatum cogitationis, & licet, ut tale, fuerit ausus quidam contra Divinam Majestatem, effectu tamen caruit. Et demus etiam, peccatum fuisse gravissimum, ut revera fuit, unicum nihilominus & solum fuit. Leges etiam inter culpabilem in idem crimen recidentem, & rerum, qui prima vice delinquit, differentiam statuunt. Quare igitur Divina bonitas, tam aliàs benigna in creaturas suas, hujus rationis pondere non movetur?

XI. Insuper hanc culpam nullius pœnæ

V. Suet
in Orestas
in Cajo.
Gal.

De cælest.
Hier.
6. 9.

L. c.
tal.
Gra
tor
ff.
pæn

poenæ exemplum præcesserat, quo illius enormitas manifestè ostensa fuisset. Rigidius puniatur necesse est, qui post admonitionem peccat, quam, qui ante illam peccavit. *Magis punitur, qui admonitus.* Quapropter si homines tot animarum condemnatione admoniti non cessant, DEI leges infringere, æquum est, ut acerbissimas quoque in Inferno luant poenās. Verum an non existimatis, ob talem causam minora Angelis deberi supplicia?

XII. Ob has considerationes hucusque allatas, nostro iudicio, vel integra tam nobiles creaturis primi & solius delicti sui debebat concedi venia vel magna ex parte promeritum diminuere oportebat supplicium, vel saltem differri. Hoc punctum bene notetis velim, omni enim ponderatione dignissimum est. Verum est, quòd culpam sequatur poena; sed sequitur pede claudo, ut trito fertur adagio. Et hic modus est, quo etiam Divina Justitia in foro suo uti solet. Antequam DEUS Pharaonis perfidiam morte puniret, denis memorabilibus Ægypti plagis illum præmonuit; antequam etiam has ipsas infligeret, sæpius editis à Moysè minis eum DEUS terreri voluit, ut vindictæ fulmen minarum tonitru præcederet.

XIII. Imò dubitare non licet, sententiæ etiam jam latæ retributionem ab executionis quæpiam dilatione commendari. Quemadmodum enim venturi uno & vehementi impetu insurgentes, semper tempestatem excitant, sic rigidiæ executiones, quæ moram

non ferunt, potius ab impetu, quam à ratione videntur esse imperatæ. Bene quidem scio, talia præjudicia non habere locum in justitia Divina, quæ sive differat, sive accedat supplicium, semper infinità cum sapientia operatur. Sed etiam me non latet, DEUM mentium nostrarum capacitati in operando se accommodare. Unde aliàs homines puniturus tam opportunis uti voluit mediis, ne illis scandali aut oblocutionis, licet injustæ, occasionem præberet. Sic distulit poenās sumere ab Hebræis in deserto, ne Ægyptii contra Divinam suam providentiam murmurarent. *Nec dicant Ægyptii, calidè eduxit eos, ut interficeret in montibus;* quo modo nostri iudicii debilitati Justitiam suam attemperabat.

XIV. Præterea, si DEUS Angelorum rebellium castigationem distulisset, spatio poenitendi ipsis concessio, quæ putatis vehementiâ audaciam suam detestati fuissent? Plurimorum opinio est, id eos facere potuisse, si DEUS illis gratiam suam non negasset, facturósque fuisset, si non idem culpæ & vitæ terminis ipsis præfixus fuisset. Quamobrem quos doloris sensu tunc superbiam suam deplorassent? Quæ cum humilitate petiissent veniam? quos laudis, amoris actus per omnia sæcula frequentassent? Leges jubent scemina gravidæ ob foetum ab illa lucem edendum poenās differri. Eodem modo in bonorum istorum operum gratiam, quibus gravis erat mens angelica, etiam saltem

executio condemnationis videtur differri debuisse.

XV. Idque eò amplius, quòd ad obsequii illius, quod pœnitentiã suã Angeli DEO exhibuissent, tanquam lucri cessantis motiva, accedebant damni emergentis periculo, ob ruinam illorum, quos in contumacia perstituri secum tracturi erant. Reges hujusterz nonnunquam refractarium tolerare clientem, ne irritatus gravius ipsis malum adferret, aut ne aperto Marte malecontentorum antesignanus eos impugnaret, aut cum hostibus externis fœdus iniret. Ideòque cum prœviderit DEUS, ab his rebellibus, si pro meritis suis punirentur, ad ultimam desperationem deductis implacabile contra Divinam Majestatem bellum suscitatum iri, hominem ad defectionem suam attrahendum, totumque Mundum idololatriã, impietate, & sceleribus implendum; nec solum innumerabiles animas æternæ interiectioni dandas, sed etiam ipsum unigenitum DEI Filium humanã vestitum carne inauditis doloribus, ignominioso patibulo & morte turpissima afficiendum esse; cum hæc inquam omnia prœviderit DEUS, videbatur non inconvenienter debuisse pœnam illorum differre, spatiumque & auxilia ad pœnitendum concedere.

III.

XVI. Talem homines ferrent sententiam, si magis hujus causæ patroni electi fuissent. Verum non ita suprema DEI æquitas judicavit, qui in

hoc casu etiam demonstrare voluit, profundissimam esse judiciorum suorum abyssum. *Judicia tua abyssus multa.* DEUS perfectissimè tam pulcherrum creaturarum nobilitatem comprehendit, quas manibus suis formavit, immensum illarum comprehendit numerum, novit unicam illarum esse culpam, novitque esse sine exemplo & effectu: vidit illas tanquam liberas de peccato pœnitentes incomparabili obsequio potuisse damnum refarcire; Divina nihilominus Justitia unã eadẽque sententiã, tanquam turbine omnes simul involutas in infimam abyssum præcipitavit, quamprimum eas in ipso superbix actu deprehendit, nec pœnitentiæ tempus reliquit. *Videbam Satanam, sicut fulgur de celo luc cadentem,* inquit Christus. Fulmen quamprimum intra nubes accenditur, statim decidit, & cum sursum ascendere deberet, sicut alias ignis natura exigit, deorsum deturbatur à terrestris & turbidæ exhalationis pondere depressum. Sic etiam angeli eodem tempore, quo maledictã illã accensi sunt superbiã, in peccato deprehensi se in averni parathrum præcipitatos viderunt, ad quem tam indignum excellentiã suã locum immenso peccati pondere delati sunt. Sed cur dico delatos esse, cum majori emphasi Scriptura referat, tartareis catenis violenter in abyssum detractos fuisse? *Rudentibus inferni detractos.* Per has catenas, virtus infernalis intelligitur ignis, quàm velut Divinæ Justitiæ minister in miserabiles hõsẽ condemnatos exercuit, quasi

quasi supra stellas ascenderit, eosque à sedibus suis avulsos in Orci cavernas abstraxerit, quemadmodum nonnunquam à fornacis flammâ vicina corripiuntur ramenta, priusquam pro pabulo in illum injiciantur.

XVII. Videte igitur, quomodo in hoc condemnationis speculo (quod erat tertium punctum à me propositum) manifesta peccati malitia appareat, tam quæ ut injuria DEI, quàm ut damnum nostrum in illo continetur. Profectò tam clarè hæc malitia in Angelorum suppliciiis apparet, ut qui eam non advertit, aut intellectum aut Fidem perdidit. Charissimi, parumper seriâ mente veritatem istam perpendite, & deinde mihi respondete; Quis fallitur, DEUS, aut vos? Vos nullam in peccato deformitatem apprehenditis, imò quandoque gloriam vobis ex peccato nasci putatis: Et quemadmodum Æthiopes arte nigrum suum augent colorem, sic quoque vos interdum peccato gloriamini, quod non fecistis, honori vobis ducentes, pejores aliis vos peccatores videri. Ex alia verbò parte tantam DEUS in peccato videt malitiam, ut propter ipsam ad pulcherrima manuum suarum opera in ignem æternum projicienda moveatur. Ille qui corvorum pullos à matribus desertos tueatur & pascit, tot creaturas in summa & sempiterna miseria à se longè separatas derelinquit. Neceffe est igitur concludere, inexplicabilem esse cujuscunque peccati mortalis malitiam, cum illud DEUS, qui falli non po-

test, poenâ infinitâ dignum judicet.

XVIII. Poterat infaustis hisce rebellibus aliquod præparare remedium, sed noluit, ut quantum malum sit peccatum, intelligeremus. Si JESUS CHRISTUS à cruce pendens Patrem suum allocutus fuisset, dixissetque, Pater æterne, in satisfactionem totius debiti ab angelis contumacibus apud te contracti unam sanguinis mei guttam tibi placeat acceptare; sola illa gutta pro omnium salute sufficiens fuisset; noluit nihilominus Filius DEI illam pro illis offerre, permisitque, ut clavi Sanctissimo sanguine suo imbuerentur, carnifices aspergerentur, terraque inebriaretur; nec voluit, ut vel una gutta tam universalis diluvii Angelis prævaricantibus applicaretur. Totum autem hoc ideò statuit, ut clarissimè appareret, quàm Divinæ Sanctitati contraria sit iniquitas. Si JESUS CHRISTUS etiam Dæmones redemisset, homines fortè existimare potuissent, non esset tantum malum, DEUM offendere, aut saltem malum non esse adèò incurabile. Sed cum jam videant, naturam Angelicam in condemnatione suâ sine remedio relinqui, bene inferre possunt, tantò magis coram DEO abominabile esse peccati toxicum, quantò pretiosius & dignius est vas illud, quod propter tale venenum in frustra comminutum conspiciunt.

XIX. O peccatum peccatum! quis pravitatis tuæ fundum penetrare poterit? Charissimi, affirmare nobis licet, tantum nos de peccato cognoscere, quantum de mari cognoscimus,

id est, solam ejus superficiem. Aliàs enim nunquam possibile esset, ut quis illud committere auderet. An non unum solum peccatum sufficiens fuit, ut ex Angelo fieret Dæmon? quando igitur aliquis vestrum peccatum unum commisit, tantam in anima sua jam habet malitiam, quæ sufficeret, ut in Dæmonem convertatur: ad Dæmonem enim induendum aliud non requiritur, quàm unus solus actus peccaminosus. Quare cùm Confessarius de tali quodam actu vos interrogat: quoties? statim liberè respondetis, sexagesies, aut septuagesies; quasi decem peccata amplius commisisset, nulla notabilis esset differentia. At perpendite nonnihil, quid sint decem illa peccata, quorum vos nullam habetis rationem, quæ nimium sufficiunt, ut decem efficiant Diabolos! si fieri posset, ut decem hæc peccata mortalia decem Sanctissimorum, & præcipuorum Seraphinorum conscientis imputarentur, quamprimum ex decem Seraphinis, teterrimos decem tenebrarum Spiritus factos videre liceret. Et vos adhuc statum vestrum non exhorrescitis? Et quod de decem dico, etiam de quinquaginta, deque centum affirmare potestis. Quinquagesies peccastis, aut etiam centies, an non ita est, quod si nunc quinquaginta hæc, aut centum peccata inter quinquaginta aut centum Angelos dividatis, centum aut quinquaginta ex his efficiantur Dæmones; & tamen omnis hæc malitia, quæ divisa sufficiens esset, ut tantam Inferni partem consti-

tueret, tota in corde vestro unita hæret; dum vos interim facietis, nugis & voluptatibus vacatis, scelerisque sceleribus incessanter annectitis. Potestne in Mundo infelicior reperiri creatura, quàm peccator se ipsum non cognoscens? *Quid miserius misero, non s. miserante se ipsum.* DEUS licet quoad naturam Dæmones pulcherrimum agnoscatur manuum suarum opus, nihilominus dum peccatum illorum intuetur, non tanti facit, quanti foedum vermiculum, sordidam vespam, aut pestiferum serpentem. Quanti ergo facere potest hominem, cujus anima centenis actualiter peccatis est contaminata? quàm abjectus, quàm foetidus quàm horridus in conspectu DEI comparebit! *Sprevisti omnes discedentes à pf. judiciis tuis.* Attamen Adolescens ille tam immundas, scæmina illa tam impudica, ob fucatam faciem, ob capillos bene discriminatos putant se dignos esse, ut omnium in se convertantur oculi! Verùm alia brevi erit rerum facies. Veniet tempus, quo res quævis, qualis est in se, videbitur. Qui tapetes conficiunt, ab inversa tela texere ordiuntur, ita ut dum monstrum aliquod acu pingunt, illud non intueantur, donec opere absoluto ad alterum vertant latus, lucique exponant. Non absimili arte Peccatores suam absolvunt vitam, licet enim horrenda iniquitatis monstra dierum suorum telæ intexant, nihilominus quia inversâ laborant telâ, illa non intuentur. *Nesciunt quid faciunt.* Sed in mortis puncto omnia aliam induent faciem. Quod enim à tergo, vertetur ad faciem

ciem. *Statuam te contra faciem tuam.* Omnia opera ignominiosa talia apparebunt, qualia sunt coram oculis DEI. Nec solum apparebunt, ut videantur velut injuriæ DEO illatæ, sed ut in propriis artificibus suis puniantur, odióque habeantur.

XX. Divina siquidem Justitia diebus nostris bilancem suam non mutavit, ita ut peccata minùs sint gravia, quàm antè; est ipsamet quæ fuit trutina. Ideoque si unica superba cogitatio tanti ponderis est, ut tam numerosas, tamque nobiles creaturas in imam deprimat abyssum, quid fiet de tot & tantis injustitiis, impuritatibus, tot blasphemis, de legum Divinarum transgressione? Vera hæc esse vos fatemini, dicitis que: sed an non DEUS bonus est, benignus est, an non plena habet misericordiæ viscera? Certum est, quòd bonus sit & benignus, cum sit ipsamet bonitas & benignitas. Sed non solum talis est pro vobis, bonus est, benignus est & misericors etiam pro aliis. Videtis nihilominus, quomodo sublimissimas illas tractarit creaturas, postquam peccato se contaminavere! quamprimum eas à se non in cœnum, sed in ignem projecit, nec unquam eas inde eripere cogitavit.

XXI. Comparete nunc aliquantisper vos ipsos cum immensâ hac, tam insignium condemnatorum multitudine, judicésque estote illius sententiæ, quæ, si vitam non mutaveritis, in vos feretur. Vos de vilissima terrâ vas estis plenum ignorantia & malitia

quoad animam, plenum putredine & foetore quoad corpus. Si igitur DEUS vasis aureis non pepercit, sed diffregit, cur fictilibus & ligneis parceret? Si superbientibus Angelis DEUS non pepercit, quandò magis tibi purredo & vermis? inquit S. Bernardus.

XXII. Peccata deinde vestra, cum Angelorum delicto comparete. Semel tantum Dæmones legem DEI transgressi sunt, & quidem antequam apertum viderent Infernum, imò antequam Infernus produceretur, antequam illum scirent esse, antequam quidquam de eo suspicarentur, antequam aliorum damno, ut dici solet, sapere didicissent. Vos centenis vicibus legem DEI prævaricamini, & ex diebus vestris continuam scelerum catenam necitatis, cogitationibus sordidis, verbis scandalosis, desideriis, operibus & omissionibus, quorum unum ab altero continuo trahitur. Et hoc quidem postquam Fides infernum totum accensum & inflammatum ostendit, illamque abyssum peccatoribus plenam, imò refertam aperuit.

XXIII. Vestram quoque ingratitude, cum illorum ingratitude comparete. Dæmones ingratos se exhibuerunt naturæ & gratiæ beneficiis; sed non sicut vos; illi enim gratiam à peccato resurgendi non habuerunt, vobis autem sæpiùs illa concessa fuit. Pro illis ne quidem unicum DEI Filius emisit suspirium, at pro vobis sudorem, sanguinem & vitam profudit; ipsis ne quidem semel veniam impetravit, vos autem quoties

impunes abiistis? illis non fuit prædicatum, illis non fuit promissum, nec unquam pœnitentiæ tempus concessum. Vobis usque in hanc horam nihil aliud magis inculcatum fuit; illis etiam unicum pœnitendi momentum negatum fuit, vobis frustra tot & tot anni permittuntur.

XXIV. Denique vestrum pauci, sunt, illi verò sunt absque numero. Quid quæso Cœlum perderet, si vos omnes damnaremur? Fortassis propter tantam desolationem: aut damnatum, luctum indueret? Tertia incolarum suorum parte in Angelorum laplu Cœlum evacuatum est; nec stragem illam doluit, cur ergo solam vestrum deploraret jacturam? Certè nemo capere potest, quomodo peccator adeò sit temerarius, ut millenis onustus sceleribus in omnipotentis DEI conspectu de se audeat præsumere, coram DEO inquam, qui tantis non indigebat Principibus, sed eos punivit, non secus ac si nihil amplius valerent, quàm vilis scurrarum turba, aut bestiarum grex. Si DEUS solum ad infernum condemnasset Luciferum, sola hæc Justitiæ demonstratio sufficere debuisset, ut homines vehementissimè terrerentur. Hoc modo cuncta Assueri regna terrore concutiebantur, ubi auditum fuit jussu Regis Amanum Principem, intimum ac familiarem, è patibulo suspensum fuisse. Imò etiam ipsæ bestiarum ratione carentes absterrentur hoc modo. Plinius refert, ut in Africâ Leones ab intatiabilibus, quas edebant, cobiberentur stragibus, deter-

minatam fuisse unum illorum capere oportere, & ex arbore suspendere; id cum alii viderent, omnes in fugam acti se in cavernis suis, intra sylvas absconderunt. An non igitur sola unius Angeli pœna sufficiens esse deberet, ut hominis audaciæ frænos imponeret? Nihilominus innumerabilium Angelorum, ad æterna & infinita tormenta condemnatorum supplicia hominem à peccatis abstertere non valent. Audistis ab Angelorum multitudine omnes maris arenas superari. Numerate igitur si potestis, tertiam dictarum arenarum partem, & dicite postea: major est illorum damnatorum spirituum numerus; Ego tamen peccare non cesso, quasi de venia tot & tantis negatâ securissimus essem? Forfan illam mihi DEUS concessurus est, ita sanè; sed quid erit, si concedere nollet, indignè ferens, vilissimum vermiculum, qualis ego sum, nolle desistere totius Mundi Dominum offendere? Aliàs quidem veniam mihi tribuit. Sed quid erit, si propter hoc ipsum amplius mihi nolet ignoscere, quia jam toties mihi ignovit? fortè præsumptio illa, quæ potuit Cedros altiores illis, quæ sunt in Libano, evellere, non posset fragilem abietem? *Ulula abies, quia cecidit Cedrus, quoniam magnifici vastati sunt.*

XXV. Charissimi mei, nolite fidere malæ vitæ, sub spe obtinendæ veniæ, quæ semper est incerta. Spem vestram solido alligate trunco, non illam marcido palo confidite.

Quid

Quid perditis, si peccare cessaverit? At quid non perditis, si peccare non desistatis? O mi DEUS, exhorresco, dum in profundissimam hanc abyssum oculos converto. Perditur fama, perditur bonum utile, perduntur voluptates, perditur corpus, perditur Anima, perditur cælum, perditur DEUS, omnia perduntur bona, verbo, omnia in profundissimo illo barathro congregata mala incuruntur. *In loco tormentorum.* Et vos non horretis ad hujus ipsiusmet barathri limina ambulare, saltare, & voluptatibus indulgere? bene apparet, vos intenebris esse. *Via im-*

piorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant.
 DEUS vobis oculos dignetur aperire, ut grave in quo versamini periculum agnoscat, quòd si cognoveritis, possibile non esset, ut salutem vestram non consuleretis. Infernus à DEO pro perduellibus factus est Angelis; concedo. At si vos illos Angelus audaci temeritate imitati fueritis, imò superaveritis, scitote, Infernum illorum, ceu pro vobis conditus esset, eundem futurum.

*Prov. 4.
19.*

Discedite maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus.

Matth. 25, 41.

* * *

DISCURSUS XVI.

Ex Pœna Adami Peccati Mortalis Gravitas

apparet.

N Unquam magis potentiam suam antiqui demonstrarunt Romani, quàm cum à Supremis etiam Regibus damnatis pœnas sumpserunt. Ita præ aliis condemnatus, & punitus fuit Rex Jugurta ob homicidium in fratre suo Principe commissum, qui in pœnam Romæ in carcere morte mulctatus fuit, summo cum excelsissimæ illius Reipublicæ honore, apud quam supremæ quidem dignitates delictum aggravare, sed impunitatem impetrare non poterant. At, *quis non timebit te, O Rex gentium?* Cum Divina Justitia tua vultum potentium non respiciat, sed

indifferenter & indiscriminatim eos judicet, quasi de infima essent plebe? Ecce Adamus Primum mundi Regem, ob inobedientiam suam è Regno ejectum & ad pœnam majorem, quàm humana mens comprehendere possit, condemnatum. Neceffe igitur est, inexplicabilem esse cujusvis peccati malitiam! attamen tam parum apprehenditur ab homine, ut vix illam agnoscat. Nos igitur illam aliquantò melius intelligamus, tria hodie considerabimus; Regnum Adami, lapsum, & pœnam, dumque transgressiones illius perpendimus, nostras comparabimus iniquitates, detestabimurque, ut coram DEO adeò

15. 75.
12. tremendo vitam in melius emende-
mus. *Terribili & ei qui aufert Spiritum Principum, terribili apud Reges terra.*

I.

3. Thom. II. Similis Adamo, antequam peccavit, nullus fuit in Mundo Monarcha, nec unquam erit. Quandoquidem non unam aut alteram terræ partem cum imperio possidebat, sed in toto illius ambitu dominabatur, omnesque illi creaturæ tanquam Domino serviebant. Præterea (solet enim Divina Providentia non solum officium conferre, sed etiam necessariam eo dignè fungendi habilitatem addere) ornatus fuerat cunctis dotibus ad grande hoc dominium administrandum requisitis; quæ dotes tribus præsertim capitibus continentur, sapientiâ; gratiâ, & justitiâ, originali dictâ.

3. Thom. III. Quod ad sapientiam, fuit illâ plenissimus, quemadmodum ejus dignitati conveniebat. Cum enim ad omnes alios regendos destinatus esset, necesse erat, ut omnes sapientiâ antecelleret; ut in regimine suo nihil improvisum, nihil indiscretum accideret, ut fieri solet, cum minus prudens aliis ducatum præbet. *Disciplina intellectus replevit illos.* De illo & uxore à DEO ei datâ inquit Ecclesiasticus. Hæc sapientia non tantum ad naturæ abdita, proprietates, affectiones, artes & humanas scientias se extendebat, sed multò magis ad cognoscendum DEUM, resque supernaturales intelligendas illi infusa erat, cum Ada-

mus nobilis hujus exercitii, quo DEUS coleretur, Magister, omniumque posterorum exemplar esse debuerit.

IV. Præterea hoc generis humani caput aliâ adhuc magis selectâ dote præditum fuit, gratiâ nimirum, cujus virtute cœlestem beatitudinem mereri possent; cum hac quoque gratiâ omnes aliæ virtutes quædam habitualiter, quædam actualiter animæ ipsius infusæ erant, nec non omnia Spiritus Sancti dona, quæ illam, quando cor aliquod occupat, sequuntur, eodem modo, quo nobiles Aulici, & Matronæ Reginam sequuntur, cum in publico comparet.

V. Denique tertia prærogativa Adamo concessa fuit justitia originalis, quæ non est sola & simplex quædam qualitas, sed plurium virtutum simul unitatum aggregatum quoddam, tam quoad animam, quam quoad corpus. Et hac justitiâ primò animo DEO subjiciebatur, quâ intellectus ad illum cognoscendum, voluntas ad amandum, memoria ad remiscendum applicabatur. Secundò partem inferiorem Superiori animæ partem, infimumque sensuum regimen supremo rationis magistratui submittebat: habebat enim homo in se temperantiam profundè radicatam, quæ in ore erat, quasi frænum aureum ad passiones tali statui proportionatas edomandas. Tertiò hæc justitia ad eò corpus animæ subjiciebat, ut illud huic non esset oneri sed auxilio, & consequenter à morte morbis, cunctisque doloribus, quibus vita nostra circumdata est

est, exemplum erat. Magnum hoc donum insuper titulum habuit iustitiæ; quia per illam omnia inferiora superioribus parebant, quæ propriè perfecta est iustitia; dicebaturque originalis, quia omnes homines transmitti debebat à primo illo via originis descendens. Unde pro utilitate nostra obligationem illam inferre licet, quâ tenemur pro omnibus illis donis supradictis gratias agere; licet ea non possederimus, cum DEI culpa non fuerit, quò minus iis fruamur, imò cum primo Patre in possessionem parisi gratiæ introducti sumus. Si Princeps nobilem familiam in beneficiarium prædium inducit beneficio in omnes posteros transituro, caput verò familiæ prædium dissipet, alienetque, quis hujus jacturæ culpam gerit? Descendentes licet pauperes jure merito tenentur supremi Domini sui liberalitatem agnoscere propter divitias, quas etiam non possident.

VI. Sed ad intellectum procedamus, quid vobis videtur de hoc Regno? Ubi similem in terris invenietis Regem? Regem, qui sibi ipsi perfectè dominetur, omnibusque rebus seipso inferioribus, & cui perfectè suus dominetur Creator. Regem, qui nunquam suo possit privari Dominio, nisi turpiter illud à se abdicare velit? Monarchæ hujus Mundi sapissimè sunt appetituum & affectuum suorum Mancipia; nec nisi brevi tempore hac mortali fruuntur aurâ, paulò post mortis futuri spoliū; ita, ut non immeritò Regibus scenicis assimilari queant, qui finitâ comœdiâ

coguntur, purpuram, sceptrum & regim. deponere, & ex theatro descendere. *Ego dixi, dii estis: vos autem sicut homines moriemini.* Populus quasi Deos terrestres illos colit; sed mors eosdem tanquam homines vulgares tractat, illorumque cineres cum rusticorum pulvere confundit. Talis verò non erat Adami principatus. Inter alias rogativas ei à Domino concessas, erat illa præcipua, quòd morti subjectus non esset, quæ ab ipsa obedientia tam perfecta animæ à corpore in tali statu reddendâ arcebatur, ut sentit S. Thomas, aut, ut alii volunt, à prompta illa & perpetua, quam homo ab arbore vitæ percepisset, restauratione impediatur. Unicus solus hostis & ingens illi remanebat, peccatum scilicet, quod tamen ipsi nocendi vim nullatenus habebat, nisi proprii arbitrii vires ipsi sponte subdidisset. Attamen, quis hoc crederet? Rupes hæc inexpugnabilis, quæ neque vi, neque obsidione, nec assultu vinci poterat, propria voluntate se hosti dedit, portas illi aperuit, manibusque illius claves tradidit. Hic Adami lapsus, quemadmodum est magnum aliquod Sanctæ Fidei nostræ mysterium, à quo magnâ ex parte plura dependent mysteria, congruum est, ut bene ab omnibus intelligatur; quare hic aures animùmque advertite.

II.

VII. Sciendum igitur est, Adamum à DEO creatum ab eodem in Paradiso terrestri positum fuisse, & quia obedientia primum est creaturæ erga Creatorem suum obsequium,

ut DEUS homini illam exercendi daret materiam, ei præcepit, ut inter omnes regii litius horti arbores unam solum à se notatam intactam relinqueret: in quacunq[ue] enim horâ de fructibus in ea natis comederet, sciret, tanquam perduellem, tam pro se, quam pro posteris suis, hoc tam pulchro perennium deliciarum statu, cujus possessionem adiêrat, quamprimum illi exeundum esse. *In quocunq[ue] die ex eo comederis, morte morieris.* Imaginari vobis licet, quanta animi submissione, nec non admiratione tam leve præceptum susceperit Adamus, obstupescens DEUM pro tam opulento feudo non gravius à se exigere homagium. Sed illa submitissio & admiratio non diu tenuit: Dæmon enim prævidens felicitatem, quâ fortunatissimum hoc par hominum, Adamus & Eva, & eâ, quâ omnes illorum posterii gavifuri essent, motus invidiâ, serpente ad insinuandum se, & decipiendum usus est. Verum est, quòd non ausus fuerit hominem malignus illo aperto Marte aggredi, sed totum negotium fraude aggressus est, quam sua illum versutia docuit, qua fretus speravit, illum validius per fæminam unicè sibi amatam prosternere, munitionemq[ue] à debiliore loco minùsque custodito expugnare. Quare postquam fæminam otiantem invenerat & solam, liberius ei loquendi occasionem sumpsit. Postquam illi DEI præceptum, tanquam nimium grave & dignitati suæ contrarium proposuit, minas intentatæ mortis non esse, nisi terriçula

dixit, à DEO sic conficta: nec enim verissimile esse, eum se creaturis tam pulchris à se productis privaturum. Denique paulatim verbis fallacibus ultra progrediens non dubitavit affirmare, esum prohibiti fructûs non tantum nulli eorum nociturum, sed summopere profuturum; ita enim omni sapientiæ & scientiæ genere absque mensura implendos, ut ad malum inter & bonum discernendum DEI ope amplius non indigerent, sed in sui ipsorum regimine sibi sufficientes futuri essent. Omnia hæc mendacia malignus impostor solentissimo confirmavit juramento, DEUM, contra DEUM ipsum, testem appellans asserensq[ue], eum omnium à sed dictorum veritatem non ignorare. *Scit DEUS, in quocunq[ue] die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dii.* Hisce venenatis verbis Impostor ille obtinuit, ut mulier superbiâ elata, primò ob vanam sui ipsius æstimationem omnia à Dæmone proposita tanquam verosimilia teneret; deinde fidem adhiberet; victa denique audacem manum ad prohibitum cibum extenderet, præceptumq[ue] DEI prima violaret.

VIII. At parum devictâ solâ muliere Dæmon lucratus fuerat; sic enim neminem præter illam deceperat. In hoc adhuc laborabat summopere; quomodo Adamum, à quo tota humana posteritas dependebat, quasi membra à capite, devinceret. Quare Evam incitavit, ut ab eadem arbore illa ipsa marito fructum porrigeret, simulq[ue] affectuum teneritudine plenissima ad-

Gen. 2.

17.

Ge

s.

2.

16

1.

s.

1.

81.

1.

de-

deret verba: non credere se ab eo sin-
cerè amari, si primum munus manuum
suarum recularret, ob quod neutiquam
timenda mors esset, de quo illa ipsa jam
comedisset, certòque spondere posset,
illum inde non moriturum. Quid
porro? Sive Adamus minas à DEO re-
vocandas existimàrit, sive precibus
& poenitentia eas se revocari posse
speraverit, certum est, quòd inobedi-
ens fuerit, & non minùs dilectæ sociæ
sux, quàm fraudi Diabolicæ cesserit.
Hoc, (quemadmodum gravissimi tra-
dunt Auctores) octavo post creatio-
nem illius diei contigit, quo tempore
peccatum, velut infernalis latro, Ada-
mi & Evæ intrans animas, unico mo-
mento omnes sapientiæ, gratiæ & iusti-
tiæ divitias illis, & nobis, eripuit. Quare
quemadmodum patre lætæ Majestatis
condemnato, nihì ipsius non possunt
antiquas præterdere dignitates & do-
minia; eodem modo primus Pater no-
ster lætæ Majestatis, & quidem Divinæ
reus declaratus, pro se & nobis filiis suis
omnia privilegia, omnésque, quas pos-
sedeat, præeminèntias amisit.

IX. Sed antequam ulteriùs poenana
à Justitia Divina huic Regi perduelli
suo, inflictam, consideremus, mul-
tum refert, hæc, quæ hucusque dicta
sunt, accuratius observare. Quis un-
quam credidisset, Virum tam prudentem,
non ita pridem DEI manibus
formatum, omnibus gratiæ tam habi-
tualis, quàm actualis thesauris dita-
tum & roboratum, passionibus suis
adeò dominantem, verbis solum ab
extrinseco, non ab intus à concu-

piscencia tentatum, ad peccandum in-
duci potuisse? Attamen nimio erga
mulierem sociam amore inductus fuit,
quasi timeret, ut vult S. Augustinus, ne,
si non consentiret, Eva ob nimiam di-
splicentiam moreretur. *Noluit contri-
stare eam, quam credebat à se alienatam,*
omnino interire. Quomodo igitur Ado-
lescens effrenatà concupiscentiâ, indo-
mitis passionibus, potentiis debilitatis,
habitibus vitiosis, mente excæcata,
animo accenso, & undequaque tenta-
to, sibi fidere potest, se neque cogita-
tionibus & delectatione, neque opere
ipso & dato in peccatum consensu la-
psurum esse? Nihilominus in tam pe-
riculoso conspectu tot improvidi Ado-
lescentes & Puellæ de se audent præsu-
mere, & in omni libertatis ac licentiæ
genere inter se agentes, amorisque mu-
tui contestatione quotidie magis arden-
tes, nunquam recti limites transgredi
confidunt. O stolidos, iterùmque sto-
lidos homines! vident, hoc turbinis
impetu celsissimas pinus, tam miserè
cecidisse, & putant debiles arundines,
per se terram versùs inclinatas, stare
posse erectas. Si homo in Paradiso ter-
restri stulto amorì resistere non potuit
tanta in tranquillitate, quomodo in
aperto campo inter tot resistet præ-
lia? *Memento, monebat S. Hieronymus*
Nepotianum, momento quiddam Paradisi
colonum de possessione sua eiecerit mulier.
Quare necesse est, tam frequenter vos
admoneri, ut periculosas viteris occa-
siones, quales sunt adolescentum cum
Puellis conversationes, quia quemad-
modum olim Diabolus, Viri erga fœ-
minam

L. II. in

Gen. c.

47.

minam

minam amore in perditionem nostram usus est; sic adhuc eodem illo, semperque majori cum robore utitur, dum quotidie magis invincibilem horum armorum, id est, amoris vim agnoscit. Qui Apum Regem cœpit, totum illarum quoque tenet examen: eodem modo, qui amorem lucratus est, omnes quoque alias passiones habet in potestate sua. Et hæc est causa cur tantâ cum obstinatione Dæmon inter Christianos pessimam illam amandi consuetudinem conservet: amore siquidem potitus facillimè reliquis dominatur affectibus, & hac clave in Adolescentium animas ad quodvis vitium januam pandit.

III.

X. Nunc, ut ad propositam redeamus materiam. DEUS ex Patre in Judicem mutatus Adamum vocat, examinat, convincit & condemnat; at videte ad qualem pœnam, ad amissionem Regni, ad bonorum confiscationem, ad exilium, infamiam, infirmitatem & mortem. Creaturæ illius detractant imperium, è deliciarum ejicitur Paradiso, &, ut lapsus sui opprobrii identidem recordetur; pellibus animalium vestitur. Ad terram manibus suis colendam damnatur, denique vitam in sudoribus & laboribus inefabilibus exactam inter angustias & agonias finire cogitur. Imò etiamnum quasi perduellis à DEO tractatur; quia, quemadmodum rebellium domus diruuntur, soloque æquantur, sic, ut animæ habitaculum, corpus scilicet, dirueretur & in pulverem redigeretur,

à DEO statutum est. Quid diceretis de Magno Rege, hodie opulento, cui omnes parerent, quem omnes venererentur & timerent, si cras nudum & pauperem, ac, ut panem lucretur, terram fodere conspiceretis? Attamen tanta fortunæ mutatio, ne minimam quidem pœnarum primo Parenti nostro inflictarum exprimeret partem, cum minima sit illa, quam fecit corpus, jactura; in comparatione divitiarum & prærogativarum, quas anima amisit. Quod autem pro nobis omnibus magis deplorandum est, quodque magis pœnæ illius rigorem manifestat, est, quòd omnes eadem sententiâ involvamur. Quamobrem DEUS ordinem & providentiæ antea stabilitum regimen omninò mutavit, suæque naturali inclinationi cuncta relinquens, protectionem suam specialem subtrahendo tanquam metam, in quam omnes tam corporales, quam spirituales collimarent miseræ, nos exposuit. *Tutus homo secundum animam, & secundum corpus per Adami pravariationem in deterius est commutatus;* inquit sacrum Concilium Tridentinum. O quantum vulnus naturæ nostræ primum hoc peccatum infixit! Tantum ego mihi non tribuo, ut hujus vulneris profunditatem & largitatem à me explicari posse confidam; nihilominus aliquantisper ostendere conabor.

XI. Quoad profunditatem, considerate, quòd quemadmodum per rupto ab ingenti flumine aggere tota Regio inundatur, ita ablata à natura humana originali justitia, omnes appetitus

petitus propria sua objecta tanto cum impetu sequi cœperint, ut absque DEI gratiâ, multaque difficultate & labore nostro retineri non possint. Unâ cum passionibus simul omnes creaturæ ab hominis obsequio defecerunt, quemadmodum in universali regni cujusdam perduellione fieri solet. Adeoque bestię tantopere obsequium homini recusârunt, ut, nisi vi adigantur, aut blanditiis attrahantur, aut arte mansuefiant, amplius nobis servire nolint. Elementa indicto bello fœdus fregere, quod in hominis innocentis gratiam constituerant. Cœli mutati sunt, suosque influxus aut cohibuerunt, aut diminuerunt. Terra tanquam maledicta sponte nihil aliud, quam spinas & tribulos, producit. Verbo vix homo inimicum DEI se ostendit, cum mox omnes sibi contrarias expertus est creaturas; imò se ipsum contrarium sibi, omnibusque hostibus aliis hostem domitu difficiliorem. Ecce igitur omnium malorum nostrorum originem; Ecce unde rerum spiritualium ignorantia, benefacendi repugnantia, effrænata, voluptatum concupiscentia, iræ in vindicandis injuriis impetus, continua inter nos ipsos contentio, nascantur. Nolite vobis persuadere, tales à DEO nos factos esse; tales à peccato facti sumus.

XII. O quantum intra me ipsum indignor, dum interdum aliquos vestrum ita loquentes, seque excusantes audio! *Quid facere possum?* *DEUS talem me creavit. Hac est*

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

natura, quam mihi DEUS indidit. Talis est mea conditio, hac inclinatio & natura constitutio. An hic sanus vobis loquendi modus videtur? Si horologium vestrum non moveatur, si lentius procedat, si quando sonum non edat, aut non, quas debet, signet horas, tunc culpam artifici non imputatis, sed horologium vitiatum esse querimini, nec unquam vobis imaginamini, tam defectuosum ab artificis manu prodidisse. Quâ fronte igitur hoc audetis dicere, dum repugnantis illas sentitis ad vivendum secundum rationem, & non more bestiarum? Dicite potius, horologium esse vitiatum, reparari oportere, a quo in principio tam bene instructum prodierat. DEUS ^{Eccles.} fecit hominem rectum. Et tunc, ut ^{7. 30.} decet, loquemini. Sed hæc per parenthesis dicta sunt. Cæterum, si pœnam primi hujus peccati aliquantisper concipere volueritis, ex omnibus malis, quibus corpus & anima in hac mortali vita infestantur, quasi montem constituite, in hunc omnes vitæ penurias, omnes contagiones, omnes inundationes, tempestates, terræ motus, angustias, bella, omnes egestates, lamenta, lites, homicidia, neces, omnes injustitias, iniquitates, omnesque damnatarum Animarum jacturas congerite, hæc cum epigraphe: Hæc est unius solius peccati pœna. O quam profundum vulnus, quod sinu suo tanta complectitur mala! At non minor est ejus largitas, quæ ad infinitarum

CC

ani-

animarum, ob hæc mala infelicissimarum ruinam se extendit.

XIII. Primò omnes infantes absque Baptismo è vitâ decedentes in primi hujus peccati pœnam in æternum bono illo infinito, id est, clarâ DEI visione, immarcessibili cœli hæreditate privantur. Quis autem numerum illorum inire poterit, huic pœnæ, quæ pœna damni vocatur, subjectorum? In Mundo ajunt, mille circiter hominum milliones inveniri; at experienciâ constat, mediam nascentium partem ante rationis usum diem suum obire. Unde secundum hanc numerationem quos sæculo saltem mille infantium milliones morerentur, qui quasi omnes in primis quater mille annis ante Christi adventum contra hanc lœnem à se contractam nullum habebant remedium. Verùm quidem est, post adventum Christi omnes Christianorum infantes hoc gaudere privilegio, ut à peccati tyrannide liberati, cum Sanctis regnent in cœlis; at nihilominus quanta Mundi pars fide Christi non est imbuta, & consequenter nec Sancti hujus Baptismi est particeps? Quare quot adhuc hodie toto in mundo putatis infantes ad limbum transferri, cœloque privari? O Inexplicabilem peccati etiam unius malignitatem! Non ignoratis, ad placandam Victoris iram innocentes puerulos obviam mitti solere, manibusque ramos olivarum præferentes pacem rogare. Tale sanè medium læpenerò tam efficax fuit, ut crudelissimorum Ducum

corda mansuefecerit. Nihilominus DEUS præter infinitæ pietatis suæ viscera, quæ omnibus exhibet, præcipuè parvulis tm̄ teneum ostendit amorem, ut summope è illorum gaudeat præsentia & alloquio: *Sinite parvulos venire ad me*: Attamen, ut primum hominis peccatum puniat, ne quidem tam charam sibi parvulorum ætatem excipit, sed simul omnes numero innumerabiles eadem punitione involvit, eosque, si absque Baptismo discesserint, in omnem æternitatem suâ beatitudine exclusos ob peccatum originale ab Adamo contractum castigat; quod tamen secundum voluntatem eorum illis non fuit voluntarium, sed tantum secundum Primi Patris sui voluntatem, cui voluntas illorum inclusa fuerat. Quid igitur videtur vobis de peccato?

XIV. Attamen parum hucusque dixi. Nunc innumeros homines æternum pereuntes adjungite, quorum æterna damnatio remotè peccato debetur Originali, quo natura humana corrupta fuit, ut meritò Propheta de hoc peccato loquens, non in peccato, sed in peccatis se conceptum esse dicat. *In peccatis concepit me mater mea.* Quia peccatum originale, licèt per se unicum solum sit, nihilominus quoad effectus, est quasi exercitus peccatorum, & in se solo omnia peccata, sicut radix in se omnes fructus continet: *In illo concluduntur omnia.* Hinc est, quòd peccata actualia quotidie ab hominibus committi solita, quoad voluntatem nostram sint culpæ

Ricciol.
Georg.
l. 12.

Psalm.
6.

Bella.
in h.
loc.

culpæ, sed quoad Adami transgressionem sint pœna nostra: secundùm illud: *Qui in sordibus est, sordescat adhuc.* Præcipuè cùm DEUS ob primi hujus peccati pœnam totum genus humanum Dæmonis tyrannidi permiserit subijci, præsertim ante Redemptoris nostri adventum, ita ut à Christo Princeps hujus Mundi vocetur, cui tam superbe dominabatur, quemadmodum etiam illum Apostolus, Deum hujus sæculi appellat. Videbat DEUS, si hominibus justitia originalis & particularis illa assistentia à principio pro salute nostra nobis concessa, subtraheretur, Luciferum viribus suis prævaliturum. Videbat, homines se omnibus vitiis, quasi in prædam dedituros; videbat terram quasi in novum Infernum commutatum iri, ubi reprobis millenis peccatis affuefacti nullam DEI rationem habentes, denique in æternis Inferorum flammis perpetuum erga se odium professuri essent. Et nihilominus in primæ hujus inobedientiæ pœnam, quasi tam graves has non curaret perveritates, omnes permisit, nec impedivit.

XV. Quid vobis de hac pœna videtur. An non horrenda est hæc severitas? Si DEUS aliam non sumpsisset ab hominibus pœnam, quàm quòd illos in mortalitate suâ miseris & afflictionibus reliquerit, sufficiens & competens pœna videri potuisset; attamen non nisi quædam maledictionis, peccato attractæ, gutta fuisset: ita saltem loquitur Daniël, dom exilii, egestatis, carceris, totiusque populi

Hebræi in servitutem Babylonicam abstracti miseriarum mentionem faciens, his utitur verbis. *Stillavit super nos maledictio.* At quàm dissimilibus verbis peccatorum permissio in sacris Scripturis describitur? Sanctus David illam inundationi totum Regnum submergenti comparat. *Effunde super psal. 68. eos iram tuam, & furor ira tua comprehendat eos.* Sed quomodo? Ecce illum. *Appone iniquitatem super iniquitatem eorum.* Quando DEUS permittit, ut in priorum peccatorum pœnam in peccata nova labatur homo, tunc dici potest, iram ejus nimium exundare. *Nulla est pœna gravior, quam cùm peccatum est pœna peccati.* Hæc pœna est quoddam diluvium; alia mala pœnæ, ne quidem pluvia, sed paucae quædam sunt stillæ. *Stillavit super nos maledictio.* Quare si DEUS in primi hujus peccati ab Adamo commissi pœnam permetteret unicum solum hominem in unum tantum peccatum labi, & à diaboli tyrannide unicum hominis cor occupari; hæc permissio multò formidabilior foret pœna, quàm si omnes homines, quotquot fuerunt & adhuc erunt, acerbissimâ morte condemnarentur. Judicate nunc, qualis illa dicenda sit pœna, quâ, præterquam quòd DEUS omnes morti addiderit, à tot & tantis specialem suam retrahit providentiam, in tantas iniquitates & immunditias præcipitari permittit, tantam Dæmoni licentiam, quâ innumerabiles animas suæ servituti subiectas perdat, concedit. Perpendite id, quod paulò antè insinuavi, id est, in Mundo

plus quàm mille hominum milliones contineri. Inter hos Catholici centum vix milliones conficient, ita, ut si omnes salvarentur, quovis centesimo anno nongenti Animarum non catholicarum milliones in æternum maledictarum ad infernum descenderent. Cogitate igitur, quantò plures damnandi sint, cùm e Catholicis tot & tanti æternum pereant, tamque brevis sit hominum vita, ut rarissimi cursum sæculi perficiant.

XVI. Accedit, hæc omnia à DEO permitti, postquam primus ille Rebellis nongentorum annorum spacio, ob peccatum suum tantam egit penitentiam, tantasque profudit lacrymas. Imò postquam ipsemet DEI Filius, ut huic ipsi transgressioni satisfaceret, honorem infinitis majorem Divinæ restituit Justitiæ, quàm illata fuerit injuria. *Non sicut delictum ita & donum.* Levissima quævis incommoditas à Christo tolerata, licèt non fuisset amplius, quàm missum in cælum suspirium, mille Mundorum peccatis exsolvendis suffecisset; nihilominus postquam Redemptor noster tam amplam subiit Passionem, ut propter dolorum copiam & amaritudinem mari compareretur; nihilominus tantas adhuc peccatum edit strages, tantos de nobis Dæmon agit triumphos, tantis & spiritualibus & temporalibus justitia Divina Adami peccatum punit calamitatibus, imò & æternis cruciatibus, cuncta hæc in unius peccati pœnam permittendo. Quis un-

quam credidisset, medicinam Divinam, qualis est JESU Christi Sanguis, peccati originalis vulnere perfecte mederi non debuisset, ita ut omne pus eximeret? Ex auro tam salubre elicitur oleum, ut non solum velut balsamum medeatur vulneribus, sed ne quidem ullam relinquat cicatricem. Quare oleum tam pretiosum, charitatis vi à Sacrosancti corporis fodinis extractum, videbatur, ita vulnera nostra curare debuisset, ut ne quidem illorum remaneret vestigium, omnèsque homines post secundi hujus Adami mortem saniores, fortiores, vivacioresque fierent, quàm si primus Adam non peccasset. Sic debilis intellectus non peccaret; at non siculum est Justitiæ Divinæ, quæ infinità procedit Sapientiâ. Hæc, ut quàm magnum malum sit, DEUM offendere, bene apprehendatur ab hominibus, voluit, ut peccatum tantis etiam impensis à JESU Christo sanatum, nihilominus adhuc diebus nostris malignissimos suos ad finem Mundi usque, imò usque in omnem æternitatem in miseris damnatis ostendat effectus. Quid futurum fuisset, si DEI Filius Officium Liberatoris in se non suscepisset, compedesque nostras & vincula non diffrégisset? Ego planè mihi persuadeo, tunc homines gratiâ Divinâ omnino privatos, quoad corpus & Animam penitus à Dæmone occupatos, ipsimet Antichristo malitiâ pares futuros fuisset, ita ut cuius horrendus ille titulus attribui potuisset, quo ille insignitus est, dum vocatur: *Homo peccati.*
Homo,

Rom. 5.
15.

5. 7i
1. 2.
81.
ad

Homo, cujus vita continuum erit peccatum; homo, qui plius à peccato possidebitur, quàm peccatum ab ipso possideatur; Homo, cujus quasi natura erit peccare. *Homo peccati, filius perditionis.*

XVII. Et an non hoc sufficit, ut quàm magnum malum sit Peccatum mortale, cognoscamus? Universale Mundi diluvium paucis illis hominibus à tantâ strage remanentibus tantum incussit terrorem, ut ad illos animandos DEUS verbis suis jurarit, simili à se pœna nunquam imposterum terram affligendam. At nunc ad tantò majorem malorum omnium inundationem, non solum non terrentur Peccatores, sed adhuc peccatis tanquam ludo delectantur. Legi quosdam Americæ incolas pro torquibus & ornatu, serpentibus uti; sed non ita mirabar, quia prius illis dentes auferunt. Sed quis non obstupesceret, Christianos non ignorantes ac fide illuminatos, quàm venenatum sit unicum solum peccatum, iniquitatibus suis pro ornatu uti, easque velut gloriosa facinora non sine gustu recensere, iisdem gloriari, sibi que applaudere, quasi amplius nullum illis subesset venenum. O incomparabilem cæcitatem! Quid de toxico tam nocivo diceretis, cujus unicam sola gutta in mare effusa omnes aquas veneno inficeret, omnes fontes & puteos omniâque, quæ nunc, & usque ad Mundi finem current flumina penetraret? Quis unquam calicem tam horrendo plenum veneno quantali-

bet ei admixta foret dulcedo, ori suo admovere auderet? Tale venenum est peccatum, cujus una pestifera gutta, cum vix primum hominum caput infecisset, quamprimum in totum humanum genus dispersum est, ita ut omnes, quotquot nascuntur, & nasci-
Rom. 5.
turi sunt, licet etiam Mundus semper 12.
duraret, in eoque sine fine homines multiplicarentur, infecturum sit.

Si à peccato Adami tantum filii, s. Thom.
nepotes & pronepotes contaminari I. 2. 9.
fuisent, stupendæ profectò maligni- 81. ar. 3.
tatis foret argumentum; at quale malignitatis non erit argumentum, scire, illi non esse nocendi finem? Non ignoro quidem, imposito vitis radicibus veneno, omnes unà cum uvis palmites infici; ad denique sæpius transplantatas successu temporis & vitem & palmites venenum perdere novi. Sed post peccati toxicum talem non video emendationem, quare illud omnium venenorum venenum, abominationemque desolationis, qua omne bonum destruitur, appellare cogor.

XVIII. Nisi fortè existimetis, talem malignitatem in solo primo Adami peccato, non in nostris culpis reperiri! Sed nimium hallucinamini. Verum est, Adami culpam quoad personam delinquentis fuisse gravissimam, cum naturæ humanæ, tantâ sapientiâ, scientiâ & gratiâ dotatum esset caput, foeminam præcepto Divino inobedientem corrigere, non imitari debuisset. Nihilominus si secundum gravitatem suam specificam

cam hoc peccatum consideretur, & non secundum suas circumstantias, plurimis aliis peccatis gravius non fuit, imò sic multi sustinent Scholastici Doctores, Adami peccatum minus grave fuit, quam peccatum Evæ, quæ prohibitionem Divinam directe spervit, cum Adamus tantum indirecte illam contempserit, ipsaque eidem labendi fuerit occasio, *Virò-que peccatum suggestit.* Quamobrem ubi ille solum contra DEUM peccavit, ipsa insuper contra proximum deliquit, quemadmodum advertit Sanctus Thomas, unde etiam, *gravius est punita, quam vir.* Quare si primam illam culpam cum peccatis nostris comparaverimus, plures reperiemus circumstantias, quæ illa majori digna reddant odio. Prima est circa materiam. Peccatum Adami fuit in materia ex se ipsa levi, solumque propter additam DEI prohibitionem gravis erat; nec non propter ejusdem prohibitionis finem, quo sibi totius naturæ humanæ nomine primum homagium reddi voluit. De cætero, si res secundum seipsam consideretur, quam levis erat culpa manducare pomum; si plurimorum peccata, Blasphemias, perjuriâ, fraudes, furtâ, homicidia, fœditates ipsis bestiis ignotas comparemus? Ita ut, quemadmodum magnus quidam affirmat Theologus, si post interdicti fructus esum illicò à vita excessisset, minorem in Inferno penam subiisset, quam plurimi in flammis illis nunc sustineant.

XIX. Quare videte obsecro, quam insipientes sint illi, qui, ut turpitudinem suam excusent, inquirunt: *Nos non furamur. non blasphemamus, nemini creamus fastidium, nihil aliud, quam ista fragilitas, nostras premit conscientias.* Et Adamus quid fecerat? non furatus fuerat, neminem occiderat, nullas in DEUM expuerat blasphemias, in sola materia, neutiquam legi naturæ secundum se repugnante, inobediens fuerat: quo posito quid vobis videtur? an hac sua inobedientia gravius peccavit, quam ille, qui materia maximè repugnante legi naturæ, qualis est quævis carnalis voluptas, quam vos fragilitatem vocatis, prævaricatur?

XX. Altera circumstantia est numerus. Peccatum Adami fuit unicum, multorum econtra Christianorum, tot & tanta sunt scelera, ut quasi arenæ maris comparentur. *Peccavi super numerum arenæ maris.*

XXI. Denique temporis circumstantia, à qua tantopere iniquitates nostræ aggravantur, peccato Adami pondus majus non addidit. Peccavit ille, prius quam ullam vidisset punitionem, prius quam pluribus vicibus veniam impetrasset, prius quam fidelitatem promississet, & quòd amplius est, antequam Verbum Caro factum, ut peccatum tolleret, in cruce mortem obisset; cum nos, postquam Fide docti horribilissima de aliorum peccatis sumpta scimus supplicia, postquam in Sacramentorum usu toties veniam obtinuimus, postquam toties fidem dedid-

s. Thom.

2. 2. q.

163. ar.

3. 2.

dist. 21.

scot. ibi.

s. Thom.

2. 2. q.

163. ar.

4.

scot. 2.

dist. 21.

7. 2.

Or.
na

dedimus, nunquam amplius nos peccaturos, postquam amore nostri Christum è Cruce pendentem vidimus, ore totius Divinæ Eucharistiæ sumptione Sanctificato, corpore toties pretioso Christi Sanguine mundato, incomprehensibilem DEI nostri Majestatem offendimus.

XXII. O Peccatum, O peccatum! Nullus aptior tibi potest dari titulus, quam dum Ignorantiæ partus vocaris, quemadmodum tot in locis Scriptura te nominat; In veritate enim plurima pars hominum non cognoscit, quid sit peccatum, & illis ipsis, qui aliquam illius habent cognitionem, meritò dici potest, quòd parum cognoscant in comparatione illius, quod sine fine cognoscendum manet. Solus DEUS perfectè comprehendit, quanta sit peccati atrocitas; quia solus novit, quantus sit honor, qui à vilibus creaturis suis sibi debetur. Homines talia audientes obstupescunt, similésque sunt simplici cuidam pastorculo, qui ova Basilisci aspiciens induci non potest, ut ea diffingat; non enim, nisi putamini illorum intuetur, cum vir in naturæ Schola eruditus fallacis illius albedinis materiam, animam, alimentumque omnium monstrorum pessimum animo penetrans, non semel, sed sæpius pedibus proterit, ita ut comminuendo videatur fatiari non posse. Sic quoque Peccator ignorans peccata sua non aliter, quam in cortice intuens, persuaderi non potest, ut ea abominetur; imò potius propter illam boni, quod

aut temporali commodo, aut delectatione ostendunt, apparentiam, sibi complacet, iisque blanditur, cum DEUS infinitâ sapientiâ suâ veritatem penetrans, agnoscat exitialis veneni abyssum omni fundo carentem.

XXIII. Quamobrem Charissimi mei, adulteratæ lances nostræ ad rectissimas Divinæ Justitiæ lances dirigendæ sunt, illudque de peccato formandum iudicium, quod illa facit, ne unquam aberremus. Summo igitur horrori vobis sit peccatum, illudque non fallaci vestrâ, sed DEI æstimatione ponderate. *Odite malum.* Horrori vobis sit, sicut jam sæpius dixi, antequam committatis, postquam commiseritis, postquam etiam illud confessi fueritis.

XXIV. Horror vobis sit peccatum, antequam committatis. Quam providè agit Sartor, quam hæret cogitabundus, quam diu adaptat ulnam, designatque, antequam pannum scindere incipiat; quamprimum enim discissus est, tam facile non poterit error corrigi, frustra que reuniri. At vos quamprimum peccato consentitis, Animamque à DEO funestiore separatione dividitis, quam unquam lethalis culter aliquis diffecaret, hac confisi spe, vos postmodum quando volueritis, amicitiam DEI reintegrare gratiamque recuperare posse, quasi minoris foret laboris, quam pannum ex inadvertentia dilaceratum resarcire. *Hac vice, vos dicitis, peccabo, & deinde confitebor.* O si sciretis, quam difficile sit DEO reconciliari, post-

postquam voluntariè ab illo recessistis! Profectò non ita loqueremini. Ad hæc licèt confiteamini, an nescitis, quanto damno peccatum afficiat Animam vestram? Videte obsecro, quantam ad mortem usque Adamus egerit pœnitentiam, quantamque pro ipso Filius DEI subiverit: Et nihilominus primum illud peccatum, sicut intellexistis, tanta in hunc diem usque mala vel ipsos inter Christianos producit; solum quia hi cum novo homine, quem in Baptismo induerunt, parum aliquid de homine antiquo retinent: *retinet adhuc aliquid de vetustate peccati.* An nunc ignoratis eadem mala, quæ per primi Hominis peccatum toti naturæ humanæ illata sunt, à quavis culpâ mortali, proportionem quadam Animabus vestris acciri? Unde licèt etiam in Sacramento pœnitentiæ Christi Sanguine deleatur, nihilominus diu, & per omnia fortè sæcula præteritæ commorationis suæ impressa relinquet vestigia.

XXV. Horrore sit igitur vobis peccatum, antequam illud committatis. *Odite malum.* Sed non minus abhorrere oportet jam commissum. Quomodo possibile est, ut tot Christiani continuò vivant in peccato, cum eo quietem securè capiant, confabulentur, choreas ducant, genioque suo indulgeant, Paschale tempus pro peccatorum expiatione expectantes? *si supra caput alicujus vestram nudatus è florico pendere gladius, quovis mo-*

mento lapsui vicinus, quis ex vobis absque terrore sub illo somnum posset capere? Attamen dies, & menses absque timore ullo sub pendente supra vos Divinæ Justitiæ gladio, debili incertissimæ vitæ vestræ filo affixo stertitis. Si jamjam tale filum rumperetur, quid putatis vobis futurum? Habitatio vestra foret ignis? aër vester futurus esset ignis, focii vestri essent furæ, cibus vester foret fel Draconum, gaudia vestra forent ploratus, stridores dentium, singultus, vociferationes inconsolabiles; loquela vestra non foret alia, quàm maledictiones, quibus sortem vestram execraremini, affectus vestri forent, cunctas odisse creaturas, odisse vestros, odisse vos ipsos, odisse DEUM desperatione, Diabolicæ non absimili. Et hæc omnia, *in æternum & ultra*: hoc est, per tot sæcula, ut cum totidem effluerint, quotquot ad hodiernum diem usque guttæ depluerunt; ne quidem dici possit, quòd ea numerandi factum sit initium. Et in tali rerum statu nihilominus lætos vos agitis dies, peccatisque peccata absque timore accumulatis? Hoc est credere, Divinæ Justitiæ gladium esse, gladium rubigine obductum; aut credere illum è catenâ adamantinâ pendere tam valida, ut non possit aliquando in capita decidere. Charissimi, nolite decipi; ne dicatis, etiamsi peccare pergamus, DEUS propitius nobis erit. Idem dicebat Adamus,

persuasus (quemadmodum vult Sanctus Augustinus) facile se culpæ suæ veniam obtenturum. *Inexpertus divinae severitatis, credidit illud peccatum esse veniale, id est, de facili remissibile.* Ita explicat Sanctus Thomas, & hoc sensu etiam dici potest, illum non quidem à Diabolo, sed à se ipso seductum fuisse. At tanto & suo, & nostro damno deceptus est, quemadmodum pluribus jam dictum est. Ne vos excusetis dicentes: vobis non esse DEUM offendendi intentionem, sed solum creaturæ isti à vobis dilectæ complacendi. Idem sensit Adamus, resumit Sanctus Doctor, inobedienciæ consensit, non ut DEUM injuriâ afficeret, sed ut uxoris suæ genio se accommodaret. *Amicabili quâdam compulsus benevolentia, quâ plerumque fit, ut offendatur DEUS, ne offendatur amicus.* Consensit, ut placeret sociæ, à DEO sibi datæ, ne illius perderet benevolentiam. Sed nihil hic prætextus illi profuit. Cogitate, an talis excusatio vobis profutura sit, dum ne alicui adultero, aut falso amico displiceatis, peccato consentitis. *Odite malum.* Odio igitur sit vobis peccatum jam commissum, statimque vix natum dolore persequamini, nec non seria Confessione enecetis.

XXVI. Denique neque jam Confessione expiatum odisse cessetis. Quam pœnitentiam quæso pro peccatis vestris egistis? Nongentis annis Adamus peccatum suum deplora-

R. P. segneri Christ. Instr. Tom. II.

ravit, complura obtulit sacrificia, innumeras effudit preces, sine cessatione Mundi Redemptorem, ut se liberaret, rogavit, plus quàm novem seculorum exilium patienter toleravit, nec non continuos & difficiles terram colendo subivit labores, quibus non obstantibus audistis, quàm caro adhuc hoc peccatum humana luat natura. At vos aliud nihil fecistis, quàm aperto ore vestras manifestastis iniquitates, & aliquas perfuntoriè recitastis preces, an sic putatis vos Justitiæ ex æquo satisfacisse? Dicitis vos spem vestram in DEI misericordiâ, & Sanguine Christi pro vobis effuso ponere; sed etiam Adamus potiori jure in DEI bonitate confidebat, cui insigni cum pœnitentiâ ex parte suâ cooperari studuit. Quin etiam Adamus in Sanguine Redemptoris sperabat, in hunc Mundum ad tollendum primum illud peccatum venturi, qui in monte Calvariæ moriturus, locum illum, ubi morte condemnati sepeliebantur, irrigare debebat, quasi formâ illâ magis authenticâ pacem inter Divinam Justitiâ, & genus humanum initam ratihabere vellet. Et tamen cunctis hisce confisus securitatibus, peccati sui non obliviscebatur Adamus, sed ad ultimum spiritum usque lacrymis suis illud lavit, sudoribusque suis delere studuit. Vos cum nihil horum præstetis, securitatem vobis majorem promittitis, postquam multò gravius Creatorem

D d

torem

*s. Th. 3.
p. 9. 46.
ar. 10 ad
3.*

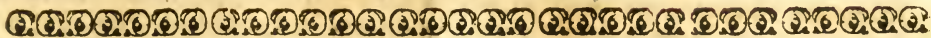
torem vestrum non solum spectando numerum, sed etiam injuriæ speciem offendistis. Charissimi, hoc non est signum, quod peccatum, quasi malorum omnium maximum, odio prosequamini. Canis, qui feram morte pejus odit, ubi illam videt inter vepres absconditam latere, tamdiu latrando circumvagatur, quamdiu eam non prodire advertit. Sic & vos, si peccatum vestrum morte pejus detestamini, semper lachrymantes illud circumibitis, & intra vos dicetis: Certi sumus hanc feram maledictam intrasse cor nostrum, sed certi non sumus, DEUM à nobis offensum esse, sed securi non sumus, an DEUS veniam nobis tribuerit. Sic post Confessionem dicturi estis, si apprehendatis, quid unicum solum sit peccatum.

XXVII. Sic non solum in seipso, & in effectibus suis peccatum detestaremini, sed etiam in omnibus remotis occasionibus fugeritis. Quam diligenter Eva cavet, ne amplius Diaboli verbis fidem adhiberet, postquam semel tam enormiter ab ipso decepta fuit! Et si

vel adhuc semel malè dilectam illam arborem intueri potuisset, quale odium putatis, contra eam concepisset? Et quo animo cum marito suo tentasset, ad ultimas usque fibras illam eradicare (si hoc ei à DEO permissum fuisset) & in ignem projicere? Eodem modo & vos iniquitates vestras odisse oporteret, omnes fugere occasiones, diabolicas, quamprimum apparent, detestari suggestiones, illas creaturas, illas vias & fores, illas domus evitare, in & à quibus semel ad peccatum inducti fuistis. Hoc perfectum esset odium, hæc esset pœnitentia, qua veniæ securitatem vobis promittere possentis. Quamobrem, *Odite malum*: perfectio peccatum odio habetote, id est, solo & maximo, quia omne odium propter peccatum factum est, quemadmodum totus amor propter DEUM factus est: & hoc modo viventes digni efficiemini, ut post mortem non primi peccati à vobis contracti, sed Divinæ misericordiæ à secundo Adamo nobis impetratæ, effectus sentiatis.

DISCURSUS XVII.

Ex Judicio Universalis demonstratur, quantum malum sit Peccatum mortale.

I. **S**I quis omnium temporum historiam nôset, nulli rei aptius hunc Mundum, quam loco prælii compararet, in quo ex unâ parte Divina Justitia peccatum, ut illud omnino destruat, invadit; & ex altera parte illud idem humana perversitas indicibili cum obstinatione defendit. Verum est, peccatores inæqualibus pugnantes armis sæpius in hoc periculoso bello devictos esse; jam igne è cælo delapso combustos, jam aquis etiam universalibus submersos, aliàs fame deletos, quandòque ferro internecioni datos, modò horribili consumptos peste, modò millenis aliis adversitatibus, quasi à totidem DEI exercitibus, exterminatos esse. Attamen, quis crederet? Ipsi semper adhuc contumaciores, arbitrii sui libertate furentes prælium redintegrârunt, statueruntque illud ipsum in finem usque continuare. Quamobrem Justitia Divina se ab iis vinci nolle decrevit. Propterea magnum illum decretorii prælii diem elegit, in quo ultimum, & fatalem peccata interitum adferre decidit. Hic confictus est Judicii universalis dies, ideòque toties in Scripturis, *Dies Domini* vocatur; hic enim ille ipse dies est, quo potentiam suam Mundo ostensurus est.

Hanc igitur magnam prælii diem hodie oculis vestris proponere cogito, Charissimi mei, discursum in tres partes distincturus. Prima aget de aggressione Domini, ad judicium adventantis. Secunda tractabit de pugnâ, in apertarum conscientiarum examine; tertiâ denique post latam sententiam ultimum excidium describet. Hæc omnia verò ideò explananda suscipiam, ut ingentem peccati mortalis malitiam, tanti mali causam, vivacissimè apprehendatis, &, ut par est, detestimini.

I.

II. Antiquissimus DEI mos illud tenet solenne, ut antequam notabiliores de terra fumat pœnas, antè plura præmittat signa, ut tantò minùs excusationis prætereundè possint Peccatores, si à Salute excludantur. Cujus rei plurima possem adducere testimonia ex variis multarum Gentium historiis, nisi non omnibus pluris valeret infelicis Hierosolymæ famosa illa devastatio, præmonitæ, antequam à Romanis in pulverem converteretur. Josephus refert, anno integro ante devastationem Cometam, gladii figurâ toto illo tempore comparuisse, & quasi pendulum supra infelicis illius urbis caput hæsisse. Item

lib. 7. c. 12. de bell. Jud.

Juvenam ad altare pro Sacrificio adductam, in via Agnellum partu edidisse: portamque templi orientalem, quæ tota ex solido futa erat ære, nemine manus admovente apertam fuisse, ad quam aperiendam aliàs viginti hominum opera requirebatur. Denique quia Judæi, semper tardiores, hanc Divinæ Justitiæ linguam, ejusque minas non intelligebant, clariùs illis locuta est, dum numerosas aciei ordinatæ phalanges, invicem præliantes in aère illis exhibuit, terribilemque ex diversis Templi locis vocem audiri fecit clamantem: *migremus hinc! migremus hinc!* ita ut nunquam sciri potuerit, à quo voces illæ formatæ fuerint. Hæc & similia prodigia, quasi totidem faciales, DEUS misit Hierosolymæ, ut tandem conversa non expectando assultum ad deditionem aures accommodaret. Quare si tanta unius civitatis ruinam præcelsere portenta, qualia illa, quæ universale Mundi præcedens excidium, futura sint signa, arguite. *Dabo prodigia in celo & in terrâ, antequam veniat dies Domini magnus.* Ita DEUS ipse per Joëlem Prophetam nobis significat.

III. Verùm tunc signa illa non erunt alia, quàm velut milites & armatæ cohortes ad inchoandam pugnam, non autem præcones pacis, ut sunt moderna signa, quæ ad illam impediendam invitant. Ideò prædicit Dominus: *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio Mundi usque modo, neque fiet.* Sol enim & Luna, Stellæve, quoad tertiam partem

adeò obscurabuntur, ut dies futura sit sicut nox, & nox ipsa triplò naturâ suâ tenebrosior futura sit. *Omnia lumenaria cæli marere faciam super te.* ^{Ezecl} *32. 1* *dicit Dominus DEUS.* In ignis elemento varii formabuntur Comete, qui summo cum omnium hominum horrore, ab alto decident, qui magis eo spectaculo terrebuntur, quàm magno quodam in loco fieri soleat, ubi latâ contra aliquem excommunicationis sententiâ, ad populi terrorem fax accensa è sublimi in terram dejicitur. Quidam horum Cometarum, inter alios à Scriptura vocatur *absynthium*, & hoc propter effectum, quem ^{Apo} *8. 1* producet, variis fluminibus, fontibusque amatorem indendo, in turpium illarum voluptatum pœnam, quibus toties Peccatores in DEI despectum delectati sunt. Aër itotus venenatus hac via tot murmurationis contra proximum, tot turpitudinis, tot perjuriam, tot horrendas incipiet vindicare Blasphemias, quæ etiam ab hominum Christianorum linguis in cœlum prolatae sunt. Mare furibundum tanquam leo rugiet, ut impios devoret, & ^{Apo} *16. 1* in tanti sanguinis innocui olim effusi vindictam, omnes aquas suas sanguineo imbuet colore; sed sanguine pallido & corrupto, qualis è mortuis corporibus manare solet. In tantâ rerum omnium perturbatione, cogitate quid terrâ futurum sit. Si illa plùs quàm alia elementa peccatoribus in delictis suis servivit; etiam plùs quàm alia elementa, ad pœnas illorum indignabunda operam suam seditionibus, siccitate, fame & horrendâ præcipue con-

Joël. 2.
3.

Matth.
24. 30.

concussione locabit. *A facie ejus contremuit terra.* Omnia hæc prodigia idèò erunt quasi funesta illa campana, quæ tanto cum horrore, antequam Rei ad patibuli supplicium educantur, pulsatur. Sanctus Clemens in Recognitionum suarum libro refert, sæpius ex se ore Sancti Petri Apostoli Magistri sui hæc verba audivisse: DEUS ab æterno diem quendam elegit, in quo omnium pœnarum exercitum prælio funesto vult congregari cum exercitu omnium peccatorum: & hic dies erat iste, de quo loquor, id est, dies Judicii. *Dies Domini magnus & horribilis.* Magnus quoad DEUM, horribilis quo ad nos. Quare creditote nullam esse, nec formam nec figuram proportionatam, quâ dies tam horrendum declarari queat; Idèò Prophetæ tantum sibi non tribuentes, ullam, prout decet, definire possint, varia nomina diversis circumscriptionibus illi dedere; è quibus tamen nullum unquam invenere, quod eum adæquatè referret. Dies amarus, dies iræ, dies indignationis, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miserię, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubarum & stridoris, omnes fuere nomenclationes à Propheta Sophonia collectæ, quæ exiguam quamdam horrore illius magno hoc judicii die futuri speciem proponerentur. Attamen omnes hi terrores aliud non erunt, quàm quoddam præludium, quo Judicis jamjam adventantis præsentia significetur, & consequenter non erunt aliud, quàm parva quædam

velitatio, sanguinolenti illius prælii mox secuturi nuncia. *Postquam autem hæc fecero tibi,* inquit DEUS per os Prophetæ Amos, *Præparare in occursum DEI tui.* Quasi dicere vellet: noli putare, Munde scelerate, has, quas nunc experiris, pœnas sufficere, quibus profundissima peccatorum tuorum malitia puniatur. Omnia hæc sunt tentia dolorum tuorum principia. *Initia sunt dolorum.* Præpara te tantum ad comparandum, coram DEO tuo, qui hinc signis aliud non intendit, quàm ut te coram se in judicium vocet. *Præparare in occursum DEI tui.*

Amos. 4.

IV. Primò quasi Christi velitatis miles præcedet ignis: *Ignis ante ipsum Ps. 96. 3. præcedet;* Verùm tam terribilis erit ignis, ut ne Infernus quidem voracior, in voragine sua habiturus sit flammæ. Non solum sylvas, domos, civitates & homines, quos obvios habebit, comburet, ipsamque terræ superficiem, quàm vasta etiam est, in cineres rediget, sed ipsos etiam montes penetrabit, ut saxa & metalla, in visceribus illorum abscondita, liquefaciat. *Petra sicut cera liquefcent Judith. ante faciem tuam.* Imò tantum supra montes elevatus, quantum aquæ diluvii illos supergressæ erant, omnia elementa destructrices flammæ suas sentire faciet. Tunc etenim cognoscant homines, quid fuerit hic Mundus, quem plùs quàm DEUM adoraverunt. Postquam Daniël Draconem interfecerat, ad Babylonios conversus inquit: *Ecce quem colebatis,* ecce quem velut DEUM adorabatis. O

16. 18.
1. Thom. 3 p. supp. 7. 74. ar. 3. 4. 5. Dan. 14. 17.

Babylonii, nunc videtis non esse aliud, quàm mortuum & peste plenum cadaver. Idem hoc peccatoribus Mundo jam devastato, & in cinerem redacto dici poterit. Ecce quem tot sæculis colebatis. Ecce hic est divitiarum vestrarum, voluptatum, honorum & ambitiosorum proventuum finis. An talis Mundus tam fidelem vobis videtur mereri cultum? Sed nimis citò in peccatores nondum penitus deletos invehimur. Sequamur igitur æciei ordinem. Postquam velut simplices velites omnium creaturarum phalanges, ad arma in peccatorum vindictam, à Justitiâ Divinâ vocatæ jam præcesserunt, tandem toto cum exercitu, ipse Christus adveniet; *Domini sicut fortis egredietur.* Sed quis unquam Adventus illius horrorem concipere poterit? Spem, illum unquam mente comprehendendi, omnino nobis adimit Propheta, multò autem magis eum verbis explicandi. *Quis poterit cogitare diem adventus ejus?* Satis est dicere, ipsos etiam Sanctos Redemptorem comitantes, licet aliundè securissimos, timore percellendos esse *Vir- tutes cælorum commovebuntur.* Eodem prorsus modo, quo, qui è tublini profundissimum intuetur præcipitium, exhorescit, licet undique, ne cadere possit, vellatum se adveniat. Nisi dicere velimus illos ob nimium terren- dos excessum, quo omnem suam comprehensionem & capacitatem, licet aliunde tam vastam, à Justitiâ Divinâ superari vident. Arma verò, quibus Christus primum faciet insul-

tum, erunt, conveniens illi Majestas & ira vocis suæ.

V. Quod Majestatem atinet, necesse est dicere, illam debere esse grandem, cum futura sit Majestas DEO irato digna. *Cum venerit Filius hominis in Majestate sua, & omnes Angeli ejus cum eo.* Quando DEUS descendit, ut Hæbræis supra montis Sinai verticem daret legem, curru atris nubibus circumdato vestus adfuit, quem milleni & milleni bellicosi Angeli, quasi prima acies comitabantur, tantò cum fulgurum emicantium, fulminumque disjectorum sonitu, ut non solum debiles Israëlitis filii, sed etiam ipsi circumjacentes contremiscerent montes. Quare, si tantus fuit Majestatis terror, quodum legem attulit, usus est, quantus non erit ille, quo legem contemptam vindicaturus est? *Indutus vestimentis ul- tionis.* Insuper, ut veritati locus sit, ipse in propriâ personâ non comparuit, supra montem Sinai (quem admodum ultimo die in valle Olivarum adveniet) sed nomine suo aliquem Archangelum, tanquam Locum tenentem, aut Legatum suum miserat. Quis igitur exprimere poterit, qualis futura sit personalis veritatis principis Majestas, si talis fuit illa, quam Ministro suo tribuerat? Quare notandum est, Christum ad Judicium in Majestate sibi propriâ venturum: *Cum venerit Filius hominis in Majestate sua.* Nunquam enim nativa ejus Majestas Mundo ostensa fuit. Quare nullus tunc in dubium revocare poterit, an ille ipse sit, an quem

Is. 42.
13.

Malach.
3. 2.

Matth.
24. 29.

3. Thom
suppl. 7.
73. ar. 3.
ad 2.

quemadmodum quondam dubitatum est, an ipse sit Elias, an Jeremias, aut Joannes, an alius antiquorum Prophetarum redivivus: omnibus notissimus erit: *Cognoscetur Dominus judicia faciens.* Modo DEUS non cognoscitur, qualis in se est, non videtur peccatorum iniquitates intueri, nec videtur illas odisse: & licet tantas Sanctissimo Nomini suo inferant injurias & despectus, eos quasi non sentire videtur. At ubi aliquando evidentissimè cognoscetur, tunc apparebit, quàm magnum fuerit illius odium, quo peccatum persequebatur, clarèque apparebit, Justitiam illius, quia lenta fuit, non fuisse minorem. Tunc constabit, quanti honorem suum fecerit, quando homines putabant eum, ne quidem à tot temerariorum contemptorum suorum audacia illum defendere posse. *Cognoscetur Dominus judicia faciens.* Effundet è sanctissimo suo corpore tam lucidum, tamque clarum splendorem, ut non tantum inferiores Planetæ, sed neque Sol ipse, in comparatione illius, ampliùs sit sparsurus lumen. *Erubescet Luna, & confundetur Sol,* inquit Propheta Isaias, *cùm regnaverit Dominus Exercituum.* Illo die, quem Christus elegit, ut demonstraret, qualis ipse sit in veritate, Dominus nimirum Dominorum, erubescet Luna, Solque confundetur à se ipso, non quia lucem suam naturalem amissuri sunt, sed quia in Domini sui conspectu, uterque non aliter quasi luce privatus comparebit. Deinde hanc tam grandem Majestatem omnium San-

ctorum & Sanctarum, omniumque quotquot sunt Angelorum, comitatus augebit, qui vultu non minùs terribili & Majestate pleno comparebunt, quique in plures phalanges, aut, ut meliùs dicam, innumerabiles distributi exercitus, solo aspectu suo adversarios examinare poterunt. Cogitate igitur, qualis misero peccatori ad tam horribilem aspectum futurus sit animus? Quid tunc dictura est misera illa mulier, quæ nunc paternas Pastoris sui admonitiones ridet? Quid dicturus est tunc audax ille, qui nunc neminem se reprehendentem timet? Quid dicturus est ille adulter, qui quemvis se corrigentem contemnit? *à facie ejus cruciabuntur populi.* Leo *Joël. 2.* tam ferum est animal, ut, etiamsi se non moveat, nec minas intentet, spectantes se exterreat. Sæpè etiam *Pier. l. c.* Principum vultibus tanta insidet Majestas, ut fixis vix oculis illos inueni quis possit. Hinc est, quod Augustus inter alios sibi complacuerit, dum vidit, supplices cogi quamprimum oculos humi desigere, quasi à splendore è vultu suo promicante excæcarentur. Quamobrem argumentari licet, quàm intolerabilis magni illius totius universi Monarchæ futura sit Majestas! Non solùm aspectu suo omnes hostes suos in terram prosternet, quemadmodum olim fecit in horto (ubi tamen non Judicis, sed Rei personam agebat) sed etiam jam prostratos enervabit, conquassabitque. *Aspexit & dissolvit gentes.* Et, si solo aspectu hoc faciet, quid deinde facturus est, quando paulò post etiam loqui incipiet;

pie; tantæque Majestati vocem iræ ad-
Joël 2. junget; *Dabit vocem suam ante faciem*
 11. *exercitus sui?*

VI. Et non tantum terra, sed ne
Joël 3.6. ipsi quidem Cæli illo temporis mo-
 mento securi erunt. *Dominus de Sion*
rugiet, & movebuntur cæli. Hæc ira
 erit tam magna, ut reprobi malint
 non tantum sub montium ruinis se-
 peliri, ne iratum cogantur intueri Ju-
 dicem, sed etiam libentius in ergastu-
 lis suis infernalibus manere præoptent.

Job. 14. *Quis mihi hoc tribuat, ut in Inferno*
 13. *protegas me?* Locò omnium peccato-
 rum inquiebat Sanctus Jobus, *donec*
pertransseat furor tuus? Illos in tantis
 flammis, ut ardeant, relinquere, affe-
 ctuosæ pietatis actus, & amicæ pro-
 tectionis opus foret pro damnatis, si
 magnam illam, coram Omnipotentis
 Judicis tribunali comparationem sub-
 terfugere possent. Alauda adeò timet
 accipitrem, ut ad fugiendum illum
 non solum sæpius in ipsos puteorum
 fundos, sed etiam furibunda in accen-
 sas fornaces se projecisse visa fuerit.
 O miseris peccatores! Si etiam ipsi
 iratum Christi contra se vultum ita
 possent effugere, in quas non voragi-
 nes quamprimum se præcipitarent,
 in quas non flammam prouerent, ut
 à facie ejus se absconderent? *Va ter-*
ra & mari, inquit Sanctus Joannes,
quia descendit Diabolus ad vos, habens
iram magnam. Sed quantum magis
 væ Mundo, quia non Diabolus, qui
 ex se nihil potest, contra eum procedit;
 sed ipse DEUS, qui omnia valet,
 tam magnâ cum irâ, quanta ejus fuit
 Misericordia, quantumque ex parte no-

Apoc. 2.
 12.

stra ejusdem fuit abusus, contra eum
 progreditur. *Habens iram magnam.*
 Magna erit hæc ira plurimas ob cau-
 sas. Primum quia longo tempore ab
 illo suppressa fuit. Fluvius aliquot
 tantum horis detentus, quanto cum
 impetu decurreret? Cogitate quid
 futurum esset, si multis sæculis deten-
 tus fuisset? Solus Jordan fluvius alio-
 30. quin tam placidus & quietus, si,
 quemadmodum aquas superiores de-
 tinuit, donec Sacerdotes cum Arcâ
 transissent, ita usque in hodiernum
 diem eas retinisset, & hoc momen-
 to denique toto cum impetu diffue-
 ret, quas non strages & calamitates
 inferret agris, quos obvios haberet,
 & quas non postea maris ingressus ex-
 citaret tempestates? Ira itaque DEI,
 erit ira à Mundi principio, usque in
 finem detenta, atque ideò quò major
 præcessit in expectando dilatio,
 tantò major in puniendo secutura est
 violentia. *Volens DEUS ostendere*
iram suam, inquit Apostolus, *susti-*
nuit in multâ patientiâ. Quasi dice-
 ret: plurimas simul aquas congrega-
 vit DEUS, quas super peccatores ob-
 stinatos omnes unico momento effun-
 det, ita ut ab ipsis cum rigoris horri-
 bilissimi demonstratione absorpti ma-
 neant.

VII. Ad hæc ira DEI tunc tota pura
 erit absque ulla compassionis admix-
 tione. Id quod Justitiam Divinam dul-
 corat, est, quòd comitem habeat Mife-
 ricordiam, à quâ nunquam separatur.
Cum iratus fueris, Misericordia recor-
daberis. Sed in die Judicii Justitia
 erit sola, ita ut Christus non permittat
 à Mi-

à Misericordia se interpellari, velut procul eam à se amandasset. Hanc ob causam DEUS præcepit Olex, ut unius filiarum suarum terribilissimum hoc imponeret nomen: *Sine misericordia voca nomen ejus*, dixit enim, *quia non addam ultra miserere domus Israël*. Verùm hanc homines veritatem nunc sibi non possunt persuadere, quia nunquam illius effectus experiuntur. Cherubin ille, de quo in templo suo mentionem facit Ezechiel, duas habebat facies ab una parte hominis, ab altera faciem habebat Leonis. *Duas facies habebat Cherubin, faciem hominis ex hac parte, & faciem leonis ex alia parte*. Verùm an scitis Charissimi, cujus imago fuerit mysticus ille Cherubin? Erat Christi Domini nostri figura, cui binæ sunt facies, una hominis tota amabilis & mansueta; & hæc est illa, quã nunc peccatores aspicit, invitat, & poenitentes recipit. Altera est Leonis, tota horribilis & furibunda; & hæc est illa irata facies, quã ultimo illo die omnes injurias à tot sæculis toleratas est vindicaturus. *Facies hominis ex parte, quod est tempus præsens, & facies leonis ex alia parte, quod est tempus futurum*. Quare quemadmodum nunc DEUS adeò benignus est, ut minus aliquid, quàm hominem se demonstret, tantas sufferens injurias, quas nemo hominum toleraret unquam; sic tunc adeò rigidus erit, ut plùs, quàm Leonem se demonstraturus sit; easdem injurias & offensiones incomparabili vindicaturus furore, ubi non ampliùs excusationes, aut preces,

aut lachrymas, aut submissiones, licèt in præsentì admittantur libentissimè, acceptabit.

VIII. Et hanc credo esse causam, ob quam DEUS ipse non solum Leo ni, sed etiam Ursæ, ob catulorum amissionem in rabiem actæ, se comperet, *Occurram eis quasi urfa raptis catulis*. Leo enim velut animal generosum, nihil mali infert iis, qui se coram illo submitunt; & licèt iratus, non invadit in terram projectos, sed transit, contentus, sibi victoriam cedi. Non sic Urfa, præsertim quando magis, quàm unquam fuerit contra eum, à quo novit ex specu catulos fuisse ablatos. In hoc quidem actu deprehensus venator se humiliare, & in terram projicere poterit, sed nihil ei proderit. Urfa non ignoscit, dentibus dilacerat, unguis proterit, nec satiabitur, donec lationem suam totum in frustra discerptum, omniãque ejus viscera per agros dispersa viderit. *Occurram eis quasi Urfa raptis catulis, & dirumpam interiora jecoris eorum*. Viva hujus veritatis apprehensio sufficere deberet, nec aliò opus esset motivo ad vitam in melius commutandam.

IX. Certus quidam, liberioris vitæ Adolescens, adeò dissolutè sensuum voluptatibus in prædam se dederat, ut de anima sua magis sollicitus non esset, quàm, si nullam omnino haberet. Scelera quidem ipsius in principio adeò teçta fuerunt, ut vix ab iis, quos morbi sui complices ha-

Ee

buit,

buit, dignosceretur: sed omni verecundiâ paulatim amissâ eò devenit audaciæ, ut lascivum esse sibi gloriæ duceret. Reprehendebatur quidem à Confessariis, corripiebatur à Cognatis, admonebatur ab Amicis; sed omnes incudem percutiebant, quæ verberibus magis induratur. Cogitate, quanti fecerit admonitiones, qui maximam suam in hoc ambitionem posuerat, ut totius Patriæ scandalum haberetur. Quare aliud quàm à cælo remedium expectari non poterat; quod denique DEUS adhibuit, ut aberrantem miserum Adolescentem ad meliorem frugem reduceret. Quadam nocte somno jam oppressus Christum aspectabilem habuit, Angelis stipatum, magnificentiâ & Majestate circumdatum, supraque thronum planè igneum sedentem. Et quid, vultu ad Angelos converso, inquit, facit hic audax & facinorosus? Tanto tempore meâ abutens patientiâ in peccato obstinatur. Aut vitam mutet, aut quamprimum ad hoc meum vocetur tribunal, ut debitas scelerum suorum pœnas luat. His ita dictis somnium evanuit, juvenisque evigilavit, sed ita terrefactus, ut de lecto surgens præ horrore se incanuisse viderit. Nec solum pilos, sed etiam vitia mutavit, eo quidem modo, ut verba Christi mirabilem illum effectum produxisse visa sint, quem accensa fornax in metallis operatur, quæ unico quasi momento adhærentem illis rubiginem cogit dissipare. Compunctus & confessus est, nec amplius fuit ille, qui fuerat

præius. Hoc ex eventu colligere vobis licet; quantum ex unâ parte iudicii extremi valeat memoria ad mores corrigendos, & quantum ex alterâ parte Christi Judicis aspectus peccatoribus terrorem incussurus sit, cum sola ipsius imago per somnium visa in unica nocte, brevi sanè tempore ex Juvēntute senem fecerit.

X. Quid igitur facient miserabiles illi, ut talem aspectum effugiant? An non putatis, eos, si possent, propriis manibus sibi oculos eruturos? Rex Saul à Philistæis in prælio victus, memor tot se olim victorias ab iis reportasse, aded periculum, ne vivus in eorum manus deveniret, timuit, ut proprio pectore proprii ensis cuspidi innixus, potius desperatam mortem sibi acciret. O si eandem sibi peccatores inferre possent: quanta illorum die isto futura esset consolatio? Verum omnis hæc Spes abscissa est. Non solum mortem sibi inferre non poterunt, sed, ne quidem clausos aut in terram fixos tenere poterunt oculos, ut iratum DEI vultum non videant, contra quem bello, nescio an magis aperto, quàm diuturno, sagittas suas miserunt. *Videbunt in quem transfixerunt*: inquit Scriptura. Majestatis illius intuebuntur præsentiam, iram vocis illius sentient, & in utraque horrendam impietatis suæ malitiam agnoscent.

XI. Et hoc ipsum optarem, Charissimi, ut etiam à nobis in hoc magno Christi Judicis adventu consideraremus, qua consideratione tandem aliquando nobis persuaderetur, quàm

inexplicabilis sit Peccati gravitas : sive enim res hunc adventum præcedentes perpendantur, sive adventus ipse consideretur, non poterant sensibiliores, aut horribiliores tanti mali, cujus peccando nos reos facimus, Mundo dari demonstrationes. Primò quid videtur vobis de igne illo, qui iudicium præcedens univèrsam Mundum combusturus est : Quo terra & quæ in ipsa sunt opera exurentur ? An non idem cum terra vobis facere videtur DEUS, & cum creaturis suis, quod cum omnibus peste infectis fieri solet, totaque earum supellectile ? Generali quadam purificatione omnia à peccatorum contractu infecta exuret. Olim DEUS univèrsalis diluvii aquis Mundum purgavit ; sed quia illud diluvium tam efficax non fuit, ut immanissimarum turpitudinum, scelerum pestis de novo non repullularet, & plus, quam unquam humanum genus inficeret, idèd alio ignis diluvio magis efficaci pestifera infectio à peccato illata ab omnibus rebus auferetur. DEique implacabile elucescet odium, quo hoc infernale monstrum prosequitur. Dux-belli, qui ipsa etiam castra, quæ hostis fixerat, flammis consumit, cuius apertè demonstrat summum hoc hostilitatis actum odium, quo erga adversarios flagrat, quamque inferret illi stragem, si in potestate sua foret. Eodem modo de hoc incendio, quo ante iudicium DEUS terram comburet, & de generali hac renovatione, qua inferiores cœli mundabuntur, argumentari licebit. Quid mali ex fecit terra, quid mali admiserunt cœli ?

Nullum aliud, quam quod materialiter hominibus ad peccatum auxilio, aut instrumento fuerint. Cœli supra peccatores amicos suos depluerunt influxus, Sol, Luna & Stellæ suum præbuerunt lumen, Terram victum suppeditavit, isque in hoc perduellium bello contra DEUM mansiones dedit, & idèd creaturæ à DEO exercituum, aut igne comburentur, aut mutabuntur, qui cœlum novum & terram novam, omnis culpæ contagione vult liberam, ita, ut omnibus illius, quam contra peccatum & peccatores profitetur, inimicitia sit manifesta. Si quoque leges humanæ statuerunt, ut domus, in quâ conjuratio cœpit, fisco addicatur, & ubi delinquentem apprehendere nequit justitia, in odium delicti ab imagine ipsius poenas sumit. At videte, quantò majus sit DEI odium, quo impiorum malitiam prosequitur ; Dominus, in qua conjurationem orsi sunt, non fisco addicatur, sed diruitur, imò in cineres redigitur, ut omnis actionum ab illis patratarum coram oculis DEI adèd abominabilem tollatur memoria. Eodem quoque modo, licèt in manu sua habeat delinquentes, non illi sufficit eos solos punire, sed omnes illorum quascunque reperit fortè supra terram statuas, omnes vestes, supellectilem, omniaque pretiosa eorum igni addicit, imò iram suam exerit contra omnes res conditas, quæ, licèt invitæ, tanquam Divinæ offensionis instrumenta peccatoribus servierunt & postquam rebelles suos propriis eorum armis, id est, creaturis contra

ipſos inſurgentibus devicet, arma confringet, arcusque & ſagittas, quibus
ſ. 36. 1. uſi fuerant, comminuet. *Gladius eorum intret in corda ipſorum, & arcus eorum confringatur.* O quàm grande igitur malum eſt peccatum mortale, cùm etiam propter ipſum ſupra creaturas innocentes iram ſuam effundat DEUS, terram, elementa, ipſosque cœlos deſtructurus ſit, propter operam qualicumque modo impiis præſtitam!

II.

XII. Nunc, ut ad propoſitum redeamus, ſola hæc prima invaſio ſufficiens eſſe deberet ad victoriam concedendam; ſolus tanti Domini in prælium in perſona ſua deſcendentis adventus, apparatus, ſolæque DEI irati actualis viſio ſatis eſſe deberet. *Indignatio*

Prov.
16. 14.

Regis, nuntii mortis: At non ita, vult inſuper pro majori peccatorum exterminio prælium inchoari. Quamobrem fingite animis, videre vos in ſublinitotum aërem primò Angelis, deinde Sanctis, quotquot unquam fuerunt, Apoſtoliſ, Patriarchis, Prophetis Martyribus, cunctisque aliis Sanctis repletum eſſe, tamque luminofiſ veſtitos corporibus, ut quiviſ illorum ſepties Sole noſtro ſplendidior appareat, infra verò imaginamini ſupra terram à vobis Dæmones, & Damnatos corporibus moſtroſiſſimiſ circumdatos, palpitan-tes, & plangentem conſpici, & quaſi infelicem turbam in Amphitheatro ferris deſtinatam, omni momento earum fauces exſpectare. In tali rerum ſtatu, inquit S. Auguſtinuſ, culparum

commiſſarum multitudo, quaſi exercituſ in aciem diſpoſituſ coram oculiſ Impiorum contra eodem comparebit. *Ordinabuntur coram infelice omnia deſicta ſua.* Hæc multitudo non erit turba aliqua confuſa, ſed erit exercituſ in ſuaſ phalanges diſtinctuſ, qui triplici præſertim acie conſtabit. In prima erit omne malum admiſſum; in ſecunda omnia bona pravâ mente facta, in tertia omnia bona omiſſa comparebunt. Ex adverſatrium harum acierum parte, aliuſ Divinorum beneficiorum exercituſ in tres quoque ordineſ diſpoſituſ congregabitur, malorum, à quibus liberati fuimus, bonorum, quæ accepimus, bonorum denique, quæ nobiſ promiſſa fuerant. Quis nunc horrendam illam pugnam à duobuſ hiſ exercitibuſ bonorum, ſcilicet acceptorum, & malorum, DEO invicem redditorum capere poterit? Satiſ eſt dicere, hanc pugnam ſufficientem eſſe, ad DEI magnitudinem hætenuſ non cognitam, maniſtandam. *Et ſcietis quia ego Dominuſ.* DEUS creando Mundum, legeſ condendo, adventu ſuo noſ inſtruendo, vitâ ſua nobiſ præluſcendo, morte ſua remedium nobiſ adferendo, aliud denique non intendit, quàm, ut ille, qui eſt infinite Sanctuſ, & conſequenter peccati in infinitum hoſtiſ, cognoscere- tur; verùm peccatoreſ duritiâ ſua ad hanc gloriâ agnolendum cooperari noluerunt. *In Mundo erat per redemptionem, & Munduſ per ipſum factuſ eſt, per creationem, & nihilo- minus, Munduſ eum non cognovit, pro-*

propter obstinationem, taliter erga DEUM se gerendo, quasi neque à DEO factus, neque redemptus esset. Verùm his tenebris non semper erit locus supra terram, veri Solis gloriæ tam injuriosis, sed extremâ cum reproborum confusione, summoque DEI ipsiusmet tantoperejam contempti honore illæ dispellentur. Quod duobus fiet modis: Primò omnia peccata publicè manifestabuntur, secundo quævis enormitas in illis contenta palàm fiet.

XIII. Plurima oculis nostris abscondi possunt, quia in oculis nostris lumen non habemus, sed illud jam in objectis à nobis inspectis præsupponimus. Hoc modo non se habent oculi Christi. Sancti Joanni oculis planè ignitis apparuit. *Oculi ejus tanquam flamma ignis.* Ut nobis significaret, se lucem in pupillis totam accensam habere. Ideoque aliorum non utetur testimonio ad culpas nostras quasi totidem cum facibus indagandas; Divinâ suâ utetur scientiâ, eaque solâ omnia manifestabit occulta. *Posuisti saculum nostrum in illuminatione vultus tui.* Quid ergo tunc miseris fiet peccatoribus, qui velut infelices talpæ sub terra delitescere assuetæ, se vi è tenebris extrahi videbunt, diemque Domini, in eoque cunctas suas abominationes cælo terræque detectas, antè incognitas, aspiciere cogentur? Tunc agnoscent, verè DEUM non dormivisse; quando peccata illorum non puniebat, demonstrâsseque, si ita licet dicere, peccata non puniendo, quasi Leonem apertis

oculis dormivisse, ut quævis eorum actiones attentissimè annotaret.

XIV. Sed adhuc parum esset, si is Divinæ scientiæ suæ lumine ad nihil aliud, quàm ad scelerum numerum detegendum uteretur. Sed quod amplius est, hoc lumine etiam malitiam manifestabit. Dux sunt interna nostra animæ voragine tenebrarum qualitates, quædam positæ sunt à natura, aliæ ab ignorantia. Tenebræ à natura collocatæ sunt profundæ cordis cavernæ, ad quas nullus creatus attingere potest aspectus. *Pravum est cor omnium & inscrutabile: quis cognoscet illud?* Oculis verò dilinitam atram noctem quamprimum in clarum commutabunt diem! numerum, causas, circumstantias, cujusvis etiam peccati mudum detecturi. Sed hoc non satis erit. Restant aliæ ignorantia tenebræ, ob quam tam parum peccatum cognoscitur, ut nihil mali appareat, & non nisi jocus, lepor, aut gratia malumque risu dignum videatur esse. *Deformitas sine dolore.* Sed has tenebras bene illuminabit DEUS, *illuminabit abscondita tenebrarum.* Si quidem omnibus reprobis quemdam Divinæ cognitionis suæ radium concedet, & de peccatis suis secundum æstimationem, quam de ipsis Divina format justitia, judicare coget. *Tunc confusio,* inquit S. Thomas, *respiciet æstimationem DEI, quæ secundum veritatem est de peccato.* In hoc consistit sapientia, cognoscere res per causas altissimas. *Sapientia est cognitio per causas altissimas.* Et hanc infaustis

peccatoribus DEUS concedet sapien-
tiam, ut illius veritate malitiam suam
per causas altissimas cognoscant, id est,
per infinitam DEI Majestatem, quem
offenderunt, & per infinitam hominis
vilitatem, à quo offensus fuerat, unde
explicari non potest, quâ confusione
afficiendi sint miseri. O si quis nunc
unicum hujus lucis radium habere pos-
set, quàm vel ob minimam DEO illa-
tam confunderetur injuriam; cum jam
ob cæcitatem, qua opprimimur, po-
tius superbix edamus signa, res quas-
vis secundum extremam ignorantiam
nostram judicantes. In illo igitur die
secundum Divinam veritatem, juxta
quam DEUS judicabit, nostram quo-
que feremus sententiam, *Judicabit or-
bem terrarum in veritate sua.* Et im-
mensa hæc peccatorum confusio non
erit transitoria, sed per omnia sæcula
stabiliter durabit. Interdum pro ma-
jori proditorum supplicio columna so-
let erigi, in qua ad perpetuam infami-
am infidelitatis scelera exhibeantur. Ta-
lis columna cuius peccatori propria
sua erit conscientia, in qua horrendæ
prodicionis suæ ingritudinem inscul-
ptam lecturus est, ita, ut tam odioso
objecto nunquam oculos advertere
possit. Nunc quidem impii iniqui-
tates suas aliorum oculis occultant, tunc
verò eas ne quidem oculis propriis ab-
scondere poterunt. *Arguam te &
statuam contra faciem tuam.*

XV. In hoc misero rerum statu
eritne aliquis, qui compatiens pecca-
toribus promptam adfert opem, ante-
quam irrevocabili damnationis senten-

tia omnino eliminentur? Quid vobis
videtur? Imò etiam ipsi Sancti insur-
gent contra illos, persequenturque,
ostensuri, quanti Divinam faciant glo-
riam, ut eadem post tot jacturas in ul-
timo rebellium suorum exterminio re-
paretur. *Stella cadent de cælo, & Luna Ma-
non dabit lumen suum:* per stellas in ex-
tremo die de cælo casuras supra pecca-
tores, quidam Sanctos cæli incolas in-
telligunt, qui de Advocatis nostris in-
rigidissimos convertentur Judices. Et
per lunam, quæ consuetum non dabit
lumen, Sanctissimam Virginem inter-
pretantur, quæ omnino pro miseris istis
cessabit intercedere, imò Soli Divino
Redemptori tunc implacabili juncta
eosdem persequetur. Quando Luna
Soli est opposita, tunc pro terræ em-
olumento tota lumine plena est; ori-
tur, quando Sol occidit, & de nocte
quasi diem facit vigilantibus, etiam in
generali totius Mundi somno. Talis
nunc est pro nobis Virgo Sanctissima;
intercessione sua Justitiæ Soli se op-
ponit, qui est Filius ipsius, & quan-
do propter culpas nostras iratus faciem
suam à nobis abscondit, recedit-
que, tunc pulchra hæc Luna exsurgit,
ut nos consoletur, suæque gratiæ
splendoribus illuminet tenebras no-
stras, nec non desideratam nobis veni-
am obtineat. Verùm in die illo tre-
mendo hæc Luna Mundo inferiori tam
amica, nobisque propter Misericor-
diæ suæ viscera tam propinqua, adeo-
que prompta & propitia, non jam Fi-
lio suo se opponet; planè illi consen-
tiet, neque terribilem illam sententiam

evertet, sed suffragio suo confirmabit. Unde instar Lunæ Solem sequentis non amplius pro terra benignitatis fulgebit luce, ipso cum Sole occumbet, non tæmque magis tenebrosam reddet.

III.

XVI. Infelicissimos igitur peccatores, omni que defendendi se vigore privatos, si saltem ipsis effugiendi pateret via: ita, fugient quidem; sed necesse est, ut primò horribilem illam & funestam, jam pridem ipsis præparatam audiant sententiam, quæ strage magis ignominiosâ, terga vertere cogantur. *Discedite à me maledicti in ignem æternum;* dicit DEUS. Quando Christus moriebatur in cruce, non tam languens, quàm clamans; & magnâ voce clamans, mortuus est. *Emissâ voce magnâ exspiravit.* Quòd si talis vox fuit Christi moribundi & gerentis personam Rei, qualis erit vox Christi sustinentis personam Judicis? Profectò talis erit, quæ à toto Universo magno cum horrore audietur, contremiscèntque fundamenta terræ, ita, ut & columnæ cœli commovendæ sint. *A voce tonitruui tui formidabunt.* Tantò magis, quia DEUS sententiam proferendo, quidquid horrendi in ea continetur, ejus vivam & altissimam in cunctis impiis explicationem impressurus est. *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

XVII. In hac prima voce, *discedite à me*, omnes pœnæ damni comprehenduntur, quibus Reprobi in æternum subjicientur, & in reliquis, *in ignem æternum*, omnes pœnæ sensus

comprehenduntur, quod idem erit ac dicere: *Discedite à me, qui sum DEUS vester*, primum principium & ultimus finis vester. *Discedite à me, qui sum Redemptor vester; à me, qui propter vos homo factus sum*, nec unquam quamdiu vixi, cessavi vestrâ causâ dolere & affligi: à me, inquam, qui pro salute vestrâ usque ad mortem Crucis me demisi. *Discedite è conspectu meo, à protectione meâ, à Regno meo, ab omnium paternorum bonorum possessione: Discedite à meis amicis, ab Angelorum illorum Societate, quos quondam custodes vestros assignaveram, ab omnium Sanctorum mihi assistentium cœtu, à Martyrum militum meorum, Virgînumque Sponsarum mearum consortio vos eripite.* Abite à conspectu Matris meæ, quæ etiam irata vos intueri nequit. *Discedite maledicti: & maledicti non à me, nec à Patre meo, qui ex parte nostra omnia bona vobis volumus, sed à peccato vestro, à quo omnia mala in vos derivantur: Maledicti in anima, maledicti in corpore, maledicti in intellectu, maledicti in voluntate, maledicti in internis & externis sensibus, maledicti in vobis, maledicti in sociis vestris, maledicti in tempore, maledicti in æternitate.* Amavistis maledictionem: ecce cecidit illa super vos: odistis benedictionem, ecce per omnia sæcula illa à vobis recessit. *Discedite maledicti in ignem æternum.* Vos à me non ejicio, ut pro arbitrio vestro, sicut fecistis hucusque, vivatis, ejicio vos; ut in carcerem con-

judicia-

jiciamini, cujus muri ignei, pavimentum carbones & rogos, testum ardens, aer flammæ, catenæ & vincula igne candentia, in quo ignis intima viscera vestra penetret, absque ullo solatio, absque refrigerio & absque ullâ minimâ unquam cessatione. *In ignem a-*

sernum. Omnia hic miseriarum cumulus, & quod his amplius mens vestra concipere non potest, infelicibus illis patefiet, & quasi in sententiâ contra illos à summo Judice pronuntiata contentus declarabitur, nec vel momentum ipsius executio differetur. Vix Moyses contra duos DEI rebelles Datan & Abiron loqui desiit; ecce quamprimum terra sub pedibus illorum aperitur, eosque vivos deglutit. Idem his in momento eveniet. Vix à Christo contra reprobos sententia erit pronuntiata, statim magna Josaphati vallis media dividetur, eosque voragine suâ absorbebit. Quod si etiam infra illos terra se non aperiret, miseri per se ipsos aperturam aliquam quærent, ut ab oculis DEI, & fulminantis Judicis fugere possent, qui ex ipso Divino suo vultu, quasi pœnarum barathrum pro rebellibus illis facere noverit.

Ibunt in supplicium aeternum. Illuc non ducentur, nec impellentur, nec trahentur, sed ab immenso peccatorum suorum pondere pressi devolventur: *Ibunt hi in supplicium aeternum.*

Ibunt in gravitatis suæ centrum, ad locum ibunt peccatis suis proportionatum, qui est Inferni barathrum, locum scilicet, in quo illi naturaliter morantur, & extra quem in statu quo-

dam violento quasi vi detinentur. Ut abiret in locum suum. Leonem ajunt in foveam à Venatoribus arte præparatam delapsum, aded errorem suum erubescere, ut, ne conspiciatur, sponte sua caveam ad hunc finem in fossa latere præparatam, subeat. Eodem modo peccator maximâ hac confusione, quam in peccati sui fossa experitur, obrutus, vix aperturam videbit, quam in illa die DEI ira efficiet, quin absque morâ se ipsum in Infernum quasi in ignitam caveam sit præcipitaturus, quæ cum sita sit in loco longissimè à cælo distante, antrum quoque erit aptissimum ad abscondendos fugitivos, quos pudet, cælum terræ tam turpiter postposuisse. *Ut abiret in locum suum.*

XVIII. Miseri ergo isti per se ipsos ibunt, ut in abyssu se occultant; ibunt autem in momento à Judicis sententiâ præcipitati, ita ut ab ea, tanquam invincibili, ne quidem temporis punctum ad appellandam concedatur, adeoque in ictu oculi omnes Reprobi in profundum dejecti erunt, quemadmodum exercitus stragem passus, simul fugit, summoque cum interitu fugatur. Hinc est, quod ubi de Christo nos legimus: *Judicabit in nationibus, implebit ruinas.* Sanctus Hieronymus ex Hebræo legerit: *Judicabit in Nationibus, implebit foveas.* Qui peccatorum ruinas implere, & cavitates, quæ in Inferno adhuc inanes supererant, complere, idem prorsus sonat. Id quando cum fragore faciendum sit, quis explicare poterit? Tunc enim verò DEUS, *conquassabit capita in*

Exod.
25.

Matth.
25. 46.

Bar.
Ab.
lica
18.
ami

Pf.
Via
Beh.
han
cun

in terrâ multorum; quia non tantum rebellium colla humiliabit, qui sunt muki illi, sed etiam demum capita illorum constringet. Sic igitur terra ab ingenti peccatorum fœtore mundata, finitæque omnium creaturarum, à pestilenti contagio per ignem purgatione, Mundus totus renovatus, tamque pulcher invenietur, ut Cœli isti, à quibus nunc vigorem trahimus, & hæc terra, de qua nunc vivimus, in comparationem novi hujus Universi
 17. adduci non mereantur: *Ecce ego creo cœlos novos & terram novam, & non erunt in memoriâ priora, & non ascendens super cor.* Aër semper erit purus absque ullis nebulis & nubibus; aqua semper instar crystalli erit limpida; terra velut aurum semper erit lucida, adeoque transparens, ut cuiusvis, quidquid in sinu suo continet, clarè intueri permissura sit, quasi non amplius amet illos thesauros, quos olim absconditos volebat. Luna quemadmodum Sol splendebit, Sol septies
 18. & 19. splendidior erit, quàm nunc est. Cœlum propter innumerabilem Stellarum multitudinem millies ornatius
 20. erit, quæ nunc propter lucis suæ debilitatem ab oculis nostris non conspiciuntur; verbo, tota natura, quasi in die festo novis induetur vestibus, eò quòd tandem peccatorum jugum è collo suo excusserit, nec unquam imposterum aut iniquitati, aut iniquis DEI hostibus amplius ferrire teneatur. Interea Reprobi in profundissimâ sepulti abyssò, tanquam lordes cloacâ reconditæ, nun-

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

quam grande hoc, pulcherrimumque Mundi palatium maculare poterunt; per omnia enim sæcula possibile non erit amplius, ut vel minima ex illâ sentinâ stillare possit gutta, quâ Univesum contaminetur. Ibi à DEO & omnibus Sanctis oblivioni dati erunt quasi nunquam fuerint, aut sint. *Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus.* Dupliciter annihilabuntur, & propter æternam malitiam, & propter æternam miseriam suam. Et tunc, ut ita dicam, DEUS respirabit, postquam tam grave onus in tolerandis impiis deposuerit, tantamque impietatem, quam, ut inquit Propheta, amplius proferre non potuit. *Non poterat Dominus ultra portare, propter malitiam studiorum vestrorum, & propter abominations, quas fecistis.*

Pf. 14. 5.

Jerem. 44. 21.

XIX. Talis erit strages à DEO peccato inferenda, ultimùmque Peccatorum excidium, post quod Christus omnibus Beatis associatus Spiritibus, in cœlum redibit, triumphum celebraturus, omnes post se Electos trahendo, postquam omnes reprobos instar magnetis dispulerit, qui ab eâ parte, quâ ferrum sibi simile attrahit, ab eadem ferrum sibi contrarium arcet.

XX. Quid nunc vobis videtur Charissimi, de funesto hoc & decretorio prælio, de ultimâ hac internecone, de hoc assultu & ultimâ strage, quam peccatum, omnesque infelices illius affectæ patientur? quis unquam amplius tam ignominiosas sequetur partes? Quis sub tam infausto militabit vexillo? Imò hoc ipso momen-

FF

to

to oportet illud deferere, ut quamprimum possibile est, salutem nostram consulamus. *Nolite Misericordiam temporam perdere*, dicam cum Sancto Joanne Chryostomo. Nunc omnibus Rebellibus suis DEUS veniam offert, modò arma deponant, modò quæ aliis rapuerunt, restituant, modò obsecrantes suas relinquunt, modò odia è cordibus suis ejiciant, modò tandem linguam frænare incipiant. Verùm in ultimo illo die aliud non volet profectò, quàm stragem, nec satiabitur, donec victoriosum entem inimicorum

suorum cordibus infixit, ita ut nulli effugiendi locus detur. *Dies ille Domini DEI Exercituum, dies ultionis, ut 46. sumat vindictam de inimicis suis.* Quare omnino desperet, qui potiùs magni illius diei futorem expectare, quàm præsentem Misericordiam acceptare vellet. Quamobrem Salutem vestram prospicite, recenti semper memoriã tenentes, à DEO aliquando in Judicium vos adducendos esse. *Fugite ergo à facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est, & scitote esse judicium.*

DISCURSUS XVIII.

Pœnæ Inferni peccati Mortalis Gravitatem ostendunt.

PLurimæ fuere inventiones, quibus Dionysii Tyranni crudelitas ingeniosam se demonstrare voluit. Sed inter omnes primum sibi locum vindicat famosus ille carcer, qui ad similitudinem auriculæ exstructus fuit, ut per parvum illud foramen, quod è superiore fornacis parte prominebat, faciliùs incarcerationum voces, lamenta & stridores audiri possent, ut si Rei non essent, lamentando inibi fieri deberent. Ah utinam infernalis carcer etiam ad hanc normam constructus esset! Optarem, ut quisvis hominum aure ad carcerem illum applicatâ incensolabilium illarum anima-

rum querelas faciliè intelligere posset, adeoque tam fundatam & fidelem inde relationem haberet, quæ sufficeret, ut inde sibi caveret. At ne talem relationem desiderare velimus, Fides prævertit, utpote quæ ipsamet ex altero Mundo nova magis authentica, infelicis illius regionis adfert, quæ omnium malorum locus appellatur: *Locum tormentorum.* In hoc rei versatur cardo, ut sincerissimis illius informationibus mentem advertere velimus: quod vos rogo, ut nunc præstetis, dum jam ad illa referenda me accingo, obtineamque à vobis, ut tandem peccatum unicam damnationis, de qua audituri estis, causam, imò

imò etiam majus ipsâ dominatione malum, detestemini.

II. Christus Jesus Dominus nos proponendo nobis sententiam, quam contra animam adversus verba sua contumacem, jam tulit, paucis terminis videtur comprehendisse, quidquid de omnibus inferni miseris possibile in sibilibus dici potest. *Qui incredulus lo-est Filius, non videbit vitam*, ait, sed *Ira manet super eum*, significans hoc modo loquendi immensam & damni & sensus pœnam, quæ Infernum constituunt. Incipiamus à secunda.

I.

III. Dicit ergo Christus, Iram DEI totam in infelicem damnatum effundi. *Ira DEI manet super eum*. Charissimi, amplius dici non potest, ut bene apprehendamus, quid sit infernus. Infernus est, effectus infinitæ DEI nostri Justitiæ proportionatus, eo modo, ut si quis ignoraret, Justitiam Divinam esse infinitam, magnum illud opus, quod est pœna, quam peccatores in profundo illo barathro subeunt, planè & profundè infinitam hanc DEI, in peccatis puniendis, perfectionem statim capiat. *Scietis, quia ego sum Dominus percutiens*, inquit ipsemet per Ezechielem Prophetam. Ego quemvis meorum rebellium tam dire percutiam, ut ex verberum vi facile Divini brachii mei Omnipotentiam colligere possitis. Vulnera, quæ miseris illis inflicta relinquam, cuius menti erunt visibilia, ut immensum, quod contra culpam illorum gero, odium agnoscant, meoque gla-

dio tam profundè illorum penetrabo viscera, ut quisvis fateri debeat, non alium esse, quàm DEUM, qui sic percutiat. *Scietis, quia ego sum Dominus percutiens*. Non erit hæc cognitio aliqua probabilis, aut prudens conjectura, sed erit perfecta scientia, tam manifestè quovis tempore, tam magna veritas apparebit. Quare bene affirmare necesse est, illa tormenta, quibus ibi puniuntur Reprobi, velut infinita esse debere, quia infinitam Divinæ Justitiæ perfectionem demonstrare debent; & quia in ipsis claris, & conspicuis notis ab infelicibus illis infinita, quæ in corde DEI regnat, Sanctitas legitur, odium quoque consequenter infinitum, quod erga iniquitatem gerit, legetur. *Ira DEI manet super eum*. Ira DEI correspondentes tanto DEO producet effectus, quibus alia DEI Attributa dignoscantur. Effectus, ad Divinam Misericordiam manifestandum ordinati, sunt infiniti benignitatis excessus: effectus ad potentiam agnoscendam ostendendam, sunt inaudita prodigia, effectus ad providentiam probandam producti, sunt ineffabiles protectiones; effectus ad Divinam liberalitatem demonstrandam producti, sunt immensa dona; immensa igitur, indicibilia, inaudita & infinita quoque erunt supplicia, quæ quasi effectus Divinam Justitiam manifestabunt.

IV. Verùm pœnæ inferni non tantum erunt magnitudinis Divinæ Justitiæ proportionatæ, sicut effectus suæ causæ, sed etiam sicut media fini principaliter ab illa intento. *Quid ante*

omnia Divina Justitia propositum habet, tantas in inferno pœnas à reprobis, exigendo? intendit ab illis, eorùmque impensis Divinam reparari gloriam, eorum sceleribus diminutam. Quis verò dicere poterit, quæ pœnarum mensura sufficiens sit futura ad solennem illam vilipensionem reparandam, quam à peccatorum malitiâ & inobedientiâ Sanctitas, supremum Dominium, Bonitas, Immensitas, Infinitas, Unitas, Æternitas, aliæque similes infinitæ perfectiones sustinuere, quæ quasi in immenso mari in simplicissimâ Divinæ Naturæ essentiâ ununtur? Qui hoc dicere posset, subinde etiam dicere posset, qualia & quanta esse debeant illa supplicia, quæ Divina Justitia à quovis sumptura est, ut pro mensurâ injuriarum, quas passa est, se glorificet. Quare consideretis velim, ad satisfactionem humanæ justitiæ præstandam, quò persona offensa superior est, conditionisque altioris, quàm offendens, tantò majorem quoque pœnam esse debere. Si Rusticus alium rusticum sibi parem fustibus excipiat, à justitiâ ad nihil ampliùs, quàm ad aliquot dierum carcerem condemnabitur. At si Nobilem percusserit, jam non carcer ad satisfaciendum delicto sufficiet, sed reus insuper ad trirèmes pro mancipio mittetur: quòd si verò etiam in Principem suum supremum verberibus desævièrit, creditote vix mortem ad eluendum hoc scelus sufficientem fore. Quæ pœna requiretur, ut ingrattissimus & inhumanissimus Peccator supplicii sui & dolorem to-

lerantiâ gloriam illam reparet, quam cunctis perfectionibus in Divinâ Majestate resplendentibus culpâ suâ rapuit? Ita ut DEUS, hujus miseri impensis, DEUS ille immensus, infinitus omniumque creaturarum obsequio dignissimus, qualis verè est per se ipsum, agnoscat. *Confitebor tibi, quia* *ps.* *terribiliter magnificatus es:* Inquit Psalmista, DEUM alloquens. *In* *multitudine gloria tua deposuisti adversarios tuos,* cum omni populo inquebat Moyfes. Tu O DEUS, inimicos tuos in profundum maris præcipitasti, & ab illorum præcipitio gloriam quamdam Divinæ magnitudini tuæ respondentem hausisti; sic ut quemadmodum immensæ & infinitæ sunt perfectiones tuæ, ita immensus & infinitus sit ille honor, quem à quavis illorum pœnâ nunc vindicas. Quamobrem quilibet Damnatus in inferno erit, quasi Divinæ Justitiæ trophæum quo per omnia sæcula ostendet, quàm ingens malum sit DEO resistere, quamque justum sit & utile illi obedire. Atque adeò, quo damnati, quoad culpæ suæ monstrositatem in se ipsis fœdiores erunt, tantò magis propter pœnæ, quam patiuntur, æquitatem coram oculis DEI conspicui erunt. Erunt, inquit Sanctus Thomas, quasi tot Stellæ igneo illi cœlo infixæ, suisque tormentis beatius & pulchrius efficiens spectaculum, quàm nunc tot luminibus de nocte præbeat firmamentum. *Sicut cœlum sideribus, sic infernus damnatis ornabitur.* Quin Divina Justitia ob illorum supplicia, quasi

quasi ob conspicuam hæreditatem divitem se æstimabit. *Ira ipsius Gentes qua non exquisierunt eum, hæreditabit.* Tunc morte illorum, illà plenà & perpetuà tam splendidæ hæreditatis captâ possessione toti Paradiso eam contemplaturo pompam exhibebit & ab omnibus Sanctorum Choris congratulationes & applausus, quasi quosdam ex stabilibus bonis redditus, aut, ut melius dicam, immortale glorificationis suæ tributum accipiet, hæcque viâ intentiones suas ad majorem Essentiæ Divinæ manifestationem, & magnificentiam directos adimplebit, ita ut Sapientiæ Divinæ hac pœnarum solutione in tantum satisfiat, quantum enormitate scelerum impij eandem exacerbârunt. *Qui justè se deordinat in peccatis, justè reordinatur in pœnis.*

V. Quodsi denique hic damnatorum pœnas per effectus causas suis proportionatos cognoscendi modus, hoc est, à Divinæ Justitiæ perfectione, & quia media sunt proportionata ad finem suum, id est, ad Divini honoris reparationem, modus esset, qui communem hominum capacitatem superaret, planiore incedamus viâ, interналиumque pœnarum gravitatem ab instrumento colligamus, quo ad inferendas illas utetur; DEUS metiamur, ut ita dicam, à gladii qualitate profundissimi vulneris qualitatem. Hic gladius erit ignis. *Si acuero ut fulgur gladium meum.* Primi Indi post Mundi novi detectionem, ut milites nostros gladio chalybeo arma-

tos conspexere, cum illi in Regione suâ solum cannis armati incederent, adeo Europæos formidare cœperunt, ut solus illorum aspectus victas dare manus cogeret. Quomodo igitur non idem poterit Divina Justitia, ut à peccatoribus timeatur; cum tam formidabili armata sit gladio, qualis est ignis quidem infernalis; Dixi ignis infernalis; Non enim vobis imaginari debetis crudelem hunc ignem; nihil amplius ac sevius esse, quam ignem hunc nostrum. Hic ignis noster pro hominis utilitate creatus fuit, ut nobis serviret, ut nos calefaceret, ut nos recrearet & lucem præberet; cum ignis infernalis creatus sit, non ut nobis serviat, sed ut nos torqueat instar carnificis. Ideoque si ab hac flammâ tanta patiuntur Rei supplicia, quæ sunt Divinæ liberalitatis donum, quantum majora ab illa patientur, quæ est Divinæ Justitiæ, mille injuriis irritæ, instrumentum.

VI. Ad hæc tres ob causas ignis hic formidabilior est. Primò propter suam quantitatem. Videmus fornacem apud nos, quò vastior est, eò quoque violentiorem esse. Talis autem fornax erit infernus, cujus circuitus ad centena aliquot se extendet milliaria, cum innumerabilia damnatorum hominum corpora continere debeat. Ex alterâ parte ab omni latere igne plena erit, cum hæc ipsa corpora velut perpetuum sacrificium in honorem DEI ardere debeant, quem admodum jam supra dictum est; ideoque facile concipere licet, qualem

vim habere debeat incendium tam altum & amplum, quale est Infernus. Ego mihi persuadeo, quòd si mons integer marmoris aut molarium lapidum in medium illius decideret, eum quamprimum instar ceræ dissolvendum, à facie tuâ montes defluerent. Certum est à minori igne, qualis est Vesuvii & Æthnæ flamma, saxa liquefieri, durissimùmque marmor in cineres redigi, quos nimborum instar in campos dispergit, ut homines ante oculos suos leve aliquod majoris illius ignis haberent specimen, quem nobis Fides depinxit, & ad impiorum terrorem ostendit.

VII. Hujus ignis quantitati materiæ quoque qualitatem adjungite. His diebus nostris artificialis paratur ignis, qui etiam in, & sub aqua ardeat, quemadmodum jam sæpius magno cum horrore in pluribus maritinnis præliis spectatum est. Imò Chymici ex Antimonio tam potentem, tamque penetrantem nôrunt ignem accendere, ut in illius comparatione, ordinariorum fornacum flamma, ex paleâ accensus videatur esse focus. Quàm furiosus igitur erit ignis iste infernalis, ignis quidem arte factus: sed arte Divinâ, non humanâ, tremendo quodam sulphure accensus, deditâ operâ ad impios torquendos confiato?

VIII. Denique tertiam ob causam hujus flammæ efficacia ob locum clausum absque mensurâ crescet, ubi per omnia sæcula ardebit. Infernus siquidem in medio terræ centro situs est, ideòque ab aère plusquam tribus

milliarium millibus separatus, nullam unquam edit ab ulla sui parte exhalationem. Ita ut flamma illa naturaliter sit flamma repercuiens ideòque ah! quàm horrendè vim suam extendet!

IX. Quid igitur Charissimi vobis videtur, de igneo hoc gladio? an non vobis videtur valde formidandus esse DEUS, adèò armatus, imò qui tam potenti pollet brachio, quo eum vibrat? Et hoc est, quod ampliori consideratione indiget. Præter tres enim condiciones, paulò antè dictas, tam de quantitate, quàm de qualitate, tum etiam de horrendæ illius fornacis clausurâ, adhuc potissimum restat, quod est magna illa vis, quam supernaturaliter DEUS igni illi attribuet, ut effectus proportionem suâ & potentiâ superiores producat. Meminerunt Historiographi Georgium Castriotum, postquam Mahumeto secundo, Turcarum Imperatori, enssem suum misisset, quo, uno ictu, bovi caput amputabat; & inaudit, neminem eodem gladio similem roboris assequi potuisse gloriam, sapienter respondisse: hoc ego non miror, enssem quidem misi, sed brachium meum non misi. Idem vobis dico, si fortè incredibilis hujus ignis efficacia vobis videatur, quæ à me proponitur, cumque communi igne nostro illum comparaveritis. Fuerunt nonnulli, qui dixerunt, Inferni ignem alterius esse speciei ab igne nostro: *alterius generis ab hoc igne quem habemus in usu.* Hoc ego non dico. Volo ejusdem

ff. 64.

Apoec.
19 20.
Vid.
Corn. à
Lap. ib.

dem esse speciei, & quòd, ad summum, diversæ sit materiæ, quemadmodum videmus ignem è placâ, carbonibus, calce, pice, sulphure, stybio, ferro candente, diversæ esse materiæ, & tamen eundem esse ignem. Sed quid hoc refert? Ignis in naturæ manu, qualiscunque ille sit: est velut gladius in manu sceminæ, cum in inferno sit gladius in manu DEI. Ideoque mirum non est, si ibi ab Omnipotente vibratus effectus producat virtute suâ superiores, multumque nostrum capiendi & credendi modum excedentes. Sic videtis, DEUM non contentum fuisse dicendo: *Si acuero, ut fulgur gladium meum, sed addere voluisse, & arripuerit iudicium manus mea*; constat etenim, hunc ignis gladium non solum propriâ suâ, sed potius illâ etiam manûs, quâ regitur, virtute operari. *Ignis ille erit instrumentum Divina justitia punientis*, inquit S. Thomas, *instrumentum autem non solum agit virtute propriâ, sed etiam in virtute principalis agentis.*

X. Atque hinc est, quòd talis ignis, tam differentem à nostro habeat operandi modum. Ignis noster majorem in externis corporis partibus, ad quas applicatur, quàm internis calore producit, deinde eo modo carnem urendo mortificat, ut progressu temporis minorem sentiat dolorem, quàm in principio. At ignis infernalis hac intentione ab Omnipotentia DEI elevatus, & intra, & extra æqualiter suum producet ardorem, & dum partem illam, quæ uritur, mortificare

deberet, eandem vivificabit & renovabit, ut, quod patitur, sentiat, semperque sentiat. *Dominus dabit ignem Jud. 16: in carnes eorum, ut urantur & sentiant, usque in sempiternum. Quæ causa est, cur Christus affirmârit, quemvis damnatum, licet victima sit, non ideò alio indigere sale, ut grata sit victima omnis enim igne salietur. Quia quemadmodum carnem, cui aspergitur, sal acriter penetrat, eodémque tempore conservat, idem hic ignis in quovis damnato efficiet: intimè penetrabit, & cum destruere deberet, eum conservabit.*

XI. Insuper ignis noster communis solum corpus urit, animæ verò nocere non potest; si dolet, per consensum dolet, non quòd immediatè à calore quidquam patiatur. At in Inferno non erit ita. Ignis à DEO actione supernaturali elevatus, ut injurias DEO illatas vindicet, directè contra Animam, quasi Rebellem legi ab ipso datæ principalem, actura est.

XII. Denique hic ipse ignis, à DEO pro puniendis impiis assumptus, in se omne tormentorum genus continebit. *In uno igne*, inquit S. Hieronymus, *peccatores omnia supplicia sentiunt in inferno. Quemadmodum in hoc Mundo, ut magnam suam DEUS ostendat potentiam, vult, ut Sol, velut causa universalissima, ad omnium mixtorum productionem concurrat, quæ hic generantur. Sic in Inferno, ut justissimam suam puniendi causam ostendat, vult, ut ignis tanquam causa quoque universalissima ad omnium dolo-*

Marc. 9.
48. Vid.
Corn. à
Lap. in
hunc lo-
cum &
Maldon.

S. Thom.
suppl. l.
q. 70. ar.

Ep 1. ad
Pam-
mach.

dolorum ibi tolerandorum productionem concurrat, ita ut omnes internæ & externæ potentia, omnes sensus, anima, corpus, verbo, totus homo tantæ operationis efficaciam subiaceat. Ignis igitur ibi omnium carnificium, omniumque carnificum supplebit partes, quæ simul esse possent. Ille prunarum ardorem, pruinæ frigus, vermium artificiones, funium contorsiones, ferri lanienas, verberum tempestates, compedes, catenas, rotas continebit, omniumque vim adæquabit. Nec hoc tantum; verum licet omnes damnati eodem igne torquendi sint, non ideò tamen æqualiter patientur; sed pro meritorum suorum proportione plus minusve. Non aliter ac viatores, qui licet pari passu ejusdem Solis climate progrediantur, non ideò tamen omnes æqualiter inflammantur, sed secundum naturæ suæ constitutionem. Quare ignis hic bene *Ignis rationalis* dictus est. Ignis prudens, sensatus plenusque ratione. Quandoquidem non cæco modo, ut ignis noster operatur, qui Martyres & Malefactores affligit, sed prudenti operatur discretionem, secundum delicti puniendi qualitatem & quantitatem, verbo tanquam instrumentum ab artificis summi manu directum, & pro opere tam nobili tamque speciali, quod est DEI Gloria, operatur. Unde secundum artem, quam ei Omnipotens artificis sui brachium imprimit, plus quam in se potest, producit, eosque iudicii plenos operatur effectus, quales perfectione suâ non continet. *Si acervo,*

ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & his, qui oderunt me, retribuam.

XIII. In hoc igitur igne ob naturam suam tremendo, & propter vim supernaturalem à DEO, tanquam furoris sui instrumento, ipsi additam, longè terribilissimo, in hoc igne, dico: miserabiles illi condemnati permanere debebunt. Ille ipsis erit pro domo, pro veste, pro suppellectile, pro societate, illorumque corporibus tam strictè adhaerebit, adeoque intimè animas illorum affliget, ut Damnatus ab igne, & ignis à damnato nunquam distingui possit; quemadmodum metallum in fornace liquefactum, nunquam à flammis liquefactricibus distingui potest, sed eadem res cum incendio suo esse putatur. Certus quidam Ordinis Cisterciensis Abbas, post mortem Abbati successori suo in lacrymas effusus apparuit: interrogatus, cur lachrymaretur? respondit, lacrymor, quia ardeo: Et quantopere ardes? subjunxit vivus. Explicari non potest, resumit mortuus, sed, si experientiam illius capere velis, tolle ab hac mensâ candelabrum æneum, illudque in hanc pelvim aquâ plenam immerge, in quam manum meam potuero. Dictum factum, & ecce solo aquæ tactu instar ceræ metallum illud dissolutum est. Quid ergo facient delicati illi peccatores? qui in his flammis victuri sunt? *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante?* Bajulus, antequam onere humeros gravet,

gravet, prius illud è terra aliquantum elevat, ut probet, an humeris suis portare valeat. Vos quoque prius experientiam capite, num tali oneri, ignis ponderi, & ponderi quidem immenso, sufferendo sitis. Si caro vestra tota ære facta esset, non tantum tanto igni non resisteret, sed ad primam flammam destrueretur. Quid igitur illi fiet, quæ, tam molliter nutrita, tantis assueta deliciis, tantis & tam ineptis blanditiis, & voluptatibus est fota? *Carnem tuam ne despexeris.* Si Animæ vestræ cura vos non tangit, cujus tam exiguam habetis notitiam, saltem miseri corporis vestri rationem habete, quod tantopere amâstis & æstimâstis, & dum adhuc tempus est, funestæ talium flammaram pœnæ subtrahite.

II.

XIV. Quod adhuc majorem mihi incutit horrorem, est illud, quod jam primo loco, quasi omnium miseriarum possibilitium caput posuit Christus Dominus noster, DEI scilicet privari. *Qui incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum.* Hæc pœna tam brevibus comprehensa terminis, *non videbit vitam*, tam horrenda est pœna, inquit S. Joannes Chrysostronus, ut decem infernalium ignium millia eam non adæquent. *Decem mille quis ponat gehennas, nihil tale dicet, quale est à beata gloria excidere.* Considerate igitur Christum, dum ultimam contra Reprobos damnationis sententiam pronuntiabit, aliquem immentæ pulchri-

tudinis suæ fulgorem monstraturum, abstractamque, sed vivacissimam illius infiniti gaudii cognitionem impressurum, quo fruituri fuissent, si DEO in terris fideles permansissent: Quo posito, quemadmodum, qui vi à theatrorum spectaculis excluduntur, dum populi intra admissi applausus, acclamationes & lætitiâ audire coguntur, verè scenarum illarum apparatus & decorem intuitivâ cognitione non capiunt, sed tantum abstractivâ, ita, ut infra in plateis ob contemptum sui in furorem agantur, sic propter cognitionem, quam habebunt Reprobi immensi illius gaudii, cantuum & solationum, quod est videre DEUM, præ rabie insanient, eaque desperatione se ipsos dilaniabunt, qualem nos tam facile concipere non possumus, cum illius gloriæ nullam habeamus speciem. *Videntes turba-*

Sap. 5. 2.
buntur timore horribili.

Henricus Comes de Berg Sylvæ Ducis munimentum hosti cesserat, eâ prius, quam militares exigunt leges, resistentiâ & defensione non adhibitâ, Post loci illius deditioem in aula & præsentia Dominæ suæ Isabellæ tunc Belgii Gubernatricis comparens, videt hanc Principem velum capitis sui usque ad mediam faciem dimittere, nec verbum proferentem sibi tergum vertere. Quid putatis sensisse hunc belli Ducein? Tantum res ea non magna conturbavit virum, ut territus, portam quâ exiret, invenire non posset. Qualem igitur putatis illam miserorum Damnatorum futuram esse turbationem, quibus in scelerum

suorum poenam faciem suam DEUS in æternum abscondet, faciem tam pulchram, cujus amore omnes cœlestes rapiuntur Spiritus, semper contenti, & saturi, tempèrque eam intueri desiderantes! *in quem desiderant Angeli prospicere.*

Pet. 1.
82.

XV. Hæc igitur poena, quæ erit omnium poenarum gravissima, ipsiusque Inferni Infernus, consistit inviolentâ Animæ à summo bono separatione, & ab omnium cordium centro, quod est DEUS, disjunctione propter illam Peccator omninò ab ipso derelinquetur, quasi non amplius ad Divinam pertineret Providentiam, neque tanquam Christianus, neque tanquam creatura. *Non populus meus vos, & ego non ero vester.* Quodsi igitur omnis dolor à divisione nascitur, cogitate, qualis ille futurus sit dolor, quem Anima damnata sentiet, dum ab ultimo sine suo separatur, ad quem omnibus viribus multò magis, quàm quodvis flumen ad mare trahitur? Os à juncturâ suâ separatum, quæcunque ipsi foimenta circumponantur, quiescere non potest, ideòque si etiam animæ damnatæ natarent in deliciis, sola cogitatio se DEO privatas esse, eas redderet infelices. At quid erit eodem tempore DEO privari, omnibusque malis repleri? Nunc quidem hanc poenam parvi facimus, quia anima nostra corpore oppressa non cognoscit adhuc, quàm immensum bonum pro se summum illud bonum contineat; Verùm ubi sepatata fuerit à gravi hoc onere, alia erit rei facies. Tunc enim majorem adhibebit conatum, ut

sc. 9.

illi jungatur, quàm flamma conetur ad spheram suam, ad eò sublimem inveniendam. Quare supra hominum fidem violentior erit illa separatio, quæ misera à Principii sui conjunctione detinetur. Et, quod plus est, innato & impresso huic desiderio, quod in corde ipsius ad beatitudinem sempiternam consequendam ardebit, DEUS miraculosam quamdam addet inclinationem, quæ hoc ipsum desiderium magis inflammetur, trahaturque ex unâ parte Anima ad illum, ut ex alterâ parte tantò violentius abstrahatur, in inobedientiæ erga DEI legem ab eadem exhibitæ poenam.

XVI. An non saltem pro tantarum miseriarum & ærumnarum consolatione in hoc tormentorum loco mors aliqua finem adferet? Minimè verò. Mors, quæ ibi erit, immortalis erit, & illa ab omnibus bonis separatio æternùm durabit, nec erit unquam malorum finis. *Et dixi: perit finis meus.* Scorpio undique accensorum carbonum coronâ cinctus, desperabundus tantopere se ipsum mordet, ut intereat. At miseri illi non tantùm circumdati, sed ab igne intimè penetrati, eas non habebunt vires, ut misérias suas terminare possint. *Non est illis medicamentum exterminii.* Reus, si non quamprimum licetor reste vitam abrumpat è furcâ pendenti, omnes ob mortem prolongatam ad commiserationem movet Spectatores. Qualis autem erit illa miseria semper mori & mori non posse unquam? *Quarent mortem, & non invenient.* Hoc ipsum verbis illis supra citatis, mysteriorum-

quæ plenis nobis Christus demonstrat: *Non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum.* Infelicissimæ mansionis illius porta bonis grandibus clavibus ferreis obserata est: Nunquam scilicet, & Semper. *Non videbit vitam*, nunquam miseri damnati habebunt refrigerium: ecce primam clavam, *sed ira DEI manet super eum.* Ecce secundam. Et utramque hanc clavam pro majori securitate secum servabit DEUS, nec ulli alii confidet. *Et habeo claves Mortis & inferni.* Ut inde nullus per omnia sæcula detur exitus.

XVII. Verùm quis nobis explicabit, quæ tormenta quatuor hæ syllabæ in se contineant, *Nunquam & Semper?* ex quibus horribilis illa componitur æternitas? Si damnatus aliquis, inquit Sanctus Antoninus, tot mille annis in his pœnis deberet vivere, quot sunt arenæ maris & guttulæ, & deinde moreretur, talis mortis conditionem inter summa beneficia reputaret. Profectò si DEUS talem in Inferno vocem audiri permitteret, quæ Animabus illis denunciaret, eas post tot mille sæcula in pristinum suum redituros nihilum, talis denunciatio majori cum lætitiâ reciperetur à quacunque Animâ, quàm ab aliquo ad suspendium condemnato, si audiret se totius Mundi Monarcham factum esse. Sed tale nuntium sperare non licet, nunquam audietur. Quamdiu DEUS erit DEUS, semper miseriam pergent esse miseriam; ideoque quis animæ ingenti hoc pondere oppressæ desperationem satis poterit concipere?

XVIII. Duratio cujuscunque mali notabilissima est circumstantia ad æstimationem illius, aut deprimendam aut elevandam. Ustulatio ad tollendam gangrænam infirmo adhibita, leve æstimatur tormentum, quia non diu durat, & mox dolor cessat; at si integrâ septimanâ, aut mense, quis eo ferro uteretur, dolor foret intolerabilis. Quare hæc æternitatis additio ad damnatorum pœnas, pondus est immensum, cui necesse est, quodvis oppressum succumbat. *Incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.* Omnes Inferni pœnæ, si aliquando finirentur; essent malum aliquod, quod etiam contemni posset; at e contra solus etiam dentium dolor, si æternum duraret, malum esset immensum & inæstimabile, quod necessariò quemvis generosum animum terrere posset. Quare licet in Inferno non esset amplius, quàm unicum solum ex illâ malorum immensâ congerie, quibus cruciantur Damnati, hoc solum, inquam, si æternum duraret, jam foret intolerabile. Quid igitur erit, si hoc ipsum cum omnibus aliis pœnis innumeris æternum durabit?

XIX. Sed quid ego commemoro? Fingite hominem, qui in molilecto per omnia sæcula jacere deberet. Talis situs infinita esset miseria. Quantum non passus est Propheta Ezechiel, quando trecentis nonaginta diebus in uno eodémque latere cubare debuit? cogitate igitur, quanta foret pœna, in hunc modum semper cubare, atque sic intelligetis, quid per se sola sit æternitas omnium molestiarum &

morborum cumulo conjuncta, ubi tantam pareret poenam, quando etiam in molli & plumbeo lecto quiescere liceret. Hæc æternitas supra modum quamlibet augebit poenam, imò dolore anticipato efficiet, ut Damnati sentiant id, quod omnibus futuris sæculis passuri sunt. Fingite vobiscum globum aliquem æneum vastissimum dari, qui ambitu suo totum universum adæquet. Quòd si ille supra planum quoddam poneretur, verum est, ab eo planum istud non ampliùs, quàm ab uno sole sphaeræ suæ puncto tactum iri; attamen immenso suo pondere illud aggravaret. Eodem modo Æternitas licet damnatos non aliter, quàm solo præsentis tempore premat, quod est quasi punctum aliquod, nihilominus ut eos gravissimè affigat, tempus præsens, præteritum & futurum simul jungit, adeoque tota sua immensa mole illos opprimit, ut quovis momento agnoscant vivacissimè, omnes poenas, quas in hanc horam dederunt, nunquam finiendas esse, nunquam minuendas, aut aliquo solatio sublevandas, nunquam, nunquam, nunquam.

XX. Attamen adhuc tam excæcati nonnulli reperiuntur Peccatores, qui inferni poenas sibi minitantibus frigidè respondent: *Patientia*. Vix musicam, aut lepidam comœdiam, si integro die duraret, patienter audiretis, & quomodo ignem perpetuum unà cum desperatione & afflictione interminabili sufferre poteritis? Æternitas illa, quæ est pondus intolerabile, si continua illi adjuncta esset

recreatio ejusdem oblectationis, etiam adhuc omnium adversitatum cumulo unita leve denique foret pòndus. Bene apparet in hujusmodi frivolis Christianis mortuam esse Fidem. Ipsorum igitur patientia tunc erit linguam illam rabidè ammordere, quæ nunc tam stultiè loquitur; Patientia ipsorum erit matrem & patrem à quibus geniti sunt; diem, quo primum solem aspexère, maledictis proscindere; Patientia illorum erit voluptates eas detestari, & propter quas cælum aspernati sunt, Sanctòsque & Sanctas, qui nunc cœli delitiis fruuntur, DEUM, qui tam justè eos condemnavit. Hæc illorum erit patientia. *Congregabo super eos mala*, omnia mala DEUS super illos congregabit. *Super* dicit, *non contra*. Reprobi enim his malis non poterunt resistere, sed sufferre tantùm debebunt, semper invicta & superiora.

XXI. Pater egenus numerosâ cinctus familiâ audiens filios suos lacrymabili voce panem, à se petere, panem Pater, panem cum non habet, quem ipsis porrigat, furere incipit & tandem in has prorumpit voces, se non posse ampliùs patientiam habere cum illis. Cogitate jam, qualem Anima damnata habitura sit patientiam, quæ in omnium bonorum penuria, & in malorum omnium congerie ab omnibus sensibus suis & potentiis oblectationem aliquam rogatur; at dare nihil potest, quàm tormenta. Oculi clamabunt, lucemque flagitabunt; verum terrores, tenebras, & fenum semper intueri cogentur: DEUS enim

efficiet, ut pro supplicio illorum ignis ardeat, sed non resplendeat. *Nonne lux impii extinguetur, nec splendebit flamma ignis ejus?* Aures petent sibi Harmoniæ alicujus delectationem concedi, sed non nisi gemitus, stridores, ululatus, blasphemias & maledictiones per omnia sæcula audituræ sunt. *Ibi erit fletus & stridor dentium.* Gustus pro ardentissima siti sua & fame solatium desiderabit; at non dabitur modus, ne quidem cloacarum immunditie eam restinguendi, sed Draconum felle & alpidum spumâ pascentur. *Fel Draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile.* Oloratus bene olentes flagitabit suffitus; at non habebit, nisi tam putridas exhalationes, tamque tetros factores, qui uno solo halitu totam terram inficere possent. *Et erit pro suavi odore fator.* Totum corpus vetitis pasci voluptatibus assuetum, ab anima delectationes, deliciasque flagitabit; sed aliud præter horribiles flammæ, omnes venas, viscera & juncturas, ossa imò & medullas penetrantes, non inveniet. *Erit populus, quasi esca ignis.* Medici non consentiunt, humanum corpus uno eodémque tempore ab omnibus morbis affligi posse, quorum aliàs capax esset; cum enim plures illorum unus alteri qualitibus suis sint contrarii, in uno eodémque subiecto, eodémque tempore se invicem non compatiuntur. Verùm hæc opinio non valet in Inferno, ubi pœnæ, licet diversæ, sibi invicem non erunt contrariæ, sed altera alteram augebit, duobusque ex venenis non compo-

netur antidotum, sed toxicum magis lethiferum conflabitur. *Ignis valet in aqua supra suam virtutem, & aqua extinguentis natura obliviscetur.* Sed adhuc amplius vocem suam internæ animæ potentie extollent, desiderantes aliquam oblectationem, quamdam refocillationem, quam tamen aliam præter dolores non obtinebunt. Memoria bonorum in teris receptorum recordari volet, sed meminisse non poterit unquam, pœna enim præsens omne extinguet vestigium. *Malitia horæ oblivionem* *eccl. II. facit malitia magna.* Quemadmodum misera vidua, postquam multis annis in bonâ societate cum marito vixit, quamprimum illo orbatur, vix præteritæ vitæ recordatur dulcedinem, quin amarum eam deploret lacrymis. Intellectus, qui veritate rerum delectatur, etiam novam aliquam desiderabit cognitionem, quâ aliquando recreetur; at nihil aliud obtinebit, quam scire se damnatum esse, sententiâque contra se in extremo die judicii latam immortalis immutabilissimi decreti Divini Adamanti incisam ante se aspiceret. Intellectus igitur solatium erit, à scientiæ verme perpetuò rodi, à quo semper tribus his dentibus mordebitur, factam esse immensi boni jacturam, mali immensi accessisse incrementum; denique talem jacturam, talémque acquisitionem, suâ culpâ factam, nullatenus reparari posse. *Vermis* *isa. 66. eorum non morietur.* Verùm supra omnes potentias infelicissima voluntas semper id flagitabit, quod assequi

non poterit, semperque odio prosequetur, quod evitare non licebit. Odio ipsi erunt Socii damnati ob poenæ augmentum, à tam malis vicinis proveniens, & ne quidem in miseris suis consolari se poterit, dum eas, quasi triumphalem Divinæ Justitiæ ad eò contemptæ effectum intueri cogitur. Odio ipsi erit intellectus, quia coloribus à veritate tam alienis Infernum sibi depinxerat, & quia nunc continuo sui ipsius imaginem tam deformem ante oculos gerit, & velut turpis fœmina, speculum, in quo deformitatem suam aspicere cogitur, ferre non poterit, nec tamen diffringere licebit. Odio erit sibi ipsimet, displicebitque, quòd tantopere ad

*Abul. in
Matth.
c. 25. 9.
561.*

DEUM anhelet pro naturæ, quem experitur, instinctu; nec tolerare possit, cogi se, ad desiderandum bonum illud, eique inhiandum, quod assequi non valet, & quo nunquam vel minimam refrigerii guttam impetrare poterit. Denique, quod omnis desperationis, augebit cumulum, erit, quòd cognoscat tam insignem gloriam à se in flammis illis velut victimâ fumante DEO accedere, quæ morte suâ immortalis illius, à quo affligitur, supremam Majestatem contestetur.

*sal. 77. Et fumus tormentorum eorum ascendet
in sæcula sæculorum. Verbo damnati
erunt, quasi vasa plena Iræ! Vasa Iræ,
quæ à Divinâ Justitiâ pluribus implebuntur miseris, quàm naturaliter capere possint, & sicut Propheta loquitur: poenarum mare in utero claudet, hoc est, in infelicis creaturæ sinum coarctabit.*

XXII. Atque hoc est Infernus; aut, ut melius dicam, nihil ex his omnibus est Infernus; malorum infinitas majorem abyssus est, quàm lingua exprimere, aut intellectus imaginari sibi possit. Poenæ siquidem illæ sunt ordinis superioris, imò, ordinis omnino quasi Divini poenæ; DEUS enim, in quovis damnato eas constituit velut perditionis eorum objectum & dolorum, quos patitur, principium: *Clamabo ad te & non exaudis me: sto & non respicis me: mutatus es mihi in crudelem, & in duritiâ manus tuæ adversaris mihi.* Ecce quàm hîc prædico veritatem ore S. Jobi ad vivum expressam. Quare quemadmodum DEUS non est bonum aliquod limitatum, quod exiguâ nostrâ capacitate comprehendere possumus, sed bonum tale quod illam infinitas transcendit, sic Infernus non est malum illis limitatum terminis, quos ei constituere possumus; sed malum est, quamcunque cogitationum nostratum apprehensionem in immensum transcendens: non est aliqua paupertatis, confusiois, tædii, tristitiæ, furoris, famis, frigoris, tenebrarum, fœtoris, vinculorum, desperationis aggregatio, quam dum sic loquimur, intelligimus, sed miseria est, absque comparatione major, id est, ordinis supernaturalis miseria, cujus in terris imago abumbrari non potest. *Veni & ostendam tibi damnationem meretricis magna,* dicebat S. Joanni Angelus, id est, *veni & ostendam tibi damnationem Animæ, quæ peccando fidem fregit DEO.* Sed quare

quare dicit veni, quærit Robertus, nisi, ut significet, quòd ad intelligendas Animæ damnatæ pœnas, homo supra se ipsum se elevare debeat: tantum se elevare necesse est, quantum dictæ pœnæ consuetum intelligendi modum nostrum superant, quæ est elevatio sine carens. Quare perpendite obsecro, qualis miseria sit Infernus, si, dum malum ex omni possibilium malorum genere conflatum, sine mixtura ullius vel minimi in æternum boni, dicitur, etiam totum hoc dicendo tamen adhuc parum dicitur.

III.

XXIII. Quare, si quis hunc tormentorum locum, hanc omnium morborum combinationem, hoc omnium miseriarum centrum, hoc inquam, bathrum, quod Infernus nominatur, aptiori modo definire vellet, quomodo appellare deberet? Scholam publicam nominare deberet, in qua immortalibus pœnarum characteribus Divina Sapientia immensitatem mali illius, quod in se continet peccatum, explicat. Quot sunt in inferno damnati, tot quoque sunt evidentes hujus tam ingentis mali demonstrationes. Ad quod capiendum sufficit, Fidem habere.

XXIV. Primò, si peccatum nullius esset momenti, quale illud sibi Peccatores depingunt, malum jocosum, ad animi sui magnitudinem ostendendam, malum, cui applaudi debeat, malum, unde gloriam acquirant, creditisne vos, à DEO in Inferno tantis tormentis peccatum punitum iri?

Profectò DEUS ipsamet est Sapientia, quare non potest majori pœnâ peccatum dignum judicare, quam in veritate ei debeatur. Ex alterâ parte DEUS summa Bonitas est, summa Benignitas, & summa Misericordia, ideòque in puniendo semper infra meritum castigat; *Citra condignum*, ita, ut sic loquendo, æternæ illius calamitatis excessus, de quo huc usque verba feci, ne quidem sufficiens esset supplicium, quam peccator unicâ in DEUM offensâ mortali meretur; & reum tali modo tractare, qui vobis tam crudelis tamque formidabilis videtur, est adhuc uti clementiæ terminis, quemadmodum fatetur Psalmista, quando de DEO loquitur, *non continebit in irâ suâ misericordias suas*. Non dixit, quòd *continebit ab irâ*, Misericordia enim non facit, ut pœna eodem modo non cruciet damnatos, sed dixit, *non continebit in irâ*, quia cum statuta sit pœna, Misericordia efficit, ut non sit tota illa, quam merentur. *Non dicit ab irâ, sed in irâ*, (talis est Sancti Thomæ interpretatio) *quia non totaliter pœna tolletur, sed, ipsâ pœnâ durante, Misericordia operabitur eam diminuendo*. Non diminuendo quidem eam, qualis fuit in primo suo instanti; sed saltem negativè eam diminuit, scilicet qualis esse deberet. Intellexistis hæc omnia? Charissimi non nondum apprehenditis, quid rei sit maledictum hoc peccatum? an non capitis? Ecce quantum possit, ut etiam DEUM tam misericordem ad iram provocet: fel adhibere, quodcunque lubet, nunquam tamen efficietis, ut in aquam

*S. Thom.
supp. q.
95. ar. 3.
ad 1.*

*S. Thomæ
4. dist.
46. q. 1.
ar. 3.*

manantem, amaritudinem, quæ semper inhaereat, inducatis. At ecce quid non efficiat peccatum, tantum potest, ut incessabilem illam dulcedinis ex Divino corde scaturientis venam amaram reddat, & quidem per totam æternitatem. Hinc est, quod DEUS licet ab amabilissimo throno suo etiam vilissimorum terræ vermiculorum, vesparum & viperarum, quin etiam Draconum non desinat recordari, peccatoris tamen quamvis nobilissimo Sanguinis sui pretio comparati, amplius curam non habet, sed in æternum miseris suis immersum relinquit, & hoc ipso suo rigore protestatur, se adhuc misericordiam illi exhibere, dum secundum demerita, peccata ipsius non punit. Quàm malignum igitur fel necesse est esse quodvis peccatum mortale! quàm atrox absynthium, quàm abominabile arsenicum! *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit DEUM suum.* Pereat miserissime in æternum scelerata illa anima, quæ iniquitate sua obstinatè Divinæ Misericordiæ dulcedinem conata est superare.

XXV. Præterea id, quod maximè horrendum est in inferno, est, quod damnatis moralis quædam semper peccandi necessitas conjuncta sit, unde peccatum ipsius inferni infernus, & abyssi illius profundum dici potest.

Psal. 85. Eruiisti animam meam ex inferno inferiori. Quod si ita est, peccatum igitur ex hoc ipso capite inferno atrocius est & horribilius, si Infernam velut ab ipso peccato distinctum con-

sideremus. Quia viperam propter virus solum tantopere fugimus, magis venenum, quàm vipera, fugiendum erit, quod viperam ipsam odiolam reddit. Quare eodem modo, si propter peccatum tam horrendus est Infernus, necesse est, peccatum quoque magis horrendum esse, quàm Infernum. Et in veritate, si peccatum non esset, malum ipso Inferno pejus, DEUS non uteretur Inferno ad corrigendum peccati malum. Aliàs enim inquit Sanctus Thomas, DEUS non foret prudens Medicus, qui minus malum medicinâ ipso malo pejore curare vellet. Quare quando DEI misericordiæ confisi ob eam ipsam nullum magis offendere audetis, dicentes intra vos; *DEUS bonus est, non condemnabit nos: videte quàm longè à vero recedatis; Quod si enim DEUS totâ misericordiâ suâ permittit tam grande malum vos committere, ut lummum bonum offendatis; cur non permittat, ut malum minus vos toleretis, id est, ut damnemini, postquam illum tantopere offendistis? Malum est, sed vestrum; bonum autem DEI, quia perditam restaurat gloriam, ipsiusque providentiæ regimen, ut dixi, in ordinem suum reponit.*

XXVI. Heu! Charissimi, non est tempus amplius tam insanè loquendi. Nimis grandia sunt mala, quæ nobis imminent, si, ut faciunt increduli, nimis iratam DEI Justitiam non placaverimus. *Qui incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum.* Jam ignis innumerabilibus culpis nostris accensus est, non est

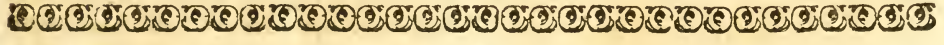
tem-

tempus lignis ligna per excessus adhuc graviores addendi, imò tempus est, verissimis sinceræ Confessionis lacrymis illum extinguendi, lacrymis Christi Sanguine animatis, quem tantæ damnationis à nobis promeritæ miseræ compatens omnem effudit, ut ardores illos sempiternos in se credentibus extingueret, in quibus tantus humanæ generationis numerus ardebit. Videbatur Prophetæ res magnæ admirationis coram irato DEO jam tonantis. Imò fulminantis vultu peccavisse. *Ecce tu iratus es, & peccavimus.* Quanta majori admiratione igitur digna res erit, non solum in facie DEI irati nos peccavisse, sed de novo peccare? *Ecce tu iratus es, & peccavimus.* Quis imposterum in tantarum flammarum, quæ peccantibus præparatæ sunt, conspectu tam protervus erit, ut DEUM offendere audeat? Ego non dico, talem condemnatum esse, sed ajo, jam hac horâ condemnatum esse: *jam judicatus est.* Ideo quæ miser, *non videbit vitam, sed*

ira DEI manet super eum. Non solum manebit, sed jam manet; Hæc enim credere, & tamen peccare, delictum est, quod pro evidentia sua non aliam declarationem, aut probationem requirit, per se enim monstrat, quàm grave sit. Certum saltem est, ex hoc ipso capite Sanctum Thomam judicare, peccatum aliquod furti, fornicationis, odii, aut aliud quodcumque à Christiano commissum, & ab Infideli, si aliæ circumstantiæ fuerint pares, gravius esse in Christiano; cum Christianus non horreat, tale committere peccatum, licet infernum credat. *Fidelis ex hoc ipso gravius videtur peccare, quod majores pœnas contemnit, ut impleat voluntatem peccati.* O quàm monstrôsa est malitia propter momentaneam voluptatem pœnam sensûs, & pœnam damni, pœnam, quæ finem non habitura est, contemnere! Hoc ipsum ergo erit, unde Fideles graviores Inferni experturi sunt pœnas, ut qui Infernum, ejusque pœnas contempserunt.

1. Thom. 1. 2. 9. 73. ar. 3. in c.

DISCURSUS XIX.

De Magnitudine Bonorum cœlestium, ex quâ Peccati mortalis gravitas colligitur.

INter omnes miseras, quæ in pœnam mortis Christo illatæ, infelicem illum Hebræorum populum, qui eum interficere ausus est, oppressere, pro festo ultimum, lex quædam

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II,

ab Imperatore Hadriano contra eodem promulgata locum sibi vendicat. Quandoquidem postquam jam totam Palæstinam furore suo devastarat, ut omnem Judæis spem, desolatam Rempublicam suam è ruina

Hb erigen-

Baron. Anno 137.

erigendi auferret, solenni edicto cui vis illorum prohibuit, non solum Hierosolymam ire, sed ne quidem ab editiore loco respicere; unde eam videre posset. De iustitiâ legis tam insolitæ ego non ausim disputare. Solum dico Diabolum eodem prorsus modo agere cum peccatoribus. Patriâ jam tum illis ablatâ, quæ est cœlestis gloria, non solum prohibet, quandoque suffragantibus bonis operibus illam adire, sed etiam ne quidem è longinquo, attentâ aliquâ consideratione, aut solidâ cognitione, fidèque magis vivâ intueri. Quare in despectum hostis nostri, hodie quò propinquius potero, hujus Sanctæ Civitatis gloriam vobis ostendam, de quâ quidquid dici potest, semper vero infinitis minus est. Proinde spero vos non tantum intellecturos, quanta sit illa felicitas, quæ nos expectat in cœlis, sed etiam quantum malum sit peccatum, quod dictâ felicitate nos privat, dum rebus tantum terrenis nos implicat.

I.

II. Tria valde sapienter considerant Theologi, quibus cœlestem beatitudinem nobis explicant. Primum est objectum hujus beatitudinis; secundum est potentia, quæ gaudet beatitudine; tertium est modus, quo objectum potentia beatificandæ applicatur. Horum igitur etiam sequar vestigia, ne à viâ aberrem. Consideremus inprimis felicitatis nostræ objectum, quod erit ipsemet DEUS. *Ego sum merces tua*

magna nimis. Eodem ipso bono beati-^{s. 7.} bimur, quo ipse DEUS beatus est, ad ^{2. 9.} eandem cum ipso sedebimus mensam, ^{art.} eodemque vescemur cibo, quo ipse vescitur. *Dispono vobis, sicut disposuit mihi* ^{Luc} *Pater; ut edatis & bibatis super mensam* ² *in regno meo.* Tantum quidem non erit gaudium, quantum est ipsius DEI; sed eodem ipso gaudebunt objecto, quo DEUS ipse infinite beatus est. Quemad-^{s. 7.} modum teneriores filioli Principes, dum ^{p. 9.} assidentes mensæ unâ cum Rege Patre, ^{art.} licet minus comedant, nihilominus iisdem vescuntur ferculis. O sublimissimam igitur Fidem Christianam, quæ tam immensa nobis bona manifestat! O felicissimam spem, quæ talia nos jubet expectare! O fortissimam charitatem, quæ ad illa promerenda nos animat! Quid amplius dici potest ad immensam Cœlesti Patriæ Beatitudinem nobis significandam, quàm dicere Animam nostram, cum hic vitam Divinæ similem vixerit, eadem ipsâ voluptate adimplendam, quâ ipsamet Sanctissima Trinitas satiatur? *Torrente vo-* ^{Pf. 3.} *luptatis tuæ potabis eos.* In qua re ab æterno se DEUS occupavit? occupatus fuit se ipsum contemplando, gaudendo de seipso, teipsum amando, sibi ipsi satisfaciendo, de se ipso vivendo. Hic ergo DEUS, qui per omnem æternitatem immensæ Divinæ mentis suæ capacitati satisfacere potuit, cogitate, quàm infinite plenus sit & superabundans ad mentes nostras omni felicitate replendas! Divinitas pelagus est adeò profundum, ut si per partes Beatis vellet infinitas suas manifestare pet-

perfectiones, posset eos per omnem æternitatis successivæ longitudinem novo semper admirationis, nunquam visæ, recreare spectaculo, illisque quovis momento novam pulchritudinem, quasi Mundos novos ostendere. At quàm admirandum hoc erit spectaculum, omnia videre simul, tàmque illimitatam & indeficientem omnium bonorum possibilitum abyssum semper possidere? quis vel minimam hujus felicitatis partem potest intelligere? Quis cum dignitate de eâ loquetur? Cogitate, Charissimi, quidquid conati fuerimus, nihil de cælo nos capturos; nihil, nihil repeto, nihil, nihil; capiemus. Et quod hoc ita sit, hunc quem propono casum, vobiscum fingite.

III. Infans, Magni Monarchæ filius, adhuc hæret in utero Reginæ Matris. Fingite igitur Matrem, quasi illum intra se jam rationis compotem & aptum ad secum colloquendum crederet, quodam die datâ operâ exhortari, tandem angustias, in quibus latet, libens deferat, his eum compellans verbis: Agedum fili, agedum. Hinc non multo post tempore ab angusto sinu ad tam vastum transibis Mundum, qui tot & tot millionum vicibus tibi notam, in quâ moraris, habitationem superabit. Nunc in arctissimo teneris carcere; in quo pro arbitrio te movere non vales, es sine lumine, non cognoscis consanguineos tuos, imò ne quidem ipsum Regem Patrem tuum. At paulò post lætaberis splendore diei, cælum aspicias tam pulchrum, ut quivis intuens;

illius capiatur amore, Solem luminosissimum, montes & maria. Videbis florentes campos, prata, videbis & civitates, & quod amplius est, omnium illorum poteris imperio. Jam solus es, nec societate hominum gaudes, nec amicitia, nec famulorum obsequiis. Brevi in comitatu tuo habebis Principes cognatos tuos, pro subditis tuis Gentes habebis innumeras; virosque illustres, militiæ Duces excellentissimos, factisque celeberrimos, & pro corporis tui custodiâ paratissimi stabunt exercitus, etiam pro incolumitate tuâ ad sanguinem suum profundendum promptissimi. Te expectant Symphoniciæ Musicæ, Venationes, convivia, theatra, Palæstræ, Horti, magnifica Palatia, certoque tibi persuadeas, unam horam melioris illius vitæ, qua in lucem natus frueris, plus habituram voluptatis, quàm centum anni laboriosæ istius delectationis, quam tibi præbet uterus meus. Si Mater ita discurreret, an putatis infantulum hunc sermonem apprehensurum? totam hanc matris adhortationem putaret esse somnium, Mundum existimaret utero nonnihil ampliorem, cælumque habitationem esse sinu materno vastiorem, nec non totam naturam mulierem, esse Matre suâ aliquantò majorem, à quâ ad nascendum tantopere excitatur. Ideoque licet maternis persuasionibus fidem adhiberet, nihilominus, difficile ipsi videretur, trepidaretque vel pedem ad derelinquendum tenebrosum suum carcerem movere, plangeret, se, ut ut vilia, quibus cingitur

debere abjicere involucria, diemque, quo ad vitam nasceretur; mortem appellaret. Verum non tantopere simplex hic puerulus suis deciperetur apprehensionibus, quantopere à nostris decipimur tunc, quando Sancta Ecclesia amantissima Mater nostra cœlestis gloriæ magnitudinem nobis manifestat, cordibusque nostris edicit, Mundum hunc arctissimum esse carcerem in comparatione Cœli, ubi est Patria nostra; ibi nos DEUM Patrem nostrum cognituros, ibi nos cum fratribus nostris, Angelis nimirum, Patriarchis, Prophetis, Martyribus, omnibusque Electorum ibi regnantium choris acturos. Omnes creaturas nobis obsequium præstituras, illo Sole gavisuros, qui nunquam occidit; talem habituros Dominum, qui prævalet omnibus, & est omnia; &, ut verbo dicam, æternum beatos fore. Cunctæ hæc veritates tam parum apprehenduntur, ut plurimi Christianorum, si perpetuo in hac lacrymarum valle manere possent, hoc est, in utero tam tenebroso & sæculento, nunquam ad speratum in altero Mundo gloriæ splendorem emigrare desiderarent. Et quamvis, imminente jam horâ partus, antequam cogantur deferere habitationem, non sine lacrymis eam derelinquunt; ingentem putant se facere jacturam paucis illis pannis, quibus involvuntur, se exuere, mortemque appellant illum diem, quo ad vitam immortalem nascituri sunt. O quantum igitur à fallacibus nostris decipimur sensibus! age dum excutiamus tam durum servitutis jugum,

& saltem in ignorantia nostrâ pro indubitato teneamus, infinities majorem esse distantiam inter Cœlum & hunc Mundum, quàm inter eundem Mundum & matris uterum; ita ut quot partibus sinus maternus, locus generationis nostræ, amplitudine, pulchritudine & deliciis superatur à Mundo, tot, imò infinitis partibus hoc universum amplitudine, pulchritudine & deliciis à cœlo superatur.

IV. Et hic est primarius finis, propter quem tot visibilibus bonis DEUS terram locupletavit, ut illis, quasi scalis in invisibilium bonorum, supra Stellas nobis asservatorum, cognitionem deveniremus. Sic olim Antiquus Josephus (si Hebræorum traditioni fides adhibenda est) ut populum in illâ annonæ difficultate ad cœmendum frumentum à se collectum invitaret; magnam palearum copiam in Nilum projici jussit, ut secundo descendens fluvio testis esset & nuntius abundantiæ in granatis pro salute publicâ reconditæ. Nisi forte ideo tantis de cœlo nos DEUS bonis cumulat, ut intelligamus omnia illa non esse aliud, quàm parum paleæ, cibum vitæ animalis & abjectæ proprium, in comparatione electissimi illius cibi, qui pro nobis tanquam cibus animabus immortalibus & deificatis proportionatus asservatur. Quamobrem si tam avidè hominum corda his inhiant paleis, verâ voluptate vacuis, & si tanti earum faciunt possessionem, quale erit gaudium, si tandem ipsius DEI possessione lætaturi sumus? Profectò nulli rei operam suam

suam melius impendere possunt homines, quam dum cognoscendæ cœlestis gloriæ magnitudini studerent. Quam aliam utilitatem attulit sordidus ille decies mille librarum, jussu Helio- gabili collectarum, ex telis aranea- rum mons, quam ut antiquæ Romæ vastitas inde colligeretur? Eo- dem modo omnia bona creata cum omnisuâ vanitate, satis vera & utilia nobis acciderent, si illis ad illustran- dam mentem nostram ita uteremur, ut ex illis Magnificentiam, Majestatem, & cœlestis illius civitatis, quæ est to- ta plena DEO, Magnitudinem colli- geremus.

II.

V. Transeamus nunc ab objecti beatificantis nobilitate ad potentia- rum beatificarum præstantiam. Ut magis vulgaribus loquamur terminis, immensæ felicitatis hujus, quam spe- ramus, subjectum erit cor humanum, id est, intellectus & voluntas nostra, qui semper simul omni delectationis plenitudine fruuntur. Quare cordis hujus amplitudinem considerate, ut immensi illius boni copiam compre- hendere possitis, quo in æternum satiabitur. Si cordis humani vastitatem sinui maris compararem, non absur- da esset comparatio, sed nimis parca. Quandoquidem, licet verum sit, mare non repleti fluminibus, quotquot in illud effunduntur; hoc tamen ideo fit, quia quantacunque aqua per publicas supra terram vias in sinum ejus dif- funditur, tantundem quoque per oc- cultos meatus ad eandem terram fœ-

cundandam effluit. Sed posito, quod tota aqua ibi remaneret, quæ conti- nuò in idem influit, adeò confestim mare cresceret, ut non solum littora excederet, sed etiam denique terras longè distitas, ipsosque montes inun- daret. At non sic se habet cor huma- num. Coacervate omnes simul ho- nores, omnes divitias, omnes volup- tates, omnes principatus, omnes Mo- narchias, omnes scientias, & ut paucis absolvam, omnia bona creata, eaque cordis humani sinui injicite, nunquam illud implebitur, nunquam conten- tum erit, semper supererit aliquid, quod desideret. Imò si millies & millies idem factitaretis, millies ta- men, & millies factitare idem debe- retis. Si denique verum esset, innu- merabiles illos montes dari, quos som- niavit Alexander, totumque illorum Dominium cuidam cordi includeretis, nunquam tamen illud satiaretur; in mediâ abundantia, quam possideret, inopiam quereretur, fatereturque tan- tam omnium rerum copia famem non sedari, sed magis magisque irritari. O Immensam igitur cordis humani, mo- le tam parvi, cupiditatibus nihilomi- nus tam vasti, amplitudinem: quod sensibilius potest adferri argumentum pro homine, qui cœlestis beatitudinis magnitudinem non potest apprehen- dere, quam cum audit sinum cordis nostri, quamvis non definiatur littori- bus, fundoque careat, perfectissimè re- plendum esset: *Satiabor, cum apparuerit gloria tua.* Vacuum, quod à sigillo n- cera relinquitur, quamprimum reple- tur, ubi de novo eidem cera sigillum

s. Th. 2. q. 2. ar. 8.

Ps. 16. 17.

applicatur. Eodem modo immentia illa animæ nostræ capacitas, quam DEUS tanti boni, essentiæ scilicet Divinæ capacem creavit, quamprimum replebitur, ubi totum illud bonum, hoc est, essentia Divina illi proximè applicabitur.

VI. Attamen huculque parum dixi. Si non alia capacitas, quam ea, quam nunc secundum naturam suam habet cor nostrum, à DEO implenda esset, non in omni abundantia illi d' repletet. Quare ut infinities sit liberalior, de novo Animæ vires in cœlo auget, dum lumine gloriæ mentem confortat, illiusque sinum tali modo extendit, ut, quæ propriæ ipsius DEI est, beatitudinis fiat capax.

Joan. 15. *Ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur.* Jam velim, edisserat mihi aliquis, qui novit, quam plena futura sit illa felicitas, quæ non uno aut duobus diebus, sed per omnem æternitatis durationem, animam beabit, tam propter naturalem perfectionem suam, quam per illam accessionem, quâ cor dilatat, adeò capacem, ut ipsummet DEI gaudium percipiat. In hoc omnium bonorum Oceano jam felices illæ natant Animæ, quæ mandatorum Divinorum observatione, ut illic admitterentur, se disposuerunt, ibique semper manent saturæ, semperque sitibundæ, conchyliorum instar, quæ aperto cœlum versùs sinu, unde pascuntur, semper magis ad preciosum illum suspirant rorem, quo jam tum sunt repleta.

III.

VII. Denique illud, ex quo præ omnibus aliis cælestis liceret agnoscere beatitudinis magnitudinem, est modus, quo DEUS possidetur. Non enim ad magnum gaudium concipiendum sufficit, grande esse objectum, nobilèmq; esse potentiam; sed insuper necesse est, ut illa ipsa potentia strictissimè cum bono amato, hoc est, cum ipsomet objecto uniat. Ut me omnes intelligant, exemplo rem distinctius explicabo. Quid est, quòd homo sitibundus in æstate majorem hauriat delectationem ex aquæ gelidæ potu, cujus quasi saporem augent, nunc cedrorum, nunc cinamomi aspectus, quam delectationem non haberet, si jam melancholiâ gravatus; verno tempore florentissimi etiam prati intuitu frueretur? Aliàs enim sensus visus, gustu multo est nobilior, & consequenter naturâ suâ capacior est voluptatis. At nihilominus, quia potus frigidus immediatè unitur palato, tam pulchra autem prati facies non immediatè jungitur oculo, sed per imaginem sui in oculo depictam unitur, ideò palati delectatio multò est vehementior, quam voluptas pupillarum. Nunc ad intentum nostrum, quid putatis esse, in cœlo DEUM videre? Nos cum audimus tam magnum nobis promitti bonum, hanc DEI visionem cum portione rerum aliarum hîc conspectarum apprehendimus, sicut est artificiosæ alicujus picturæ, cœli siderei, aliarumque rerum amænarum aspectus, ideòque parum apprehendimus.

Charissimi, non est ita, non est ita. Non videbimus DEUM mediante aliqua specie creatâ, at in se videbimus, quod idem est, ac dicere: Ipsa Divina essentia immediatè menti nostræ unita (quæ à lumine gloriæ eo modo confortabitur) erit instar speciei intellectualis, ita ut DEUM eodem prorsus modo cognoscamus, quo DEUS cognoscit seipsum. Atque ita DEUM in cœlis videre quid est? est tam arctè unitum esse DEO, quàm intimè ignis ferro candenti unitus est, ita ut nec anima à DEO, nec DEUS ab animâ discernatur, sicut ad primum aspectum nec ignis à ferro, nec ferrum ab igne distinguitur. *Similes ei erimus*, inquit Sanctus Joannes, *quia videbimus cum sicut est.* Vult dicere, DEUM possidendum plenius, quàm Anima quidquam sui possidere possit; vult dicere, immediatum fore illud in DEO gaudium, ita ut nihil aliud inter illum & animam ponatur, quemadmodum infans uberibus matris adhærens, immediatè fugit lac, non per medium, quod intercedat, aut canallem. Quamobrem si tam vile bonum, quale est potus gelidus, sensum materiale, ut est palatum, idè solum tantâ afficit delectatione; quia immediatè illi unitur; quam creabit delectationem bonum infinitum immediatè animæ deificatæ unitum, & velut forma suæ materiæ conjunctum? *Essentia Divina*, inquit Sanctus Thomas, *se habebit ad intellectum sicut forma ad materiam*, non eo quidem modo, ut unum quiddam constituat in ratione essentiæ, sed unum quid in ratione

intelligendi. Hinc est (quemadmodum concedit Sanctus Thomas) quòd unio Animæ cum corpore possit aliquam illius Beatæ Visionis dare similitudinem, quâ DEUS, cum apertè in Cœlo se videndum præbet, Animæ arctissimè jungitur. *Dùm Divina essentia sit actus purus, poterit esse forma, quâ intellectus intelligit, & hæc erit visio beatificans, & ideo dicit Magister, quòd unio ad corpus est quoddam exemplum beatæ unionis, qua spiritus unitur DEO.* Si tantum bonum à nobis concipi non potest, quomodo putatis id explicari posse? Ut saltem aliquid de tam immenso gaudio nobis indicaret Prophetata, quo videntes DEUM fruuntur Beati in cœlo, utitur voce ebrietatis. *In ebriabuntur ab ubertate Domûs tuæ.* Quo vult significare, quemadmodum ebrius eo tempore non vivit hominis vitam, dum ratione non utitur, ita Beatus humanam non vivet vitam, sed Divinam, dum & ipse quasi extra se vadit, modòque admirabili totus in DEUM transformatur, adèò gloriâ undiquè replebitur.

VIII. Et hæc est felicissima illa perditio; de quâ loquitur Sanctus Augustinus, ubi dicit, Animam in seipsâ se perdituram, ut tota in DEO inveniat. *Cum accepta fuerit illa ineffabilis lætitia, perit quodammodo, & fit Divina.* Ita ut mirum non sit, DEUM dixisse, Animam à se tractandam quasi Deam, & tantum non ut sibi æqualem: audite incredibilis dignationis verba: *Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo*, quod est idem ac dicere, pro remuneratione tuâ à DEO,

*S. Thomæ
cod. art.
inc. sub
fin. 1.
sent. di-
stinct. 2.*

Ps. 91

In Ps. 132

*Apoc. 3.
21.*

tam

tam magnificè tractabitur, quàm magnificè, si DEUS esset, tractari deberet: ad omnium bonorum increatorum gaudium admitteretur, Divinis illustrabitur pulchritudinibus, Divinà induetur Sanctitate, Divinà dotabitur Sapientià, Divinæ immergetur felicitati, Deoque amicitia tam singulari & unità conjungetur, ut DEUS & Anima una sola res esse videantur. Proinde DEUS animæ felicitate, quasi sibi propriâ lætatur, ideoque ab omnibus cælestis aulæ suæ Spiritibus, sibi applaudi postulat.

Luc. 16.
6.

Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat; Anima quoque vicissim contrà magis lætabitur bonis DEI, quàm illis ipsis, quæ sibi propria habet. Sed adhuc parùm dixi, dicendo Animam à DEO, quasi sibi parem tractandam esse; dicere debebam, Animam insuper, quasi ipsius DEI esset anima, inexplicabili benignitatis modo fovendam esse. Tam mirabiliter Christus ipse loquitur in E-

Luc. 17. vangelio suo: *Præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.*

37.

Quibus significat Patrem suum cælestem, quasi Dominum amabilissimum, succinctis vestibus fidelibus servis suis convivantibus servitutum, Deitatemque non solum infinità demissione cunctis Animæ beatificatæ desiderii satisfacturam, sed quod ampliùs est, quasi inferiorem cum illà acturam; quia tali modo Beatis se possidendam tradit, quali nullus Dominus unquam possidebit subditum. Dominus quidem est membrorum servi sui possessor, sed non

ipsius animi; adeoque externorum hominis, non internorum possessor est. Verùm Beati totum possidebunt DEUM, nec ullam ipse possidebit perfectionem, cujus integrum non concedat ipsis Dominium, nec non plenissimum perfectissimumque, velut rei suæ, ulumfructum. *Ero illis in DEUM.*

IX. Nec tantùm soli Animæ ibi continuum erit gaudium, sed, quemadmodum in conjugiiis regiis, etiam famulis proportionatæ non defunt epulæ; sic in cælo sensus externi propriâ suâ exultabunt beatitudine, quæ ab Animâ in totum corpus redundabit. *Cor meum & caro mea exultaverunt in DEUM vivum.* Quis unquam crederet, à frigido aquilæ ovo volucrum aëris Dominum, tam velocem, tam fortem, tam liberam, tamque Solis amicam suo tempore progignendam? Ex eo tamen produciuntur; tanta vis est caloris vivifici, à quò excluditur. Jam verò corpus nostrum licet sit gravis quædam, debilis, frigida & terrestri massa; suo tamen tempore illa ipsa gloria, quæ anima beabitur, ita redundabit in corpus, ut licet corpus sit, iisdem Spiritibus gavissimum sit privilegiis; famosissimis scilicet illis quatuor dotibus, subtilitate, agilitate, impassibilitate, & claritate, quibuscum omnes Electi in magnâ illâ regenerationis die resurrecturi sunt. *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis.* Erit itaque corpus nostrum resuscitatum, tam subtile, ut quosvis montes; quemadmodum nunc Sol

cry;

crystallum permeat, penetrare valeat; Erit tam agile, ut unico momento è cœlo in terram descendere possit; erit tam impassibile, sicut est Anima jam absolutissima facta sui ipsius Domina: erit tam luminosum, ita ut si Beatus aliquis solam manum è cœlo extenderet, centies melius, quàm ipse Sol oriens ad totum Mundum illuminandum sufficeret.

Fulgebunt Iusti sicut Sol in Regno Patris eorum. Quod si in ipso cœlo, ubi tanta est luminis copia, quilibet Sanctorum tanquam Sol radios suos est diffusurus, cogitate, quantum lumen extra cœlum positi sint emissuri! Verbo, quemadmodum Animæ beatitudo in hoc consistit, ut gloriæ DEO propriæ sit participes, ita corporis beatitudo in hoc sita erit, ut gloria Animæ propria ipsi communicetur.

Quanta igitur erit cordis nostri, tantam inter bonorum copiam, felicitas, ubi semel eorum possessionem adiverimus? In immensorum gaudiorum mari nabit; quia non solum erit plenum, ut docet Sanctus Thomas, sed superabundabit; non enim tantum gaudebit illis, quæcunque desiderat; sed etiam insuper potietur, quæcunque unquam desiderare potuisset. *Gaudium Beatorum erit perfectè plenum, & etiam superplenum, quia plus obtinebunt, quàm desiderare suffecerint.* Ideoque quasi tantum gaudium in Animam Beatam ipso minorem non posset intrare, Anima beata intrabit in gaudium: *Intra in gaudium Domini tui.* Nisi etiam dicere velimus Animam beatam, totam in gaudium mutandam

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

esse, juxta illud, quod DEUS his promisit verbis: *Ponam te gaudium Isa. 602 in generationem & generationem.* Non solum enim erit Beata, sed erit quasi ipsa beatitudo, ita ut, quemadmodum inquit Sanctus Augustinus, si una æterna illius voluptatis gutta, quâ Beati fruuntur in cœlis, decideret in Infernum, quamprimum omnem extingueret dolorem, omnes dulcicaret pœnas, omnes exsiccaret lacrymas, infelicissimumque illum sempiternæ desperationis carcerem in desideriorum habitationem transmutaret. *Tanta est dulcedo futura gloria, ut, si una gutta in Infernum deflueret, totam Damnatorum amaritudinem dulcicaret.*

X. Charissimi, quid vobis videtur de hoc loquendi modo? an non sufficit mentibus vestris altissimam quandam bonorum illorum, quæ nobis in cœlo præparata sunt, ingerere æstimationem? Tam misera sunt hujus Mundi bona, ut omnium illorum fastidium una sola creet febricula. *Quamvis humana gaudia non sint gaudia, tamen qualiacunque sint, auferunt omnia ista una febricula:* inquit idem Sanctus Pater. Exempli gratiâ, si tantum unico dente doletis, jam nulla placet musica, non sapiunt epulæ, non delectant comœdiæ, nulla amicorum aridet conversatio, verbo, si omnia terræ bona, quasi in torculari comprimerentur, vix tantus delectationis exprimeretur succus, qui ad tam parvum putridi dentis dolorem auferendum sufficeret. O singularem igitur terrenarum volupta-

tum miseriam! at e contra ô incomparabilem, incomprehensibilem cœlestium gaudiorum immensitatem, quorum una sola gutta æterni ignis incendium extingueret! nec putetis, cum ita loquor, amplificatione me uti. Imò maximi Theologi, qui profitentur, se tanquam rigorosos Judices omnem examinare veritatem, adstruuntur, unius Beati felicitatem majorem esse, quam sit totius inferni miseria, adeò quidem, ut si ex omnibus hominibus creabilibus, unus solus denique salvandus, ac in cœlum recipiendus, reliqui verò omnes in inferorum abyssum præcipitandi essent, nihilominus quilibet illorum in hanc vitam nasci desiderare deberet, ut exiguum, se Beatum illum futurum, probabilitatem haberet; multòque majori cum periculo, se in innumerabili condemnandorum numero comprehensum iri. Ratio est, quia cœlestis hujus beatitudinis causa est DEUS clarè visus, & ab animâ possessus quasi amicus. Infernalis verò miseriæ causa est, DEUS confusè cognitus, & velut hostis apprehensus. Quare quemadmodum amor Beati alicujus erga DEUM, propter cognitionis illius prærogativam incomparabiliter major est, quam odium, quo totus contra eum ardet Infernus, sic totius Inferni tristitia, non potest in genere suo illius gaudii amplitudini comparari, quod unus & solus Beatus in cœlis experitur. Præterea in Inferno à solâ Justitiâ miteri damnati puniuntur, dum interim ab individuâ comite suâ Mi-

sericordiâ inhibetur, ideòque licèt igneum vibret gladium: *Si acvero ut fulgur gladium meum*, nihilominus non totâ illâ vi i&um infligit, quâ illum jure merito ferociùs infligere posset. *Non accendit omnem iram suam.* Sed in cœlo Justitia & Misericordia simul junctæ erunt, pariterque beabunt animam, ita ut potentiam suam, quasi certatim sint ostensuræ, donaque sua abundantissimè collatura. Præcipuè verò Justitia, ibi contra inclinationem suam, sicut in Inferno, non est operatura, sed secundum totam virtutis suæ plenitudinem aget, quæ multò magis remunerari, quam punire desiderat. Quare quis poterit exprimere, quàm pretiosa sit futura illa Misericordiæ & Justitiæ corona, quam DEUS velut amantissimus Sponsus, & integerrimus remunerator capiti illius Animæ imponet, quam propter reciprocum utriusque amorem in proprium summethronum collocabit. *Faciens Misericordias Dominus & judicium.* Profectò hæc captu sunt difficilia. Nihilominus, quantumlibet parùm capere possumus, satis intelligemus, si, postquam fornacem aliquam, vacissimis accensam flammis, tamque amplam, ut illius circuitus centena aliquot comprehendat milliaria, nobis imaginati fuerimus, æternis horridam tenebris, æterno refertam fœtore, æternaque, fame, siti, tristitiâ, morte & desperatione plenam, si, inquam, totum malorum omnium in hoc loco congregatorum exercitum nobis proposuerimus, omnium malo-

Cardin
Palav.
assert.
de act.
hum. l.
1. n. 40.

malorum centrum, dicemus in animo: quòd si aliquando cœlesti gloriâ & beatitudine potitus fuero, magis ego solus gaudebo, quàm omnes damnati in inferno patientur, unâque sola mica, quæ, ut ita dicam, de regali mensâ meâ cadet, tam lauta erit, ut si posset ad Infernum pertingere, sufficiens foret ad rabidam tantæ multitudinis famem exsatiandam DEUM immortalem! si Christiani hæcè ruminarent veritates, possibilène esset, ut unquam animum suum ad peccandum inducerent? Mystica illa animalia, quæ velocitate fulguri non absimili ambulare vidit Propheta, in similitudinem fulguris coruscantis, ideò tam velociter progrediebantur, quia supra capita sua effigiem firmamenti expressam gerebant. *Similitudo firmamenti super capita eorum.* Idem in nobis experiemur, Charissimi; si vivam cœlestis gloriæ imaginem mentibus nostris impressam geremus. Quomodo esset possibile, ut unquam immensum felicitatis æternæ pelagus, pro cœnosâ turpis alicujus voluptatis palude commutarem.

XI. Video me quasi ad Discursus mei finem pervenisse, attamen effari mihi licet, in comparatione adhuc dicendorum, me nondum incepisse. Nihilominus omittere non possum, ne desim officio meo, quin adhuc duas proponam veritates. Prima est, hanc beatitudinem rudi penicillo à me adumbratam, toties quasi multiplicandam, quot eadem fruentur focii. *Quot Socii, tot gaudia, inquit*

Sanctus Augustinus: cùm enim inter Beatos incomparabilis sit amicitia, incomparabilis quoque erit omnium bonorum, quibus quilibet illorum gavisurus est, communio, ideò optimè argumentatur S. Anselmus; si anima intra se non capiet proprium gaudium suum, quomodo tot aliorum innumerabilium sociorum suorum tantopere dilectorum gaudia capiet? *Si cor hominis de tanto bono suo vix capiet gaudium c. 25. suum, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum?* Imò quod omnem superat expectationem, est, quòd Beatus aliquis gloriâ superior plus lætaturus sit gloriâ Beati alicujus inferioris, quàm ipse Beatus inferior suâ ipsâmet gloriâ exultat; cùm enim Beatus superior plus amet DEUM, quàm inferior, magis delectabitur illo honore, qui ab inferioris beatitudine accedit DEO, quàm ipse inferiori beatificatus delectetur. Eodè modo, quò ros cœlestis in margaritæ majorem sinum delabitur, eò pretiosior unio enascitur.

XII. Altera maximi ponderis veritas est; tam immensum amplitudine suâ gaudium, in omnem æternitatem duraturum esse, ita ut si tot sæculorum millia affluerint, quot momentis duraturus est hic Mundus, ne quidem unicum hujus infinitæ durationis præterierit. Quare si tantò plus æstimatur aliquod bonum, quò diutius permanet; quanti æstimandum erit bonum illud, quod semper durabit? æternitas cuivis parvulo ad-

ditata voluptati, tantum illius auget pondus, aut quamprimum immensum fiat bonum. *Gloria pondus*; adeo quidem si possibile esset, ut unquam praesens felicitas & beatitudo ipsius DEI finiretur, potius aeternum gaudium unius folius Sancti in caelis eligendum esset, quam immensum Divinae felicitatis pelagus, quod aliquando exsicandum esset. Et si hoc verum est, sicut est verissimum, quis unquam hujus beatitudinis fundum metiri poterit, quae neque in bonorum recipiendorum numero, neque in eorundem duratione habitura est terminum? Et adhuc inventientur homines, qui tam grande bonum audent despiciere, & cum ludicro quovis bono commutare? Leges praesupponunt, quemvis censum parvum, sed perpetuum, a quolibet aestimari. Attamen Lex Divina tot Christianos cogitur intueri, qui reditus adeo immensos, hoc est, omnia in DEO possidere bona, & quidem perpetuo & in aeternum, tam parvi faciunt. *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem.* Stolidi peccatores tam parum solliciti sunt de caelesti gloria, quamvis millenis a DEO vocentur invitationibus, terreantur minis, alluciantur promissis, innumerabilibus impellantur beneficiis, ut nihilominus potius bestialem eligant, in omnium vitiorum immunditio ducere vitam, & postea in Inferno incessabiliter, inter omnia malorum supplicia, genere, quam Christiane vivendo, tam felicem aeternae beatitudinis possessionem adire. Et quomodo

tam horrendam commutationem possunt a Coelo aspicere Sancti, ut non supremam contra gentem tam stultam concipiant indignationem? Cuncti Pictores indignantur, legentes nobilem illam picturam; quam Paulus Veronensis caelestem gloriam expresserat, fuisse cum tabula quadam floribus picta Venetiis commutatam. At quando vos putatis omnes caeli Incolas, hujus gloriae expertissimos, dolore affligi, dum vident stolidum aliquem hujus Mundi viatorem, pro marcidae voluptatis flore, non depictum aliquem, sed verum, unicum & sempiternum paradisum commutare? Beatam DEI faciem intueri, ^{Cap} tam immensum est bonum, ut pro ^{pra} aspicienda illa vel unico momento, ^{c. 5} affirmaret Diabolus, se omnes Damnatorum poenas, usque ad extremum iudicii diem patienter sufferre paratum esse. Ideoque quanta non sit injuria Bono tam infinito, cum tam turpiter a peccatoribus vilipenditur? Jure merito quivis peccator, cum filio prodigo palam confiteri potest, se contra caelum peccasse: *Peccavi in caelum*: quod ludendo pro nihilo perdidit, ita ut si nullum aliud superesset argumentum, quod enormem cujuscunque peccati mortalis malignitatem nobis manifestaret, hoc solum nobis sufficere deberet, id est, scire, illud nos immensa felicitate privare.

XIII. Sed non tantum malitiam suam nocendo nobis demonstrat, dum caelum peccatoribus auferet, verum etiam adhuc magis eam damno illo, quod

Pf. 105.

24.

quod certo quodam modo Beatis infert, ostendit; illos enim eo privat gaudio, quod ex adjungendis sibi in beatitudine Sociis caperent, cum, qui peccant, ex parte suâ ad possidendam coelestem gloriam omnino se reddant inhábiles. Imò hæc ipsa peccati malignitas etiam DEO se opponit, non permittendo, ut desiderio, quo totum seipsum nobis communicet, satisfaciat, maximâque omnium possibilium ingrátitudine DEUM offendit, dum omnium beneficiorum possibilium maximum, hoc est, coelestem gloriam aspernatur. Quare considerate, Charíssimi, quàm insatiabilis sit peccati malitia, cui cum non sufficiat, tam luétuosam à principio in cœlis inter Angelos, ipsius causâ inde æternum proscriptos, edidisse stragem, reliquorum etiam superstitem, imò omnium pariter Electorum, quibus eorum ruinæ restituantur, felicitatem turbare conatur; non enim aliud unquam molitur, quàm, ut illorum impediât, aut diminuat lætitiã, dum se beatissimæ huic plenitudini, quasi odiosissimum opponit vallum, quæ tamen à summi Boni Oceano supra omnes salvandos, si non peccassent, se effudisset. Et nos adhuc pejus, quàm unquam aliàs peccare pergamus, licet sciamus, quàm magno non solum totam coelestem Patriam, sed DEUM ipsum dolore afficiamus? Pereat miserabilis ille, qui tantas non horret committere enormitates. *Deficiant peccatores à terra, ita, ut non sint.* Vos autem interim scitote, quòd, quicumque nunc tantâ cum facilitate peccat,

cœloque tergum obvertit, cœlum illud in æternum, inter innumera tormenta coram oculis sit habiturum. O quàm furiosâ cum desperatione, quavis Reprobis hanc impudentem in Inferno luiturus est repulsam & contemptum, quàm rabioso dentium stridore eam desfeturus est! Verùm nimis serò; rabiosæ enim lacrymæ non adferent remedium, sed in furoris cedent alimentum. Quare cum cœlum subire nequeant, neque in terris perennare, stabilem suam in Inferno habebunt fedem. *Ibi erit fletus & stridor dentium, cum videritis Abraham & Isaac & Jacob & omnes Prophetas in Regno DEI, vos autem expelli foras.*

XIV. Eligite igitur, quænam ex duabus hisce oppositis vobis placeat sortibus, aut levem aliquam tolerare afflictionem, ut in beatissimum illud Regnum cum immenso gaudio admitti mereamini; aut illicitæ satisfacere cupiditati, ut ab illo Regno in avernales paludes tanto cum ejulatu ejiciamini? Hic non datur medium. Persuadete vobis, quemadmodum olim antiquus ille Romanus in Senatu Carthaginensi asseruit, se in togâ suâ Pacem & Bellum attulisse, ut eligerent, quod ex duobus ipsis placeret, ita me in hac Sacerdotali veste, utrûmque, & Cœlum & Infernum gerere, vobisque hoc temporis puncto electionem proponere, ut quod vobis magis conducit, absque ulla hæsitacione arripiatis. Quid igitur hæretis? unum aliquod eligendum est. Voletis forsitan bonum, quod in uno alteròve reperitur, am-

plecti, malum autem declinare? Velletis hic gaudere cum peccatoribus, & ibi exultare cum Sanctis? Non est possibile. *Qui seminant in lacrymis, in gaudio merent.* A Paradiso & felicitate brutorum, quâ tam effrenè licentiâ fruitur quis in terris, ad Paradisum & felicitatem Angelorum non transitur. *Foris canes.* An nobis igitur decorum videtur, ab harâ aditum patere ad Regium conclave? Si in Cœlo à nobis vacuæ Angelorum apostatarum sedes sunt replendæ (ut plurimi sentiunt Auctores) considerate, an deceat, eum tanquam Monarcham illarum aliquam occupare, qui modò se in cœno volutabat? *Sus lota in volutabro luti.* Quòd, si verum est, etiam nos tanquam homines, præter sedes Angelicas, proprias nostras habituros sedes, quò ibitis, ut locum sine pudore occupetis? An inter Apostolos? Sed Animas prius ostendite, quas ad Christum reducit; utinam non plures ad peccatum incitando abstuleritis, quàm lucrati fueritis. An inter Patriarchas? At ubi sunt insatiabilia suspiria vestra ad DEUM emissâ? An inter Prophetas? At ubi sunt continui vestri sudores DEO dedicati? An inter Martyres? Sed quomodo? Qui cùm apertâ fronte, sicut illi, fidem Christianam tueri debuissetis, eam proñteri erubuistis, si non etiam eandem negasse gloriæ vobis duxistis? An inter pœnitentes? Sed vobis judicandum relinquo, si tales ab assiduâ ludendi consuetudine, à conversationibus, à crapulis, risibusque obscœnis æstimari debeatis, Veritè vos, quo-

cunque vultis, vita, quam vos ducitis, ne quidem angulum pro se habet in cœlo. *Foris canes & benefici, & impudici, & homicidæ, & idolis servientes, & omnis, qui amat & facit mendacium.* Si vos imposterum etiam supra Stellas majori cum fundamento locum habere velitis, quid facere oportebit? posthac vitam illi similem, quæ ibi agitur, incipite, unde S. Joannes Apostolus, postquam dixisset: *Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est,* statim subjunxit. *Et omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificet se, sicut & ille sanctus est.* Quandoquidem nulla alia res quàm peccatum nobis cœlum auferre valet. Non illud aufert natalium ignobilitas, cùm etiam rusticos recipiat; non aufert paupertas, non ignominia, non infirmitas, non literarum ignorantia, non membrorum deformitas; cùm etiam luscis, claudis, mutis & paralyticis donetur. *Pauperes ac debiles & cacos, claudos introduc huc.* Solum à peccato aufertur. Ideoque, *Qui habet hanc spem, sanctificet se.* Sed quomodo sanctificare se conatur, qui nunquam aliud facit, quàm ut se ipsum contamine? Ah! hic non est ante DEUM comparendi modus, nemo hac ratione per visionem beatificam ei similes evadet. Spiritus spurcus, potentix spurcæ, cogitationes spurcæ, non spectacula, quæ ante Solis tam formosi faciem collocari possint. *Qui DEUM in gloriâ suâ revelatum de facie ad faciem videre desiderat, cor suum mundare incipiat.* *Beati mundo corde, quoniam ipsi DEUM videbunt.*

Pf. 185. 6.

2. Pet. 2. 22.

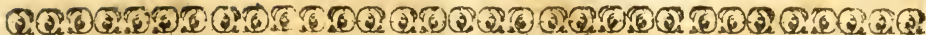
22

1. 3.

Luc. 21

Matt. 5. 8.

DISCURSUS XX.

Purgatorium demonstrat, quàm grave Malum sit Peccatum.

I.
I.
I.

A

ffligendos miseros infirmos, non solum febrilis, sed etiam naturalis calor concurrat, à quo aliàs vita il-

lorum fovenda esset; ab utroque siquidem, secundum plurimorum sententiam, febris efficitur. Animæ Sanctæ, in purgantibus flammis detentæ, sunt illi infirmi, de quibus loquar; hæc tam à violento ignis extrinseci, quàm à nativo desideriorum calore cruciantur, quo DEUM videre cupiunt, & à quo plus quàm ab altero ardore torquentur. Istæ in hoc miserabili tormentorum statu, quo detinentur, propter ardentissimam duplicium harum flammarum febrim, scenam nobis aperiunt, ad inexplicabilem peccati malitiam cognoscendam. Audeo dicere, peccatum in pœnis Inferni, non tam horribile, quàm in Purgatorii pœnis videri. Voloque, ut hoc ipsum vos fateamini, postquam vobis ostendero, quanto pere benedictæ illæ Animæ propter duplicem istum ignis, & amoris sui ardorem affligantur; hoc est, propter pœnam sensus, & damni, quæ Purgatorium constituunt.

m. II. Caritas, quæ peccator ad DEUM
7. convertitur, ubi valde vehemens est,
inquit S. Thomas, quamprimum om-

ne, non solum culpæ, sed totius pœnæ, debitum extinguit; sicut in bono latrone videre licet, qui absque alio medio, solo quodam actu generoso, de patibulo ad Paradisum transire meruit. *Amen dico tibi, hodie Luc. 23. mecum eris in Paradiso.* Sed quia talis non est ordinaria conversio nostra, neque etiam ad eandem debitam impendimus diligentiam; gravis verò pro omnibus peccatis in præsentis vitæ commissis incumbit nobis Divinæ Justitiæ satisfaciendi obligatio, communiter evenire solet, ut in alterâ vitâ multa debita solvenda supersint; Justitia enim requirit, ut voluntas humana, quæ prohibita voluptate à DEO se separaverat, per pœnas pa-
S. Tho 1.
tienter acceptatas eidem se subjiciat. 2. 7. 87.
Hujus autem pœnæ instrumentum est ar. 6. in
duplex ignis, ut dixi, materialis & spiritualis.

III. Primus est materialis. Quoad hunc, quis negabit, etiam alia elementa pro castigando peccato Divinæ servire Justitiæ? Terra illi servit motibus suis; mare tempestatibus, aër fulminibus, grandinibus, gelicidiis, pestilentis que à vento deportatis. Nihilominus ignis semper fuit, eritque Vindictæ Divinæ adimplendæ minister. *Ignis succensus est in furore meo.*

Deutr. 32. 22.

Quod

Quod videre est in hoc Mundo, ubi ignis pluit supra Impios, qui à primis sæculis terribiles ejus vires experti sunt; terribiliorésque adhuc in fine Mundi experientur; quando tota terra ab ipsius flammis devorabitur. Sed adhuc magis in altero Mundo vis illius apparebit, ubi Divinæ gloriæ jacturam æterno cum cruciatu inimicorum DEI in Inferno, nec non acerbo cum dolore amicorum ipsius in Purgatorio vindicabit. *Ignis succensus est in furore meo: super vos ardebit.* Sed, ut intelligatis, quàm hoc ipsum tormentum sit enorme, duo in casu nostro observare oportet, id est, ignis hujus qualitatem, qui est carnifex; & nobilissimarum illarum animarum statum, quæ ibi, quasi condemnatæ sub gravi hujus carnificis manu ingemiscunt. Quare, quod ignem attinet, modum quidem invenère Mathematici, nostrates flammæ ponderandi, sed quâ alterius Mundi ponderentur flammæ, nondum à Theologis inventa est statera. Licet tantâ cum curiositate devotissimus Esdras hanc bilanciæ petierit, dum dixit: *Pondera mihi pondus ignis;* Nunquam tamen ipsi terra id præstare potuit. Nihilominus nonnihil conjecturâ assequi possumus, considerando ignem illum ejusdem esse qualitatis, qualis est ignis infernalis, quemadmodum docet S. Thomas juxta celebriorem illorum S. Augustini verborum auctoritatem: *Eo in supp. dem igne torquetur damnatus, & purgatur electus.* Idem est ardor, qui aurum purgat in vase testaceo, & qui carbones cogit fumare in fornace. Ideo

putare non debetis, eundem esse ignem, qualis est noster in his terris; procul enim à vero aberraretis. Ignis noster in materiâ crassâ & densâ accensus est, hinc est quasi novacula in dorso; ille verò alterius Mundi in sulphure infernali nobis incognito accensus est, hoc est, in materia multò magis combustibili, hinc est, quasi novacula secundum aciem. Quare notandum est, non ardorem simpliciter, sed ardorem Spiritus vocari. *Si abluerit Dominus sordes filiorum Sion in Spiritu judicii & Spiritu ardoris.* Quamvis enim ignis sit materialis, videtur nihilominus esse totus spiritus, tam potens est & penetrativus. Creditote igitur, unicam istarum flammarum scintillam, multò magis quàm integram aliquam fornacem nostram urere; unde colligere licet, si quis Sanctarum harum aliquam animarum ab hoc incendio ereptam in laterum, aut fabri ferrarii fornacem projiceret, tale illam experturam refrigerium, quale sentiret, qui à bulliente ardentissimarum aquarum balneo ad suavissimum tepidarum undarum lavacrum transferretur.

IV. Addite insuper id, quod nuper de Inferno disserens affirmavi, id est, communem hunc ignem nostrum pro utilitate viventium à DEO factum esse; Piaculares autem flammæ datæ opera in Peccatorum vindictam creatas. An non aliquando diversum; quo Chirurghi, & Carnifices membrum amputant, modum observastis? Carnifex, modò Judicis exequatur sententiam, non curat, quantum, inferendum à se vulnus, infligat dolorem:

Jerem
11. 14.

Isd. 4.

3. Thom.
dist. 2. 9.
1. ar. 1.
in supp.
200. ar.
in c.

At Chirurgus attendit diligenter, quàm forti ictu sit opus: partibus amputandis soporem inducit, cavetque, ut quàm potest minimum patienti dolorem creet; hic enim ægrum accedit, ut eum fanet, eique beneficiat, non ut illum affligat, eique noceat. Quod si ignis ille homini pro utilitate suâ concessus, tanto nihilominus sæpè afficit dolore: quàm intolerabilis erit ille, qui tantùm in supplicium & pœnam ei accenditur? Præcipuè cum ignis iste (quemadmodum de igne infernali dicebam) præter activitatem naturalem, quam habet ex se ipso, etiam aliam supernaturalem multò violentiorem & vivaciorem sit acquisiturus. *Uram eos, inquit DEUS, sicut uritur argentum.* Quasi non ab igne, sed ab ipso DEO urantur hæ animæ; à DEO, inquam, qui est Ignis amoris, sed illis mutatur in ignem doloris & pœnarum, dum vim ignis ordinarii absque mensurâ potentissimi brachii sui virtute auget & acuit.

V. Hinc est, quòd adductis suprâ verbis asserat Propheta; sordes filiarum Sion non tantùm spiritu ardoris, sed spiritu iudicii à DEO lavandas esse: *In spiritu iudicii & spiritu ardoris.* Quibus nobis significat, ignem Purgatorii non tantùm in puniendo summè activum fore; sed etiam æquam in puniendo proportionem summo cum iudicio servaturum, magis minusque cruciaturum, non quasi secundum elementarem suam operaretur naturam, sed secundum obedientiam, ad quam DEO suo debitam elevatur. Ignis noster elementaris hoc

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II,

habet à naturâ, ut omnia, quæcunque ipsi opponuntur, æqualiter comburat; ita ut æquè prostituti pudoris fœminam, ac illibatam Virginem in cineres redigat. Non ad hunc modum agit ignis Divinæ justitiæ deserviens. Si quidem factoris sui voluntatem & sensum imbibit, & sicut unumquemque pro meritis suis tractat, ita peccata punit juxta odium, quod gerit DEUS contra illos; adeò, ut si anima peccati expertis caderet in has flammæ, nihil pateretur, quemadmodum aurum sincerum nihil damni patitur in igne, sed in eo, quantum placet, requiescit, quasi sciret nihil sibi timendum, cum totum sit mundum. Considerate igitur, quàm terribilis futurus sit ille ignis, qui præter virtutem suam naturalem multò superiorem acquireret in manibus DEI, cujus vindicativum erit instrumentum, ut sapienter illud pœnâ reparet, quod peccato insipienter perversum fuerat. *Quantum stulta iniquitas suggestit, tantum sapiens pœna desaviet.* Ab Charissimi! quantum vos ipsos decipitis, quoties inter peccatum & peccatum pene nullam facitis differentiam, nec vobis curæ est, sive semel in sordes labamini, sive pluries, & pluries fœdissimorum instar animalium in eo volutemini, dicentes intra vos: *Quid refert? quia jam semel peccavi, etiam alterâ vice peccare possum: simul enim unâ Confessione expiabo utrumque.* At non ita stultè discurret ignis Purgatorii. *Quantum stulta iniquitas suggestit, tantum sapiens pœna desaviet.* Optimè, cum sapiens sit, distinguet inter illum, qui semel peccavit, & inter illum

K k

illum

*s. Aug.
hom de
resurr.
Dom
qua est
Inter.
50.*

illum, qui sine numero peccata sua multiplicavit; optimè novit differentiam inter illum, qui ex mera deliquit fragilitate, & qui, ut malitiæ suæ satisfaceret, peccavit, quia sic placuit; imò culpas etiam jam remissas iterum vocabit ad examen, ut quævis illarum reliquæ purgentur. Non illi cordis nostri obsistet abyssus; omnes enim illius penetrabis sinus, omnes permeabit infractus, omnes illius investigabit latebras, in quovis abstrusissimo subsistet angulo, totumque circumspiciet, & quamdiu aliquid etiam minimum imperfectionis comburendum videbit, non desistet illud purgare; quemadmodum succensæ fornacis non cessat ardor, donec lapis, qui in ea coquitur, intentum acquirat candorem.

VI. In tali statu diu detinebuntur Animæ, hoc est, pluribus annis, prout diutius in malo perseveraverint, & quò diutius Divinam patientiam, quæ pœnitentiam illarum desiderabat, fecerint expectare. Dixi, detinet Animas; quia altera hæc est consideratio, quæ oculis nostris proponenda est, ut inexplicabiles Purgatorii pœnas aliquatenus intelligere possimus. Subiectum, quod immediatè patitur, non est ampliùs corpus, sed Anima. Quemadmodum igitur anima majoris capax est delectationis, quàm corpus, ita etiam majoris absque comparatione capax est doloris. Quamobrem quis poterit exprimere illum doloris sensum, quem in ipsâ ignis adeò activus, & ab ipsâ DEI manu pro eâ cruciandâ applicatus efficiet? an

nescitis, hominem nobilem delicatè enutritum magis sentire calorem, frigus, aliisque cœli inclementias, quàm hominem rusticum inter sylvas & pecora educatum? Pauper rusticus male tectus brumali tempore in stramineo tugurio custodit pecora sua; ætate ardoribus Solis expositus aperto in campo segetes demetit; nec tamen unquam de temporis dolet injuriâ; ubi econtra Nobilis aliquis, tantis circumvallatus opibus & deliciis, inter penates auro fulgentes, sæpiùs queritur, se vivere non posse. Jam animo vobiscum fingite, corpus nostrum rusticum & durum esse, quemadmodum reverà ex cœno compositum est, animam verò, quæ cœlestis est naturæ, supra modum delicatam esse; quamobrem anima incomparabiliter magis, quàm corpus dolorem sentit. Imò si dolor, quem in membrorum nostrorum afflictione patimur, aliud nihil est, ut inquit Sanctus Joannes Damascenus, quàm naturalis animæ erga corpus, socium suum afflictum compassio, necessariò dicendum est, potiùs corpus pro defensione & scuto animæ servire, ad quosvis dolorum sensus retundendos, quàm ab eodem tanquam aggressore adversitatibus impeti; & hoc duobus fieri solet modis. Primò, quando qualitatibus suis contrariis in principio resistit corpus, ita ut tanto cum vigore & vivacitate dolor ad Animam non pertingat; secundò, cum sensus doloris vehementiâ sensim est stupefactus, efficit, ut cruciatus, quò gravior est, cum tempore, tantò minùs per-

percipiatur. Verùm cum anima separata est, & ut ita dicam, hujus corporis vallo destituta, à quo defendatur, nullus unquam doloris ictus eam intactam relinquit; imò semper vivacissimè inexplicabili quadam pœnâ, nunquam ullo tempore mitigandâ, torquetur. Adhæc corpus in hoc Mundo in unâ tantum sui parte patitur, aliis dolore carentibus; nisi propter naturalem consensum & connexionem membrum alterius quoque malum sentire cogatur. De cætero impossibile esse, ajunt Medici, ut corpus humanum simul & semel omnes percipiat dolores, eosque quavis in parte sentiat. Sed non ita se res habet in Purgatorio. Anima indivisibilis est, ideòque eodem temporis momento in totâ suâ essentiâ, quovis doloris ictu læditur, estque tota simul misera, totâque simul cruciatui subjecta. Quare si objectum torquens (quod est ignis) est tam activum, si potentia crucianda (quæ est Anima) tam delicata, & si objecti & potentix conjunctio est tam valida, ut DEUS ipse ad ingerendum dolorem suâ utatur manu: *manus Domini tetigit me*; necesse est concludere, apprehensionem nostram ab hoc sanctorum animarum dolore superari, ita ut minima illarum pœna cuicumque hujus vitæ miserix præferri debeat, sicut expressè sustinet Sanctus Thomas; quamvis non solus, cum in hac doctrinâ aliud non faciat, quàm quòd communi Sanctorum Patrum, qui vetustioribus sæculis præcesserunt, sententiæ accedat.

VII. Neque verò hoc est totum: *Bed. in Ps. 37. s. Bern. Serm. de div. s. Cas. Srelat. hom. 18.* non tantum in terris invenitur pœna, quæ benedictarum illarum pœnis comparari possit, sed insuper dari potest casus, ut aliqua illarum, exceptâ desperatione, secundum statum præsentem plus patiat, quàm Anima infernalibus flammis detenta. Quod facile fieri potest, quando anima pro unico solo peccato in Inferno patitur, quod ante obitum non expiaverat; alia verò in Purgatorio pro millenis & millenis, licet Confessione expiatis, at debitâ satisfatione non extinctis, pœnas luit. *Abul. para. dox. s. c. 46.* Et hoc ipsum fortè Ecclesia nobis insinuare voluit, quando Purgatorii pœnas non dubitavit etiam infernales appellare, rogando DEUM. *Libera animas omnium fidelium defunctorum de pœnis Inferni: Quia licet non sint pœnæ Inferni quoad desperationem, qualitate tamen Inferni pœnis similes sunt; iisque aliquando quoad aliquod temporis spacium & intensiorem graviq; res esse possunt.*

II.

VIII. Putabitis fortè Charissimi; me de pœnis Purgatorii satis locutum fuisse, ita ut nihil amplius dicendum mihi supersit. At ne vix quidem incepti. Si in loco isto alius non esset ignis, quàm materialis ille, nimium se felices hæ Sanctæ existimarent Animæ. Verùm alius ignis absque comparatione multò crudelior eas cruciat, si ita dicere lubet; ignis scilicet spiritualis, hoc est, desiderium videndi DEUM. De hoc dubitare non licet. Si omnis animæ dolor fundatur in amore, necesse est Animas Purgatorii,

quæ inexplicabiliter amant DEUM, inexplicabiliter quoque affligi, quòd eundem possidere non possint. Daniël Propheta, ter ab Archangelo Gabriële appellatus fuit, *Vir Desideriorum*; fortè, ut nobis significaret, cor Prophetæ justissimorum desideriorum esse habitaculum, desiderando omnibus & naturalibus & supernaturalibus, Divinisque motivis videre, ut aliquando abjectissimæ servitutis Babylonice, quibus illius populares vinciebantur, catenæ rumperentur, salvique & incolumes in Patriam suam Hierusalem reverterentur. *Vir desideriorum es.* At quantò melius hic titulus sanctis illis Purgatorii Animabus conveniet, quæ respicientes cœlestem suam Jerusalem, multò magis interioribus desideriorum, quàm exterioribus incendii sui flammis aduruntur! Præcipuè verò à triplici desideriorum flammâ torquentur, in triplici amore, qui corda eorum torquet, fundatorum. Primus amor est amor naturalis in nativâ quadam consistens inclinatione, qua rationalis anima fertur in Creatorem suum, tanquam principium & ultimum finem. Hinc est, quod servitute liberatâ, quâ à sensibus corporeis oppressa tenebatur, quamprimum versus illum majori impetu, quàm quodvis flumen in mare currens, se ferri sentiat. Unde sequitur, hanc inclinationem, adèò impetuofam, deinde ab hoc obstaculo retardatam, quo captiva in purgatorii ergastulo anima detinetur, ibidem in indicibili violentiæ statu morari, quæ est illa, quâ quidquid,

ne vergat in centrum suum, impeditur. Advertite, quid non ignis in cuculo conclusus efficiat? Hic non nisi aliquo temporis momento detentus, ut liber ad Sphæram suam exsiliat, quos non excitat motus, quas non edit strages & ruinas? ab exiguâ hac adumbratione lecite, quanta sit violentia, quam Anima, ad DEUM evolare desiderans, patitur, dum tantâ pœnarum in intimis terræ visceribus vi detinetur;

IX. Alter amor est supernaturalis, & illius spei, quâ anima vivacissimè apprehendens DEUM lummum, & unicum solum bonum esse, versus illum sua extendit brachia, tantòque eam denderat amplecti terrore, ut in comparatione illius, etiam velocissima fulmina, lenta & frigida dici possint: quare dum hoc desiderium protrahitur, quæ lingua explicare potest, quas pœnas Spontæ illæ adèò amantes & insauftæ subeant? Fingite animis vestris, ab aterrima nube fulmen aliquod in scopulum allidi, simulque considerate, quomodo vis illa, quâ tam velociter excutiebatur, contra seipsum revertens, fulminis cuspidem in mille frustula comminuat: deinde intra vos ipsos hoc solum dicit: hæc illud stragis superficialis est umbra, quam in cordibus suis sanctæ illæ Animæ propter remoram DEUM inter & se positam experiuntur, dum tanto cum fervore ad illum anhelant. Ego mihi perluadeo, si Animæ non forent immortales, solum hunc impetum ab hac resistantia retardatum sufficere, ut quamprimum in minutissima fru-

Daniël.
9. 23. 10.
11. 16.

frustula diffilient. Præcipue cum non solum illius beatitudinis dilatione affligantur, ad quam omnes tam vasto aspirant corde: sed multo magis propter tot & tantos gloriæ gradus suâ culpâ admissos anguntur: boni siquidem expectati dilatio tandem cum tempore reperit remedium; at jactura tantæ gloriæ nullum admittit remedium, utpote quæ per omnia sæcula ab illis nunquam amplius poterit recuperari.

X. Denique tertii generis desiderium, quod supra omnia alia Animas in Purgatorio affligit, est desiderium in charitatis amore fundatum; qui amor quasi Divinus, quod aliis ad animarum corda inflammanda fortior est, tantò etiam ad eadem crucianda validior est, maximè perfectarum illarum Sponsarum, quæ, quò magis DEUM sibi uniri desiderant, tantò magis totas se DEO dare vellent. Hanc charitatem quasi reginam omnes aliæ comitantur virtutes, quæ unanimiter ad animas illas novis impulsibus concitandos conspirant, accenduntque non solum, ut clarè illum, ut est in se, videre desiderent, sed etiam ex Religionis virtute immensum honorare; ex virtute gratitudinis immensas illi agere gratias; ex virtute resignationis voluntates suas in ipsius voluntatem modo immenso transformare flagitent; & sic de aliis hujusmodi virtutibus discurrite, quæ omnes quasi novum pondus addunt animæ, versùsque DEUM impellunt; ipsi tamen subinde Animæ oneri sunt, quæ impetum illarum, ut vellet, sequi non potest.

Hæ igitur Animæ, quæ verè ex desiderii sunt compositæ, quemadmodum tertio vocari possunt animæ desideriorum potiori jure, quàm Archangelus ferventissimum Danièlem ter appellavit; *Vir desideriorum es*. Ita propter eandem causam possumus Animas illas vocare inconsolabiles: quia illa ipsa desideria tandem non nisi pœnas illis creant & afflictiones.

XI. Neque ideo tamen, quia Animæ illæ cum voluntate DEI conformes sunt, minus sua sentiunt tormenta. Licet enim Christus eidem voluntati conformior fuerit, quàm ipsæ; non ideo tamen minus suam sensit Passionem. Imò excelsa hæc voluntatis conformitas, quæ amato objecto consentiunt, est illa ipsa, quæ vivacissimum in bonis illis Animabus dolorem constituit. Ratio autem est, quia quò magis summo bono suo placere vellent, tantò magis sentiunt, se adhuc non esse tales, quales illud desiderat, atque adeò in se talem experiuntur dolorem, qualem imaginis experiretur apographum, si sensu præditum esset, videndo archetypo se esse difforme, cum omnino illi se simile esse desideraret. Hæc pœna, ut mihi videtur, omnibus aliis absolutè major est; nisi dicere velimus, hanc illam ipsam esse, quæ magis essentialiter, & magis expressè Purgatorium constituit; aliæ enim pœnæ potius videntur esse accessorix, quàm principales. Ita, ut illa ipsa pœna, quæ denique est pœna Damni, etsi ex unâ parte cedat illi, quàm patiuntur damnati in Inferno, ex alterâ tamen parte cum eadem contendat.

Cedit, quia Sanctarum illarum Animarum vincula, quibus tenentur, tandem dissolventur, cum econtra Dam-nati ne quidem unum catenarum sua-rum anulum, per infinita sæcula dif-fringere valeant. Præterea Dam-nati verè quidem DEO privati sunt; sed quem non coluerunt, aut malè cogno-verunt; Animæ verò illæ electæ DEO privatæ sunt, quem vivacissimè cogno-verunt, & vehementissimè intueri de-siderarunt; quare si ipsiusmet Inferni est infernus, DEUM non possidere; etiam illis, qui summum bonum ode-runt; quid ergo erit illis DEUM non possidere, qui illum plus, quàm seip-sos *Bellar. l. 2. c. 14.* *in gratis suis amant DEUM, non ut bonum in se; sed velut delectabilem desiderantibus; nihilominus quemad-modum in se infinitè magis bonus est, quàm delectabilis ulli creaturæ ipsius capaci; ita quoque ex hoc capi-te videtur magis affligi debere vo-luntas illa, à quâ suamet causâ per-fectæ benevolentæ amore diligitur; quàm alia, quæ amore concupiscen-tiæ propter seipsam, amore proprio non iusto, sed irrationabili impulsa DEUM diligit, posito præsentis illius fruendi demerito. Quidquid sit, cer-tum est, nullam aliam pœnam propi-ùs ad damnatorum pœnam accedere, & a perpetuum à gloriâ cœlesti exi-lium, quàm illud exilium, quod per modicum licèt tempus, in Purgato-rio sentitur. Unde credibile est; nullam aliam inter angustias illas fre-quentiùs audiri querelam, quàm hanc*

ipsam in hoc exilio motam: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! Longa est, quia videtur longa, c. 25. & longa est, quia sæpissimè longa, 561. ipsa est; quemadmodum ex univer-sali Ecclesiæ consensu colligere licet, quæ fundata in solatium defunctorum nonnullorum anniversaria approbat* *Vid. B. sacra, licèt ante centenos & centenos* *larm.* *annos jam obièrint. Hinc est, quòd* *Purg.* *spes, quæ aliàs miserorum omnium est* *9. l. 2.* *solatium, ibi crudelissimus sit carni-fex. Spes, quæ differtur, affligit ani-* *Pro.* *man: est enim voluntas instar acci-* *1. 2.* *pitris, qui, si prædâ non potiat, in se ipsum infelix vertit rostrum, di-laceratque, Frustrata cupiditas, non* *Aug.* *perveniendo, quò tendebat, vertitur in* *l. 2. 1.* *dolorem.* *Civ. 6*

XII. Non ignoro, plures vestrùm ingentem hanc pœnam parùm apprehendere; quia præsentis tempore à DEO vos peregrinari, minimè doletis. Sed hallucinamini Charissimi, vósque ipsos decipitis. Tria sunt, quæ nos impediunt, ne à DEI conspectu elon-gationem nunc sentiamus. Primum ab intellectu nostro objectis corporeis obscurato provenit. Infans adhuc in utero matris delitescens, nullatenus car-ceris sui sentit miserias; non querit-ur suas angustias; non tristatur pro-pter solitudinem suam, non lamenta-tur, se ibi ad tenebras condemnatum jacere, dum tot alii clarissimâ diei lu-ce latentur. Verùm si homo judi-cio jam præditus, postquam visibili hoc Mundo aliquanto tempore ga-visus fuit, novem mensibus intra

matris suæ viscera abscondi cogeretur, quis his ipsi visceribus carcer esset magis intolerabilis, quæ duriores catenæ, quæ compedes magis forent dolorosæ? At nos sumus velut infantes sensu privati, in naturæ sinu abstrusi, ideóque in tenebris nostris parum dolemus, Divinâ luce nos carere. Sed aliter sentimus, postquam ex tenebroso hujus Mundi utero, in quo nunc vivimus, mors nos extraxerit. Tunc velut homines jam adulti, aliud feremus judicium, aliásque cogitationes habebimus & species. *Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus, cum autem factus sum vir, evacuavi, quæ erant parvuli.* Aquila quoque, quamdiu dormit, non apprehendit in tenebris le vincitiam detineri. Sed si diei claritatem parumper illi ostenderis, prædámque proximam, quam exilit, ut eadem potiatur, quantopere laborat, ut se laqueo extricet, quantopere alias quatit, quamque dolet, si eum non possit diffringere? in veritate de hac solâ poenâ audiuntur Beatarum illarum Animarum lamentationes, quasi in comparatione illius aliæ non essent poenæ: *In amaritudinibus moratur oculus meus.* Totum Jobi corpus vulneribus hiabat, imò totum corpus potius unicum solum erat vulnus; nihilominus, quia ille Animæ in Purgatorio poenas dantis figura erat, intra omnia afflicta membra sua, nullum aliud tantum sentiebat dolorem, quam oculus, cui summi illius & veri boni intuitus abscondebatur. *Cur faciem tu-*

am abscondis? in am aritudinibus moratur oculus meus. Quasi diceret, hic est dolorum omnium maximus, hoc meum est martyrium, hæc mea sola est carnificina, quod te videre non possim, DEUS meus.

XIII. Nec solum intellectus nostri ignorantia nos impedit, quò minus adæquatum formemus conceptum, quid sit Animas illas, tam pulchrâ DEI visione privatas esse; sed etiam secundo loco à voluntatis nostræ perversitate impedimur, quæ res solum terrenas nunc amare consuevit. Phrenetici, quia stomachus illorum ab alterius nocivi humoris redundantium sensu destitutus est, non patiuntur sitim. Vultisne scire causam, cur nunc tam parum sitiamus DEUM? Ecce illam: Phreneticis similes sumus, tam mentis cæcitatem, quam cordis repletionem spectando. Tales verò non jam sunt sanctæ illæ Animæ. Certò scitote, quemadmodum explicari non potest, quam ferventer voluntas istarum in DEUM feratur; sic explicari non potest, quantopere affligantur, quòd non possint ad possidendum illum pervenire, ad quem possidendum tam sunt vicinæ, ut in tam desideratæ possessionis limine pedem jam jam figant. Calor est præcipue sitis ardentis causa: unde animalia, quæ partem sanguinis, quemadmodum sunt minus calida, ita etiam minori urgentur siti. His igitur animalibus nos similes sumus, qui dum nullatenus Divino ardemus amore (non dicam etiam, nos frigere) magnæ illius sitis

Job. 13. 24.

Dom. se-
nert. de
Caus.
sympt.

Arif.
Hist a-
nim. l. 3.
c. 6. n. 8.

11.

17.

sitis ardorem non sentimus, neque etiam in illum vitæ fontem quasi cervi diu currendo inflammati, nos immergere desideramus. Non ita fecere Sancti, è quibus quosdam novimus, propter nimium amoris incendium, quod in se experiebantur, aded desiderasse videre DEUM, ut identidem exclamarent, morior; quia non morior: morior, quia non morior: donec ignis absconditi vehementiâ consumpti, ex puro amore morerentur. Quare si amor Animæ potest fieri carnifex, etiam dum adhuc hujus corporis inhaeret luto, à quo semper ad ima trahitur, cogitate, an non multò magis fieri carnifex possit Animæ jam à corpore separatæ, hoc est, omni mole carentis, ab omni materiâ liberatæ, ab omni vilissimorum sensuum illusionibus immunis, animæ, inquam, quæ DEUM jam perfectè tanquam summum bonum cognoscit, & quæ in illum non tantum naturali suo intellectu ponderatur, qui, ut primæ uniatur veritati, creatus est; non sola voluntatis inclinatione supernaturali, quæ ut summam beatitudinem assequatur, creata est, sed multò magis immenso illo Divinæ gratiæ pondere impellitur, quâ cor reterum habet.

XIV. Denique nunc non sentimus, privatos nos esse DEO, quia nunc habiles non sumus ad illum possidendum. Quæ Princeps femina, dum adhuc falciis involveretur, unquam ad regias aspiravit nuptias, aut unquam doluit, se ad eas pervenire non posse? Quis nostrum unquam questus

est, se pro Rege non agnosci? Perfectò nemo: nullus enim dolet, se illum gradum non obtinere, ad quem nullam dispositionem, aut jus habet. Sed si haberet, quanto non affligeretur dolore! fingite jam illustris alicujus familiæ primogenitum, dum est in proximo ad thronum, jure hæreditatis sibi debitum occupandum, post obitum Monarchæ Patris sui, si se in carcere abstrusum videret, mœrore & squallore marcescere, quo animo tam horribilem fortunæ mutationem ferret? Hoc nostro sæculo defunctus Angliæ Rex regiâ suâ civitate Londino exclusus & exul, licet per varias Europæ partes debitos sibi honores deferri videret, nihilominus propter solum hunc titulum se infelicem putabat, quod debitâ sibi coronâ privatus esset. Nemo ergo miretur, si nunc non doleamus, nos DEO, ipsiusque throno & thesauris carere, cum ad illos possidendos non simus adhuc habiles. Verum ubi Anima cognoverit, sibi jam immensi hujus domini adeundi jus competere; ex alia verò parte videat, se in profundissimum conjectam carcerem, compedibus gravatam, catenis vincatam, ignis nunquam deficientis vinculis detentam, quis explicare poterit, quantopere miseram suam sortem deploret? Hæc est magna illa miseria, quam tam vehementer apprehendit Salomon. *Quod alius natus Ecclesie in Regno, inopia consumatur.* Neque tunc Anima se delectare poterit, quemadmodum nunc unita corpori solè facere, dum desideriis suis perdiver-

diversos divitiarum, voluptatum & honorum affectus distrahitur; sed hoc unicum tantum desiderabit, nimirum, DEUM intueri. Flumen in varios divilum alveos lentius currit, secus, si uno solum coerceatur. Sanctæ illæ Animæ, quia omnes voluntatis vires, in uno simplici desiderio constringunt, incredibile est, quanto cum impetu in DEI desiderati sinum se effundant, quamque ideò pertæxæ sint illius muri, & molis, qui illas in omnium bonorum Oceanum prohibent avolare.

III.

XV. Hic igitur est alter ignis, in quo Animæ, solatio destitutæ ardent, ignis nimirum spiritualis, in quo inexplicabilibus & incomprehensibilibus pœnis contabescunt, quas non capiunt, qui summum bonum non amant, sicut illæ. Nobis interim duplex ex hoc discursu hauriendus est fructus; unus qui illarum, alter qui nostram spectat utilitatem. Ideòque primus fructus, qui ad illas pertinet, vivacissimum debet esse desiderium, quo ex magnis hinc afflictionibus illas, suis precibus, elemosynis, jejuniis, flagris, Missas audiendo, aut fieri curando, liberare contendamus. Referunt quidam Authores, tam horrendam quondam fuisse pestem, ut, quicumque eâ infectus erat, omnem perdidit memoriam, ita ut etiam, cum sanitati redditus fuit, neque proprium patrem, aut matrem amplius cognosceret. At ego a sum dicere, plures vestrum tali peste infectos esse,

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

dum amplius, neque patrem, neque matrem cognoscitis, sed eos absque auxilio in flammis cruciari permittitis. Et ob illòs ipsos in obitu suo tantas effudistis lacrymas, quos nunc adèò oblivioni traditis, quasi nulla jam mortuorum vobis incumberet cura. Ita ut miseri dupliciter sicut mortui, mortui in cadaveribus suis, & mortui in cordibus vestris; possitque quivis illorum jure merito dicere: *Oblivioni datus sum, tanquam mortuus à corde.* Quamvis etiam nullà sanguinis conjunctione vobis proximi essent, insignis esset crudelitatis, non velle tantis in angustiis illis opem ferre. Quamto magis igitur vos, qui adèò conjuncti ipsis estis, succurrere tenemini? Ciconias ætate proveciores & infirmiores refert Sanctus Basilius, à junioribus per aërem volantes sustineri. In mari quoque Delphini, visi sunt mortui focii sui cadaveris, velut succollare, ne in fundum decideret. Annon igitur immanis esset barbaries, & feritas inter ipsas etiam bestias intolerabilis, miseros illos tantis in pœnis à vobis conspici, & nihilominus opem vestram implorantes omnino deleri? forsàn autem ad succurrendum illis magni impendendi sunt sumptus! Imò hoc ipsum est, ex quo inhumanitas nostra, erga supplices nobis mortuos apparet, videre scilicet, quàm exiguis nostris impensis illis possemus succurrere, succurrere tamen non velle. Hinc est; quòd non solum elemosynas, jejunia, flagella, aliàsque devotiones magis arduas negligamus, quas in illorum gratiam suscipere possemus,

Ps. 3. 13.
Hom. 3. Hex.

mus, sed ipsas etiam Indulgentias omitteremus, quæ plerumque sine incommodo nostro aut saltem absque notabili nostro sumptu, pro ipsis obtineri possent. Scio aliquem in celebri cujusdam templi incendio, in medias se librâsse flammâs, eâ solum de causâ, ut quasdam summi pretii picturas ab incendio eriperet. Et nos, si possemus, in medium, ut ita dicam, Purgatorium insilire deberemus, ut ab illis flammis, non mortuam aliquam telam, sed vivam DEI nostri imaginem liberarem. Ita faciebat Sancta Christina Mirabilis, quæ invictò animo modò inter lapides molares, modò inter secures, jam in'er rotas, aliquando in medias & ardentissimas fornaces se projiciebat, ut harum DEI Spontarum aliquam ex implacabilibus hisce flammis & pœnis liberaret. Quanta igitur erit inhumanitas, illas ab hoc igne non eripere, cum absque ullis sumptibus fieri possit? Solum hoc agitur, ut illarum impensis relicta dono hæreditas edendo, vestiendo & quàm fieri potest, splendidissimè vivendo prodigatur, dum illæ suo damno patiuntur. Miser Josephus in famosâ suâ cisternâ vivus jacebat sepultus, & quid interim fratres ejus factitabant? circa cavernam sedentes bibebant & lætabantur, tanto crudiori animi duritie, quò viciniore fratris lamenta audiebant. *Bibentes vinum in phialis, nihil patiebantur super contritione Joseph.* Attamen licet locus, in quo detinebatur miser Josephus, profundus fuerit, & tenebro-

sus, certè non crepitabat flammis. Nos verò multo immitiore crudelitate, dum consanguineorum nostrorum animæ, in profundissimarum flammarum puteo sepultæ jacent, circa illius oras agimus hilaria; ita ut ne minima quidem nobis incidat cogitatio eas liberandi, aut solatium adferendi, aut aquam ad ardores illarum extinguendos affundendi, licet tanta illius nobis sit copia, ut etiam supersit. *Fratres mei præterierunt sicut torrens.* Eodem modo etiam ipsæ queri possunt, dum filii, aut fratres ipsorum instar torrentis, plurimorum bonorum affluentia exundantis, omnibus viribus, eadem augere student, ita ut ne quidem vel semel respiciant, illorumque pœnas & dolores considerent; & licet extranei non sint, sed domestici, nec unicam aquarum suarum guttulam ipsis offerant.

XVI. Saltem si ad tantillum debita his animabus charitas nos non movet, propriâ utilitate incitemur. Hic enim verus modus est amicos acquirendi, qui validissimo patrocinio suo nobis in necessitatibus nostris subveniant; quemadmodum illæ largissimè solent facere, eamque succurrendi facultatem DEUS illis concedit, ut hoc ipso constet, quàm gratum sit illi, has Electas Sponsas suas, dum in carcere detinentur, non ideo derelinqui. Juvat hic miserabilem referre casum, qui non multis abhinc annis contigit. Anno millesimo sexcentesimo vigesimo in confinibus Romanis vir erat, qui inter depravatos vitæ mores

Serius.
14. Jan.

Amos.
6. 6.

Job.
18.

Jan. 1
cius E
empl.

mores specialem erga Animas, in purganibus flammis detentas gerebat affectum, iisque frequentem ferebat opem. Contigit igitur, ut hic gravissimam quorundam inimicitiam sibi conflaret, ideoque timens vitæ suæ quadam nocte conscenso equo Tiburim versus properaret; hostium vim apertam effugiturus, non advertens interim, se fugientem in eorum insidias incursum. Cognito siquidem Adversarii illius itinere, quatuor armis instructi, & retro colliculum quendam absconditi, advenientem in viâ expectabant. Jamque periculo vicinior erat, dum ecce quercum offendit, è quâ latro in quatuor partes dissectus pendebat, non multò antè in viciniam à Judice neci datus. Substitit ibi aliquantulum, ut aliquas preces pro defuncti animâ recitaret. Et ecce rem summè obstupescendam! Videt membra illa sub capite suo invicem de novo uniri, hominèmq; formari, qui cum in pedes se erexisset, amicum accedit, apprehensoque equi freno, placeat, inquit, tibi ex equo descendere, expectareque, nec abire, donec rediero. Ne dubitetis, illum jussis exactè paruisse, nec se loco movisse, adeò enim horrore obstupefactus fuerat, ut ne quidem linguam ad respondendum solvere posset, multò minùs pedes ad fugiendum movere. Hæsit itaque, alterque equo conscenso iter prosequitur, donec post aliquot passuum intervalum, quatuor armatorum insidias incurrit, qui ob noctis obscuritatem inimicum suum rati, omnes in eum cata-

pultas suas exonerant, videntesque humi prostratum, fugâ se abripiunt, ut fieri solet, antequam ictuum reboatu exciti homines accederent; certò à se occisum hostem suum rati. Exinde fictus hic mortuus, in pedes se erigens equum manu, in eundem locum deducit, ubi ejus Dominum subsistere jussit, cui singulare à se præstitum significavit beneficium, dicendo, illi hæc structas fuisse insidias, in quibus absque ullo dubio occubisset, corpùsque cum Animâ perdidisset, nisi ipse nomine totius Purgatorii, optimè recognoscentis & benefactores suos remunerantis, opem tulisset. Videret igitur imposterum, qua ratione inimicitias sopiret, morèsque emendaret. Quo dicto cadaver, ut antè in quatuor partes divisum antiquum quercus suæ locum repetiit, eumque adeò toto animo muratum reliquit, ut intra paucos dies strictissimæ Religionis habitum indueret, ad vitam sanctè in eâ finiendam, qui jam fuerat in periculo æternùm pereundi. Ecce quid sit benedictas illas Animas opportunis adjuvare suffragiis! Estne gratia tam proficua, tamque prodigiola, quam in necessitatibus nostris, ab illis sperare non possimus?

XVII. Verùm quæ esset illa inhumanitas, non illa solùm, quæ Christiana suadet charitas, non adferre auxilia, sed ne quidem illa, quæ justitia præcipit, exsolvere? An non videtis, quousque ad induranda talium hæredum corda crescat avaritia, ut nunquam antiquissimis etiam

legatis satisfaciant? Aut enim ultimas voluntates, pro arbitrio suo interpretantur, aut cavillantur, aut litigant; aut speciosa verba, sed sterilia obtendunt, utut interim, dum lites inter vivos foveantur, mortuus ardeat; sed ardeat licet, illi non affliguntur, qui potius de testamenti dolent oneribus, quàm de testatoris gemitibus. Alexander Magnus moriens Ducibus suis totam Monarchiam suam, in totidem partes dividendam hæreditate reliquit. Et tamen postquam mortuus est, triginta diebus instar bestię in terra insepultus jacuit, adeò intenti erant hæredes, huic divisioni faciendæ; quivis ex defuncti purpura pulcherrimam partem trahere cogitabat, nullam omnino cadaveris curam gerebat. Non videmus hisce temporibus avaram hanc immanitatem, erga defunctorum corpora exerceri; sed nimis frequenter, contra Animas renovari videmus, quas in igne desideratum expectare cogimus solatium, quod nobis nimis durum videretur præstolari etiam in molli lecto, in quo non nisi leviter faucii, aut febrili laborantes jaceremus. O quàm bene convenit his ille titulus, quem Sacri Canones attribuerent, vocando eos, *Egentium necatores!* Quòd si maritus uxorem infirmam relinquens, juxta Leges æstimari debeat eam occidisse. *Si maritus*

z. si ab
hostibus. agrotantem uxorem deseruit, idem est
ff. si vir. ac si occiderit; Judicate vos, an non
ff. solut. Matrim. idem sit, infelices illas Animas derelinquere, ac occidere; quæ non in lecto plumeo ægrotant, sed in lacu flam-

mis ardente torquentur! fateri necesse est, inter plurimos Christianos non solum charitatem, sed fidem ipsam extinctam esse, cum tam fera crudelitas etiam sine temore exerceatur. Et quis est, qui neget, eam non esse in ulu? licet jam nobis præclara illa Davidis verba intentioni nostræ applicare: *Introibunt in inferiora terra, tradentur p[er] in manus gladii, partes vulpium erunt.* 10. Quia cum sint tria hominis bona, quibus in vita fruitur, quasi sibi maximè propriis, corpore, Animâ, & fortunæ rebus; quoad corpus *introibunt* mortui *in inferiora terra*, quia statim sepulturæ mandabuntur, ne ejus dilatione aërem inficiant. Quoad animam, *tradentur in manus gladii*, quia Divinæ Justitiæ vindicatrici tradentur, ut de peccatis commissis pœnas luant: quoad res fortunæ, *partes vulpium erunt*, quia bona illorum, quasi à tot vulpibus certatim dilacerabuntur, quot astuti & crudeles erunt hæredes, quibus quò plus erit ingenii ad testatoris mentem eludendam, tantò minus erit amoris ad eam implendam. Charissimi, si mortuos non amatis, saltem timete illos, & si ne quidem timetis, illum timete, qui totus pro ipsis stat. Vos scitis, quale sit illud judicium, quod DEUS reservat illis, qui Misericordiâ non sunt usi. *Ju-*

dicium sine Misericordiâ illi, qui non fecit Misericordiam. Et ex hoc colligite, quale cum iis futurum sit judicium, qui ne quidem justitia uti voluerunt. Nec satis est dicere: *faci-*

am, sed nondum mihi commodum est.

Quia

Quia si semper durissimum fuit exspectare, judicare, quàm durum sit exspectare in carcere, exspectare in tenebris, exspectare in tormentis, exspectare in flammis, & in talibus quidem, quarum quodvis momentum potest dici hora, quævis hora annus, quivis annus sæculum novorum cruciatuum, ubi miseri clamant, & nemo respondet.

XVIII. Alter fructus ex hodierno Discursu hauriendus pertinet ad vivos, ut intelligant, quantum malum sit peccatum. O quàm grande speculum nobis est purgatorius ignis, in quo videmus, quo odio quodvis peccatum DEUS prosequatur! audeo dicere, ex Purgatorio meliùs, quàm ex inferno Divinam demonstrari Justitiam: aut saltem bene dixerò, plus terroris nobis debere incurri, ab animâ paucis horis in flammis purgatoriis detentâ, quàm à plurimis animabus ad rogam infernalem, per infinita sæcula condemnatis. Qui sunt enim illi, qui Inferno puniuntur? Sunt homines scelerati, rebelles, sunt Rei læsæ Divinæ Majestatis, qui non solum contra Dominum suum vertere arma, sed adhuc manum strictam exerunt, licet illis utendi vires non habeant; & etiamnum implacabile, contra DEUM Creatorem suum odium gerant. Quis igitur miretur, si à Principe, tam impia mancipiorum temeritas puniatur? At Animæ in purgatorio sunt Sponsæ, sunt Filix & Amicæ DEI, quem plus amant, quàm seipsas. Quodd nihilominus Justitia

Divina nullam in ipsis maculam dissimulet, aut saltem parvâ aliquâ satisfactione non sit contenta, sed ignem velit adeò penetrantem, ignem materialem, ignem spiritualement, ignem, qui ne quidem infernalis abyssû flammis cedat, hic enim verò ingens est rigor! Exinde manifestum est, quàm magna sit DEI Sanctitas, & hoc ipsum sufficit ad cuiusvis Sapientis mentem terrore replendam. Quot reos Philippus secundus Hispaniarum Rex ad mortem condemnavit, attamen nulla sententia tantopere subditos illius exterruit, quàm illa, quâ Carolum primogenitum suum morti adjudicavit, nullaque majori cum fundamento Nomen Justi, illi pro merito est.

XIX. Denique considerare oportet, non solum Animam dilectam, tanto cum rigore à Divinâ Justitiâ puniri, sed etiam sapius ab Animâ triumphante pœnas exigi. A Victore exercitu spoliolum repertatorum rationes ad assensum non petuntur; multò minùs à Duce illius. Et quamvis fisco non desint eadem petendi causæ, dissimulat tamen, illorumque victrici gloriæ preciosa vasa & vestes relinquit, quibus aliàs thesauros regio ditare posset. At cum coram Divino tribunali Anima comparet, quæ plures populos, quàm omnes simul Apostoli ad fidem converterit, ubi tot inter animarum lucra, totque inter laureas, quibus triumphans gloria-tur, unicâ solâ peccati venialis maculâ inquinata esset, certam hujus peccati vindictam DEUS exigeret, altumque clamatet Divina Justitia, *redde quod*

debes, & hoc, usque ad ultimum quadrantem. Non pecuniam, quæ nullius est pretii, sed crudelissima & terribilissima tormenta, quæ unquam pro reorum supplicio, non dico à quovis iudice, sed ne à quocunque etiam Tyranno excogitata sunt, sustine. Præcipiunt quidem Leges civiles, ut veteranorum militum filii, si deliquerint, puniantur, sed multò mitiùs aliis; quasi in gratiam parentum, qui non semel, sed sæpè sæpiùs, pro salute Reipublicæ vitam suam exposuerint, non sit ullum filiorum delictum, quod si veniam sperare non possit, mitiorem saltem sententiam obtinere non valeat. Quare igitur tanti rigoris est Divina Lex, ut in nullâ re cum sanctis illis Animabus conniveat, quæ licet peccaverint, sunt nihilominus supremi illius Archistrategi JESU Filix, qui pro humani generis salutè triginta tribus annis infinitis vitam suam periculis exposuit, tandemque se in mortis gremio generosè sacrificavit.

XX. Adhæc in istis flammis peccata lacrymis deleta, imò etiam condonata puniuntur, ibi enim pro reatu illo, quem peccata etiam remissa post se reliquerunt, satisfacere oportet. Unde apparet hoc modo non solum peccata, sed etiam vestigia ab illis relicta puniri; quod horrendæ illius malitiæ est indicium, quæ peccatum turget, odiique illius ineffabilis & imperceptibilis, quod DEUS gerit, non solum ubi illud actu præsens intuetur, sed etiam ubi illud fuisse novit. Quàm venenosus esset ille Draco,

ob quem omnia loca, per quæ transiit, in cineres redigi necessum esset! Talis Draco est peccatum, de quo, ut ad vivum ejus depingatur malitia, quid pejus dicere possim, ignoro. Attamen plures inter vos adeò excæcati inveniuntur, qui peccare pergunt, nec propriæ animæ timebunt infligere vulnera, quorum, Fide docti, non nesciunt etiam cicatrices acerrimos allaturas dolores.

XXI. Tandem ut malitiæ, quæ est in peccato, abyssus intima, penetretur, sciendum est; rigorem hunc Animabus illis non solum non videri nimium; dum in flammis detinentur ad culpas suas exsolvendas, sed etiam si à DEO ad gloriam nondum purgati vocarentur, instantissimè peterent, ut priùs tali igne mundarentur. Quod indubitâ explico similitudine. Nobilis Virgo magni cujusdam Domini nuptiis destinata, dum è patriâ ad aulam regiam evocatur, foedissimâ, præcipuè in manibus & facie, dum est in viâ, scabie corripitur. Putatisne illam, quibuscunque etiam precibus ejus videndi desiderio ardens sollicitares Sponsus, inducendam, ut Regiâ compareat, ejusque foeditas ab aliis nobilibus foeminis conspiciatur? Minimè profecto. Humiliter responderet, seque excusando tempus pro munditie & priore pulchritudine recuperandâ peteret. Ita quoque ego mihi imaginor, quòd si per impossibile Justitia Divina permitteret, ut Anima, jam ad Regis regum nuptias destinata, absque ulla præcedente ignis pur-

purgatione ad cœlestem gloriam evocaretur, eam ipsam animam, dum culpâ aliquâ, licet etiam leviore, se inquinatam videret, invitationi restitutum, instantissimè que supplicaturam, ut prius igne mundaretur atque adeò quasi instar auri omnem scoriæ permixtionem in eo deponeret. Quid existimatis Charissimi? Ignis purgatorius non solum ex Justitiæ Divinæ sed etiam Clementiæ ejusdem ordinatione creatus est. Quandoquidem, quemadmodum inquit Sanctus Augustinus, ignis ille Divini amoris supplementum est, qui deest Animabus illis, quæ à Purgatorio, ad cœlum ascendentes à flammâ ad flammam transeunt: transeunt à flammâ, quam pœna mundans comitatur, ad flammam, quæ ceu præmium illas consolatur, totasque mediante charitate interminabili in DEUM transformat ac beat. *A flammâ ad flammam, & flammâ castigante in flammam beatificantem.* Mileros igitur nos, subjungit Sancta Catharina Genuensis, si DEUS pro remediis nobis curandis intentissimus, proprium infirmitatibus Animæ nosocomium non constituisset. Verissimum est, ignem purgatorium convalescentium esse nosodochium; in illo enim post peccati infirmitatem vires restaurantur, tamque gravis morbi reliquiæ auferuntur. Talis equidem locus maximè necessarius: Anima enim fidelis à corpore separata, tantam inter DEUM & peccatum videt aversionem & antipathiam, ut, si illa licet leviter infecta esset, in quaecunque incendium se præcipitaret doloro-

sissimum, ut mundaretur potius, quàm ut tali cum maculâ coram DEO in cœlis compareret.

XXII. Interim ad hæc quid dicitis, Charissimi? Quomodo est possibile, ut quandoque tam parvi peccatum mortale faciatis, dum peccati etiam venialis, tam grandem videtis esse malitiam, imò, ut ita dicam, etiam ipsam peccati umbram, id est, reatum ipsius adeò detestandum esse? an nondum cœcitate vestram obstupescitis? an nondum oculos vestros aperite, & ad meliorem vitæ frugem vos recipere desideratis? Quare permittite mihi, ut hodie Jeremiæ verbis admonitos vos hinc dimittam. *Scito & vide, quia Jeremiæ malum & amarum est, reliquisse te Dominum DEUM tuum.* Tandem aliquando, O peccatrix Anima! hanc de odio erga peccatum Lectionem apprehendito, quam Justitia Divina tibi præscribit, cujus documenta tam sunt conspicua, ut demonstrationes vocari possint. *Scito & vide.* Si non apprehendis, quantum malum sit DEUM relinquere, saltem ex hoc collige, dum vides, quàm amarum sit DEUM reliquisse. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum DEUM tuum.* Hic manifestè vides, quàm in cœlis se amabilem, quàmque terribilem se exhibet in Inferno, tam æquè admirabilem se ostendere in Purgatorio. *Miserabiliter me crucias: Dum non suos Rebelles, sed Fideles amicos tam prodigioso igne cruciat; non solum postquam illum amavere, sed etiam dum tantopere ab illis amatur, dum-*
que

sibi voluit esse carnicem. Has tres immensorum illorum cruciatuum origines, quæ corpus & animam Filii DEI, ut ita dicam, suffocârunt, hodie aliquo modo inquiramus; metiemurque, ut ex dolorum Christi multitudine inexplicabilem peccati malitiam intelligamus, in cujus destructionem primariò exantlati fuerunt. A primâ causarum illarum, magis intimâ & immediatâ, incipiamus.

I.

II. Prima aquarum illarum, quibus in diluvio terra submersa est, ab ipsâmet terrâ provenit origo, in cujus sinu sub rerum initio ingentem inclusit copiam; fortè ob illum ipsum finem, ut quandoque Mundum exemplari supplicio à flagitiis suis emundaret: *Rupti sunt omnes fontes abyssi magna.* Eodem modo primam scaturiginem immensorum illorum dolorum, quibus Sacrosancta Redemptoris nostri Humanitas oppressa fuit, ab ipsiusmet sinu ortam esse dicere licet; eumque ad submergendam ipsâmet Humanitatem horribilissimo pœnarum torrente, tenerrimâ corporis sui constitutione fortissimique amoris sui robore ulum fuisse. Imprimis delicatissimâ corporis sui usus est constitutione, quæ, cum unica sit in genere suo, nequaquam eam silentio præterire oportet. Considerate igitur Charissimi, pulcherrimam corporis humani fabricam, quam unquam DEUS produxit, fuisse illam, quam inter mortales habitaturus pro se ædificavit. *Sapientia ædificavit sibi domum.* Sive enim hu-
R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

jus fabricæ materia, sive architectus, aut dispositio, aut inquilinus spectetur, ex omnibus hisce capitibus cuivis habitationi corporeæ, unquam in terris visæ, longissimè præferatur, & propter easdem causas deinde in Passione pariter absque mensurâ Redemptoris nostri dolores & cruciatus augentur.

III. Primò Sanctissima corporis hujus materia ex purissimo MARIÆ Virginis Sanguine desumpta fuit, ideoque quis effari poterit, quàm tenera inde effecta fuerit constitutio? ob hanc teneritudinem videtur sub Davidis personâ sibi Christus attribui permisisse tenerrimi vermiculi titulum. *Tenerimus ligni vermiculus.* Dicitur fuit vermis, quemadmodum de se ipso sensit Christus, qui tam exigua calamitatum suarum commiseratione cujuscunque conditionis homines videt, ut de se affirmare potuerit, se potius vermis, quàm hominis speciem habere. *Ego autem sum vermis, & non homo.* Imò vermis summè tener dicitur fuit, qualis qui in antiquo nascitur ligno, *tenerrimus ligni vermiculus*, ut tenerrima illa, de quâ loquimur, constitutio significetur, idem enim est, talem attingere vermiculum, ac conterere. Et hanc ob causam Sanctus Bonaventura ausus est affirmare, corpus Christi in plantâ pedis magis sensitivum fuisse, quàm nostrum in ipsis pupillis.

IV. Insuper ad hanc materiæ præstantiam accessit Architecti eminentia, qui fuit Spiritus Sanctus, è cujus manibus corpus illud Divinum, prodigiosum illud opus, immediatè provenit.

venit. Insignis est Sancti Thomæ observatio, res à DEO miraculosè productas in genere suo perfectiores esse, quàm si modo ordinario prodissent. Hinc est, quòd manna Israëlitis in deserto missum, vinúmque invitatis ad nuptias in Canâ ex aquâ conversum, nec non panes in deserto multiplicati, omnia naturæ dona perfectione suâ superârunt. Ratio autem est, quia defectus in operibus omnes à causis secundis proveniunt, quæ respectu DEI sunt; quasi manuales operarii. Unde quando à solâ causâ prima producuntur, necesse est, ut omni careant imperfectione. Quo posito dicendum est, si constitutio corporis JESU CHRISTO dari non potuit non esse perfectissima, (velut solum summi opus Artificis) non potuit non esse etiam sensibilissima; unde argumentantur Philosophi, & inferunt, quòd melioris corpus humanum est temperaturæ, tantò vivaciorem & nobiliorem illi inesse sensum tactûs.

V. Quod si deinde finis, ob quem talis corporis fabrica producta fuit, spectetur, singularissimum illum fuisse videbimus; nimirum, ut multa pati posset, qui finis in nullius alterius constructione, unquam, saltem directè, intentus fuit. Ideoque quemadmodum DEUS, cum omnes aquas simul congregare voluit, quæ antea liberæ super terram ferebantur, finem effecit capacissimum, quem nos mare nominamus; ita quando in solâ Christi Passione omnes dolores voluit colligere, corpus ad omnes illos in eo recipiendos aptissimum, quasi abyf-

sum quandam, in hunc usum à se excavatam, effecit.

VI. Anima denique ipsius Sanctissima corporis perfectionem, cumque perfectione ad omnes dolores aptitudinem auxit, cujus excellentia in ipsum corpus, jam per se adeò bene formatum, redundabat. Homines subtilioris ingenii tactum habent delicatiorum, & econtra quòd rudiòris sunt indolis, eò obtusioris sunt sensus. Quare cum Anima Christi subtilissimæ menti suæ summè proportionatum exigeret corpus, necesse fuit, ut etiam virginalis ipsius carnis constitutio fuerit sensibilissima; consequenter quoque tactus delicatissimus, qui tam nobilibus in hac domo operationibus instrumentum esse debebat, ubi Sapientia increata corporaliter habitare decreverat. Neque solum exteriores, sed etiam interiores sensus eadem de causâ debebant esse perfectissimi. Quapropter quis eloqui potest, quantopere appetitus ad concipiendam de omnibus potentiarum inferiorum adversitatibus tristitiam fuerit dispositus, ita ut tantundem ipse ex reflexo dolore; quantum illæ ex directo, pateretur? Profectò nemo est inter nos, qui perfectè concipere possit, quantum hæc omnia ad affligendum Redemptoris corpus contulerint. Meliorem Christo titulum attribuire non possumus, quàm cum Virum dolorum appellaverimus. *Virum dolorum & scientem infirmitatem.* Quibus terminis Isaïas significare voluit, sanctissimam illam Humanitatem totam à doloribus ex omni

Ar.
l. 2.
Am.
c. 15.

17. 5.

ni parte penetratam & afflictam fuisse; cum cor amplissimum acceperit ad omnes simul cruciatus, quasi arenam maris, complectendos, corpusque quasi vastissimum sinum, artefactum ad omnes pœnas recipiendas, licet etiam
 10. fluminum instar irruerent. *Corpus autem aptissi mihi.*

VII. Ecce igitur quomodo ad explendum amabilissimi Redemptoris nostri Passionem pretiosissima, purissima, & delicatissima ipsius membra adhibita fuerint, quæ ob teneritudinem sub symbolo lapidis oculis repleti nobis proposuit Zacharias. *Super lapidem unum septem oculi*; ut significaretur Virgineam Christi carnem instar pupillæ sensitivam esse, quemadmodum dicebat Sanctus Bonaventura, simulque quasi lapidem percussam esse. O si vobis hæc duo innocentissimi Corporis JESU extrema imaginaremini, pupillæ scilicet teneritudinem, & lapidis, quam patitur, percussorem, quomodo esset possibile, ut amplius tam alacriter peccaretis? Christus Crucem humeris gestans, tôtque toto corpore affectus vulneribus Sanctæ Catharinæ Genuensis apparuit, ut instar pluvix undique sanguis decideret. Aspectus hic tam lacrymabilis adeò vehementem in sanctæ illius Animæ corde excitavit dolorem & amorem, ut quasi extra se raptam clamaret: Amor meus, non amplius peccabimus, amor meus non amplius peccabimus! Verùm hæc nos non consideramus, ideòque non commovemur; quasi nihil omnino nos concerneret,

VIII. Magnam hucusque dolorum Christi originem ostendi. Verùm si, quasi abyssum, immensi hujus diluvii scaturiginem aperui, non adeò ausim dicere à me abyssum magnam inventam esse. *Rupti sunt fontes Abyssus magna.* Magna illa abyssus est cor Christi JESU, ubi amor illius residet, à quo plusquam ab aliis omnibus magnus ille torrens supra sacrosanctam ipsius humanitatem effunditur, à quo hæc etiam submergitur. Omnis animæ dolor ab amore proficiscitur. *Amor est causa tristitia.* Quare si cruciatus, quos voluntariè Redemptor noster in Passione suâ subiit, intelligere aliquo modo volumus, necesse est, ut non nihil incomprehensibilem illius Charitatem capere conemur. Tantum Christus doluit, quantum amavit; quare sicut impossibile est unquam plenam amoris illius assequi cognitionem, quem tam erga Patrem cœlestem, quàm erga hominem à se salvandum gessit, sic non est possibile, unquam plenam sublimissimæ Passionis istius habere cognitionem, quàm, ut Patri obediret, hominèque juvaret, promptissimè acceptavit. Considerabat peccatum, quasi bicipitem inferni hydram, quæ capite uno honorem Patris adordebat, altero spiritum hominis intoxicabat. Quia verò Redemptor noster utrique huic vulnere remedium adferre statuerat, omnes & immensas magni cordis sui vires, ut utrùmque consequeretur, adhibuit. Quoad Patris sui cœlestis honorem, credite maximam, quæ in Mundo reperiri poterat, hanc fuisse perversitatem, Peccatum nimirum

Amor est causa tristitia. de civ. Del. l. 14. c. 7. 9.

rum tam foedam DEI injuriam à nullo unquam homine tot sæculorum decursu sufficientibus fuisse lacrymis deploratum, expiatumque, neque huic calamitati alium præter Christum mæderi potuisse. Quare necesse erat, simul summam in peccato latentis Malitiæ apprehensionem ad dignè de eo dolendum, summamque dolendi capacitatem conjungere. Et hæc conjunctio, neque in cælis, neque in terris, sed in solo Christi corde sperari potuit. Beati in cælo clarè DEUM cognoscentes, eadem claritate etiam quasi infinitam cujuscunque injuriæ illi illatæ malitiam intuentur; sed nullo modo eam deslere possunt; cum neque lacrymæ, nequæ lamenta in cælo locum habeant. *Neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ulter.* Si unquam dolor aliquis cælum intrare posset, audeo dicere, eum acriorem fore, quàm in Inferno. Beati siquidem videntes, quàm magnus sit DEUS, & quanto propterea dignus sit amore, inexplicabili affigerentur cruciatu, dum peccatores adèò in DEUM injurios intueri cogentur. Et quia dolor amor illorum corresponderet, idèò omnem, quam Damnati in Inferni patiuntur, pœnam superaret. Ex aliâ parte, quia homines, tristitiæ capaces, non nisi imperfectè magnitudinem DEI cognoscunt, de injuriis etiam illis non nisi imperfectè dolere possunt. Quare ad monstruosum hunc defectum tollendum, qualis erat, sicut dixi; Divinæ Majestatis injuria, quam nemo saltem sufficienter aut deplorabat, aut detestabatur, in Chri-

sto Beatitudo simul & passibilitas conjunctæ fuere, adeoque cognitione & dolore in illo unitis, effectum est, ut ipse quemadmodum homo & viator contristari potuerit, & sicut Beatus & comprehensor, perfectâ, quam de DEO habuit cognitione, de facie ad faciem illum intuendo, dolorem immensum concipere. O quantimomenti sunt hæc, ut vivaciter intelligantur! O quàm profunda sunt mysteria! sed in his absorbetur mens humana, cui id, quod Ezechieli Prophetæ, contingit, cui vix aliquot passibus rapidum torrentem ingredienti, jam ad ipsum guttur usque aquæ ascenderant.

IX. Alterum summi in Christi corde doloris caput fuit amor erga hominem, quem immenso & infinito ardore dilexit, id est, eadem ipsâ charitate, qua Patrem suum amabat. Quare observare oportet, mentem Christi incomprehensibili gloriæ lumine illustratam, duo suæ indicibilis in hominibus tantopere à se dilectis displicentiæ objecta clarissimè cognovisse, peccatum scilicet, & damnationem, quæ cognitio pro charitatis suæ proportionem illum mirum in modum affigebat. Quando Josue infelicem Achan lapidari præcepit, adèò unanimiter totus, ad sententiæ executionem, confluit populus, ut quilibet lapidem suum in eum projiceret. Hinc Scriptura refert. *Lapidavitque eum omnis populus.* Quod tunc à populo Hebræo factum est contra reum illum, ab omnibus etiam hominibus contra innocentissimum Jesum perpetratum est. *Lapidavitque eum omnis*

Apoc.
21. 4.

Jos. 2
75.

omnis populus Israël. Quotquot fuerunt homines, sunt, & erunt, lapides suos, hoc est, peccata sua, in Redemptoris sui cor projecerunt, qui, quoniam pro omnibus humani generis iniquitatibus satisfacere voluit, pro cunctis, quasi suæ propriæ essent, pœnas subire voluit, & re ipsa è cruce pendens proprias nominavit, dum à Patre pro nobis omnibus veniam flagitavit, séque quasi reum ad solvenda debita obtulit, ut innocentiam perditam nobis recuperaret. *DEUS, DEUS meus, quare me dereliquisti? longè à salute mea verba delictorum meorum:* Fuerunt hæc verba Psalmi à Christo dicta illi adeò propria, ut credibile sit, eum illa sub ultimam horam è Cruce pendentem omnia recitasse. At quis jam verbis exprimere poterit, quàm acerbis fuerit hic Redemptoris nostri dolor, quando fœdissimis omnium peccatorum facibus, jam præteritorum, præsentium, & futurorum, se onustum & conspurcatum vidit? Quantus horror non incuteretur fœminæ illustri, inter flores & fragantissimos odores educatæ, nitidissimis assuetæ linteis, nec aliis quàm purpurâ & auro contextis utenti vestibus, si fœdissimam, & modò leproso detractam, totamque manantem sanie cogeretur induere subuculam? Cogitate igitur, quales Sanctissimam Christi animam invalerit horror, quando ineffabili suo coacta amore non leprosi indusum, sed omnium hominum peccata, hoc est, ipsissimam illorum lepram suscepit? At qualem lepram? Lepram omnium

fœdissimam, fastidiosissimam, quæ possit in Mundo videri, lepram nimirum diabolicam! Unum solum peccatum coram DEO abominabilius est, quàm omnium vulnere immundities, quàm omnium cadaverum sanies, quàm omnium fœtorum colluvies. Quamobrem considerate, quàm abominabilia sint omnia peccata simul sumpta? vix ea, quæ in una civitate intra unius anni spatium committuntur, numerari poterunt. Quid erit de illis, quæ in toto Mundo, non uno tantum anno, sed toto illo tempore, quo humana duravit, durabitque generatio, perpetrantur? Quàm multò libentius Christus vestem scorpionibus & serpentibus contextam induisset, quàm ut coram Patre suo cœlesti sceleribus nostris onustus comparet? Certum est, Christi Animam cunctis & naturæ, & gratiæ viribus tam vehementer ad hominum peccata descendenda commotam esse, ut si omnium pœnitentium afflictiones, & dolores in uno quodam corde uniti essent, Christi doloribus comparati, minùs forent, quàm aquæ gutta cum omnibus Maris undis collata. Attamen non ignoramus, à quibusdam pœnitentibus tanta tum contritione culpas suas deploratas fuisse, ut cum transfixorum cordium vulnera sufferre non potuerint, solo dolore extincti sint. Imò audite, quos Beata Maria Ognatensis pro peccatis etiam non suis effectus experta fuerit. Refert de illa Jacobus de Vitriaco Cardinalis Confessarius ipsius, cum esset temper hilaris, cunctisque humanis vicissitu-

dinibus plus, quàm Olympi vertex omnibus tempestatibus & turbinibus superior, ubi audiebat, ab aliquo DEUM peccato offensum fuisse, ad mortem usque contristatam fuisse, tantàsque fudisse lacrymas, ut visum perdendi periculum subiret. Quodam igitur die dum per urbem Nivelensem ambularet, videretque publica aliqua in eodem loco scandala, talem sensit afflictionem, ut propter singultus vix non in frustra cor ipsius rumpi debere visum fuerit; & quod amplius est, non tantùm interiùs, sed etiam exteriùs ad eò dolore illo cruciata est, ut pro pungentibus nudorum præsertim pedum plantis, quibus infectam illam terram attigerat, remedium non invenerit, donec à vocatâ puellâ domesticâ, accepto cultro valde acuto, dictarum plantarum pellem resequeisset, solòque dein pedes suâ nudatos pelle crebriùs allisisset; atque hoc modo tandem illo dolore liberata fuit, qui vehementiam vulneratorum pedum longè superabat. Si Christus Dominus propter peccata nostra etiam non acutiores sensisset dolores, quàm hæc ipsius sensit famula, an non res foret fatis obstupescenda? Attamen, sicut

s. Tho. 3. p. 7. 46. dixi, si omnes pœnitentium lacrymæ aut contritionis, aut Zeli motivo ab

4.

innocentibus effusæ usque ad Mundi finem conjungerentur, aliam non haberent cum dolore Christi proportionem, quàm illam, quam cum ipsius charitate haberent; & consequenter non esset aliud, quàm pauculas nubium stillas, cum imbre aut nimbo effusissimo comparare. In hujus solius

pœnæ consideratione, omnes reliqui Passionis Redemptoris nostri dolores omnino leves videri possunt. Quare sicut mus ponticus mavult mori quàm fœdari, ita Salvator noster libentius pluries acceptasset mortem subire, quàm abominabiles nostras in se suscipere iniquitates, quæ in ipsum, sicut dixi, quasi propriæ congestæ fuerunt. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.* If. 53.

X. Alterum summi horroris objectum in Christi Animâ, fuit tot & tantorum hominum damnatio, culpâ suâ Passionis fructu se privantium, quemadmodum propriâ culpâ tot & tanti in universali diluvio ab Arcâ exclusi fuerunt. Quando Christus decem leprosis sanitate redditâ, vidit unum solum redeuntem sibi gratias agere admirans dixit: *Nonne decem mundati sunt, & novem ubi sunt?* Luc. 17. Et tamen illorum sanitas, non nisi verbo constitit Salvatori. Quantum igitur affliget illum, imò acerbissimum adferet dolorem, videre ex toto humano genere jam Sanctissimo Sanguine suo lavato, fortè ne decimam quidem partem efficaciter ad DEUM reitutam, ut aliquando in coelis debitam illi reddat gloriam! Constantino Imperatori suafum fuit, ut ad tollendam lepram calido ex infantium occisorum sanguine parato sibi balneo uteretur. Verùm consilium illud caruit effectu, Imperator enim Baptizatus multò meliùs sanctificatæ illius aquæ virtute convaluit, quàm si crudeli illâ lotionem usus fuisset. Fingite igitur, illum Medicorum suo

suorum, aut, ut melius dicam, homicidarum sequentem consilio tot infantes trucidari iussisse, quot ad balneum tale erant necessarii, negari non potest, ob hanc funestam stragem matres extremis afficiendas fuisse doloribus. Sed nihilominus tandem solatium videntur potuisse admittere, si Constantinus inde sanitati restitutus fuisset; existimassent enim effusum filiorum suorum sanguinem, ex quo tam grandi Monarchæ reddita fuisset sanitas, pro bono publico consecratum esse. Verùm imaginemini vobis, paratum jam hoc crudele balneum, Constantinum intrare recusasse, & absque ulla tanti sanguinis pro se effusi curâ habitâ, in conspectu Matrum illarum, leprâ suâ extinctum fuisse: An non ex hoc capite summum dolorem illarum incrementum capturum fuisse existimabitis, ita ut solatium non fuissent admisturæ? Erine tantus sanguis, tam innocens & incontaminatus in vanum effusus? Charissimi mei, quas hic adfero comparationes, ne ex minimâ quidem, parte, nec injurias ab innumeris peccatoribus Christo illatas, propriâ culpâ suâ ipsius meritorum fructu se privantibus, seque ipsos damnantibus, nec Salvatoris explicare queunt mœrorem, hanc ab ipsis iniquitatem commissam, damnationemque petulantiter accitam prævidentis. Hos omnes per Prophetam queritur plurimum doloris addidisse vulneribus suis, *super dolorem vulnerum meorum addiderunt*, sed non dicit, quantum addiderint, adeoque indefinitum reli-

quit, cùm plena illius intelligentia debilitatem mentis nostræ longè superet. Si temporalem Hierosolymæ interitum tantopere deflevit; *Videns Luc. 19 civitatem flevit super illam, dicens: 11. quia non relinquent in te lapidem super lapidem.* Judicate quantopere non unius civitatis temporalem ruinam, sed tam magnæ hominum partis æternam damnationem deplorârît! Et quidem tantò magis, quòd hæc omnia clara & distincta coram Divinæ mentis suæ oculis lumine gloriæ illustrata apparerent. Quare quemadmodum Josephus, postquàm agnoverat fratres suos, eosque magno amoris excessu erat amplexus, supra quemvis illorum flevit: *Ploravit super singulos.* Ita Redemptor noster, cùm omnes homines & singulos, qui se ipsos damnarent, cognosceret, & plus, quàm fratres suos diligeret, super quemvis illorum multò justiorem fendi causam habuit, quàm Josephus, qui ob fratres, quos perditos rebatur, jam præsentis præ nimio gaudio flevit; cùm econtra Christus præ nimio dolore æternum illos perditurus lachrymaretur. Mater illa, quæ post longas pariendi difficultates & dolores videt formosum se in lucem infantem edidisse, tota lætatur, nec priorum angustiarum amplius recordatur, *non meminit pressuræ propter gaudium.* Sed alia, quæ ex puro animæ fatiscentis deliquio plus, quàm semel moritur, nec expirat, ubi mortuam à se prolem in lucem datam esse advertit, ah! quàm lamentatur, tot à se dolores inutiliter exhaustos fuisse, omnèque solatium renuit!

renuit! Potuit, non nego, ob ingentem Electorum numerum, quos æternæ gloriæ cruciatibus suis se peperisse videbat, Redemptor noster exultare; sed quemadmodum ad dolores suos mitigandos nullum petiit solamen, ita oculos suos tantum in illos defixit, plures suâ sponte perituros, ideoque sæpius ingemiscens hæc verba repetebat, *qua utilitas in sanguine meo?*

Psal. 29.

10.

Non quòd Divina Passio, adhuc magnam illis ipsis sponte suâ se perdentibus, non esset allatura utilitatem; cujus nimirum virtute sufficientissima, cuius ad salutem media conferri debebant, sed quòd Passionis fructus ad media tantum, non verò ad ejus finem extenderentur? quævis merâ ipsorum culpâ, à quibus mediorem usum negligendus esset.

XI. Nec sit aliquis inter vos, qui hoc doloris excessu, tantum extremo mortis tempore, cor Christi afflictum fuisse existimet; minimè verò, respondet ipse: *Dolor meus in conspectu meo semper.* Sol vix oritur, cum statim radiis suis oppositos ferit montes, in quibus occubiturus est. Eodem modo Christus JESUS à primo conceptionis suæ instanti, non tam citò in materni uteri horizonte visus est, quin statim vivacissimis cognitionis suæ radiis oppositum Calvariæ montem aspexerit, ex quo terminato vitæ suæ cursu in quodam amaritudinis pelago submergendus erat. *In-*

Heb. 10.
5. &
Psal. 39.
8. 9.

grediens Mundum, dicit: Ecce venio, ut faciam, DEUS, voluntatem tuam. Christus Mundum ingrediens, ne quidem paucas sibi horas tribui, qui-

bus felicitatem suam, à nostrâ ut ita dicam, divisam contemplaretur, ut tantum Angelorum catervatim ad se adorandum descendentium gauderet obsequio, creaturarumque omnium, ad quarum possessionem inductus erat, dominio lætaretur; sed illo ipso tempore de nobis cogitare voluit, ut ingressus sui in Mundum dulcedinem, cum obitu sui amaritudine misceret. Dumque considerabat, se à Patre suo cœlesti, propter amorem nostrum ad dolorosum illum mortis occasum vocari, has à primo ortu cogitationes suscepit, quas per totum, eumque non brevem, dierum suorum cursum nunquam è mente sanctissimâ deposuit. *Ingressus Mundum, dicit: Ecce venio, ut faciam, DEUS, voluntatem tuam.*

II.

XII. Ingens hic dolorum interiorum à Christo susceptorum torrens profectò ad verum aliquod diluvium efficiendum suffecisset. Attamen ut illud magis exundaret, etiam à mari augeri voluit, hoc est, ab inimicis capitalissimis, qui infremenis instar Oceani, præscriptosque rumpentis terminos, virginalem immaculatæ Humanitatis terram inundarent, & eluvione inaudita eandem submergerent. Conjeciamus parumper oculos nostros in tortores Christi, illorumque, quibus ad affligendum & necandum illum usi sunt, inventiones intueamur, & negare, quod dico, porrò non poterimus. *Quare fremuerunt gentes?* inquit Psalmista; admittatur scilicet, quomodo tot in Christi vitam

conjurare potuerint; erat enim quasi incredibile, vel unum etiam hominem contra illum insurgere potuisse. At ecce omnes hominum ordines, Sacerdotes, Laici, Plebei, Principes, Rustici, Exteri, omnes in ejus necem conspirant. Præ omnibus, ut de tam horridâ illâ & probrosâ, post rebellionem suam in cœlestis strage se vindicet Diabolus, omnium se cordibus ingerens, omnemque humanitatis sensum auferens, eos contra incarnatum DEI Verbum furoris sui ministros assumit. Ideoque Redemptoris nostri hostes

0.6. innumerabiles fuisse dicuntur, *multiplicati sunt super numerum*, totus enim Infernus in eorum numerum venit,

2.2. *hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum*. Hinc non est mirum, ipsos etiam homines, tot à Christo affectos beneficiis incredibili, in corde humano furore & crudelitate in eum sævuisse. Jure merito dicere possumus, non amplius homines, sed Dæmones fuisse, qualis absque ambiguitate Discipulus ille proditor denominatus est.

6.71. *Unus est vobis Diabolus est*. Et si homines erant, malignitate saltem, & sævitia Diabolis non erant dispares. Quapropter quis cogitando assequi poterit, quàm horrendis Christum pœnis attriverint? Non vacat mihi omnes illas explicare; nec enim huc veni, ut sermonem de Passione facerem, quo omnes tam crudelis tragœdiæ actus recenserentur. Quare satis mihi erit, tres tantum magis conspicuos considerare, Flagellationem ad columnam, factam spineo serto coronationem,

& P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

& Crucifixionem. Paucis percipietis, videbitisque nihil humani in illis actibus s. perfuisse: omnes videbantur esse diabolici, tanta in illis exercendis barbaries se exercuit.

XIII. Instrumenta flagellationis *Cornel. in c. 19. Jo. & in Matth. c. 17. v. 16.*
 (si antiquissimæ Christianorum in terrâ sanctâ traditioni fidem habemus) fuere catenæ, virgulta spinosa, virgæ terribiles, funesque stellulis ferreis armati. Carnificum tam crudelibus utentium instrumentis triginta fuere paria, qui vices inter se mutabant; robustaque brachia sua supra tenerrima Redemptoris membra defatigabant, quemadmodum Sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis in quadam extasi de Passione revelatum fuit: ideoque cogitate, quàm crudeliter barbari illi tam delicatum corpus profciderint & immaniter dilaniarint! ad quod instrumentis adeò horrendis dilacerandum etiam per unicam tantum horam, ne quidem duobus licetorum illorum opus fuisset! Cùm verò tot vires suas impenderint, quis non agnoscit eos, non tantum ad dilaniandum Christum, sed ut suæ furendi libidini satisfacerent, anhelasse, immensumque certatim illum discerpenti desiderium demonstrasse.

XIV. Solum caput à furiosâ illâ verberum tempestate exemptum erat; sed pœnæ hæctenus dilatæ paulò post multiplici acerbitate compensatæ fuerunt. Diabolus ex inferni abyssu, ubi omnia hæc tormenta inventa sunt, hanc novam coronandi rationem attulit, dum militibus suggestit

N n

ex

ex acutis mainis juncis ga'eam potius, quam fertum inflecterent, capitiq;e impoſitum (quemadmodum ex Sanctæ Brigittæ Revelationibus habetur) ad medietatem uſque impingerent. Tradunt plurimi, plusquam leptuaginta ſpinas Salvatoris caput profundiffimè penetrâſſe, tanto cum dolore, ut nemo hominum ſatis concipere poſſit. Si enim unica ſolum ſpina caſu incauti Leonis pedi infixæ cogit eum integram rugitibus implere tyſſam; cogitate, qualem non una, ſed tot ſpinæ, non pedi, ſed tenerimo Chriſti capiti impreſſæ acciverint dolorem! attamen, quod ſilentio prætereundum non eſt, tale tormentum non præcepit Judex, ſed petulantia carnificum Chriſtum ad illud ſubeundum coëgit. Quales igitur homines iſti vobis videntur fuiſſe, qui cum ſententiam in miſerum latam mitigare debuiffent, eandem pro animi ſui libidine pœnis crudelioribus exacerbare non ſunt veriti. Saltem, ut æquitas ferebat, à Judice increpari, redargui, aut puniri debuiffent. Sed hoc ſperare non licuit; fortè ideò, ut clariffimè appareret, illud ipſum, quod inter limites ſuos non continetur, mare eſſe, dum nemo ejus eluſionem coërcere audeat. Interea Chriſtus gaudebat in tam ſævo cruciatu, pro nobis languere, vidensque ſpinis illis ſuperbiam noſtram, noſtram ambitionem, impurasque cogitationes noſtras in capite tuo puniri, eas, quæ acutiùs pungebant, magis amabat, & quo profundius ingreſſæ, plus quoque ſanguinis eliciebant,

gratiores accidebant; cum horam, quæ omnem è Crucis trunco pro nobis ſanguinem effundere debebat, nondum adeſſe ſciret.

XV. Supplicium Crucis ab antiquis tam enormè æſtimatum fuit, ut illud nunc ſupremum, nunc ſummum vocarint. *Summum & ſupremum ſup-* L. 1. ff.
placium. Ita ut etiam pœnæ ignis præ- 12. de
tulerint. Solum unius horæ ſpatio Cruc.
aliquem brachiis è fune ſuſpenſum ten- c. 1.
neri, tam doloroſum eſt ſupplicium, ut ab hominibus etiam duriffimis & ſeriffimis commiſſorum exprimat ſcelearum confeſſionem, licet non ignorant, cum hæc faſſi fuerint, laqueo ſibi vitam abrumpendam eſſe. Quid jam erit, non per unam horam toto corpore è rotatâ pendere machinâ, ſed tribus integris horis ligno affixum eſſe, quemadmodum pro nobis vivus ex eo JESUS pependit? in manibus & pedibus omnes junguntur nervi, omnes venæ, omnesque arteriæ conveniunt, ideoque ibidem ſenſus eſt doloroſiffimus. Tantò verò major erat dolor, quia clavi non ſolum ſanctiſſimam carnem penetrabant, ſed etiam dilacerabant; membrorum quoque pondus continuo omneſtam capitis, quàm totius vulnerati corporis dolores, augebat, renovabat & exaſperabat. Imò, quemadmodum vulnera & dilacerationes clavorum omnes erant in partibus extremis, & à corde remotiſſimæ, ita ſenſim vitam Chriſto auferentes, longam mortem ſolo deliquio adferebant. Plures fuerunt iſtius ſententiæ, Chriſtum non vi pœnarum ad occi-

den

dendum illum sufficientium mortem appetiisse, sed propriâ voluntate obiisse, mortemque ad se accedere non audentem vocasse, nec non sanctissimam illius Animam è lacerato tot in partibus corpore, velut Regem, quando illi placet, è Palatio suo egressum esse. Opinio nihilominus universalis & magis verisimilis est, quam sequitur Sanctus Thomas, Christum vi dolorum, & sanctissimi sanguinis sui effusione exspirasse, ut verificetur à Judæis & Gentibus occisum fuisse, quemadmodum loquitur Scriptura.

Quem occiderunt suspendentes in ligno. Imò in revelationibus Sanctæ Brigittæ, à Concilio Basileensi approbatis, pluribus in locis refertur, approximate mortis articulo cor Christi summâ dolorum vi disruptum esse, omniâque membra tremuisse non secus, ab si ac invicem disjungi & separari vellent. Antiqui Rabbini, qui nonnullam de futuri Messie doloribus habuere cognitionem, doloribus partus illos comparârunt. Sed nimis benigna hæc est comparatio. Melius dicemus cum Jeremiâ, tam acerbos fuisse Christi dolores, ut neminem præter illum verè punivisse Divinâ justitiâ videatur. *Tantum in me vertit & convertit manum suam.* Solum in me brachii sui robur exercuit, victoris instar, cui non sufficit, hostis jam prostrati pectoriensis infixisse, si non ab omni parte transfixerit. *Tantum in me vertit & convertit manum suam.* Bella, strages, Provinciarum & Mundi ipsius desolationes pœnis Christi ex adverso opposita, non videntur

aliud esse, quàm pugna ludicra cruento prælio comparata.

III.

XVI. Etecce ad ultimum caput, cò quod Redemptoris nostri Passio tam enormis apparet, devenimus, id est, ad Justitiam Divinam considerandam, quæ causa ejusdem fuit præcipua. *Nescis. Tho. 3.* que enim sola terra propriè tam copiosam Diluvii inundationem produxit, quæ aquas sinu suo inclusas vomere cœpit; neque mare præscriptos sibi terminos transgrediens id effecit, sed primaria illius causa fuit cœlum, quod apertis magnis suis cataractis omnem aquam à Mundi principio supra se collocatam depluit; totamque terram quaqua versum submersit, ita ut etiam montes ipsi in eâ absconderentur. Eodem modo Dolorum Christi abyssum pœnarumque ejus diluvium, non tenerrima corporis ipsius constitutio, ardentissimæ Spiritus Charitati conjuncta, nec carnicum crudelitas, Sathanæ instigationibus roborata, sed Justitia Patris primariò effecit. Equidem re ipsâ maximum afflictionum suarum torrentem ab illâ profectum esse agnovit ipsemet Salvator, dum verbis ex Psalmo delumptis dolenter Patrem alloquitur: *Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me.* Pater mi, non levi manu, quemadmodum olim Jobum tetigisti, sed robore brachii tui contra me usus es tali cum impetu, ut ad derelictam humanitatem meam in pœnarum acerbissimarum diluvio submergendam, omnem aquam pro peccato suf-

focando à te affervatam, effuderis. *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Profectò tam rigorosa fuit hæc iustitia, ut ad illam aliquo modo capiendam, audire necessum sit, quomodo loquatur Apostolus: *Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Dicere vult, Patrem in Filio suo omnia omnium hominum præteritorum, præsentium & futurorum peccata ita adunasse, ut Christus non sub peccati habitu, sed quasi peccatum ipsum comparuerit, unde pœna de ipso non quasi de peccatore, sed velut de peccato ipso sumpta est. *Pro nobis peccatum fecit.* Quamvis DEUS infinite abominetur iniquitatem, nihilominus, in puniendâ illâ, multa erga iniquum utitur compassione; dum enim culpam punit, culpabilem respicit; ejusque naturam eodem ipso tempore amat, quo peccatum odit. Quare DEUS cum peccatore agit velut Chirurgus, qui, dum vulnerat, infectamque ægri partem adurit, nihilominus partibus sanis compatitur, easque amat, ita ut quantum absque artis suæ præjudicio licet, doloribus pascat acciendis. Quod si ita coram Tribunali Patris sui solum sub figurâ peccatoris Christus comparuisset, eodem tempore pœnam & compassionem retulisset; & sic vindicta ab ipso sumpta multa benignitate temperata fuisset. Verùm ille non tantum sub peccatoris, sed ipsius peccati schemate comparuit, ideòque absque ullo respectu, absque ullâ remissione & commiseratione, quasi ipsum peccatum esset,

pœnas luere debuit. *Pro nobis peccatum fecit: omnes fluctus tuos induxisti super me: tantum in me vertit, & convertit manum suam.*

XVII Jam quoque intelligetis, cur dolores Redemptoris nostri dolores Inferni dicti fuerint. *Dolores Inferni circumdederunt me, & vita mea Inferno appropinquavit.* Non quòd verè essent Inferni dolores, (animarum enim segregatarum pœnæ superioris sunt ordinis) sed quia nullis aliis, quàm Inferni pœnis similes erant. Quòd autem dicat, *vita mea Inferno appropinquavit*, non dicit, quòd intrarit, sed quòd circumdederint eum dolores ipsius: *Dolores Inferni circumdederunt me*, non verò p. 9. 4. asserit, se ab illis apprehensum fuisse. ar. 6. 4. Multis verò de causis dolores Christi Inferni pœnis similes sunt. Primum partes illis erant quoad intensiorem; quia non tantum exteriora corporis affecerunt, sed intima quoque animæ penetrarunt. *Repleta est malis anima mea.* Dolorum siquidem pelagus in eâ conclusit, eodem potentie miraculo, quo olim totum mare in utrem congregare promisit. *Congregans sicut in utre aquas maris.* Hæc intensio melius poterit intelligi, si perpendatur id, quod affirmat Sanctus Thomas, quantitatem nimirum dolorum Christo inflictorum, non tantum quoad Divinæ Personæ dignitatem, sed etiam quoad pœnarum magnitudinem omnium hominum peccatis proportionatam fuisse. Non enim solâ potestate, sed purâ Justitiâ suâ DEO placuit, peccatum destruc-

1. Cor. 1.
21.

Pf. 17.
Pf. 87.

Tho.

p. 9. 4.

ar. 6. 4.

5.

Psal. 3.

Psal. 3.

70.

destruere; adeoque quandam æqualitatem etiam secundum humanam naturam, inter debitum & satisfactio- nem esse voluit. Quapropter nonnulli existimant, tantum Christum passum fuisse, quantum omnium hominum peccata, in hac vitâ temporaliter puniri merebantur; tamque graves illius fuisse pœnas, ut si purus fuisset homo, plene pro omnibus satisfacisset peccatoribus in terrâ post culpæ remissionem, quantum ab illis Divina Justitia exegisset.

XVIII. Deinde Dolores Christi aliquam cum pœnis Inferni, quoad tormentorum puritatem, similitudinem habuere. Olim in lege antiquâ præceperat DEUS, ne in Sacrificiis uterentur melle, non quod liquorum tam amabilem, & velut cœli partem abominaretur, sed quia antiqua sacrificia totidem erant figuræ sacrificii, in arâ Crucis offerendi, conveniens erat, ut sicut in vero illo nulla dulcedinis gutta admisceri debebat, sic in illis, quæ tantum figuræ erant, etiam omitteretur. Unde Salvatori nostro, ne illud quidem, quod dolores intensi secum adferunt, solatium permissum est; scilicet dum tantopere patienti vires franguntur, ut paulatim vix amplius, aut minus tormenta sentiat; Christo siquidem vires, usque ad finem in nativâ suâ virtute, quæ maxima fuit, conservatæ fuerunt. Imò ipsa DEI visio, quâ sanctissima ipsius Anima in supremâ intellectûs parte fruebatur, partis inferioris dolores magis irritabat, utpote quam tœdium & tristitia totam occupaverant, sicut fieri solet,

dum pars Lunæ magis illuminata partem lucis indigentem magis obscurat. *Altissimo Divinitatis consilio factum est, ut tota Divina fruitionis gloria in eo militaret ad pœnam.* Sublimiter inquit Beatus Laurentius Justinianus.

XIX. Denique cum Passionis doloribus quædam cum Inferni pœnis, quoad illarum originem, intercessit similitudo; quodnam terribilissimum est malorum omnium, quo puniuntur damnati? Hoc nimirum, quod cruciatus illius sint quodammodo ordinis Divini: propterea quod in illis DEUS ut objectum constituat pœnam Damni; ut principium verò & causâ constituat pœnam sensûs, majorem propriâ & naturali virtutem igni tribuendo. *Ego Dominus percutiens.* Hoc modo in Passione affirmat Pater æternus Filium suum à se percusum esse. *Propter scelus populi mei percussis eum.* Quasi majorem flagellis, spinis & clavis vim imp efferit, quam illa crudelitatis instrumenta à naturâ habuerint. Ipsemet quoque DEI Filius queritur se à Patre derelictum: *DEUS, DEUS meus, ad quid me dereliquisti?* Non quod Divinitas in Passione ab Humanitate Christi separata fuerit, sed quod Divinitas quoad minuendos dolores, adèd cum Humanitate se habuerit, quasi nullo modo ei unita foret. Quapropter quis inundationis hujus altitudinem metiri audebit, quam Pater æternus disruptis nubibus, supra dilectum Filium suum effudit? *Cataracta cœli aperta sunt: multiplicata sunt aqua, & pravaluerunt*

runt nimis, operisque sunt montes ex-
 celsi. Tam grande est hoc diluvium,
 ut non nisi ipsemet DEI Filius in eo
 submersus, Patérque illum submer-
 gens plene id comprehendant. Hinc
 ut profundissimam hanc malorum
 abyssum Christus nobis explicaret,
 ad tribunal Divinum se recepit, dixit-
 que. *Tu scis improperium meum, &*
confusionem meam & reverentiam me-
am. Quasi diceret, tu solus Divinâ
scientiâ tuâ Passionis meæ fundum
attingere potes, qui me pejus quàm
ullum, qui unquam in terris compa-
ravit, malefactorem tractasti; solis o-
culis tuis dolores mei, quos patior, ma-
nifesti sunt; omnis alia bolis ad maris
hujus altitudinem explorandam, nimi-
ùm brevis est.

XX. Hic nunc ergo aliquanto per
 mecum subsistite, Charissimi, mecum-
 que hunc in modum ratiocinamini.
 Quis fuit finis primarius, ob quem
 Christus tanto cum excessu, qui om-
 nem humanum intellectum transcen-
 dat, passus est? An ut hominem
 salvaret? minimè. Sed ut DEO sa-
 tisficeret. *Quem proposuit DEUS*
propitiationem, per fidem in sanguine
ipsum ad ostensionem Justitiæ suæ, inquit
Apostolus. Mundi salus erat me-
dium; finis autem, saltem perfectior,
fuit gloria Justitiæ DEI. Non potuit
illam Christus perferre rerum pertur-
bationem, ut cum DEUS injuriis affe-
ctus esset, nullus pro iis illi satisfac-
eret integrè; & cum creaturis non esset
ea summa, quâ ingens extingueretur
debitum, voluit Redemptor noster il-
lud per se tanto cum excessu exsolve-

re, quo immensa inde Patris tui gloria
 resultaret, ita ut etiam peccatorum
 omnium possibilitium debitum expun-
 gi posset. Quare etiam si omnes ho-
 mines obstinatè damnationem suam
 præeligerent, non idèo Christi Passio
 suo careret fructu: primarius enim il-
 lius obtineretur finis, qui est de pec-
 cato tantum contristari & affigi,
 quantam ipsum peccatum afflictio-
 nem & dolorem exigit, tantumque
 DEO pro injuriâ illatâ satisfactionem
 præbere, quantam DEUS offensus me-
 retur. *Ad ostensionem Justitiæ suæ.*
 Atque hoc ipsum est, quod Christus
 pro inauditorum dolorum suorum
 compensatione principaliter à nobis
 desiderat, ut peccatum supra omnia
 mala detestemur. *Nolite flere super Luc. 2*
me, sed super vos ipsos flere. Inquiebat
 mulieribus lacrymantibus, seque ad
 Calvariæ montem comitantibus; non
 quòd tenera nostra erga dolores suos
 compassio ipsi non placeat, sed quia
 potius desiderat, ut propter peccata
 nostra, unicam dolorum suorum cau-
 sam, lacrymas effundamus. Verbo,
 totus fructus, quem Salvator noster
 ex laboribus suis, pœnis, vitâ & morte
 colligere prætendit, est unicus ille, ut
 addicant mortales peccatum agnoscere,
 illud detestari, omniâque ejus ve-
 stigia extirpare. *Iste est omnis fructus, Is. 27.*
ut auferatur peccatum ejus. Hæc est
 præcipua lectio, quam nobis Divinus
 Magister noster prælegit. Mathematicus,
 postquam in arenâ demonstra-
 tiones suas descripsit, cathedram
 ascendit, easque explicat. Eodem
 modo postquam in terris turbas &
 disci-

psal. 68.
 20.

rom. 3.
 25.

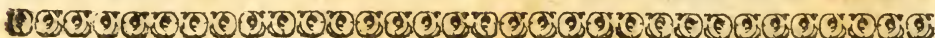
discipulos suos docuisset, DEUM omnibus Mundi bonis præferendum esse, & consensâ Crucis cathedrâ, potissimâ veritatis hujus demonstrationes, cuius intellectui facile penetrabiles esse declaravit. Poterat Salvator noster levissimo suo incommodo, plenissimè mederi vulneribus nostris, sed quia gravitatem mali sui non ita apprehendissent, medicinæ acerbitate morbi atrocitatem demonstrare nobis voluit. Omnino mente captus dici potest Christianus ille, qui ne quidem in hac ipsâ Calvariæ scholâ addiscit; quanti DEUM facere, & quantopere eidem servire teneatur, quantumque malum sit, illum offendere. Quòd si DEUS propter unum aliquod peccatorum nostrorum, de novo mundum diluvio, quemadmodum Noëmi tempore fecit, submergeret, esset ne vestrum aliquis tam stolidus, qui peccatum illud parvum aliquod malum existimaret? quomodo igitur dicere quis audet; quid mali est, hæc fragilitas? cùm manifestum sit ob eandem fragilitatem puniendam multò majus, non aquarum sed in effabilium poenarum diluvium à DEO decretum fuisse, Deique Filium mortem subire debuisse, cujus vita infinities valet plùs, quàm novi alicujus hominis, in quo omnes vitæ possibiles conjunctæ essent, vita valeret.

XXI. Grande Divinæ Justitiæ theatrum est Infernus, ut palàm fiat, quanto iniquitatem persequatur odio. At nihilominus hoc cum illo Calvariæ Theatro comparari non potest, in quo non contra peccatores, sed con-

tra dilectum Filium suum, propter solam, quam gerit, peccatoris umbram desævuit. Quis unquam sibi persuasisset, postquam DEI Filius vultu in terram prostrato, genis pallidis, genibus flexis, corpore quin etiam toto sanguine manans, humillimis petierat precibus, ut amarus ille calix à se transfret, quis, inquam, credidisset, eum à Patre, pietate commoto, non exauditum iri, maximè verò cùm totam Divinæ voluntatis suæ dispositionem in manibus ejus reliquerit? *Voluntas Domini in manibus ejus* 1. s. 103 *dirigetur.* Verùm quidem est, illam Christi petitionem non absolutam, sed conditionatam, illùmque, quem tunc Passionis suæ sentiebat, non rationis, sed sensus fuisse horrorem. *s. Thom.* Nihilominus totum illud, quod à *3. p. 9.* Christo proveniebat, tantâ æstimatione dignum erat, ut illa ipsa natura 13. ar. 6. q. 2. 4. *inclinatio, plùs quàm quævis alia* ar. 4. quorumlibet Sanctorum expressa voluntas satisfactionem mereretur. Quapropter repeto, quis unquam existimasset, à DEO, qui se humiles, derelictos & afflictos audire, prædicat, Filii sui, in abjectionis abyssu, & inauditis submersi angustiis, preces exaudendas non esse? Equidem sic est, exauditus non est, voluit suam Justitiæ relinqui rigorem, ut quantum verè debitum sit peccatum, mortales intelligerent, pro quo extinguendo nulla, ne quidem in illius gratiam, qui non ut primarius debitor pro se, sed tanquam fidei jussor pro aliis solvebat, in cælo pietas & clementia se exhibebat. O peccatum, peccatum!

Et adhuc mortales te non dignoscunt? non fugiunt, non eliminant? Imò adhuc cum voluptate committere non verentur? *Potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem?* Estne possibile, ut homo re illâ delectetur, quæ DEO mortem accivit? Estne possibile, ut nihilominus temerario illi, & rebellii hosti in corde suo locum præstare velit, ad quem extirpandum DEUS vitam suam infinitè sibi dilectam amit-

tere voluit? *Dedi dilectam animam ger. meam in manu inimicorum ejus.* Dilectissimi, aut mutanda vita est, aut mutanda fides. Nimis magna repugnantia est credere, DEUM, si ita loqui liceat, in Cruce, ut peccatum destrueret, se in nihilum redigisse; hominem tamen tantâ cum voluptate adhuc peccare, non aliter, quàm si mortem Christi vanam esse fabulam existimaret.

DISCURSUS XXII.

Ex Peccati Venialis malitia, extrema peccati mortalis malitia inferitur.

NON absque gravi causâ DEO placuit, ut in Mundi principio rebus sua nomina ab Adamo imponerentur, quippe cum à DEO supereminenti scientiâ præditus esset, quemadmodum optimè creaturarum omnium naturam novit, sic etiam optimè cuiusvis suam appellationem, quæ eam exprimeret, tribuere potuit. *Quod vocavit Adam, ipsum est nomen ejus.* Nos econtra in ignorantia nostræ tenebris, quia sæpius præposterè res intuemur, ita quoque sæpius præpostera ipsis Nomina imponimus, lucique tenebrarum, tenebris lucis nomen indimus.

If. 9. 10. Ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras. Imò ignorantia nostra non solum ad proprium & proportionatum rebus nomen indendum inhabiles nos

reddit, sed etiam ad jam impositum bene intelligendum inepti sumus. Judicate, an non verum loquar. Peccatum Veniale etiam à viris Sanctitate conspicuis, Peccatum Veniale, peccatum parvum, & leve nominatum fuit. Sed quis est, qui veram vocis hujus significationem intelligat? Licet hîc cum Davide exclamare: *Delicta quis intelligit?* Quare hodie veritatem vobis inexpectatam probabo. Peccatum Veniale demonstrabo non esse Veniale, peccatum parvum non esse parvum, peccatum leve non esse leve; non enim est leve, nec parvum nec veniale eo sensu, quo communiter à vobis accipitur. Ex hoc deinde peccati mortalis gravitatem inferam, pro consuetudine meâ & pro majori, quàm unquam aliâ, desiderio meo, summum contra infer-

nale

Gen. 2.
19.

If. 9. 10.

nale hoc monstrum hoc ultimo meo Discursu odium vobis imprimendi, ut, quia omnimodam ejus destructionem obtinere non possum, ad generalem illius detestationem vos inducam.

II. Jovinianus, & plures alii famosi hæretici, celeberrimi inter antiquos erroris instauratores sustinere voluerunt; omnia peccata paria, esse mortalia. Sed falsitas est manifesta. Non omnes morbi sunt corpori lethales; atque adeò neque omnes animæ infirmitates mortem illi adferunt. Aliquando constitutionis nostræ humores taliter inter se pugnant, ut vitam adimant; unde hanc reparandi jacturam naturæ vires non amplius suppetunt; aliquando humorum perturbatio non est tam nociva, ut natura omne suum damnum reparare non possit, pristinaque sanitati restitui. Idem prorsus contingit Animæ: quandoque adeò recti limites transgreditur, ut vitæ suæ principium, hoc est, charitatem erga DEUM, perdat; quare tunc est quasi mortua, cum jacturam illam ex se reparare non possit, sed ad restituendam illam maxima DEI virtus necessaria sit. Tali in statu versatur anima, quando graviter peccando ultimo fini suo terga vertit, ut caducum aliquod bonum nanciscatur. Quandoque verò non eâ perversitate Anima tali alicui adhæret bono; ut ab ultimo fine suo avertatur, adeoque à DEO gratiâ suâ privetur; quare cum tunc salvum & integrum vitale suum retineat prin-

cipium, quod est ipsamet illa gratia, ipsius virtute omne damnum, quod passa est, reparare potest. In tali statu versatur Anima, quando solum venialiter peccavit; atque adeò infirmatur, sed non est mortua. Attamen pro majori adhuc à me dicendorum intelligentiâ notandum est, aliquando ex ignorantia & inconsideratione venialiter peccari, aut fragilitate aliquâ, ut vocant, humanâ, quæ est quædam infirmitas à naturâ corrupta in animâ emergens. Subinde verò peccatur venialiter, sed ex proposito, & omnino deliberato animo, & (quemadmodum viri Sancti loquuntur) apertis oculis, quod est idem, quasi spontaneâ animi & prævisâ perversitate in morbum se se conjicere ideò, quòd infirmitas non sit lethalis futura. Jam verò cum hodie de peccatis Venialibus mihi sermo sit, ostendamque, quantum ea sint malum, protestor, me non nisi de secundis, quæ plenè voluntaria, quia prævisa & intenta sunt, loqui cogitare. *Noli velle mentiri omne mendacium*, inquit Spiritus Sanctus in Ecclesiastico. Non dicit *noli mentiri omne maudacium*, sed dicit, noli velle mentiri. Non dicit, ne loquaris mendacium, quàm parvum etiam illud sit; sed dicit, noli velle illud loqui, ut nos instrueret potissimum culparum venialium malum esse; non quando ex improvise exsurgunt, quemadmodum quilibet humor nocivus non satis repressus facere solet; sed quando plenâ cum voluntate admittuntur.

I.

III. Primò igitur de talibus culpis assero, quantumvis peccata sint levia, non ideò tamen leve esse malum, sed omnino gravissimum. Nescio, inquit Sanctus Basilius, quomodo leve possit dici peccatum illud, quod tamen aliquo modo est peccatum. *Quis est, qui peccatum ullum, cujuscunque modi illud sit, leve audeat appellare?* Et in veritate aut peccatum veniale Animam respiciens, à qua committitur, aut DEUM respiciens consideramus; si quantum Animam respicit, intueamur, certam quandam illud in eà esse maculam reperiemus, quæ quidem partium proportionem, id est, intrinsecam & habitualement in gratiâ sanctificante fundatam pulchritudinem, non tollit, externum tamen illum splendorem auferit, qui ad pulchritudinem talem illustrandam conducit; atque adeò minimum actualem illum decorem mutat, virtutem minuit, splendorem deformat; & majorem illam, quâ coram DEO totâque cælesti curiâ compareret, gratiam impedit. Si mente attentâ, quanta sit animæ pulchritudo gratiâ præditæ, perpenderetis; quomodo, quæso, qualemcunque splendoris diminutionem æstimare levem possitis? Certè Regis alicujus filia vultu, luto, fuliginè aut tetro alio colore asperso coram omnibus Aulicis suis non compareret; & Anima Sanguine ipsius DEI nobilitata, immortalem pulchritudinem suam, tam parvi faciet, ut voluntariam ejus diminutionem, aut ejusdem minimâ

in parte obfuscationem, quasi nihil mali putet; dum minima corporalis speciei macula, aut diminutio tantum creat horrorem, quæ tamen aliud non est, quàm flos campi manè vivens: ad vesperum flaccescens?

IV. Quòd si denique in ordine ad DEUM hæc transgressio quasi levis consideretur, quis illam unquam hoc dignam titulo æstimabit? *Quis est, qui levem audeat appellare?* DEUS essentiâ suâ tam supereminens est, tam perfectus, tamque omni æstimatione nostra superior, ut summa, quæ in creaturas cadere potest felicitas, credi debeat; plenissimè jussis illius satisfacere; contrà verò summum quoque malum æstimari debeat, etiam vel in levissimâ re illi dispicere. *Levenunquam est, DEUM etiam in exiguo contemnere.* Inquit alio in loco Sanctus Basilius. Nunquam parvum malum est irreverentia illa, quæ in Legislatorem committitur, etiam in re parvâ. Verum est, ab eo, qui venialiter tantum peccat, dici non posse, Divinam Majestatem verè contemni; cum saltem jam habitu ita comparatus sit, ut bonum illud, à quo ad peccandum inducitur, abominari velit, quotiescunque simile bonum à DEO graviter prohibitum, ipsius secum inimicitiam attraheret. Quare qui tantum venialiter peccat, DEUM quidem omni creaturæ præfert, nec contra (quemadmodum docet Sanctus Thomas) sed præter legem operatur, potiusque modum legis quàm finem ab illa intentum pervertit.

In Regul. brev. in ter. 4.

Basil. Reg. Min. de ob.

2. 9. 8. ar. 1.

I.

tit. Modum pervertit, quia legem illo cum rigore, quo deberet, non observat; finem verò non pervertit, quia cum tam DEI, quàm proximi dilectio sit finis legis, in illo actu nihil admittit, quo talis dilectio præscindatur; sed solum in causâ est, ut aliquantum diminuat. Hoc totum quidem verum est, nihilominus venialiter peccans, semper bonum increatum æquo minoris facit: &, si non contemnit, certum tamen est, eum non tanti illud facere, quanti deberet; & si Soli illi Divino, cui omnia debet, terga non vertit, saltem viam; quam venerandi ipsius ostendunt radii, non omnino sequitur. Verbo, negari non potest peccatum veniale aliquo modo Divinæ opponi voluntati, id est, si non quoad finem, saltem quoad modum præcepti; negari non potest, gloriam, quam DEUS actualiter à suis creaturis requirit, diminui; neque etiam inficiari quis potest absolutè loquendo, id DEO displicere, quare verissimè DEI malum, quodam sensu, appellari potest. Malum est, quod quodammodo est ordinis Divini, perfectæque Divinorum præceptorum adimpletionis opponitur; an igitur, repeto, leve malum nominari poterit? *Tu nullum peccatum puta leve, nullum negligendum.* Cave, dicebat Christus Sanctæ Brigittæ, ne ullum defectum unquam levem æstimes, ideoque corrigere negligas. Re ipsa quoque Christus culpas minimas parvi non fecit; siquidem non tantum pro omnium hominum mortalibus, sed & pec-

catis venialibus extinguendis labores suos, Sanguinem, cruciatus, & mortem ipsam Divinæ obtulit Justitiæ: quis igitur ex hoc quoque capite leve illud debitum æstimare poterit, quod infinito venarum suarum thesauro Divinâ Justitiâ solvendum esse judicavit? Adhæc thesaurus indulgentiarum non tantum in mortalium, sed etiam peccatorum venialium satisfactionem, incessanter à fidelibus applicatur. An igitur ad illa tam valida adhiberetur Medicina, si levem in nobis morbum efficerent?

V. At nihilominus dicetis, peccatum veniale vocari peccatum leve. Distinguo; si dicatis, *peccatum* leve vocari, concedo; sed si dicatis, vocari *malum* leve, omnino nego. In genere peccati est quidem leve, quia illud committentem absolutè non reddit sceleratum; non enim ex se pœnam meretur æternam; cum animam à fine suo non avertat, nec ex se hominem DEO inimicum constituat; sed in genere mali est malum gravissimum, malum, quo non est majus, quàm malum æternum, hoc est, peccatum mortale & Infernus. Peccatum mortale est majus malum peccato veniali, quia, absolutè loquendo est malorum omnium possibilium maximum, Infernus est majus malum, quia cum illo DEI inimicitia conjuncta est, quæ nunquam cessat; cui gratia perpetuò subtracta est; quæ perpetuò à gloriâ separata est, quæque Summo bono in æternum privatur. Malum est, quod ordinata charitas extremo rerum omnium abominabilium odio detestari

deberet. Cæterùm etiam aliquo sensu pejus ipsomet Inferno peccatum veniale dici posset; quia nullus casus dari posset, in quo unquam licitè admitti potest. Atque adeò videtis DEUM supposito peccato mortali, alicui posse velle Infernum; nullo modo autem velle posse, ut aliquis peccatum Veniale vel unicâ solâ vice admittat; unde apparet malum culpæ etiam levioris, certam quandam imperfectam malitiæ infinitatem continere; quæ in nullâ pœna, quæ merè pœna sit, & non pœna & culpa simul, invenitur, pœna enim mera quandoque sanâ mente eligi potest, culpæ verò electio nunquam est licita. Et fortè ad hunc sensum dicebat Sancta Theresia, necesse esse, ut quivis hanc veritatem intelligat, eamque pro infallibili teneat, unum solum peccatum Veniale majus esse

Vid. Suarez de Pecc. disp. 2. sect. 5. n. 18.

Vid. Sylv. Maur. de act. hum. ut q. 44. n. 25.

toto Inferno. Quamvis quilibet aliunde gravissimè ad Infernum evitandum obligatus sit; utpote qui ultimo sine irreparabiliter nos privat; neclub gravi obligatione ullum peccatum Veniale fugere teneatur, quasi tale, per quod à dicto sine impetrando non excludimur, nisi ad tempus, id est, tamdiu, donec in Purgatorio delictum fuerit.

VI. Sed ut ad intentionem nostram redeamus. Quid judicatis nunc, Charissimi, de malo tali, quod malitiâ suâ, non nisi peccato mortali cedit & Inferno; imò in sensu quodam; si quoad pœnam sensûs saltem consideretur, ne quidem ipsi cedit Inferno? Vos, qui tanti facitis causam aliquam

forensam perdidisse, facultates amisisse, charissimorum vestrorum aliquem morte vobis sublatum fuisse, quomodo leve illud malum existimare potestis, quod omnium creaturarum temporalium ruina majus est? Proponite oculis vestris terribilissimam illam stragem, à Divinâ Justitiâ in universali diluvio editam, quando ex omnibus hominibus octo soli in vitâ super terram remanserunt. Putatur his temporibus mille hominum milliones in Mundo contineri, ita ut cum probabile videatur, nunc Mundum magis, quam tunc hominibus refertum fuisse, similiter probabile sit mortuorum numerum mille millionibus longè superiorem fuisse. Fingite igitur, vos videre tantâ cadaverum multitudine terram operatam esse, oculosque circa tam enormem stragem attolentes intra vos dicite: O immensum exterminium! O desolationem inauditam! Attamen minus malum est, quam mendacium non grave. Equidem si levi aliquo peccato veniali, tam vastum potuisset impedi excidium, nec licitum fuisset, neque honorificum illud avertere; neque etiam bonum illud, quod ex generis humani liberatione resultasset, unius solius venialis culpæ malum propterea commissæ, unquam potuisset suppressere. Fingamus etiam Noënum in Arcam suam adeò fortunatam omnes creaturas viventes recipere potuisse, si propter hanc receptionem vel levem inobedientiam, contra DEI voluntatem committere debuisset, minus malum fuisset omnes,

absq̃

absque ullo remedio perire permiffisse, quàm eos salvare & non obedire. Quòd si miseri illi omnes elevatis, verius Arcam manibus, fletibusque oculis simul Noënum rogassent, ut miseriam eorum commotus, in navim reciperet, liberam & altam voce eos repellere debuisset, clamareque; manente foris, maximum est malum vestrum, equidem agnosco illud; non est tamen malum, quod DEUM concernit: est temporalis pœnæ malum, quod nec horrore DEO est, nec ignominiam; ideoque nec cum minimæ culpæ malo comparari potest, quam propter vos admitterem: quare patientiam habete, & interite. *Longè melius est omnia corpora perire simul, quam laedi animam in re minimam.* Totius Mundi visibilis ruina minus malum est, quàm culpæ etiam minimæ assensum præbere, quæ tam in Animæ damnum, quàm in Divinæ gloriæ diminutionem vergeret.

VII. Hanc necesse est peccati Venialis habere ideam, benèque advertere, quando illud leve vocatur, non absolute, sed comparative intelligendum esse; nec tunc considerari, quid in se ipso sit; sed quid sit peccatum mortali comparatum. Sic angustiam vocantur maris sinus respectu totius maris; & terra punctum vocatur toti Universo comparata; licet globus ejus tantæ sit vastitatis, ut viginti duo millia miliarium in suâ contineat circumferentiâ; & in quo tot Provinciæ, Principatus, Monarchiæ, tot campi, tot aquæ, tot montes, & sylvæ comprehenduntur.

Verùm nos propter peccati originalis corruptionem infirmis illis similes facti sumus, qui apoplexiâ affecti, dimidiam amisere vitam. Quoad latus sinistrum, ex quo mala temporalia aspiciuntur, ad ea timenda, sentienda & evitanda, toti & meri sensus sumus; sed ex latere dextro, quod mala animæ respicit, toti stupidi sumus, nec quidquam sentimus, nil suo pretio æstimamus. Unde intra nos dicimus: quid mali est tam parva iniquitas? Beata Catharina Genuensis, cum quodam tempore radio quodam cœlesti illustraretur, ut cognosceret, quemadmodum ipsa loquitur, quantum etiam ipsa minimi actûs, contra DEI voluntatem committendi, umbra sit timenda, miratur, quòd ob hanc visionem, non quamprimùm horrore extincta fuerit. Profectò, pergit enarrare, si lux illa in unico instanti non disparuisset, existimo, licet mihi adamantinum fuisset corpus, in minimam illud frusta abiturum fuisse. Nec unica quidem in venis gutta mihi remansit, quæ non congelata fuerit, & ad tantam me deduxit debilitatem, ut me morituram putaverim. At DEUS me superstitem esse voluit, ut mirabilia hæc, quæ experta sum, aliis referre possem. Quapropter quid tandem erit peccatum Mortale, cum sola peccati Venialis umbra tam sit terribilis? Audite quæso, quomodo à DEO illuminatæ Animæ loquantur, & quàm horrendum hoc vocent malum, quod vos leve dicitis.

II.

VIII. Leve non est Peccatum Veniale, si in se ipso perpendatur, adeoque nec parvum dici debet, si effectus ejus ponderentur. *Observa diligenter*, inquit DEUS, *ne incurras plagam lepræ*. Per hanc lepram à Doctoribus communiter Peccatum Veniale intelligitur, quod, sicut jam dixi, non quidem est mors animæ, sed quædam tamen illius contagio, ideoque extremâ cum diligentia illam evitare necesse est. *Observa diligenter*. Illud in morbis præsertim funestum habetur, quod ad mortem disponant, viamque parent, quemadmodum fossiores & cunicularii furibundum exercitum præcedunt, à quo ul imum exterminium inferendum est. Ideoque magis perniciosus Peccati Venialis effectus ille est, quod animam ad peccatum mortale disponat, à quo mors ei infertur, dum DEI gratia, quæ vita illius erat, per hoc ab eâ aufertur. Quod duobus modis à Sancto Thomâ indicatis contingit; indirectè & directè. Primò quidem Peccatum Veniale indirectè disponit animam ad peccatum mortale, dum vallum illud aufert, quo torrens hic coërcebatur, aggeresque solo æquat. Magnum contra peccatum mortale se defendendi munimentum est virtus. Hæc licet secundum habitum non nisi à peccato mortali omnino destruat, nihilominus quoad actum suum etiam, à Peccato Veniali deperditur. Magnæ duos habet hostes; prior est ignis; qui attrahendi virtutem penitus

illi aufert; alter hostis est Adamas, qui suâ eum virtute verè non privat, ejus tamen usum tollit. Eodem modo Charitas duos habet inimicos, unum majorem, qui est peccatum mortale, quique instar diabolici ignis omne virtuosæ operationis principium illi aufert; alterum minorem, id est, Peccatum Veniale, quod quidem vigorem non adimit, sed illum impedit, dimittitque præsentia suâ fervorem, non quidem ut existere omnino non possit, sed ne porrò operetur. Haud aliter ac Adamas agit contra magnetem, qui in illius præsentia licet virtutem, quâ ferrum attrahat, non perdat, attrahere nihilominus nequit, aut attractum ferrum dimittit, & sic actus suo privatur. Hæc tamen inter virtutem mortalem & naturalem est differentia in perniciem nostram, quod naturalis (qualis est lapidum) si non operetur, nihil perdat, sed moralis (qualis est Justorum) si ab operando desistat, magnum damnum patitur. Nihil enim est, quod quemvis bonum habitum magis enervet, quàm ejusdem usûs continuata remissio. Quare actus virtutis intermittere sensim idem est, ac habitum illius perdere.

IX. Præter alia, quibus voluntas nostra à Divinorum mandatorum transgressione inhibetur, multum confert subjeccio illa, quam hæc ipsa voluntas DEO quasi supremo Domino suo profitetur. Quod si ergo in rebus parvis ab hac subjeccione se subtra-
here

Deut.
24. 8.

S. Thom
2. 2. 24
ar. 10.
in 63

here assuefaciat, etiam paulatim in rebus majoribus minus horrebit DEO repugnare & contra illius præcepta recalcitrare. Quid causæ est, quòd Veneris & Mercurii Stellæ, nunquam sicut Luna, à terrâ Eclipsin patiantur? Ratio est illa, quia itinere suo parum à Sole recedunt, ita ut terræ inter hunc & illas se interponendi opportunitas non relinquatur. Et hæc ipsa causa est, cur Sanctæ Animæ timentes, vel parum etiam à Divino Sole distare, nunquam innocentæ candorem amittant. Cùm econtra aliæ liberè instar Lunæ vagantes, & pro arbitrio suo ab increato Sole recedentes, terrenorum bonorum amori locum dent, ut se interponat, felicissimæque gratiæ luce illas privet. Satis explicari non potest quantum hæc libertas, quâ quidam aliàs Justi utuntur, detrimentum adferat, dum quosvis intuentur vultus, cum quovis sexu sermocinantur, ad quasvis facetias dant responsa, alter alterius manus levitate juvenili attingat. Qui similes committit ineptias, statim respondet objurgatus; quid hoc mali est? idem dicunt spectantes; idem quin etiam læpè afferunt Parentes, qui hæc vident vel audiunt. Quid mali est? Malum est, de quo judicari non potest, quousque tendat; libertas enim illa in parvis impedimentum removet, quo remoto ad majora procedatur. In principio, inquit Plutarchus, feras tantum homines interficiebant; sed venationis paulatim pertæsi, animalia etiam domestica occiderunt. Idem evenit in casu nostro. In principio

assuefit nonnemo liberiori oculo, quò innocentem, ut ipsi videtur, feras insequendo delectationem venetur, quæ nulli noceat: sed deinde ab innocuâ prædâ ad strages domesticas magis nocivas procedit; ita ut denique non tantum iis, qui domi serviunt; sed nec illis, qui in eadem domo nati sunt, honor & reverentia habeatur. Ite nunc & quærite, quid mali est? Est mali principium; quod sufficere debet ad timorem vobis incutiendum; levis enim error in principio, in progressu maximus efficitur. *Principium virtute majus est, quam magnitudine.* *Arist. 1. de celo.*

X. Quod adhuc melius intelligetis, si consideretis, Peccata Venialia magno numero multiplicata, Justitiæ Divinæ ansam præbere posse, copiosiores gratiæ suæ opem retrahendi; quâ deinde anima destituta, non tantum in gravia labitur peccata, sed iis adeò inhæret, ut nunquam ope seriæ pœnitentiæ resurgat. Et hæc est causa, cur Sanctus Augustinus dixerit; si ideò parvi facimus peccata venialia, quia parva sunt, horrere saltem deberemus, quia tam multa sunt. *Si contemnis quando appendis, expavesce, quando numeras.* *Tract. 1. in ep. Joan.* DEUS inurbantitatis Animæ illius pertæsus, quæ non ab aliis, quàm iis, quibus penitus Divinâ privatur amicitia, vult abstinere, non amplius lætam ipsi incipit ostendere faciem; non tam faciles ipsi præbet amplius aures; non tam frequenter amplius visitat, verbo, non tam liberaliter suas exhibet gratias, ut pessimè.

4. 57.
17.

peſſimæ ipſius avaritiæ, quam erga ipſum oſtendit, par pari referat. *Propter iniquitatem avaritiæ ejus iratus ſum, & percuffi eum; abſcondi à te faciem meam, & indignatus ſum, & abiit vagus in viâ cordis ſui.* Magna profeſſo avaritiæ monſtroſitas eſt, quando Chriſtianus tantis à DEO cumulatus beneficiis, deinde tam ingratus eſt, ut tantum à gravioribus peccatis abſtinere velit. Talis avaritia meretur, ut tam ingratham animam DEUS iratus puniat, & quumprimùm faciem ſuam ab eâ abſcondat; id eſt, benignitatem ſuam & beneficentiam, majorémque ei auxiliorum copiam deneget, *abſcondi à te faciem meam.* Et ut deinde eam præteriens, aliquantum recedat, impedimentaque in viâ ſalutis obtinendæ objecta non removeat, & *indignatus ſum;* unde denique ſequitur, quòd anima uberiore DEI ope deſtituta, continuis tentata periculis, ipſâ difficultate vincatur, perque latam voluptatum mundanarum viam, per quævis prata vagetur. *Et abiit vagus in viâ cordis ſui.* In qua eam sæpè miſerè perire permittit, ita ut eam non ampliùs in ſemitam rectam reducat. O hor. endum terminum, ad quem à tam levi principio via ſternitur! Tandem ad ultimum præcipitium devenitur. *Qui ſpernit modica, paulatim decidet, hoc eſt, decidet à pietate, decidet à ſtatu gratiæ in ſtatum perditionis.* Ut ſacri ſentiunt Interpretes.

XI. Ite nunc & parva dicite peccata illa, quæ tam horrendos poſſunt producere effectus! quantum pro-

fuiffet Chriſtiano illi, qui ad extrema deductus, diabolicæ conſenſit tentationi, quantum, inquam, illi profuiſſet, ſi ſpeciali providentiâ, ne eum tentare poſſent, in illo articulo Dæmones retinuiſſet; aut ampliori quadam gratiâ eum confortâſſet, ut illorum manus effugere potuiſſet? ſed negligentiam ſuâ miſer tantum amorem non promeruit, adeoque in exitium delapſus eſt. *Qui negligit viam ſuam, mortificabitur.* Struthionem ajunt, dum ſpirat ventus à Venatoribus inſequentibus nunquam capi poſſe; vento ſiquidem magnas illius alas explicatas implente adeò currens propellitur, ut navis remis veliſque acta vix celeriùs provehatur; vento autem remittente, rariffimè effugere. Nos quoque in graviffimis tentationibus, præcipuè in articulo mortis exſurgentibus, infernales fugimus Venatores nos inſequentes? felices erimus, ſi ita fugientes vehemens aliquis Spiritûs Sancti ventus aſſet, propellatque; tali enim aurâ velificantes, nunquam impiorum, perſecutorum noſtrorum unguibus in prædam cedemus. Quid autem fiet de nobis, ſi ventus non aſpiret, aut tam debilis & remiſſus ſpiret, ut auxilii ordinarii qualitatem non excedat? Et nos peccatorum venialium, quæ indies committimus, multitudine, adhuc ſpeciali & ſuperabundanti DEI ope indignos nos reddemus, & ne quidem ulla doloris ſigna oſtendemus?

XII. Atque utinam ſaltem, donec tam immanis ſtrages edatur, revera multis peccatis venialibus opus eſſet? Sed

16.

Eccl. 19.

Sed quod fidem ferè superat; Unicum solum aliquando sufficit ad ruinæ principium in miserâ animâ inchoandum. Putant nonnulli Judam perversionem suam ab eo incepisse, quòd absque licentiâ quandam eleemolynarum à Christo sibi creditarum partem inter cognatos pauperes distribuerit, & quòd leviori hâc culpâ paulatim avaritiam suam foverit, auxeritque, ut tandem auri acquirendi rabie adactus proprium Magistrum suum prodiderit. *Itaque Judam in barathrum nequitia precipitavit, neglecta minimorum cautio.* An nunquam audistis neglectam spinæ puncturam tam malignè degenerâsse, ut prius animi deliquium, denique mortem ipsam attulerit. Peccatum Veniale est febris quædam ephemera, à qua, non nego, humores non pervertuntur. At quis nescit Ephemeram sæpius in Hecticam immedicabilem degenerare? Scintilla est, sed DEUS avertat, ne Dæmon illam insufflare possit: non est ignis, qui inde accendi non queat. *Si sufflaverit in scintillam, quasi ignis exardebit.* Non potest satis explicari, nec concipi ingens illud malum, quod à solo Peccato Veniali plenâ cum deliberatione admissio provenire potest; à tam tenui enim principio ad æternam perditionem transitur. Leo quidem laqueis irretitus à parvo forice vincula ejus arrodente libertate donatus fuit. Concupiscentia nostra est plus quàm Leo. Non est malum, quod à faucibus ejus formidandum non sit, nisi à Sancto DEO timore bene constricta & cir-

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

cumdata sit. Attamen parva non minus quam culpa ingenti huic seræ carcerem aperuit, revinctæque etiam compedes solvit.

XIII. Hæc igitur prima via est, per quam anima ad peccatum mortale disponitur, viâ scilicet indirectâ. Secunda est directa, id est, via facilis consequentiæ. *Dum amantur vana, inquit Sanctus Augustinus, perpetrantur mala.* Nonnunquam tantus in res vanas ponitur affectus, ut homo, ne id, quod vanum est, deserere cogatur, etiam id, quod peccaminosum est, sectetur, jamque id ipsum pro fine sibi constituat, quod prius tanquam medium animo inordinato quærebat. Fœnum se penumero à se ipso, non ab alio igne, accenditur: ob nimiam enim vaporum multitudinem in tantâ congerie constrictorum, alter alterum fovet, donec flammam concipiant, fœnumque cum ipso fœnili in cineres redigant. Aspici- te Juvenem illum, qui solum fallendi temporis gratiâ Juvenculæ sibi dilectæ ædes frequentat; cum illâ de rebus mundanis loquitur, confabulatur, & cum quadam levitate eidem corridet. Progressu temporis actus hujusmodi non graves, per integros deinceps menses repetendo, talem erga illam concipit affectum, ut quasi idolum veneretur: & quamvis hæc vivendi libertas in amante Filio summoperè Patri displiceat; isque deserere eam jubet, licet illi interdicit deambulationes nocturnas, eumque minis terreat, & acrioribus verbis objurget, licet sub gravi pœnâ à dissolutorum juvenum

Pp

num

ugo de
Vist.

mel.
Feb.

cl. 13.

num societate eundem jubeat esse procul, nihilominus in re tam justâ filius obstinato animo obedire Patri detrectat, & in illius contemptum domum puellæ, cujus fascino illigatus est, frequentare pergit. De nocte armatus plateas inambulat, contractamque cum discipulis adolescentibus amicitiam mordicus tuetur; quin imò potius debitam negare mavult parentibus obedientiam, quam conceptum erga dilectam sibi puellam affectum abdicare. *Dum amantur vana, perpetrantur mala.* Plurimi hujusmodi actus inter duo similia corda repetiti, quibus nonnisi venialiter simul peccant, dum alter alterum accendunt, tantam possunt excitare flammam, ut absque illâ quam prius sentiebant, difficultate, jam magnâ cum delectatione tandem ad graviter peccandum inducantur.

XIV. Hæc ipsa dispositio adhuc facilior redditur, ubi Peccato Veniali communis est cum mortali materia, quemadmodum si proximo aliquid, sed parum, furto tollatur, aut si leviter fama alterius lædatur. Tunc enim peccatum veniale differt à peccato mortali, sicut magnum à parvo, id est, sicut Leunculus lactens à Leone adulto, qui cum careat unguibus & dentibus, paulatim tamen hi crescent, & immanis fiunt lanienæ instrumenta. *Veniale differt à mortali, sicut imperfectum à*

s. Thom. 2. 2. q. 68. ar. 6. ad 7. perfectum. ut puer à viro, ut docet Sanctus Thomas.

Quare ut sapienter agamus, nullum peccatum quasi parvum contemnamus; licet enim in principio sit parvum, progrediente

tempore adhuc magnum fieri potest, & si jam naturâ suâ parvum sit, maximum in effectibus suis fieri potest. *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus:* inquit Sanctus Jacobus. Quod etiam hoc sensu intelligi potest; prævidere nos non posse, quousque peccatum veniale liberè in cor nostrum admissum tandem nos deducat; ab illo enim in scelerum & damnationis abyssum præcipitari possumus. Quare nullus hostis unquam contemni debet, cum ille, cujus nulla fuit habita ratio, omnium aliorum terribilissimus fieri queat. *Sapiens timet, & declinat à malo.* Et quò sapientior est, tantò magis timet; non aliter ac lepus, qui, quò magis annis crevit, eò profundius specum suam excavat, cum periculis compluries evitatis multò sit factus cautior.

III.

XV. Verùm si tam parvæ curæ est Christianis, ne in graviora labantur peccata, quis mirabitur, eos à levioribus ad hos lapsus disponentibus sibi tam parum cavere? hominem desperatum ad præcipitium properantem horror viæ ad idem deducentis non absterret. Videamus igitur, an validioribus motivis, quam huc usque usi fuimus, facilius præsentem veritatem vobis persuadere queam. Dico igitur, Peccatum Veniale non tantum ingens esse malum in essentiâ suâ, nec solum ingens esse malum in effectibus suis, sed etiam in pœnis suis esse malum grande, ita ut, licet quidem sit

fit veniale, id est remissibile, non tamen illo sensu tam facile condonetur, quo communiter accipitur. Quod inde apparet, quia magnitudo debiti, nunquam melius cognoscitur, quam ex solutionis magnitudine: At nunc quis nescit, culpam quamvis esse debitum, ejusque solutionem esse poenam? Quare ex hac satisfactione facile, quanta sit illius summa, deduci potest; quomobrem si reum aliquem ob delictum vobis incognitum à Judice ad excacationem, ad Leonum Lanienam, aut ad repentinam mortem, ita ut nec sibi ipsi opem præstare, nec ab ullo alio implorare liceat, damnatum videretis, an tale delictum parvi faciendum diceretis? Et tamen similes poenæ, & quidem à Justitiâ Divinâ in venialem culpam latæ sunt, de quâ dubitare nefas est; an in puniendo modum excedat, quæ semper poenæ rigorem misericordiæ melle solet aspergere. Sanctus Oddo Abbas Cluniacensis refert, Sanctum Gerardum comitem à DEO oculorum utu privatum esse, quòd elegantioris vultus puellam fixis nimium oculis aspexerit. Sanctus quidam Propheta ob levem inobedientiam, ut à furibundi Leonis dentibus discerperetur, à DEO condemnatus fuit. Judæ Machabæo ob continuas victorias à DEI hostibus reportatas tam glorioso, quòd successu temporis nimiam in Exterorum auxiliis spem posuerit, in medio triumphorum cursu vita subito ablata fuit: ob alias similes culpas quoque subitaneâ morte extincti fuerunt, Uxor

Loth quidem, ob curiosum aspectum in salis statuam conversa est; Oza Levita coram arcâ extinctus concidit, tantum quòd manu, & actu minus religioso eam attigerit; Ananias & Saphyra uterque mendacii Rei, coram Sancto Petro prolati, morte subitaneâ puniti sunt; quod tamen mendacium, ut famosi sentiunt Interpretes, non nisi veniale fuit. Sed hoc parum est; quid dicturi estis, si vobis campum vastissimum cadaveribus oppletum, stragibus plenum, horrore squalentem monstravero? An non ex ingenti hujusmodi desolatione peccati, quod lanienæ hujus causa est, gravitatem facile erit colligere? Audite igitur: David Rex Joabo exercitus Archistratego in mandatis dederat, ut totius in Regno suo Populi numerum iniret; & hoc ex quadam complacentiâ quam sentiebat ex eo, quòd florentissimi Regni Dominus esset. Propter hanc gloriam, quæ coram hominum oculis non exigua laus, & boni regiminis species videri posset, DEUS præcepit Prophetæ Gad, illi denuntiaret, aut septem annorum famem, aut trium mensium bellum, aut trium dierum pestem eligendam. Et quia tales inter angustias David ultimum Pestis flagellum acceptavit, in quo quasi minimam manus hominis sibi vendicaret partem, vix intra triiduum septuaginta subditorum millia pestiferâ lue abrepta sunt. Charissimi, factum hoc momentis suis librate. Si Sicarius aliquis centum homines occidisset, illum pejus quam Dracônem extimesceretis, Cur ergo tam parvi

*Aug.
con par.
men l. 3.
Hieron
ad De-
met.*

*2. Regi:
24.*

*Gaspar.
Sanctius
in hunc
locum.*

parvi facitis Peccatum Veniale, quod Regno integro luctum induxit? Quot matres ob tenerrimarum prolium lea- rum necem in lacrymas abiverunt? Quot filii parentibus, quot Sponsi conjugibus, quot uxores maritis orba- tæ sunt? Verum quidem est, etiam Populum aliorum scelerum reum, quæ, ut notat Sanctus Gregorius, prome- ruerant, ut Davidis in hanc vanitatem lapsus à DEO permetteretur, ob quem tanta dein multitudo perire debebat; nihilominus sola illa vanitas causa fuit immediata, ex qua tanta hominum strages secuta est. Quid mali est, di- citis vos, sceminam majori studio se comere, quàm quo ad ornandum Alta- re uteretur? *Circumornata ut similitudo templi.* Quid mali est, quòd quodam fastu inter Ecclesiam, aliorum venetur obtutus & laudes, & dum à Sacer- dotibus hymni decantantur DEO, quibus & ipsa devotionem suam jun- gere deberet, aspicientium se eliciat en- comia? Denique totum hoc nihil aliud est, quàm parùm aliquid vanitatis. Esto sicut dicitis. An igitur vanam gloriam non magis timetis, quàm ti- gridem unguibus carentem, cum tantæ Sanctitatis Propheta, qualis erat Da- vid, eam ut suprâ dictum est, tam cru- entam expertus sit? Ponamus DEUM pari in vos severitate non acturum, an verò non contremiscitis, cum non ignoretis, eam vos promereri? Hæc ambitio, ista superbia, illa sine ullâ causâ in templo confabulatio, ille de proximi defectibus jam notis sermo, hæc tua ostentatio, ille aliorum con-

temptus, illa licet levis alterius pro- speritatis invidentia, quamvis nullius momenti malum tibi videatur, nihi- lominus malum est, quod jure me- rito tibi, toti familiæ, imò toti poste- ritati mortem adferre potest. Quòd si DEUS hanc à te poenam non sumit, gratias illi age; toties enim ab eo vi- tam recipis, quoties ob culpas tuas eam perdere merebaris. Quid quòd non tantum peccando venialiter, acti- bus præsertim deliberatis, vitâ privari, sed millies crudelissimè excarnificari merebaris. Audite, quid Sanctæ Ca- tharinæ Senensi dixerit DEUS, uti *Dialogo* illa in suis refert Dialogis: Scias, in- quit filia, mea, omnibus poenis, quas anima in hoc Mundo sustinere potest, integram aliquam culpam condignè ex- piari non posse.

XVI. Sed quid adhuc juvat dubi- tare, cum DEUS leve delictum longio- re poenâ in purgatorio dignum judi- cet? Ex Sanctorum virorum testi- *Th. 3* moniis notum est, minimam Purga- *p. 9. 4* torii poenam, omnibus hujus Mundi *ar. 6. 4* cruciatibus sensibiliorem esse, ita ut *3. 3* Sancta Brigitta eam in suis Revelatio- *sup. 9.* nibus vocet incomprehensibilem; cum *100. 4* enim Animam separatam afficiat, illius *3.* gravitatem in hac vitâ sensibus nostris *l. 6. R* præpediti comprehendere non valemus. *vel. 6.* Profecto quicumque reum ali- quem solum per unam horam vivum in igne servare posset, tormentum in- venisset, cui par nullus unquam Ty- ranorum excogitasset. Quid ergo erit vivum non unicâ tantum horâ sed multis annis in Purgatorii flam- mis

mis durare? Unicus solus annus octies
 mille septingentas sexaginta sex horas
 continet. Judicate ergo, quàm abo-
 minabile sit coram DEO peccatum il-
 lud veniale, quod tam diuturnâ à
 DEO pœnâ puniri potest, sæpiusque
 punitur? *Uniuscujusque opus quale sit,
 ignis probabit.* Ignis adèò terribilis
 clarissimè ostendit, an transgressiones
 nostræ tam leves sint, quemadmodum
 fidei nostræ debilitas nobis exhibet;
 præsertim ubi consideraverimus tantæ
 justitiæ severitate etiam in ipsòs met am-
 cos suos DEUM animadvertere. Sanctus
 Gregorius Turonensis refert, Sanctum
 Marinum Beatæ Vitalianæ sepul-
 chrum visitantem post longas preces
 à Sanctâ petiisse, quale esset gaudium,
 quo nunc ex visione beatificâ fruere-
 tur? Respondit Sancta Virgo: nihil
 mihi constat de gaudio, quæ adhuc in
 Purgatorio illam erga Sanctissimam
 Christi Passionem luere cogor irreve-
 rentiam, quando feriâ sextâ cincin-
 nos capitis lavi. Sanctus Gregorius
 Magnus etiam recenter, Palchasium
 Diaconum, irreprehensibilis vitæ vi-
 rum, solo veitium contactu, jam mor-
 tuum, malignos spiritus ab energu-
 menti cujusdam corpore fugasse; ni-
 hilominus quòd certi cujusdam Lau-
 rentii ad Pontificatum Romanum an-
 helantis ambitioni adhæssisset aliquan-
 tulum, ad ferventissimas quasdam
 thermas, crudelissimam profectò Pur-
 gatorii speciem, à DEO relegatum
 fuisse. Sanctus Petrus Damianus Au-
 thor est, Sanctum Severinum Archi-
 episcopum Coloniensem, quòd ho-

ras Canonicas absque debitâ temporum
 distinctione recitavit, ut pro agendis
 majoris momenti in aula negotiis li-
 berior esset, cuidam Sacerdoti flammis
 circumdatum apparuisse adèò acribus,
 ut apprehensa illius ab eo manus us-
 que ad ossa consumpta fuerit. Hæ
 sunt Divinæ Justitiæ demonstratio-
 nes, ut, quanta sit cujuscunque culpæ
 etiam venialis gravitas, apprehenda-
 mus. Et nos adhuc parvum illam
 vocabimus? *Pœna non debet excede-
 re culpam.* Si ergo pœnæ sint tam
 acerbæ, quomodo illarum culpas au-
 demus contemnere, imò etiam petri-
 jocum ridere? Si jocus esset, tam gra-
 vibus se onerare debitis, DEUS nun-
 quam tam gravem solutionem exige-
 ret. *De minimis non curat prætor.*
 Non decet supremum Gubernatorem
 in sententiâ de rebus minimis feren-
 dâ occupari. Quare ubi suprema
 Majestas aliquid decernit, non ludi-
 cras, sed maximi momenti res esse
 tenendum est. Nimis olim severita-
 tis arguebantur Consules Romani, quòd,
 postquam tantâ cum gloriâ bello Afri-
 cano finem imposuisset Scipio, eum ad
 reddendam impensarum rationem vo-
 caverint. At Sancti illi, de quibus lo-
 cutus sum, triumphantium more,
 Mundo ipso, se suisque sensibus &
 inferno devictis ex hac vitâ discesse-
 rant. Quomodo igitur enormis non
 posset dici rigor parvulorum defectu-
 um, durante hoc bello, commissorum,
 rationem exigere, si verè defectus illi
 parvi forent, & non potius magni mo-
 menti essent debita?

Cor. 3.
 13.

De glor.
 confess.
 1.

L. 4.
 Dial. c.
 40.

L. 2. ep.
 15.

C. formi-
 ter. ff.
 fin. de
 sum.
 demus
 petrin.
 &
 jocum
 ridere?

Plutar.
 in Scip.

XVII. Denique auscultate, an unquam tanquam jocus Peccatum Veniale despici possit. Casus ille contingere potest, ut propter Peccatum Veniale anima æternas pœnas luere debeat. Siquidem Peccator Divinâ privatâ gratiâ moriens, secumque cum peccato mortali, quo illum amiserat, peccatum veniale in Orcum adferens, non solum gravis illius transgressionis causâ, sed etiam propter hanc leviozem culpam non extinctam æternas in barathro illo pœnas dare debet; quia sicut in Inferno non remittitur culpa, sic quoque nullus erit pœnæ remittendæ locus; quare utraque erit æterna; conveniens enim est, ut ille sibi semper in pœnis suis displiceat, qui peccatis suis, quæ commisit, semper DEO displicere non erubuit. *Peccata vestra absconderunt faciem ejus à vobis.* Ecce pœnam vestram in perpetuâ à summo Bono separatione ab Isaiâ descriptam. *Manus enim vestra polluta sunt sanguine.* Ecce peccata vestra per manus pollutas significata. *Et digiti vestri iniquitate.* Ecce peccata venialia per digitos expressa. Hæc & illa, ut videtis, quemadmodum Oleaster commentatur, fenestæ illius & nunquam finientis punitionis simul causæ adducuntur. *In Inferno nulla est redemptio, hoc est, nec redemptio à culpâ, nec redemptio à pœnâ.* Ad confirmandam hanc doctrinam à me allatam, præter plures illustres alios Doctores, Angelicus Seraphicus, id est, Sanctus Thomas & Bonaventura consentiunt, quorum sola sufficeret sententia, si

non jam in Scholis esset communissima. Quare cum talis culpa tantas in hac vitâ mereatur afflictiones, tantas semper in Purgatorio, imò etiam in ipso inferno subire cogatur, quomodo illam imposterum despiciere poterimus, quasi ejus remissio esset tam facilis & absque ullis sumptibus impetrari queat? Illud Afflicta promontorium, quod mitiori vocabulo *Caput bonæ spei* nominatur, quandoque tantas patitur tempestates, ut à nautis mutatio nomine, *Caput Leonis*, appellari soleat. Optarem nos quoque ita facere, ita ut malitiæ, quam in se omne peccatum veniale continet, profunditatem, nec non eam, quam in animâ excitas, tempestatem, scopulos & syrtes, tamque luctuosa, ad quæ tandem deducere posset naufragia considerantes, nomen illi unanimiter mutemus, & saltem privatim in corde nostro peccatum non veniale, non parvum, non leve, sed grave in essentiâ suâ, magnum in effectibus, & in pœnis excedens mensuram vocitemus.

IV.

XVIII. Veruntamen neque hic præcipuus est fructus, quem ex hodierno Discursu haurire debetis. Maximus fructus hic esse debet, ut exinde colligatis, quàm grave malum sit quodvis peccatum mortale. Artis est, ex plantâ pedis justam hominis staturam designare. Imò fama est, Phidiam sculptorem eximium non solum ex pede, sed ex ungue totam ingentis Leonis molem dimensum esse, ita & nos facere deberemus. Ex minimo

Syl.
Maur.
de act.
hum. q.
40. n. 13.
U. 59. 2.

s. 7b. 1.
2. q. 87.
ar. 3. ad
3.
s. Bon in
4. dist. 4.
ar. 2 q. 3.

nimo ungue, id est, ex minimo peccato, quadam proportione, quanta & quam vasta sit bestię illius infernalis moles, hoc est, peccati mortalis, imaginari nobis deberemus. Ponas enim Mundum aded corruptum, qualis est modernus, ab æterno fuisse, in eoque infinitos semper homines supra terram vixisse; ab hoc igitur tempore infinita consequenter commissa fuissent peccata venialia; attamen hoc ingens peccatorum mare unius solius culpę mortalis profunditatem non æquaret. Ratio autem est illa, quia cum peccatis venialibus homo nihilominus manet in viã, quę ad finem ultimum conducit, licet minus debite ad illum tendat; at peccato mortali inquinatus absolute ultimo fini terga vertit; quare infiniti venialiter peccantes unius mortaliter delinquentis malitiam non adæquant; quemadmodum infiniti in stadio pro bravio currentes, sed claudicantes, hoc defectu suo uni soli non æquivalerent, qui contempto bravio, quantum potest, currendo stultissime ad terminum oppositum converteretur. O quanta igitur est in peccato malitię abyssus! Quis fundum illius attingere poterit? Si unum solum peccatum veniale tam grave malum est, quemadmodum hodie vidimus, quantum malum non peccatum mortale erit, quod infinitis peccatis venialibus, infinities gravius est & deformius?

XIX. Quapropter quidquid adhuc in peccati detestationem generaliter accepti adduci potest, finiamus pulcherrimis illis Ecclesiastici verbis, ad

debitam erga hoc monstrum immane abominationem magis imprimendam aptissimis. *Quasi à facie Colubri fuge peccata: si accesseris ad illa, suscipient te.* *Ecc. 21.* Non solum, inquit DEUS? peccata, sed etiam aspectum illorum, tenuem speciem, & ut ita dicam, ipsorum umbram fugienda esse; deliberandum non esse, liceatne tentationi consentire, an non? quemadmodum nemo deliberandus hæret, an serpentem quem licet à longè adrepentem videt, effugere debeat.

XX. *Quasi à facie colubri fuge peccata.* Non solum peccatum grave, sed etiam id, quod leve videtur, fugitote: *Peccata.* Multi Philosophi non positivam in corporibus levitatem, sed tantum majorem aut minorem assignant gravitatem. In genere mali moralis hanc opinionem verissimam esse vobis persuadere. Nullum esse malum positivè leve, sed omnia esse; aut minus, aut magis gravia, prout omnino finem impediunt, aut ejus affecutionem difficilem reddunt. Non posse malum illud esse leve, quod integram DEI voluntatem nobis adimplere non permittit. Non posse leve esse illud malum, quod ad gratiæ tam actualis, quàm habituales jacturam nos disponit, ut gloriã illã in cœlis nobis præparatã æternum privemur. Non posse malum illud esse leve, quod pœnis in purgatorio subeundis omni apprehensione nostrã sævioribus nos subjicit. Si sciret homo, quantos dolores ob minimam contra DEI voluntatem habitam detestationem subire deberet, ajebat Christus Beato Henrico Susoni, mallet sibi *capitulus*

C. 2 3:
de rupi-
bus.

scipitis de die caput amputari, quam unquam illâ gaudere.

XXI. *Fuge peccata.* Sed super omnia, Charissimi, fugite peccatum mortale, quod propriè peccatum est, pluresque ob causas tam luctuosum meretur nomen. Desidero enim vice ultimâ hac justam tanti mali æstimationem in animis vestris impressam relinquere. Quare primò considerate vastitatem ipsius esse omni mensurâ majorem. Peccatum enim mortale omne possibilis mali genus in se comprehendit. Alia mala sunt mala particularia; Paupertas divitiis non aliâ re nos spoliât, infamia solum aufert honorem, morbus sanitatem tantùm tollit, & sic de cæteris: at peccatum est malum universale, quod omne malum in se comprehendit, omnèque bonum nobis aufert. Præterea malum quoddam est, quod nocet omnibus. DEO nocet (non quidem intrinsecè, quod impossibile est) sed eo modo nocet, quo nocere potest, id est, extrinsecè quoad gloriam illi debitam, & obsequium, quod à Creaturis suis exigit. Nocet beatis cæli Incolis, quia concive illos privat, de quo per infinita sæcula sibi complacerent. Nocet animabus Sanctis in Purgatorio detentis, quas privat auxilio, quod ex bonis operibus hominis in DEI gratiâ viventis sperare possent. Nocet Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, cujus putrida quædam reddit membra, ideòque ferro & igne digna efficit. Ipsi etiam nocet Inferno, cui novos transcribit reos, novosque ad augendum incendium titiones injicit.

Verbo, Peccatum mortale ex impiis tot quasi pestiferos facit Dracones, à quibus regiones vicinæ inficiuntur, eamque contagioso halitu suo edunt stragem, quam dentibus non inferrent.

XXII. Eodem modo mensurâ nullâ adæquatur mali hujus altitudo; intolerabili siquidem superbiâ suâ se supra DEUM ipsum collocat. *Atversatur & extollitur supra omne quod dicitur DEUS.* In DEO infinitæ sunt perfectiones, infinitæque causæ, propter quas nostrum meretur obsequium. Supra omnes autem has perfectiones propria voluntate suâ peccator se extollit, contraque omnes has rationes caput erigit; nec aliud vult, quàm quod sibi placet; ita ut in actionibus suis, quoad malitiam tenebrosa quadam Omnipotentia malefactoricis similitudine, se ipsum primum principium & ultimum finem constituat. *Faciendo impunè, quod non liceret, Lib. 2. inquit Sanctus Augustinus, tenebrosa Omnipotentia similitudine.*

XXIII. Sed Væ temerario illi, qui Magno Factori suo contradicit. *Væ qui contradicit factori suo!* Peccator siquidem tam superbus, qui supra cæli altitudinem se extollens, plus esse vult quàm ipse DEUS, in Errorum abyssum demergetur. *Et tu Capharnaum usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergèris.* Quare etiam omnem mensuram excedet ipsius profunditas. Peccatum enim summa est à Primo esse elongatio; unde non est possibile, profundiorum inveniri abyssum, quàm illam, in quam quisvis peccator culpâ suâ se præcipitat. Inter DEUM & ipsum

infi-

Vide
Bellarm.
de ge-
mit. l. 12.

2. Theff.
2.

Lib. 2.
Conf.
c. 6.

Luc. 10.
15.

infinitæ quoddam distantiae Chaos interjacet, ideoque propter summam hanc separationem infelix majori afficitur dolore, quàm si in nihilum, ex quo ingratus divinâ Creatoris virtute extractus fuit, redigeretur. *Melius erat illi, si natus non fuisset homo ille.*

XXIV. Denique superat mensuram mali hujus, quod continet peccatum, longitudo. Ex suo enim genere malum est æternum; cum nullis natura polleat viribus, quibus damnum illius reparare, tamque ingenti vulnere mederi possit. Videte, an non veritati consentanea loquar, & in ipsum infernum, ubi gratia locum non habet, oculos vestros conjicite. Postquam tot annorum myriades effluerint, quot in toto aère atomorum sunt milliones, damnati cujuscunque culpa inter illas flammæ adhuc vivit immortalis, adhuc tam vegeta est, ut antè, neque adhuc vel minimum destructionis illius apparet indicium. Augeat flammæ quousque vult divina Justitia, depluat semper major, & major in maledictum illud caput pœnarum tempestas, exoneret Pharetram Sagittis, in cor illud emissis, nihilominus hoc caput non inflectitur; hoc cor non emollitur, hoc peccatum adhuc durat. Quàm maledicta est igitur hujus culpæ rubigo, quæ tantis non absumitur flammis? Quàm pestifera hæc est Contagio, quæ ne quidem tot sæculorum incendio purificatur!

XXV. Quodsi ergò nunquam in peccatum lapsi fueritis, Ecce abyssum, in quam cecidistis, abyssum, cujus longitudo, profunditas, altitudo & vasti-

tas carent terminis. Vos quoque cum Salomone exclamare potestis? *Pene fui in omni malo.* Labendo in peccatum in quodvis malum incidi, in malum, quod est malorum omnium origo, in malum adeo universale, cui omnia bona creata & creabilia intra naturæ limites non possunt præponderare? *Fui in omni malo.* Quòd si Deus gratiâ suâ ex hac abyssu vos extraxit, velle-tisne denuo in eam vos præcipitare? Bene velim attendatis, Peccatum in principio esse suave, *si accesseris ad illa, suscipiet te,* at in fine venenum illius agnosceret. *Nónne cognoscent omnes, qui operantur iniquitatem?* Immensus quidam serpens supra terram distensus in sylva dormiebat, quem præteriens infelix quidam Viator putabat arborem esse in terram dejectam, quare quietis capiendæ causâ ejus tergo infedit. Sed heu quietem omni labore pejorem! Serpens se premi sentiens, omnem ignem & furorem, qui somno in venis sopitus erat, excitat, infelicem viatorem longâ corporis sui mole implicat, tractumque in cavernam suam, ac membratim discerptum devorat. Ecce peccati comitatam, ecce amores illius & amplexus, *suscipiet te,* sed ut in cavernam abducat, in qua in æternum tuo corde pascatur, ita, ut nunquam, quæ sola solatio tibi esse posset, mortem adferat. *Quamobrem, quasi à facie colubri fuge peccata, fuge, fuge.* In hoc omnis salus vestra posita est, ut peccatum etiam à longè conspectum fugiatis.

* *
*
F I N I S.

Department of Chemistry
Chicago, Illinois

Dear Sir:

I have the pleasure to inform you that your application for admission to the Ph.D. program in Chemistry has been accepted.

You are invited to begin your studies in the fall semester of 1954. Your advisor will be Professor [Name].

Please contact the Graduate Office at the above address for further information regarding admission procedures and financial aid.

Sincerely,
[Name]

Enclosed are the admission requirements and a list of faculty members in the Department of Chemistry.

If you have any questions, please do not hesitate to write to the Graduate Office.

Very truly yours,
[Name]

